

Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnissä

Rikoksen uhri voi hyödyntää erilaisia oikeuksia ja saada kansallisilta viranomaisilta ja järjestöiltä apua ja tukea. Näillä tietosivuilla kerrotaan uhrin oikeuksista Euroopan unionin eri jäsenvaltioissa.

Jos joudut rikoksen uhriksi, joudut tietysti päättämään, teetkö asiasta ilmoituksen. Ilmoittaminen voi tuntua vaikealta tai aiheuttaa huolta, mutta jos et ilmoita rikoksesta, poliisi ei ehkä tutki asiaa, jolloin rikoksen tekijä ei joudu vastuuseen. Ilmoittaminen voi olla tarpeen myös käytännön syistä, esimerkiksi vakuutusyhtiötä varten.

Tiettyjä oikeuksia sinulla on riippumatta siitä, onko rikoksesta ilmoitettu vai ei. Jos päätät tehdä rikosilmoituksen, sinulla on tiettyjä oikeuksia ja saat tukea, jota et ehkä muuten saisi. Tarkoituksena on varmistaa, että voit osallistua asian käsittelyyn ja ymmärrät, mitä on tapahtumassa. Lisäksi tarkoituksena on tehdä prosessi sinulle mahdollisimman helpoksi.

Kun ilmoitat rikoksesta poliisille heti sen tapahduttua tai mahdollisimman pian sen jälkeen, kannattaa tarkistaa, mikä on asemasi asian käsittelyssä: oletko uhri, todistaja, asianomistaja, asianosainen, toissijaisen syyteoikeuden käyttäjä jne. Nämä roolit ovat eri maissa erilaisia, ja joihinkin niistä liittyy oikeuksia, joilla voi olla suurtakin merkitystä prosessin myöhäisemmissä vaiheissa. Ne voivat esimerkiksi vaikuttaa siihen, voitko uhrina valittaa tuomioistuimen päätöksestä. Tiedot eri rooleista ja määräajoista löydät näiltä tietosivuilta. Tarkista myös poliisilta, mitä erilaisia rooleja on ja liitytkö niihin määräaikoja, joita on noudatettava kyseisen statuksen saamiseksi. Voit pyytää viranomaisilta lisäselityksiä, jotta pystyisit päättämään, miten voit parhaiten turvata oikeutesi ja oikeudelliset etusi.

Kun olet tehnyt rikosilmoituksen, viranomaiset pyrkivät huolehtimaan siitä, että oikeus toteutuu sekä sinun että muiden osalta. Ne voivat pyytää sinua toimimaan aktiivisesti yhteistyössä tässä prosessissa oikeudenkäyntiin asti ja mahdollisesti sen jälkeenkin, jos asiassa nostetaan syyte. Merkityksesi oikeudenkäynnissä on tällöin keskeinen, ja apuasi tarvitaan.

Poliisi aloittaa asiassa tutkinnan kerätäkseen todisteita rikoksen tekijän syytteeseen saamiseksi. Jos syyte nostetaan ja tekijä todetaan syylliseksi, tuomari määrää rikolliselle asianmukaisen rangaistuksen.

Rikoksen uhrilla on eräitä lainsäädännön takaamia oikeuksia sekä rikosoikeudenkäynnissä että sen ulkopuolella. Lisäksi jotkin oikeuksista voivat koskea myös uhrin perheenjäseniä ja sukulaisia. Euroopan unioni on toteuttanut toimia taatakseen tietyt vähimmäisoikeudet ja vahvistanut eräitä vaatimuksia, jotka jäsenvaltioiden lainsäädännön olisi täytettävä.

Seuraavilla tietosivuilla esitetään rikosoikeudenkäyntien tärkeimmät vaiheet kussakin jäsenvaltiossa sekä luetellaan oikeudet ja perussäännöt, joita on noudatettava näiden oikeuksien saamiseksi. Nämä tiedot ovat ainoastaan ohjeita, eivätkä ne korvaa oikeudellista neuvontaa.

Tietoa kunkin jäsenvaltion oikeusjärjestelmästä saa napsauttamalla kyseisen valtion lippua.

Tätä sivustoa ylläpitää Euroopan komissio. Sivuston tiedot eivät välttämättä edusta Euroopan komission virallista kantaa. Komissio ei ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. EU:n sivustoihin sovellettavat tekijänoikeussäännöt löytyvät oikeudellisesta huomautuksesta.

Päivitetty viimeksi: 18/01/2019

Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnissä - Belgia

Please note that the original language version of this page [\[nl\]](#) has been amended recently. The language version you are now viewing is currently being prepared by our translators.

Please note that the following languages: [\[fr\]](#) have already been translated.

Rikoksen uhri on henkilö, joka on kärsinyt vahinkoa tietyn tapahtuman johdosta: hän on esimerkiksi loukkaantunut tai hänen omaisuuttaan on vahingoitettu tai varastettu, ja kansallisessa laissa tällainen tapahtuma on määritelty rikokseksi. Laki antaa rikoksen uhrille tiettyjä henkilökohtaisia oikeuksia ennen oikeudenkäyntiä, sen aikana ja sen jälkeen.

Rikosoikeudellinen menettely muodostuu Belgiassa esitutkinnasta ja oikeudenkäynnistä. Useimmiten esitutkintaa johtaa syyttäjä (*procureur des Konings / procureur du Roi*), ja joissakin monimutkaisemmissa tapauksissa tutkintatuomari (*onderzoeksrechter / juge d'instruction*). Esitutinnan aikana kerätään todistusaineistoa sen selvittämiseksi, onko tapahtunut rikos ja kuka sen on tehnyt.

Esitutinnan tulosten perusteella asian käsittely lopetetaan tai asia viedään tuomioistuimeen. Oikeudenkäynnissä tuomioistuin arvioi todistusaineiston ja päättää sen perusteella, onko epäilty syyllinen. Jos epäilty todetaan syylliseksi, hänet tuomitaan ja hänelle määrätään rangaistus. Vaihtoehtoisesti tuomioistuin voi todeta epäillyn syyttömäksi ja vapauttaa hänet.

Uhrilla on rikosoikeudellisen menettelyn eri vaiheissa erinäisiä oikeuksia. Rikoksen uhri voi ottaa aktiivisesti osaa oikeudenkäyntiin rekisteröitymällä **asianomistajaksi** tai **siviilikannetta ajavaksi asianosaiseksi**. Joissakin tapauksissa rikoksen uhri voi itse panna oikeudenkäynnin vireille haastamalla epäillyn suoraan oikeuteen tai esittämällä tutkintatuomarille rikokseen perustuvan siviilioikeudellisen vaatimuksen. Nostamalla siviilikanteen rikoksen uhri voi vaatia rikosentekijältä vahingonkorvauksia. Tietyin edellytyksin (esim. väkivaltarikoksissa, joissa rikosentekijä tai vakuutusyhtiö ei voi korvata vahinkoa) uhrilla on oikeus saada korvauksia valtiolta.

Seuraavilla tietosivuilla kuvataan rikosoikeudellisen menettelyn eri vaiheita ja kerrotaan rikoksen uhrin oikeuksista [esitutinnan aikana](#) sekä [oikeudenkäynnin aikana](#) ja [sen jälkeen](#). Katso myös lisätietoja tarjolla olevasta tuesta ja [avusta](#).

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijäoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 07/01/2016

1 – OIKEUTENI RIKOSTUTKINNAN AIKANA

Please note that the original language version of this page [nl](#) has been amended recently. The language version you are now viewing is currently being prepared by our translators.

Please note that the following languages: [fr](#) have already been translated.

[iten ja mihin voin ilmoittaa rikoksesta?](#)

[Miten saan tietoa viranomaisten toiminnasta?](#)

[Miten voin osallistua rikoksen tutkintaan?](#)

[Mitkä ovat oikeuteni todistajana?](#)

[Olen alaikäinen. Onko minulla lisäoikeuksia?](#)

[Mitä tietoja saan poliisilta tai uhrien tukijärjestöiltä rikostutkinnan aikana?](#)

[Voinko saada oikeusapua?](#)

[Jos olen vaarassa, voinko saada suojelua?](#)

[Mitä palveluja ja apua saan rikostutkinnan aikana?](#)

[Onko rikoksen tekijän ja uhrin välillä mahdollista tehdä sovinto tai aloittaa sovittelu?](#)

[Kuinka asian käsittely jatkuu tutkinnan päätyttyä?](#)

[Voinko hakea muutosta, jos asian käsittely lopetetaan ilman oikeudenkäyntiä?](#)

[Kuinka ulkomaalaisen oikeuksia ja etuja suojellaan?](#)

[Lisätietoja](#)

[Miten ja mihin voin ilmoittaa rikoksesta?](#)

Rikosilmoitus tehdään paikallispoliisille mieluiten sillä poliisiasemalla, jonka alueella rikos on tapahtunut. Hätätilanteessa voi aina soittaa hätänumeroon 112. Muissa kuin hätätilanteissa voi mennä lähimmälle poliisiasemalle. Poliisiasemien osoitteet löytyvät paikallispoliisin verkkosivuilta [hollanniksi](#) ja [ranskaksi](#).

Kuka tahansa Belgian kansalainen tai maassa asuva henkilö (esim. pysyvän oleskeluluvan haltija) voi ilmoittaa tietyistä vähemmän vakavista rikoksista (esim. ilkivalta, myymälävarkaus tai polkupyörävarkaus) verkossa [hollanniksi](#), [ranskaksi](#) tai [saksaksi](#). Lisäksi kuka tahansa, myös turistit, voivat ilmoittaa internetiin liittyvästä rikoksesta siihen tarkoitettua sivustolla [hollanniksi](#), [ranskaksi](#), [saksaksi](#) ja [englanniksi](#).

Eräistä rikoksista (esim. vainoaminen ja kunnianloukkaus), joita kutsutaan asianomistajarikoksiksi, voidaan nostaa syyte vain, jos rikoksen uhri tekee niistä ilmoituksen.

Ilmoitusta ei tarvitse välttämättä tehdä heti rikoksen tapahduttua, mutta on rikoksen uhrin edun mukaista tehdä se mahdollisimman pian, jotta poliisilla on käytettävissä yksityiskohtaiset tiedot tosiseikoista, olosuhteista ja uhrin kärsimistä vahingoista. On myös hyvä pitää mielessä, että viranomaiset eivät voi tietyn määräajan jälkeen enää nostaa syytettä rikoksesta (vanhentumisaika). Määräajasta säädetään laissa, ja se vaihtelee rikoksen mukaan kuudesta kuukaudesta 15 vuoteen.

Poliisi kuulee rikoksen uhria voidakseen laatia ilmoituksesta kuulustelupöytäkirjan. Uhrilla on kuulustelun aikana erilaisia oikeuksia, myös myöhemmin mahdollisesti järjestettävässä uudessa kuulustelussa. Riippumatta siitä, missä ominaisuudessa henkilöä kuullaan (esim. rikoksen uhrina tai todistajana), poliisin on kerrottava hänelle ennen kuulustelua, että

- hänellä on oikeus pyytää, että kaikki kysymykset ja vastaukset kirjataan sananmukaisesti;
- hänellä on oikeus pyytää tietyn tutkintatoimen suorittamista tai tietyn henkilön kuulustelemista;
- hänen lausuntojaan voidaan käyttää todistusaineistona oikeudessa;
- hänellä on oikeus saada kuulustelupöytäkirjasta jäljennös maksutta. Jäljennöstä pyydetään kuulustelun päätteeksi. Muutamia poikkeustapauksia lukuun ottamatta jäljennöksen saa heti.

Jos rikoksen uhri puhuu muuta kuin menettelyn kieltä, hän saa käyttöönsä tulkin, paitsi jos poliisi pystyy kirjaamaan lausunnon uhrin kielellä tai pyytää uhria laatimaan lausunnon omalla kielellään.

Uhrin tekemä ilmoitus kirjataan kuulustelupöytäkirjaan, johon sisällytetään lisäksi muun muassa seuraavat tiedot:

- uhrin nimi, osoite, puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite;
- yksityiskohtaiset tiedot rikoksesta: milloin ja missä se tehtiin, kuka siihen osallistui, mitä tapahtui ja mitä seurauksia sillä on;
- todistajien yhteystiedot;
- kuvaus tapahtumaan osallistuneista henkilöistä, myös pituus, ruumiinrakenne ja vaatetus. Erittäin hyödyllisiä voivat olla myös tiedot iästä, hiusten väristä ja tyylistä, puhetavasta ja huomiota herättävistä tuntomerkeistä, kuten syylistä, arvista, tatuoinneista, luomista tai syntymämerkeistä;
- mahdolliset vammat (lääkäri voi kirjoittaa lääkirintodistuksen, jonka voi toimittaa poliisille myöhemmin, jopa joitakin päiviä ilmoituksen tekemisen jälkeen). Lääkäriltä voi saada myös todistuksen työkyvyttömyydestä;
- mahdollinen muu (aineellinen) vahinko (on hyvä, jos vahingoista on esittää valokuva).

Rikoksen uhri voi kuulustelussa ilmoittaa myös, tarvitseeko hän käytännön apua tai sosiaalista, psykologista tai oikeudellista apua.

Kaikista poliisille toimitettavista asiakirjoista on suositeltavaa ottaa kopiot. Alkuperäisiä asiakirjoja saatetaan tarvita myöhemmin (esim. vakuutusyhtiö).

Kun on kyse seksuaalirikoksesta, uhrin kuulustelu pyritään järjestämään tilassa, joka mahdollistaa tilanteen edellyttämän hienotunteisuuden.

Muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta poliisi toimittaa **kuulustelupöytäkirjan** syyttäjänvirastoon. Syyttäjä tekee päätöksen siitä, aloittaako poliisi asiassa tutkinnan. **Tutkintaa johtaa joko syyttäjä** (*opsporingsonderzoek / information judiciaire*) tai, kun on kyse monimutkaisemmista asioista **tai** tarvitaan perusteellisempia tutkintatoimia (esim. kotietsintä), **tutkintatuomari** (*gerechtelijk onderzoek / instruction judiciaire*). Joissakin tapauksissa **poliisi voi aloittaa tutkinnan** ja lähettää asiakirja-aineiston syyttäjänvirastoon jatkotoimenpiteitä varten (*ambtshalve politieonderzoek / enquête policière d'office*). Tietyistä vähäisistä rikoksista (esim. polkupyörävarkaus) ja olosuhteista johtuen (esim. epäilystä ei ole mitään tietoa) poliisi voi laatia **suppean esitutkintapöytäkirjan** (*vereenvoudigd proces-verbaal / procès-verbal simplifié*). Sitä ei toimiteta syyttäjänvirastoon. Syyttäjälle lähetetään kuukausittain kooste suppeista esitutkintapöytäkirjoista; näin hän saa tiedon tehdyistä rikosilmoituksista. Jos tulee ilmi

uusia seikkoja, jotka voivat muuttaa asian luonnetta (esim. rikoksentehtäjä tunnustetaan), pöytäkirja toimitetaan syyttäjälle, ja rikoksen uhri saa tästä tiedon poliisilta.

Miten saan tietoa viranomaisten toiminnasta?

Rikoksen uhri saa rikosilmoituksen tehtyään asiasta todistuksen, jossa ilmoitetaan asian viitenumero, uhria auttaneen poliisivirkailijan nimi ja syyttäjänviraston yhteystiedot (ilmoituksen seuranta varten).

Todistuksesta käy selvästi ilmi, laaditaanko ilmoituksen perusteella tavanomainen **kuulustelupöytäkirja** vai **suppea esitutkintapöytäkirja** ja johtaako se **poliisitutkintaan**.

Miten voin osallistua rikoksen tutkintaan?

Jos rikoksen uhri ei tee muuta kuin rikosilmoituksen poliisille, hän saa syyttäjältä ainoastaan tiedon tuomioistuinkäsittelyn päivämäärästä, kellonajasta ja paikasta (jos asiassa nostetaan syyte).

Jos rikoksen uhri haluaa lisätietoja tekemänsä rikosilmoituksen jatkosta, laki tarjoaa hänelle mahdollisuuden rekisteröityä **asianomistajaksi**. Rekisteröityminen voi tehdä henkilökohtaisesti tai asianajajan välityksellä kuulustelupöytäkirjan laatineelle poliisivirkailijalle, syyttäjänviraston kansliassa tai poliisiasemalla taikka kirjatulla kirjeellä, joka lähetetään syyttäjänviraston kansliaan. Rekisteröitymistä varten saa mallin yhdessä rikosilmoituksesta annettavan todistuksen kanssa.

Asianomistajana rikoksen uhri saa kirjallisesti tiedon syyttäjän tekemästä päätöksestä (esim. perusteltu päätös lopettaa asian käsittely tai päätös tuomarin suorittaman tutkinnan aloittamisesta) sekä mahdollisesta tutkintatuomioistuimen käsittelypäivämäärästä. Rikoksen uhri voi myös toimittaa asiakirja-aineistoon lisättäväksi minkä tahansa aiheelliseksi katsomansa asiakirjan. Lisäksi hänellä on oikeus saada tutustua asiakirjoihin ja saada niistä jäljennös.

Jos uhri vaatii vahingonkorvausta tai haluaa lisäoikeuksia, hänen on rekisteröidyttävä **siviilikannetta ajavaksi asianosaiseksi (1)**. Sen voi tehdä henkilökohtaisesti tai asianajajan välityksellä missä tahansa menettelyn vaiheessa. Siviilikannetta ajava asianosainen voi pyytää saada tutustua asiakirjoihin ja saada niistä jäljennöksen, pyytää täydentävien tutkintatoimien suorittamista, vaatia vahingonkorvausta, hakea muutosta annettuihin päätöksiin sekä tulla kuulluksi ja saada tietoja vapausrangaistuksen täytäntöönpanosta.

Siviilikannetta ajavalla asianosaisella ja asianomistajalla on oikeus käyttää asianajajaa yhteydenpidossa viranomaisiin. Koska tutkinta kuuluu Belgiassa salassapitovelvollisuuden piiriin, tutkintatoimissa (esim. epäillyn kuulustelussa) ei ole mahdollista olla läsnä. Ainoa poikkeus on tapahtumien rekonstruointi rikospaikalla, johon siviilikannetta ajava asianosainen saa osallistua.

Rikoksen uhrin ei tarvitse itse todistaa rikoksen tapahtuneen eikä tekijän syyllisyyttä.

Menettelyn tässä vaiheessa ei ole mahdollista saada vahingonkorvausta.

Rikoksen uhri ei voi keskeyttää menettelyä enää sen jälkeen, kun kuulustelupöytäkirja on toimitettu syyttäjänvirastoon ja asiassa on mahdollisesti nostettu syyte. Tämä koskee myös niitä rikoksia, joista syyte voidaan nostaa vain uhrin vaatimuksesta (asianomistajarikokset), esimerkiksi vainoamista.

Mitkä ovat oikeuteni todistajana?

Tutkinnan aikana rikoksen uhria todennäköisesti kuullaan **todistajana**.

Jos rikoksen uhri kokee itsensä uhatuksi todistajana, hän (samoin kuin hänen perheenjäsenensä) voivat tietyin edellytyksin päästä osalliseksi seuraavista suojelutoimenpiteistä:

- ehkäiseviä toimenpiteitä koskeva neuvonta ja apu niiden käyttöönotossa,
- ehkäisevä poliisipartiointi,
- tulevien ja lähtevien puhelujen rekisteröinti,
- salainen puhelinnumero, matkapuhelin hätäpuheluja varten ja/tai suojattu auton rekisterinumero,
- fyysinen suojeleminen,
- asuinpaikan vaihtaminen enintään 45 päivän ajaksi.

Hyvin poikkeuksellisissa tapauksissa eli jos henkilö on rikollisjärjestön tekemän teon tai törkeän rikoksen (esim. alaikäisen sieppaus tai murha) uhri tai todistaja ja edellä mainitut toimenpiteet eivät riitä takamaan hänen turvallisuuttaan, voidaan myöntää erityissuojelua muun muassa

- osoittamalla uusi asuinpaikka enintään 45 päivän ajaksi,
- myöntämällä uusi henkilöllisyys.

Jos henkilö on antanut tutkinnan aikana lausunnon, hän voi saada korvausta aiheutuneista matka- ja majoituskuluista. Korvausta voi saada myös siinä tapauksessa, että on joutunut ottamaan töistä puoli päivää vapaata. Nämä kulut maksetaan valtion budjetista, mutta rikosentekijä joutuu korvaamaan ne valtiolle, jos hänet todetaan syylliseksi.

Jos todistajalle on myönnetty suojelutoimenpide tai hän ei ole maassa, häntä voidaan kuulla video- tai teleneuvottelulla.

Olen alaikäinen. Onko minulla lisäoikeuksia?

Jos rikoksen uhri on **alle 18-vuotias**, hänellä on kuulustelun aikana seuraavat lisäoikeudet:

- kuultavan seurana saa olla hänen itse valitsemansa aikuinen,
- kuulustelu voidaan suorittaa tilanteeseen soveltuvassa tilassa.

Jotta kuulustelua ei tarvitse toistaa, siitä voidaan laatia audiovisuaalinen tallenne. **Alle 12-vuotiaan** kuulustelu voidaan videoida sen jälkeen, kun kuulusteltavalle on ilmoitettu asiasta, kun taas **yli 12-vuotiaan** kuulustelun videoimiseen tarvitaan kuultavan lupa. Kuulustelu tapahtuu sitä varten erityisesti varustellussa huoneessa.

Seksuaalisen hyväksikäytön, prostituution tai lapsipornografian tapauksessa vanhentumisaika, jonka umpeuduttua syytettyä ei voida nostaa, alkaa kulua vasta sen jälkeen, kun uhri on täyttänyt 18 vuotta.

Poliisi ohjaa alaikäisen uhrin lasten hyväksikäytön uhreille tarkoitettuun tukikeskukseen.

Rikoksen uhria suojellaan myös julkisuudelta: henkilöllisyyden paljastavia valokuvia, piirustuksia tai muuta aineistoa ei saa julkaista eikä levittää.

Mitä tietoja saan poliisilta tai uhrien tukijärjestöiltä rikostutkinnan aikana?

Poliisi antaa tietoja seuraavista asioista:

- uhrien tukipalvelut,
- rikosilmoituksen tekemistä seuraava menettely,
- vahingonkorvauksen saantiedellytykset.

Tiedot annetaan esitteiden muodossa tai suullisesti. Esitteitä on saatavilla Belgian virallisilla kielillä eli [hollanniksi](#), [ranskaksi](#) ja [saksaksi](#). Käytännössä poliisit pystyvät usein antamaan tietoja myös muilla kielillä (esim. englanniksi).

Rikoksen uhrin on hyvä tietää, että hän voi saada tietoja tietyistä asiansa käsittelyvaiheista vain, jos hän on rekisteröitynyt asianomistajaksi tai [siviilikannetta ajavaksi asianosaiseksi \(1\)](#). Tällaisia tietoja ovat seuraavat:

- syyttäjän päätös lopettaa asian käsittely ja päätöksen perustelut,
- syyttäjän päätös antaa asia tutkintatuomarin tutkittavaksi,
- syyttäjän päätös ehdottaa rikosentekijälle sovintoratkaisua tai rikosasian sovittelua,
- tuomioistuinkäsittelyn päivämäärä,
- asianomistajana tai siviilikannetta ajavana asianosaisena henkilöllä on lisäksi oikeus saada tutustua asiakirjoihin ja saada niistä jäljennös. Tätä koskeva pyyntö esitetään syyttäjälle tai tutkintatuomarille tutkinnan aikana.

Asiakirjoista saa ottaa kopioita, mutta siitä peritään maksu (n. 0,25–0,50 euroa kopiolta). Rikostuomioistuimessa käsiteltäviä asioita koskevat asiakirjakopiot ovat maksuttomia.

Voinko saada oikeusapua?

Rikoksen uhri voi saada alustavia ja suuntaa-antavia neuvoja osana **ensivaiheen oikeusapua** (*juridische eerstelijnsbijstand / aide juridique de première ligne*), joka on asianajajien määräpäivinä ja -kellonaikoina antamaa maksutonta neuvontaa. Tarvittaessa he ohjaavat uhrin erityispalvelujen piiriin. Neuvontaa annetaan esimerkiksi tuomioistuimissa, rauhantuomarin tiloissa, oikeustaloissa ja joskus myös kunnan-/kaupungintalolla. Jokaisessa tuomiopiirissä toimii oikeustalo (*justitiehuis / maison de justice*), joiden yhteystietoja voi hakea [ranskaksi](#) ja [hollanniksi](#). Vaihtoehtoisesti voi olla yhteydessä uhrien tukipalveluihin.

Jos uhri tarvitsee yksityiskohtaisempaa neuvontaa tai apua taikka edustuksen, hänen on käännyttävä asianajajan puoleen. Tällainen **toisen vaiheen oikeusapu** (*juridische tweedelijnbijstand / aide juridique de deuxième ligne*) on henkilön tulotasosta riippuen joko osittain tai kokonaan maksutonta. Tietyillä erityisasemassa olevilla henkilöillä, kuten alaikäisillä ja henkisesti vajaakykyisillä, on oikeus maksuttomaan asianajajaan.

Mikäli uhri haluaa toisen vaiheen oikeusapua, hänen on mentävä oikeusaputoimistoon (lisätietoja [☞ ranskaksi](#) ja [☞ hollanniksi](#)), jollainen toimii jokaisessa tuomioistuinrakennuksessa. Siellä uhrin on esitettävä asiakirjat, jotka osoittavat, että hän kuuluu johonkin edellä mainituista erityisryhmistä tai että hänen nettotulonsa ovat riittämättömät. Oikeusaputoimisto tekee päätöksen 15 päivässä. Jos hakemus hyväksytään, rikoksen uhrille toimitetaan hänelle osoitetun asianajajan yhteystiedot. On myös mahdollista kysyä itse valitsemaltaan asianajajalta, suostuuko tämä työskentelemään toisen vaiheen oikeusavun puitteissa. Jos asianajaja suostuu, hän ottaa uhrin sijasta yhteyttä oikeusaputoimistoon tämän hakemuksen hyväksymiseksi.

Jos rikoksen uhrin tulot ovat vähäiset, hän voi tietyin edellytyksin pyytää vapautusta joistakin oikeudenkäyntimaksuista (esim. haastemaksuista ja asiakirjojen kopiointimaksuista) **oikeusapujärjestelmän** puitteissa. Tätä koskeva hakemus on toimitettava oikeusaputoimistoon siinä tuomioistuimessa, jossa asia on vireillä. Jos rikoksen uhri on jo nostanut siviilikanteen, hän voi esittää hakemuksen suoraan asiaa käsittelevälle tuomioistuimelle, myös suullisesti.

Uhrin on myös syytä olla yhteydessä vakuutusyhtiönsä sen selvittämiseksi, kattaako hänen vakuutusturvansa myös oikeusturvan.

Jos olen vaarassa, voinko saada suojelua?

Poliisi huolehtii rikoksen uhrin turvallisuudesta **yleisten turvallisuustoimenpiteiden** avulla. Jos henkilö on vaarassa, koska hän on antanut tai aikoo antaa todistajanlausunnon, jonka hän on valmis vahvistamaan tuomioistuimessa, **todistajansuojelulautakunta** (*Get uigenbeschermingscommissie / Commission de protection des témoins*) voi myöntää täydentäviä suojelutoimenpiteitä. Jos syyttäjä tai tutkintatuomari (tutkintamenettelystä riippuen) pitää täydentäviä suojelutoimenpiteitä välttämättöminä, hän esittää niitä koskevan pyynnön todistajansuojelulautakunnalle.

Raiskauksen tai sukupuolikuria ja -siveellisyttä loukkaavan teon uhria suojellaan julkisuudelta: henkilöllisyyden paljastavien valokuvien, piirustusten tai muun aineiston julkaiseminen tai levittäminen on rangaistava teko.

Jos henkilö on perheväkivallan uhri eikä halua palata puolisoiden yhteiseen kotiin, poliisi etsii hänelle (ja hänen lapsilleen) turvallisen oleskelupaikan.

Kuulustelun suorittavaa poliisia voi myös pyytää jättämään henkilötiedot pois **kuulustelupöytäkirjasta**. Poliisilla on kuitenkin pyydettyäessä velvollisuus antaa nämä tiedot syyttäjänvirastolle.

Vain jos henkilölle itselleen tai hänen lähiomaiselleen voi aiheutua vakavaa vahinkoa todistajanlausunnon antamisesta, tutkintatuomari (poliisilla ei ole asiassa toimivaltuuksia) voi myöntää **täydellisen tai osittaisen anonymiteetin**. Tutkintatuomari tekee päätöksen anonymiteetin myöntämisestä yleensä omasta aloitteestaan, mutta uhri voi myös pyytää sitä itse. Jos tutkintatuomari hylkää pyynnön, päätökseen ei voi hakea muutosta.

Osittainen anonymiteetti tarkoittaa, että uhrin henkilötietoja ei kirjata kuulustelupöytäkirjaan. Se voidaan myöntää riippumatta siitä, johtaako tutkintaa syyttäjä vai tutkintatuomari.

Täydellinen anonymiteetti tarkoittaa, että uhrin henkilöllisyys pidetään salassa koko rikosoikeudenkäynnin ajan. Se voidaan myöntää vain, jos

- kyseessä on tutkintatuomarin johdolla tapahtuva tutkinta,
- osittainen anonymiteetti ei riitä suojelemaan uhria,
- uhri katsoo, että todistajanlausunnon antaminen saattaa hänet itsensä ja hänen perheenjäsenensä vaaraan, minkä vuoksi hän voi pidättyä lausunnon antamisesta,
- rikoksen on tehnyt rikollisjärjestö tai kyseessä on törkeä rikos (esim. alaikäisen sieppaus tai murha).

Mitä palveluja ja apua saan rikostutkinnan aikana?

Kaikilla poliisin ja oikeuslaitoksen henkilöstöön kuuluvilla on velvollisuus antaa rikoksen uhreille tietoa ja tarvittaessa ohjata heidät **erityispalvelujen** piiriin. Tarjolla on useita rikoksen uhrien avustamiseen erikoistuneita palveluja. Uhrin käytettävissä on oikeudellisen menettelyn aikana jo jopa sen jälkeen seuraavat palvelut:

- Poliisi ottaa uhrin vastaan, antaa käytännön apua ja tietoa, valmistelea kuulustelupöytäkirjan ja ohjaa asianmukaisesti palvelupisteisiin. Jos asiaa hoitava poliisivirkailija ei pysty antamaan rikoksen uhrille parasta mahdollista tukea (esim. kriisitilanteessa tai muussa erittäin vakavassa tilanteessa), **uhrien tukemiseen erikoistuneet poliisin yksiköt** ottavat tehtävän hoitaakseen.
- Oikeustalossa toimivasta **uhrien vastaanottopalvelusta** uhri saa yksityiskohtaisia tietoja asiastaan. Jokaisessa tuomiopiirissä toimii oikeustalo (yhteystiedot löytyvät [ranskaksi](#) ja [hollanniksi](#)). Vastaanottopalvelusta uhri saa tarvitsemaansa tukea ja apua koko oikeudellisen menettelyn ajan. Vastaanottopalvelussa työskentelevät oikeustukihenkilöt (*justice assistant / assistant de justice*) ohjaavat rikoksen uhrin tarvittaessa erityispalvelujen piiriin ongelman luonteesta riippuen. Oikeustukihenkilö voi tukea uhria menettelyn emotionaalisesti haastavissa vaiheissa, kuten asiakirjoihin tutustumisessa, oikeuden istunnossa, todistusaineiston palauttamisessa tai rekonstruoinnissa. Oikeustukihenkilö voi myös auttaa rangaistuksen täytäntöönpanoa koskevan lausunnon laatimisessa.
- **Uhrien tukipalvelu** tarjoaa täydentävää apua rikoksen seurausten käsittelyyn: emotionaalista ja psykososiaalista tukea, tietoa mm. rikoksen uhrin oikeuksista, vahingon korvaamisesta, oikeudenkäynnistä ja oikeudellisen avun saatavuudesta sekä apua yhteydenpidossa eri tahoihin (esim. vakuutusyhtiö, poliisi, oikeusviranomaiset, asianajotoimistot ja sairaalat). Tavallisesti poliisi tai oikeustukihenkilö ohjaa rikoksen uhrin tämän **palvelun** käyttäjäksi, mutta sen puoleen voi kääntyä myös oma-aloitteisesti.

Kaikki edellä mainitut palvelut ovat maksuttomia ja vapaaehtoisia.

Ihmiskaupan uhreille on tarjolla erilaisia yksityisiä palveluja, joista saa lisätukea. Palvelujen koordinoinnista ja yhteistyöstä vastaa [yhtäläisten mahdollisuuksien edistämiseen ja rasismien torjuntaan erikoistunut keskus](#) (*Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding / Centre belge pour l'égalité des chances et la lutte contre le racisme*). Lisäksi on olemassa useita oleskelu- ja/tai työlupaa koskevia erityissäännöksiä, joita voidaan soveltaa, mikäli henkilö **tunnustetaan ihmiskaupan uhriksi (2)**.

Rikoksen uhri voi saada sairaanhoitoa, mutta ilman voimassa olevaa sairausvakuutusta hän voi joutua maksamaan sen itse (aiheutuneet kustannukset voi tosin sisällyttää vahingonkorvausvaatimukseen). EU:n 27 jäsenvaltion, Islannin, Liechtensteinin, Norjan ja Sveitsin kansalaiset voivat hyödyntää [eurooppalaista sairaanhoitokorttia](#).

Onko rikoksen tekijän ja uhrin välillä mahdollista tehdä sovinto tai aloittaa sovittelu?

Sovitteluun voidaan ryhtyä missä tahansa oikeudellisen menettelyn vaiheessa: poliisissa (vahingonsovittelu), kunnissa (hallinnollisia seuraamuksia koskeva sovittelu), syyttäjänvirastossa ennen syyttämispäätöksen tekemistä (rikosasian sovittelu) ja sen jälkeen, kun syyttämispäätös on tehty (restoratiivinen sovittelu). Restoratiivinen sovittelu on mahdollista myös rangaistuksen täytäntöönpanon aikana ja sen jälkeen.

Sovittelua voidaan käyttää kaikenlaisten rikosten yhteydessä. Syyttäjä, tutkintatuomari ja tuomari ilmoittavat rikoksen uhrille sovittelumahdollisuuksista. Uhri voi myös itse pyytää sovittelua.

Poliisin toimesta tapahtuvaa vahingonsovittelua voidaan käyttää aineellisten vahinkojen sovittamiseksi, kun on kyse vähäisistä rikkomuksista (esim. törhiminen, näpistyksen ja ilkivalta). Sitä tarjotaan Leuvenin, Mechelenin ja Brysselin poliisipiireissä. Sovittelu käydään ennen kuulustelupöytäkirjan toimittamista syyttäjänvirastoon. Syyttäjälle ilmoitetaan sovittelun tuloksista, ja jos asiassa päästään sopimukseen, asian käsittely yleensä lopetetaan.

Hallinnollisia seuraamuksia (3) koskevaa **sovittelua** tarjotaan ennen lopullisen seuraamuksen määräämistä. Se on pakollista, jos rikosentekijä on alle 16-vuotias. Sovittelun ensisijaisena tavoitteena on korvata aiheutetut vahingot. Paikallishallinnon virkamiehet hoitavat sovittelun.

Rikosasian sovittelua voidaan käyttää syyttäjän ehdotuksesta, mikäli tämä katsoo, että teko ei ole sen luonteinen, että siitä kuuluisi määrätä yli kahden vuoden vankeusrangaistus tai sitä kovempi rangaistus. Sovittelu toteutetaan ennen kuin syyttäjä tekee syyttämispäätöksen, ja sen hoitavat oikeustukihenkilöt. Rikoksen uhri voi osallistua sovitteluun, jonka tavoitteena on aiheutuneiden vahinkojen korvaaminen. Syyttäjä voi ehdottaa rikosentekijälle yhtä tai useampaa täydentävää toimenpidettä (hoitoa, terapiaa, koulutusta tai yhdyskuntapalvelua). Jos tekijä ja uhri pääsevät sopimukseen vahinkojen korvaamisesta ja tekijä on suorittanut hänelle mahdollisesti ehdotetun yhden tai useamman täydentävän toimenpiteen, asian käsittely lopetetaan (toisin sanoen syyttäjä ei vie asiaa tuomioistuimeen). Asia voidaan kuitenkin viedä tuomioistuimen käsittelyyn, jos rikosentekijä ei noudata asetettuja ehtoja. Rikosasian sovittelu edellyttää rikoksen uhrin yhteistyötä. Jos uhri kieltäytyy sovittelusta, asia palautuu syyttäjälle, joka tekee päätöksen syytteen nostamisesta.

Restoratiivinen sovittelu on oikeudellisesta menettelystä erillinen menettely, eikä se korvaa sitä. Oikeusviranomaiset vastaavat siis kaikista rikosoikeudelliseen menettelyyn, rankaisemiseen ja rangaistuksen täytäntöönpanoon liittyvistä päätöksistä. Tämä ei kuitenkaan estä sitä, etteikö sovittelua voi pyytää missä tahansa menettelyn vaiheessa: ennen tuomioistuinkäsittelyä ja sen aikana

sekä sen jälkeen, kun tuomari on määrännyt rangaistuksen. Kuka tahansa rikosasiassa suoraan osallisena oleva voi pyytää sovittelua. Sovittelua voi siis pyytää uhrin ja rikoksentehtäjän lisäksi myös puoliso, perheenjäsen tai muu lähiomainen. Restoratiivisesta sovittelusta vastaa kaksi voittoa tavoittelematonta yhdistystä, [Suggnomè](#) Flanderissa ja [Médiante](#) Valloniassa. Niillä on paikallistoimisto kussakin tuomiopiirissä. Sovittelussa aikaansaatu sopimus on luottamuksellinen, ja se voidaan toimittaa oikeusviranomaisille ainoastaan molempien osapuolten suostumuksella. Tuomarilla on velvollisuus mainita tuomiossaan, että asiassa on käytetty restoratiivista sovittelua, mutta hänellä ei ole velvollisuutta ottaa sopimuksen sisältöä huomioon.

Myös **nuorisotuomioistuimessa** voidaan käyttää sovittelua. Restoratiivinen sovittelu on mahdollista sekä syyttäjänvirastossa että nuorisotuomioistuimessa. Ryhmäneuvottelu (*herstelgericht groepsoverleg / concertation de groupe*) on mahdollista ainoastaan nuorisotuomioistuimessa. Nuorisotuomioistuimen tuomarin oletetaan asettavan etusijalle restoratiivisen toimenpiteen (sen sijaan, että määräisi alaikäiselle rikoksentehtäjälle suoraan rangaistuksen) ja ilmoittavan riidan osapuolille tällaisesta mahdollisuudesta. Jos tekijä ja uhri pääsevät sopimukseen restoratiivisen sovittelun tuloksena, tuomari yleensä vahvistaa sopimuksen. Hän ei voi puuttua sopimuksen sisältöön ja voi kieltäytyä sen vahvistamisesta vain, jos sisältö voi vaarantaa yleisen turvallisuuden. Paikalliset voittoa tavoittelemattomat nuorisotyön yhdistykset huolehtivat restoratiivisesta sovittelusta ja ryhmäneuvottelusta.

Kuinka asian käsittely jatkuu tutkinnan päätyttyä?

Päätökset, joita tutkinnan päätteeksi voidaan tehdä, riippuvat tutkinnan lajista.

Jos tutkinnan on suorittanut syyttäjä, hän voi päättää

- lopettaa asian käsittelyn,
- ehdottaa rikoksentehtäjälle **sovintoratkaisua** – jos tekijä hyväksyy ehdotuksen ja korvaa uhrin vahingot, asian käsittely lopetetaan,
- ehdottaa **rikosasian sovittelua**,
- viedä asian tuomioistuimeen.

Jos uhri on **rekisteröitynyt asianomistajaksi tai nostanut siviilikanteen**, hänelle tiedotetaan syyttäjän päätöksestä.

Tutkintatuomarin johtamassa tutkinnassa tutkintatuomari lähettää asiakirjat tutkintajaostolle (*raadkamer / chambre du conseil*). Tutkintajaosto käsittelee asian suljetuin ovin, eli lehdistöllä ja yleisöllä ei ole pääsyä istuntosalin. Rikoksen uhri ja tämän asianajaja voivat olla läsnä, mutta ystävät ja perheenjäsenet eivät. Tutkintajaosto voi päättää

- jättää syyttämättä, jos se katsoo, että epäiltyä vastaan ei ole riittävästi näyttöä tai että teko ei ole rikos;
- viedä asian tuomioistuimeen, jos se katsoo, että epäiltyä vastaan on riittävästi näyttöä;
- määrätä rikoksentehtäjän pakkohoitoon, jos tämä on häiriintyneessä mielentilassa tai henkisesti niin sairas, ettei hän pysty kontrolloimaan tekojaan. Tällöin epäilty voi pyytää asian käsittelyä julkisesti;
- lykätä tuomion antamista. Tutkintajaosto voi päättää tuomion lykkäämisestä vain, jos rikoksentehtäjää ei ole aiemmin tuomittu yli kuuden kuukauden vankeusrangaistukseen. Tuomari asettaa enintään viisi vuotta kestävä koeajan, jonka aikana rikoksentehtäjän on noudatettava määrättyjä ehtoja. Jos rikoksentehtäjä tekee koeaikana uuden rikoksen tai ei noudata asetettuja ehtoja, tuomari voi ottaa asian uudelleen käsiteltäväksi.

Pakkohoidosta määrätessään tai tuomiota lykätessään tutkintajaosto toimii tuomioistuimena ja ratkaisee myös vahingonkorvausta koskevan siviilikanteen.

Jos rikoksen uhri on rekisteröitynyt **asianomistajaksi** tai **nostanut siviilikanteen (1)**, hänelle ilmoitetaan tutkintajaoston istunnon päivämäärä. Hänelle ilmoitetaan myös tuomioistuin käsittelyn päivämäärä, jos asia käsitellään tuomioistuimessa.

Voinko hakea muutosta, jos asian käsittely lopetetaan ilman oikeudenkäyntiä?

Syyttäjän päätökseen lopettaa asian käsittely ei voi hakea muutosta. Ottaen huomioon toisaalta asiaan liittyvät tosiseikat ja olosuhteet ja toisaalta käsittelyn lopettamisen perusteet, rikosoikeudellisen menettelyn puitteissa on (siviilioikeudellisen menettelyn lisäksi) kuitenkin mahdollista saada vahingonkorvausta seuraavasti:

- rikkomuksista ja rikkeistä on mahdollista **haastaa suoraan oikeuteen**. Sitä varten on käännyttävä haastemiehen puoleen, joka toimittaa rikoksentehtäjälle haasteen;

- rikoksen uhri voi myös esittää tutkintatuomarille rangaistusvaatimuksen nostamalla [siviilikanteen asianosaisena \(1\)](#), jolloin tutkintatuomarin on aloitettava tutkinta. Rikoksen uhrin on tehtävä asiasta ilmoitus tutkintatuomarille kirjallisesti tai suullisesti. Tutkintatuomari laatii siviilikanteesta pöytäkirjan. Tutkintatuomari voi pyytää uhria maksamaan takuun, jolla on tarkoitus kattaa tulevat oikeudenkäyntikustannukset. Tutkintatuomari myös määrää takuusumman. Uhrin on hyvä tietää, että tutkintajaosto voi tutkinnan päätteeksi päättää, ettei asiaa viedä tuomioistuimeen, koska epäilyä vastaan ei ole riittävästi näyttöä. Uhrin on myös muistettava vahvistaa asianosaisena nostamansa siviilikanteen oikeuden istunnossa.

Jos rikoksentehtäjä on alaikäinen, suoraan haastaminen tai siviilikanteen nostaminen asianosaisena ei ole mahdollista.

Rikoksen uhri voi [siviilikannetta ajavana asianosaisena \(1\)](#) hakea syytejaostolta (*inbeschuldigingstelling / chambre de mise en accusation*) muutosta mihin tahansa tutkintajaoston päätökseen, myös syyttämättäjäättämisspätökseen. Syytejaoston päätökseen ei voi hakea muutosta, eikä rikoksentehtäjää voi sen jälkeen haastaa suoraan.

Jos tutkintajaosto on tehnyt vahingonkorvausta koskevan päätöksen (rikoksentehtäjän pakkohoitoon määräämisen tai tuomion lykkäämisen yhteydessä), muutosta voi hakea ainoastaan vahingonkorvausasiaan mutta ei itse tuomioon. Muutosta on haettava 15 päivän (tai kolmen, jos rikoksentehtäjä on tutkintavankeudessa) kuluessa tuomioistuimen kirjaamossa. Sen johdosta syytejaosto tutkii siviilikanteen uudelleen.

Rikoksen uhri voi nostaa kanteen myös siviilituomioistuimessa, jos hän ei syytä tai toisesta ole osallistunut rikosoikeudelliseen menettelyyn. Se on mahdollista myös siinä tapauksessa, että syyttäjänvirasto on lopettanut asian käsittelyn. Siviilituomioistuimen tuomari panee asian vireille haastamalla vahinkoa aiheuttaneen henkilön, paitsi jos kaikki osapuolet ovat valmiita tulemaan oikeuteen vapaaehtoisesti. Jos vakuutusyhtiö on asiassa osallinen (esim. liikenneonnettomuuden jäljiltä), myös se voidaan haastaa suoraan. Siviilioikeudellinen menettely eroaa merkittävästi rikosoikeudellisesta menettelystä. Siviilikanteen voi nostaa myös siviilituomioistuimessa (esim. jos rikoksen uhri ei ole osallistunut rikosoikeudenkäyntiin tai jos asian käsittely on päätetty lopettaa). Siviilituomioistuimessa rikoksen uhrin on osoitettava, että on tapahtunut virhe. Jos rikosoikeudellinen menettely on vireillä samanaikaisesti, siviilituomioistuimen on lykättävä päätöksentekoaan, kunnes rikosasiassa on annettu päätös. Lisäksi siviilituomioistuimen tuomarin on noudatettava rikosasiassa annettua päätöstä. Asian vireillepano siviilituomioistuimessa on maksullista.

Kuinka ulkomaalaisen oikeuksia ja etuja suojellaan?

Kaikki edellä kuvatut oikeudet kuuluvat myös ulkomaalaiselle rikoksen uhrille. Lisäksi ulkomaalaiselle rikoksen uhrille myönnetään joitakin lisäoikeuksia, joiden tarkoituksena on helpottaa oikeudelliseen menettelyyn osallistumista.

Rikoksen uhrilla on oikeus maksuttomaan tulkkiin, jos hän ei puhu alueen virallista kieltä. Lausunnon voi myös kirjoittaa itse (tai pyytää poliisia kirjaamaan lausunnon uhrin äidinkielellä). Jos rikoksen uhri on poistunut maasta, syyttäjä tai tutkintatuomari voi kuulla häntä video- tai teleneuvottelulla.

Turvapaikanhakijalla on automaattisesti oikeus asianajajaan toisen vaiheen oikeusavun puitteissa.

Lisätietoja

- perustuslaki – [hollanniksi](#) ja [ranskaksi](#)
- oikeudenkäyntilaki – [hollanniksi](#) ja [ranskaksi](#)
- rikosoikeudenkäyntilaki – [hollanniksi](#) ja [ranskaksi](#)
- 5. elokuuta 1992 annettu poliisilaki – [hollanniksi](#) ja [ranskaksi](#)
- 1. elokuuta 1985 annettu laki veroja koskevista ja muista säännöksistä – [hollanniksi](#) ja [ranskaksi](#)
- 29. kesäkuuta 1964 annettu laki tuomion lykkäämisestä, tuomion täytäntöönpanon lykkäämisestä ja koeajasta – [hollanniksi](#)
- 4. toukokuuta 1997 annettu sisäasiainministeriön yleiskirje GPI 58 rikoksen uhrien kohtelusta yhdistetyissä poliisivoimissa – hollanniksi
- muutoksenhakutuomioistuinten syyttäjäkolegion yleiskirje COL 5/2009 yhdenmukaisten rikosilmoitustodistusten käytöstä, todistusten antamista koskevista ohjeista poliisille ja yleiskirjeen COL 8/2005 muuttamisesta, 20. joulukuuta 2012 tarkistettu versio
- 26. syyskuuta 2008 annettu yleiskirje ihmiskaupan uhreja ja/tai tiettyjen ihmissalakuljetuksen vakavien muotojen uhreja koskevasta monialaisesta yhteistyöstä – [hollanniksi](#)

- 12. marraskuuta 2012 annettu oikeusministerin, sisäministerin ja syyttäjäkollegion yhteinen yleiskirje COL 16/2012 uhrien vastaanotosta syyttäjänvirastoissa ja tuomioistuimissa
- 12. marraskuuta 2012 annettu oikeusministerin, sisäministerin ja syyttäjäkollegion yhteinen yleiskirje COL 17/2012 vainajan kunnioittavasta käsittelystä, kuolemantapauksen ilmoittamisesta, arvokkaasta hyvästijätöstä ja tapahtumapaikan siivoamisesta tapauksissa, joissa oikeusviranomaisilla on rooli
- 20. joulukuuta 2012 annettu oikeusministerin, sisäministerin ja syyttäjäkollegion yhteinen yleiskirje COL 18/2012 tilapäisestä asumiskiellosta perheväkivaltatapauksissa
- 18. joulukuuta 2003 annettu kuninkaallinen asetus ehtojen vahvistamisesta kokonaan tai osittain maksuttomalle toisen vaiheen oikeusavulle tai tavalliselle oikeusavulle – [hollanniksi](#)
- 16. toukokuuta 2004 annettu kuninkaallinen asetus ihmissalakuljetuksen ja ihmiskaupan torjumisesta – [hollanniksi](#)
- 13. kesäkuuta 1999 annettu kuninkaallinen asetus oikeusministeriön alaisten oikeustalojen toiminnasta – [hollanniksi](#) ja [ranskaksi](#)
- 28. joulukuuta 1950 annettu kuninkaallinen asetus rikosoikeudellisen menettelyn kustannuksista
- 7. huhtikuuta 1998 tehty valtion ja flaaminkielisen yhteisön yhteistyösopimus rikoksen uhrien hoidosta – [hollanniksi](#)
- 5. kesäkuuta 2009 tehty valtion, flaaminkielisen yhteisön, ranskankielisen yhteisön, ranskankielisen yhteisön komission ja pääkaupunkialueen yhteisen komission yhteisymmärryspöytäkirja rikoksen uhrien hoidosta – hollanniksi ja ranskaksi
- 5. kesäkuuta 2009 tehty valtion, ranskankielisen yhteisön ja Vallonian yhteisymmärryspöytäkirja rikoksen uhrien hoidosta – hollanniksi ja ranskaksi
- 5. kesäkuuta 2009 tehty valtion ja saksankielisen yhteisön yhteisymmärryspöytäkirja rikoksen uhrien hoidosta – hollanniksi, ranskaksi ja saksaksi

1. Siviilikannetta ajava asianosainen

Rikoksen uhri voi nostaa siviilikanteen missä tahansa oikeudellisen menettelyn vaiheessa siinäkin tapauksessa, ettei hän ole tehnyt rikosilmoitusta poliisille. Siviilikannetta ajavan asianosaisen asemaan liittyy asianomistajalle kuuluvien oikeuksien lisäksi oikeus

vaatia vahingonkorvausta,

tulla kuulluksi oikeuden istunnossa,

saada kustannukset korvattua oikeudenkäynnin päätteeksi,

käyttää tulkin palveluja oikeudenkäynnin aikana,

jos siviilikannetta pidetään hyväksyttävänä ja perusteltuna, rikoksen uhri saa joitakin rikosoikeudelliseen menettelyyn liittyviä oikeuksia ilman, että hänen tarvitsee tehdä tuomion täytäntöönpanosta vastaavalle tuomarille niiden tunnustamista koskevaa hakemusta.

Siviilikanteen voi nostaa **erillisellä ilmoituksella** siinä tapauksessa, että syyttäjä on jo käynnistänyt oikeudenkäynnin. Se on mahdollista koko tutkinnan ja tuomioistuin käsittelyn ajan mutta ei enää muutoksenhakuvaiheessa. Jos kyseessä on rike tai rikkomus, uhri voi esittää siviilikanteen tutkintatuomarille. Tutkintatuomarin velvollisuutena on tällöin aloittaa tutkinta. Sen päätteeksi tutkintajaosto voi kuitenkin päättää, ettei epäillyn viemiseksi oikeuteen ole riittävästi näyttöä.

Jos rikoksen uhri haluaa saada **vahingonkorvausta**, hänen on todistettava kärsimänsä vahinko. Tuomioistuin arvioi vaatimuksen ja joko hyväksyy tai hylkää sen.

Siviilikannetta ajavalla asianosaisella on oikeus viedä asia syytejaoston käsiteltäväksi, jos tutkintatuomarin johtama tutkinta ei ole valmistunut vuoden kuluessa sen aloittamisesta. Tällä tavoin hän voi epäsuorasti valvoa tutkinnan etenemistä.

2. Ihmiskaupan uhrille myönnettävä suojeluasema

Belgiassa otettiin 1990-luvun alussa käyttöön järjestelmä, jossa ihmiskaupan uhreille voidaan myöntää oleskelulupa. Seuraaviin ryhmiin kuuluvat rikoksen uhrin voivat saada ihmiskaupan uhreille tarkoitetun suojeluaseman:

ihmiskaupan (eli seksuaalisen riiston eri muotojen, pakotetun kerjäämisen, taloudellisen riiston, elinten poistamisen ja rikoksiin pakottamisen) uhrin,

ihmissalakuljetuksen (eli laittomassa maahanmuutossa voiton tavoittelemiseksi avustamisen) uhrin raskauttavissa olosuhteissa.

Uhrin, joita on kohdeltu väkivaltaisella tai joiden henki on vaarannettu, voivat saada kyseisen aseman.

Ihmiskaupan uhrin suojeluaseman saaneeseen henkilöön voidaan soveltaa erityissäätöjä oleskelu- ja työluvan suhteen edellyttäen, että hän

lopettaa kanssakäymisen epäiltyjen tekijöiden kanssa,

osallistuu pakolliseen tukitoimintaan siihen erikoistuneessa, toimivaltaisten viranomaisten hyväksymässä vastaanottokeskuksessa, tekee yhteistyötä oikeusviranomaisten kanssa antamalla lausuntoja tai tekemällä rikosilmoituksen.

3. Hallinnolliset seuraamukset

Hallinnollisia seuraamuksia määräävät paikallisviranomaiset. Ne eivät ole rikosoikeudellisia seuraamuksia. Paikallisviranomaisilla on toimivalta rangaista tietyistä lievistä rikkomuksista ja haitanteosta määräämällä hallinnollisia seuraamuksia (sakot, rakennusten tai laitosten sulkeminen, lupien ja valtuutusten keskeyttäminen). Kunta voi määrätä seuraamuksia esimerkiksi omien sääntöjensä rikkomisesta ja tietyistä ilkeiden muodoista. Syytteen nostaminen ei ole suoraan riippuvainen syyttäjistä.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 07/01/2016

2 – UHRIN OIKEUDET OIKEUDENKÄYNNIN AIKANA

Please note that the original language version of this page [nl](#) has been amended recently. The language version you are now viewing is currently being prepared by our translators.

Please note that the following languages: [fr](#) have already been translated.

[iten pääsen osallistumaan oikeudenkäyntiin?](#)

[Mitkä ovat oikeuteni todistajana?](#)

[Olen alaikäinen. Onko minulla erityisiä oikeuksia?](#)

[Voinko saada oikeusapua?](#)

[Miten saan suojaa, jos olen vaarassa?](#)

[Miten voin vaatia rikoksentehtyjältä vahinkonkorvausta ja saada valtiolta korvausta?](#)

[Onko sovittelu rikoksentehtyjän kanssa mahdollista?](#)

[Olen ulkomaalainen. Miten oikeuteni on suojattu?](#)

[Lisätietoja](#)

Miten pääsen osallistumaan oikeudenkäyntiin?

Asianomistajalle tai [siviilikannetta ajavalle asianosaiselle \(1\)](#) ilmoitetaan kirjallisesti päivä-määrä, jona asia käsitellään tuomioistuimessa. Siviilikanteen nostaminen on mahdollista vielä tässä vaiheessa ja aina suullisen käsittelyn päättämiseen asti. Jos rikoksen uhrilla ei ole asian-ajajaa ja hän haluaa nostaa oikeudenistunnossa siviilikanteen, hänen on

- oltava paikalla ajoissa,
- ilmoittauduttava oikeudenpalvelijalle (*zittingsdeurwaarder / huissier de justice*) ja varmistettava, että kyseessä on oikea istuntosali,
- mentävä tuomioistuimen puheenjohtajan luo tämän kutsuessa syytetty(j)ä, jo(i)lle uhri haluaa esittää vahingonkorvausvaatimuksen,
- luovutettava asiakirja-aineisto, joka sisältää vahingon todistavat asiakirjat,
- luovutettava asiakirjoista jäljennös syytetyn/syytettyjen asianajajalle,
- pidettävä alkuperäiset asiakirjat itsellään,
- vastattava puheenjohtajan mahdollisesti esittämiin kysymyksiin. Puheenjohtaja vahvistaa vahingonkorvausvaatimuksen.

Oikeudenistunnot ovat yleensä julkisia, eli kuka tahansa 14 vuotta täyttänyt saa seurata oikeudenkäyntiä. Salissa saavat siis olla läsnä rikoksen uhrin ystävät, naapurit ja perheen-jäsenet samoin kuin tiedotusvälineiden edustajat ja muut asiasta kiinnostuneet. Asiaa käsitellään suljetuin ovin ainoastaan poikkeuksellisissa olosuhteissa (esim. seksuaali-rikoksissa). Tällöin yleisöä ja tiedotusvälineitä ei päästetä istuntosaliin. Rikoksen uhri voi pyytää tuomarilta asian käsittelyä suljetuin ovin. Mahdollisuudesta säädetään laissa tiettyjen seksuaalirikosten, esimerkiksi raiskauksen tai sukupuolikuria ja -siveellisyyttä loukkaavan teon, uhriksi joutuneille. Myös tuomari voi määrätä asian käsiteltäväksi suljetuin ovin, jos kyseessä on alaikäinen tai jos asianosaisten yksityiselämän suojeleminen sitä edellyttää. Tuomion julistaminen tapahtuu aina julkisessa istunnossa.

Jos rikoksen uhri esittää vahingonkorvausvaatimuksen (**siviilikanteen**), hänen on pystyttävä todistamaan kärsimänsä vahinko. Tuomari arvioi siviilikanteen asian käsittelyn päätteeksi. Siviilikannetta ajavan asianosaisen on oltava edustettuna oikeudenistunnossa. Jos rikoksen uhri ei halua olla tekemisissä rikoksentehtäjän kanssa (syytettyä kun ei voi kieltää olemasta läsnä istuntosalissa), asianajaja voi osallistua keskusteluihin hänen puolestaan. Henkilö-kohtaisesti on oltava läsnä ainoastaan **todistajan a**.

Asiasta ei saa keskustella syyttäjän (*procureur des Konings / procureur du Roi*) kanssa.

Mitkä ovat oikeuteni todistajana?

Rikostutkinnan aikana lausunnon antanutta rikoksen uhria ei kutsuta automaattisesti tuomio-istuimeen vahvistamaan lausuntonsa, paitsi jos asia käsitellään [rikostuomioistuimessa \(2\)](#) (*Hof van Assisen / cour d'assises*).

Jos rikoksen uhri kutsutaan tuomioistuimeen henkilökohtaisesti ja hän on suojelun kohteena ja/tai hän ei ole maassa, häntä voidaan kuulla video- tai teleneuvottelulla. Tarvittaessa hänen äänensä voidaan muuntaa ja kasvot peittää.

Jos rikoksen uhri kutsutaan oikeuteen todistajaksi, hän voi hakea korvausta, joka muodostuu kiinteämääräisestä korvauksesta (todistajanpalkkio) ja kilometrikorvauksesta (matkakulu-korvaus). Korvausta haetaan sen tuomioistuimen kirjaamosta, jossa rikoksen uhri on esiintynyt todistajana. Korvausta hakiessa on esitettävä oikeudenpalvelijan rikoksen uhrille palauttama kutsu saapua tuomioistuimeen ja henkilötodistus. Korvaus maksetaan heti kirjaamon aukioloaikana.

Olen alaikäinen. Onko minulla erityisiä oikeuksia?

Alaikäistä rikoksen uhria suojellaan julkisuudelta: uhrin henkilöllisyyden paljastavien kuvien, piirrosten tai muun aineiston julkaiseminen tai levittäminen on rangaistava teko.

Jos kuulustelusta on audiovisuaalinen tallenne, alaikäisen uhrin henkilökohtaista läsnäoloa oikeudenkäynnissä ei vaadita, paitsi jos tuomioistuin pitää sitä tarpeellisenä totuuden selvittämiseksi. Tuomioistuimen on tällöin määrättävä henkilö saapumaan tuomioistuimeen ja perusteltava määräys. Rikoksen uhri voi pyytää tuomarilta asian käsittelyä suljetuin ovin. Mahdollisuudesta säädetään laissa tiettyjen seksuaalirikosten, esimerkiksi raiskauksen tai sukupuolikuria ja -siveellisyyttä loukkaavan teon, uhriksi joutuneille. Myös tuomari voi määrätä asian käsiteltäväksi suljetuin ovin, jos kyseessä on alaikäinen tai jos asianosaisten yksityiselämän suojelu sitä edellyttää.

Voinko saada oikeusapua?

Siviilikannetta ajava asianosainen voi valita, onko hän itse läsnä oikeudenkäynnissä vai edustaako häntä asianajaja.

Rikoksen uhri voi saada alustavia ja suuntaa-antavia neuvoja osana **ensivaiheen oikeusapua** (*juridische eerstelijnbijstand / aide juridique de première ligne*), joka on asianajajien määrä-päivinä ja -kellonaikoina antamaa maksutonta neuvontaa. Tarvittaessa he ohjaavat uhrin erityispalvelujen piiriin. Neuvontaa annetaan esimerkiksi tuomioistuimissa, rauhantuomarin tiloissa, oikeustaloissa ja joskus myös kunnan-/kaupungintalolla. Jokaisessa tuomiopiirissä toimii oikeustalo (*justitiehuis / maison de justice*), jonka yhteystiedot löytyvät [ranskaksi](#) ja [hollanniksi](#). Vaihtoehtoisesti voi olla yhteydessä [uhrien tukipalveluun](#).

Jos uhri tarvitsee yksityiskohtaisempaa neuvontaa tai apua taikka edustuksen, hänen on käännyttävä asianajajan puoleen. Tällainen **toisen vaiheen oikeusapu** (*juridische tweedelijn-bijstand / aide juridique de deuxième ligne*) on henkilön tulotasosta riippuen joko osittain tai kokonaan maksutonta. Tietyillä erityisasemassa olevilla henkilöillä, kuten alaikäisillä ja henkisesti vajaakykyisillä, on oikeus maksuttomaan asianajajaan.

Mikäli uhri haluaa toisen vaiheen oikeusapua, hänen on mentävä [oikeusaputoimistoon](#), jollainen toimii jokaisessa tuomioistuinrakennuksessa. Siellä uhrin on esitettävä asiakirjat, jotka osoittavat, että hän kuuluu johonkin edellä mainituista erityisryhmistä tai että hänen nettotulonsa ovat riittämättömät. Oikeusaputoimisto tekee päätöksen 15 päivässä. Jos hakemus hyväksytään, rikoksen uhrille toimitetaan hänelle osoitetun asianajajan yhteystiedot. On myös mahdollista kysyä itse valitsemaltaan asianajajalta, suostuuko tämä työskentelemään toisen vaiheen oikeusavun puitteissa. Jos asianajaja suostuu, hän ottaa uhrin sijasta yhteyttä oikeusaputoimistoon tämän hakemuksen hyväksymiseksi.

Jos rikoksen uhrin tulot ovat vähäiset, hän voi tietyn edellytyksin pyytää vapautusta joistakin oikeudenkäyntimaksuista (esim. haastemaksuista ja asiakirjojen kopiointimaksuista) **oikeus-apujärjestelmän** puitteissa. Tätä koskeva hakemus on toimitettava oikeusaputoimistoon siinä tuomioistuimessa, jossa asia on vireillä. Jos rikoksen uhri on jo nostanut siviilikanteen (ks. jäljempänä), hän voi esittää hakemuksen suoraan asiaa käsittelevälle tuomioistuimelle, myös suullisesti.

Uhrin on myös syytä olla yhteydessä vakuutusyhtiönsä sen selvittämiseksi, kattaako hänen vakuutusturvansa myös oikeusturvan.

Istunnon aikana apua voi saada myös uhrien vastaanotossa työskenteleviltä oikeustuki-henkilöiltä tai uhrien tukipalvelun työntekijöiltä.

Miten saan suojaa, jos olen vaarassa?

Jos rikoksen uhri on rikosoikeudenkäynnin aikana vaarassa ja tutkintatuomari on myöntänyt hänelle tutkintavaiheessa osittaisen tai täydellisen anonymiteettisuojaan, häntä voidaan oikeudenkäynnissä kuulla video- tai teleneuvottelulla. Tarvittaessa hänen äänensä voidaan muuntaa ja kasvot peittää.

Jos rikoksen uhria tarvitaan oikeudessa todistajana eikä hän ole antanut lausuntoa tutkinnan aikana, tuomari voi määrätä, että uhrin henkilötietoja ei kirjata istunnon pöytäkirjaan.

Raiskauksen tai sukupuolikuria ja -siveellisyyttä loukkaavan teon uhria suojellaan julkisuudelta: uhrin henkilöllisyyden paljastavien kuvien, piirrosten tai muun aineiston julkaiseminen tai levittäminen on rangaistava teko.

Jos syytetty ei ole tutkintavankeudessa ja rikoksen uhri pelkää joutuvansa kasvotusten syytetyn kanssa ennen istunnon alkua, hän voi ottaa yhteyttä oikeustukihenkilöön. Joissakin tuomioistuinrakennuksissa on erilliset odotushuoneet, jotta tällainen kohtaaminen voidaan välttää.

Miten voin vaatia rikosentekijältä vahingonkorvausta ja saada valtiolta korvausta?

Jos rikoksen uhri haluaa vaatia vahingonkorvausta rikosoikeudenkäynnissä, hänen on nostettava **siviilikanne**. Korvausta voi vaatia kaikenlaisesta kärsitystä vahingosta, kuten fyysisistä vammoista ja niihin liittyvistä lääkärinkuluista, henkisistä kärsimyksistä, aineellisista vahingoista (esim. ansioiden, kouluvuoden tai työpaikan menetyksestä tai ajoneuvolle tai vaatteille aiheutuneesta vahingosta) ja hautajaismenoista.

Rikostuomioistuin arvioi siviilikanteen ja määrää vahingonkorvauksen maksettavaksi, jos rikosentekijä todetaan syylliseksi. Tämän jälkeen tuomioistuin arvioi vahingonkorvaus-vaatimuksen sisällön.

Rikoksen uhri voi nostaa kanteen myös **siviilituomioistuimessa**, jos hän syytä tai toisesta ei ole ollut osallisena rikosoikeudenkäynnissä. Tämä on mahdollista silloinkin, kun syyttäjä on päättänyt lopettaa asian käsittelyn. Asia pannaan vireille siviilituomioistuimessa haastamalla vahingon aiheuttanut osapuoli, paitsi jos kaikki asianosaiset ovat valmiita saapumaan tuomioistuimeen vapaaehtoisesti. Jos vakuutusyhtiö on asiassa osallisena (esim. liikenne-onnettomuuden seurauksena), myös sen edustaja voidaan haastaa oikeuteen. Siviilioikeuden-käynti on olennaisesti erilainen kuin rikosoikeudenkäynti. Siinä rikoksen uhrin on osoitettava, että vastapuoli on vastuussa hänelle aiheutuneesta vahingosta. Todisteena voidaan käyttää jäljennöksiä (päättäneen) rikosoikeudenkäynnin asiakirjoista. Jos rikosasia on vireillä samanaikaisesti, siviilituomioistuimen on odotettava, kunnes rikostuomioistuin on tehnyt asiassa päätöksen. Rikostuomioistuimen päätös sitoo siviilituomioistuinta. On hyvä tietää, että kanteen nostamisesta siviilituomioistuimessa aiheutuu kustannuksia.

Jos syyttäjä on pannut vireille menettelyn rikoskanteen hylkäämiseksi (sovintoratkaisu tai sovittelu rikosasioissa), rikoksen uhri voi yrittää saada rikosentekijältä vahingonkorvausta myös sitä kautta. Uhri saa yleensä vahingonkorvausta tapauksissa, joissa syyttäjä ehdottaa rikosentekijälle **rikosasian sovittelua** tai **sovintoratkaisua**.

Aiheutuneista vahingoista ei aina ole mahdollista saada vahingonkorvausta rikosentekijältä (esim. jos rikosentekijää ei voida tunnistaa tai häntä ei löydetä) tai vakuutusyhtiöltä. Jos uhri on joutunut tahallisen väkivallanteon kohteeksi, hän voi saada tietyissä olosuhteissa ja tietyin edellytyksin korvausta valtiolta. Mahdollisuudesta saada **vahingonkorvausta valtiolta** on tarkempia tietoja rikoksen uhreille Belgiassa maksettavia korvauksia käsittelevällä Euroopan oikeudellisen verkoston tietosivulla (sivut ovat saatavilla [ranskaksi](#), [hollanniksi](#), [saksaksi](#), [englanniksi](#) ja muilla kielillä).

Jos syytetty todetaan syylliseksi, hän on velvollinen korvaamaan rikoksen uhrille kustannukset, joita tälle on aiheutunut siviilikanteen nostamisesta. Näihin kustannuksiin kuuluu osa uhrin asianajajalleen maksamista palkkiosta. Tuomari päättää korvauksen määrästä tuomion julistamisen yhteydessä.

Jos epäilty todetaan syyttömäksi menettelyssä, jonka uhri on pannut vireille haastamalla rikosentekijän tai nostamalla siviilikanteen, tuomari voi määrätä uhrin maksamaan kaikki epäillylle ja valtiolle aiheutuneet kustannukset tai määrittämänsä osuuden niistä.

Onko sovittelu rikosentekijän kanssa mahdollista?

Restoratiivisen sovittelun aloittamista voi pyytää missä tahansa menettelyn vaiheessa: ennen asian viemistä oikeuteen, tuomioistuinkäsittelyn aikana ja vielä sen jälkeenkin, kun tuomari on määrännyt rangaistuksen. Restoratiivinen sovittelu on oikeudellisesta menettelystä erillinen järjestely, eikä korvaa sitä. Oikeuslaitos on siis vastuussa kaikista rikosoikeudellisia seuraamuksia koskevista päätöksistä, rankaisemisesta ja rangaistusten täytäntöönpanosta.

Restoratiivisesta sovittelusta ei vastaa valtio vaan kaksi voittoa tavoittelematonta yhdistystä, [Suggnomè](#) Flanderissa ja [Médianté](#) Valloniassa. Niillä on paikallistoimisto kussakin tuomio-piirissä.

Restoratiivisessa sovittelussa aikaansaatu sopimus on luottamuksellinen, ja se voidaan toimittaa tuomioistuimeen ainoastaan molempien osapuolten suostumuksella. Tuomari on velvollinen mainitsemaan tuomiossa, että asiassa on käytetty restoratiivista sovittelua, mutta hänellä ei ole velvollisuutta ottaa huomioon aikaansaadun sopimuksen sisältöä.

Nuorisotuomioistuimen tuomari voi tuomiossa määrätä joko restoratiivisesta sovittelusta tai ryhmäneuvottelusta (*herstelgericht groepsoverleg / concertation de groupe*).

Olen ulkomaalainen. Miten oikeuteni on suojattu?

Jos [siviilikannetta ajava asianosainen \(1\)](#) tai **todistaja** ei puhu kieltä, jolla menettely tapahtuu, hänelle osoitetaan tulkki. Asiakirjojen käännettäminen on kuitenkin maksullista.

Lisätietoja:

- 1. elokuuta 1985 annettu laki veroja koskevista ja muista säännöksistä – [hollanniksi](#) ja [ranskaksi](#)
- 8. huhtikuuta 1965 annettu laki nuorten suojelusta, rikokseksi luokiteltuun tekoon syyllistyneiden alaikäisten vastuusta ja kyseisen teon aiheuttaman vahingon korvaamisesta [hollanniksi](#)
- perustuslaki – [hollanniksi](#) ja [ranskaksi](#)
- rikosoikeudenkäyntilaki – [hollanniksi](#), [ranskaksi](#) ja [englanniksi](#)
- oikeudenkäyntilaki – [hollanniksi](#) ja [ranskaksi](#)
- 28. joulukuuta 1950 annettu asetus oikeudenkäyntikustannuksia rikosasioissa koskevista yleisistä säännöistä

1. Siviilikannetta ajava asianosainen

Rikoksen uhri voi nostaa siviilikanteen tuomioistuimessa missä tahansa oikeudenkäynnin vaiheessa siinäkin tapauksessa, että uhri ei ole tehnyt rikosilmoitusta poliisille. Siviilikannetta ajavan asianosaisen asemaan liittyy asianomistajalle kuuluvien oikeuksien lisäksi oikeus

- vaatia vahingonkorvausta
- tulla kuulluksi suullisen käsittelyn aikana tuomioistuimessa
- saada kustannukset korvattua oikeudenkäynnin päätteeksi
- pyytää tulkkaukspalveluja oikeudenkäynnin ajan
- nauttia tietyistä oikeudenkäyntiin liittyvistä oikeuksista ilman, että täytäntöönpano-tuomarille tarvitsee tehdä niiden tunnustamista koskeva hakemus. Edellytyksenä on, että siviilikanne otetaan käsiteltäväksi ja se on perusteltu.

Syyttäjän jo vireille panemaan oikeudenkäyntiin voi liittyä siviilikannetta ajavana asian-osaisena myös tekemällä **erillisen ilmoituksen**. Se on mahdollista koko tutkinnan ja varsinaisen oikeudenkäynnin ajan, mutta ei enää muutoksenhakuvaiheessa. Jos kyseessä on rike tai rikos, uhri voi nostaa siviilikanteen tutkintatuomioistuimessa. Tällöin tutkinta-tuomarin velvollisuutena on käynnistää oikeudellinen tutkinta. Sen päättymisen jälkeen tutkintajaostolla (raadkamer / chambre du conseil) on kuitenkin vapaat kädet päättää, riittääkö näyttö epäilyn viemiseksi tuomioistuimeen.

Jos rikoksen uhri haluaa saada **vahingonkorvausta**, hänen on todistettava kärsimänsä vahinko. Tuomioistuin arvioi korvausvaatimuksen ja joko hyväksyy tai hylkää sen.

Siviilikannetta ajavalla asianosaisella on oikeus viedä asia syytejaoston (kamer van inbeschuldigingstelling / chambre des mises en accusation) käsiteltäväksi, jos oikeudellinen tutkinta ei ole valmistunut vuoden kuluessa sen aloittamisesta. Tällä tavoin hän voi epä-suorasti valvoa tutkinnan etenemistä.

2. Rikostuomioistuin

Rikostuomioistuin (yhteystiedot saatavilla [hollanniksi](#) ja [ranskaksi](#)) on tilapäinen tuomio-istuin, joka voidaan kutsua koolle missä tahansa Belgian maakunnassa ja Brysselin tuomio-piirissä. Sillä on toimivalta käsitellä kaikkia rikoksia (ts. vakavimmat rangaistavat teot, kuten murha, josta määrättävä rangaistus on viidestä vuodesta elinkautiseen), poliittisia rikoksia ja painovapausrikoksia (paitsi jos niiden motiivina on rasismi tai muukalaisviha). Rikostuomio-istuin muodostetaan erikseen jokaista asiaa varten toisin kuin muut tuomioistuimet, jotka ovat pysyviä. Rikostuomioistuimen puheenjohtajana toimii

muutoksenhakutuomioistuimen tuomari. Häntä avustaa kaksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomaria (assessor /assesseur). Valamiehistö muodostuu 12 jäsenestä, jotka valitaan arpomalla ja joista enintään kaksi kolmasosaa saa olla samaa sukupuolta. Valamiehistön jäsenet valitaan äänioikeutetuista kansalaisista, joilla on myös kansalaisoikeudet ja poliittiset oikeudet. Heidän on oltava 28–65-vuotiaita, luku- ja kirjoitustaitoisia, eikä heitä saa olla tuomittu yli neljän kuukauden mittaiseen vankeusrangaistukseen tai yli 60 tunnin yhteiskuntapalveluun. Valamiehistö päättää ainoastaan syyllisyydestä ja yhdessä ammattituomareiden kanssa määrättävästä rangaistuksesta. Rikostuomioistuimen tuomiosta voi valittaa ainoastaan kassaatiotuomioistuimeen (Hof van Cassatie / Cour de cassation).

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 07/01/2016

3 – UHRIN OIKEUDET (ENSIMMÄISEN) OIKEUDENKÄYNNIN PÄÄTTYTYÄ

Please note that the original language version of this page [nl](#) has been amended recently. The language version you are now viewing is currently being prepared by our translators.

Please note that the following languages: [fr](#) have already been translated.

[oinko hakea muutosta, jos epäiltyä ei tuomita syylliseksi?](#)

[Onko jatkovalitus mahdollinen?](#)

[Mitä oikeuksia minulla on sen jälkeen, kun tuomio on lainvoimainen?](#)

[Lisätietoja](#)

Voinko hakea muutosta, jos epäiltyä ei tuomita syylliseksi?

Jos rikoksen uhri on nostanut asianosaisena siviilikanteen, hän voi hakea muutosta, jos tuomioistuin on hylännyt hänen esittämänsä vahingonkorvausvaatimuksen tai jos hän pitää korvausta liian pienenä. Rikoksen uhri ei voi kuitenkaan hakea muutosta langettavaan tai vapauttavaan tuomioon. Sen voi tehdä ainoastaan yleinen syyttäjä.

Uhrin on toimittava nopeasti, koska rikosoikeudellisissa asioissa muutosta on haettava 15 päivän kuluessa. Hakemus toimitetaan alkuperäisen tuomion antaneen tuomioistuimen kirjaamoon, joka antaa asiassa lisätietoja. Ylemmässä oikeusasteessa asia tutkitaan ja käsitellään uudelleen. Hakijalle ilmoitetaan kyseisen käsittelyn paikka ja aika. Menettely ylemmässä oikeusasteessa on kutakuinkin sama kuin ensimmäisessä oikeusasteessa. Hakijan ei tarvitse nostaa uutta siviilikannetta. Sen sijaan jos siviilikannetta ei ole nostettu aiemmassa vaiheessa, sitä ei tehdä ensimmäistä kertaa ylemmässä oikeusasteessa.

Rikostuomioistuimen (*Hof van Assisen / Cour d'assises*) antamaan tuomioon ei voi hakea muutosta, mutta asianosainen voi vedota kassaatiotuomioistuimeen (*Hof van Cassatie / Cour de cassation*).

Onko jatkovalitus mahdollinen?

Ylemmässä oikeusasteessa annettuun tuomioon ei voi hakea muutosta.

Rikostuomioistuimen antamaan tuomioon ei voi hakea muutosta, mutta asianosainen voi vedota [kassaatiotuomioistuimeen](#).

Kassaatiotuomioistuin ei ota kantaa tosiseikkoihin, vaan tarkistaa, onko asian käsittelyssä tapahtunut menettelyvirheitä tai onko lakia sovellettu tai tulkittu väärin. Kassaatiotuomioistuin voi vain vahvistaa tai kumota tuomion. Se ei voi tutkia asiaa eikä tehdä siitä uutta päätöstä. Jos kassaatiotuomioistuin päättää kumota tuomion, se lähettää asian takaisin sen oikeusasteen tuomioistuimeen, jossa sen kumoama tuomio alun perin annettiin. Kassaatiotuomioistuimen päätös ei ole sitova.

Mitä oikeuksia minulla on sen jälkeen, kun tuomio on lainvoimainen?

Rikoksen uhrin on hyvä tietää, ettei hänelle automaattisesti ilmoiteta tuomioistuimen tuomiosta (paitsi jos hän on nostanut siviilikanteen). Jos uhri tai tämän asianajaja ei ole läsnä tuomiota julistettaessa, uhrin on otettava itse yhteyttä viranomaisiin tai pyydettävä **oikeus-tukihenkilöä** ilmoittamaan tuomiosta.

Rikoksen uhri voi tietyin edellytyksin pyytää tulla kuulluksi ja/tai saada tietoa tekijälle tarjolla olevista vankeusrangaistuksen täytäntöönpanotavoista. Niitä ovat esimerkiksi poistumisluvat, osa-aikainen vankeusrangaistus, etävalvonta, väliaikainen vapauttaminen maasta poistamista tai luovuttamista silmällä pitäen sekä ehdonalainen vapaus.

Jos rikoksen uhrin nostama siviilikanne on perusteltu ja se otetaan käsiteltäväksi, uhri voi tietyissä tapauksissa pyytää saada tietoja ja/tai tulla kuulluksi tuomion täytäntöönpanotavasta päätettäessä.

Muussa tapauksessa uhri voi panna rangaistuksen täytäntöönpanosta päättävässä tuomioistuimessa (*strafuitvoeringsrechter / juge de l'application des peines*) vireille menettelyn uhrin asemansa tunnustamiseksi. Kyseinen tuomioistuin ratkaisee, onko rikoksen uhrilla asiassa oikeutettu etu.

Rikoksen uhrilla on tietyin edellytyksin seuraavat oikeudet:

- oikeus **saada tietoa** päätöksistä, jotka koskevat rangaistuksen jonkin täytäntöön-panotavan myöntämistä tuomitulle (esim. ensimmäinen poistumislupa, etävalvonta tai ehdonalainen vapaus);
- oikeus **ehdottaa erityisehtoja**, joita tuomitulle saatetaan asettaa ja jotka olisivat uhrin edun mukaisia;
- oikeus **tulla kuulluksi** erityisehdoista, joita tuomitulle saatetaan asettaa uhrin eduksi.

Esimerkkejä:

- Uhri voi pyytää, että rangaistuksesta päättävä tuomioistuin kuulee häntä ehdoista, joita tuomitulle saatetaan asettaa etävalvonnan myöntämisen yhteydessä.
- Uhri voi pyytää, että rangaistuksesta päättävä tuomioistuin ilmoittaa hänelle ehdon-alaisen vapauden myöntämisestä.
- Uhri voi pyytää, että hänelle ilmoitetaan, jos oikeusministeri myöntää vangille poistumisluvan.

Jos rikoksen uhri haluaa käyttää näitä oikeuksia, hänen on täytettävä rikoksen uhrin lausunto-lomake ja toimitettava tai lähetettävä se rangaistuksen täytäntöönpanosta päättävän tuomio-istuimen kirjaamoon tai oikeustalolle.

Asianajaja voi aina avustaa tai edustaa uhria rangaistuksen täytäntöönpanosta päättävän tuomioistuimen istunnossa. Apua voi pyytää myös valtion tunnustamilta uhrien tukijärjestöiltä tai uhrien vastaanottokeskuksilta esimerkiksi tilanteessa, jossa rangaistuksen täytäntöön-panosta päättävä tuomioistuin on päättänyt kuulla uhria.

Lisätietoja saa oikeustalolta, uhrien tukijärjestöiltä tai omalta asianajajalta.

Uhri voi missä tahansa (vapaus)rangaistuksen täytäntöönpanon vaiheessa tai sen jälkeen pyytää rikosasioiden sovittelua.

Lisätietoja:

- 17. toukokuuta 2006 annettu laki vankeusrangaistukseen tuomittujen ulkoisesta oikeudellisesta asemasta ja rangaistuksen täytäntöönpanotapoihin liittyvistä uhrille kuuluvista oikeuksista ([🇳🇱 hollanniksi/ranskaksi](#)).

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 07/01/2016

4 – RIKOKSEN UHREILLE TARJOTTAVA APU JA TUKI

Please note that the original language version of this page [🇳🇱](#) has been amended recently. The language version you are now viewing is currently being prepared by our translators.

Please note that the following languages: [🇫🇷](#) have already been translated.

aikallispoliisi ja liittovaltion poliisi

Oikeusministeriö

Tahallisten väkivallantekojen uhrien taloudellisen avun toimikunta

Yleiset hyvinvointikeskukset

Yksityishenkilöille tarkoitettu ei-uskonnollinen avustuspalvelu

Psykososiaalinen keskus

Lastensuojelukeskukset

Lasten SOS-tiimit

Nuorten avustuspalvelu

Paikallispoliisi ja liittovaltion poliisi

Paikallispoliisi ja liittovaltion poliisi kuuluvat sisäasiainministerin toimivaltaan. Paikallis-poliisi vastaa poliisin perustehtävistä ja toimii lähipoliisiperiaatteella. Liittovaltion poliisi vastaa poliisin erikoistehtävistä.

Paikallispoliisi ja liittovaltion poliisi

- ottavat rikoksen uhrin vastaan kohteliaasti ja kunnioittavasti,
- antavat rikoksen uhreille käytännön apua ja tietoja ja ohjaavat nämä käyttämään uhreille tarjolla olevia palveluja,
- kirjaavat pöytäkirjaan rikoksen uhrin henkilöllisyyden ja tämän mahdollisesti esittämän toiveen saada tietoja oikeudenkäynnistä sitä mukaa kuin se etenee,
- ottavat tarvittaessa yhteyttä rikoksen uhuriin pian sen jälkeen, kun tämä on tehnyt rikosilmoituksen.

YHTEYSTIEDOT:

Sähköposti: ibznet@ibz.fgov.be

Oikeusministeriö

Oikeusministeriössä (*Federale Overheidsdienst Justitie / Service public fédéral Justice*) on useita osastoja ja komiteoita, jotka suojelevat rikoksen uhrien etuja, muun muassa lain-säädännön, perusoikeuksien ja perusvapauksien pääosasto ja oikeustaloista vastaava pääosasto.

Lainsäädännön, perusoikeuksien ja perusvapauksien pääosasto

- valmistelee ja laatii uusia lakiehdotuksia,
- antaa neuvoja oikeusministerille ja muille alan toimijoille, valmistelee vastaukset parlamentin kysymyksiin ja osallistuu kansainvälisiin neuvotteluihin,
- tekee tiivistä yhteistyötä oikeusministeriön muiden osastojen, esim. oikeustaloista vastaavan pääosaston, ja muiden ulkoisten toimijoiden kanssa.

Oikeustaloista vastaavalla pääosastolla on

- ohjattavanaan 28 oikeustaloa (*justitiehuisen / maisons de justice*), jotka kuuluvat oikeusministerin toimivaltaan (Flanderissa ja Valloniassa on kummassakin 13 oikeus-taloa ja Brysselissä kaksi, joista toinen on ranskan- ja toinen hollanninkielinen),
- kussakin oikeustalossa on joukko erityisavustajia, jotka vastaavat uhrien vastaanotosta (*Slachtofferonthaal / Service d'accueil des victimes*).

YHTEYSTIEDOT:

Oikeusministeriön verkkosivut: <https://justitie.belgium.be>

Oikeustalojen yhteystiedot löytyvät [täältä](#).

Tahallisten väkivallanteiden uhrien taloudellisen avun toimikunta

Tahallisten väkivallanteiden uhrien taloudellisen avun toimikunta (*Commissie voor financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden / Commission pour l'aide financière aux victimes d'actes intentionnels de violence*) on perustettu 1. elokuuta 1985 annetulla lailla, ja sen tehtävänä on huolehtia valtion taloudellisesta avusta väkivaltarikosten uhreille.

Toimikunta

- huolehtii taloudellisen avun myöntämisestä tahallisten väkivallanteiden uhreille ja joissakin tapauksissa heidän perheilleen,

- vastaa menettelystä, jolla autetaan toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tehtyjen rikosten uhreja taloudellisesti,
- voi antaa apua, vaikka tekijä olisi tuntematon tai syyntakeeton,
- ei ole toimivaltainen tuottamuksellisissa rikoksissa.

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: <https://justice.belgium.be/fr>

Yleiset hyvinvointikeskukset

Flanderissa ja Brysselissä on yhteensä 11 yleistä hyvinvointikeskusta (*Centrum Algemeen Welzijnswerk, CAW*), joista jokaisessa toimii uhrien auttamiseen erikoistunut yksikkö.

Hyvinvointikeskukset

- ovat *Steunpunt Algemeen Welzijnswerk* -foorumin kautta *Victim Support Europe* järjestön jäseniä,
- ovat avoinna kaikille, joilla on kysymyksiä tai ongelmia,
- tarjoavat uhrien tukipalveluja Flanderissa ja Brysselissä,
- antavat psykososiaalista apua rikosten, katastrofien ja liikenneonnettomuuksien uhreille ja/tai heidän omaisilleen sekä itsemurhan tehneiden omaisille,
- vastaavat tiedottamisesta sekä psykologisen, juridisen ja käytännön tuen antamisesta uhreille.

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: <http://www.archipel.be/>

Kaikkien 25 hyvinvointikeskuksen yhteystiedot löytyvät [täältä](#).

Yksityishenkilöille tarkoitettu ei-uskonnollinen avustuspalvelu

Vallonian puolella toimiva yksityishenkilöille tarkoitettu ei-uskonnollinen avustuspalvelu (*Services Laïques d'Aide aux Justiciables*) antaa apua rikoksen uhreille, mutta tukee myös muun muassa nykyisiä ja entisiä vankeja.

Avustuspalvelu

- käsittää viisi paikallisosastoa (yksi kussakin Vallonian maakunnassa),
- saa rahoituksensa Belgian ranskankieliseltä yhteisöltä,
- antaa psykologista, psykiatrista ja sosiaalista apua syytetyille, vangeille ja muille rikoksesta tuomituille, rikoksen uhreille ja/tai kyseisten henkilöiden omaisille,
- muodostuu monialaisissa tiimeissä työskentelevistä ammattilaisista.

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: <http://www.ulb.ac.be/>

Avustuspalvelun paikallisosastojen yhteystiedot löytyvät [täältä](#).

Psykososiaalinen keskus

Belgian saksankielisellä alueella toimiva psykososiaalinen keskus (*Sozial-Psychologischen Zentrum, SPZ*) antaa apua rikoksen uhreille.

Keskus

- on Belgian saksankielisellä alueella toimiva valtiosta riippumaton järjestö,
- ylläpitää toimistoja St. Vithissä ja Eupenissa,
- antaa yksilöllistä apua kaikille rikoksen uhreille monialaisissa tiimeissä, joihin kuuluu psykologeja, terapeutteja, sosiaalityöntekijöitä ja psykiatri.

YHTEYSTIEDOT:

SPZ Eupen: info.eupen@spz.be

SPZ St. Vith: <http://www.ulb.ac.be/>

Lastensuojelukeskukset

Lastensuojelukeskukset (*Vertrouwenscentrum Kindermishandeling*) ovat Belgian flaamin-kielisen yhteisön perustamia. Niillä on oma toimintatapa, jonka päämääränä on lasten turvallisuus ja hyvinvointi.

Keskukset

- toimivat jokaisessa Flanderin maakunnassa ja Brysselissä,
- muodostuvat monialaisista tiimeistä, joilla on psykososiaalisia, kasvatuksellisia ja sosiaalisia tehtäviä,
- antavat neuvoja ja tukea tapauksissa, joissa epäillään lapsen hyväksikäyttöä,
- antavat maksutta tukea ja tietoa,
- pyrkivät auttamaan aina, kun lapsi joutuu aktiivisen tai passiivisen fyysisen, henkisen tai seksuaalisen väkivallan uhriksi,
- ottavat vastaan luottamuksellisia ilmoituksia lasten hyväksikäytöstä.

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: <http://www.kindinnood.org/>

Keskusten yhteystiedot löytyvät [täältä](#).

Lasten SOS-tiimit

Lasten SOS-tiimien liitto (*Fédération des équipes SOS Enfants*) toimii Valloniassa ja auttaa hyväksikäytön uhreiksi joutuneita lapsia.

Tiimit

- vastaavat hyväksikäytön ehkäisemisestä ja yksittäisten tapausten käsittelystä,
- arvioivat monialaisesti lapsen tilanteen ja elinympäristön,
- antavat lapselle ja hänen perheelleen psykiatrista, psykologista ja sosiaalista apua,
- jakavat jatkuvasti hyväksikäyttötapausten ehkäisyyn ja käsittelyyn liittyvää asiantuntemustaan.

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: <http://www.federationsosenfants.be/>

Nuorten avustuspalvelu

Nuorten avustuspalvelu (*Jugendhilfedienst, JHD*) toimii Belgian saksankielisellä alueella ja antaa erityisapua alaikäisille rikoksen uhreille.

Avustuspalvelu

- antaa neuvoja ja tukea lasten hyväksikäyttötapauksissa,
- antaa apua lapsille ja nuorille ja heidän vanhemmilleen Belgian saksankielisellä alueella,
- siirtää tarvittaessa asian käsittelyyn syyttäjälle tai nuorisotuomioistuimeen.

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: http://www.dglive.be/desktopdefault.aspx/tabid-300/537_read-3830/

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvalliot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvalliot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 07/01/2016

Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnissä - Tšekki

Vahingonkärsijä (*poškozený*, rikoksen uhrista rikosprosessilaissa (*restní řád*) käytetty nimitys) on osapuoli, joka on kärsinyt vahinkoa rikoslaissa (*restní zákon*) rikokseksi määritellyn teon seurauksena. Kärsitty vahinko voi johtua eri syistä. Esimerkiksi esine on voitu varastaa tai sitä on voitu vahingoittaa. Vahingonkärsijällä on tietyt lakisääteiset oikeudet ennen tuomioistuinkäsittelyä, sen aikana ja sen jälkeen.

Rikosoikeudellinen menettely alkaa Tšekissä tosiseikkojen arvioinnilla ja rikostutkinnalla, joista vastaa poliisi syyttäjän valvonnassa. Jos on riittävästi näyttöä siitä, että rikos on tapahtunut ja että siihen on syyllistynyt tietty henkilö, syyttäjä päättää syytteeseen asettamisesta, jolloin asia menee tuomioistuinkäsittelyyn. Rikosoikeudellisen menettelyn oikeudenkäyntivaiheen aikana tuomioistuin ottaa vastaan todisteet ja päättää niiden perusteella, onko syytetty syyllinen vai ei. Jos se päättää, että syytetty on syyllistynyt rikokseen, tälle määrätään seuraamus. Päinvastaisessa tapauksessa se vapauttaa syytetyn syytteestä. Jos asianomistaja on tehnyt korvausvaatimuksen, rikosoikeudellista menettelyä voidaan jatkaa hakemalla muutosta ylemmässä oikeusasteessa.

Vahingonkärsijä voi osallistua rikosoikeudelliseen menettelyyn sen kaikissa vaiheissa.

Tarvittavat tiedot löytyvät alla olevien linkkien kautta

[1](#) - Rikoksen uhrin oikeudet

[2](#) - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana

[3](#) - Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnin jälkeen

[4](#) - Korvaus

[5](#) - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 02/07/2019

1 - Rikoksen uhrin oikeudet

itä tietoja rikoksen uhri saa viranomaisilta (esim. poliisilta tai syyttäjältä), jo ennen kuin rikosilmoitus on tehty?

Kun rikoksen uhri on ensi kertaa yhteydessä poliisiin, hän saa asianmukaiset tiedot oikeuksistaan. Tarkemmin sanottuna hän saa tietoa

- siitä, mille viranomaiselle voi tehdä rikosilmoituksen ja mitkä ovat sen yhteystiedot
- siitä, kenen puoleen voi kääntyä asiantuntija-apun hakemiseksi, millä ehdoin asiantuntija-apua saa maksutta ja mitkä ovat asiantuntija-apua tarjoavien yhteystiedot
- ehdoista, joiden mukaisesti uhrilla on oikeus hänen turvallisuutensa takaaviin toimenpiteisiin
- siitä, mistä saa lisätietoja oikeusasianssa, jossa hän on uhrin osassa
- rikosoikeudellisen käsittelyn vaiheista ja rikoksen uhrin roolista niissä
- siitä, miltä viranomaiselta voi saada lisätietoja ja mitkä ovat sen yhteystiedot
- siitä, millä ehdoin uhrilla on oikeus saada taloudellista tukea
- lähimmästä turvakodista, interventiokeskuksesta tai muusta vastaavasta laitoksesta, jonka puoleen voi kääntyä
- lähimmästä terveydenhuollon tarjoajasta, jonka puoleen voi kääntyä
- oikeussuojakeinoista tapauksissa, joissa jokin viranomainen on loukannut uhrin oikeuksia
- toimenpiteistä uhrin oikeuksien suojelemiseksi, jos hän asuu jossain muussa EU:n jäsenvaltiossa

- muista oikeuksista, jotka uhrilla on rikoksen uhreja koskevan lain nojalla.

Rikoksen uhri (unionin kansalainen tai unionin ulkopuolisen maan kansalainen) ei asu maassa, jossa rikos tapahtui. Miten hänen oikeuksiaan suojellaan?

Rikoksen uhrilla on samat oikeudet kuin Tšekin kansalaisilla ja Tšekin tasavallan alueella asuvilla. Jos uhri ilmoittaa, ettei hän puhu tšekkiä, hän saa oikeuksistaan tietoa ymmärtämällään muulla kielellä tai sen maan virallisella kielellä, jonka kansalainen hän on.

Mitä tietoja hänelle annetaan, jos hän tekee rikosilmoituksen?

Jos hän tekee rikosilmoituksen poliisille, hänelle on annettava kaikki tiedot, jotka poliisilla on velvollisuus antaa, kun hän on ensi kertaa yhteydessä poliisiin (ks. edellä).

Jos hän tekee rikosilmoituksen syyttäjälle, hänen on aina saatava tieto siitä,

- kenen puoleen voi kääntyä asiantuntija-avun hakemiseksi, millä ehdoin asiantuntija-apua saa maksutta ja mitkä ovat asiantuntija-apua tarjoavien yhteystiedot
- millä ehdoin hänellä on oikeus hänen turvallisuutensa takaaviin toimenpiteisiin
- mistä saa lisätietoja oikeusasiassa, jossa hän on uhrin osassa.

Onko rikoksen uhrilla oikeus maksuttomiin käännös- ja tulkkaukspalveluihin (poliisin tai muiden viranomaisten kanssa asioidessa tai rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Jos hän ei puhu tšekkiä, hänellä on oikeus käyttää lainvalvontaviranomaisten edessä äidinkieltään tai muuta kieltä, jota hän on ilmoittanut osaavansa.

Mahdollisuuksien mukaan hänelle annetaan pyynnöstä käännös menettelyn lopullisesta lainvoimaisesta päätöksestä. Perustellusta pyynnöstä hän voi saada käännöksen myös muista asiakirjoista siinä määrin kuin se on tarpeen, jotta hän voi käyttää oikeuksiaan menettelyssä.

Miten viranomaiset huolehtivat siitä, että rikoksen uhri ymmärtää heitä ja he uhria (jos kyseessä on lapsi tai vammainen henkilö)?

Viranomaisilla on velvollisuus antaa rikoksen uhreille tietoa ymmärrettävällä tavalla, jossa otetaan huomioon uhrin ikä, älyllinen ja henkinen kypsyys, luku- ja kirjoitustaito sekä terveydentila, myös mielenterveys. Lasten ja vammaisten kuulustelusta vastaa mahdollisuuksien mukaan tarkoitukseen koulutettu henkilö.

Rikoksen uhrien tukipalvelut

Mitä kautta uhri voi saada tukea?

Uhreille tarjotaan tukea useat tahot. Niihin kuuluvat Tšekin ehdonalais- ja sovittelupalvelut ja myös yksityiset tahot, jotka oikeusministeriö on akkreditoinut tarjoamaan oikeustietopalveluja ja/tai toipumisohjelmia, sekä tahot, jotka sosiaalipalvelujen tarjoamista koskevan lain nojalla on rekisteröity tarjoamaan psykososiaalisen neuvonnan palveluja. Uhreille tarjotaan oikeusapua myös jotkut asianajajat. Nämä tahot on merkitty rikoksen uhreille apua tarjoavien rekisteriin, jota ylläpitää oikeusministeriö ja johon on pääsy oikeusministeriön verkkosivustolta <https://www.justice.cz/>.

Ohjaako poliisi uhrin automaattisesti tukipalvelujen piiriin?

Kyllä, nämä tiedot annetaan ilman erillistä pyyntöä, kun uhri on ensi kertaa yhteydessä poliisiin. Hän saa apua tarjoavien elinten yhteystiedot.

Miten rikoksen uhrin yksityisyyttä suojellaan?

Yleissääntönä on, että lainvalvontaviranomaiset eivät saa julkistaa tietoja, jotka eivät suoraan liity rikolliseen toimintaan. Oikeudenkäyntiä edeltävissä menettelyissä ei saa luovuttaa tietoja, jotka voivat paljastaa uhrin henkilöllisyyden. Erityisesti suojataan alle 18-vuotiaiden yksityisyys. Halutessaan uhri voi pyytää, että yksityisyyttä koskevia tietoja (kotipaikka ja postiosoite, työ- tai liiketoimintapaikan osoite, henkilökohtainen asema, perhe ja varallisuus) käsitellään siten, että niihin voivat tutustua vain asian käsittelyyn osallistuvat lainvalvontaviranomaiset, poliisi ja ehdonalais- ja sovittelupalvelun virkailijat. Tietoihin voi tutustua vain, jos ne ovat tarpeen rikosasian käsittelyä tai puolustautumisoikeuksien käyttämistä varten henkilölle, jota vastaan rikosoikeudellista menettelyä käydään.

Edellyttääkö tukipalvelujen saaminen rikosilmoituksen tekemistä?

Ei, asiantuntija-apua on saatavilla ennen rikosoikeudellisen menettelyn alkua. Uhri voi saada asiantuntija-apua jo ennen rikosilmoituksen tekemistä, jos se on tarpeen ja tarkoituksenmukaista.

Uhrin henkilökohtainen suojelu, jos häntä uhkaa vaara.

Millaista suojelua on saatavissa?

Uhrin suojeluun on erilaisia mahdollisuuksia.

Poliisi voi myöntää nk. tilapäisen suojelun, jos uhria saattaa uhata ruumiinvamman riski tai muu vakava vaara. Kyse voi olla tällöin fyysisestä suojelusta, asuinpaikan vaihtamisesta tai neuvoa-antavasta ja ehkäisevästä toiminnasta. Poliisi voi myös määrätä syytetyn poistumaan yhteisestä asunnosta ja sen ympäristöstä 10 päivän ajaksi, jos uhrin henki tai terveys on uhattuna tämän taholta.

Jos uhrin turvallisuus on uhattuna, poliisi huolehtii oikeustoimista tai toimenpiteistä hänen turvallisuutensa varmistamiseksi. Sama velvoite on vankiloilla, sotilaspoliisilla ja kunnallisilla poliisiviranomaisilla.

Vakavammissa tapauksissa uhri voi tiettyjen edellytysten täytyessä saada erityistä suojaa, jota tarjotaan todistajille ja muille sellaisille henkilöille, joita voi rikosprosessin yhteydessä uhata ruumiinvamman riski tai muu vakava vaara. Kyseeseen voi tällöin tulla henkilökohtainen suojelu, asuinpaikan vaihtaminen ja tuki uuteen ympäristöön kotoutumisessa, todellisen henkilöllisyyden salaaminen jne. Kyseessä on vakava toimenpide, jota tulisi käyttää vain, jos se on välttämätön.

Tuomioistuinten tai syyttäjän määräämä suojelu muodostuu väliaikaisista toimenpiteistä, joilla rikosprosessissa voidaan esimerkiksi määrätä syytetylle kielto olla yhteydessä uhriin tai tulla yhteiseen asuntoon, jossa uhri asuu. Mahdollisuus vastaaviin tuomioistuimen väliaikaisiin toimenpiteisiin on myös siviiliprosessissa. Jos uhrin tai vahinkoa kärsineen suojelu edellyttää syytetyn pidättämistä, hänet voidaan pidättää, jos on syytä pelätä, että hän uusii rikoksen, jatkaa rikosta tai suorittaa rikoksen, jota hän on valmistellut tai jonka hän on uhannut suorittaa.

Uhrilla on myös oikeus pyytää rikosprosessissa toimenpiteitä, joilla estetään yhteydet väitetyn rikoksentehtäjän kanssa.

Uhrilla on pyynnöstä oikeus saada tieto, että syytetty on vapautettu tai paennut tutkintavankeudesta tai suorittamasta vapausrangaistusta tai muuta vapaudenmenetystä, sekä muut vastaavat tiedot.

Jos uhri on todistajan asemassa, hän voi lakisääteisin edellytyksin toimia todistajana henkilöllisyytensä salaten.

Oikeusviranomainen voi määrätä uhrin suojaksi myös eurooppalaisen suojelumääräyksen.

Kuka suojelua antaa?

Suojelua antavat edellä tarkoitetut viranomaiset, erityisesti poliisi ja tuomioistuimet päätöksensä avulla.

Arvioidaanko uhrin tilannetta sen selvittämiseksi, voiko rikoksentehtijä aiheuttaa hänelle lisävahinkoa?

Lainvalvontaviranomaiset arvioivat tilannetta kaikissa tapauksissa. Jos jonkin vaaran todetaan uhkaavan rikoksen uhria, ne ryhtyvät tarvittaviin toimenpiteisiin.

Arvioidaanko uhrin tilannetta sen selvittämiseksi, voiko hänelle aiheutua lisävahinkoa rikosoikeudenkäyntimenettelyn vuoksi (rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Lainvalvontaviranomaisten on toimittava aina siten, että vältetään lisävahingon tai toissijaisen vahingon aiheutuminen uhrille.

Jos lainvalvontaviranomaiset ovat loukanneet uhrin oikeuksia tai jos uhri ei ole voinut käyttää oikeuksiaan täysimääräisesti, hänellä on oikeus hakea korvausta. Uhrilla on ennen muuta oikeus pyytää selvitystä poliisiviranomaisen toiminnasta tai nostaa vahingonkorvauskanne tai hakea kohtuullista hyvitystä muusta kuin aineellisesta vahingosta, jota julkisen vallan käytön yhteydessä on aiheutunut.

Millaista suojelua erittäin haavoittuvassa asemassa olevat uhrin voivat saada?

Erittäin haavoittuvassa asemassa olevia uhreja ovat lapset, ikääntyneet ja vammaiset sekä uhrin tietyntyyppisissä rikoksissa, joihin kuuluvat ihmiskauppa, terrorismi, ihmisarvoa loukkaavat seksuaalirikokset ja eräät väkivaltarikokset. Erittäin haavoittuvassa asemassa olevat uhrin voivat luonnollisesti hyödyntää kaikkia edellä mainittuja mahdollisuuksia suojeluun, jolloin usein pätee, että toimivaltainen viranomainen on periaatteessa velvollinen hyväksymään erittäin haavoittuvassa asemassa olevan uhrin pyynnön. Erittäin haavoittuvassa asemassa olevan uhrin oikeudet ovat yleensä laajemmat, mutta tämä ei päde suoraan uhrin suojeluun, joka riippuu ennemminkin siitä, uhkaako uhria ruumiinvamman riski tai muu vakava vaara.

Onko alaikäisillä uhreilla erityisiä oikeuksia?

Kyllä. Alaikäiset (alle 18-vuotiaat) ovat erityisen haavoittuvia uhreja, joilla on erityiset oikeudet. Näitä oikeuksia ovat muun muassa oikeus maksuttomaan oikeusapuun rikosoikeudellisissa menettelyissä, oikeus erityistä sensitiivisyyttä vaativiin, koulutetun henkilön toteuttamiin kuulemisiin ja kuulemisten toistamisen vähentäminen sekä oikeus estää suora näköyhteys rikosentekijän kanssa. Alaikäisten uhrien tapauksessa on myös rajallisemmat mahdollisuudet poiketa eräistä muista oikeuksista, jotka koskevat kaikkia rikoksen uhreja.

Kun rikos johtaa uhrin kuolemaan, mitkä ovat perheenjäsenten oikeudet?

Jos perheenjäsen on kärsinyt vahinkoa uhrin kuoleman vuoksi, myös hänet katsotaan uhriksi, jolla on rikoksen uhrille kuuluvat oikeudet.

Mitkä ovat rikoksen uhrin perheenjäsenten oikeudet?

Tässä tapauksessa perheenjäsenellä ei ole uhrin asemaa. Hänestä voi kuitenkin tulla uhrin uskottu henkilö, jos uhri näin haluaa. Uhrilla on oikeus uskottuun henkilöön, joka on hänen mukanaan oikeudenkäynnissä ja selvitysten antamisessa. Oikeus uskottuun henkilöön voidaan evätä vain poikkeuksellisesti.

Voiko rikoksen uhri osallistua sovitteluun? Millä ehdoin? Onko rikoksen uhri turvassa sovittelun aikana?

Kyllä. Tšekin ehdonalais- ja sovittelupalvelu, joka on yksi uhreille annettavan avun tarjoajista, tarjoaa sovittelupalveluja. Sovittelua voidaan käyttää maksutta molempien osapuolten eli uhrin ja rikosentekijän suostumuksella. Sovittelua johtaa konfliktien ratkaisuun erikoistunut asiantuntija, joka pitää yllä avointa ja tasapuolista suhdetta kumpaankin osapuoleen ja auttaa löytämään ratkaisun. Tšekin ehdonalais- ja sovittelupalvelu on valtion organisatorinen yksikkö, jonka tehtävänä on muun muassa tehokas ja yhteiskunnallisesti hyödyllinen rikoksiin liittyvien konfliktien ratkaisu. Tässä ominaisuudessa se pystyy varmistamaan uhrin turvallisuuden sovittelumenettelyn aikana.

Missä rikoksen uhrin oikeuksia koskeva laki on saatavilla?

Ensisijainen säädös on rikoksen uhreista annettu laki 45/2013. Säädöskokoelmaan (*Sbírka zákonů*) voi tutustua arkipäivinä jokaisessa kunnan- ja lääninvirastossa (ml. Prahan kaupungintalo). Kyseinen säädös on muun lainsäädännön tavoin saatavilla myös verkossa esimerkiksi [julkishallinnon portaalissa](#) tai sisäministeriön sivuilla.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 02/07/2019

2 - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana

iten rikosilmoitus tehdään?

Rikosilmoitus voidaan tehdä poliisille tai syyttäjälle kirjallisesti, suullisesti (siten, että se kirjataan) tai sähköisesti. Rikosilmoituksessa olisi esitettävä, millä perusteella rikosilmoituksen tekijä olettaa rikoksen tapahtuneen.

Mistä voi selvittää, miten asia etenee?

Jos rikosilmoituksessa niin pyydetään, toimivaltaisella viranomaisella on velvollisuus ilmoittaa kuukauden kuluessa rikosilmoituksen tekemisestä toimenpiteistä, joihin sen johdosta on ryhdytty. Rikoksen uhri on periaatteessa samalla vahinkoa kärsinyt osapuoli, jolla näin ollen on oikeus tutustua käsiteltävää asiaa koskeviin asiakirjoihin. Lisäksi hän voi pyytää tietoja oikeudenkäynnin etenemisestä. Toimivaltainen viranomainen on velvollinen toimittamaan nämä tiedot, paitsi jos tämä voisi vaarantaa rikosoikeudenkäynnin tavoitteiden saavuttamisen.

Onko rikoksen uhrilla oikeus saada oikeusapua (rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana)? Millä ehdoin?

Kyllä. Oikeusapua voi saada jo ennen rikosoikeudellisen menettelyn aloittamista, koko prosessin ajan ja myös sen päätyttyä. Oikeusapua tarjoavat asianajajat. Erittäin haavoittuvassa asemassa olevilla uhreilla on rikosoikeudellisissa menettelyissä oikeus saada oikeusapua maksuttoman edustajan välityksellä. Samoin sitä voidaan antaa maksutta tai alennettuun hintaan uhrille, jonka

terveydentila on tahallisen rikoksen seurauksena heikentynyt vakavasti, tai rikoksen seurauksena kuolleen henkilön edunsaajalle, jolloin näiden on osoitettava, ettei heillä ole riittäviä varoja. Muilla uhreilla on oikeus saada oikeusapua korvausta vastaan.

Voiko rikoksen uhri saada korvauksia kuluista (jotka aiheutuvat osallistumisesta rikostutkintaan/oikeudenkäyntiin)? Millä ehdoin?

Jos vahinkoa kärsinyt vaatii rikosoikeudenkäynnissä korvausta aineellisesta vahingosta tai henkisestä kärsimyksestä taikka perusteettoman edun palauttamista ja tämä vaatimus hyväksytään ainakin osittain, tuomittu on velvollinen korvaamaan vahinkoa kärsineelle kulut, jotka aiheutuvat kyseisen oikeuden käyttämisestä oikeudenkäynnissä. Jos vahinkoa kärsinyt esittää tällaisen vaatimuksen, tuomioistuin voi päättää korvauksista siinäkin tapauksessa, ettei vaatimusta hyväksytä.

Jos rikoksen uhri on todistajana, hänellä on oikeus todistajille maksettavaan korvaukseen. Korvausta on pyydettävä 3 päivän kuluessa siitä, kun häntä on kuultu todistajana.

Jos asian käsittely päätetään lopettaa ennen kuin asia menee tuomioistuimen käsiteltäväksi, voiko uhri hakea tällaiseen päätökseen muutosta?

Muutosta voi hakea tekemällä kantelun. Kanteluteitse voi hakea muutosta poliisiviranomaisen päätöksiin ja joihinkin syyttäviviranomaisen esitutkinnassa tekemiin päätöksiin, jotka tehdään syyttäjän määräyksinä (*usneseni*). Vahinkoa kärsinyt voi tällä tavoin vastustaa esimerkiksi päätöstä asian käsittelyn jättämisestä sillensä tai päätöstä syytemenettelyn päättämisestä.

Voiko uhri osallistua oikeudenkäyntiin?

Kyllä. Tuomioistuin ilmoittaa uhrille (vahinkoa kärsineelle osapuolelle) pääkäsittelyn alkamisesta.

Mikä on uhrin virallinen rooli oikeudenkäynnissä? Onko hän esimerkiksi uhri, todistaja, asianosainen vai toissijaisen syyteoikeuden käyttäjä? Voiko hän valita roolinsa itse?

Tšekin lainsäädännössä erotetaan toisistaan uhrin käsite ja vahinkoa kärsineen osapuolen käsite. Vahinkoa kärsinyt on yksi rikosoikeudellisen menettelyn osapuolista. Vahinkoa kärsineitä osapuolia ovat periaatteessa kaikki rikoksen uhrin lukuun ottamatta henkilöitä, jotka ovat uhrin asemassa siksi, että heillä on sukulaisuussuhde rikoksen seurauksena kuolleen henkilöön.

Tšekin oikeusjärjestelmässä uhri on siis myös rikosoikeudellisen menettelyn vahinkoa kärsinyt osapuoli (paitsi edellä mainitussa tapauksessa). Vahinkoa kärsineenä osapuolena uhri voi vaatia korvausta aineellisesta vahingosta tai henkisestä kärsimyksestä taikka perusteettoman edun palauttamista. Periaatteessa uhri on myös todistajana. Tšekin lainsäädäntö ei tunne toissijaisen syytteen käsitettä, joten uhri ei voi olla toissijaisen syyteoikeuden käyttäjä.

Mitä oikeuksia ja velvollisuuksia tähän rooliin liittyy?

Uhrien oikeuksista säädetään ensisijaisesti rikoksen uhreja koskevassa laissa, ja ne kuvataan muihin kohtiin annetuissa vastauksissa.

Vahinkoa kärsineellä osapuolella on [rikosprosessilaissa 141/1961](#) säädetyt oikeudet, joihin kuuluu mahdollisuus vaatia korvausta rikoksen aiheuttamasta aineellisesta vahingosta tai henkisestä kärsimyksestä tai syytetyt rikoksella saaman perusteettoman edun palauttamista sekä hakea muutosta aineellisesta vahingosta tai henkisestä kärsimyksestä suoritettavaa korvausta tai perusteettoman edun palauttamista koskevan päätöksen päätösosaan. Lisäksi vahinkoa kärsineellä on oikeus ehdottaa täydentäviä todisteita, tutustua asiakirja-aineistoon, osallistua pääkäsittelyyn ja muutoksenhakua koskevaan julkiseen istuntoon, antaa lausuntonsa asiasta ennen menettelyn päättymistä, osallistua neuvotteluihin syytteestä ja rangaistuksesta sopimiseksi ja julkiseen istuntoon kyseisen sopimuksen hyväksymiseksi. Vahinkoa kärsineellä on myös oikeus käyttää edustajanaan asiamiestä ja oikeus tehdä tietyissä tapauksissa muutoksenhakuja ja hakemuksia.

Voiko uhri antaa oikeudenkäynnin aikana lausuman tai esittää todisteita? Millä ehdoin?

Kyllä, uhri voi missä tahansa rikosprosessin vaiheessa antaa lausuman rikoksen vaikutuksesta elämäänsä joko suullisesti tai kirjallisesti. Uhri voi vahinkoa kärsineenä eli oikeusmenettelyn yhtenä osapuolena hakea, esittää ja ehdottaa todisteita.

Mitä tietoja uhrille annetaan oikeudenkäynnin aikana?

Uhri saa pyynnöstä tiedon

- siitä, ettei rikosoikeudellista menettelyä aloitettu
- rikosoikeudenkäynnin etenemisestä
- sen teon oikeudellisesta luonnehdinnasta, josta henkilöä syytetään

- asian julkisen tuomioistuinkäsittelyn ajankohdasta ja paikasta.

Lisäksi hänelle toimitetaan menettelyn päättävä lainvoimainen päätös.

Voiko rikoksen uhri tutustua oikeudenkäyntiasiakirjoihin?

Kyllä, uhrilla on vahinkoa kärsineenä osapuolena oikeus tutustua asiaa koskeviin asiakirjoihin. Syyttäjä tai poliisiviranomainen voi kuitenkin vakavista syistä evätä tämän oikeuden esitutkinnassa.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 02/07/2019

3 - Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnin jälkeen

oiko tuomioistuimen päätökseen hakea muutosta?

Kyllä, mutta uhrin asemassa muutosta voi hakea vain tuomiolauselmaan, joka koskee vahingonkorvausta, korvausta henkisestä kärsimyksestä tai perusteettoman edun palauttamista.

Mitkä ovat uhrin oikeudet tuomion antamisen jälkeen?

Ks. muihin kohtiin annetut vastaukset.

Onko uhrilla oikeus saada tukea tai suojelua oikeudenkäynnin jälkeen? Kuinka kauan?

Tukea (ammattillista apua) voidaan tarjota tarkoituksenmukaisen ajan myös oikeudenkäynnin jälkeen. Edellä mainittu erityinen suojelu voi usein merkitä pitkäaikaista elämäntavan muutosta, jolloin sitä luonteensa vuoksi tarjotaan myös rikosoikeudenkäynnin jälkeen.

Mitä tietoja uhrille annetaan siinä tapauksessa, että rikosentekijä tuomitaan?

Uhrille annetaan pyynnöstä lainvoimainen tuomio, joka sisältää tietoa langetetusta seuraamuksesta ja sen täytäntöönpanotavasta. Jos uhri vaatii vahingonkorvausta, korvausta henkisestä kärsimyksestä tai perusteettoman edun palauttamista, tuomioistuin toimittaa hänelle tuomion kaikissa tapauksissa.

Lisäksi vankeinhoitolaitokset, erityisvankilat ja hoitolaitokset antavat uhrille pyynnöstä muita tietoja ja etenkin tiedon siitä, että

- tuomittu on vapautettu tai paennut suorittamasta vapausrangaistusta tai muuta vapaudenmenetystä tai hoitolaitoksesta
- vapausrangaistus on keskeytetty
- tuomittu on luovutettu toiseen maahan tai siirretty muuhun EU:n jäsenvaltioon.

Jos syytetty on vapautettu tai paennut ja uhriin kohdistuu tähän liittyen vaara todistajan asemassa, toimivaltaisilla viranomaisilla on velvollisuus ilmoittaa tästä välittömästi poliisille, joka ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin uhrin turvallisuuden takaamiseksi ja ilmoittaa tästä hänelle.

Ilmoitetaanko uhrille, jos rikosentekijä vapautuu (myös ennen määräaikaan tai ehdonalaisten) tai pakenee vankilasta?

Kyllä, ks. edellä.

Voiko uhri osallistua vapauttamista tai ehdonalaisten pääsyä koskevien päätösten tekemiseen? Voiko uhri esimerkiksi antaa tässä yhteydessä lausunnon tai hakea päätöksiin muutosta?

Uhrilla on milloin tahansa rikosoikeudellisen menettelyn aikana oikeus antaa lausunto siitä, miten rikos on lausuntoon mennessä vaikuttanut hänen elämäänsä.

Uhrilla ei kuitenkaan ole oikeutta hakea muutosta päätökseen tuomitun päästämistä ehdonalaisten vapautteen tai päätökseen siitä, että ehdollisesti tuomittu on parantanut tapansa.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 02/07/2019

4 - Korvaus

iten uhri voi hakea vahingonkorvausta rikoksentehtäjältä? (esim. esittämällä vaateen rikosoikeudenkäynnissä, nostamalla erillisen vahingonkorvauskanteen tai panemalla vireille liitännäismenettelyn)

Uhri voi vaatia vahingonkorvausta rikoksentehtäjältä nostamalla siviilikanteen. Korvausvaateen voi myös liittää tekijää koskevaan rikosoikeudelliseen menettelyyn (nk. liitännäismenettely).

Tuomioistuimien on määrännyt rikoksentehtäjän maksamaan uhrille vahingonkorvausta. Miten uhri voi varmistaa, että rikoksentehtäjä maksaa korvauksen?

Jos rikoksentehtäjä ei täytä vapaaehtoisesti tuomioistuimen hänelle määräämää vahingonkorvausvelvollisuutta, korvaukseen oikeutetulla (uhrilla) on oikeus hakea tuomioistuimelta täytäntöönpanomääräystä tämän velvollisuuden täyttämiseksi. 1.1.2018 voimaan tulleen lain mukaan rikoksen uhrilla on myös oikeus pyytää vahingonkorvaussaatavansa suorittamista valtiolta varoista, jotka valtio on perinyt rikoksentehtäjältä omaisuussanktioina.

Jos rikoksentehtäjä ei maksa korvausta, voiko valtio maksaa uhrille etumaksua tämän sijasta? Millä ehdoin?

Tšekki ei maksa ennakkoja rikoksentehtäjän vahingonkorvausvelvollisuuden täyttämiseksi. Tšekin oikeusjärjestyksessä uhrin oikeus korvauksiin rikoksentehtäjän aiheuttamista vahingoista (vahingonkorvausvaatimus) erotetaan yksiselitteisesti oikeudesta rikoksen uhreja koskevassa laissa 45/2013 tarkoitettuun taloudelliseen tukeen eli valtion rahalliseen avustukseen, jolla lievennetään uhriksi joutumisen sosiaalisia vaikutuksia.

Onko uhrilla oikeus saada korvausta valtiolta?

Kuten edellä todetaan, valtio ei tiukasti katsoen maksa korvausta (se ei osallistu rikoksentehtäjän taloudellisiin velvoitteisiin eikä ota niitä hoitaakseen), vaan tarjoaa rikoksen uhreille taloudellista apua. Taloudellista apua voidaan rikoksen uhreista annetun lain 45 /2013 nojalla maksaa uhrille, jonka terveys on rikoksen seurauksena heikentynyt vähimmäismääräisesti siten kuin laissa säädetään, ihmisarvoa loukkaavien seksuaalirikosten uhrille, kidutuksen kohteeksi joutuneille lapsille ja (laissa rajatulla tavalla) rikoksen seurauksena kuolleen henkilön edunsaajille. Taloudellinen apu vaihtelee useimmiten 10 000 Tšekin korunasta (n. 370 euroa) 200 000 korunaan (n. 7 400 euroa). Se lasketaan joko lakisääteisenä kiinteänä määränä tai määränä, joka vastaa toteen näytettyjä ansionmenetyksiä ja hoitokuluja tai tapauksen mukaan henkisen kärsimyksen lieventämiseksi käytetyn ammatillisen terapian kustannuksia. Taloudellista apua koskevista hakemuksista päättää oikeusministeriö, jolle hakemus on tehtävä 2 vuoden kuluessa päivästä, jona uhri sai tietää rikoksen aiheuttamasta vahingosta, ja viimeistään 5 vuoden kuluttua rikoksen ajankohdasta.

Onko uhrilla oikeus saada korvausta, jos rikoksentehtäjä ei tuomita?

Korvausta rikoksentehtäjän aiheuttamasta vahingosta (vahingonkorvausvastuu) ei voida vaatia, jos tekijää ei ole tuomittu pelkästään siitä syystä, ettei tekijä ole tiedossa eikä korvausvastuullista sen tähden ole. Sama pätee tapauksissa, joissa tekijää ei ole tuomittu, koska tekijän vastuuta ei ole osoitettu toteen tai tekijä ei ole rikosoikeudellisessa vastuussa teoistaan eikä syytetyn vastuulle näin ollen voida katsoa sellaisista teoista aiheutuneita vahinkoja, joita hän ei tehnyt tai jotka eivät ole luonteeltaan rikoksia ja joista syytetty ei ole vastuussa. Toisaalta uhrilla voi olla oikeus valtiolta saatavaan rahalliseen tukeen (ks. edellä) jo ennen kuin tekijä on tuomittu, jolloin uhrilla on tämä oikeus, vaikka tekijä ei olisi tiedossa tai rikosoikeudellisesti vastuussa teoistaan, jos ei ole epäilystä siitä, että uhrille aiheutui vahinkoa luonteeltaan rikollisten tekojen vuoksi (tai uhrin sukulainen uhrin kuoli niiden seurauksena).

Onko mahdollista saada etumaksua sillä aikaa kun korvaushakemusta käsitellään?

Rikoksen uhreista annetun lain 45/2013 mukaan oikeusministeriö ei voi suorittaa ennakkoa taloudellisesta tuesta, josta ei ole vielä tehty päätöstä. Rikosten uhrien kiireellisiin tarpeisiin vastataan muulla tavoin valtion sosiaaliturvajärjestelmän kautta.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 02/07/2019

5 - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua

Ihin on otettava yhteyttä?

Tahot, joiden puoleen voi kääntyä, mainitaan rikoksen uhreille apua tarjoavien yhteisöjen rekisterissä. Rekisteri on käytettävissä sisäministeriön sivuilla osoitteessa <http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=6115&d=330753>.

Rekisterissä on 4 osaa, ja se sisältää tiedot kaikista uhreille apua tarjoavista yhteisöistä, erityisesti

1. sosiaalipalveluja tarjoavista organisaatioista,
2. valtuutetuista yksiköistä, jotka tarjoavat oikeudellista tietoa tai restoratiivisia ohjelmia,
3. asianajajista ja
4. ehdonalais- ja sovittelupalvelukeskuksista.

Rekisteri sisältää yksityiskohtaista tietoa rikoksen uhreille apua tarjoavista tahoista ja antaa mahdollisuuden tehdä hakuja nimen ja toiminta-alueen mukaan sekä tarkennettuja hakuja käyttämällä muita hakukriteereitä.

Rikoksen uhrien neuvontapuhelin

(+420) 116 006 (rikoksen uhrien tukipuhelin – käytössä myös muissa EU:n jäsenvaltioissa)

Voiko uhri saada tukea maksutta?

Ammatillinen tuki on säädettyssä määrin maksutonta erityisen haavoittuville uhreille, jotka sitä tarvitsevat. Tällaisille uhreille tarjotaan myös oikeusapua säädettyssä määrin. Muilla uhreilla ei ole oikeutta maksuttomaan ammatilliseen tukeen, mutta nämä voivat saada tällaista tukea maksutta apua tarjoavan yhteisön harkinnan mukaan. Ehdonalais- ja sovittelupalvelukeskusten tarjoama apu on sen sijaan aina maksutonta.

Millaista tukea rikoksen uhri voi saada valtiolta tai viranomaisilta?

Tšekin ehdonalais- ja sovittelupalvelu on valtion viranomainen, joka antaa uhreille oikeudellista tietoa ja psykologista tukea ja tarjoaa käyttöön restoratiivisia ohjelmia. Esimerkkinä jälkimmäisistä on sovittelu, jonka avulla uhrin tilannetta voidaan selvittää turvautumalla epäviralliseen tuomioistuimen ulkopuoliseen neuvotteluun rikosentekijän kanssa. Ehdonalais- ja sovittelupalvelukeskuksia on 74. Niitä on kaikilla Tšekin alueilla, ja niiden palvelut ovat maksuttomia.

Millaista tukea rikoksen uhri voi saada kansalaisjärjestöiltä?

Kansalaisjärjestöt ja yksityishenkilöt tarjoavat erilaisia palveluja, kuten oikeudellista tietoa, psykologista ja sosiaalista neuvontaa, oikeusapua tai restoratiivisia ohjelmia.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 02/07/2019

Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnissä - Viro

Rikoksen uhriksi katsotaan henkilö, jolle on aiheutunut rikoksesta fyysistä, aineellista tai henkistä vahinkoa. Uhri on siis henkilö, jolle on aiheutunut vamma tai jonka omaisuudelle on aiheutunut vahinkoa taikka jonka omaisuutta on anastettu kansallisen lainsäädännön mukaan rikokseksi luokiteltavassa tapahtumassa. Rikoksen uhrilla on lain mukaan tiettyjä henkilökohtaisia oikeuksia ennen oikeudenkäyntiä, sen aikana ja sen jälkeen.

Virossa rikosoikeudenkäyntimenettelyyn kuuluu yleensä poliisin ja syyttäjän toteuttama esitutkinta, jonka aikana hankitaan rikosta ja rikoksesta epäiltyä koskevia todisteita. Jos todisteet ovat riittävät, aloitetaan oikeudenkäynti. Oikeudenkäynnin päätteeksi tuomioistuin antaa vastaajalle langettavan tai vapauttavan tuomion. Jos tuomio on langettava, tuomioistuin käsittelee myös mahdollisen siviilikanteen. Jos tuomio on vapauttava, siviilikanne jätetään käsittelemättä. Tällöin on mahdollista vaatia vahingonkorvauksia siviilioikeudellisessa menettelyssä. Tuomioistuin voi ratkaista siviilikanteen kantajan hyväksi kokonaan tai osittain, hylätä kanteen tai jättää kanteen käsittelemättä. Tuomioon voi hakea muutosta ylemmistä tuomioistuimista.

Tarvittavat tiedot löytyvät alla olevien linkkien kautta

[1](#) - Rikoksen uhrin oikeudet

[2](#) - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana

[3](#) - Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnin jälkeen

[4](#) - Korvaus

[5](#) - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 04/01/2019

1 - Rikoksen uhrin oikeudet

itä tietoja rikoksen uhri saa viranomaisilta (esim. poliisilta tai syyttäjältä), jo ennen kuin rikosilmoitus on tehty?

Viranomaisilta saa tietoa ja apua seuraavien osalta:

- Miten tehdään rikosilmoitus
- Millaista uhrien tukipalvelua voi saada vaikka rikosilmoitusta ei ole tehty

Ohjeita on saatavilla myös [poliisin](#) verkkosivustolla.

Rikoksen uhri (unionin kansalainen tai unionin ulkopuolisen maan kansalainen) ei asu maassa, jossa rikos tapahtui. Miten hänen oikeuksiaan suojellaan?

Oikeuksia suojellaan riippumatta siitä, missä EU:n jäsenvaltiossa rikos tapahtui. Uhrilla on oikeus tehdä rikosilmoitus ja saada tarvittaessa tukipalvelua sekä siinä maassa, jossa rikos tapahtui, että omassa asuinmaassaan.

Mitä tietoja hänelle annetaan, jos hän tekee rikosilmoituksen?

Rikosilmoituksen tekijällä on oikeus seuraaviin tietoihin:

- kirjallinen todistus rikosilmoituksen tekemisestä annetaan pyynnöstä
- tieto rikosprosessin aloittamisesta tai aloittamatta jättämisestä annetaan kymmenen päivän kuluessa
- jos rikosoikeudenkäynti aloitetaan, rikoksen uhria kuullaan, ja hänellä on oikeus saada tietoa epäillyn vangitsemisesta tai vapautumisesta sekä tuomioistuinkäsittelyn ajankohdasta ja paikasta
- esitutkinnan päätyttyä syyttäjä ilmoittaa rikoksen uhrille, että tällä on oikeus tutustua rikostutkinta-aineistoon.

Onko rikoksen uhrilla oikeus maksuttomiin käännös- ja tulkkauspalveluihin (poliisin tai muiden viranomaisten kanssa asioidessa tai rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Jos rikoksen uhri ei osaa viroa, hänelle järjestetään oikeudenkäynnissä tulkkaus. Rikosoikeudenkäynnin päätyttyä tehdään rikoksen uhrin pyynnöstä käännökset teksteistä, jotka ovat olennaisia päätöksen tai tuomion sisällön ymmärtämisen tai menettelyn oikeudenmukaisuuden turvaamisen kannalta.

Miten viranomaiset huolehtivat siitä, että rikoksen uhri ymmärtää heitä ja he uhria (jos kyseessä on lapsi tai vammainen henkilö)?

Viranomaisilla on velvollisuus varmistaa, että rikoksen uhri ymmärtää, mitä on sanottu, ja että hän tulee ymmärretyksi. Poliisilla ja syyttäjänvirastolla on selkokielisiä esitteitä ja koulutettuja asiantuntijoita. Myös viittomakielitulkkausta järjestetään.

Rikoksen uhrien tukipalvelut

Mitä kautta uhri voi saada tukea?

 [Sosiaalivakuutuslaitos](#) tarjoaa rikoksen uhreille tukipalveluja.

Väkivallan naispuoliset uhrin voivat hakea apua [naisten turvakodeista](#).

Ohjaako poliisi uhrin automaattisesti tukipalvelujen piiriin?

Poliisi kertoo uhrien tukipalveluista ja ohjaa tarvittaessa tukipalvelujen tarjoajan luo. Monilla poliisiasemilla työskentelee tukihenkilöitä.

Miten rikoksen uhrin yksityisyyttä suojellaan?

Kaikki rikosprosessin aikana kerätyt tiedot ovat salaisia eikä niitä julkisteta ennen julkista oikeuskäsittelyä. Tuomioistuimien voi uhrin suojelemiseksi määrätä oikeudenistunnon pidettäväksi suljetuin ovin. Tällöin oikeudessa käsiteltäviä tietoja ei julkisteta.

Edellyttääkö tukipalvelujen saaminen rikosilmoituksen tekemistä?

Uhrin tukipalvelu on avoin kaikille, eikä sen käyttäminen edellytä rikosilmoituksen tekemistä. Tukipalveluun kuuluu kuitenkin erikoispalveluja, jotka edellyttävät rikosilmoituksen tekemistä. Näitä ovat muun muassa väkivallan uhreille maksettavat korvaukset ja psykologisen avun käytöstä maksettavat korvaukset.

Uhrin henkilökohtainen suojeleminen, jos häntä uhkaa vaara.

Millaista suojeleminen on saatavissa?

Uhri voi hakea tuomioistuimelta syyttäjän välityksellä epäillylle väliaikaista lähestymiskieltoa, jolla tuomioistuin kieltää rikoksesta epäiltyä oleskelemasta tietyissä paikoissa, lähestymästä tietyjä henkilöitä ja olemasta tekemisissä tiettyjen henkilöiden kanssa.

Uhrin suojelemiseksi voidaan soveltaa myös todistajansuojelutoimenpiteitä, joista huolehtii poliisi syyttäjänlaitoksen ohjeiden perusteella.

Kuka suojeleminen antaa?

Vaaran uhatessa asiasta tulee ilmoittaa poliisille, joka varmistaa ilmoittajan turvallisuuden.

Arvioidaanko uhrin tilannetta sen selvittämiseksi, voiko rikosentekijä aiheuttaa hänelle lisävahinkoa?

Poliisilla on velvollisuus arvioida jokainen tapaus erikseen ja varmistaa hätätilanteen uhan poistaminen.

Arvioidaanko uhrin tilannetta sen selvittämiseksi, voiko hänelle aiheutua lisävahinkoa rikosoikeudenkäyntimenettelyn vuoksi (rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Kaikkien menettelyn osapuolten on aina otettava huomioon uhrin etu ja estettävä lisävahingon aiheutuminen rikosoikeudenkäynnin aikana.

Millaista suojeleminen erittäin haavoittuvassa asemassa olevat uhrin voivat saada?

Jos rikos on vakava, uhria voidaan kuulla oikeudenkäynnissä ilman hänen läsnäoloaan tai näkösuojan takaa.

Onko alaikäisillä uhreilla erityisiä oikeuksia?

Alaikäistä uhria kuultaessa menettelyyn voidaan kutsua lastensuojeluviranomainen, sosiaalityöntekijä tai psykologi. Vakavissa rikoksissa kutsuminen on pakollista, jos asian käsittelijällä itsellään ei ole vastaavaa erikoiskoulutusta.

Jos alaikäisen uhrin etu on ristiriidassa hänen vanhempensa tai laillisen edustajansa edun kanssa, asian käsittelijä voi määrätä uhrille ilmaisen asianajajan oikeusapupalvelun kautta.

Jos alaikäisellä uhrilla on mielenterveysongelmia, jos uhri on alle kymmenvuotias lapsi tai jos perhe- tai seksuaaliväkivallan uhri on alle 14-vuotias, häntä ei kuulla tuomioistuimessa vaan poliisilaitoksella järjestetty kuuleminen tallennetaan videolle, jota voidaan käyttää tuomioistuimessa todisteena.

Kun rikos johtaa uhrin kuolemaan, mitkä ovat perheenjäsenten oikeudet?

Jos perheenjäsen on kuollut rikoksen seurauksena, muilla perheenjäsenillä on oikeudenkäynnissä uhrin oikeudet.

Mitkä ovat rikoksen uhrin perheenjäsenten oikeudet?

Jos perheenjäsen on joutunut rikoksen uhriksi, muilla perheenjäsenillä on mahdollisuus käyttää uhrien tukipalveluja samalla tavalla kuin rikoksen uhriksi joutuneella perheenjäsenellä.

Voiko rikoksen uhri osallistua sovitteluun? Millä ehdoin? Onko rikoksen uhri turvassa sovittelun aikana?

Syyttäjä voi uhrin ja epäillyn suostumuksella päättää, että rikosprosessi ratkaistaan sovittelumenettelyllä. Sovittelumenettelyn hoitaa uhrien tukipalvelujen tarjoaja.

Uhri voi milloin tahansa päättää, ettei halukaan osallistua sovitteluun.

Missä rikoksen uhrin oikeuksia koskeva laki on saatavilla?

[Rikosoikeudenkäyntilaki](#)

[Uhreille tarjottavaa tukea koskeva laki](#)

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 04/01/2019

2 - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutinnan tai oikeudenkäynnin aikana

 Please note that the original language version of this page [et](#) has been amended recently. The language version you are now viewing is currently being prepared by our translators.

iten rikosilmoitus tehdään?

Rikoksesta voi ilmoittaa soittamalla poliisille numeroon 112 (häätätapauksissa), tekemällä kirjallisen ilmoituksen lähimmällä poliisilaitoksella tai lähettämällä ilmoituksen vastaavan poliisipiiriin sähköpostiin. Lisätietoa rikosilmoituksen tekemisestä on [täällä](#).

Mistä voi selvittää, miten asia etenee?

Kun rikosilmoitus on tehty, ilmoituksen tekijään otetaan yhteyttä ja hänelle annetaan tietoa seuraavista vaiheista. Ilmoituksen tekijä esimerkiksi kutsutaan kuultavaksi, häneltä pyydetään tietoa mahdollisista todistajista tai apua todisteiden keruuta varten jne. Lisäksi annetaan tietoa uhrien tukipalveluista ja muista suojelutoimenpiteistä.

Kuulemisen jälkeen on hyvä kirjoittaa muistiin rikosasian numero ja tutkijan nimi, jotta jatkossa on helpompi pyytää poliisilta tietoja.

Onko rikoksen uhrilla oikeus saada oikeusapua (rikostutinnan tai oikeudenkäynnin aikana)? Millä ehdoin?

Rikoksen uhrilla on oikeus ottaa prosessitoimea varten asianajaja, ja hän voi varojen puuttuessa hakea tuomioistuimelta valtion oikeusapua.

Alaikäiselle uhrille, jonka etu on ristiriidassa hänen laillisen edustajansa edun kanssa, annetaan aina valtion oikeusapua.

Voiko rikoksen uhri saada korvauksia kuluista (jotka aiheutuvat osallistumisesta rikostutkintaan/oikeudenkäyntiin)? Millä ehdoin?

Uhri ja todistajat voivat saada korvauksia rikosprosessiin osallistumisesta aiheutuvista kuluista ja tulonmenetyksistä. Korvausta voi hakea esimerkiksi matkakustannuksista tai jos palkkaa jää saamatta kuulemiseen osallistumisen vuoksi. Korvausten saamiseksi on otettava yhteyttä siihen viranomaiseen, joka kutsui kuulemiseen. Viranomainen antaa lisätietoja.

Jos asian käsittely päätetään lopettaa ennen kuin asia menee tuomioistuimen käsiteltäväksi, voiko uhri hakea tällaiseen päätökseen muutosta?

Kun rikosoikeudenkäynti on päättynyt, uhrille tai hänen edustajalleen toimitetaan viipymättä jäljennös rikosasiassa tehdystä päätöksestä. Uhrilla on oikeus 10 päivän kuluessa päätöksen tiedoksiantamisesta pyytää lupaa tutustua rikostutkinta-aineistoon. Samaten jos uhri haluaa valittaa syyttäjänvirastoon rikosprosessin lopettamisesta, valitus on tehtävä 10 päivän kuluessa päätöksen tiedoksiantamisesta.

Voiko uhri osallistua oikeudenkäyntiin?

Uhri on oikeudenkäynnissä samanarvoinen osapuoli muiden menettelyn osapuolten kanssa eli hänellä on oikeus osallistua oikeudenkäyntiin.

Mikä on uhrin virallinen rooli oikeudenkäynnissä? Voiko uhri valita roolinsa tai onko uhri automaattisesti jokin seuraavista: uhri, todistaja, asianomistaja, toissijaista syyteoikeutta käyttävä asianomistaja?

Rikoksen kohteeksi joutunut henkilö on rikosprosessissa uhri, jolla on myös oikeus nostaa samassa prosessissa siviilikanne.

Mitä oikeuksia ja velvollisuuksia tähän rooliin liittyy?

Rikosprosessilain mukaan uhrilla on oikeus

1. valittaa syyttämättäjäntämispäätöksestä tai rikosprosessin lopettamisesta,
2. esittää tutkintaviranomaisen tai syyttäjänviraston kautta siviilikanne,
3. antaa todistajanlausuntoja tai kieltäytyä todistamasta läheisiään vastaan,
4. toimittaa todisteita,
5. toimittaa pyyntöjä ja valituksia,
6. tutustua prosessitoimen pöytäkirjaan ja esittää prosessitoimen edellytyksiä, etenemistä ja tuloksia sekä pöytäkirjaa koskevia vastineita, jotka kirjataan pöytäkirjaan,
7. tutustua rikostutkinta-aineistoon esitutkinnan päätyttyä,
8. ottaa osaa oikeudenkäyntimenettelyyn,
9. antaa suostumus sovintomenettelyn soveltamiseen tai kieltäytyä siitä sekä antaa lausuntoja syyteestä, rangaistuksesta, syytteessä mainitun vahingon suuruudesta ja siviilikanteesta,
10. antaa suostumus lähestymiskiellon soveltamiseen tai pyytää lähestymiskieltoa,
11. pyytää, että häntä kuulee samaa sukupuolta oleva henkilö, kun kyse on seksuaalisesta tai sukupuoleen perustuvasta väkivallasta tai läheisväkivaltaan liittyvästä rikoksesta, paitsi jos tällainen järjestely estäisi menettelyn etenemisen tai jos kuulemisen toteuttaa syyttäjä tai tuomari.

Uhrilla on velvollisuus

1. saapua paikalle tutkintaviranomaisen, syyttäjän tai tuomioistuimen kutsusta,
2. osallistua menettelytoimiin ja noudattaa tutkintaviranomaisen, syyttäjän ja tuomioistuimen määräyksiä.

Voiko uhri antaa oikeudenkäynnin aikana lausuman tai esittää todisteita? Millä ehdoin?

Uhrilla on oikeus esittää oikeudenkäynnin aikana huomautuksia ja omia kantojaan. Hänellä on myös oikeus antaa lausuntoja kun syyttäjä pyytää uhrin kuulemista.

Mitä tietoja uhrille annetaan oikeudenkäynnin aikana?

Tuomioistuin ilmoittaa oikeusistuntojen ajankohdan ja paikan sekä tuomioistuimen päätöksen. Jos rikoksen uhri ei ole paikalla tuomiota julistettaessa, se toimitetaan hänelle kirjepostina.

Voiko rikoksen uhri tutustua oikeudenkäyntiasiakirjoihin?

Oikeudenkäyntiasiakirjoihin voi tutustua syyttäjänvirastossa esitutinnan tai rikosoikeudenkäynnin päätyttyä. Syyttäjä antaa tiedon tästä oikeudesta ja neuvoo, miten oikeudenkäyntiasiakirjoihin voi tutustua.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 04/01/2019

3 - Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnin jälkeen

oiko tuomioistuimen päätökseen hakea muutosta?

Uhri voi asianosaisena hakea päätökseen muutosta piirituomioistuimessa 30 päivän kuluessa päätöksen tekemisestä.

Mitkä ovat uhrin oikeudet tuomion antamisen jälkeen?

Uhrilla on oikeus menettelyn aikana pyytää, että hänelle ilmoitetaan, jos rikoksesta tuomittu vapautuu vankilasta ennen määräaikaa.

Onko uhrilla oikeus saada tukea tai suojelua oikeudenkäynnin jälkeen? Kuinka kauan?

Uhrien tukipalvelujen kestoa ei ole rajattu rikosoikeudenkäyntimenettelyn keston, vaan niitä voidaan tarjota myös menettelyn päätyttyä määräämättömän ajan.

Mitä tietoja uhrille annetaan siinä tapauksessa, että rikoksentekijä tuomitaan?

Uhrille toimitetaan tuomioistuimen päätös, josta ilmenee syyllisen saama rangaistus. Uhri voi pyytää, että hänelle ilmoitetaan, jos rikoksesta tuomittu vapautuu vankilasta ennen määräaikaa.

Ilmoitetaanko uhrille, jos rikoksentekijä vapautuu (myös ennen määräaikaa tai ehdonlaiseen) tai pakenee vankilasta?

Uhrille ilmoitetaan tuomitun vapautumisesta tai pakenemisesta, jos hän on esittänyt kuulemisen yhteydessä tätä koskevan pyynnön.

Voiko uhri osallistua vapauttamista tai ehdonlaiseen pääsyä koskevien päätösten tekemiseen? Voiko uhri esimerkiksi antaa tässä yhteydessä lausunnon tai hakea päätöksiin muutosta?

Kun vapautumishakemusta käsitellään, uhrilta voidaan kysyä hänen mielipidettään, mutta hänellä ei ole päätöksen suhteen valitusoikeutta.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 04/01/2019

4 - Korvaus

iten uhri voi hakea vahingonkorvausta rikoksentekijältä? (esim. esittämällä vaateen rikosoikeudenkäynnissä, nostamalla erillisen vahingonkorvauskanteen tai panemalla vireille liitännäismenettelyn)

Uhri voi nostaa rikosoikeudellisessa menettelyssä syytettyä vastaan siviilikanteen rikoksesta aiheutuneen vahingon perusteella. Uhrin on esitettävä tällainen vahingonkorvauskanne 10 päivän kuluessa siitä kun hän on tutustunut rikostutkinta-aineistoon. Määräajan pidentämistä voi hakea syyttäjältä.

Tuomioistuin on määrännyt rikoksentekijän maksamaan uhrille vahingonkorvausta. Miten uhri voi varmistaa, että rikoksentekijä maksaa korvauksen?

Jos rikoksesta tuomittu ei ole maksanut päätöksessä määrättyä korvausta, uhrilla on oikeus ottaa yhteys haastemieheen, joka toteuttaa täytäntöönpanomenettelyn.

Jos rikoksentehtäjä ei maksa korvausta, voiko valtio maksaa uhrille etumaksua tämän sijasta? Millä ehdoin?

Valtio ei maksa vahingonkorvausta rikoksentehtäjän sijasta.

Onko uhrilla oikeus saada korvausta valtiolta?

Rikoksen uhrina kuolleen henkilön omainen tai väkivaltarikoksen uhri, joka on saanut rikoksen vuoksi yli neljä kuukautta kestävästä terveyshaitan, voi hakea korvausta valtiolta seuraavista kustannuksista:

1. työkyvyttömyydestä tai työkyvyn alenemisesta aiheutuva vahinko;
2. uhrin henkilövahinkoon liittyvät kustannukset;
3. uhrin kuolemasta aiheutuva vahinko;
4. silmälaseille, hammasproteeseille, piilolinssille ja muille vastaaville apuvälineille tai vaatteille aiheutunut vahinko;
5. uhrin hautauskustannukset.

Korvauksen saaminen edellyttää, että poliisille on tehty rikosilmoitus 15 päivän kuluessa rikoksen tapahtumisesta tai siitä, kun rikoksesta ilmoittaminen oli uhrin kannalta mahdollista.

Korvaushakemus tulee esittää sosiaalivakuutuslaitokselle kolmen vuoden kuluessa rikoksen tapahtumisesta tai uhrin kuolinpäivästä, pois lukien seuraavat tapaukset:

1. uhrin huollettava sai tietää uhrin kuolemasta yli vuosi kuolinpäivän jälkeen ja hakemus on jätetty kolmen vuoden kuluessa siitä, kun hakija sai tiedon uhrin kuolemasta;
2. korvauksen hakijan terveyshaitta kesti yli vuoden eikä hakija voinut jättää hakemusta määräajassa terveydentilansa vuoksi ja hakemus on jätetty kolmen vuoden kuluessa terveydentilan kohenemisesta.
3. korvausta haetaan alaikäiseen kohdistuneen seksuaalirikoksen johdosta ja hakemus on jätetty kolmen vuoden kuluessa uhrin täysi-ikäistymisestä, jos rikosoikeudenkäynnin peruste ei tullut ilmi ennen uhrin täysi-ikäistymistä.

Onko uhrilla oikeus saada korvausta, jos rikoksentehtäjä ei tuomita?

Rikoksen uhri voi hakea valtiolta korvausta myös silloin kun rikoksentehtäjä ei pystytä oikeudenkäynnissä tunnistamaan.

Jos rikoksesta syytetty henkilö vapautetaan syytteestä, mutta uhri katsoo tämän aiheuttaneen hänelle vahinkoa, hän voi nostaa siviilikanteen.

Onko mahdollista saada etumaksua sillä aikaa kun korvaushakemusta käsitellään?

Päätöstä väkivallan uhreille maksettavasta valtion korvauksesta lykätään, kunnes käräjäoikeus tekee päätöksensä, jos

1. hakijan oikeus saada korvausta rikoksesta aiheutuneesta vahingosta vastuussa olevalta henkilöltä on epäselvä tai
2. on ilmeistä, että rikoksesta aiheutuneesta vahingosta vastuussa oleva henkilö suostuu ja kykenee korvaamaan vahingon.

Jos korvauspäätöstä lykätään, sosiaalivakuutuslaitos voi maksaa korvauksen hakijalle tämän pyynnöstä etumaksua, jos oikeus korvaukseen on ilmeinen ja hakijan taloudellinen tilanne on vaikea.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 04/01/2019

5 - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua

Ien joutunut rikoksen uhriksi – mihin voin ottaa yhteyttä, jotta saan apua ja tukea?

1. [Sosiaalivakuutuslaitoksen rikoksen uhrien tukipalveluosasto](#)

2. [Naisten tukikeskukset](#)

3. [Poliisi](#)

Rikoksen uhrien neuvontapuhelin

1. Rikoksen uhrien neuvontapuhelin - 612 1360 tai 16106 (ma-pe klo 9–17)
2. Lastenavun neuvontapuhelin - 16111 (apua tarvitsevasta lapsesta ilmoittaminen, ympärivuorokautinen palvelu)

Voiko uhri saada tukea maksutta?

Uhrien tukipalvelut ovat maksuttomia.

Millaista tukea rikoksen uhri voi saada valtiolta tai viranomaisilta?

Valtion tarjoama rikoksen uhrien tukipalvelu sisältää seuraavat palvelut:

1. uhrien neuvonta
2. uhrien auttaminen valtion tai paikallisviranomaisten ja oikeushenkilöiden kanssa asioinnissa
3. turvallisen majoittumisen järjestäminen
4. asianmukainen ateriointi
5. tarvittavien terveydenhoitopalvelujen järjestäminen
6. tarvittava aineellinen apu
7. tarvittava psykologinen apu
8. tarvittavat tulkkipalvelut tukipalvelun palveluja varten
9. muut palvelut, jotka ovat tarpeen uhrin fyysisen ja psykososiaalisen kuntoutumisen varmistamiseksi.

Millaista tukea rikoksen uhri voi saada kansalaisjärjestöiltä?

Valtion tarjoama uhrien tukipalvelu opastaa soveltuvan kansalaisjärjestön löytämisessä.

[Naisten turvakodit](#)

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 04/01/2019

Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnissä - Kreikka

Rikoksen uhri on henkilö, jolle on aiheutunut vahinkoa sellaisen tapahtuman seurauksena, joka on kansallisen lainsäädännön mukaan rikos. Hän on esimerkiksi saattanut loukkaantua tai hänen omaisuuttaan on voitu varastaa tai vahingoittaa. Rikoksen uhrilla on tietyt laissa määritellyt oikeudet ennen oikeudenkäyntiä, sen aikana ja sen jälkeen.

Kreikassa rikosprosessi alkaa rikostutkinnasta. Joissakin tapauksissa tutkintaa edeltää esitutkinta. Esitutinnan tarkoituksena on selvittää asiaan liittyvät tosiseikat, jotta voidaan päättää, nostetaanko syyte.

Rikostutkinnasta vastaavat poliisi ja oikeusviranomaiset (syyttäjä ja/tai tutkintatuomari). Tutkinnan päätteeksi asiasta vastaava poliisi toimittaa kaikki kerätyt tiedot syyttäjälle. Syyttäjä tutkii siihen mennessä tehtyä työtä ja lähettää tuomioistuimeen sekä aineiston että ehdotuksensa siitä, miten prosessissa on edettävä.

Tutkittuaan asiaa koskevan aineiston ja syyttäjän ehdotuksen tuomioistuin voi jatkaa asian käsittelyä tai lopettaa sen.

Oikeudenkäynnissä tuomioistuin tutkii kaiken kerätyn todistusaineiston ja ratkaisee vastaajan syyllisyyden. Jos tuomioistuin toteaa vastaajan syylliseksi, se antaa tuomion ja määrää tuomitulle rangaistuksen. Jos vastaaja todetaan syyttömäksi, tuomioistuin vapauttaa hänet.

Lisätietoja löytyy seuraavista linkeistä:

☞ 1 - Rikoksen uhrin oikeudet

☞ 2 - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana

☞ 3 - Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnin jälkeen

☞ 4 - Korvaus

☞ 5 - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 24/06/2019

1 - Rikoksen uhrin oikeudet

itä tietoja saan viranomaisilta (esimerkiksi poliisilta tai yleiseltä syyttäjältä) sen jälkeen, kun rikos on tapahtunut mutta en ole vielä tehnyt rikosilmoitusta?

Heti kun olet ottanut yhteyttä poliisiin tai muuhun toimivaltaiseen viranomaiseen, saat viipymättä eri tavoin tietoa ehdoista ja vaatimuksista, joiden perusteella rikosilmoitus otetaan käsiteltäväksi, sekä oikeudestasi osallistua menettelyyn siviilikannetta ajavana asianosaisena (*politikós enágon*) ja hakea korvausta. Sinulle kerrotaan myös, miten ja millä ehdoilla voit saada oikeusapua, esittää korvausvaatimuksen tai käyttää käännös- ja tulkkauspalveluja. Lisäksi saat tietoa keinoista, joiden avulla tilanne voidaan palauttaa oikeudenmukaiseksi, ja viranomaisista, jotka voivat auttaa korjaamaan vahingon sinun ja rikosentekijän välisen sovittelun avulla. Sinulle selvitetään, miten ja millä edellytyksillä voit saada korvauksia rikosasian käsittelyn aiheuttamista kuluista, ja miten voit tehdä valituksen viranomaisesta, jos oikeuksiasi ei ole mielestäsi kunnioitettu.

Rikosasian käsittelyyn liittyvien oikeuksiesi lisäksi sinulle kerrotaan myös,

miten voit saada lääketieteellistä hoitoa ja erityistukea, esimerkiksi psykologista tukea ja vaihtoehtoisen majoituksen, sekä käytettävissä olevista suojelutoimenpiteistä ja niiden käytön edellytyksistä.

Jos asut jossakin muussa EU:n jäsenvaltiossa, saat erityisohjeita siitä, miten ja millä ehdoilla voit käyttää oikeuksiasi.

Annettavien tietojen määrä ja sisältö vaihtelevat erityisvaatimustesi ja henkilökohtaisen tilanteesi sekä rikoksen tyyпин ja luonteen mukaan. Sinulle toimitetaan oikeudenkäynnin aikana tarvittaessa yksityiskohtaisempia lisätietoja toimivaltaisen viranomaisen harkinnan mukaisesti (lain 4478/2017 57 § oikeudesta saada tietoja siitä alkaen, kun uhri on ensimmäistä kertaa yhteydessä toimivaltaiseen viranomaiseen (direktiivin 2012/29/EU 4 artikla)).

En asu siinä EU-maassa, jossa rikos tapahtui (EU:n kansalaiset ja muut kuin unionin kansalaiset). Miten oikeuksiani suojellaan?

Jos asut jossakin muussa EU:n jäsenvaltiossa kuin siinä, jossa rikos tehtiin, sinua kehoitetaan antamaan lausunto heti sen jälkeen, kun olet ilmoittanut rikoksesta. Lausunto voidaan rikosprosessilain (*Kódikas Poinikís Dikonomías*) säännösten mukaan antaa viestintälaitteilla eli esimerkiksi puhelimitse, videoneuvottelussa tai internetin kautta (rikosprosessilain 233 §:n 1 momentti).

Jos asut Kreikassa ja rikos tehtiin jossakin muussa EU:n jäsenvaltiossa, voit tehdä rikosilmoituksen asuinpaikkasi rikostuomioistuimessa (*eisangeléas plimmeleiodikón*) yleiselle syyttäjälle, joka toimittaa ilmoituksen viipymättä asianomaisen jäsenvaltion toimivaltaiselle lainvalvontaviranomaiselle muutoksenhakutuomioistuimen yleisen syyttäjän (*eisangeléas efetón*) kautta, jollei Kreikan tuomioistuimilla ole toimivaltaa kyseisessä asiassa. Syyttäjällä ei ole velvollisuutta toimittaa rikosilmoitusta edelleen jäsenvaltioon, jossa rikos tehtiin, jos rikokseen sovelletaan Kreikan lainsäädäntöä ja rikosasia käsitellään Kreikassa. Tässä tapauksessa asiaa käsittelevän tuomioistuimen syyttäjä ilmoittaa asiasta viipymättä muutoksenhakutuomioistuimen syyttäjän välityksellä sen jäsenvaltion toimivaltaiselle lainvalvontaviranomaiselle, jossa rikos tehtiin, ja varmistaa, että saat tarvitsemasi tiedot. Näin edistetään keskinäistä oikeusapua.

(Lain 4478/2017 64 § toisessa jäsenvaltiossa asuvien uhrien oikeuksista (direktiivin 2012/29/EU 17 artikla))

Mitä tietoja minulle annetaan, jos teen rikosilmoituksen?

Kun teet rikosilmoituksen, vastuussa olevan virkamiehen on kerrottava sinulle, että voit saada rikosilmoituksestasi kopion.

(Lain 4478/2017 58 § uhrien oikeuksista rikosilmoituksen tekemisen yhteydessä (direktiivin 2012/29/EU 5 artikla))

Rikosilmoitukselle annetaan yksilöity rekisteröintinumero (*arithmós vivlíou mínysis*). Numeron avulla voit seurata asiiasi käsittelyä joko syyttäjänviraston rekisterissä tai ottamalla yhteyttä rikosilmoituksia käsittelevään virastoon. Voit myös pyytää tutkinnan etenemistä koskevan todistuksen (*pistopoiitikó poreías*), jossa kerrotaan, missä vaiheessa käsittely on (esimerkiksi käynnissä on rikosilmoituksen aiheellisuutta selvittävä tutkinta tai alustava tutkinta), ja kuvataan kunkin vaiheen tuloksia (esimerkiksi syyttäjä on keskeyttänyt jutun käsittelyn tai rikossyytteet on nostettu ja rikoksenteekijä on lähetetty oikeuden eteen, jolloin sinulle ilmoitetaan tuomioistuinkäsittelyn aika ja paikka sekä nostettujen syytteiden luonne, tai rikostutkinta (*kyría anákrisi*) on käynnissä tai on annettu määräys syytteiden hylkäämisestä tai asian käsittelyn lopettamisesta tai tuomioistuin on antanut tuomion, jos olet siviilikannetta ajava asianosainen ja haet korvausta).

(Lain 4478/2017 59 § uhrien oikeudesta saada tietoja asiansa käsittelystä (direktiivin 2012/29/EU 6 artikla))

Jos asiiasi kuuluu Ateenan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen (*Protodikeío Athinón*) toimivaltaan, asianajajasi voi seurata asian käsittelyn etenemistä Ateenan asianajajayhdistyksen verkkosivustolla (*Dikigorikós Syllogos Athinón*, <http://www.dsa.gr/>) siitä alkaen, kun asia on viety oikeuteen. Uhrin ei voi itse seurata asian käsittelyä, sillä se edellyttää tiettyjä valtuuksia.

Voinko käyttää maksutta tulkkaus- tai käännöspalveluja (asioidessani poliisin tai muiden viranomaisten kanssa tai rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Jos et ymmärrä tai puhu kreikkaa, voit tehdä rikosilmoituksen jollakin osaamallasi kielellä tai saada tarvitsemaasi kielellistä apua rikosprosessilaissa tai tietyissä rikoslaeissa säädettyjen ehtojen mukaisesti. Vastuussa olevat virkamiehet kertovat sinulle asiasta. Voit pyytää rikosilmoituksestasi käännöksen maksutta.

(Lain 4478/2017 58 § uhrien oikeuksista rikosilmoituksen tekemisen yhteydessä (direktiivin 2012/29/EU 5 artikla))

Jos sinua kuullaan todistajana jossakin menettelyn vaiheessa etkä puhu tai ymmärrä kreikkaa riittävän hyvin, saat viipymättä avuksesi tulkin. Oikeus tulkkauspalveluihin käsittää myös kuulo- ja puhevammaisille annettavan asianmukaisen avun. Tarpeen mukaan voidaan käyttää viestintäteknologiaa, kuten videoneuvotteluja, puhelinta tai internetiä, ellei sinua kuuleva henkilö pidä tulkin läsnäoloa välttämättömänä (rikosprosessilain 233 §:n 1 momentti).

Miten viranomaiset varmistavat, että ymmärrän heitä ja he minua (jos olen lapsi tai vammainen)?

Kun poliisi tai muut viranomaiset ovat ensimmäistä kertaa yhteydessä sinuun, he käyttävät selkeää ja helppotajuista kieltä suullisesti tai kirjallisesti ottaen huomioon henkilökohtaiset ominaisuutesi, erityisesti ikäsi, kypsytytesi, älylliset ja henkiset kykysi, koulutuksesi ja kielitaitosi sekä mahdolliset kuulo- tai puhevaikeudet. He pohtivat myös, kärsitkö vaikeasta henkisestä ahdingosta, joka vaikuttaa kykyysi ymmärtää tai tulla ymmärretyksi. Uhrin oikeuksia käsittelevä opas on saatavilla yleisimmillä kielillä ja pistekirjoituksella (*lain 4478/2017 56 §:n 2 momentti (direktiivin 2012/29/EU 3 artikla)*). Jos sinulla on kuulo- tai puhevaikeuksia, sinulle tarjotaan lisäksi tulkin apua (rikosprosessilain 233 §:n 1 momentti).

Olen alaikäinen – onko minulla erityisiä oikeuksia?

Jos olet alaikäinen (alle 18-vuotias), laillinen edustajasi (vanhempi tai huoltaja) voi tehdä rikosilmoituksen puolestasi. Jos olet yli 12-vuotias, voit tehdä rikosilmoituksen yhdessä laillisen edustajasi kanssa (rikoslain (*Poinikós Kódikas*) 118 §:n 2 momentti).

Sinulla voi olla rikosasian käsittelyn aikana erityisiä oikeuksia rikoksen luonteesta riippuen. Jos esimerkiksi henkilökohtaista vapauttasi tai seksuaalista koskemattomuuttasi on loukattu tai jos olet joutunut ihmiskaupan, seksimatkailemisen, kaappauksen, sieppauksen tai seksuaalirikoksen uhriksi, sinulla on oikeus

- tutustua juttusi asiakirja-aineistoon, vaikka et olisikaan siviilikannetta ajava asianosainen (rikosprosessilain 108A §)
- pyytää kuulustelusi tallentamista, jotta tallennetta voidaan käyttää myöhemmin rikosasiaa käsiteltäessä etkä joudu tulemaan uudelleen syyttäjän tai tuomioistuimen kuultavaksi (rikosprosessilain 226A §)
- saada psykologin tai lapsipsykiatrin tukea, kun sinua kuullaan todistajana
- saada tietoa rikoksenteekijän vapauttamisesta (rikosprosessilain 108A §)
- hakea rikoksenteekijälle lähestymiskieltoa, jolla häntä kielletään ottamasta sinuun yhteyttä tai tulemasta lähelle kotiasi.
- Sinulla on lisäksi joka tapauksessa oikeus
- pyytää henkilökohtaista arviointia, jotta voidaan määrittää erityisten suojelutoimien tarve, jos olet vaarassa joutua toistuvasti uhriksi (*lain 4478/2017 68 § uhrin henkilökohtaisesta arvioinnista erityisten suojelutarpeiden määrittämiseksi (direktiivin 2012/29/EU 22 artikla)*);

- pyytää syyttäjä- tai oikeusviranomaisia nimittämään alaikäisen lapsen edunvalvoja (*epimelítis anilikón*) edustamaan sinua rikosasian käsittelyn kaikissa vaiheissa, jos vanhempasi eivät pysty edustamaan sinua tai jos olet ilman huoltajaa tai olet joutunut eroon perheestäsi (*lain 4478/2017 69 §:n 7 momentti erityissuojelua tarvitsevan uhrin oikeudesta suojeluun rikosasian käsittelyn aikana (direktiivin 2012/29/EU 23 ja 24 artikla)*)
- pyytää saada osallistua menettelyyn siviilikannetta ajavana ja korvausta hakevana asianosaisena laillisen edustajasi avustuksella (*rikosprosessilain 82 §:n 2 momentti*).

Mitä tietoja voin saada poliisilta tai uhrien tukijärjestöiltä rikostutkinnan aikana?

Voit saada yleiseltä syyttäjältä tietoa asian käsittelyn edistymisestä, jos juttusi asiakirja-aineisto on lähetetty syyttäjälle.

Jos olet menettelyssä siviilikannetta ajavana asianosaisena, voit tutustua asiakirja-aineiston sisältöön ja saada asiakirjoista kopiot sen jälkeen, kun syytettyä on pyydetty esittämään vastine (*apología*) tai on annettu pidätysmääräys (*éntalma sýllipsis*) tai määräys saapua käsittelyyn (*éntalma viaías prosagogís*) (rikosprosessilain 108 §) tai viranomaiset ovat vaatineet epäillyltä selityksiä. Asiaa käsitellään siihen saakka luottamuksellisesti.

Uhrien tuki- ja suojelupalveluja tarjoavat järjestöt voivat antaa sinulle tukea sekä tietoja ja neuvoja siitä, miten käytät oikeuksiasi, muun muassa oikeutta vaatia korvausta rikoksen johdosta kärsimästäsi vahingosta, sekä kertoa asemastasi rikosoikeudellisessa menettelyssä siviilikannetta ajavana asianosaisena tai todistajana (*lain 4478/2017 62 § uhrien tukipalveluista saatavasta tuesta (direktiivin 2012/29/EU 9 artikla)*).

Mitä ovat oikeuteni todistajana?

Jos sinua on tarkoitus kuulla todistajana, syyttäjä, esitutkinnan suorittava poliisi, alueellisen rikostuomioistuimen tuomari (*ptaismato díkis*) tai tutkintatuomari (*anakritís*) toimittaa sinulle kutsun saapua kuultavaksi. Sinun on tultava antamaan lausunto heti, kun olet saanut kutsun. Sinun on esitettävä kuvaus tapahtumista ja mahdollisesti vastattava joihinkin lisäkysymyksiin. Jos olet epäillyn sukulainen, voit kieltäytyä todistamasta (rikosprosessilain 222 §).

Kuulo- tai puhevaikeuksista kärsivät voivat antaa lausunnon kirjallisesti. Mikäli et puhu kreikkaa, sinulla on oikeus käyttää tulkkia maksutta.

Jos olet ihmiskaupan uhri, kuulut erityiseen todistajaryhmään ja saat etukäteen apua psykologilta tai psykiatrialta, joka toimii yhteistyössä tutkinnasta vastaavan poliisiviranomaisen tai oikeusviranomaisten kanssa. Hän määrittää henkiset valmiutesi ja psyykkisen kuntosi asianmukaisilla diagnoosimenetelmillä. Psykologi tai psykiatri on paikalla, kun sinua kuullaan. Myös laillinen edustajasi voi olla mukana kuulemisessa, ellei tutkintatuomari päätä toisin ja esitä perusteluita päätökselleen.

Lausuntonsi kirjoitetaan muistiin ja, mikäli mahdollista, se tallennetaan audiovisuaalisesti ja tallenne toimitetaan tuomioistuimelle sähköisesti, jotta sinun ei tarvitse osallistua menettelyn myöhempiin vaiheisiin.

Jos asia koskee lähisuhdeväkivaltaa omassa perheessäsi, sinulta ei pyydetä valaehtoista lausuntoa. Mikäli olet alaikäinen, sinua ei kutsuta todistamaan oikeudessa. Sen sijaan voit toimittaa kirjallisen lausunnon, joka luetaan oikeussalissa, jollei läsnäoloasi pidetä välttämättömänä.

Kun sinua on kuultu, voit pyytää korvausta sinulle mahdollisesti aiheutuneista kuluista (matka- tai majoituskulut) siltä viranomaiselta, joka kutsui sinut kuultavaksi (rikosprosessilain 288 §).

Miten voin saada suojelua, jos olen vaarassa?

Sinulle voidaan tarjota erityyppistä suojelua sen mukaan, minkälaisesta rikoksesta on kysymys ja mikä on asemasi rikosoikeudellisessa menettelyssä.

Jos olet järjestäytyneen rikollisuuden tai terrorismin uhri ja sinua on tarkoitus kuulla rikostutkinnassa avaintodistajana, voit pyytää erityistä suojelua mahdollisilta kostotoimilta tai pelottelulta. Annettava suojelu voi tapauksesta riippuen käsittää poliisin antaman suojelun, nimettömyyden suojan (muun muassa nimesi, syntymäpaikkasi, koti- ja työosoitteesi, ammattisi ja ikäsi poistamisen kaikista kirjallisista tiedostoista) tai jopa henkilöllisyyden vaihdon ja uhrin siirtämisen johonkin toiseen maahan. Voit pyytää, että lausuntonsi vastaanotetaan audiovisuaalilaitteilla. Julkisella sektorilla työskentelevä uhri voi myös pyytää väliaikaista tai pysyvää siirtoa toisiin tehtäviin. Suojelutoimenpiteet edellyttävät uhrin suostumusta, ja niillä rajoitetaan uhrin vapautta ainoastaan siinä määrin kuin se on tarpeen hänen turvallisuutensa takaamiseksi. Suojelutoimenpiteet voidaan keskeyttää, jos uhri pyytää sitä kirjallisesti tai jos hän ei tee yhteistyötä niin, että suojelu voitaisiin varmistaa (*lain 2928/2001 9 § todistajien suojelusta*).

Jos olet lähisuhdeväkivallan uhri, asiaasi käsittelevät poliisiviranomaiset eivät saa missään tapauksessa paljastaa henkilöllisyyttäsi tai rikosentekijän henkilöllisyyttä eivätkä osoitettasi tai mitään muitakaan tietoja, jotka saattaisivat paljastaa henkilöllisyytesi (lain 3500/2006 20 §).

Uhrin kirjallisesta hakemuksesta voidaan ottaa käyttöön toimenpiteitä, joilla estetään kaikenlainen uhrin tai hänen perheenjäsentensä ja rikosentekijän välinen kohtaaminen tiloissa, joissa rikosoikeudellinen menettely käydään. Hakemuksen käsittelee rikosasian käsittelypaikan kolmijäseninen rikostuomioistuin (*trimelés plimmeleidikeío*) nopeutetun menettelynmukaisesti asian missä tahansa käsittelyvaiheessa.

(Lain 4478/2017 65 § uhrin oikeudesta välttää rikosentekijän kohtaaminen (direktiivin 2012/29/EU 19 artikla).)

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 24/06/2019

2 - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana

iten rikoksesta ilmoitetaan?

Rikoksen uhriksi joutunut voi ilmoittaa rikoksesta syyttäjälle tai poliisille tekemällä rikosilmoituksen (*énklisi* tai *mínysi*). (Tarkasti ottaen *énklisi* on uhrin itsensä tekemä rikosilmoitus. Joissakin tilanteissa rikosoikeudellinen menettely voidaan aloittaa ainoastaan tällaisen rikosilmoituksen perusteella (esimerkiksi jos kyseessä on henkilön kunniaa ja mainetta loukkaava rikos). *Mínysi* on jonkun muun kuin uhrin tekemä rikosilmoitus, ja se koskee rikoksia, joista viranomaiset voivat nostaa syytteen omasta aloitteestaan riippumatta siitä, onko uhri nostanut kanteen. Käytännössä termiä *mínysi* käytetään kuitenkin molemmista rikosilmoituksista. Kummassakin tapauksessa syyttäjänvirastoon tehdyille rikosilmoituksille annetaan yksilöllinen rekisterinumero *arithmós vivliou minýseon*, joka perustuu termiin *mínysi*).

Voit myös pyytää jotakin toista henkilöä tekemään rikosilmoituksen puolestasi. Siinä tapauksessa sinun on allekirjoitettava kirjallinen ilmoitus (*dílosi* tai *exousiodótisi*), jossa kerrotaan, kuka tekee rikosilmoituksen puolestasi. Ilmoitusta varten ei ole erityistä lomaketta, mutta se on allekirjoitettava valtion tai paikallishallinnon virkamiehen taikka asianajajan (esimerkiksi oman asianajajasi) läsnä ollessa, ja kyseisen henkilön on vahvistettava allekirjoituksesi. Rikosilmoituksen voi tehdä puolestasi asianajaja tai joku muu henkilö, jota pidät luotettavana. Jos kyseessä on asia, jossa rikosoikeudellinen menettely edellyttää uhrin tekemää rikosilmoitusta ja uhri on kuollut, oikeus tehdä rikosilmoitus siirtyy uhrin leskelle ja lapsille tai vanhemmille (rikosprosessilain (*Kódikas Poinikís Dikonómias*) 118 §:n 4 momentti). Mikäli uhri on kuollut rikoksen seurauksena, edellä mainitut henkilöt voivat olla itse asianosaisina rikosoikeudellisessa menettelyssä ja hakea korvausta heille aiheutuneesta kivusta ja kärsimyksestä.

Rikosilmoitus voidaan tehdä joko suullisesti tai kirjallisesti. Jos teet rikosilmoituksen suullisesti, ilmoituksen vastaanottava virkailija kirjaa antamasi tiedot.

Rikosilmoituksen tekemisestä peritään maksu, jonka suuruus tarkistetaan säännöllisesti valtiovarainministerin ja oikeus-, avoimuus- ja ihmisoikeusministerin yhteisellä päätöksellä. Poikkeustapauksissa voit suorittaa maksun rikosilmoituksen tekemisen jälkeen, mutta se on maksettava kolmen päivän kuluessa. Rikosilmoitustasi ei oteta tutkittavaksi, jos jätät maksun suorittamatta. Maksua ei peritä, jos sinulla on oikeus saada oikeusapua. Maksua ei peritä myöskään, jos seksuaalista vapauttasi on loukattu tai olet seksuaalisen hyväksikäytön, lähisuhdeväkivallan tai rasistisen syrjinnän uhri (rikoslain (*Poinikós Kódikas*) 81A ja 361B §) tai yhdenvertaisen kohtelun periaatteita on rikottu (rikosprosessilain 46 §:n 2 momentti).

Kun on kyse rikoksista, joista viranomaiset voivat nostaa syytteen omasta aloitteestaan riippumatta siitä, onko uhri sitä pyytänyt, rikosilmoituksen tekemiselle ei ole asetettu määräaika lukuun ottamatta vakavuudeltaan keskitasoisia rikoksia (*plimmelmata*), jotka vanhentuvat viiden vuoden kuluttua. Joissakin tapauksissa rikoksesta voidaan kuitenkin nostaa syyte ainoastaan, jos rikoksen vuoksi vahinkoa kärsinyt uhri pyytää rikosoikeudellisen menettelyn käynnistämistä. Tässä tapauksessa sinun on tehtävä rikosilmoitus (*énklisi*) kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun olet havainnut rikoksen ja saanut tietää rikosentekijän henkilöllisyyden (mikäli tiedät, kuka rikoksen on tehnyt).

Rikosilmoitusta varten ei ole olemassa erityistä lomaketta.

Rikosilmoituksen on sisällettävä seuraavat tiedot:

- täydelliset henkilötietosi
- rikoksentehtäjän nimi ja hänen yhteystietonsa, mikäli ne ovat tiedossasi
- perusteellinen kuvaus tapahtuneesta
- kaikki saatavilla olevat asiakirjatodisteet, jotka tukevat rikosilmoitustasi
- todistajat, joiden kuulemista ehdotat
- mahdollisen asianajajasi tiedot.

Jos et ymmärrä tai puhu kreikkaa, voit tehdä rikosilmoituksen jollakin osaamallasi kielellä tai saada tarvitsemaasi kielellistä apua rikosprosessilaissa tai muissa erityisissä rikoslaeissa säädettyjen ehtojen mukaisesti. Voit pyytää, että asiakirjat käännetään maksutta (*lain 4478/2017 58 § uhrin oikeuksista rikosilmoituksen tekemisen yhteydessä (direktiivin 2012/29/EU 5 artikla)*).

Mistä voin selvittää, miten asia etenee?

Rikosilmoitukselle annetaan yksilöllinen rekisteröintinumero. Numeron avulla voit seurata asian käsittelyn etenemistä joko syyttäjänviraston rekisterissä tai ottamalla yhteyttä rikosilmoituksia käsittelevään virastoon. Voit myös pyytää tutkinnan etenemistä koskevan todistuksen (*pistopoiitikó poreías*), jossa kerrotaan, missä vaiheessa käsittely on.

Jos asiasi kuuluu Ateenan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen (*Protodikeío Athinón*) toimivaltaan, asianajajasi voi seurata asian käsittelyn etenemistä Ateenan asianajajayhdistyksen verkkosivustolla (*Dikigorikós Syllogos Athinón*, <http://www.dsa.gr>) siitä alkaen, kun asia on viety oikeuteen. Uhrir eivät voi itse seurata asian käsittelyä, sillä se edellyttää tiettyjä valtuuksia.

Voinko saada oikeusapua (rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana)? Millä ehdoin?

Sinulla voi olla oikeudenkäynnissä asianajaja, mutta sinun on maksettava itse hänen palveluistaan.

Jos perheesi vuotuiset tulot ovat alle kaksi kolmasosaa yleisessä kansallisessa työehtosopimuksessa määritetystä vuotuisesta henkilökohtaisesta vähimmäistulosta, sinulle järjestetään maksutta asianajaja, joka tekee rikosilmoituksen ja edustaa sinua siviilikannetta ajavana asianosaisena menettelyn kaikissa vaiheissa, mikäli olet ollut uhrina jossakin seuraavista rikoksista: kidutus tai jokin muu ihmisarvoa loukkaava rikos (rikoslain 137A ja B §), syrjintä tai eriarvoinen kohtelu, henkeä, henkilökohtaista vapautta tai seksuaalista vapautta loukkaava rikos, seksuaalinen hyväksikäyttö taloudellisen hyödyn saamiseksi, omistusta tai omistusoikeuksia loukkaava rikos, henkilövahingot tai avioliittoon tai perheeseen liittyvä rikos. Rikoksen on oltava vakava tai vakavuudeltaan keskitasoinen, ja sen on kuuluttava kolmijäsenisen rikostuomioistuimen (*trimeloús plimmeleiodikeío*) toimivaltaan ja tällaisesta rikoksesta on annettava vähintään kuuden kuukauden vankeusrangaistus (**laki 3226/2004 (Kreikan virallinen lehti 24 /A 4.2.2004), sellaisena kuin se on muutettuna ja täydennettynä lailla 4274/2014**). Rikosasioissa oikeusapupyynnösi arvioi sen tuomioistuimen tuomari, jossa asia käsitellään tai jossa päätökseen haetaan muutosta.

Asianajajasi auttaa sinua valmistelemaan ja toimittamaan asiakirjat, joiden perusteella voit osallistua menettelyyn siviilikannetta ajavana asianosaisena, ja hän avustaa sinua koko menettelyn ajan.

Voinko hakea muutosta, jos asiani käsittely lopetetaan ilman oikeudenkäyntiä?

Jos tuomioistuimen syyttäjä (*eisangeléas plimmeleiodikón*) päättää hylätä kanteen oikeudellisesti perusteettomana tai pääasian ilmeisen perusteettomuuden vuoksi tai koska kannetta ei voida arvioida tuomioistuimessa, voit tehdä päätöksestä valituksen muutoksenhakutuomioistuimen syyttäjälle (*eisangeléas efetón*) (rikosprosessilain 47 ja 48 §) kolmen kuukauden kuluessa päätöksen päivämäärästä. Tätä määräaikaa ei voida jatkaa millään perusteella. Jotta voisit valittaa päätöksestä, sinun on suoritettava maksu, joka palautetaan, jos syyttäjä hyväksyy valituksen.

Voinko osallistua oikeudenkäyntiin?

Voit osallistua oikeudenkäyntiin ainoastaan, jos olet siviilikannetta ajava asianosainen (*politikó enágon*) ja vaadit tuomioistuinta määräämään korvauksia menetyksistä tai henkisestä kärsimyksestä tai kivusta ja kärsimyksistä. Voit hakea siviilikanteen vireillepanoa vastuussa olevalta yleiseltä syyttäjältä joko rikosilmoituksessasi tai erillisellä hakemuksella ennen esitutkinnan päättymistä (rikosprosessilain 308 §). Voit tehdä hakemuksen itse tai pyytää asianajajaa tekemään sen, mikäli hänellä on tarvittava yleinen valtuutus tai asiaa koskeva erityinen valtuutus. Siviilikanteesi kirjataan selvitykseen, johon liitetään asianajajan valtuutus (rikosprosessilain 83 §). Jos et ole rikosilmoituksessasi pyytänyt osallistua menettelyyn siviilikannetta ajavana asianosaisena, voit pyytää sitä vielä rikostuomioistuimessa (rikosprosessilain 82 §), ennen kuin tuomioistuin alkaa arvioida todisteita.

Jotta hakemuksesi osallistua menettelyyn siviilikannetta ajavana asianosaisena voitaisiin ottaa käsiteltäväksi, siihen on sisällyttävä lyhyt kuvaus asiasta, kanneperusteet ja asiamiehen nimittäminen tuomioistuimen toimivaltaan kuuluvalla alueella, mikäli et asu

siellä pysyvästi. Asiamiehellä on oikeus vastaanottaa kaikki asiakirjat tai tiedoksiannot, jotka on osoitettu sinulle siviilikannetta ajavana asianosaisena (rikosprosessilain 84 §). Jotta sinua voitaisiin kuulla rikustuomioistuimessa siviilikannetta ajavana asianosaisena, sinun on nimitettävä valtuutettu asianajaja ja maksettava valtiolle kiinteämääräinen maksu, joka kattaa koko menettelyn siihen saakka, kunnes asiasta on tehty tuomio, johon ei voi enää hakea muutosta. Maksun suuruus tarkistetaan säännöllisesti talous- ja valtiovarainministerin ja oikeusministerin yhteisellä päätöksellä.

Siviilikannetta ajavana asianosaisena sinulla on menettelyn aikana tiettyjä oikeuksia. Voit osallistua kaikkiin tuomioistuinkäsittelyihin, myös silloin, kun ne pidetään suljetuin ovin, sekä tutustua kaikkiin asiaa koskeviin asiakirjoihin. Sinulla on oikeus puhua ja esittää vaatimuksesi tuomioistuimessa. Voit myös tehdä huomautuksia, kun todistajia on kuultu, sekä esittää vastineesi tai selityksiä todistanlausunnoista tai todisteista (rikosprosessilain 358 §). Voit esittää asianajajasi välityksellä kysymyksiä rikoksentekijälle, todistajille ja muille osallistujille (esimerkiksi asian käsittelyä varten nimitetyille teknisille asiantuntijoille). Sinua pyydetään todistamaan (vaikkakaan ei valaheitoisesti), ja voit myös ehdottaa todistajia edellyttäen, että heidät ilmoitetaan tuomioistuimelle hyvissä ajoin. Sinulla on oikeus pyytää käsittelyn lykkäämistä ja tuomarin vaihtamista.

Tuomioistuin voi joka tapauksessa kutsua uhrin kuultavaksi todistajana, ja uhri on silloin velvollinen saapumaan oikeuteen. Todistajana sinulla on mahdollisuus kertoa tuomioistuimelle rikoksen kannalta merkitykselliset seikat. Tuomari voi myös kysyä sinulta joitakin lisäkysymyksiä.

Mikä on virallinen asemäni oikeudenkäynnissä? Olenko tai voinko päättää olla esimerkiksi uhri, todistaja, siviilikannetta ajava asianosainen tai syytetty ajava asianomistaja?

Mitä asemaani liittyviä oikeuksia ja velvollisuuksia minulla on?

Voit valita, oletko rikosoikeudellisessa menettelyssä siviilikannetta ajava asianosainen, jolloin olet asianosaisena koko menettelyssä ja sinulla on olennaisia menettelyllisiä oikeuksia, vai kuullaanko sinua vain todistajan ominaisuudessa sen vuoksi, että rikosoikeudellinen menettely käydään nimenomaan sinuun kohdistuneen rikoksen seurauksena. Yksityisoikeudellista syytettyä ei ole olemassa Kreikan oikeusjärjestelmässä.

Voinko antaa oikeudenkäynnissä lausunnon tai esittää todisteita? Millä ehdoin?

Voit toimittaa asiakirjoja, jotka luetaan tuomioistuimessa (rikosprosessilain 364 §) ja liitetään asiakirja-aineistoon. Sinulla on myös mahdollisuus kutsua todistajia, joista sinun on ilmoitettava tuomioistuimelle (rikosprosessilain 326 §:n 2-1 momentti).

Mitä tietoja saan oikeudenkäynnin aikana?

Voit osallistua koko käsittelyn ajan julkisiin kuulemisiin ja todisteiden vastaanottamiseen sekä olla läsnä, kun vastaaja esittää vastineensa, asianajajat käsittelevät asiaa ja tuomioistuin antaa päätöksensä.

Onko minulla mahdollisuus tutustua tuomioistuimen asiakirja-aineistoon?

Siviilikannetta ajavana asianosaisena sinulla on mahdollisuus tutustua asiakirja-aineiston sisältöön, ja voit saada kopion tuomioistuimen päätöksestä.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 24/06/2019

3 - Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnin jälkeen

oiko tuomioistuimen päätökseen hakea muutosta?

Oikeudenkäynnin lopuksi tuomioistuin toteaa vastaajan syylliseksi tai vapauttaa hänet todisteiden perusteella. Jos tuomioistuin toteaa vastaajan syyttömäksi, se vapauttaa tämän syytteestä, muttei tee päätöstä rikokseen perustuvien vaateiden, aineellisen tai aineettoman vahingon ja edun korvaamiseksi, eikä päätöstä kivusta ja särystä sekä henkisistä kärsimyksistä vaadituista korvauksista silloin, kun olet nostanut siviilikanteen. Tässä tapauksessa vastaajalla on oikeus vaatia sinulta korvausta ja vaatia sinua maksamaan hänelle asiasta aiheutuneet kulut (rikosprosessilain 71 §). Jos tuomioistuin toteaa vastaajan syylliseksi, se määrää rangaistuksen ja korvauksen, joka vastaajan on maksettava sinulle vaatimuksesi perusteella.

Jos tuomioistuimien vapauttaa vastaajan, voit hakea päätökseen muutosta ainoastaan, jos sinut on tuomittu maksamaan vahingonkorvauksia ja oikeudenkäyntikulut, rikosprosessilain 486 § 1 b momentissa esitettyin edellytyksin. Siviilikanteen nostaneena sinulla on myös oikeus hakea muutosta tuomioon ainoastaan siltä osin kuin kanne hylätään sillä perusteella, että se ei perustu lakiin tai siinä määrätään rahallisen korvauksen maksamisesta (rikosprosessilain 488 §).

Vaihtoehtoisesti voit pyytää syyttäjää riitauttamaan päätöksen hakemalla päätökseen muutosta.

Mitkä ovat uhrin oikeudet tuomion antamisen jälkeen?

Kun tuomioistuimen antaman tuomion täytäntöönpano käynnistyy, uhrin rooli rikosoikeudellisessa menettelyssä on käytännössä katsoen päättynyt. Kreikan lainsäädännön nojalla rikoksen uhrilla ei ole lisäoikeuksia menettelyn edettyä tuomion täytäntöönpanovaiheeseen. Ainoastaan alaikäisellä henkilökohtaiseen vapauteen kohdistuvan rikoksen tai seksuaalirikoksen uhrilla on kaikki oikeudet, vaikka hän ei olisi asianosaisena riita-asiassa, kuten oikeus saada tieto rangaistuksen täytäntöönpanovalta syyttäväviranomaiselta tuomitun tilapäisestä tai lopullisesta vapauttamisesta sekä poistumisista vankeuslaitoksesta (rikosprosessilain 108A §).

Onko uhrilla oikeus saada tukea tai suojelua oikeudenkäynnin jälkeen? Kuinka kauan?

Uhrilla on tarpeidensa mukaisesti oikeus käyttää maksuttomia ja luottamuksellisia uhrin etua edistäviä uhrien yleisiä ja erityisiä tuki- ja hoitopalveluja ennen rikosoikeudellista menettelyä, sen kuluessa ja kohtuullisen ajan sen jälkeen. Tämä oikeus voidaan ulottaa koskemaan myös uhrin omaisia heidän tarpeidensa mukaisesti ja riippuen vahingosta, joka heille on aiheutunut, uhrin kohdistuneen rikoksen johdosta. Uhri voi pyytää tietoja poliisilta tai viranomaiselta, jolle rikosilmoitus on tehty, ja nämä voivat ohjata hänet paikallisviranomaisten, mielenterveyspalveluiden, yhteisökeskusten (*kentra koinotitas*), sukupuolten tasa-arvon pääsihteeristön neuvontakeskusten (*symvouleutika kentra*), kansallisen sosiaalisen yhteisvastuun keskuksen (*Ethniko Kentro Koinonikis Allilengyis*) tukipalvelujen, Kreikan oikeus-, avoimuus- ja ihmisoikeusministeriön alaisuudessa toimivan alaikäisten edunvalvonnasta ja sosiaalihuollosta vastaavan yksikön alaikäisten uhrien suojelun itsenäisten toimipisteiden sekä yksityisoikeudellisten oikeushenkilöiden ja ammattilais- tai vapaaehtoispuolelta toimivien yhdistysten puoleen. Jos uhri on nainen, joka on joutunut henkilökohtaiseen tai seksuaaliseen vapauteen kohdistuvan rikoksen tai kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvan seksuaalisen hyväksikäytön, perheväkivallan, ihmiskaupan, parituksen tai rasistisen rikoksen uhriksi, myös hänen lapsillaan on oikeus tuki- ja hoitopalveluihin (lain 4478/2017 61 § – oikeus käyttää uhrien tuki- ja hoitopalveluja (direktiivin 2012/29/EU 8 artikla)).

Yleisistä tuki- ja hoitopalveluista vastaavat yksiköt voivat muun muassa antaa tietoja ja neuvoja uhrille kuuluvista oikeuksista ja mahdollisuuksista vaatia vahingonkorvausta rikoksen seurauksena hänelle aiheutuneesta vahingosta sekä siitä, millä tavalla uhri osallistuu rikosoikeusmenettelyyn, joko kantajana tai todistajana. Ne voivat myös antaa tietoja soveltuvista erityistukipalveluista tai ohjata uhrin välittömästi tällaiseen palveluun, antaa emotionaalista ja psykologista tukea sekä neuvontaa rikoksesta johtuvista taloudellisista ja käytännön kysymyksistä ja siitä, miten välttää riski joutua toissijaisesti ja toistuvasti uhriksi tai pelottelun ja kostotoimien kohteeksi.

Erityistuki- ja hoitopalveluita tarjoavat yksiköt ohjaavat uhrin suojaan tai muuhun sopivaan väliaikaiseen majoitukseen, jos uhri tarvitsee turvallisen paikan toissijaisen ja toistuvan uhriksi joutumisen, pelottelun ja kostotoimien välittömän riskin johdosta, ja antavat kokonaisvaltaista tukea, myös posttraumaattista tukea ja neuvontaa, jos uhri on rasistisen rikoksen, seksuaalirikoksen, sukupuoli-identiteettiin ja sukupuoliominaisuuksiin perustuvan väkivallan tai läheisväkivallan uhri (lain 4478/2017 62 § – oikeus käyttää uhrien tuki- ja hoitopalveluja (direktiivin 2012/29/EU 9 artikla)).

Mitä tietoja uhrille annetaan siinä tapauksessa, että rikosentekijä tuomitaan?

Sen jälkeen kun uhri on ilmoittanut rikoksesta, hänelle tiedotetaan viipymättä pyynnöstä rikosoikeudellisen menettelyn etenemisestä ja tuomioistuimen tekemästä lopullisesta päätöksestä asiaa koskevien rikoslain määräysten mukaisesti, koska hän on asianosaisena rikosoikeudenkäynnissä. Tiedot rikosoikeudellisesta menettelystä voidaan toimittaa uhrille sähköpostitse tai henkilökohtaisesti tai uhrin valtuuttaman asianajajan välityksellä, jos uhri on nostanut siviilikanteen (lain 4478/2017 59 § – uhrin oikeus saada tietoja asiansa käsittelystä (direktiivin 2012/29/EU 6 artikla)).

Ilmoitetaanko uhrille, jos rikosentekijä vapautuu (myös ennen määräaikaa tai ehdonlaiseen) tai pakenee vankilasta?

Uhri voi saada tiedon tutkintavankeuden päättymisestä tai muuttumisesta kulloiseltakin toimivaltaiselta tuomioistuimelta. Lisäksi uhri voi saada vankeuslaitoksen toimivaltaisilta elimiltä tiedot tuomitun vankeudesta vapauttamisesta tai pakenemisesta taikka loman myöntämisestä samoin kuin tiedot mahdollisista toimista, joita on määrätty hänen suojakseen rikosentekijän vapauttamisen tai pakenemisen johdosta. Edellä mainitut tiedot luovutetaan uhrille syyttäjälaitoksen luvalla, jos uhrin kohdistuu mahdollinen tai tunnistettu vaara, edellyttäen, että rikosentekijään ei kohdistu tunnistettua vaaraa näiden tietojen antamisesta (lain 4478/2017 59 § – uhrin oikeus saada tietoja asiansa käsittelystä (direktiivin 2012/29/EU 6 artikla)).

Voinko osallistua vapauttamista tai ehdonalaiseen pääsyä koskevien päätösten tekemiseen? Voinko esimerkiksi antaa tässä yhteydessä lausuman tai hakea päätöksiin muutosta?

Et voi. Tuomioistuimien voi kuitenkin määrätä, että rikoksen uhrille aiheutuneen vahingon korvaaminen on joko vaihtoehto tai ennakkoodellytys sille, että vankeusrangaistus määrätään ehdolliseksi rangaistukseksi, joka suoritetaan sosiaalityöntekijän valvonnassa (rikosprosessilain 100 § ja 100 §:n 3a momentti). Sosiaalityöntekijä valvoo ehtojen noudattamista, ja toimivaltainen syyttäväviranomainen voi määrätä ehdonalaisen vankeuden perumisesta, jos sen ehtoja on rikottu.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 24/06/2019

4 - Korvaus

oit vaatia korvausta rikosentekijän sinulle aiheuttamasta vahingosta nostamalla vahingonkorvauskanteen. Voit esittää korvausvaatimuksen osana rikosoikeudellista menettelyä tutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana. Vaatimuksen esittäminen tekee sinusta kantajan (*politikos enagon*). Voit vaatia korvausta omaisuuteen kohdistuneesta vahingosta ja/tai hyvitystä aineettomasta vahingosta sekä kivusta ja särystä. Lisäksi voit vaatia korvausta tapauksesta aiheutuneista kuluista (asianajajapalkkiot, oikeudenkäyntiasiakirjojen kirjaamisesta aiheutuneet kulut, matkakulut jne.)

Jos tuomioistuimien toteaa vastaajan syylliseksi, se määrää korvauksen maksamisesta. Käytännössä tämä korvaus on useimmiten symbolinen ja summa on tosiasiallista vahinkoa pienempi. Korvauksen loppuosan saamiseksi sinun on nostettava erillinen kanne siviilituomioistuimissa.

Vaihtoehtoisesti voit toimittaa kanteen suoraan siviilituomioistuimeen. Siviilituomioistuimien määrää, että vastaajan on maksettava tosiasiallista vahinkoa vastaava korvaus.

Jos olet nostanut kanteen siviilituomioistuimissa, eikä se ole vielä ratkaissut asiaa, voit nostaa kanteen uudelleen rikosoikeudellisten menettelyiden yhteydessä. Tämän seurauksena asian käsittely siviilituomioistuimissa raukeaa.

Olet oikeutettu saamaan valtiolta korvausta, jos olet tahallisen väkivallanteon uhri. Lisätietoa saa rikoksen uhreille maksettavia korvauksia Kreikassa koskevalta tietosivulta Euroopan oikeudellisen verkoston sivustolla (restoratiivinen oikeus). (Tietosivu on saatavilla englanniksi, kreikaksi ja muilla kielillä.)

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 24/06/2019

5 - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua

asa-arvoasioiden pääsihteeristö (*Genikí Grammatela Isótitas ton Fýlon*) kuuluu sisäasiainministeriön alaisuuteen, ja se pitää yllä neuvontakeskuksia väkivallan uhriksi joutuneille naisille.

Sen perustamaan verkostoon kuuluu 62 yksikköä, jotka auttavat uhriksi joutuneita naisia.

Verkostoon kuuluu kriisipalvelu (SOS15900), joka on avoinna ympäri vuorokauden seitsemänä päivänä viikossa, 40 neuvontakeskusta ja 21 turvakotia naisille ja lapsille.

SOS15900-kriisipalveluun voi ottaa yhteyttä myös sähköpostitse osoitteeseen [✉ sos15900@isotita.gr](mailto:sos15900@isotita.gr). Kriisipalvelu toimii vuorokauden ympäri vuoden jokaisena päivänä, ja palvelua saa sekä kreikan että englannin kielellä. Puheluista veloitetään kotimaan puheluista perittävä maksu.

Neuvontakeskuksissa annetaan ilmaista psykososiaalista tukea ja oikeudellista neuvontaa. Palvelutarjontaa ollaan nyt laajentamassa niin, että palvelut kattavat myös **naisten työllisyysneuvonnan ja monenlaisesta syrjinnästä kärsivien naisten**

neuvonnan (tukipalveluja muun muassa pakolaisille, yksinhuoltajille ja romaniyhteisön jäsenille). Neuvontakeskusten yhteystiedot ovat saatavilla internetissä osoitteessa <http://www.womensos.gr/> ja Facebook-sivustossa WomenSOS.gr

YHTEYSTIEDOT:

Tasa-arvoasioiden pääsihteeristön verkkosivusto: <http://www.isotita.gr/>

Sukupuolten tasa-arvon tutkimuskeskus (*Kéntro Erevnón gia Thémata Isótitas – KETHI*)

Sukupuolten tasa-arvon tutkimuskeskus antaa psykologista tukea ja oikeusapua lähisuhdeväkivallan uhreille sekä pitää yllä turvakotia väkivallan uhreiksi joutuneille naisille ja heidän lapsilleen.

Sukupuolten tasa-arvon tutkimuskeskus

- on vuonna 1994 perustettu yksityisoikeudellinen elin, jotka toimii tasa-arvoasioiden pääsihteeristön alaisuudessa
- toimii alue- ja paikallisyksiköissä, jotka tarjoavat psykologista tukea ja oikeusapua lähisuhdeväkivallan uhreille
- antaa ilmaista psykologista tukea ja oikeusapua
- antaa tietoja, neuvoja ja tukea naisille, joilla on työllistymisvaikeuksia ja sosiaaliseen syrjäytymiseen liittyviä ongelmia
- on yhteistyössä Ateenan kaupungin kanssa pitänyt vuodesta 1993 alkaen yllä turvakotia väkivallan uhreiksi joutuneille naisille ja heidän lapsilleen.
- YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivusto: <https://kethi.gr/>

Sosiaalisen yhteisvastuun kansallinen keskus (*Ethnikó Kéntro Koinonikís Allilengýis – EKKA*)

Sosiaalisen yhteisvastuun kansallinen keskus hoitaa verkostoa, joka tarjoaa sosiaalisia tukipalveluja yksittäisille ihmisille, perheille ja sosiaalisille ryhmille, joilla on psykososiaalisia vaikeuksia tai jotka tarvitsevat kiireellistä sosiaalista apua.

Sosiaalisen yhteisvastuun kansallinen keskus

- on Ateenassa sijaitseva yksityisoikeudellinen elin, joka toimii työ-, sosiaaliturva- ja yhteisvastuuministeriön valvonnassa
- tarjoaa seuraavia palveluja:
- 197 puhelinpuhelinlinjaa, joissa annetaan sosiaalista apua kaikille kansalaisille ympäri vuorokauden seitsemänä päivänä viikossa. Puhelut ovat maksuttomia
- 1 107 kansallista lastensuojelun puhelinpalvelulinjaa, joissa vastataan lapsia koskeviin kysymyksiin ympäri vuorokauden seitsemänä päivänä viikossa
- sosiaalisen avun keskuksat Ateenassa, Pireuksessa ja Thessalonikissa
- majoitusta vakavista sosiaalisista ja taloudellisista ongelmista kärsiville kansalaisille Attikan alueella
- turvakoteja uhatussa asemassa oleville naisille ja heidän lapsilleen Attikassa ja Thessalonikissa.
- Tarjotut palvelut koskevat
- neuvontaa ja tietoa sosiaaliseen hyvinvointiin liittyvistä asioista
- sosiaalista ja psykologista tukea yksittäisille henkilöille ja perheille, turvakoteja uhatussa asemassa oleville naisille ja heidän lapsilleen (lähinnä lähisuhdeväkivallan ja ihmiskaupan uhreille)
- lyhytkestoista majoitusta kriisitilanteessa tai sosiaalisessa hätätilanteessa oleville ihmisille
- yhteistyötä ja sovittelua, jolla helpotetaan mahdollisuutta käyttää muiden organisaatioiden sosiaalista yhteisvastuuta edistäviä palveluja.
- Keskuksen psykososiaalista tukea tarjoaviin nopean toiminnan joukkoihin kuuluu lähinnä psykologeja ja sosiaalityöntekijöitä, ja he auttavat luonnonkatastrofeissa (maanjärjestykset, tulvat, tulipalot), onnettomuustilanteissa, lukuisia uhreja vaatineissa merionnettomuuksissa ja kaikissa muissa kriiseissä, jotka uhkaavat suurta joukkoa ihmisiä ja joissa tällaisten joukkojen läsnäoloa pidetään tarpeellisena.

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivusto: <http://www.ekka.org.gr/>

Kidutuksen uhrien kuntoutuskeskus (*Iatrikó Kéntro Apokatástasis Thymáton Vasanistírfon*)

Kidutuksen uhrien kuntoutuskeskuksessa kuntoutetaan kidutettuja henkilöitä ja heidän perheitään, koulutetaan kreikkalaisia ja ulkomaisia terveydenhoitoalan ammattilaisia tutkimaan ja hoitamaan kidutettuja sekä tehdään ja kannustetaan tekemään kidutusta ja sen seurauksia koskevaa tieteellistä tutkimusta.

Kidutuksen uhrien kuntoutuskeskus

- kuntouttaa kidutettuja ja heidän perheitään
- kouluttaa kreikkalaisia ja ulkomaisia terveydenhoitoalan ammattilaisia tutkimaan ja hoitamaan kidutettuja
- auttaa levittämään laajasti tietoa kidutuskäytännöistä ja kidutuksen eri muodoista sekä kidutuksen uhrien kuntoutusmahdollisuuksista
- tekee ja kannustaa tekemään tutkimusta, jossa käsitellään kidutusta ja sen seurauksia
- pitää yllä ja kehittää tiedotuskeskusta (dokumentointikeskus)
- osallistuu kidutuksen ehkäisemiseen pyrkimällä saavuttamaan edellä mainitut tavoitteet.

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivusto: <http://www.mrct.org/>

Epäinhimillisen kohtelun ja sosiaalisen syrjäytymisen uhrien tutkimus- ja tukikeskus (*Kéntro Érevnas kai Ypostírixis Thymáton Kakopofisis kai Koinonikoú Apokleismou* – EKYTHKKA)

Epäinhimillisen kohtelun ja sosiaalisen syrjäytymisen uhrien tutkimus- ja tukikeskus antaa lääkinällistä, psykologista, sosiaalista ja oikeudellista tukea kidutuksen ja järjestäytyneen väkivallan sekä epäinhimillisen kohtelun ja sosiaalisen syrjäytymisen uhreille.

Epäinhimillisen kohtelun ja sosiaalisen syrjäytymisen uhrien tutkimus- ja tukikeskus

- on voittoa tavoittelematon yksityisoikeudellinen yhteisö
- antaa lääkinällistä, psykologista, sosiaalista ja oikeudellista tukea kidutuksen ja järjestäytyneen väkivallan sekä epäinhimillisen kohtelun ja sosiaalisen syrjäytymisen uhreille
- valistaa kansalaisia ihmisoikeuskysymyksistä ja levittää tietoa väkivallan ja sosiaalisen syrjäytymisen ilmiöistä sekä keinoista selviytyä niistä sekä Kreikassa että ulkomailla
- antaa humanitaarista apua väestöryhmille, jotka ovat kärsineet järjestäytyneestä väkivallasta, kidutuksesta, epäinhimillisestä kohtelusta ja sosiaalisesta syrjäytymisestä niin Kreikassa kuin myös muissa maissa
- tekee väkivaltaa ja kidutusta, epäinhimillistä kohtelua ja sosiaalista syrjäytymistä koskevaa tieteellistä tutkimusta
- osallistuu kidutuksen, epäinhimillisen kohtelun ja sosiaalisen syrjäytymisen ehkäisyyn.

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivusto: <http://www.cvme.gr/>

Kreikan pakolaisneuvosto (*Ellinikó Symvoulio gia tous Prósfyges*)

Kreikan pakolaisneuvosto on kansalaisjärjestö, joka tukee pakolaisia ja turvapaikanhakijoita Kreikassa järjestämällä erilaisia psykososiaalisia ja oikeudellisia palveluja.

Kreikan pakolaisneuvosto

- on vuonna 1989 perustettu valtiosta riippumaton organisaatio, joka tukee pakolaisia ja turvapaikanhakijoita Kreikassa
- auttaa heitä kotoutumaan sopuointuisesti Kreikkaan järjestämällä erilaisia psykososiaalisia ja oikeudellisia palveluja
- on ainoa kreikkalainen valtiosta riippumaton, voittoa tavoittelematon organisaatio, jonka kohteena ovat yksinomaan pakolaisina pidettävät turvapaikanhakijat Kreikassa
- on rekisteröity erityiseksi hyväntekeväisyysjärjestöksi ulkoasiainministeriön sekä terveys- ja sosiaaliministeriön rekistereissä
- on yksi niistä kuudesta valtiosta riippumattomasta ihmisoikeusjärjestöstä Kreikassa, jotka ovat kansallisen ihmisoikeuskomission jäseniä (*Ethnikí Epitropí gia ta Dikaiómata tou Anthrópou*)

- on Yhdistyneiden kansakuntien pakolaisasiain päävaltuutetun täytäntöönpanokumppani ja Euroopan pakolais- ja ihmisoikeusjärjestöjen neuvottelukunnan jäsen.

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivusto: <http://www.gcr.gr/>

Greek Helsinki Monitor -järjestö (*Ellinikó Paratitirio ton Symfonión tou Elsínki*)

Greek Helsinki Monitor -järjestö seuraa ihmisoikeuskysymyksiä, julkaisee niitä koskevia tietoja ja ajaa ihmisoikeusasioita Kreikassa.

Greek Helsinki Monitor -järjestö

- perustettiin vuonna 1992
- on kansainvälisen ihmisoikeusjärjestön (*International Helsinki Federation for human rights*) kreikkalainen jäsen
- seuraa ihmisoikeuskysymyksiä, julkaisee niitä koskevia tietoja ja ajaa ihmisoikeusasioita Kreikassa ja satunnaisesti Balkanilla
- on osallistunut stereotyyppioita ja vihapuhetta koskevaan seurantaan Kreikan ja Balkanin tiedotusvälineissä ja on usein koordinoitunut tällaista seurantaa ja valmistellut yksityiskohtaisia vuosiraportteja, YK:n yleissopimuksella perustettujen elinten raporttien rinnakkaisraportteja ja epävirallisia raportteja sekä erikoisraportteja epäinhimillisestä kohtelusta sekä etnokansallisista, etnokielellisistä ja uskonnollisista yhteisöistä ja maahanmuuttajayhteisöistä.

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivusto: <http://cm.greekhelsinki.gr/>

Amnesty International -järjestön Kreikan osasto (*Diethnís Amnistía Ellinikó Tmíma*)

Amnesty International -järjestön kohteena ovat valtionhallinnot, valtioiden väliset organisaatiot, aseelliset poliittiset ryhmät, yhtiöt ja muut valtioista riippumattomat tahot. Järjestö tutkii järjestelmällisesti ja puolueettomasti yksittäisiä tapauksia ja ihmisoikeusloukkausten yleisiä toimintamalleja.

Amnesty International

- on maailmanlaajuinen riippumaton vapaaehtoisjärjestö, joka toimii ihmisoikeuksien suojelun puolesta
- puolustaa mielipidevankeja, väkivallan uhreja ja köyhiä
- pyrkii lopettamaan naiseen kohdistuvan väkivallan
- pyrkii poistamaan kuolemanrangaistuksen, kidutuksen ja vapauksien rajoittamisen "terrorinvastaisen sodan" nimissä
- torjuu pakolaisiin, maahanmuuttajiin, vähemmistöihin ja ihmisoikeuksien puolustajiin kohdistuvaa syrjintää.

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivusto: <http://www.amnesty.org.gr/>

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 24/06/2019

Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnissä - Espanja

Rikoksen uhriksi katsotaan lain 4/2015 mukaan luonnollinen henkilö, joka on joutunut rikollisen teon kohteeksi, kun tämä teko on tapahtunut Espanjan alueella tai kun siitä voidaan nostaa syyte Espanjassa. Asian kannalta ei ole merkitystä sillä, minkä maan kansalainen uhri on, onko hän täysi-ikäinen tai oleskeleeko hän Espanjassa laillisesti. Laissa erotetaan

a) välitön uhri eli luonnollinen henkilö, joka on kärsinyt rikoksen seurauksena suoraan henkilöön kohdistuvaa fyysistä, henkistä tai emotionaalista vahinkoa tai omaisuuteen kohdistuvaa taloudellista vahinkoa,

b) välillinen uhri, silloin kun rikos on suoraan johtanut välittömän uhrin kuolemaan tai katoamiseen, paitsi jos kyseinen henkilö on tapauksesta vastuussa. Välillinen uhri voi olla

1. välittömän uhrin puoliso (edellyttäen, että puoliset eivät eläneet virallisesti tai tosiasiallisesti asumuserossa) tai lapset tai (edellä mainitulla edellytyksellä) puolison lapset, jotka asuivat samassa taloudessa välittömän uhrin kanssa tapahtumahetkellä, tapahtumahetkellä avioliitonomaisessa suhteessa välittömän uhrin kanssa elänyt henkilö ja hänen lapsensa, jotka asuivat hänen kanssaan samassa taloudessa tapahtumahetkellä, välittömän uhrin vanhemmat ja muut sukulaiset suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa sekä sivusukulaiset kolmanteen parenteeliin asti, kun välitön uhri oli näiden henkilöiden huoltaja, sekä sellaiset muut henkilöt, joiden holhooja, edunvalvoja tai kasvattivanhempi välitön uhri oli;

2. jos edellä tarkoitettuja henkilöitä ei ole, muut sukulaiset suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa sekä sisarukset; näistä henkilöistä etusijalla on uhrin laillinen edustaja.

- Rikoksen uhrin yleiset oikeudet: Jokaisella rikoksen uhrilla on oikeus saada suojelua, tietoja, apua, tukea ja huolenpitoa. Lisäksi hänellä on oikeus osallistua aktiivisesti rikosprosessiin ja oikeus saada viranomaisilta kunnioittavaa, asiallista, yksilöllistä ja syrjimätöntä kohtelua heti ensimmäisestä yhteydenotosta alkaen uhrien tukipalveluiden ja sovittelupalveluiden yhteydessä, koko rikosoikeudellisen menettelyn ajan ja riittävän kauan sen päättymisen jälkeen riippumatta siitä, onko rikosentekijä tiedossa, ja riippumatta menettelyn ratkaisusta.
- Yhteyspiste: Uhrien tukipalvelutoimistot (*oficinas de asistencia a las víctimas*).

Laki takaa rikoksen uhrille tiettyjä yksilöllisiä oikeuksia rikosprosessin aikana, sitä ennen ja sen jälkeen.

Espanjassa **rikosprosessi** alkaa esitutkinnalla, jonka toimittaa poliisi tutkintatuomarin (*juez de instrucción*) valvonnassa. Esitutinnan päätteeksi tutkintatuomari siirtää asian syyttäjälle, joka päättää, miten asiassa edetään. Jos syytteen nostamiselle epäiltyä vastaan ei ole riittävästi perusteita, syyttäjä jättää syytteen nostamatta, ja tutkintatuomari julistaa asian rauenneeksi. Muussa tapauksessa syyttäjä saattaa asian toimivaltaisen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Oikeudenkäyntivaiheessa tuomioistuin tutkii näytön ja päättää, onko syytetty syyllinen vai syytön. Jos tuomioistuin tuomitsee syytetyn syylliseksi, se määrää hänelle rangaistuksen. Rikosprosessi voi jatkua, jos joku osapuolista valittaa tuomiosta ylempään oikeusasteeseen.

Rikoksen uhri voi osallistua rikosprosessiin **todistajana**, tai hänellä voi olla aktiivisempi rooli **asianomistajana** (*acusación particular*), jolloin hän saa lisäoikeuksia oikeudenkäynnin osapuolena. Kaikissa tapauksissa syyttäjän on huolehdittava siitä, että uhrin oikeudet toteutuvat koko menettelyn ajan.

Sukupuoleen perustuvaan väkivaltaan liittyvän rikoksen uhria avustaa tällaisiin rikoksiin erikoistunut oikeudellinen avustaja heti esitutkinnasta lähtien. Oikeuslaitoslakia muutettiin lailla 7/2015 siten, että naisiin kohdistuvia väkivaltarikoksia käsittelevät tuomioistuimet saivat tehtäväkseen käsitellä myös naisten yksityisyyden suojan, omaa kuvaa koskevan oikeuden ja kunnian loukkauksia sekä lähestymiskiellon tai muun turvaamistoimen rikkomista.

Tarvittavat tiedot löytyvät alla olevien linkkien kautta

[1 - Rikoksen uhrin oikeudet](#)

[2 - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana](#)

[3 - Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnin jälkeen](#)

[4 - Korvaus](#)

[5 - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua](#)

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 12/03/2019

1 - Rikoksen uhrin oikeudet

itä tietoja saan viranomaisilta (esimerkiksi poliisi tai syyttäjä), jo ennen kuin rikosilmoitus on tehty?

Jos olet joutunut rikoksen uhriksi, sinulla on yleisesti oikeus saada suojelua, tietoa, tukea ja apua heti, kun otat yhteyttä viranomaisiin. Voit käyttää viranomaisten tarjoamia tukipalveluja myös ennen varsinaisen rikosilmoituksen tekemistä.

Voit myös pyytää viranomaisia ohjaamaan sinut **rikosuhrien tukikeskukseen (*Oficina de Asistencia a las Víctimas del delito*)**, jossa saat luottamuksellisesti maksutonta apua, vaikkot olisit tehnyt vielä rikosilmoitusta.

Voit myös ottaa haluamasi henkilön mukaan jo ensitapaamiseen viranomaisten kanssa.

Rikoksen uhrina sinulla on oikeus saada tietoa kaikista rikosilmoituksen tekemisen jälkeisistä toimista ja tulla kuulluksi niiden yhteydessä. Lisäksi sinulla on oikeus saada tietoa jo ennen rikosilmoituksen tekemistä. Sinulla on myös tarvittaessa oikeus laissa tunnustettujen viittomakielten tulkkaukseen sekä suullisen viestinnän apukeinoihin.

Kaikki sinulle suullisesti tai kirjallisesti annettava tieto on esitettävä selkeällä, yksinkertaisella ja helppotajuisella kielellä. Tiedon antamisessa on otettava huomioon henkilökohtaiset erityispiirteesi ja tarpeesi, etenkin jos sinulla on kehitys- tai aistivamma tai olet alaikäinen.

Rikoksen uhrina sinulla on oikeus esimerkiksi seuraaviin tietoihin, joita saat heti otettuasi yhteyttä viranomaisiin sekä tukitoimenpiteiden toteuttamisen aikana:

- miten rikosilmoitus tehdään, miten saat neuvontaa ja oikeusapua, mitkä ovat maksuttoman neuvonnan ja oikeusavun edellytykset
- mitä tukitoimenpiteitä (terveydenhuollon ja psykologin palvelut sekä konkreettinen apu) on käytettävissä ja miten niitä saa
- onko mahdollista hakea suojelutoimenpiteitä ja miten
- mihin korvauksiin sinulla voi olla oikeus ja miten niitä haetaan
- onko käytettävissä sovittelumenettelyjä ja onko sovittelu tässä tapauksessa lain mukaan mahdollista
- missä tilanteessa sinulla on oikeus oikeudenkäyntikulujen korvaamiseen ja miten korvaamista voi hakea.

Saat tarvittaessa tietoa myös tulkkaus- ja käännöspalveluista sekä tarjolla olevista kommunikaation apukeinoista ja tukipalveluista.

Jos asut Espanjan ulkopuolella, sinulla on oikeus saada erikseen tietoa siitä, miten voit käyttää oikeuksiasi.

En asu siinä EU-maassa, jossa rikos on tapahtunut (EU:n ja kolmansien maiden kansalaiset). Miten oikeuksiani suojellaan?

Jos olet joutunut rikoksen uhriksi ja asut Espanjassa, voit tehdä Espanjan viranomaisille rikosilmoituksen toisessa EU-maassa tehdystä rikoksesta.

Jos Espanjan viranomaiset päättävät olla tutkimatta asiaa toimivallan puuttumisen vuoksi, ne välittävät rikosilmoituksen välittömästi sen valtion toimivaltaisille viranomaisille, jonka alueella rikos on tehty. Sinut ilmoitetaan rikosilmoituksen tekijäksi.

Jos olet Euroopan unionin jäsenvaltion kansalainen ja asut pysyvästi Espanjassa ja sinuun kohdistunut rikos on tapahtunut jossain muussa EU-maassa kuin Espanjassa (eli kyseessä on rajatylittävä tapaus), voit ottaa yhteyttä rikosuhrien tukikeskukseen (*Oficina de Asistencia a las Víctimas*) ja pyytää tietoa oikeudellisesta menettelystä siinä maassa, jossa rikos on tapahtunut, sekä korvauksista, joihin sinulla voi olla oikeus. Jos kyseessä on terrorismirikos, sinun on otettava yhteyttä sisäministeriön alaisuudessa toimivaan terrorismin uhrien tukivirastoon (*Dirección General de Apoyo a las Víctimas del Terrorismo*).

Jos et asu pysyvästi Espanjassa etkä osaa espanjaa tai asianomaisen itsehallintoalueen kieltä, voit saada tulkkauksen maksutta. Poliisi voi antaa sinulle rikosilmoituksen tekemistä varten lomakkeen äidinkielelläsi tai järjestää paikalle tulkin tai puhelintulkkauksen. Tuomioistuimilla on tulkkauspalvelu, jota koordinoidaan rikosuhrien tukikeskusten kanssa. Jos asut Espanjan ulkopuolella, sinulla on lisäksi oikeus saada erikseen tietoa siitä, miten voit käyttää oikeuksiasi.

Jos sinua koskee toisessa jäsenvaltiossa annettu suojelumääräys, voit pyytää eurooppalaista suojelumääräystä. Sinulle voidaan myöntää uusi suojelumääräys yksinkertaistetulla ja nopeutetulla menettelyllä. Tämän määräyksen hyväksyy jäsenvaltio, jonne matkustat.

Jos teen rikosilmoituksen, mitä tietoja minulle annetaan?

Sinulla on oikeus saada oikeaksi todistettu jäljennös tekemästasi rikosilmoituksesta. Jos et osaa rikosilmoituksen tekopaikan virallista kieltä, sinulla on lisäksi oikeus saada maksutonta kieliapua ja käännös rikosilmoituksesta.

Sinulla on myös oikeus saada tietoja seuraavista:

- mitä tukitoimenpiteitä (terveydenhuollon ja psykologin palvelut sekä konkreettinen apu) sinulla on käytettävissäsi ja miten niitä voi saada, sekä tarvittaessa tietoa mahdollisuudesta käyttää tilapäismajoitusta
- millaisia todisteita sinulla on oikeus toimittaa tutkinnasta vastaaville viranomaisille
- onko sinun mahdollista hakea suojelua, ja miten sitä haetaan
- mihin korvauksiin sinulla voi olla oikeus, ja miten niitä haetaan
- mitä tulkkaus- ja käännöspalveluja on käytettävissä
- mitä viestinnän apuvälineitä ja tukipalveluita on tarjolla
- miten voit käyttää oikeuksiasi, jos asut muualla kuin Espanjassa
- mitä muutoksenhakukeinoja sinulla on, jos pidät päätöksiä oikeuksiesi vastaisina
- mitkä ovat menettelystä vastaavan viranomaisen yhteystiedot ja miten voit olla yhteydessä kyseiseen viranomaiseen
- mitä sovittelumenettelyjä on käytettävissäsi, jos sovittelu on tapauksessasi lain mukaan mahdollista
- missä tilanteessa sinulla on oikeus oikeudenkäyntikulujen korvaamiseen ja miten voit hakea sitä
- yleinen oikeus tietoihin tietyistä menettelyssä tehtävistä päätöksistä. Näitä ovat esimerkiksi päätös olla aloittamatta rikosoikeudellista menettelyä, menettelyn päätteeksi annettava tuomio, päätös tekijän vankeusrangaistuksesta ja myöhemmästä vapauttamisesta tai tieto tekijän mahdollisesta karkaamisesta. Voit saada tiedon myös oikeus- tai rikosseuraamusviranomaisten tekemistä päätöksistä, jotka koskevat väkivaltaa tai uhkailua käyttämällä tehdyistä rikoksista tuomittuja henkilöitä ja joista saattaa aiheutua vaaraa turvallisuudellesi.

Lisäksi saat tiedon oikeudenkäyntipäivästä, -ajasta ja -paikasta sekä rikosentekijää vastaan nostetun syytteen sisällöstä.

Jos olet joutunut **sukupuoleen perustuvan väkivaltarikoksen** uhriksi, saat tiedon päätöksestä, joka koskee tekijän vankeusrangaistusta tai vapauttamista, tai tekijän mahdollisesta karkaamisesta. Saat niin ikään tiedon turvallisuutesi takaamiseksi toteutettavien henkilökohtaisten turvaamistoimien hyväksymispäätöksestä tai tällaisia toimia koskevan päätöksen muuttamisesta. Saat nämä tiedot ilman eri pyyntöä, paitsi jos ilmoitat, ettet halua tietoja.

Lisäksi sinulla on mahdollisuus käyttää rikosuhrien tukikeskusten tarjoamia tukipalveluja maksutta ja luottamuksellisesti. Sinut voidaan ohjata näihin keskuksiin, kun se on tarpeen rikoksen vakavuuden perusteella, tai omasta pyynnöstäsi.

Kun kyseessä on erityisen vakavaa haittaa aiheuttanut rikos, viranomaiset ja rikosuhrien tukikeskukset voivat laajentaa oikeuden tarjottuihin tukipalveluihin koskemaan myös perheesi jäseniä. Tässä perheenjäsenenä pidetään aviopuolisoa tai kumppania, johon olet vastaavanlaisessa suhteessa, sekä vanhempia ja muita lähisukulaisia toiseen polveen asti (isovanhemmat, sisarukset ja lastenlapset).

Onko minulla oikeus maksuttomiin tulkkaus- tai käännöspalveluihin (poliisiin tai muiden viranomaisten kanssa asioidessa tai tutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Jos et asu pysyvästi Espanjassa etkä osaa espanjaa tai asianomaisen itsehallintoalueen kieltä, voit saada tulkkauksen maksutta. Poliisi voi antaa sinulle rikosilmoituksen tekemistä varten lomakkeen äidinkielelläsi tai järjestää puhelintulkkauksen tai tulkin paikan päälle. Tuomioistuimilla on tulkkauspalvelu, jota koordinoidaan rikosuhrien tukikeskusten kanssa.

Rikosuhrien tukikeskukset antavat sinulle tietoa oikeudestasi maksuttomaan kieliapuun sekä rikosilmoituksen kirjalliseen käännökseen, jos et osaa rikosilmoituksen tekopaikan virallista kieltä.

Sinulla on erityisesti seuraavat oikeudet:

- Oikeus saada maksutonta tulkkausta ymmärtämälläsi kielellä, kun annat lausuman tutkintatuomarin, syyttäväviranomaisen tai poliisiviranomaisen suorittamassa tutkinnassa tai kun olet todistajana oikeudessa tai muussa suullisessa käsittelyssä.

Sinulla on tämä oikeus, vaikka olisit kuulo- tai puhevammainen.

- Oikeus saada maksutta käännös tietyistä menettelyssä tehtävistä päätöksistä. Näitä ovat esimerkiksi päätös olla aloittamatta rikosoikeudellista menettelyä, menettelyn päätteeksi annettava tuomio, päätös tekijän vankeusrangaistuksesta ja myöhemmästä vapauttamisesta tai myös tieto tekijän mahdollisesta karkaamisesta. Voit saada käännöksen myös oikeusviranomaisten tai rikosseuraamusviranomaisten tekemistä päätöksistä, jotka koskevat väkivaltaisesti tai uhkailemalla suoritetuista rikoksista tuomittuja henkilöitä ja joista saattaa aiheutua vaaraa turvallisuudellesi, sekä tutkinnan keskeyttämistä koskevasta päätöksestä.

Voit pyytää, että käännökseen lisätään lyhyet perustelut annetun päätöksen perusteista.

- Oikeus saada maksutta käännös tiedoista, jotka ovat olennaisia, jotta voit osallistua rikosoikeudelliseen menettelyyn. Voit esittää tätä varten hakemuksen, jossa perustelet, miksi jokin asiakirja on mielestäsi olennainen.
- Oikeus saada ymmärtämälläsi kielellä tieto oikeudenkäyntipäivästä, -ajasta ja -paikasta.

Oikeuksiesi turvaamiseksi tulkkausapua voidaan antaa videoneuvottelua tai muuta televiestintäteknikkaa käyttäen, ellei tuomari tai tuomioistuin salli viran puolesta tai asianosaisen pyynnöstä tulkin fyysistä läsnäoloa.

Kääntäminen voidaan korvata poikkeustapauksessa käymällä asiakirjan sisältö läpi suullisesti ymmärtämälläsi kielellä menettelyn oikeudenmukaisuuden takaamiseksi.

Jos haluat tulkkausta tai käännöstä poliisin suorittamista toimista eikä tätä järjestetä, voit valittaa asiasta tutkintatuomarille (*Juez de Instrucción*). Tällöin valitus katsotaan jätetyn sillä hetkellä, jona olet ilmaissut, ettet hyväksy pyytämäsi tulkkaus- tai käännösavun epäämistä.

Miten viranomaiset takaavat, että ymmärrän asian ja tulen kuulluksi (jos olen alaikäinen tai jos olen vammainen)?

Jos olet joutunut rikoksen uhriksi, sinulla on yleisesti oikeus saada suojelua, tietoa, tukea ja apua heti, kun otat yhteyttä viranomaisiin. Sinulla on mahdollisuus käyttää viranomaisten tarjoamia tukipalveluja myös ennen varsinaisen rikosilmoituksen tekemistä.

Voit myös pyytää viranomaisia ohjaamaan sinut rikosuhrien tukikeskukseen, jossa saat luottamuksellisesti maksutonta apua, vaikkot olisi tehnyt vielä rikosilmoitusta.

Voit myös ottaa haluamasi henkilön mukaan jo ensitapaamiseen viranomaisten kanssa.

Sinulla on myös oikeus saada tietoa ennen rikosilmoituksen tekemistä. Sinulle on kerrottava kaikista rikosilmoituksen tekemisen jälkeisistä toimista, ja sinulla on oikeus tulla kuulluksi niiden yhteydessä. Sinulla on myös tarvittaessa oikeus laissa tunnustettujen viittomakielten tulkkaukseen sekä kommunikaation apukeinoihin.

Kaiken sinulle annettavan suullisen ja kirjallisen tiedon on oltava selkeää, yksinkertaista ja helppotajuista. Tiedon antamisessa on otettava huomioon henkilökohtaiset erityispiirteesi ja tarpeesi, etenkin jos sinulla on jokin sensorinen, älyllinen tai henkinen vamma tai olet alaikäinen.

Uhrien tukipalvelut

Mistä rikoksen uhrin saavat apua?

Jos olet joutunut rikoksen uhriksi, sinulla on oikeus saada luottamuksellisesti viranomaisten sekä **rikosuhrien tukikeskusten** tarjoamia maksuttomia tukipalveluja.

Rikosuhrien tukikeskukset tarjoavat uhrien tarpeisiin sovitettuja monialaisia palveluja, jotka ovat julkisia ja maksuttomia. Ne ovat oikeusministeriön perustamia.

Rikosuhrien tukikeskuksia on kaikilla [itsehallintoalueilla](#), käytännössä kaikkien maakuntien pääkaupungeissa ja joissakin muissakin kaupungeissa.

Rikosuhrien tukikeskukset tarjoavat rikoksen uhrille erityistä kokonaisvaltaista ja koordinoitua tukea ja vastaavat kaikista oikeudellisiin, psykologisiin ja sosiaalisiin asioihin liittyvistä erityistarpeistasi.

Jos olet **terrorismirikoksen** uhri, voit ottaa yhteyttä **valtakunnallisen ylioikeuden (*Audiencia Nacional*) terrorismirikosten uhrien tukikeskukseen (*Oficina de Información y Asistencia a Víctimas del Terrorismo*)**. Voit ottaa halutessasi yhteyttä myös maakunnassasi toimivaan rikosuhrien tukikeskukseen, jolloin tukikeskus sovittaa tukitoimensa yhteen terrorismirikosten uhrien tukikeskuksen kanssa.

Oikeus käyttää tukipalveluja on olemassa koko sen ajan, kun uhrien tukipalvelut toteuttavat toimiaan ja tilanteen mukaan myös sovittelumenettelyn tai rikosoikeudenkäynnin aikana sekä riittävän pitkään oikeudenkäynnin päättymisen jälkeen. Asiaan ei vaikuta se, onko tekijä tiedossa tai mikä on prosessin lopputulos. Myös ennen rikosilmoituksen tekemistä on oikeus tukipalveluihin.

Kun kyseessä on erityisen vakavaa haittaa aiheuttanut rikos, voivat viranomaiset ja rikosuhrien tukikeskukset laajentaa oikeuden tarjottuihin tukipalveluihin koskemaan myös perheesi jäseniä. Tässä perheenjäsenenä pidetään aviopuolisoa tai kumppania, jonka kanssa sinulla on vastaava tunnesuhde, sekä vanhempia ja muita lähisukulaisia toiseen polveen asti (isovanhemmat, sisarukset ja lastenlapset).

Jos sinulla on alaikäisiä lapsia tai olet itse alaikäinen ja huoltajaasi on kohdistunut sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa tai perheväkivaltaa, sinulla on oikeus laissa säädettyihin erityisiin tuki- ja suojelutoimenpiteisiin.

Jos taas olet terrorismirikoksen tai sukupuoleen perustuvan väkivaltarikoksen uhri tai alaikäinen, sinulla on lisäksi oikeudet, jotka on vahvistettu kutakin rikosta koskevassa erityislaissa.

Ohjaako poliisi minut automaattisesti uhrien tukipalveluihin?

Valtiolliset lainvalvontaviranomaiset ja tarvittaessa sen itsehallintoalueen lainvalvontaviranomaiset, jossa rikos on tapahtunut, arvioivat rikosilmoituksen tekohetkellä yksilöllisen tilanteesi suojelutarpeidesi määrittämiseksi. Sinut voidaan tarvittaessa luokitella haavoittuvassa asemassa olevaksi uhriksi. Saat tässä alustavassa arvioinnissa tiedon mahdollisuudesta käyttää rikosuhrien tukikeskuksen palveluja.

Kaikkien kanssasi tekemisissä olevien viranomaisten tai virkamiesten on ohjattava sinut rikosuhrien tukikeskukseen, kun sitä pidetään tarpeellisena rikoksen vakavuuden vuoksi tai kun pyydät sitä itse.

Miten yksityisyyttäni suojataan?

Viranomaisten sekä rikosuhrien tukikeskusten tarjoamia tukipalveluita voi käyttää aina luottamuksellisesti.

Tiedot, joita annat sinua alusta lähtien avustaville viranomaisille tai virkamiehille, voidaan välittää muille tukipalveluita tarjoaville yksiköille, kuten rikosuhrien tukikeskuksille, ainoastaan siinä tapauksessa, että olet saanut riittävät tiedot tietojen välittämisestä ja antanut siihen suostumuksesi.

Rikosuhreille tukipalveluja antavat tahot voivat antaa kolmansille osapuolille sinusta saamia tietoja vain, jos olet etukäteen antanut tähän suostumuksesi.

Oikeuslaitoksessa tuomarit, tuomioistuimet, syyttäjät ja muut rikostutkinnasta vastaavat viranomaiset ja virkamiehet sekä kaikki prosessiin tavalla tai toisella osallistuvat henkilöt toteuttavat laissa säädetyn mukaisesti tarvittavat toimenpiteet sinun ja perheesi jäsenten yksityisyyden suojaamiseksi. Jos olet alaikäinen tai erityistä suojelua tarvitseva vammainen henkilö, pyritään estämään erityisesti kaiken sellaisen tiedon leviäminen, jonka perusteella sinut voitaisiin tunnistaa.

Oikeusviranomainen voi myös kieltää sinua tai perheesi jäseniä esittävien kuvien hankkimisen, paljastamisen tai julkaisemisen, erityisesti jos olet alaikäinen tai erityistä suojelua tarvitseva vammainen henkilö.

Onko minun tehtävä rikosilmoitus, ennen kuin voin käyttää uhrien tukipalveluja?

Kaikilla uhreilla on oikeus käyttää rikosuhrien tukikeskusten tarjoamia tukipalveluja maksutta ja luottamuksellisesti.

Näiden tukipalvelujen käyttäminen ei edellytä, että rikosilmoitus on tehty ennakkoon.

Henkilökohtainen suojele, jos olen vaarassa

Millaista suojele on olemassa?

Rikostutkinnasta, syytteen nostamisesta ja rikosoikeudenkäynnistä vastaavat viranomaiset ja virkamiehet toteuttavat tarvittavat laissa säädetty toimenpiteet uhrin ja hänen perheensä hengen sekä fyysisen ja psyykkisen koskemattomuuden takaamiseksi ja heidän vapautensa, turvallisuutensa ja seksuaalisen itsemääräämisoikeutensa turvaamiseksi. Myös heidän yksityisyyttään ja ihmisarvoaan suojellaan asianmukaisella tavalla, etenkin kun he antavat lausumia tai todistavat oikeudessa.

Syyttäjä valvoo tämän suojeleä koskevan oikeuden toteutumista erityisesti, kun uhri on alaikäinen, ja toteuttaa tarvittavat toimenpiteet alaikäisen ensisijaisen edun suojaamiseksi, kun tämä on välttämätöntä alaikäiselle menettelyn kulusta mahdollisesti aiheutuvien haittojen estämiseksi tai vähentämiseksi.

Jos olet alaikäinen tai vammainen rikoksen uhri (eli tarvitset erityistä suojeleä), sinulla on mahdollisuus esittää todistajanlausuntosi etukäteen asiantuntijoiden avustuksella. Kuuleminen, jonka suorittaa erikoiskoulutuksen saanut työryhmä, voidaan järjestää erityisissä tiloissa ja määrätä nauhoitettavaksi.

Kuka voi tarjota suojeleä?

Sen määrittämiseksi, mitä suojelutoimenpiteitä on toteutettava, arvioidaan jokaisen henkilön erityiset olosuhteet.

Olosuhteita arvioi ja suojelutoimenpiteitä määrittää

- rikostutkintavaiheessa tutkintatuomari tai naisiin kohdistuvaa väkivaltaa koskeviin tapauksiin erikoistunut tuomari; tätä varten voidaan tarvita alustavia arvioiteja ja tilapäisiä ratkaisuja, joita tekevät

- tutkintamenettelyssä tai alaikäisiin liittyvien menettelyiden yhteydessä syyttäjä tai
- esitutkinnan yhteydessä poliisi
- oikeuskäsittelyvaiheessa asiaa käsittelevä tuomari tai tuomioistuin.

Arvioiko joku tapaukseni sen selvittämiseksi, onko rikoksentehtäjästä minulle uudelleen vaaraa?

Kyllä. Sinuun liittyvät erityiset olosuhteet on arvioitava sen selvittämiseksi, mitä suojelutoimenpiteitä on toteutettava.

Valtion ja tarvittaessa sen itsehallintoalueen lainvalvontaviranomaiset, jossa rikos on tapahtunut, arvioivat rikosilmoituksen teko hetkellä yksilöllisen tilanteesi suojelutarpeidesi määrittämiseksi ja luokittelevat sinut tarvittaessa haavoittuvassa asemassa olevaksi uhriksi. Saat tässä alustavassa arvioinnissa tiedon mahdollisuudesta käyttää rikosuhrien tukikeskuksen palveluja.

Jos käytät rikosuhrien tukikeskusten tarjoamia tukipalveluja, myös tukikeskuksessa tehdään yksilöllinen arvio tilanteestasi. Tukikeskukselle voidaan siirtää poliisin tekemässä arvioinnissa kerättyjä tietoja, jos annat tähän suostumuksesi.

Yksilöllisessä arvioinnissa otetaan huomioon ilmaisemasi tarpeet sekä tahtosi ruumiillista, henkistä ja moraalista koskemattomuuttasi kunnioittaen.

Seuraavat seikat otetaan erityisesti huomioon:

- henkilökohtaiset erityispiirteet ja tilanne, välittömät tarpeet, sukupuoli, mahdollinen vamma ja kypsyysaste. Erityisesti arvioidaan, onko sinulla jotain rajoitteita tai oletko riippuvuussuhteessa epäilty rikoksentehtäjään, oletko alaikäinen, tarvitsetko erityistä suojelua tai liikeykö sinuun muita asemasi erityisen haavoittuvaksi tekeviä seikkoja;
- rikoksen luonne ja aiheutuneiden vahinkojen vakavuus sekä rikoksen toistumisen vaara. Suojelun tarve arvioidaan, jos olet terrorismirikoksen, järjestäytyneen rikollisryhmän tekemän rikoksen, sukupuoleen perustuvan väkivallan tai perheväkivallan, seksuaalirikoksen, ihmiskaupan tai sieppauksen uhri tai jos sinuun kohdistunut rikos on luonteeltaan rasistinen tai antisemitistinen. Samoin suojelun tarve arvioidaan, jos rikos on tehty muista ideologisista, uskonnollisista tai vakaumukseen liittyvistä syistä tai syistä, jotka johtuvat perhetilanteesta, etniseen ryhmään kuulumisesta, rodusta tai kansallisuudesta, kansallisesta alkuperästä, sukupuolesta, seksuaalisesta suuntautumisesta tai identiteetistä, sairaudesta tai vammasta;
- rikoksen olosuhteet, etenkin jos kyseessä on väkivaltarikos.

Jos olet alaikäinen tai sinulla on jokin vamma ja tarvitset erityistä suojelua, mielipiteesi ja etusi sekä henkilökohtainen tilanteesi otetaan huomioon. Erityisesti valvotaan alaikäisen tai erityistä suojelua tarvitsevan vammaisen henkilön ensisijaisen edun toteutumisen periaatetta, tiedonsaantioikeutta, oikeutta syrjimättömyyteen, luottamuksellisuuteen ja yksityisyyden suojaan sekä suojelemaan.

Arvioiko joku tapaukseni sen selvittämiseksi, voiko minulle aiheutua lisää vahinkoa rikosoikeudellisessa menettelyssä (tutkinnan ja oikeuskäsittelyn aikana)?

Kyllä arvioi. **Esitutkintavaiheessa** arvioinnin tekee tutkintatuomari tai (jos kyseessä on sukupuoleen perustuva väkivalta) naiseen kohdistuvaa väkivaltaa koskeviin tapauksiin erikoistunut tuomari, syyttäjä tai poliisi. Arvioija päättää suojelutoimenpiteistä, joita saatat tarvita.

Jos olet vaarassa, saat poliisilta suojelua.

Lausumasi välitetään videoneuvotteluna turvallisuussyistä, yleisen järjestyksen turvaamiseksi tai jos se on tarkoituksenmukaista tai sillä pyritään säilyttämään ihmisarvosi.

Jos sinuun on kohdistunut rikos, joka edellyttää erityisiä suojelutoimenpiteitä (esimerkiksi sukupuoleen perustuva väkivalta, lähisuhteiden väkivalta, ihmiskauppa hyväksikäyttöä tai pakkotyötä varten, pahoinpitely, ruumiilliseen koskemattomuuteen kohdistuva rikos, kidutus, henkilöön kohdistuva rikos, seksuaaliseen itsemääräämisoikeuteen kohdistuva rikos, yksityisyyteen tai omaa kuvaa koskevaan oikeuteen kohdistuva rikos, kotirauhan rikkominen tai kunniaan tai sosioekonomiseen asemaan kohdistuva rikos), sinulla on oikeus siihen, että rikoksentehtäjälle määrätään jokin seuraavista kielloista, jos tämä on suojelemisesi kannalta ehdottoman välttämätöntä: kiello oleskella tietyssä paikassa, kaupunginosassa, kaupungissa tai tietyllä alueella tai mennä tiettyyn paikkaan, kaupunginosaan, kaupunkiin tai tietylle alueelle; lähestymiskiello tai kiello olla yhteydessä tiettyihin henkilöihin.

Tutkintavaiheen aikana sinua voidaan suojella seuraavien toimenpitein:

- Voit antaa lausumasi erikseen suunnitelluissa tai mukautetuissa tiloissa henkilölle, joka on saanut asiaankuuluvan ammatillisen erikoiskoulutuksen.

- Jos sinun on annettava lausumasi useampaan kertaan, sen vastaanottaa aina sama henkilö, paitsi jos tästä voi olla merkittävää haittaa prosessin kulun kannalta tai jos sinun on annettava lausuntonsi suoraan tuomarille tai syyttäjälle.
- Lausumasi vastaanottaa samaa sukupuolta oleva henkilö, jos pyydät tätä ja olet joutunut sukupuoleen perustuvan väkivallan, perheväkivallan tai seksuaalirikoksen uhriksi, paitsi jos tästä saattaisi aiheutua merkittävää haittaa prosessin kulun kannalta tai jos sinun on annettava lausuntonsi suoraan tuomarille tai syyttäjälle.

Jos sinut on haastettu todistajaksi ja tutkintatuomari arvioi sinun olevan suuressa vaarassa tai vaaran kohdistuvan vapauteesi, omaisuuteesi tai perheeseesi, hän voi toteuttaa seuraavat toimet:

- Henkilöllisyytesi, osoitteesi, ammattisi ja työpaikkasi pidetään salassa eikä niitä tuoda esille menettelyssä.
- Estetään näkemästä sinua tuomioistuimessa, ja ilmoitetaan tuomioistuin prosessiosoitteeksesi.
- Estetään kuvasi tallentaminen missä tahansa muodossa.
- Määrätään poliisi suojelemaan sinua menettelyn aikana ja sen jälkeen.
- Järjestetään sinulle kuljetus tuomioistuimeen virka-autoilla.
- Sijoitetaan sinut poliisin vartioimiin odotustiloihin tuomioistuimessa.
- Erityisissä olosuhteissa sinulle annetaan uusi henkilöllisyys ja taloudellista tukea asuinpaikan ja työpaikan vaihtoa varten.

Jos olet joutunut sukupuoleen perustuvan väkivallan tai perheväkivallan uhriksi, voidaan antaa ”suojelumääräys”, johon sisältyy yleisiä turvaamistoimia rikoksenteikijää vastaan (kielto oleskella tietyssä paikassa, kaupunginosassa, kaupungissa tai tietyllä alueella tai hakeutua tiettyyn paikkaan, kaupunginosaan, kaupunkiin tai tietylle alueelle ja kielto lähestyä tiettyjä henkilöitä tai ottaa heihin yhteyttä).

Oikeudenkäynnin aikana tuomari tai tuomioistuimen presidentti voi määrätä istunnon pidettäväksi suljetuin ovin (ja rajoittaa audiovisuaalisten tiedotusvälineiden läsnäoloa istunnoissa sekä kieltää nauhoittamasta mitään kuulemisia tai osaa niistä) moraalien, yleisen järjestyksen ja uhrin tai uhrin perheen suojelemiseksi. Hän voi kieltää myös asiantuntijoiden tai muiden oikeudessa esiintyvien henkilöiden henkilöllisyyden paljastamisen.

Asianomistajana voit vaatia asian käsittelyä suljetuin ovin.

Oikeudenkäyntivaiheen aikana sinua voidaan suojella seuraavin toimenpitein:

- Toimenpiteet, joilla vältetään näköyhteys epäiltyyn rikoksenteikijään ja joilla taataan, että sinua voidaan kuulla, vaikkeet olisi läsnä istuntosalissa. Tässä voidaan hyödyntää viestintäteknologiaa (istuntosaliin voidaan pystyttää sermit ja voit antaa lausuntonsi videoneuvottelussa).
- Toimenpiteet, joilla estetään esittämästä yksityiselämäsi koskevia kysymyksiä, joilla ei ole merkitystä ratkaistavana olevan rikoksen kannalta, ellei tuomari tai tuomioistuin katso poikkeuksellisesti, että tällaisiin kysymyksiin on vastattava.
- Suullinen käsittely suljetuin ovin. Tuomari tai tuomioistuimen presidentti voi sallia sellaisten henkilöiden läsnäolon, joilla on erityinen intressi asiassa.

Toimenpiteet, joilla vältetään näköyhteys epäillyn rikoksenteikijän kanssa ja yksityiselämää koskevien kysymysten esittäminen, voidaan toteuttaa myös rikoksen tutkintavaiheessa.

Millaista suojelua erityisen haavoittuvassa asemassa olevat uhrin saavat?

Jos uhri on haavoittuvassa asemassa eli on esimerkiksi alaikäinen tai erityistä suojelua tarvitseva vammaisen henkilö, toteutetaan prosessin aikana niiden toimenpiteiden lisäksi, jotka on lueteltu kohdassa **”Arvioiko joku tapaukseni sen selvittämiseksi, voiko minulle aiheutua lisää vahinkoa rikosoikeudellisessa menettelyssä (tutkinnan ja oikeuskäsittelyn aikana?)”**, seuraavat toimenpiteet:

- Lausuma videoidaan ja video voidaan toistaa oikeudenkäynnissä laissa säädetyissä tapauksissa ja lain mukaisin edellytyksin.
- Voit antaa lausumasi asiantuntijalle.

Jos olet alaikäinen tai vammaisen rikoksen uhri (erityistä suojelua tarvitseva uhri), sinulla on mahdollisuus todistaa etukäteen asiantuntijoiden avustuksella. Kuuleminen, jonka suorittaa erikoiskoulutuksen saanut työryhmä, voidaan järjestää erityisissä tiloissa ja määrätä nauhoitettavaksi.

Syyttäjän pyynnöstä sinulle voidaan nimetä lisäksi edunvalvoja oikeudenkäynnin ajaksi, jos olet erityisen haavoittuvassa asemassa oleva uhri tai jos kyseessä on erityinen tilanne, kuten eturistiriita laillisten edustajien tai jommankumman vanhemman kanssa, eikä toinen vanhempi pysty hoitamaan asianmukaisesti uhrin edustamiseen ja avustamiseen liittyviä tehtäviään.

Olen alaikäinen. Onko minulla erityisiä oikeuksia?

Rikoksen tutkintavaiheessa alaikäistä kohdellaan alaikäisten suojelemiseksi laadittuja erityisiä menettelyjä noudattaen. Erityisiä varotoimia toteutetaan, kun sinua kuullaan. Syyttäjällä on erityinen tehtävä suojella alaikäisiä, ja hänen on oltava aina paikalla. Näköyhteys rikosentekijään on estettävä kaikilla teknisillä keinoilla.

Sinua haastattelee erikoiskoulutuksen tätä varten saanut työryhmä erityisissä tiloissa, joissa tunnet olevasi turvassa. Sinulla on myös mahdollisuus esittää todisteesi etukäteen asiantuntijoiden avustuksella, ja haastattelu voidaan määrätä nauhoitettavaksi.

Riittää, että annat lausumasi kerran tutkintatuomarin, tuomioistuimen kirjaajan ja kaikkien menettelyn osapuolten läsnä ollessa. Sinun ei tarvitse antaa sitä uudelleen oikeudenkäynnin aikana.

Oikeudenkäynnin aikana lausuman antavan alaikäisen näköyhteys syytetyyn on estettävä teknisesti.

Myös syytetyn kohtaamista kasvotusten rajoitetaan.

Prosessin aikana toteutetaan niiden toimenpiteiden lisäksi, jotka on lueteltu kohdassa **"Arvioiko joku tapaukseni sen selvittämiseksi, voiko minulle aiheutua lisää vahinkoa rikosoikeudellisessa menettelyssä (tutinnan ja oikeuskäsittelyn aikana?)",** seuraavat toimenpiteet:

- Lausuma videoidaan ja video voidaan toistaa oikeudenkäynnissä laissa säädettyissä tapauksissa ja lain mukaisin edellytyksin.
- Lausuma voidaan antaa asiantuntijalle.

Syyttäjän pyynnöstä sinulle voidaan nimetä lisäksi edunvalvoja oikeudenkäynnin ajaksi, jos olet erityisen haavoittuvassa asemassa tai jos kyseessä on erityinen tilanne, kuten eturistiriita laillisten edustajien tai jommankumman vanhemman kanssa, eikä toinen vanhempi pysty hoitamaan asianmukaisesti uhrin edustamiseen ja avustamiseen liittyviä tehtäviään.

Omaiseni kuoli rikoksen seurauksena. Mitä oikeuksia minulla on?

Jos omaisesi on kuollut rikoksen seurauksena, hän on rikoksen välitön uhri ja sinä olet välillinen uhri, jos tilanteesi vastaa tiettyjä laissa säädettyjä tilanteita (etkä ole vastuussa rikoksesta). Välillisiä uhreja ovat esimerkiksi välittömän uhrin puoliso, joka ei ollut eronnut uhrista oikeudellisesti eikä tosiasiallisesti; välittömän uhrin lapsi tai puolison lapsi, kun puoliso ei ole eronnut oikeudellisesti eikä tosiasiallisesti uhrista ja lapsi on asunut heidän luonaan, tai henkilö, jolla on side välittömään uhuriin tunnesiteen ja yhdessä asumisen perusteella.

Kannattaa muistaa, että jokaisella uhrilla on oikeus nostaa sekä syyte että vahingonkorvauskanne laissa säädetyn mukaisesti sekä saapua tutkinnasta vastaavien viranomaisten kuultavaksi ja esittää näille todisteita ja tietoja, joita pitää olennaisina tosiseikkojen selvittämisen kannalta.

Välillisenä uhrina sinulla voi olla mahdollisuus käyttää maksutta ja luottamuksellisesti viranomaisten tarjoamia tukipalveluja sekä rikosuhrien tukikeskusten tarjoamia palveluja, jos tämän oikeuden laajentaminen koskemaan välittömän uhrin perheenjäseniä on katsottu tarkoituksenmukaiseksi siksi, että kyseessä on erityisen vakavaa haittaa aiheuttanut rikos. Tässä perheenjäsenenä pidetään ainoastaan henkilöitä, joilla on side välittömään uhuriin avioliiton tai vastaavan tunnesuhteen kautta tai vanhempia ja lähisukulaisia toiseen polveen asti (isovanhemmat, sisarukset ja lastenlapset).

Jos olet välillinen uhri, sinulla on oikeus saada tietoa käytettävissä olevista tukitoimenpiteistä, niin terveydenhuollon ja psykologin palveluista kuin konkreettisesta avusta, sekä siitä, miten näitä voi saada. Sinulla on mahdollisuus saada tietoa myös korvauksista, joihin sinulla saattaa olla oikeus, sekä siitä, miten korvauksia voi vaatia.

Rikosuhrien tukikeskukset opastavat sinua rikosoikeudelliseen menettelyyn liittyvistä taloudellisista oikeuksista ja erityisesti rikoksesta aiheutuneiden vahinkojen perusteella annettavasta tuesta sekä niiden hakumenettelystä. Tukikeskukset tarjoavat myös tarvitsemaasi emotionaalista tukea ja terapiaa ja muuta psykologista apua, jota tarvitaan rikoksesta aiheutuneista traumaista selviämistä varten.

Espanjassa on oma **tukijärjestelmä rikoksen välillisille uhreille**. Välillinen uhri voi saada taloudellista tukea, jos kyseessä on tahallinen väkivaltarikos, joka on tehty Espanjassa ja joka on johtanut välittömän uhrin kuolemaan tai aiheuttanut vakavaa vahinkoa välillisen uhrin mielenterveydelle.

Jotta sinulla olisi oikeus taloudelliseen tukeen välillisenä uhrina, sinun on täytettävä seuraavat **edellytykset**:

- Olet Espanjan tai jonkin muun Euroopan unionin jäsenvaltion kansalainen tai vakituinen asuinpaikkasi on Espanjassa tai olet sellaisen muun valtion kansalainen, joka myöntää alueellaan vastaavia tukia kuin Espanja. Vainajan kansallisuudella tai vakituisella asuinpaikalla ei ole merkitystä tältä kannalta.

- Olet vainajan leski etkä ollut eronnut hänestä oikeudellisesti tai olitte asuneet vakituisesti yhdessä ja teillä oli avioliittoa vastaava tunneside vähintään kahden vuoden ajan ennen rikoksesta johtuvaa kuolemaa. Jos teillä on yhteisiä lapsia, pelkkä samassa taloudessa asuminen riittää. Tukeen ovat oikeutettuja myös lapsesi, vaikkeivät nämä olisi vainajan lapsia, edellyttäen että he olivat taloudellisesti riippuvaisia vainajasta ja asuivat samassa taloudessa.
- Tukea ei myönnetä missään tapauksessa kuolemaan johtaneesta tahallisesta rikoksesta tuomitulle henkilölle, joka oli avioliitossa vainajan kanssa tai jolla oli häneen vastaavanlainen pysyvä tunneside.
- Olet vainajan lapsi ja olit hänestä taloudellisesti riippuvainen ja asuit samassa taloudessa. Taloudellisesti riippuvaisina pidetään alaikäisiä lapsia sekä täysi-ikäisiä vajaavaltaisia henkilöitä.
- Olet vainajan vanhempi ja olit taloudellisesti riippuvainen hänestä eikä ketään edellä mainituissa tilanteissa tarkoitettua henkilöä ole olemassa.
- Välillisinä uhreina pidetään Espanjan lainsäädännön mukaisen taloudellisen tuen kannalta myös rikoksen välittömänä uhrina kuolleen alaikäisen vanhempia.

Tukea on haettava vuoden kuluessa rikoksen tekopäivästä. Jos välitön uhri kuolee myöhemmin ja välittömänä kuolinsyynä ovat rikoksesta johtuneet ruumiinvammat tai terveyshaitat, uusi samanpituisen määräaika tuen hakemiselle alkaa kulua kuolinpäivästä.

Tukien myöntäminen edellyttää yleisesti, että rikosoikeudellisen menettelyn päättävä lopullinen tuomio on annettu.

Tukea ei voi saada, jos tuomiossa määrätään korvausten maksamisesta. Tuki voidaan kuitenkin maksaa kokonaan tai osittain, jos rikokseen syyllistynyt todetaan osittain maksukyvyttömäksi. Tukea ei voi saada myöskään silloin, kun yksityisestä vakuutuksesta maksetaan korvaus, jos sen määrä ylittää tuomiossa vahvistetun määrän, tai kun sosiaaliturvajärjestelmästä maksetaan uhrin tilapäiseen työkyvyttömyyteen perustuvaa etuutta.

Tuen määrä ei voi missään tapauksessa ylittää tuomiossa vahvistetun korvauksen määrää.

Onko minulla mahdollisuus sovitteluun? Millä edellytyksillä? Olenko turvassa sovittelun aikana?

Uhrina sinulla on oikeus saada tietoa käytettävissä olevista vaihtoehtoisista riidanratkaisumenettelyistä eli sovittelusta ja muista välitysmenettelyistä sekä käytettävissä olevista sovitteluun liittyvistä palveluista, jos sovittelu on lain mukaan kyseisessä tapauksessa mahdollinen. Rikosuhrien tukikeskukset antavat asiaa koskevia tietoja.

Lisäksi rikosuhrien tukikeskukset voivat ehdottaa tuomioistuimelle rikosoikeudellisen sovittelun järjestämistä, jos ne pitävät sitä kannaltasi hyödyllisenä. Ne antavat tukea myös yksiköille, jotka vastaavat sovittelusta ja muista laissa säädettyistä tuomioistuinten ulkopuolisista riidanratkaisumenettelyistä.

Sinulla on mahdollisuus käyttää sovittelua saadaksesi asianmukaisen aineellisen tai muun korvauksen rikosvahingosta. Tämä edellyttää seuraavaa:

- Rikoksenteijä on tunnustanut olennaiset tosiseikat, joihin hänen rikosoikeudellinen vastuunsa perustuu.
- Olet antanut suostumuksesi saatuasi kattavat ja puolueettomat tiedot sovittelun sisällöstä, mahdollisista lopputuloksista ja menettelyistä, joilla sovittelu voidaan toteuttaa.
- Rikoksenteijä on antanut suostumuksensa.
- Sovittelumenettely ei aiheuta vaaraa turvallisuudellesi eikä ole vaaraa, että sovittelusta voisi aiheutua sinulle uutta aineellista tai henkistä vahinkoa.
- Sovittelua ei ole kielletty laissa kyseisen rikoksen osalta.

Sovittelumenettelyn aikana käytävät keskustelut ovat luottamuksellisia, eikä niitä voida paljastaa ilman sinun suostumustasi eikä myöskään ilman rikoksenteijän suostumusta.

Sovittelijoilla ja muilla sovittelumenettelyyn osallistuvilla ammattilaisilla on salassapitovelvollisuus tosiseikoista ja muista asioista, jotka he ovat saaneet tietoonsa tehtävänsä hoitaessaan.

Sekä sinä että rikoksenteijä voitte perua sovitteluun osallistumista koskevan suostumuksenne milloin tahansa.

Tavallisesti sovitellaan lievimpiä rikoksia.

Nuoria (14–18-vuotiaita) koskevassa rikoslaissa sovittelu on mainittu laissa nimenomaisesti keinona saada nuori sopeutumaan yhteiskuntaan. Tässä yhteydessä sovittelu toteutetaan nuorisoiasioihin erikoistuneen syyttäjän (*Fiscalía de Menores*) tukiryhmissä. Sovittelun voivat hoitaa myös itsehallintoalueiden elimet ja muut yhteisöt, kuten alaan erikoistuneet yhdistykset.

Täysi-ikäisiä koskevissa rikoksissa sovittelu sisältyy tuomioistuinten ulkopuolisen riidanratkaisun palveluihin, ja erilaisia kokeiluhankkeita on ollut käynnissä jo vuosien ajan.

Sovittelun turvallisuudesta voidaan todeta, että sinua suojellaan koko ajan toteuttamalla tarvittavat fyysiset toimenpiteet sekä muut tilanteen edellyttämät toimenpiteet, joista oikeusviranomainen voi päättää.

Mistä löydän säädökset, joihin oikeuteni on koottu?

- *Espanjan rikoslaki (Código Penal)* – [espanjaksi](#)
- *Espanjan siviillilaki (Código Civil)* – [espanjaksi](#)
- *Rikosprosessilaki (Ley de Enjuiciamiento Criminal)* – [espanjaksi](#)
- *Laki 4/2015, annettu 27. huhtikuuta 2015, rikoksen uhrin asemasta (Ley del Estatuto de la víctima del delito)* – [espanjaksi](#)
- *Asetus 1109/2015, annettu 11. joulukuuta 2015, rikoksen uhrin asemasta 27. huhtikuuta 2015 annetun lain 4/2015 täytäntöönpanosta (jossa säädetään rikosuhrien tukikeskuksista)* – [espanjaksi](#)
- *Laki 8/2015, annettu 22. heinäkuuta 2015, lasten ja nuorten suojelujärjestelmän muuttamisesta (Ley Orgánica de modificación del sistema de protección de la infancia y de la adolescencia)* sekä laki 26/2015, annettu 22. heinäkuuta 2015, lasten ja nuorten suojelujärjestelmän muuttamisesta (*Ley de modificación del sistema de protección de la infancia y de la adolescencia*) – [espanjaksi](#)
- *Laki 23/2014, annettu 20. marraskuuta 2014, Euroopan unionissa annettujen rikostuomioiden vastavuoroisesta tunnustamisesta (Ley de reconocimiento mutuo de resoluciones penales en la Unión Europea)* – [espanjaksi](#)
- *Asetus 671/2013, annettu 6. syyskuuta 2013, lain 29/2011 hyväksymisestä* – [espanjaksi](#)
- *Laki 29/2011, annettu 22. syyskuuta 2011, terrorismin uhriksi joutuneiden tunnustamisesta ja kokonaisvaltaisesta suojelusta (Ley de Reconocimiento y Protección Integral a las Víctimas de Terrorismo)* – [espanjaksi](#)
- *Laki 1/2004, annettu 28. joulukuuta 2004, kokonaisvaltaisista suojelutoimenpiteistä sukupuoleen perustuvan väkivallan torjumiseksi (Ley Orgánica de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género)* – [espanjaksi](#)
- *Laki 5/2000, annettu 12. tammikuuta 2000, alaikäisten rikosoikeudellisesta vastuusta (Ley Orgánica reguladora de la responsabilidad penal de los menores)* – [espanjaksi](#)
- *Laki 1/1996, annettu 15. tammikuuta 1996, alaikäisen oikeudellisesti suojelusta (Ley Orgánica de Protección Jurídica del Menor)* – [espanjaksi](#)
- *Laki 1/1996, annettu 10. tammikuuta 1996, maksuttomasta oikeusavusta (Ley de asistencia jurídica gratuita)* – [espanjaksi](#)
- *Laki 35/1995, annettu 11. joulukuuta 1995, väkivalta- ja seksuaalirikoksen uhrien tuesta ja avusta (Ley de ayuda y asistencia a las víctimas de delitos violentos y contra la libertad sexual)* – [espanjaksi](#)
- *Asetus 738/1997, annettu 23. toukokuuta 1997, väkivalta- ja seksuaalirikoksen uhrien tuesta annetun asetuksen hyväksymisestä (Real Decreto por el que se aprueba el Reglamento de ayudas a las víctimas de delitos violentos y contra la libertad sexual)* – [espanjaksi](#)
- *Laki 19/1994, annettu 23. joulukuuta 1994, todistajien ja asiantuntijoiden suojelemisesta rikosasioissa (Ley Orgánica de protección a testigos y peritos en causas criminales)* – [espanjaksi](#)

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 12/03/2019

2 - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana

iten voin tehdä rikosilmoituksen?

Jos olet joutunut rikoksen uhriksi, sinulla on oikeus saada tietoa oikeudestasi tehdä rikosilmoitus ja tarvittaessa siitä, miten se tehdään, heti kun otat ensimmäisen kerran yhteyttä viranomaisiin.

Voit tehdä rikosilmoituksen poliisille ja olla todistajana siitä käynnistyvässä menettelyssä. Voit myös pyytää poliisia ohjaamaan sinut sopivaan rikosuhrien tukikeskukseen (*Oficina de Asistencia a las Víctimas*), jossa saat tietoa rikosilmoituksen tekemisestä.

Rikosuhrien tukikeskuksen tarjoamien kaltaisten maksuttomien ja luottamuksellisten tukipalveluiden käyttäminen ei edellytä, että rikosilmoitus olisi jo tehty.

Rikosilmoituksen tekijänä sinulla on seuraavat oikeudet:

- oikeus saada oikeaksi todistettu jäljennös rikosilmoituksesta
- oikeus maksuttomaan kieliapuun sekä tekemäsi rikosilmoituksen jäljennöksen käännökseen, ellet osaa rikosilmoituksen tekopaikan virallista kieltä jos et osaa espanjaa tai kyseisissä toimissa käytettyä muuta virallista kieltä, sinulla on oikeus maksuttomaan tulkkaukseen ymmärtämälläsi kielellä, kun annat lausuman tutkintavaiheessa tuomarille, syyttäjälle tai poliisille.
- Jos olet pyytänyt, että sinulle ilmoitetaan tietyistä päätöksistä, kuten päätöksestä olla aloittamatta rikosoikeudellista menettelyä tai menettelyn päätteeksi annettavasta tuomiosta, sinulla on oikeus saada tieto oikeudenkäyntipäivästä, -ajasta ja -paikasta sekä rikoksenteikijää vastaan nostetun syytteen sisällöstä.

Voit lisäksi nostaa asianomistajasyytteen rikoksenteikijää vastaan ja ajaa syytettä oikeudenkäynnissä toissijaisen syyteoikeuden nojalla. Tällöin sinulla on hyvin samankaltaiset oikeudet kuin syyttäjällä.

Niiden tavanomaisten tapausten ohella, joissa syytteen nostaa syyttäjä, sinulla on hyvin tärkeä rooli menettelyn vireillepanijana kahdenlaisissa rikoksissa:

- Niin kutsutuissa **osittain virallisen syytteen alaisissa rikoksissa (*delitos semi-públicos*)** menettelyn aloittaminen edellyttää rikosilmoituksen tekemistä tai asianomistajasyytettä, mutta sen jälkeen syyttäjä ajaa syytettä rikoksenteikijää vastaan. Niin kutsutuissa **asianomistajarikoksissa (*delitos privados*)** (esimerkiksi herjauksessa) syytteen nostaminen riippuu täysin sinun tahdostasi. Syyttäjällä ei ole mitään vastuuta ajaa syytettä rikoksenteikijää vastaan, ja sinä voit päättää menettelyn milloin tahansa perumalla rikosilmoituksen.

Voit tehdä rikosilmoituksen millä tahansa kielellä. Ellet puhu espanjaa tai asianomaisen itsehallintoalueen kieltä, sinulla on oikeus maksuttomaan tulkkaukseen. Jos kukaan poliisilaitokselta ei osaa kieltäsi, poliisi tarjoaa sinulle käytännössä seuraavat vaihtoehdot:

- jos rikos ei ole vakava, voit tehdä rikosilmoituksen omalla kielelläsi olevalla lomakkeella
- jos rikos on vakava, saat tulkin paikalle tai puhelintulkkauksen.

Joillakin poliisiasemilla on erityisesti kesäisin englannin, ranskan ja saksan kielen tulkkeja.

Rikosilmoituksen tekemiselle ei ole aikarajaa. Syytteen nostamiselle on kuitenkin olemassa vanhentumisaika, joka on rikoksen vakavuuden mukaan 10–20 vuotta rikoksen tekemisestä. Viranomaiset eivät vaadi tekemään rikosilmoitusta määrämuotoisena. Voit tehdä rikosilmoituksen kirjallisesti tai suullisesti, jolloin toimivaltainen viranomainen kirjaa rikosilmoituksesi muistiin. Sinun on annettava nimesi, osoitteesi, henkilötunnuksesi, puhelinnumerosi ja muita vastaavia tietoja. Sinun on myös allekirjoitettava rikosilmoitus.

Jos olet sukupuoleen perustuvan väkivaltarikoksen tai lähisuhdeväkivallan uhri, voit hakea poliisilta suojelumääräystä rikosilmoituksen teon yhteydessä. Voit pyytää suojelumääräystä myös suoraan oikeus- tai syyttäviranomaiselta, rikosuhrien tukikeskuksesta tai julkishallinnon sosiaalipalveluista tai tukikeskuksista.

Saat joka tapauksessa käyttöösi lomakkeet, joilla suojelumääräystä voi hakea, ja sinulle annetaan tietoa suojelumääräyksen hakemisesta.

Mistä voin selvittää, miten asia etenee?

Kun teet rikosilmoituksen, saat siitä oikeaksi todistetun jäljennöksen, jossa on viitenumero.

Uhrina voit saada poliisilta tietoa menettelyn kulusta, ellei tästä aiheudu haittaa tutkinnalle. Käytännössä on parasta soittaa asiasta vastaavalle poliisiviranomaiselle ja pyytää tietoja.

Kun olet esittänyt erillisen pyynnön, sinulla on yleisesti oikeus saada tieto oikeudenkäyntipäivästä, -ajasta ja -paikasta sekä rikoksenteikijää vastaan nostettavan syytteen sisällöstä ja seuraavista päätöksistä:

- päätös rikosoikeudellisen menettelyn aloittamatta jättämisestä
- menettelyn päättävä tuomio

- päätös rikosentekijän vankeustuomiosta tai vankilasta vapauttamisesta ja tieto mahdollisesta karkaamisesta sekä päätös sinun suojelemiseksi toteutettavista turvaamistoimista.

Jos olet pyytänyt ohjaamista rikosuhrien tukikeskukseen tai saat tukea joltakin tällaiselta keskukselta, sinulla on oikeus saada menettelyn kulusta vastaavan viranomaisen yhteystiedot sekä tieto siitä, miten kyseiseen viranomaiseen voi ottaa yhteyttä. Sinulla on oikeus saada tieto myös oikeudenkäyntipäivästä, -ajasta ja paikasta sekä syytteen sisällöstä.

Jos olet joutunut sukupuoleen perustuvan väkivaltarikoksen uhriksi, sinulla on oikeus saada tietoa ilman eri pyyntöä väkivallantekijään kohdistuvan menettelyn etenemisestä ja toteutetuista turvaamistoimista. Voit myös ilmoittaa milloin tahansa, ettet halua saada tällaisia tietoja.

Jos olet joutunut seksuaalisen väkivaltarikoksen uhriksi, sinulla on oikeus saada tietoa valtion maksamasta korvauksesta, johon sinulla on oikeus, jos rikosentekijä ei maksa korvausta tai jos kyseinen korvaus ei ole riittävä.

Onko minulla oikeus maksuttomaan oikeusapuun (rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana)? Millä ehdoin?

Sinulla on oikeus saada tietoa siitä, miten voit saada neuvontaa ja oikeusapua sekä tarvittaessa mitkä ovat maksuttoman neuvonnan ja oikeusavun edellytykset, heti kun otat ensimmäisen kerran yhteyttä viranomaisiin. Tätä koskevia tietoja antavat myös rikosuhrien tukikeskukset.

Voit jättää maksutonta oikeusapua koskevan hakemuksen sille virkamiehelle tai viranomaiselle, joka on antanut sinulle tietoa neuvonnan ja oikeusavun – tarvittaessa myös maksuttoman – hakemisesta noudatettavasta menettelystä. Hakemus liiteasiakirjoineen välitetään asiaankuuluvalla asianajajayhdistykselle.

Hakemus voidaan jättää myös oikeushallinnon alaiselle rikosuhrien tukikeskukselle, joka välittää sen asiaankuuluvalla asianajajayhdistykselle.

Sinulla on yleisesti mahdollisuus hyödyntää lainopilliseen neuvontaan keskittyviä yksiköjä, jotka tarjoavat tietoa lakiasioista kaikille kansalaisille. Näitä yksiköjä ylläpitävät kunkin tuomiopiirin asianajajayhdistykset.

Lainopillista neuvontaa haetaan lomakkeella, jonka saa tuomioistuimesta, oikeusministeriöstä tai muista valtion virastoista. Lisäksi hakijan on osoitettava olevasi varaton. Hakemus jätetään asiasta vastaavan tuomioistuimen tai kotipaikkasi tuomioistuimen asianajajayhdistykselle, ellei rikosoikeudellinen menettely ole jo alkanut.

Jos olet joutunut sukupuoleen perustuvan väkivaltarikoksen uhriksi, sinun ei tarvitse osoittaa varattomuuttasi saadaksesi maksutonta oikeusapua.

Voit saada sitä myös, jos olet terrorismirikoksen uhri.

Voit hakea maksutonta oikeusapua Espanjassa, jos olet esimerkiksi jossakin seuraavista tilanteista:

- Olet jonkin Euroopan unionin jäsenvaltion kansalainen ja varaton.
- Olet kolmannen maan kansalainen, mutta lain mukainen asuinpaikkasi on Espanjassa tai oikeutesi on vahvistettu kansainvälisessä sopimuksessa (esimerkiksi alaikäisen kansainvälistä kaappausta koskevat yleissopimukset). Tällöin voit saada maksutonta oikeusapua Espanjassa samoin edellytyksin kuin unionin kansalaiset.
- Riippumatta siitä, onko sinulla varaa oikeudenkäyntiin, sinulle annetaan oikeus maksuttomaan oikeusapuun, jota annetaan sinulle välittömästi, jos olet joutunut sukupuoleen perustuvan väkivallan, terrorismin tai ihmiskaupan uhriksi, kun menettely on yhteydessä tai perustuu asemaasi uhrina tai on seurausta siitä. Sama pätee, jos olet alaikäinen tai kehitysvammainen taikka mielenterveyspotilas ja olet joutunut hyväksikäytön tai pahoinpitelyn uhriksi.

Kyseinen oikeus on myös oikeudenomistajilla, jos uhri kuolee, edellyttäen etteivät nämä ole olleet osallisina tapahtumiin.

Maksuttoman oikeusavun myöntämisessä sinua pidetään uhrina, jos teet rikosilmoituksen tai nostat asianomistajasytteen tai jos rikosoikeudellinen menettely käynnistetään jonkin edellä mainitun rikoksen johdosta. Oikeusapua annetaan niin kauan kuin rikosoikeudellinen menettely on käynnissä tai kun tuomio annetaan menettelyn päätteeksi.

Oikeus maksuttomaan oikeusapuun päättyy, kun vapauttavasta tuomiosta tulee lainvoimainen tai tehdään lopullinen tai tilapäinen syyttämättäjäätämispäätös sillä perusteella, ettei rikokseen liittyviä tosiseikkoja ole pystytty vahvistamaan. Siihen asti saadun oikeusavun kustannuksia ei tarvitse kuitenkaan maksaa.

Jos vireille tulee useita menettelyjä, jotka liittyvät edellä mainittuihin rikoksiin, erityisesti sukupuoleen perustuviin väkivaltarikoksiin, joissa sinä olet ollut uhrina, on saman asianajajan avustettava sinua niissä kaikissa edellyttäen, että puolustautumisoikeutesi pystytään varmistamaan tällä tavalla.

Sinulla on oikeus maksuttomaan oikeusapuun, jos vuositulosi ja kotitalouden kokonaistulot ovat enintään

- kaksi kertaa hakemuksen tekohetkellä voimassa oleva yleinen tuloindeksi (*indicador público de renta de efectos múltiples*, IPREM), jos kyseessä oleva henkilö ei kuulu useamman hengen kotitalouteen. IPREM-indeksi vahvistetaan vuosittain, ja sen perusteella määritetään tiettyjen etuuksien määrä tai tiettyjen etuuksien tai julkisten palveluiden saantioikeus.
- kaksi ja puoli kertaa hakemuksen tekohetkellä voimassa oleva IPREM-indeksi, kun kyseessä olevan henkilön kotitalouteen kuuluu alle neljä henkeä.
- kolme kertaa IPREM, kun kyseessä olevassa kotitaloudessa on vähintään neljä henkeä

Vuonna 2016 vuotuinen IPREM oli 6 390,13 euroa.

Jos sinulle myönnetään maksutonta oikeusapua, sinun ei tarvitse maksaa seuraavia kustannuksia:

1. lainopillinen etukäteisneuvonta
2. asianajajan ja syyttäjän palkkiot
3. virallisissa lehdissä julkaistavien ilmoitusten kustannukset
4. tarvittavat vakuudet tiettyjen kanteiden nostamista varten
5. asiantuntijoiden palkkiot.
6. Saat 80 prosentin alennuksen notaarien antamista asiakirjoista sekä kiinteistö- ja kaupparekisterioteista.

Voinko saada korvauksia rikostutkintaan tai oikeudenkäyntiin osallistumisesta aiheutuvista kuluista? Millä ehdoin?

Jos olet osallistunut prosessiin rikoksen uhrina, sinulla on yleisesti oikeus saada korvaus oikeuksiesi käyttämisestä aiheutuneista välttämättömistä kuluista sekä oikeudenkäyntikuluista. Valtiosta aiheutuneiden kulujen korvaaminen on etusijalla.

Tämä edellyttää, että kulujen korvaamisesta määrätään tuomioissa ja lisäksi että syytetty on tuomittu sellaisesta rikoksesta, jossa olit uhrina mutta josta syyttäjä ei olisi nostanut syytettä, tai että tuomio on annettu uhrina esittämäsi muutoksenhakemuksen johdosta, jossa olet vaatinut asian käsittelyn lopettamista koskevan päätöksen kumoamista.

Tukea ja apua antavat yksiköt ja erityisesti rikosuhrien tukipalvelut antavat sinulle tietoa tilanteista, joissa oikeudenkäyntikulut on mahdollista korvata, sekä tarvittaessa siitä, miten korvaamista haetaan.

Jos asian käsittely lopetetaan ennen kuin asia menee tuomioistuimen käsiteltäväksi, voinko hakea tällaiseen päätökseen muutosta?

Jos olet rikoksen uhri etkä ole ollut henkilökohtaisesti mukana menettelyssä ja syyttäjä päättää olla nostamatta syytettä rikoksentehtäjä vastaan, tuomari voi antaa sinulle tästä tiedon ja kehottaa sinua ilmoittautumaan asianomistajaksi ja nostamaan asianomistajasyytteen viidentoista päivän kuluessa. Nopeutetussa menettelyssä tuomarilla on velvollisuus antaa sinulle tietoa ja kehottaa sinua nostamaan syyte.

Jos syyttäjä nostaa syytteen rikoksentehtäjä vastaan, et pysty tekemään uhrina mitään menettelyn loppuun saattamiseksi, ellei kyseessä ole niin kutsuttu asianomistajarikos.

Jos olet ollut henkilökohtaisesti mukana menettelyssä ja olet asianomistaja, voit pyytää suullisen käsittelyn aloittamista ja nostaa syytteen rikoksentehtäjä vastaan. Jos tutkintatuomari päättää lopettaa menettelyn ja siten asia raukeaa, voit valittaa päätöksestä.

Jos syyttäjä nostaa syytteen rikoksentehtäjä vastaan, voit pyytää menettelyn raukeamista ja luopua asianomistajan asemasta. Syyttäjä voi kuitenkin jatkaa aiheellisena pitämänsä syytteen ajamista.

Voinko osallistua oikeudenkäyntiin?

Kun esiinnyt ensi kertaa tuomioistuimessa, tuomioistuimen kirjaaja ilmoittaa sinulle oikeuksistasi rikosprosessissa uhrina ja käy oikeutesi läpi selkeästi, yksinkertaisesti ja helposti ymmärrettävällä tavalla erityispiirteesi ja tarpeesi huomioon ottaen.

Rikoksen uhrina sinulla on rikosoikeudellisessa menettelyssä oikeus

- nostaa syyte ja siviilioikeudellinen kanne voimassa olevassa rikoslainsäädännössä säädetyllä tavalla.
- saapua tutkinnasta vastaavien viranomaisten kuultavaksi ja esittää niille todisteita ja tosiseikkojen selvittämisen kannalta olennaisia tietoja.

Sinulta kysytään ensimmäisellä kuulemiskerralla lisäksi, haluatko vastaanottaa lakisääteisiä tiedoituksia tai ilmoituksia, jolloin sinun on ilmoitettava tätä varten joko sähköpostiosoitteesi tai, jos sähköpostiosoitetta ei ole, kotiosoitteesi.

Rikosprosessiin liittyvän asemasi lisäksi voit olla yleensä läsnä istunnoissa, vaikka ne käytäisiin suljetuin ovin. Sinulla on velvollisuus toimia ainoastaan **todistajana**.

Jos olet rikoksen uhri etkä ole ollut henkilökohtaisesti mukana rikosoikeudellisessa menettelyssä, sinulle ilmoitetaan oikeudenkäynnin aika ja paikka. Päätehtäväsi on toimia todistajana. Jotta oikeudenkäynnin paikka ja aika voidaan ilmoittaa sinulle, sinun on ilmoitettava mahdollisista osoitteenmuutoksista menettelyn aikana.

Voit olla henkilökohtaisesti mukana prosessissa **asianomistajana** ennen syytekirjelmän laatimista eli ennen suullisen käsittelyn aloittamista, paitsi jos kyse on rikosoikeudellisesta menettelystä, jossa syytetty on alaikäinen.. Syytekirjelmän laativat syyttäjä, mahdollinen asianomistaja ja puolustusasianajaja. Syytekirjelmässä yksilöidään rikos sekä kyseisten henkilöiden siitä vaatima rangaistus. Käytännössä jokaisella osapuolella on viisi päivää aikaa esittää kantansa kirjallisesti.

Yleensä sinua edustavat asianajaja, joka ajaa asiaasi, sekä syyttäjä, joka edustaa uhria virallisesti menettelyssä.

Jos uhreja on useampia, he kaikki voivat olla henkilökohtaisesti mukana menettelyssä toisistaan riippumatta. Tuomari voi kuitenkin vaatia että kaikkien tai joidenkin uhrien edustus yhdistetään. Myös uhrien tukijärjestöt voivat osallistua rikosoikeudelliseen menettelyyn, jos niillä on tähän rikoksen uhrin valtuutus.

Jos olet asianomistaja, asianajajallasi on oikeus tutustua esitutkintapöytäkirjaan ja muihin asiaan liittyviin asiakirjoihin, ja hänellä on muitakin samankaltaisia oikeuksia kuin syyttäjällä:

- oikeus pyytää lupa lisätodisteiden esittämiseen
- oikeus esittää uusia todistajia tai asiantuntijoita asian tueksi
- oikeus ehdottaa vastakkain kuulemista jne.

Jos syytetty tuomitaan, tuomioistuin voi määrätä syytetyn korvaamaan sinulle seuraavat oikeuskulut: asianajo- ja syytekulut, asiantuntijakulut, rekisteritodistukset ja notaarin antamat asiakirjat yms.

Voit nostaa rikosoikeudellisessa menettelyssä **siviilioikeudellisen kanteen**, jossa vaadit tilanteen palauttamista ennalleen, vahingon korjaamista taikka rikoksesta aiheutuneiden aineellisten tai aineettomien vahinkojen korvaamista. Tällöin sinua edustavat asianajaja, joka ajaa asiaasi, ja syyttäjä, joka edustaa sinua virallisesti menettelyssä.

Jos tutkinta päätetään keskeyttää, syyttämättäjättämispäätöksestä ilmoitetaan rikoksen välittömille uhreille, jotka ovat tehneet rikosilmoituksen, sekä muille rikoksen välittömille uhreille, joiden henkilöllisyys ja kotiosoite ovat tiedossa. Jos henkilö on kuollut tai kadonnut rikoksen välittömänä seurauksena, asiasta tiedotetaan rikoksen välillisille uhreille.

Mikä on virallinen roolini oikeudenkäynnissä? Olenko esimerkiksi uhri, todistaja, asianosainen vai toissijaista syyteoikeutta käyttävä asianomistaja? Voinko valita roolini itse?

Rikoksen uhrina sinulla on rikosoikeudellisessa menettelyssä oikeus

- nostaa syyte ja siviilioikeudellinen kanne voimassa olevassa rikoslainsäädännössä säädetyllä tavalla
- saapua tutkinnasta vastaavien viranomaisten kuultavaksi ja esittää niille todisteita ja tosiseikkojen selvittämisen kannalta olennaisia tietoja.

Erlaisia mahdollisia roolejasi oikeusjärjestelmässä ovat seuraavat:

- **Välitön tai välillinen uhri:** rikosilmoituksen perusteella tai pyydettyäsi oikeutta päästä rikosten uhreja auttaviin ja tukeviin yksikköihin ennen rikosilmoituksen tekemistä, edellyttäen ettei yksikköihin pääsy edellytä rikosilmoituksen tekemistä.
- **Todistaja:** edellyttää rikosilmoitusta. Osallistut menettelyyn vastaanotettuasi haasteen, jossa sinut kutsutaan todistamaan.
- **Asianomistaja:** kun päätät olla henkilökohtaisesti mukana prosessissa **asianomistajana** ja nostat asianomistajasyytteen rikosentekijää vastaan (osittain virallisen syytteen alaiset rikokset ja asianomistajarikokset) ennen syytekirjelmän laatimista eli ennen suullisen käsittelyn aloittamista, paitsi jos on kyse alaikäistä vastaan käytävästä rikosoikeudellisesta menettelystä.
- **Kantaja:** kun päätät yleisesti nostaa rikosoikeudellisessa menettelyssä siviilioikeudellisen kanteen eli vaadit tilanteen palauttamista ennalleen, vahingon korjaamista taikka rikoksesta aiheutuneiden aineellisten tai aineettomien vahinkojen korvaamista.

Yleensä voit osallistua istuntoihin, vaikka ne käytäisiin suljetuin ovin. Sinulla on ainoastaan velvollisuus toimia todistajana.

Mitkä ovat oikeuteni ja velvollisuuteni tässä roolissa?

Jos olet joutunut rikoksen **uhriksi**, sinulla on yleisesti oikeus saada suojelua, tietoa, tukea ja apua heti, kun otat yhteyttä viranomaisiin. Sinulla on mahdollisuus käyttää viranomaisten tarjoamia tukipalveluja jo ennen varsinaisen rikosilmoituksen tekemistä.

Voit pyytää viranomaisia ohjaamaan sinut rikosuhrien tukikeskukseen, jossa saat maksutonta ja luottamuksellista apua, vaikkeet olisi tehnyt vielä rikosilmoitusta.

Voit myös ottaa haluamasi henkilön mukaan jo ensitapaamiseen viranomaisten kanssa.

Rikoksen uhrina sinulla on lisäksi oikeus saada tietoa jo ennen rikosilmoituksen tekemistä. Sinulle on kerrottava kaikista rikosilmoituksen tekemisen jälkeisistä toimista, ja sinulla on oikeus tulla kuulluksi niiden yhteydessä. Sinulla on myös tarvittaessa oikeus laissa tunnustettujen viittomakielten tulkkaukseen sekä muihin viestinnän apukeinoihin.

Kaiken sinulle annettavan suullisen ja kirjallisen tiedon on oltava selkeää, yksinkertaista ja helposti ymmärrettävää. Tiedon antamisessa on otettava huomioon henkilökohtaiset ominaisuutesi ja tarpeesi, etenkin jos sinulla on jokin kehitys- tai aistivamma tai olet alaikäinen.

Uhrina sinulla on oikeus saada tietoa lähinnä seuraavista:

- käytettävissä olevat tukitoimenpiteet (terveydenhuollon ja psykologin palvelut sekä konkreettinen apu) sekä miten näitä voi saada. Viimeksi mainittuihin kuuluvat tiedot mahdollisuuksista käyttää tarvittaessa tilapäismajoitusta;
- oikeus tehdä rikosilmoitus ja tarvittaessa syytteen nostamismenettely ja oikeus esittää todisteita tutkinnasta vastaaville viranomaisille;
- menettely neuvonnan ja oikeusavun hankkimiseksi ja tarvittaessa edellytykset, joiden täytyessä oikeusapua voi saada maksutta;
- mahdollisuus hakea suojelua ja tarvittaessa menettely suojelun saamiseksi;
- korvaukset, joihin sinulla voi olla oikeus, ja tarvittaessa menettely korvausten vaatimiseksi;
- käytettävissä olevat tulkkaus- ja käännöspalvelut;
- käytettävissä olevat viestinnän apukeinot ja tukipalvelut;
- menettelyt, joiden avulla voit käyttää oikeuksiasi, jos asut muualla kuin Espanjassa;
- muutoksenhakekeinot, jos pidät päätöksiä oikeuksiesi vastaisina;
- menettelyn kulusta vastaavan viranomaisen yhteystiedot sekä keinot pitää siihen yhteyttä;
- käytettävissä olevat sovittelumenettelyt, jos sovittelu on lain mukaan tässä tapauksessa mahdollista;
- tilanteet, joissa sinulla on oikeus oikeudenkäyntikulujen palauttamiseen, ja miten palauttamista haetaan;
- oikeus pyytää tietoa menettelyssä tehtävistä päätöksistä, kuten päätöksestä olla aloittamatta rikosoikeudellista menettelyä tai menettelyn päättävästä tuomiosta.

Rikosprosessiin liittyvän asemasi vuoksi voit olla yleensä läsnä istunnoissa, vaikka ne käytäisiin suljetuin ovin. Sinulla on velvollisuus toimia ainoastaan todistajana.

Jos olet rikoksen uhri etkä ole ollut henkilökohtaisesti mukana rikosoikeudellisessa menettelyssä, sinulle ilmoitetaan oikeudenkäyntiaika ja -paikka. Päätehtäväsi on antaa todistajanlausunto. Jotta oikeudenkäynnin paikka ja aika voidaan ilmoittaa sinulle, sinun on ilmoitettava mahdollisista osoitteenmuutoksista menettelyn aikana.

Voit olla henkilökohtaisesti läsnä menettelyssä **asianomistajana** ennen syytekirjelmän laatimista eli ennen suullisen käsittelyn aloittamista, paitsi jos kyse on rikosoikeudellisesta menettelystä, jossa syytetty on alaikäinen. Sinua edustavat asianajaja, joka ajaa asiaasi, ja syyttäjä, joka edustaa sinua virallisesti menettelyssä.

Jos olet asianomistaja, asianajajallasi on oikeus tutustua pöytäkirjaan ja muihin asiaan liittyviin asiakirjoihin, ja hänellä on muitakin samankaltaisia oikeuksia kuin syyttäjällä:

- oikeus pyytää lupa lisätodisteiden esittämiseen
- oikeus esittää uusia todistajia tai asiantuntijoita asian tueksi
- oikeus ehdottaa vastakkain kuulemista jne.

Jos syytetty tuomitaan, tuomioistuin voi määrätä syytetyn korvaamaan sinulle seuraavat kustannukset: asianajo- ja syytekustannukset, asiantuntijakustannukset, rekisteritodistukset ja notaarin antamat asiakirjat yms.

Todistajana sinulla on oikeus maksuttomaan tulkkaukseen, jollet osaa espanjaa tai asiaankuuluvan itsehallintoalueen kieltä. Sinulla ei ole kuitenkaan mahdollisuutta saada käännoiksi asiakirjoista. Näköyhteyttä syytetyn kanssa on yleensä hankala välttää eikä useimmissa tuomioistuimissa ole pelkästään todistajille varattuja odotustiloja. Jos olet joutunut seksuaalisen väkivallan uhriksi, voit kuitenkin

- saada istuntosaliin sermit tai
- antaa lausuntonsi videoneuvottelussa.

Jos aiot todistaa ja olet vaarassa, tuomioistuimen presidentti voi määrätä istunnon pidettäväksi suljetuin ovin moraalien, yleisen järjestyksen tai sinun ja/tai perheesi suojelemiseksi. Asianomistajana voit vaatia asian käsittelyä suljetuin ovin.

Jos sinut haastetaan todistamaan ja tuomari katsoo sinun olevan vakavassa vaarassa tai vaaran kohdistuvan vapauteesi, omaisuuteesi tai perheeseesi, hän voi toteuttaa jonkin seuraavista toimista:

- Henkilöllisyytesi, osoitteesi, ammattisi ja työpaikkasi pidetään salassa eikä niitä tuoda menettelyssä esille.
- Estetään näkemästä sinua tuomioistuimessa, ja ilmoitetaan tuomioistuin prosessiosoitteeksi.
- Estetään kuvasi tallentaminen missä tahansa muodossa.
- Määrätään poliisi suojelemaan sinua menettelyn aikana ja sen jälkeen.
- Järjestetään sinulle kuljetus tuomioistuimeen virka-autoilla.
- Sijoitetaan sinut poliisin vartioimaan odotustilaan tuomioistuimessa.
- Erityisissä olosuhteissa sinulle annetaan uusi henkilöllisyys ja taloudellista tukea asuinpaikan ja työpaikan vaihtoa varten.

Jos olet alaikäinen, estetään näköyhteys syytettyyn jollakin käytettävissä olevalla teknisellä keinolla. Myös kasvojen kohtaamista rajoitetaan. Jos sinulla on eturistiriita laillisiin edustajiisi nähden, eikä etusi asianmukaista toteutumista voida tämän vuoksi taata tutkinnan tai rikosprosessin aikana tai jos ristiriita liittyy jompaankumpaan vanhempaisi eikä toinen vanhempi esimerkiksi pysty asianmukaisesti edustamaan tai avustamaan sinua, syyttäjän on pyydettävä tuomaria tai tuomioistuinta nimeämään sinulle edunvalvoja, jonka tehtävänä on edustaa sinua tutkinnassa ja rikosoikeudellisessa menettelyssä.

Jos olet ulkomaalainen, sinulla on mahdollisuus maksuttomaan tulkkaukseen, ellet osaa espanjaa tai kyseessä olevaa itsehallintoalueen kieltä. Poliisi voi antaa sinulle rikosilmoituksen tekemistä varten lomakkeen äidinkielelläsi tai järjestää puhelintulkkauksen tai tulkin paikan päälle. Tuomioistuimilla on tulkkauspalvelu, jota koordinoidaan rikosuhrien tukikeskusten kanssa.

Jos haluat nostaa rikosoikeudellinen menettelyn yhteydessä siviilioikeudellinen kanteen, sinun on oltava henkilökohtaisesti paikalla asianajajan tai syyttäjän läsnä ollessa, kun sinulle kerrotaan oikeuksistasi, ja aina ennen syytekirjelmän käsittelyä. Tällöin sinua edustavat asianajaja, joka ajaa asiaasi, ja syyttäjä, joka edustaa sinua virallisesti menettelyssä.

Jos saat jotain tukea tai avustusta uhrin asemassa ja sinuun kohdistetaan jokin laissa säädetty suojelutoimenpide, sinulla on **velvollisuus** palauttaa mainittu tuki tai avustus, jos kyseessä on väärä ilmianto tai rikoksen lavastaminen. Lisäksi sinulla on **velvollisuus** korvata hallinnolle tunnistamis-, suojelu- ja tukitoimenpiteistä sekä saamistasi palveluista aiheutuneet kustannukset. Tämän lisäksi sinulla voi olla muitakin asiaan liittyviä siviili- tai rikosoikeudellisia vastuita.

Voinko osallistua oikeudenkäyntiin tai antaa lausumia? Millä edellytyksillä?

Rikosprosessiin liittyvän asemasi lisäksi voit olla yleensä läsnä istunnoissa, vaikka ne käytäisiin suljetuin ovin. Sinulla on velvollisuus toimia ainoastaan todistajana.

Voit käyttää rikosuhrien tukikeskuksen palveluita myös silloin, kun osallistut oikeudenkäyntiin.

Jos olet rikoksen uhri etkä ole ollut henkilökohtaisesti mukana rikosoikeudellisessa menettelyssä, sinulle ilmoitetaan oikeudenkäynnin aika ja paikka. Päätehtäväsi on antaa todistajanlausunto. Jotta oikeudenkäynnin paikka ja aika voidaan ilmoittaa sinulle, sinun on ilmoitettava mahdollisista osoitteenmuutoksista menettelyn aikana.

Voit olla henkilökohtaisesti mukana menettelyssä **asianomistajana** ennen syytekirjelmän laatimista eli ennen suullisen käsittelyn aloittamista, ellei kyse ole rikosoikeudenkäynnistä, jossa syytetty on alaikäinen. Sinua edustavat asianajaja, joka ajaa asiaasi, ja syyttäjä, joka edustaa sinua virallisesti menettelyssä.

Jos olet asianomistaja, asianajajallasi on oikeus tutustua pöytäkirjaan ja muihin asiaan liittyviin asiakirjoihin, ja hänellä on muitakin samankaltaisia oikeuksia kuin syyttäjällä:

- oikeus pyytää lupa lisätodisteiden esittämiseen
- oikeus esittää uusia todistajia tai asiantuntijoita tuekseen
- oikeus ehdottaa vastakkain kuulemista jne.

Jos syytetty tuomitaan, tuomioistuin voi määrätä hänet korvaamaan sinulle seuraavat kustannukset: asianajo- ja syytekustannukset, asiantuntijakustannukset, rekisteritodistukset ja notaarin antamat asiakirjat yms.

Todistajana sinulla on oikeus maksuttomaan tulkkaukseen, jollelet osaa espanjaa tai asiaankuuluvan itsehallintoalueen kieltä. Sinulla ei ole kuitenkaan mahdollisuutta saada käännöksiä asiakirjoista. Näköyhteyttä syytetyn kanssa on yleensä hankala välttää eikä tuomioistuimissa ole pelkästään todistajille varattuja odotustiloja. Jos olet joutunut seksuaalisen väkivallan uhriksi, voit kuitenkin

- saada istuntosaliin sermit tai
- todistaa videoneuvottelun välityksellä.

Jos aiot todistaa ja olet vaarassa, tuomioistuimen presidentti voi määrätä istunnon pidettäväksi suljetuin ovin moraalinen tai yleisen järjestyksen turvaamiseksi tai sinun ja/tai perheesi suojelemiseksi. Asianomistajana voit vaatia asian käsittelyä suljetuin ovin.

Jos sinut haastetaan todistamaan ja tuomari katsoo sinun tai vapautesi, omaisuutesi tai perheesi olevan vakavassa vaarassa, hän voi toteuttaa jonkin seuraavista toimita:

- Henkilöllisyytesi, osoitteesi, ammattisi ja työpaikkasi pidetään salassa eikä niitä tuoda menettelyssä esille.
- Estetään näkemästä sinua tuomioistuimessa, ja ilmoitetaan tuomioistuin prosessiosoitteeksesi.
- Estetään kuvasi tallentaminen missä tahansa muodossa.
- Määrätään poliisi suojelemaan sinua menettelyn aikana ja sen jälkeen.
- Järjestetään sinulle kuljetus tuomioistuimeen virka-autoilla.
- Sijoitetaan sinut tuomioistuimessa poliisin vartioimaan odotustilaan.
- Erityisissä olosuhteissa sinulle annetaan uusi henkilöllisyys ja taloudellista tukea asuinpaikan ja työpaikan vaihtoa varten.

Jos olet alaikäinen, estetään näköyhteys syytettyyn jollakin käytettävissä olevalla teknisellä keinolla. Myös kasvotusten kohtaamista rajoitetaan. Jos sinulla on eturistiriita laillisten edustajiesi kanssa eikä etusi asianmukaista toteutumista voida tämän vuoksi taata tutkinnan tai rikosprosessin aikana tai jos ristiriita liittyy jompaankumpaan vanhempaisi eikä toinen vanhempi pysty asianmukaisesti hoitamaan edustamiseen tai avustamiseen liittyviä tehtäviään, syyttäjän on pyydettävä tuomaria tai tuomioistuinta nimeämään sinulle edunvalvoja, jonka tehtävänä on edustaa sinua tutkinnassa ja rikosoikeudellisessa menettelyssä.

Jos olet ulkomaalainen, sinulla on mahdollisuus maksuttomaan tulkkaukseen, ellet osaa espanjaa tai kyseessä olevaa itsehallintoalueen kieltä. Tuomioistuimilla on tulkkauspalvelu, jota koordinoidaan rikosuhrien tukikeskusten kanssa.

Mitä tietoja saan oikeudenkäynnin aikana?

Sinulla on oikeus saada pyynnöstä tieto oikeudenkäyntipäivästä, -ajasta ja -paikasta sekä rikoksentehtäjiä vastaan nostetun syytteen sisällöstä ja seuraavista päätöksistä:

- päätös rikosoikeudellisen menettelyn aloittamatta jättämisestä
- menettelyn päätteeksi annettava tuomio
- päätös rikoksentehtäjän vankeusrangaistuksesta ja vankilasta vapautumisesta tai mahdollisesta karkaamisesta
- päätökset henkilökohtaisten turvaamistoimien toteuttamisesta ja aiemmin toteutettujen turvaamistoimien muuttamisesta, kun niiden tarkoituksena on ollut turvallisuutesi takaaminen
- kaikkien oikeusviranomaisten tai rikosseuraamusviranomaisten päätökset, jotka vaikuttavat väkivalloin tai uhkaamalla tehdyistä rikoksista tuomittuihin henkilöihin ja joista saattaa aiheutua vaaraa turvallisuudellesi
- päätökset, jotka edellyttävät osallistumistasi uhrina tuomion täytäntöönpanoon ja jotka määrätään rikosseuraamusten alalla, kuten päätökset, jotka koskevat tuomiton luokittelemista kolmannen asteen vangiksi (avovanki), rangaistuksen lieventämistä, poistumislupaa tai ehdonalaista vapautta.

Esittäessäsi hakemuksen edellä mainittujen päätösten ilmoittamisesta sinun on ilmoitettava sähköpostiosoite tai, jos sähköpostiosoitetta ei ole, kotiosoite tai muu postiosoite, johon viranomainen voi lähettää tiedonannot ja ilmoitukset.

Jos sinulla ei ole sähköpostiosoitetta, ilmoitukset toimitetaan antamaasi osoitteeseen poikkeuksellisesti tavanomaisena postilähetyksenä.

Jos olet Espanjan kansalainen ja asut Euroopan unionin ulkopuolella eikä sinulla ole sähköpostiosoitetta eikä postiosoitetta, johon ilmoitukset voitaisiin lähettää, ne lähetetään asuinmaasi Espanjan-lähetystöön tai -konsulaattiin tiedoksiannettavaksi.

Vastaanottamiisi ilmoituksiin sisältyy vähintään päätöksen päätösosa ja lyhyt tiivistelmä päätöksen oikeudellisista perusteluista.

Jos olet osallistunut menettelyyn henkilökohtaisesti uhrin ominaisuudessa, päätökset ilmoitetaan syyttäjälle ja myös sinulle ilmoittamaasi sähköpostiosoitteeseen.

Voit ilmaista milloin tahansa, ettet halua saada enää tietoa edellä mainituista päätöksistä. Tällöin esittämäsi hakemus raukeaa.

Jos olet pyytänyt ohjaamista rikosuhrien tukikeskukseen tai saat tukea joltakin näistä tukikeskuksista, sinulla on oikeus saada menettelyn kulusta vastaavan viranomaisen yhteystiedot sekä tieto keinoista, joilla ottaa siihen yhteyttä. Sinulla on oikeus saada tieto myös oikeudenkäyntipäivästä, -ajasta ja paikasta sekä rikoksentakijää vastaan nostetun syytteen sisällöstä.

Jos olet joutunut sukupuoleen perustuvan väkivaltarikoksen uhriksi, sinulla on oikeus saada tietoa ilman eri pyyntöä väkivallantekijään kohdistuvan menettelyn etenemisestä ja toteutetuista turvaamistoimista. Voit myös ilmoittaa milloin tahansa, ettet halua saada tällaisia tietoja.

Voinko saada asiakirja-aineistoon sisältyviä asiakirjoja tutustuttavaksi?

Jos olet asianomistaja, asianajajallasi on oikeus tutustua tiivistelmään sekä muihin asiassa esitettyihin asiakirjoihin.

Asianajajien päivittäiseen toimintaan kuuluu oikeudenkäyntiä koskeviin tietoihin ja asiakirjoihin tutustuminen erityisesti siinä tapauksessa, ettei hänen päämiehensä ole oikeudenkäynnin osapuoli.

Espanjan lainsäädännön mukaan läsnä olevat osapuolet voivat saada tietoa menettelyn etenemisestä ja osallistua kaikkiin prosessitoimiin.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 12/03/2019

3 - Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnin jälkeen

Voinko valittaa tuomiosta?

Jos syytetty on todettu syyttömäksi, et voi hakea tuomioon muutosta, ellei ole osallistunut menettelyyn asianomistajana.

Jos olet osallistunut menettelyyn henkilökohtaisesti asianomistajana, voit

- hakea tuomioon muutosta 10 päivän kuluessa sen tiedoksiannattamisesta. Valitusperusteita on erilaisia, ja todisteet voidaan ottaa uudelleen tarkasteluun valituksen perusteella. Tällöin on kyse tavanomaisesta muutoksenhausta.
- tehdä kassaatiovalituksen viiden päivän kuluessa tuomion tiedoksiannattamisesta. Valitusperusteena on lain tai perustuslain rikkominen tai muotovirhe. Tällöin on kyse ylimääräisestä muutoksenhausta.

Yksityisoikeudellisen menettelyn asianosaisena voit tehdä kassaatiovalituksen ainoastaan vahingonkorvaukseen liittyvistä seikoista.

Jos olet tehnyt ensin tavanomaisen valituksen, voit tehdä jatkovalituksena kassaatiovalituksen. Kassaatiovalituksen ratkaisee Espanjan korkein oikeus (*Tribunal Supremo*).

Rikosuhrien tukikeskus (*Oficina de Asistencia a las Víctimas del delito*) antaa tietoa siitä, millaisen valituksen voit tehdä tuomiosta, jota pidät oikeuksiesi vastaisena.

Mitä oikeuksia minulla on tuomion antamisen jälkeen?

Sinulla on oikeus saada pyynnöstä tieto seuraavista:

- päätös rikosoikeudellisen menettelyn aloittamatta jättämisestä
- menettelyn päätteeksi annettava tuomio
- päätös rikosentekijän vankeusrangaistuksesta tai vankilasta vapautumisesta sekä mahdollisesta karkaamisesta
- päätökset henkilökohtaisten turvaamistoimien toteuttamisesta ja aiemmin toteutettujen turvaamistoimien muuttamisesta, kun niiden tarkoituksena on ollut turvallisuutesi takaaminen
- oikeusviranomaisten tai rikosseuraamusviranomaisten päätökset, jotka koskevat väkivaltaa tai uhkausta käyttämällä tehdyistä rikoksista tuomittuja henkilöitä ja joista saattaa aiheutua vaaraa turvallisuudellesi
- päätökset, jotka edellyttävät osallistumistasi tuomion täytäntöönpanoon ja jotka liittyvät vankeusasioihin, kuten päätökset, jotka koskevat tuomitun luokittelemista kolmannen asteen vangiksi (avovanki), rangaistuksen lieventämistä, poistumislupaa tai ehdonalaista vapautta.

Tuomion täytäntöönpanon aikana tärkein oikeutesi on saada tieto syytetyn tuomitsemisesta. Tietoa tuomitun vankilasta vapautumisesta pidetään yleensä yksityisyyden suojan piiriin kuuluvana, eikä siitä voida ilmoittaa sinulle.

Poikkeustapauksessa, jos kyseessä on ollut seksuaalinen väkivaltarikos, saat uhrina tiedon syytetyn tilanteesta ja tuomion suorittamisesta, jos suojelumääräys tai lähestymiskielto on voimassa.

Jos olet käyttänyt toissijaista syyteoikeutta asianomistajana, voit vaikuttaa syytetyn vankeusrangaistuksen määräämiseen ehdollisena. Alle kahden vuoden vankeusrangaistus voidaan määrätä ehdollisena. Jos tuomittu ei tee uutta rikosta tietyn koeajan kuluessa, rangaistus katsotaan suoritetuksi. Tuomioistuin päättää tuomion ehdollisuudesta, ja tuomari kuulee sinua ennen päätöstään.

Rikosuhrien tukikeskukset antavat tietoa siitä, mitä mahdollisuuksia sinulla on uhrina vaikuttaa rikosseuraamuksen täytäntöönpanoon, ja toteuttavat tarvittavat tukitoimet, jotta voit käyttää laissa sinulle säädettyjä oikeuksia.

Jos olet joutunut terrorismirikoksen uhriksi, valtakunnallisen ylioikeuden (*Audiencia Nacional*) alainen terrorismirikosten uhrin tukikeskus (*Oficina de Información y Asistencia a Víctimas del Terrorismo*) antaa sinulle kaikki tarvittavat tiedot rikosseuraamuksen täytäntöönpanoon liittyvistä seikoista siihen asti, kun rangaistus on suoritettu kokonaisuudessaan. Tämä koskee erityisesti tilannetta, jossa tuomittu vapautuu vankilasta tai pääsee ehdonalaiseen vapauteen.

Onko minulla oikeus saada tukea tai suojelua tuomion antamisen jälkeen? Miten kauan?

Jos tuomio pannaan täytäntöön, suojeluasi voidaan tarvittaessa jatkaa tuomarin päätöksellä. Voit saada suojelua poliisilta. Erityistapauksissa voit saada uuden henkilöllisyyden ja taloudellista tukea asuinpaikan tai työpaikan vaihtoa varten.

Muun muassa seksuaaliseen tai lähisuhdeväkivaltaan perustuvien rikosten yhteydessä voit pyytää suojelumääräystä, joka asetetaan määrääjäksi oikeusviranomaisen päätöksellä.

Suojelumääräystä voi pyytää suoraan oikeus- tai syyttäväviranomaiselta tai lainvalvontaviranomaisilta, rikosuhrien tukikeskukselta tai julkishallinnon sosiaalipalveluista tai tukikeskuksista.

Suojelumääräyksen saaja nauttii kokonaisvaltaista suojelua, joka käsittää laissa säädettyt siviili- ja rikosoikeudelliset turvaamistoimet sekä lakisääteiset sosiaalivun ja sosiaalisen suojelun toimenpiteet.

Suojelumääräyksen antaminen merkitsee sitä, että viranomaisilla on jatkuva velvollisuus ilmoittaa sinulle tutinnan kohteena olevan tai syytetyn henkilön tilanteesta sekä toteutettujen turvaamistoimien laajuudesta ja voimassaolosta. Sinut pidetään koko ajan tasalla erityisesti epäillyn väkivallantekijän rikosseuraamustilanteesta. Tätä varten suojelumääräyksestä annetaan tieto rikosseuraamusviranomaisille.

Sinua voidaan suojella myös määräämällä rikosentekijälle erilaisia turvallisuuteen liittyviä seuraamuksia tai kieltoja (kuten lähestymiskielto, vanhempainoikeuksien tai lapsen huoltajuuden menettäminen ja aseiden hallussapitokielto). Lisäksi tuomari voi kieltää ehdolliseen vankeusrangaistukseen tuomittua menemästä tiettyihin paikkoihin tai lähestymästä sinua tai määrätä tämän osallistumaan erilaisiin kuntoutusohjelmiin.

Uhrina sinulla on oikeus

a) vaatia, että ehdonalaiseen vapauteen pääsevälle vangille määrätään laissa säädettyjä kieltoja tai käyttäytymissääntöjä, joita pidetään turvallisuutesi takaamiseksi välttämättöminä, kun vanki on tuomittu sellaisista teoista, joista voisi kohtuullisesti arvioituna aiheutua sinulle vaaraa.

b) antaa tuomarille tai tuomioistuimelle kaikki tiedot, jotka ovat olennaisia päätettäessä määrätyn rangaistuksen täytäntöönpanosta, rikoksesta johtuvasta siviilioikeudellisesta vahingonkorvausvastuusta tai menettämisseuraamuksesta.

Rikosuhrien tukikeskukset tekevät yhteistyötä ja koordinoivat toimintaansa niiden elinten, laitosten ja yksikköjen kanssa, jotka voivat osallistua uhrien auttamiseen (tuomioistuimet, syyttäjälaitos, viralliset turvallisuusjoukot), erityisesti silloin kun uhri on haavoittuvassa asemassa ja erityisen altis joutumaan uudelleen uhriksi. Samoin jos tarvitset uhrina erityisiä suojelutoimenpiteitä, tilanteesi arvioidaan sen määrittämiseksi, mitä suojelu-, apu- ja tukitoimenpiteitä sinulle on annettava. Näitä voivat olla

- psykologin tuki tai apu rikoksesta aiheutuneiden seurauksien käsittelemiseksi sinulle parhaiten sopivin psykologian menetelmin
- tukihenkilö oikeudenkäynnin ajaksi
- tieto saatavilla olevasta psykososiaalisesta avusta ja muusta tuesta sekä pyydettyä ohjaaminen näiden piiriin
- erityiset tukitoimenpiteet, jotka voivat olla välttämättömiä, jos uhrilla on erityisiä suojelutarpeita
- ohjaaminen erityisiin tukipalveluihin.

Miten kauan?

Tuomioistuimen määräämät suojelutoimenpiteet ovat määräaikaista ja voimassa oikeusviranomaisen päätöksessä vahvistetun mukaisesti.

Rikosuhrien tukikeskus seuraa tilannettasi uhrina – etenkin jos olet haavoittuvassa asemassa – koko rikosprosessin ajan sekä riittävän pitkään prosessin päättymisen jälkeen riippumatta siitä, ovatko rikoksentehtäjän henkilöllisyys ja prosessin tulos tiedossa.

Mitä tietoja minulle annetaan, jos syytetty tuomitaan?

Tuomion täytäntöönpanon aikana tärkein oikeutesi on saada tieto syytetyn tuomitsemisesta. Tietoa tuomitun vankilasta vapautumisesta pidetään yleensä yksityisyyden suojan piiriin kuuluvana, eikä siitä voida ilmoittaa sinulle.

Poikkeustapauksessa, jos kyseessä on ollut sukupuoleen perustuva väkivalta, saat uhrina tiedon syytetyn tilanteesta ja tuomion suorittamisesta, jos suojelumääräys tai lähestymiskielto on voimassa, paitsi jos ilmoitat, ettet halua saada mitään ilmoitusta näistä asioista.

Rikosuhrien tukikeskukset antavat tietoa siitä, mitä mahdollisuuksia sinulla on uhrina vaikuttaa rikosseuraamuksen täytäntöönpanoon, ja toteuttavat tarvittavat tukitoimet, jotta voi käyttää laissa sinulle säädettyjä oikeuksia.

Jos olet joutunut terrorismirikoksen uhriksi, valtakunnallisen ylioikeuden alainen terrorismirikosten uhrien tukikeskus antaa sinulle kaikki tarvittavat tiedot rikosseuraamuksen täytäntöönpanoon liittyvistä seikoista siihen asti, kun tuomio on suoritettu kokonaisuudessaan. Tämä koskee erityisesti tilannetta, jossa tuomittu vapautuu vankilasta tai pääsee ehdonalaiseen vapauteen.

Saanko tiedon rikoksentehtäjän vapautumisesta (ennen määräaikaista tapahtuva vapauttaminen tai ehdonalaisten vapaus) tai pakenee vankilasta?

Sinulla on oikeus saada tieto muun muassa seuraavista päätöksistä, jos olet esittänyt tätä koskevan pyynnön:

- päätös rikoksentehtäjän vankeusrangaistuksesta tai vankilasta vapautumisesta tai mahdollisesta karkaamisesta
- kaikkien oikeusviranomaisten tai rikosseuraamusviranomaisten päätökset, jotka vaikuttavat väkivalloin tai uhkaamalla tehdyistä rikoksista tuomittuihin henkilöihin ja joista saattaa aiheutua vaaraa turvallisuudellesi
- päätökset, jotka edellyttävät osallistumistasi tuomion täytäntöönpanoon ja jotka määrätään rikosseuraamusten alalla, kuten päätökset, jotka koskevat esimerkiksi tuomitun luokittelusta kolmannen asteen vangiksi (avovanki), rangaistuksen lieventämistä, poistumislupaa tai ehdonalaista vapautta.

Rikosuhrien tukikeskukset antavat tietoa siitä, mitä mahdollisuuksia sinulla on uhrina vaikuttaa rikosseuraamuksen täytäntöönpanoon, ja toteuttavat tarvittavat tukitoimet, jotta voi käyttää laissa sinulle säädettyjä oikeuksia.

Jos olet joutunut terrorismirikoksen uhriksi, valtakunnallisen ylioikeuden alainen terrorismirikosten uhrien tukikeskus antaa sinulle kaikki tarvittavat tiedot rikosseuraamuksen täytäntöönpanoon liittyvistä seikoista siihen asti, kun tuomio on suoritettu kokonaisuudessaan. Tämä koskee erityisesti tilannetta, jossa tuomittu vapautuu vankilasta tai pääsee ehdonalaiseen vapauteen.

Voinko vaikuttaa vapautumista tai ehdonalaista vapautta koskeviin päätöksiin?

Rikoksen uhrina sinulla on oikeus

- vaatia, että ehdonalaiseen vapauteen pääsevälle vangille määrätään laissa säädettyjä kieltoja tai käyttäytymissääntöjä, joita pidetään turvallisuutesi takaamiseksi välttämättöminä, kun vanki on tuomittu sellaisista teoista, joista voisi kohtuullisesti arvioituna aiheutua uhrille vaaraa
- antaa tuomarille tai tuomioistuimelle kaikki tiedot, jotka ovat olennaisia päätettäessä määrätyn rangaistuksen täytäntöönpanosta, rikoksesta johtuvasta siviilioikeudellisesta vahingonkorvausvastuusta tai menetetyksi tuomitsemisesta.

Rikosuhrien tukikeskukset antavat tietoa siitä, mitä mahdollisuuksia sinulla on uhrina vaikuttaa rikosseuraamuksen täytäntöönpanoon, ja toteuttavat tarvittavat tukitoimet, jotta voit käyttää laissa sinulle säädettyjä oikeuksia.

Jos olet joutunut terrorismirikoksen uhriksi, valtakunnallisen ylioikeuden alainen terrorismirikosten uhrien tukikeskus antaa sinulle kaikki tarvittavat tiedot rikosseuraamuksen täytäntöönpanoon liittyvistä seikoista siihen asti, kun tuomio on suoritettu kokonaisuudessaan. Tämä koskee erityisesti tilannetta, jossa tuomittu vapautuu vankilasta tai pääsee ehdonalaiseen vapauteen.

Voinko esimerkiksi antaa lausuman tai valittaa päätöksestä?

Jos olet pyytänyt, että sinulle annetaan tiedoksi tietyt rikosseuraamusasioihin liittyvät päätökset, jotka koskevat esimerkiksi tuomitun luokittelimesta kolmannen asteen vangiksi (avovanki), rangaistuksen lieventämistä, poistumislupaa tai ehdonalaista vapautta, voit valittaa kyseisistä päätöksistä, vaikkeet olisi osallistunut menettelyyn henkilökohtaisesti. Tällöin sinun on ilmoitettava toimivaltaisen tuomioistuimen kirjaajalle viiden päivän kuluessa päätöksen tiedoksiantamisesta, että haluat valittaa päätöksestä, ja valitus on jätettävä 15 päivän kuluessa kyseisestä tiedoksiannosta. Valituksen tekemiseen ei välttämättä tarvita asianajajaa.

Jos haluat valittaa tuomitun mahdollisesta luokittelemisesta kolmannen asteen vangiksi, sinuun kohdistuneen rikoksen on oltava jokin seuraavista:

- murha
- raskaudenkeskeytys
- ruumiinvamman aiheuttaminen
- vapaudenriisto
- kiduttaminen tai moraaliseen koskemattomuuteen kohdistuva rikos
- seksuaaliseen itsemääräämisoikeuteen kohdistuva rikos
- väkivalloin tai uhkaamalla tehty ryöstö
- terrorismirikos
- ihmiskauppa.

Ennen kuin rikosseuraamusviranomaisen antaa jonkin edellä mainituista päätöksistä, sinulle ilmoitetaan asiasta, jotta voit esittää tarpeelliseksi katsomasi huomautukset viiden päivän kuluessa. Tämä edellyttää, että olet pyytänyt saada tiedon kyseisistä päätöksistä.

Rikosuhrien tukikeskus antaa sinulle tarvitsemasi tiedot siitä, millaisen valituksen voit tehdä päätöksestä, jota pidät oikeuksiesi vastaisena.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 12/03/2019

4 - Korvaus

iten voin vaatia rikosentekijältä vahingonkorvausta? (esim. erillisellä oikeudenkäynnillä, vahingonkorvauskanteella tai liitännäismenettelyllä)

Asianomistajana voit esittää siviilioikeudellisen vahingonkorvausvaatimuksen rikosasian käsittelyn yhteydessä. Voit myös lykätä vaatimuksen esittämistä siihen asti, kun rikosoikeudellinen menettely on päättynyt. Jos molemmat asiat käsitellään erikseen, vahingonkorvausvaatimus voidaan käsitellä vasta, kun rikosoikeudenkäynti on päättynyt.

Voit osallistua menettelyyn henkilökohtaisesti ainoastaan vahingonkorvausasian kantajana, jolla ei ole erityisasemaa rikosoikeudenkäynnissä. Ellet esitä vahingonkorvausvaatimusta itse, syyttäjä voi esittää sen puolestasi. Jos tuomioistuin toteaa syytetyn syyttömäksi tai ei määrää vahingonkorvausta, voit vaatia korvausta nostamalla erillisen siviilioikeudellisen kanteen.

Syytetyn siviilioikeudellinen vahingonkorvausvastuu käsittää tilanteen palauttamisen ennalleen, vahingon korjaamisen ja korvauksen sinulle ja myös puolisollesi ja lapsillesi aiheutuneista vahingoista.

Voit saada korvausta myös valtiolta.

Rikosuhrien tukikeskukset (*Oficina de Asistencia a las Víctimas del delito*) auttavat rikosten uhreja rajatylittävissä tilanteissa, esimerkiksi kun uhri asuu vakituisesti Espanjassa, mutta rikos on tapahtunut toisessa EU-maassa. Jos kyseessä on terrorismirikos rajatylittävässä tilanteessa, viranomaisapua antaa terrorismin uhrien tukemisesta vastaava sisäministeriön osasto (*Dirección General de Apoyo a Víctimas del Terrorismo*).

Mainittu viranomainen tekee yhteistyötä muiden EU-maiden viranomaisten kanssa vahingonkorvauspäätöksen tunnustamista koskevien menettelyjen käynnistämiseksi ja läpiviemiseksi myös muiden kuin terrorismirikosten yhteydessä, jotta Espanjassa asuva rikoksen uhri saisi korvauksen valtiolta, jonka alueella rikos on tapahtunut.

Asianomistajana saat rikosuhrien tukikeskuksilta

- tietoa siitä, mitä mahdollisuuksia sinulla on hakea taloudellista tukea tai korvausta, mitä menettelyjä tai lomakkeita tarvitaan, miten lomakkeet on täytettävä ja millaisia asiakirjatodisteita niihin on ehkä liitettävä
- yleisiä ohjeita lisätietopyyntöjen täyttämiseksi.

Lisäksi rikosuhrien tukikeskusten on apua antavana viranomaisena

- välitettävä hakemuksesi ja siihen liitetyt asiakirjatodisteet sekä tilanteessasi mahdollisesti myöhemmin pyydettävät asiakirjat rikoksen tapahtumapaikkana olleen valtion nimetyille, asiasta päättävälle viranomaiselle
- tehtävä yhteistyötä asiasta päättävän viranomaisen kanssa, kun kyseinen viranomainen päättää kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti kuulla hakijaa tai muuta henkilöä.

Jos laissa säädettyä julkista tukea koskeva hakemus käsitellään hakijan tavanomaisen asuinpaikan apua antavan valtion viranomaisen kautta, asiasta päättävä viranomainen on valtiovarainministeriön (*Ministerio de Hacienda*) henkilöstökustannuksista ja julkisen alan eläkkeistä vastaava osasto (*Dirección General de Costes de Personal y Pensiones Públicas*).

Asiasta päättävän viranomaisen on ilmoitettava sekä sinulle tuenhakijana että apua antavalle viranomaiselle seuraavista seikoista:

- tukihakemuksen vastaanottaminen, menettelystä vastaava elin, päätöksen antamisen määräaika ja mahdollisesti arvio päätöksen antamisajankohdasta
- menettelyn päätteeksi annettava päätös.

Kun kyseessä on **terrorismirikos**, apua antavana viranomaisena toimii sisäministeriö (terrorismin uhrien tukiosasto) silloin, kun rikoksen tapahtumapaikkana on ollut muu Euroopan unionin jäsenvaltio kuin Espanja ja tavanomainen asuinpaikkasi tuenhakijana on Espanjassa. Sen kautta voit saada Espanjasta käsin sinulle kuuluvan korvauksen rikoksen tapahtumapaikkana olleelta valtiolta. Terrorismin uhrien tukiosaston on toteutettava apua antavana tai asiasta päättävänä viranomaisena samat toimet kuin valtiovarainministeriön henkilöstökustannuksista ja julkisen alan eläkkeistä vastaavan osaston.

Tuomioistuin on määrännyt rikoksenteikijän maksamaan minulle vahingonkorvausta. Miten voin varmistaa, että rikoksenteikijä maksaa korvauksen ?

Valtio maksaa tuen kokonaan tai osittain, jos rikoksenteikijä on todettu osittain maksukyvyttömäksi.

Valtiolla on korvausvelvollisuus sen tuen enimmäismäärään asti, joka sinulle uhrina tai edunsaajana on väliaikaisesti tai lopullisesti myönnetty niiden oikeuksien osalta, joihin voit vedota rikoksen johdosta siviilioikeudellisesti korvausvelvollista osapuolta vastaan.

Valtio voi nostaa korvausvelvollista vastaan perintäkanteen (*acción de repetición*), jossa vaaditaan myönnetyn tuen korvaamista kokonaan tai osittain.

Tällaiset kanteet käsitellään tarvittaessa hallinnollisessa pakkokeinomenettelyssä, johon turvaudutaan muun muassa seuraavissa tapauksissa:

- kun lopullisessa tuomiossa todetaan, ettei rikosta ole tapahtunut
- kun tuen maksamisen jälkeen sekä uhri että edunsaaja ovat saaneet mitä tahansa kautta täyden tai osittaisen korvauksen aiheutuneista vahingoista tuen myöntämistä seuraavien kolmen vuoden kuluessa
- kun tuki on saatu esittämällä vääriä tai tarkoituksellisesti epätäydellisiä tietoja tai toimimalla muulla tavalla vilpillisesti sekä jättämällä tarkoituksellisesti ilmoittamatta seikkoja, joiden perusteella tukihakemus voitaisiin evätä tai tuen määrää pienentää
- kun tuomiossa vahvistettu korvaus on väliaikaista tukea pienempi.

Tällaisen kanteen nostaminen tapahtuu niin, että valtio osallistuu asianomaiseen rikosoikeudelliseen tai siviilioikeudelliseen menettelyyn, millä ei kuitenkaan ole vaikutusta syyttäjän ajamaan siviilioikeudelliseen kanteeseen.

Jos rikosentekijä ei maksa korvausta, voiko valtio maksaa minulle etumaksua? Millä ehdoin?

Valtio maksaa tuen kokonaan tai osittain, jos rikoksesta tuomittu henkilö on todettu osittain maksukyvyttömäksi.

Väliaikaista tukea voidaan myöntää ennen kuin tuomioistuin antaa rikosoikeudellisen menettelyn päättävän lopullisen ratkaisunsa, jos uhrin tai edunsaajan taloudellinen tilanne on todistetusti vaikea.

Väliaikaista tukea on mahdollista hakea, jos olet tehnyt rikosilmoituksen toimivaltaisille viranomaisille tai jos rikosoikeudellinen menettely on käynnistetty viran puolesta.

Onko minulla oikeus saada korvausta valtiolta?

Voit saada korvausta valtiolta.

Espanjassa on käytössä tukijärjestelmä, joka on tarkoitettu Espanjassa tapahtuneiden tahallisten väkivaltarikosten uhreille, kun rikos on johtanut kuolemaan tai vakaviin ruumiinvammoihin taikka aiheuttanut vakavaa haittaa uhrin fyysiselle terveydelle tai mielenterveydelle. Tukea annetaan myös seksuaalirikoksen uhrille, vaikka rikos olisi tehty väkivaltaa käyttämättä.

Sinulla on lakisääteinen mahdollisuus saada taloudellista tukea, jos olet rikoksen tekoheikellä Espanjan tai muun Euroopan unionin jäsenvaltion kansalainen tai jos vakituinen asuinpaikkasi on Espanjassa tai olet sellaisen toisen valtion kansalainen, joka myöntää alueellaan vastaavia tukia Espanjan kansalaisille.

Kuolemantapauksessa edellä mainitut kansalaisuutta tai asuinpaikkaa koskevat vaatimukset koskevat edunsaajia, eivät vainajaa.

Vakavan ruumiinvamman ja fyysiselle terveydelle tai mielenterveydelle aiheutuneen vakavan haitan johdosta tukea voivat saada **välittömät uhrit** eli henkilöt, joille vamma tai haitta on aiheutunut.

Kuolemantapauksessa edunsaajia ovat **välilliset uhrit**, joita voivat olla seuraavat:

- vainajan leski, edellyttäen että puoliso ei ole elänyt virallisesti asumuserossa, tai henkilö, joka on elänyt vainajan kanssa vakituisesti avioliitonomaisessa suhteessa vähintään kahden vuoden ajan ennen tämän kuolemaa. Jos vainajalla ja tällaisella henkilöllä oli yhteisiä lapsia, pelkkä samassa taloudessa asuminen riittää. Välillisiksi uhreiksi luetaan myös mainittujen henkilöiden lapset, vaikkeivät nämä olisi vainajan lapsia, edellyttäen että he olivat taloudellisesti riippuvaisia vainajasta ja asuivat samassa taloudessa.

Tukea ei missään tapauksessa myönnetä tahallisesta kuolemaan johtaneesta rikoksesta tuomitulle henkilölle, jos vainaja oli:

- rikosentekijän puoliso tai hänen kanssaan avioliitonomaisessa suhteessa elänyt kumppani
- vainajan lapsi, joka oli taloudellisesti riippuvainen vainajasta ja asui hänen kanssaan samassa taloudessa; taloudellisesti riippuvaisiksi oletetaan alaikäiset lapset sekä täysi-ikäiset vajaanvaltaiset henkilöt
- vainajan äiti tai isä, joka oli taloudellisesti riippuvainen vainajasta, kun edellä tarkoitettuja henkilöitä ei ole
- myös rikoksen välittömänä seurauksena kuolleen alaikäisen vanhemmat voidaan katsoa välillisiksi uhreiksi lakisääteisen taloudellisen tuen kannalta.

Taloudelliseen tukeen oikeuttavia ruumiinvammoja ovat vammat, jotka heikentävät uhrin fyysistä koskemattomuutta, fyysistä terveyttä tai mielenterveyttä ja jotka aiheuttavat vähintään kuusi kuukautta kestävä tilapäisen tai pysyvän työkyvyttömyyden, jossa työkyvyttömyysasteeksi arvioidaan vähintään 33 prosenttia.

Tuen myöntäminen edellyttää yleisesti, että rikosoikeudellisen menettelyn päättävä lopullinen tuomio on annettu. Koska rikosasioiden käsittelyyn kuluu runsaasti aikaa ennen kuin tuomioistuin antaa lopullisen tuomion, lainsäädännössä annetaan mahdollisuus väliaikaisen tuen myöntämiseen rikoksen uhrin tai tämän edunsaajien vaikean taloudellisen tilanteen perusteella. Väliaikaista tukea on mahdollista hakea heti, kun uhri on tehnyt rikosilmoituksen toimivaltaisille viranomaisille tai kun nämä ovat käynnistäneet rikosoikeudellisen menettelyn ilman rikosilmoitusta.

Tuen määrä ei voi ylittää missään tapauksessa tuomiossa vahvistetun korvauksen määrää.

Jos rikos on johtanut suoraan alaikäisen tai vajaavaltaisen henkilön kuolemaan, tämän vanhemmilla tai huoltajilla on oikeus yksinomaan tukeen, jolla korvataan hautajaisista aiheutuneet tosiasialliset kustannukset laissa säädettyyn enimmäismäärään asti.

Jos kyseessä on seksuaalirikos, joka on vahingoittanut uhrin mielenterveyttä, tuen määrästä vähennetään uhrin vapaasti valitseman hoidon kustannukset laissa säädettyyn enimmäismäärään asti.

Tuen hakemisen määräaika on yleensä vuosi rikoksen tekohetkestä lukien. Määräajan kulumisen keskeytyy rikosoikeudellisen menettelyn alkaessa, ja sen kuluminen jatkuu tuomioistuimen lopullisen tuomion tiedoksiantamisajankohdasta.

Tukea **ei voi saada** seuraavissa tapauksissa:

- Tuomiossa määrätään korvausten maksamisesta. Valtio maksaa tuen kuitenkin kokonaan tai osittain, jos rikosentekijä on todettu osittain maksukyvyttömäksi.
- Korvauksia tai tukea maksetaan yksityisestä vakuutuksesta tai sosiaaliturvajärjestelmästä esimerkiksi uhrin tilapäisen työkyvyttömyyden vuoksi. Yksityisen vakuutuksen edunsaajalle on kuitenkin maksettava tuki, jos vakuutuksen perusteella maksettava korvaus on tuomiossa vahvistettua määrää pienempi.
- Kyseistä tukea ei voida maksaa missään tapauksessa asejoukkojen tai terroristisolujen uhriksi joutuneille aiheutuneiden vahinkojen korvaamiseksi.

Tukea **voi saada** seuraavissa tapauksissa:

- Uhri kuolee tai tulee pysyvästi työkyvyttömäksi ja tuensaajalle maksetaan hänelle kuuluvan oikeuden mukainen julkinen eläke.
- Sosiaalisista tuista on säädetty kokonaisvaltaisista suojelutoimenpiteistä sukupuoleen perustuvan väkivallan torjumiseksi 28. joulukuuta 2004 annetussa laissa 1/2004 (*Ley Orgánica de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género*).

Pysyvistä työkyvyttömyydestä maksettavaa tukea voidaan maksaa samaan aikaan tilapäisestä työkyvyttömyydestä maksettavan tuen kanssa.

Laissa säädettyjä julkisia tukia koskevien **hakemusten käsittelyssä ja ratkaisemisessa** muiden kuin terroririkosten uhrien osalta toimivaltainen viranomainen on valtiovarainministeriön alainen henkilöstökustannuksista ja julkisen alan eläkkeistä vastaava osasto. Terrorismirikoksen uhrien osalta toimivaltainen on sisäministeriö (terrorismin uhrien tukivirasto).

Valtio myöntää erilaisia **terrorismin uhreille** tarkoitettuja tukia, joilla korvataan tämän tyyppisistä rikoksista aiheutuneet vahingot. Tällöin edellytetään, että terroriteolla on elimellinen yhteys aiheutuneisiin vahinkoihin.

Korvattavia vahinkoja ovat

- henkilövahingot (sekä fyysiset että psyykkiset) ja sairaanhoidon, proteesien ja kirurgisten toimenpiteiden kustannukset; nämä kustannukset korvataan valtion varoista ainoastaan silloin, kun niitä ei korvata kokonaan tai osittain mistään yksityisestä tai julkisesta etuusjärjestelmästä
- aineelliset vahingot, joita on aiheutunut luonnollisten henkilöiden asunnoille, liike- tai tuotantotiloille, puoluetoimistoille tai ammattiyhdistysten ja etujärjestöjen toimistoille
- tilapäismajoituksesta aiheutuvat kustannukset luonnollisen henkilön asunnon korjaustöiden ajalta
- henkilöajoneuvoille sekä henkilöiden tai tavaroiden kuljetukseen tarkoitetuille ajoneuvoille aiheutuneet vahingot, julkisessa omistuksessa olevia ajoneuvoja lukuun ottamatta.

Edellä lueteltujen vahinkojen korvaaminen, henkilövahinkoja lukuun ottamatta, on toissijaista verrattuna korvauksiin, joita jokin muu julkinen elin maksaa samassa tilanteessa tai jotka perustuvat vakuutus sopimuksiin. Näissä tapauksissa korvataan kyseisten julkisten elinten tai vakuutusyhtiöiden maksamien määrien sekä virallisesti tehdyn vahinkoarvion erotus.

Korvauksen määrä määritetään aiheutuneen vahingon mukaan (vammojen merkittävyys ja niistä aiheutuva työkyvyttömyyden tyyppi, kuolema jne.).

Muut tuet

- Opiskelua varten myönnettävä tuki: kun terroriteon seurauksena opiskelijalle taikka tämän vanhemmille, huoltajille tai edunvalvojille aiheutuu erityisen vakavia henkilövahinkoja tai heistä tulee kyvyttömiä harjoittamaan tavanomaista ammattiaan.
- Välitön psykologinen ja psykopedagoginen tuki sekä uhrille että hänen perheenjäsenilleen.
- Poikkeustapauksessa myönnettävä ylimääräinen tuki, jolla helpotetaan uhrin omia tai uhrin perheen tarpeita, joita ei kateta joko lainkaan tai riittävällä tavalla tavanomaisista tuista.

Tuensaajat

- Ruumiinvammojen yhteydessä vammoja saanut henkilö.
- Kuolemantapauksessa
 - vainajan aviopuoliso
 - avopuoliso, jonka kanssa vainaja oli asunut vähintään kahden vuoden ajan
 - avopuoliso, jonka kanssa vainajalla oli jälkeläisiä
 - vainajan vanhemmat, jos nämä olivat hänestä taloudellisesti riippuvaisia; jos vanhempia ei ole, seuraavassa järjestyksessä vainajasta taloudellisesti riippuvaisia olleet lastenlapset, sisarukset ja isovanhemmat
 - jos edellä mainittuja henkilöitä ei ole, vainajan lapset, ja jos lapsia ei ole, vainajan vanhemmat, jotka eivät olleet hänestä taloudellisesti riippuvaisia.

Henkilövahingoista tai aineellisista vahingoista maksettavia korvauksia koskevien hakemusten esittämisen määräaika on yleisesti yksi vuosi laskettuna siitä päivästä, jona vahinko on aiheutunut.

Valtakunnallisen ylioikeuden (*Audiencia Nacional*) alainen terrorismirikosten uhrien tukikeskus (*Oficina de Información y Asistencia a Víctimas del Terrorismo*) auttaa terrorismirikosten uhreja yhdessä sisäministeriön alaisen terrorismin uhrien tukiviraston kanssa kokoamaan korvaushakemuksiin tarvittavat asiakirjat, kuten tuomion lainvoimaisuuden vahvistavat todisteet, siviilioikeudellisen vahingonkorvausvastuun täyttymättä jäämistä koskevat päätökset ja muut tukihakemusten käsittelyä varten tarvittavat asiakirjat.

Onko minulla oikeus korvaukseen, ellei rikoksentekijää ole todettu syylliseksi?

Rikosoikeudellisen menettelyn päätteeksi annettavassa tuomiossa, johon ei voida enää hakea muutosta, on katsottava toteen näytetyksi, että kuolema, ruumiinvammat tai fyysiselle tai henkiselle terveydelle aiheutunut vakava vahinko johtuivat tahallisesta väkivaltarikoksesta. Tuomiossa on siis määritettävä myös uhrille kuuluva korvaus.

Taloudellista tukea koskevaan hakemukseen on liitettävä muiden asiakirjojen ohella jäljennös rikosoikeudellisen menettelyn päättäneestä lainvoimaisesta tuomiosta, jossa syytetty on joko tuomittu tai vapautettu syytteistä taikka jossa todetaan syytteen rauenneen syytetyn kuoleman johdosta tai muusta syystä.

Myönnettävän tuen määrä ei voi missään tapauksessa ylittää tuomiossa vahvistetun korvauksen määrää.

Onko minulla oikeus kiireelliseen korvaukseen odottaessani korvausvaatimusta koskevaa päätöstä?

Väliaikaista tukea voidaan myöntää, ennen kuin tuomioistuin antaa rikosprosessin päättävän lopullisen ratkaisunsa, jos uhrin tai edunsaajien taloudellinen tilanne on todistetusti vaikea.

Väliaikaista tukea on mahdollista hakea, jos olet tehnyt teoista rikosilmoituksen toimivaltaisille viranomaisille tai jos tekojen perusteella on viran puolesta käynnistetty rikosoikeudellinen menettely.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 12/03/2019

5 - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua

Ilen joutunut rikoksen uhriksi. Keneen voin ottaa yhteyttä saadakseni tukea ja apua?

Jos olet joutunut rikoksen uhriksi, voit ottaa yhteyttä johonkin **rikosuhrien tukikeskukseen** (*Oficina de Asistencia a las Víctimas del delito*).

Oikeusministeriön perustamat tukikeskukset tarjoavat uhrien tarpeisiin sovitettuja monialaisia palveluja, jotka ovat julkisia ja maksuttomia.

Rikosuhrien tukikeskuksia on kaikilla [itsehallintoalueilla](#), melkein kaikkien maakuntien pääkaupungeissa ja joissakin muissakin kaupungeissa.

Rikosuhrien tukikeskukset tarjoavat rikoksen uhreille erityistä kokonaisvaltaista ja koordinoitua tukea ja vastaavat kaikista oikeudellisiin, psykologisiin ja sosiaalisiin asioihin liittyvistä erityistarpeistasi.

Jos olet **terrorismirikoksen** uhri, voit ottaa yhteyttä **valtakunnallisen ylioikeuden** (*Audiencia Nacional*) **alaiseen terrorismirikosten uhrien tukikeskukseen** (*Oficina de Información y Asistencia a Víctimas del Terrorismo*). Voit ottaa halutessasi yhteyttä myös maakunnallisen rikosuhrien tukikeskukseen, joka soviitta tukitoimensa yhteen terrorismirikosten uhrien tukikeskuksen kanssa.

Tukikeskusten tarjoama tuki ja apu jakautuu eri vaiheisiin:

- **Vastaanotto ja ohjaus.** Ohjaukseen kuuluu, että tukikeskus ilmoittaa sinulle kattavasti kaikista toimista, jotka sinun on toteutettava, ja ongelmista, joita edessäsi saattaa olla, sekä mahdollisista seurauksista. Tämä vaihe toteutetaan yleensä joko kasvotusten tai puhelinhaastatteluna. Haastattelussa voit kertoa ongelmistasi ja tarpeistasi, ja niiden perusteella sinulle annetaan ohjausta. Samalla arvioidaan, onko tarvetta muiden toimijoiden tarjoamille toimenpiteille, ja sinut ohjataan tarvittaessa niiden luo.
- **Tiedottaminen.** Heti kun otat yhteyttä viranomaisiin, sinulla on uhrina oikeus saada henkilökohtaisten olosuhteidesi ja rikoksen luonteen ja aiheutuneiden vahinkojen perusteella tarvitsemaasi tietoa jo ennen rikosilmoituksen tekemistä mm. seuraavista seikoista:
 - Miten teet rikosilmoituksen ja mitä menettelyä sitä varten tarvitaan.
 - Mitä erikoisalan palveluja sekä psykososiaalista tukea ja apua sinulla on käytettävissäsi riippumatta siitä, teetkö rikosilmoituksen, ja miten voit saada tällaisia palveluja.
 - Mitä tukitoimenpiteitä (terveydenhuollon ja psykologin palvelut sekä konkreettinen apu) sinulla on käytettävissäsi ja miten voit saada niitä sekä tarvittaessa tieto mahdollisuudesta käyttää tilapäismajoitusta.
 - Miten saat neuvontaa ja oikeusapua ja tarvittaessa millä edellytyksillä voit saada oikeusapua maksutta.
 - Miten saat itsellesi tarvittaessa tukihenkilön oikeudenkäynnin ja rikosoikeudellisen menettelyn eri vaiheiden ajaksi.
 - Millaisia mahdollisuuksia sinulla on hakea suojelua ja mitä menettelyä tämä edellyttää.
 - Arviointi prosessiin liittyvistä taloudellisista oikeuksista, etenkin tuesta ja korvauksista, joihin sinulla saattaa olla oikeus rikoksesta aiheutuneiden vahinkojen vuoksi, sekä tarvittaessa mitä menettelyä tukien ja korvausten hakeminen edellyttää.
 - Miten voit käyttää oikeuksiasi rikoksen uhrina, jos asut muualla kuin Espanjassa.
 - Menettelyn kulusta vastaavan viranomaisen yhteystiedot ja keinot ottaa yhteyttä asianomaiseen viranomaiseen sekä tieto oikeudenkäyntipäivästä, -ajasta ja paikasta sekä rikosentekijää vastaan nostetun syytteen sisällöstä.
 - Mitä sovittelumenettelyjä on käytettävissäsi (rikossovittelu), jos sovittelu on tapauksessasi lain mukaan mahdollista.
 - Missä tilanteessa sinulla on oikeus oikeudenkäyntikulujen korvaamiseen ja tarvittaessa miten korvauksia haetaan.
- **Toimenpiteet.** Rikosuhrien tukikeskus toteuttaa toimenpiteitä eri aloilla:
- **Oikeusalan toimenpiteet.** Tukikeskukset antavat sinulle tarvitsemaasi lainopillista ohjausta ja tietoa siitä, millaista apua on tarjolla oikeustoimien yhteydessä, mitä oikeuksia voit käyttää prosessin aikana, millä tavalla ja edellytyksillä voit saada oikeusapua ja mihin yksikköihin tai organisaatioihin voit ottaa yhteyttä apua saadaksesi.

Lainopillinen ohjaus on joka tapauksessa yleisluonteista ja koskee prosessinkulkua ja erilaisten oikeuksien käyttöä. Varsinainen lainopillinen neuvonta ja oikeusapu kuuluvat aina asianajajalle.

- **Terveydenhuollon ja psykologin palvelut.** Tukikeskusten tarjoama psykologinen apu pitää sisällään tilanteesi arvioinnin ja hoidon, jolla pyritään helpottamaan rikoksesta aiheutunutta kriisitilannetta ja rikoksesta johtuvan oikeusprosessin läpikäyntiä. Lisäksi siihen kuuluvat koko prosessin ajan käytettävissä oleva tukihenkilö sekä omien tavoitteidesi ja valmiuksiesi vahvistaminen läheisiltä saatavan tuen avulla.

Tukikeskukset laativat psykologisen tuen suunnitelman, jos olet erityisen haavoittuvassa asemassa tai tarvitset erityistä suojelua.

- **Taloudelliset toimenpiteet.** Tukikeskukset antavat sinulle tietoa tuista sekä tarjoavat apua tukihakemusten tekemisessä, kun sinulla on oikeus taloudelliseen tukeen väkivalta- tai seksuaalirikoksen perusteella.
- **Sosiaaliset tukitoimenpiteet.** Tällä alalla tukikeskukset koordinoivat tukitoimia ja ohjaavat sinut tarjolla oleviin sosiaalipalveluyksikköihin ja muihin elimiin tai organisaatioihin turvallisen majoituksen, välittömän lääkärinavun ja sinulle mahdollisesti kuuluvan taloudellisen tuen takaamiseksi. Erityistä huomiota kiinnitetään uhrin tarpeisiin tilanteessa, jossa hän on työkyvytön, joutuu sairaalaan tai kuolee, tai joissa uhrilla on erityistarpeita haavoittuvan asemansa vuoksi.
- **Seuranta.** Tukikeskukset seuraavat tilannettasi koko rikosprosessin ajan sekä riittävän pitkään prosessin päättymisen jälkeen, etenkin jos olet haavoittuvassa asemassa. Seurannan aikana tukikeskukset analysoivat rikoksen jälkeistä tilannettasi oikeudelliselta, lääketieteelliseltä, psykologiselta, sosiaaliselta ja taloudelliselta kannalta eri ajankohtina. Tilanteen perusteella päätetään, mikä on oikea hetki jatkotoimille.

Jos olet joutunut **terrorismirikoksen uhriksi**, valtakunnallisen ylioikeuden alaisen terrorismirikosten uhrien tukikeskuksen päätehtävinä on

- antaa sinulle tietoa asianomaista rikosta koskevien oikeudellisten menettelyiden etenemisestä sinuun liittyviltä osin
- antaa sinulle neuvoja kaikista sinuun liittyviä rikosoikeudellisia ja hallinto-oikeudellisia menettelyitä koskevista seikoista
- nimetä sinulle tukihenkilö rikosta koskevan oikeudenkäynnin ajaksi
- antaa sinulle emotionaalista tukea ja terapiatukea, tämän vaikuttamatta asiaan liittyviin sisäministeriön tehtäviin
- edistää turvallisuutesi ja koskemattomuutesi turvaamista rikoksen uhrina, kun osallistut oikeudenkäyntimenettelyihin
- tiedottaa sinulle terrorismirikosten uhreille myönnettävistä tärkeimmistä korvauksista ja ohjata sinut joka tapauksessa sisäministeriön alaisen terrorismin uhrien tukiviraston puoleen
- ilmoittaa sinulle kaikista rikosseuraamuksen täytäntöönpanoon liittyvistä seikoista siihen asti, kun rangaistus on suoritettu kokonaisuudessaan, etenkin jos tuomitut vapautuvat vankilasta tai pääsevät ehdonalaiseen vapauteen.

Sisäministeriön alainen terrorismin uhrien tukivirasto on ainoa väylä, jonka kautta terrorismirikoksen uhrin ja heidän perheenjäsenensä voivat panna vireille menettelyn yleisessä valtionhallinnossa. Tukivirasto välittää hakemukset toimivaltaiselle viranomaiselle ja toimii välikätenä viranomaisen ja asianosaisten välisessä suhteessa.

Lisäksi tukivirasto tekee yhteistyötä yleisen valtionhallinnon toimivaltaisten elinten ja muiden julkishallinnon elinten kanssa terrorismin uhreille annettavan avun ja tuen alalla. Päämääränä on taata uhrien kokonaisvaltainen suojele.

Sisäministeriön alaisen terrorismirikosten uhrien tukiviraston tehtävänä on käsitellä uhrien tuki- ja korvaushakemukset sekä hallinnoida niitä ja laatia niitä koskevat päätösehdotukset.

Rikosuhrien auttava puhelin

Rikosuhrien tukikeskuksessa sinua voidaan auttaa vastaanotto- ja ohjausvaiheessa kasvatusten tai puhelimitse.

Espanjassa on käytössä erilaisia auttavia puhelimia ja puhelinneuvontaa tiettyjen rikosten, kuten sukupuoleen perustuvan väkivallan, uhreille. Tällainen palvelu on esimerkiksi sukupuoleen perustuvan väkivallan uhrien auttava puhelin **016 (Servicio telefónico de información y asesoramiento jurídico en materia de violencia de género)**.

Erityisen haavoittuvassa asemassa oleville uhreille, esimerkiksi alaikäisille, on olemassa omia erityispalveluja. Esimerkiksi **Fundación ANAR (Ayuda a Niños y Adolescentes en Riesgo)** tarjoaa lapsille ja nuorille, aikuisille ja alaikäisten perheenjäsenille sekä kadonneiden lasten perheenjäsenille tarkoitettua auttavaa puhelimen.

Sukupuoleen perustuvan väkivallan uhrien auttava puhelin **016** päivystää vuorokauden ympäri vuoden jokaisena päivänä ja tarjoaa maksutonta asiantuntija-apua. Palvelua käyttävien henkilöiden tietojen luottamuksellisuus taataan koko ajan.

Apua on tarjolla 51 kielellä. Ympäri vuorokauden apua on tarjolla espanjaksi, katalaaniksi, galegoksi, baskiksi, englanniksi ja ranskaksi. Etätulkkauksen välityksellä apua annetaan saksaksi, portugaliaksi, mandariinikiinaksi, venäjäksi, arabiaksi, romaniaksi ja bulgariaksi. Muilla kielillä apua tarjotaan etätulkkauspalvelun kautta.

Kuulo- ja puhevammaisille henkilöille taataan palvelunkäyttämömahdollisuus seuraavin keinoin:

- tekstipuhelinpalvelu numerossa 900 116 016
- Telesor-verkkokeskustelupalvelu Telesorin verkkosivujen kautta (<https://www.telesor.es/>); tämä edellyttää internetyhteyttä
- matkapuhelin tai älylaite. Molempiin on asennettava maksuton sovellus Telesorin verkkosivuilla olevien ohjeiden mukaisesti.

Tästä palvelusta tarjotaan apua kaikille henkilöille, joilla on kysyttävää yksittäisistä sukupuoleen perustuvista väkivaltatapauksista. Yhteyttä voivat ottaa esimerkiksi väkivallan uhriksi joutuneet naiset ja heidän läheisensä (perheenjäsenet, ystävät, naapurit jne.), väkivallan uhriksi joutuneita naisia auttavat tai tällaisen tapauksen tietävät ammattilaiset.

Palvelussa annetaan tietoa tällaisen rikoksen uhrille tarjolla olevasta avusta ja uhrien oikeuksista, jotka liittyvät työhön, sosiaalipalveluihin, taloudelliseen tukeen, tieto- ja tukilähteisiin sekä lainopilliseen neuvontaan.

Jos puhelimeen saapuu hätäpuhelu, se ohjataan automaattisesti asianomaisen itsehallintoalueen 112-hätänumeroon.

Jos olet alaikäinen ja olet joutunut sukupuoleen perustuvan väkivallan uhriksi, 016-palveluun soittamasi puhelut ohjataan **lapsille ja nuorille tarkoitettuun ANAR-säätiön auttavaan puhelimeen (900 20 20 10)**.

Lapsille ja nuorille tarkoitettu **ANAR-säätiön auttava puhelin (900 20 20 10)** tarjoaa maksutonta apua nimettömänä ja luottamuksellisesti vuorokauden ympäri vuoden jokaisena päivänä. Auttavia puhelimia on varsinaisesti kolme:

- **lapsille ja nuorille tarkoitettu ANAR-säätiön auttava puhelin**, jonka päätarkoituksena on tarjota tukea ja neuvontaa numeroon soittavalle lapselle tai nuorelle, joka on vaikeuksissa tai riskialttiissa asemassa
- **aikuisille ja perheille tarkoitettu ANAR-säätiön auttava puhelin**, joka on tarkoitettu alaikäisiin liittyvissä asioissa apua kaipaaville aikuisille
- kadonneisiin lapsiin liittyvä **ANAR-säätiön auttava puhelin 116000** (sama numero on käytössä tässä tarkoituksessa kaikissa Euroopan unionin maissa).

Tästä palvelusta ohjataan 016-palveluun puhelut, jotka soittaa täysi-ikäinen sukupuoleen perustuvan väkivallan uhriksi joutunut nainen tai täysi-ikäinen tällaisesta väkivaltatapauksesta tiedon saanut henkilö.

Onko tuki uhreille maksutonta?

Kyllä on. Rikosuhrien tukikeskuksen tarjoamien kaltaisten, rikosten uhreille tarkoitettujen maksuttomien ja luottamuksellisten tukipalveluiden käyttäminen ei edellytä rikosilmoituksen tekemistä.

Minkä tyyppistä tukea voin saada valtion yksiköiltä tai viranomaisilta?

Voit ottaa yhteyttä rikosuhrien tukikeskuksiin, joita on jokaisella [itsehallintoalueella](#), käytännössä kaikkien maakuntien pääkaupungeissa ja joissakin muissakin kaupungeissa.

Rikosuhrien tukikeskukset tarjoavat rikoksen uhreille erityistä kokonaisvaltaista ja koordinoitua apua ja vastaavat kaikista oikeudellisiin, psykologisiin ja sosiaalisiin asioihin liittyvistä erityistarpeistasi.

Rikosuhrien tukikeskukset antavat sinulle tietoa etenkin käytettävissäsi olevista erityispalveluista sekä psykososiaalisesta tuesta ja avusta. Näiden palvelujen saamiseksi ei tarvitse tehdä rikosilmoitusta. Tukikeskukset opastavat myös, miten palveluja voi saada.

Saat tukikeskuksilta tietoa myös siitä, mitä tukitoimenpiteitä (terveydenhuollon ja psykologin palvelut sekä konkreettinen apu) sinulla on käytettävissäsi ja miten voit saada niitä. Saat niiltä tarvitessasi muun muassa tietoa mahdollisuudesta tilapäismajoitukseen.

Lisäksi sinulle neuvotaan, miten voit tehdä rikosilmoituksen ja mitä menettelyjä tämä edellyttää, miten voit saada neuvontaa ja oikeusapua sekä tarvittaessa mitkä ovat maksuttoman neuvonnan ja oikeusavun edellytykset.

Rikosuhrien tukikeskuksesta sinut voidaan ohjata tarpeidesi mukaan erilaisiin oikeudellisiin, psykologisiin ja sosiaalisiin erityispalveluihin. Tällaisia ovat esimerkiksi kunnalliset palvelut, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut, koulutuspalvelut, työhön liittyvät palvelut sekä erilaisten yhdistysten, säätiöiden ja muiden voittoa tavoittelemattomien järjestöjen palvelut. Sinut voidaan ohjata myös oikeuslaitoksen psykososiaalisten palvelujen piiriin. Jos olet joutunut sukupuoleen perustuvan väkivallan uhriksi, sinut ohjataan itsehallintoalueen ja maakunnan omiin, naisiin kohdistuvan väkivallan torjunnan koordinoituihin yksikköihin ja naisia tukeviin yksikköihin.

Minkä tyyppistä tukea voin saada kansalaisjärjestöiltä?

Kansalaisjärjestöt voivat tarjota tukea erilaisten rikosten uhreille laatimalla henkilökohtaisia tukiohjelmia uhrin tarpeiden ja ominaispiirteiden perusteella. Niiden antamaan tukeen ja apuun kuuluu yleensä oikeudellista neuvontaa sekä tietoa saatavilla olevasta avusta ja tuesta sekä psykologista ja emotionaalista tukea.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 12/03/2019

Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnissä - Ranska

Rikoksen uhriksi katsotaan henkilö, joka on kärsinyt vahinkoa (joka on esim. saanut ruumiinvamman tai jonka omaisuutta on varastettu tai vahingoitettu) sellaisen teon seurauksena, jota pidetään Ranskan lain mukaan rikoksena. Rikoksen uhrilla on tiettyjä lakisääteisiä henkilökohtaisia oikeuksia ennen oikeudenkäyntiä, sen aikana ja sen jälkeen.

Ranskassa rikosprosessi koostuu rikostutkinnasta ja tuomioistuinkäsittelystä. Tutkintatyyppiä on kaksi rikoksen mukaan: **poliisin esitutkinta** (*enquête de police*), jonka suorittaa poliisin tutkintaosasto syyttäjän johdolla ja **tuomarin esitutkinta** (*enquête judiciaire eli instruction*), jonka suorittaa tutkintatuomari (*juge d'instruction*) tai poliisin tutkintaosasto tutkintatuomarin johdolla.

Esitutkinnan valmistuttua asian käsittely joko lopetetaan tai, jos näyttö on riittävä, asia viedään tuomioistuimeen. Jälkimmäisessä tapauksessa tuomioistuin tutkii näytön ja päättää, onko syytetty syyllinen vai syytön. Jos tuomioistuin katsoo syytetyn syylliseksi, se määrää hänelle rangaistuksen. Muussa tapauksessa tuomioistuin toteaa syytetyn syyttömäksi, ja hänet vapautetaan.

Tarvittavat tiedot löytyvät alla olevien linkkien kautta

- [1 - Rikoksen uhrin oikeudet](#)
- [2 - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana](#)
- [3 - Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnin jälkeen](#)
- [4 - Korvaus](#)
- [5 - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua](#)

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 21/01/2019

1 - Rikoksen uhrin oikeudet

itä tietoja saan viranomaisilta (esim. poliisilta tai syyttäjältä), kun rikos on tapahtunut mutta rikosilmoitusta ei ole vielä tehty?

Jos rikosilmoitusta ei ole tehty eikä rikoksesta ole toimitettu tietoa oikeus- tai tutkintaviranomaisille (poliisi- tai santarmiasemalle (*gendarmerie*)), et saa mitään tietoja, koska rikos ei ole viranomaisten tiedossa.

Jos rikoksesta on toimitettu tieto oikeusviranomaiselle tai poliisi- tai santarmiasemalle jollakin tavoin (muuten kuin uhrin tekemällä ilmoituksella), sinut kutsutaan kuultavaksi ja täsmentämään aiheutunut vahinko ja olosuhteet, joissa rikos tapahtui. Sinulle kerrotaan tässä yhteydessä, mitä oikeuksia sinulla on.

Jos otat itse yhteyttä poliisiin, santarmeihin tai oikeusviranomaiseen, sinua kuullaan samoin välittömästi ja sinulle kerrotaan oikeutesi.

En asu siinä EU:n jäsenvaltiossa, jossa rikos tapahtui (olen unionin kansalainen tai unionin ulkopuolisen maan kansalainen). Miten oikeuksiani suojellaan?

Ranskan kansalainen voi tehdä rikosilmoituksen millä tahansa Ranskassa sijaitsevalla poliisi- tai santarmiasemalla. Ilmoitus käsitellään Ranskassa, jos Ranskan viranomaisilla on siihen toimivalta, tai käsittely siirretään sen valtion toimivaltaisille viranomaisille, jossa rikos tapahtui.

Ranskan alueella rikoksen uhriksi joutunut ulkomaalainen voi tehdä rikosilmoituksen millä tahansa Ranskassa sijaitsevalla poliisi- tai santarmiasemalla. Ulkomaalainen uhri voi käyttää tulkkia kuulemisessa ja rikosilmoituksen tekemisen yhteydessä. Hänelle toimitetaan millä tahansa soveltuvalle tavalla tieto jatkotoimenpiteistä, ja hänen oikeuksiaan suojellaan samalla tavoin kuin Ranskan kansalaisen oikeuksia. Lain mukaan uhrin tiedonsaantioikeus ja muut oikeudet eivät riipu hänen kansalaisuudestaan.

Uhrilla on oikeus oikeusapuun, jos hän on Euroopan unionin jäsenvaltion tai Ranskan kanssa kansainvälisen sopimuksen allekirjoittaneen valtion kansalainen.

Jos uhri tekee rikosilmoituksen tai todistaa jotakuta vastaan paritukseen tai ihmiskauppaan liittyvässä rikoksessa, hänellä on oikeus saada lupa oleskella väliaikaisesti Ranskan alueella ja siten myös oikeus työskennellä, kunhan hänen oleskelustaan ei aiheudu uhkaa yleiselle järjestykselle.

Jos teen rikosilmoituksen, mitä tietoja minulle annetaan?

Rikosilmoituksen tehdessäsi yhteystietosi otetaan ylös, jotta sinuun voidaan ottaa yhteyttä tutkinnan aikana. Sinulle tiedotetaan myös oikeuksistasi ja niiden käyttötavoista.

Tietojen antaminen uhrille tutkinnan etenemisestä

Voit tiedustella poliisilta tai santarmeilta, syyttäjältä tai tutkintatuomarilta (jos asia on siirretty hänen käsiteltäväkseen) sinua koskevan tutkinnan etenemisestä.

Rikostapauksissa ja tietyissä rikkomuksissa, joissa uhri on asianomistajana siviiliasianssa, tutkintatuomari antaa uhrille kuuden kuukauden välein tietoja oikeudenkäynnin etenemisestä.

Tietojen antaminen uhrille tutkinnan tuloksesta

Esitutkinnan päätyttyä sinulle ilmoitetaan tehdystä päätöksestä. Vaihtoehtoja ovat asian tutkimatta jättäminen, syytteesen asettamiselle vaihtoehtoinen menettely tai vastaajan kutsuminen tuomioistuimeen. Jos oikeudenkäynti järjestetään, uhrille ilmoitetaan epäiltyä vastaan esitetyt syytteet sekä oikeudenkäynnin päivämäärä ja paikka.

Tietojen antaminen uhrille silloin, kun asia siirretään tutkintatuomarin käsiteltäväksi

Syyttäjä voi siirtää rikosasian tutkinnan (*information judiciaire*) tutkintatuomarin käsiteltäväksi. Tutkintatuomarin on ilmoitettava uhrille kyseisen menettelyn aloittamisesta, hänen oikeudestaan nostaa siviilianne asianomistajana ja tämän oikeuden käyttötavoista. Jos uhri on alaikäinen, tiedot toimitetaan hänen laillisille edustajilleen.

Tutkintatuomarin ilmoituksessa uhrille kerrotaan myös, että uhrilla on asianomistajana oikeus käyttää avustajanaan asianajajaa, jonka hän voi itse valita tai jonka asianajajakunnan puheenjohtaja voi nimetä hänen pyynnöstään. Ilmoituksessa mainitaan lisäksi, että uhri vastaa oikeudenkäyntikuluista, ellei hänellä ole oikeutta oikeusapuun (ks. edellytykset) tai oikeusturvavakuutusta.

Tietojen antaminen uhrille epäillyn tilanteesta

Uhrille ei välttämättä kerrota, onko teosta epäilty määrätty tutkintavankeuteen tai onko hänet vapautettu vankilasta.

Uhrille ilmoitetaan sen sijaan aina epäillyn asettamisesta oikeudelliseen valvontaan, jos uhrin suojelemiseksi on määrätty lähestymiskielto.

Onko minulla oikeus maksuttomiin käännös- ja tulkkaukspalveluihin (poliisin tai muiden viranomaisten kanssa asioidessani tai rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Jos et puhu tai ymmärrä ranskaa riittävän hyvin, poliisi- tai santarmiasema, jossa olet tehnyt rikosilmoituksen, kutsuu avuksi tulkin. Tulkki on paikalla kuulemisessasi, tarvittaessa keskusteluissasi asianajajan kanssa sekä oikeudenkäynnissä.

Tutkinnan aikana voit pyytää asiaa käsittelevältä tuomarilta käännöksiä olennaisista asiakirjoista. Tärkeiden asiakirjojen käännökset ovat maksuttomia, muiden asiakirjojen käännökset maksullisia.

Jotkin uhrien oikeuksia koskevat asiakirjat on jo käännetty yleisimmille kielille, ja poliisi tai santarmi antaa nämä käännökset uhrille.

Miten viranomaiset varmistavat, että ymmärrän heitä ja he minua (jos olen lapsi tai vammainen)?

Jos sinulla on kommunikointia rajoittava vamma, tutkintaviranomaiset tai tuomarit järjestävät paikalle tulkin avustamaan sinua. Tulkki on läsnä kuulemisissa, asianajan kanssa käymissäsi keskusteluissa ja oikeudenkäynnissä.

Jos et osaa lukea tai et pysty lukemaan, asiakirjat luetaan sinulle ääneen.

Jos olet alaikäinen, kuulemisessa otetaan huomioon ikäsi ja kehitystasosi. Sinua kuulevat erityiskoulutuksen saaneet rikostutkijat. Joskus läsnä on psykologi. Jos kuulemisia tarvitaan useampia, sinua haastattelee mahdollisuuksien mukaan sama rikostutkija.

Joillakin poliisi- tai santarmiasemilla on erityistiloja, joissa voidaan luoda lapselle soveltuva ympäristö ja tehdä kuulemistilaisuudesta vähemmän muodollinen.

Saat aina pyytää valitsemasi aikuisen mukaan kuulemiseen.

Jos tutkinta koskee vakavia rikoksia, erityisesti seksuaalirikoksia, kuulustelut kuvataan tai ainakin nauhoitetaan.

Rikoksen uhrien tukipalvelut

Mitä kautta uhri voi saada tukea?

Uhrien tukijärjestöt auttavat uhreja. Kyseisten järjestöjen tehtävänä on tarjota ohjausta, sosiaali- ja oikeudellista apua tai psykologista tukea kaikille rikoksen uhreille riippumatta siitä, osallistuvatko he rikosoikeudenkäyntiin.

Järjestöillä on jokaisessa alioikeudessa uhrien tukitoimistoja, jotka auttavat ja tukevat uhreja, joita koskeva oikeudenkäynti on vireillä.

On olemassa myös erityisjärjestöjä, jotka voivat tarjota kohdennettua tukea tiettyjen rikosten (esim. lähisuhdeväkivallan) uhreille.

Ohjaako poliisi minut automaattisesti uhrien tukipalvelujen piiriin?

Sinulle kerrotaan oikeudestasi saada apua julkisyhteisön yksiköltä tai uhrien tukijärjestöltä, ja saat niiden yhteystiedot. Poliisi- tai santarmiasemaa ei veloiteta laissa ottamaan suoraan yhteyttä uhrien tukijärjestöihin, mutta jos paikalla on päivystävä tai sinne varta vasten kutsuttu sosiaalityöntekijä (sosiaaliavustaja tai psykologi), hän voi avustaa sinua.

Jokaisella yleisestä turvallisuudesta vastaavalla departementin virastolla on uhrien tuesta kyseisen departementin alueella huolehtiva vastuuhenkilö. Hänen tehtävänä on ylläpitää suhteita järjestöihin, parantaa uhrien kohtaamista, kerätä keskitetysti uhrien kannalta hyödyllisiä tietoja ja seurata rikosoikeudenkäyntejä, jotta hän voi antaa uhrille tietoa tutkinnan etenemisestä.

Kunkin departementin santarmilaitoksella on vastuuhenkilö, joka vastaa ennalta ehkäisemisestä, yhteistyöstä ja yhteydenpidosta uhreihin.

Aina kun on kyse vakavasta rikoksesta, poliisi antaa rikosilmoituksen tekijälle ilman eri pyyntöä uhrien tukilomakkeen, jossa on tietoja uhrien tukemisesta ja sovittelusta vastaavan kansallisen laitoksen (*Institut national d'aide aux victimes et de médiation*, INAVEM) toiminnasta sekä uhrien tukijärjestöjen tai sosiaalipalvelujen yhteystiedot.

Sen jälkeen syyttäjä voi ottaa suoraan yhteyttä uhrien tukijärjestöön, jotta rikoksen uhri saisi tarvitsemansa tuen.

Onnettomuudessa, jossa on ollut osallisena paljon ihmisiä (suuronnettomuus tai terroriteko), tukijärjestöt voivat saada käyttöönsä uhriluettelon ja ottaa suoraan yhteyttä uhreihin.

Miten yksityiselämäni suojellaan?

Tutkinnan aikana sinulla on oikeus syyttäjän luvalla pitää salassa henkilökohtainen osoitteesi ja ilmoittaa sen sijaan santarmi- tai poliisiaseman osoite tai kolmannen osapuolen osoite hänen nimenomaisella suostumuksellaan.

Voit myös vaatia asian käsittelyä suljetuin ovin eli ilman yleisöä. Tuomarin on suostuttava tähän, jos olet joutunut kidutuksen, raiskauksen tai muun seksuaalisen väkivallan uhriksi. Muissa tapauksissa asiaa käsitellään suljetuin ovin vain, jos uhri tai toinen asianomistaja ei vastusta sitä.

Nimeäsi ei missään tapauksessa mainita tiedotusvälineissä, ellei ole antanut siihen lupaa.

Lisäksi uhrien tukijärjestöjen palvelut ja niiden keräämät tiedot ovat täysin luottamuksellisia.

Onko minun tehtävä rikosilmoitus saadakseni uhrien tukipalveluja?

Uhrien tukijärjestön palvelujen saaminen ei edellytä rikosilmoituksen tekemistä.

Miten minua suojellaan, jos olen vaarassa?

Millaista suojelua on saatavissa?

Jos olet joutunut lähisuhdeväkivallan uhriksi, tekijä voidaan määrätä muuttamaan pois perheen asunnosta, häntä voidaan kieltää menemästä tiettyihin paikkoihin ja hänet voidaan määrätä hakeutumaan lääkäriin hoitoon tai psykoterapiaan.

Jos olet joutunut (entisen) avio- tai avopuolisosi väkivallan uhriksi ja olet vakavassa vaarassa, syyttäjä voi antaa sinulle kaukosuojelulaitteen (turvapuhelimen). Lähisuhdeväkivallan uhri voi myös pyytää perheasioita käsittelevää tuomaria antamaan suojelumääräyksen, jossa tekijälle asetetaan tiettyjä kieltoja, jos on vakavia syitä epäillä, että hän on syyllistynyt väkivallantekoihin ja että uhri on vaarassa.

Myös tuomioistuimien voi suojella sinua ja perhettäsi mahdolliselta uhalta tai painostukselta kieltämällä kaikenlaisen yhteydenpidon, esimerkiksi määräämällä oletetun tekijän tutkintavankeuteen tai tuomioistuimen valvontaan tai asettamalla muita oikeudellisia rajoituksia.

Kuka suojelua antaa?

Uhrin suojelusta vastaa oikeusviranomainen, joka tekee uhriin kohdistuvien uhkien ja hänen tarpeidensa perusteella tiettyjä päätöksiä. Niissä voidaan määrätä esimerkiksi tekijälle lähestymiskielto tai kieltää häneltä pääsy tiettyihin paikkoihin, kuten uhrin kotiin. Tällaiset kieltomääräykset välitetään poliisille ja santarmeille, jotka ovat velvollisia valvomaan niiden noudattamista. Jos syytetty tai syylliseksi todettu henkilö rikkoo kieltomääräystä, hänet voidaan pidättää. Määräyksen rikkomisesta voidaan tuomita vankeusrangaistus tai nostaa uusi syyte.

Uhrin turvallisuus voidaan varmistaa antamalla hänelle erityinen suojelulaite (turvapuhelin). Sillä saa helposti yhteyden puhelinpäivystyskeskukseen, josta lähtee välittömästi hälytys lähimmälle poliisi- tai santarmiasemalle, josta lähetetään partio auttamaan vaarassa olevaa uhria.

Arvioidaanko tilannettani sen selvittämiseksi, voiko rikoksentekijä aiheuttaa minulle lisävahinkoa?

Kuulemistasi hoitavan rikospoliisin tehtävänä on kerätä ensimmäiset tiedot, joiden avulla tilannettasi ja suojelutarpeitasi voidaan arvioida yksilöllisesti. Hän välittää nämä tiedot menettelystä vastaavalle oikeusviranomaiselle, joka voi harkintansa mukaan teettää uhrien tukijärjestöllä perusteellisen arvioinnin. Tällaisen yksilöllisen arvioinnin tarkoituksena on muun muassa määrittää riski, että tekijä ryhtyy pelottelu- tai kostotoimiin.

Arvioidaanko tilannettani sen selvittämiseksi, voiko minulle aiheutua lisävahinkoa rikosoikeudenkäyntimenettelyn vuoksi (rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Edellä mainitulla arvioinnin tarkoituksena on myös määrittää rikosoikeudenkäyntiin osallistumisestasi johtuvat toissijaisen uhriutumisen riskit.

Millaista suojelua erittäin haavoittuvassa asemassa olevat uhrit voivat saada?

Uhrien tukijärjestö arvioi erittäin haavoittuvassa asemassa olevien uhrien tilanteen ja tukee heitä.

Uhrien tarpeiden perusteella tarjotaan lisäksi esimerkiksi seuraavia suojelutoimenpiteitä:

- Kuulemistien ja lääkärintarkastusten määrää rajoitetaan ainoastaan välttämättömiin.
- Seksuaalisen tai sukupuoleen perustuvan väkivallan uhri voi pyytää, että kuulemisen suorittaa samaa sukupuolta oleva henkilö.
- Uhria kuullaan tilanteeseen soveltuviin tiloissa, ja häntä kuulevat mahdollisuuksien mukaan samat koulutetut rikostutkijat joka kuulemiskerralla.

Onko alaikäisillä uhreilla erityisiä oikeuksia?

Alaikäisellä uhrilla on kaikki samat oikeudet kuin aikuisella ja lisäksi alaikäisyydestä johtuvia erityisoikeuksia. Jos vaikuttaa siltä, että vanhemmat (tai lailliset edustajat) eivät pysty huolehtimaan alaikäisen lapsen etujen suojaamisesta, oikeusviranomainen nimeää lapselle väliaikaisen edunvalvojan (*administrateur ad hoc*, joka voi olla lapsen omainen tai muu henkilö), jolla on valtuudet käyttää lapsen oikeuksia.

Alaikäisen uhrin etuja puolustamaan nimetään automaattisesti myös asianajaja, jonka on oltava läsnä aina, kun uhria kuullaan.

Tiettyjen rikosten, erityisesti seksuaalirikosten, alaikäisestä uhrista voidaan laatia lääkärin tai psykologin lausunto, jossa arvioidaan hänen kärsimänsä vahingon laatua ja laajuutta sekä määritetään, tarvitseeko hän hoitoa. Tiettyjen rikosten, erityisesti seksuaalirikosten, uhriksi joutuneiden alaikäisten kuulemiset on kuvattava, jotta heitä ei tarvitse kuulla useaan kertaan.

Rikoksen luonteesta riippumatta alaikäinen uhri voi pyytää jokaiseen kuulemiseen mukaan haluamansa henkilön (omaisen, perheenjäsenen, laillisen edustajan, lääkärin tai psykologin).

Mitä oikeuksia minulla on, jos omaiseni on kuollut rikoksen seurauksena?

Henkilöä, joka ei ole joutunut suoraan rikoksen uhriksi, voidaan kuitenkin pitää välillisenä uhrina, jolla on tiettyjä oikeuksia.

Välillisestä uhrista, joka katsoo kärsineensä vahinkoa (vaikka se olisi vain aineetonta), voi tulla asianomistaja esitutkintavaiheessa, asian ollessa tutkintatuomarin käsiteltävänä tai oikeudenkäynnin aikana, jos tekijä saapuu oikeuden eteen.

Toisin kuin rikoksen välitöntä uhria, välillistä uhria ei välttämättä kutsuta oikeusistuntoihin eikä hänelle ilmoiteta niistä, ellei hän ole pyytänyt sitä etukäteen.

Uhrin on täsmennettävä hänelle aiheutuneen vahingon laatu, jotta tuomari voi ratkaista, voidaanko häntä perustellusti pitää asianomistajana.

Mitä oikeuksia minulla on, jos omaiseni on joutunut rikoksen uhriksi?

Henkilöä, joka ei ole joutunut suoraan rikoksen uhriksi, voidaan kuitenkin pitää välillisenä uhrina, jolla on tiettyjä oikeuksia.

Välillisestä uhrista, joka katsoo kärsineensä vahinkoa (vaikka se olisi vain aineetonta), voi tulla asianomistaja esitutkintavaiheessa, asian ollessa tutkintatuomarin käsiteltävänä tai oikeudenkäynnin aikana, jos tekijä saapuu oikeuden eteen.

Toisin kuin rikoksen välitöntä uhria, välillistä uhria ei välttämättä kutsuta oikeusistuntoihin eikä hänelle ilmoiteta niistä, ellei hän ole pyytänyt sitä etukäteen.

Uhrin on täsmennettävä hänelle aiheutuneen vahingon laatu, jotta tuomari voi ratkaista, voidaanko häntä perustellusti pitää asianomistajana.

Voinko osallistua sovitteluun? Millä ehdoin? Olenko turvassa sovittelun aikana?

Sovittelu on oikeudellinen toimenpide, joka voidaan toteuttaa, jos sillä voidaan todennäköisesti korjata uhrille aiheutunut vahinko ja rikoksesta johtuva haitta sekä helpottaa tekijän paluuta yhteiskuntaan.

Sovittelusta voi päättää syyttäjä uhrin suostumuksella tai tämän pyynnöstä.

Jos väkivallan tekijä on uhrin nykyinen tai entinen avio- tai avopuoliso tai rekisteröidyssä parisuhteessa oleva kumppani, sovittelu aloitetaan vain, jos uhri on nimenomaisesti pyytänyt sitä. Tässä tapauksessa tuomioistuimien antama varoituksen (*rappel à la loi*)

Jos uhrin nykyinen tai entinen avio- tai avopuoliso tai rekisteröidyssä parisuhteessa oleva kumppani syyllistyy uusiin väkivallantekoihin sovittelun jälkeen, sovittelua ei voida aloittaa enää uudelleen.

Sovittelu voidaan antaa rikospoliisin, syyttäjän valtuutetun tai sovittelijan tehtäväksi. Sovittelussa uhri ja tekijä kohtaavat siten, että uhrin turvallisuus varmistetaan. Uhrin on hyväksyttävä sovittelun periaatteet ja menettelytavat. Uhria ei saa pakottaa kohtaamaan tekijää vastoin tahtoaan eikä uhria missään tapauksessa saa jättää yksin tekijän kanssa.

Sovittelua ei myöskään aloiteta, jos vaikuttaa mahdolliselta, että tekijän ja uhrin kohtaaminen olisi vaaraksi uhrille.

Mistä oikeuksiani koskeva lainsäädäntö löytyy?

Koko Ranskan lainsäädäntö on saatavilla [☞](#) internetsivustolla. Uhrin oikeudet on lueteltu Ranskan rikosprosessilaisissa (*code de procédure pénale*), erityisesti sen 10-2–10-5 :ssä ja D1-2–D1-12 :ssä.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijäoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 21/01/2019

2 - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana

iten rikosilmoitus tehdään?

Rikosilmoituksen voi tehdä poliisi- tai santarmiasemalla, josta se toimitetaan sen paikkakunnan viralliselle syyttäjälle (*procureur de la République*), jossa rikos tehtiin tai jossa rikosentekijä oleskelee tai jossa hänet pidätettiin.

Ilmoituksen voi myös tehdä suoraan viralliselle syyttäjälle lähettämällä tälle kirjeen, jossa kerrotaan uhrille aiheutuneesta haitasta ja rikoksen tapahtumapäivä ja -paikka sekä ilmoitetaan lähettäjän henkilötiedot ja osoite.

Myös muu henkilö kuin rikoksen uhri voi tehdä ilmoituksen samoin edellytyksin.

Mistä voi selvittää, miten asia etenee?

Tietojen antaminen uhrille tutkinnan etenemisestä

Uhri voi tiedustella hänen tapaustaan koskevan tutkinnan etenemisestä poliisilta tai santarmeilta, syyttäjältä tai tutkintatuomarilta (jos asia on siirretty hänen käsiteltäväkseen).

Kun kyseessä on vakava rikos (*crime*) tai tietyt muut rikokset (*délits*) ja uhri osallistuu menettelyyn asianomistajana, tutkintatuomari antaa uhrille tietoja tutkinnan etenemisestä kuuden kuukauden välein.

Tietojen antaminen uhrille tutkinnan tuloksesta

Tutkinnan päätyttyä uhrille ilmoitetaan tehdystä päätöksestä. Vaihtoehtoja ovat asian käsittelyn päättäminen, syytteeseen asettamiselle vaihtoehtoinen menettely, rikosoikeudellisen tutkinnan aloittaminen tai vastaajan haastaminen oikeuteen. Jos oikeudenkäynti järjestetään, uhrille ilmoitetaan epäiltyä vastaan esitetyt syytteet sekä oikeudenkäynnin päivämäärä ja paikka.

Tietojen antaminen rikosilmoituksen tekijälle

Virallinen syyttäjä antaa rikosilmoituksen tekijälle tietoja jatkotoimista.

Onko rikoksen uhrilla oikeus saada oikeusapua (tutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana)? Millä ehdoin?

Jos uhrilla ei ole asianajajaa, hän voi pyytää tietoja oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan tuomioistuimista, oikeuspalvelutaloilta (*mais on de la justice et du droit*), oikeusalan palvelupisteistä (*point d'accès au droit*) ja kaupungitaloilta sekä sosiaalikeskuksista, joissa uhrien tukijärjestöt päivystävät. Näissä paikoissa on myös saatavilla oikeusalan ammattilaisten, eritoten asianajajien, tarjoamaa maksutonta oikeudellista neuvontaa uhrin iästä, kansalaisuudesta tai varallisuudesta riippumatta.

Uhrilla on oikeus valtion varoista maksettavaan oikeusapuun, jos hän täyttää seuraavat edellytykset:

- Hän on Ranskan kansalainen tai Euroopan unionin jäsenvaltion tai Ranskan kanssa kansainvälisen sopimuksen allekirjoittaneen valtion kansalainen, tai hän asuu Ranskassa vakituisesti ja laillisesti. (Tätä edellytystä ei sovelleta, jos uhri on alaikäinen tai hän osallistuu menettelyyn asianomistajana.)
- Hänen varansa [1] eivät saa ylittää talousarviolaisissa säädettyä ylärajaa. Varoja koskevaa edellytystä ei sovelleta, jos uhri on joutunut erityisen vakavan rikoksen kohteeksi (kuten tahallinen henkeen kohdistuva rikos, kidutus tai muu julma teko, terrorismi tai raiskaus), jos hän kuuluu vähimmäistoimeentulon (*Revenu de solidarité active, RSA*) piiriin tai saa iäkkäiden toimeentulotukea eikä hänellä ole muita tulonlähteitä, tai jos riita-asian kohde tai odotettavissa olevat oikeudenkäyntikulut ovat erityisen merkittävät.

Oikeusapu kattaa

- asianajajan palkkiot;
- mahdolliset haastemiehen maksut;
- mahdolliset asiantuntijapalkkiot yms.;
- mahdollisen vakuuden, joka uhrin olisi maksettava.

Oikeusapu voi olla täysimääräistä tai osittaista. Oikeusapua on tärkeää hakea jo menettelyn alussa, sillä ennen hakemuksen jättämistä aiheutuneita kustannuksia ei korvata.

Uhri voi pyytää tietoja sekä oikeusavun hakemuslomakkeen omalta asianajajaltaan, oikeuspalvelutalolta, kaupungitalolta, asuinpaikkakuntansa tuomioistuimesta tai asiaa käsittelevästä tuomioistuimesta. Lomakkeen voi myös ladata verkko-osoitteesta <https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/R1444>.

[1] Varoja koskevat edellytykset oikeusavun saamiseksi:

Oikeusavun tarpeen arvioinnissa otetaan huomioon uhrin varat 1.1. ja 31.12. välisenä aikana hakemusta edeltävänä vuonna.

Varoiksi katsotaan muun muassa kaikenlaiset tulot lukuun ottamatta perhe-etuuksia ja tiettyjä sosiaalietuuksia. Arvioinnissa huomioidaan myös uhrin puolison, kumppanin ja huollettavina olevien lasten sekä kaikkien samassa taloudessa vakinaisesti asuvien varat.

Voiko rikoksen uhri saada korvauksia kuluista (jotka aiheutuvat osallistumisesta tutkintaan/oikeudenkäyntiin)? Millä ehdoin?

Menettelyistä aiheutuvat kulut voidaan tietyin edellytyksin kattaa uhrin oikeusturvavakuutuksesta, jos se kattaa osittain tai kokonaan asianajajan palkkiot, haastemiehen maksut, oikeudenkäynti- tai muut menettelykulut tai asiantuntijapalkkiot.

Jos kuluja ei voida kattaa uhrin vakuutuksesta, tuomioistuimien voi tuomion antamisen jälkeen vahingonkorvauksista määrätessään määrätä ne tuomitun maksettaviksi uhrin pyynnöstä.

Jos asian käsittely päätetään lopettaa ennen kuin asia menee tuomioistuimen käsiteltäväksi, voiko uhri hakea tällaiseen päätökseen muutosta?

Jos virallinen syyttäjä tutkinnan päätyttyä päättää jättää asian käsittelemättä, uhri voi hakea päätökseen muutosta yleisen syyttäjän (*procureur général*) avulla sen paikkakunnan muutoksenhakutuomioistuimessa (*cours d'appel*), jossa syyttämättäjäättämispäätöksen tehnyt tuomioistuin sijaitsee.

Jos yleinen syyttäjä katsoo, että oikeudenkäynti on tarpeellinen, hän voi ohjeistaa syyttäjän nostamaan syytteen. Jos yleinen syyttäjä katsoo, että muutoksenhaku on perusteeton, hän ilmoittaa uhrille, että asian käsittely lopetetaan.

Lisäksi jos viralliselle syyttäjälle tehty valitus päätetään jättää käsittelemättä tai jos sen tekemisestä on kulunut kolme kuukautta, uhri voi tehdä asianomistajana valituksen suoraan toimivaltaiselle tutkintatuomarille.

Uhri voi myös haastaa rikoksesta epäillyn suoraan oikeuteen pyytämällä haastemiestä toimittamaan tälle haasteen. Tässä tapauksessa uhrin on maksettava vakuus, jonka suuruus määritetään tuomioistuimessa uhrin varojen perusteella.

Voiko uhri osallistua oikeudenkäyntiin?

Uhrille ilmoitetaan oikeudenkäyntipäivä, ja hän voi osallistua käsittelyyn. Joissakin tapauksissa oikeudenkäynti ei ole julkinen, joten uhri voi olla oikeussalissa vain oman todistuksensa ajan. Jos oikeudenkäynti käydään suljetuin ovin, uhri voi osallistua siihen koko menettelyn ajan vain, jos hän osallistuu menettelyyn asianomistajana.

Uhrilla on oikeus saada apua uhrien tukijärjestöltä ilman mitään ehtoja koko oikeudenkäynnin ajan. Tukijärjestöjen jäsenet voivat auttaa uhria osallistumaan menettelyyn asianomistajana, ja he voivat olla mukana eri istunnoissa sekä auttaa uhria ymmärtämään säädöksiä ja tuomareiden päätöksiä.

Jos uhri ei ymmärrä tai puhu ranskaa, hänen avukseen pyydetään tulkki.

Istunnossa asianomistajalla on mahdollisuus kutsua todistajia tai vastustaa tiettyjen todistajien kuulemista.

Uhri tai asianomistaja voi esittää kysymyksiä todistajille ja syytetyille/vastajaalle tuomioistuimen puheenjohtajan välityksellä.

Uhri voi lopuksi esittää päätelmiä (kirjallisia kommentteja) oikeudenkäynnin teknisistä näkökohdista, laista ja/tai asiaa koskevista tosiseikoista, ja tuomarin on vastattava niihin.

Mikä on uhrin virallinen rooli oikeusjärjestelmässä? Onko hän tai voiko hän valita olevansa uhri, todistaja, asianosainen tai toissijaisen syyteoikeuden käyttäjä (asianomistaja)?

Kun rikoksesta on ilmoitettu oikeusviranomaiselle, poliisille tai santarmille, uhri kutsutaan kuultavaksi.

Hänen ei kuulu etsiä rikoksentehtäjiä eikä todistaa tämän syyllisyyttä, vaan tämä tehtävä kuuluu viralliselle syyttäjälle. Häntä voidaan kuitenkin pyytää toimittamaan tietoja tai todisteita (kuten lääkärintodistukset ja todistajien henkilötiedot) totuuden selvittämiseksi.

Uhri voi päättää osallistua menettelyyn asianomistajana, jolloin hänellä on oikeus pyytää korvausta aiheutuneesta vahingosta ja saada asianajajan apua.

Mitä oikeuksia ja velvollisuuksia tähän rooliin liittyy?

Kun asia on siirretty poliisille tai santarmille, he kuulevat uhria. Uhrille kerrotaan tällöin hänen oikeuksistaan, joita ovat seuraavat:

- Oikeus saada vahingonkorvausta aiheutuneesta haitasta joko hyvityksen tai muun tarkoituksenmukaisen keinon, esimerkiksi korjaavan oikeustoimen, avulla;

- Oikeus osallistua asianomistajana joko syyttäjän vireille panemaan menettelyyn, toimivaltaisessa tuomioistuimessa suoraan rikoksentehtäjiä vastaan vireille pantuun menettelyyn tai tutkintatuomarin käsiteltäväksi saatettuun asiaan;
- Jos uhri haluaa osallistua käsittelyyn asianomistajana, jota avustaa joko hänen itse valitsemansa tai toimivaltaisen tuomioistuimen asianajajayhteisön puheenjohtajan hänen pyynnöstään nimeämä asianajaja, uhri vastaa kuluista itse, paitsi jos hän täyttää oikeusavun myöntämistä koskevat edellytykset tai jos hänellä on oikeusturvavakuutus;
- Oikeus saada apua yhden tai useamman julkisyhteisön yksiköltä tai hyväksytyltä uhrien tukijärjestöltä;
- Oikeus tarvittaessa vedota rikosvahinkolautakuntaan (*Commission d'indemnisation des victimes d'infractions, CIVI*), kun on kyse tietyistä rikoksista;
- Oikeus saada tietoja käytettävissä olevista suojoitoista, etenkin suojelumääräyksistä. Uhreille ilmoitetaan myös väkivaltarikosten tekijöiden saamista rangaistuksista ja mahdollisten tuomioiden täytäntöönpanon edellytyksistä;
- Jos uhri ei osaa ranskaa, hänellä on oikeus käyttää tulkkia ja saada käännökset tiedoista, jotka ovat välttämättömiä hänen oikeuksiensa käyttämiseksi;
- Oikeus ottaa oikeudellinen edustajansa tai valitsemansa aikuinen mukaan menettelyn kaikkiin vaiheisiin, ellei toimivaltainen oikeusviranomainen toisin päättä perustelluista syistä;
- Oikeus ilmoittaa asuinosoitteekseen kolmannen osapuolen osoite tämän nimenomaisella suostumuksella;

Uhrin on saavuttava oikeuden eteen ja todistettava, jos hänet on kutsuttu todistajaksi.

Asianomistajalla ei ole velvollisuutta olla henkilökohtaisesti läsnä, jos häntä edustaa asianajaja. Jos asianomistaja on kuitenkin poissa eikä hänellä ole edustajaa, hänen katsotaan luopuneen vaatimuksestaan, ellei hän ole ilmoittanut sitä tuomioistuimeen kirjallisesti.

Asianomistaja ja uhri, joka on kutsuttu tuomioistuimeen antamaan todistajanlausuntonsa, voivat hakea korvausta kuluihin, jotka aiheutuvat osallistumisesta käsittelyyn, jos he pyytävät sitä oikeudenkäynnin aikana.

Voiko uhri antaa oikeudenkäynnin aikana lausuman tai esittää todisteita? Millä ehdoin?

Uhri voi antaa lausuman käsittelyn aikana ja esittää todisteita, joiden on kuitenkin oltava kontradiktorisen periaatteen mukaisia ja jotka on täytynyt toimittaa etukäteen vastaajapuolelle (epäillylle ja/tai hänen asianajajalleen) sekä viralliselle syyttäjälle.

Uhri voi ryhtyä asianomistajaksi yksin tai asianajajan avustamana.

Hänen on ilmoitettava hakemansa vahingonkorvauksen määrä (rahamäärä, joka kattaa rikoksesta aiheutuneet aineelliset vahingot, kärsimykset ja ajan menetyksen). Uhri voi pyytää tähän apua uhrien tukijärjestöiltä.

Mitä tietoja uhrille annetaan oikeudenkäynnin aikana?

Uhrille kerrotaan hänen oikeudestaan toimia asianomistajana, käyttää apunaan asianajajaa ja saada tietyn edellytyksin oikeusapua sekä mahdollisuudesta saada mukaansa menettelyyn uhrien tukijärjestön jäsen.

Asianomistajana toimivalle uhrille kerrotaan mahdollisuudesta vedota tietyissä tapauksissa rikosvahinkolautakuntaan vahingonkorvauksen saamiseksi, jos tuomioistuin on niin määrännyt.

Voiko uhri tutustua oikeudenkäyntiasiakirjoihin?

Uhri ei voi suoraan tutustua asiakirjoihin rikostuomioistuimessa (*Tribunal Correctionnel*) tai poliisituomioistuimessa (*Tribunal de Police*), vaan hänen täytyy ensin saada siihen lupa syyttäjältä.

Jos uhri toimii asianomistajana, hän voi tutustua asiakirjoihin tapauksen mukaan joko suoraan tai asianajajansa välityksellä tai pyytää niistä jäljennöksen.

Hän voi saada rikostuomioistuimesta maksutta jäljennökset pöytäkirjoista, joissa rikos todetaan, todistajien kirjallisista lausunnoista ja asiantuntijalausunnoista sekä jäljennökset muista menettelyyn liittyvistä asiakirjoista.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

3 - Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnin jälkeen

oiko tuomioistuimen päätökseen hakea muutosta?

Muutoksen hakeminen tuomioistuimen päätökseen edellyttää uhrilta siviilikanteen nostamista: uhri ei ole automaattisesti oikeudenkäynnin osapuoli.

Jos kanne on pantu vireille eli tuomioistuin on hyväksynyt uhrin nostaman siviilikanteen, uhri ei voi hakea muutosta syyllisyyttä koskevaan päätökseen tai tuomioistuimen määräämään rangaistukseen. Uhrilla on oikeus hakea muutosta ainoastaan häntä koskeviin tuomion osiin.

Mitkä ovat uhrin oikeudet tuomion antamisen jälkeen?

Uhrilla on joka tapauksessa oikeus

- saada tieto päätöksestä, jonka mukaan rikoksenteikijää on kielletty olemassa yhteydessä häneen;
- Saada tieto tuomion täytäntöönpanosta (tuomitun vapauttamisesta, rangaistuksen lyhentämisestä, asuinpaikasta jne.); tiedot voi saada uhrien tukijärjestöstä tai suoraan [vankein- ja ehdonalaishoitolaiteksestä \(Service Pénitentiaire d'Insertion et de Probation, SPIP\)](#).
- pyytää tuomarilta, että rikoksenteikijää kielletään tapaamasta tai olemasta yhteydessä uhriin, jos rikoksenteikijä vapautetaan tilapäisesti, jos hänet päästetään ehdonalaiseen vapauteen tai jos hänen rangaistustaan lyhennetään tai muutetaan;
- saada tieto, jos tuomittu pakenee vankilasta, ja jos uhri itse tai hänen omaisensa ovat vaarassa;
- saada tukea uhrien tukijärjestöltä;
- siihen, että uhrin edut otetaan huomioon ennen tuomitun vapauttamista koskevan päätöksen tekemistä; esittää kirjallisia huomioita 15 päivän kuluessa ennen päätöksen tekemistä.

Jos uhri on nostanut siviilikanteen, hänellä on lisäksi oikeus

- saada tuomioistuimelta tieto oikeudesta kääntyä [rikosvahinkolautakunnan \(Commission d'Indemnisation des Victimes d'Infraction, CIVI\)](#) puoleen;
- asianajajan tarjoamaan oikeudelliseen edustukseen ja/tai oikeusapuun;
- saada tieto päätöksestä (päätöksen toimittaminen).

Tuomion täytäntöönpanon aikana uhrilla on oikeus

- 1) kääntyä oikeusviranomaisen puoleen, jos hänen etunsa vaarantuvat;
- 2) saada korvaus hänelle aiheutuneesta vahingosta vahingonkorvauksen tai muun soveltuvan keinon muodossa, tarvittaessa myös korjaavan oikeuden toimenpiteen avulla;
- 3) saada halutessaan tieto vankeusrangaistuksen päättymisestä rikosprosessilaissa määritellyissä tapauksissa ja siinä säädetyin edellytyksin;
- 4) tarvittaessa kotirauhan turvaamiseen.

Oikeusviranomaisen tehtävänä on taata nämä oikeudet täytäntöönpanon ajan rangaistuksen muodosta riippumatta.

Onko uhrilla oikeus saada tukea tai suojelua oikeudenkäynnin jälkeen? Kuinka kauan?

Oikeudenkäynnin jälkeen uhri voi pyytää asianajajan apua. Asianajaja antaa neuvoja kanteen nostamisen mahdollisuudesta ja siitä, miten päätös saatetaan ulosottomiehen käsiteltäväksi.

Uhri voi myös saada apua uhrien tukijärjestöiltä määräämättömän ajan.

Mitä tietoja uhrille annetaan siinä tapauksessa, että rikoksenteikijä tuomitaan?

Jos rikoksenteikijä tuomitaan, uhrille ilmoitetaan tuomiosta, jos siihen sisältyy määräyksiä, joilla rikoksenteikijää kielletään olemasta yhteydessä uhriin tai tulemasta tämän asuntoon.

Jos uhri on nostanut siviilikanteen, hänelle toimitetaan kopio tuomiosta, johon sisältyvät tiedot annetusta rangaistuksesta.

Jos rikoksentehtäjä on tuomittu vankeuteen, uhrille voidaan ilmoittaa, kun harkitaan tuomitun vapauttamista ehdonalaan vankeuteen, ja uhrin näkemys voidaan ottaa huomioon.

Ilmoitetaanko uhrille, jos rikoksentehtäjä vapautuu (myös ennen määräaikaan tai ehdonalaan) tai pakenee vankilasta?

Jos henkilö on tuomittu tietyistä rikoksista (raiskaus, murha, murhayritys ja suurin osa seksuaalirikoksista), uhrille tai asianomistajalle voidaan pyynnöstä antaa suoraan tai asianajajan välityksellä tieto rikoksentehtäjän vapauttamisesta tuomion päättyessä.

Syyttäväviranomaisen tehtävänä on ilmoittaa uhrille tuomitun mahdollisesta paosta.

Voiko uhri osallistua vapauttamista tai ehdonalaan pääsyä koskevien päätösten tekemiseen? Voiko uhri esimerkiksi antaa tässä yhteydessä lausunnon tai hakea päätöksiin muutosta?

Jos on olemassa vaara, että tuomittu hakeutuu uhrin tai asianomistajan läheisyyteen, ja katsotaan, että tällaista kohtaamista on syytä välttää, tuomion täytäntöönpanosta vastaava tuomioistuim sisällyttää päätökseen vankeusrangaistuksen tilapäisestä tai lopullisesta päättämisestä kiellon olla ottamatta yhteyttä uhuriin tai asianomistajaan ja tarpeen mukaan kiellon lähestyä tämän asuntoa tai työpaikkaa (rikosprosessilain 712-16-2 :n 2 momentti).

Tämä kiello on pakollinen (paitsi jos tehdään erityisin syin perusteltu eriävä päätös), jos henkilö on tuomittu jostakin rikosprosessilain 706–47 :ssä tarkoitettusta rikoksesta (suurin osa seksuaalirikoksista, rikosprosessilain 712–16-2 :n 2 momentti).

Tässä tapauksessa uhrille tai asianomistajalle ilmoitetaan toimenpiteestä ja mahdollisista seurauksista, joita tuomitulle aiheutuu kiellon noudattamatta jättämisestä (rikosprosessilain 712–16-2 :n 3 momentti, ks. jäljempänä).

Asianomistajan (ei pelkän uhrin) asianajaja voi pyynnöstä osallistua kontradiktoriseen pääkäsittelyyn ja esittää huomionsa tuomarille, tuomioistuimelle ja rangaistusten täytäntöönpanosta vastaavalle osastolle, kun tarkastellaan vähintään viideksi vuodeksi vankeuteen tuomitujen henkilöiden pyyntöjä päästä ehdonalaan.

Rangaistusten täytäntöönpanosta vastaavat tuomarit voivat ennen päätöksen tekemistä ilmoittaa uhrille tai asianomistajalle joko suoraan tai tämän asianajajan välityksellä, että hän voi esittää huomionsa kirjallisesti 15 päivän kuluessa tämän ilmoituksen antamisesta. Uhri tai asianomistaja voi esittää huomionsa tuomioistuimelle valitsemallaan tavalla.

Uhri ei voi hakea muutosta päätöksiin, jotka koskevat tuomitulle määrätyn rangaistuksen täytäntöönpanoa. Uhri voi kuitenkin esittää uuden kantelun, jos rikoksentehtäjä syyllistyy uusiin rikoksiin, tai ilmoittaa täytäntöönpanon seurannasta vastaavalle tuomarille tai syyttäväviranomaiselle, jos tuomittu ei ole noudattanut häntä koskevia velvoitteita tai kielloja, esimerkiksi jos hän ei noudata kielloa olla lähestymättä uhria.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 21/01/2019

4 - Korvaus

iten uhri voi hakea vahingonkorvausta rikoksentehtäjältä? (esim. viemällä asian oikeuteen, nostamalla vahingonkorvauskanteen tai aloittamalla liitännäismenettelyn)

Voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti jokainen uhriksi itsensä katsova henkilö

- voi esittää asiaa käsittelevälle tutkintatuomarille asianomistajana yksityisoikeudellisen vaatimuksen;
- panna vireille välitoimimenettelyn tai esittää vaatimuksen pääasiaa käsittelevälle siviilituomioistuimelle.

1) Siviilikanne voidaan panna vireille rikostuomioistuimessa monella eri tapaa:

– **kanne** (*action*), jos yleinen syyttäjä ei ole nostanut syytettä (minkä seurauksena oikeudenkäynti tulee vireille).

Asiassa voidaan edetä kahdella tavalla:

- asian saattaminen vireille suoraan rikoksentehtäjälle osoitetulla **haasteella** (*citation directe*) (kun kyseessä on rikkomus (*contra vention*) tai rikos (*délit*);

- **siviilikanteen nostaminen** (kun kyseessä on vakavampi rikos (*délit, crime*)).

– **Väliintulo** (*intervention*), jos oikeudenkäynti on jo vireillä yleisen syyttäjän nostaman syytteen perusteella.

– **Siviilikanteen nostaminen.**

Tämä toimenpide voidaan toteuttaa siten, että uhri on läsnä oikeudenistunnossa, mutta vaatimuksen voi myös esittää rikostuomioistuimen puheenjohtajalle saantitodistuskirjeellä tai faksilla. Vaatimuksessa uhrin on ilmoitettava halustaan nostaa siviilikanne sekä vaadittavien vahingonkorvausten määrä. Nämä toimenpiteet voidaan hoitaa myös asianajajan välityksellä.

2) Siviilikanne siviilituomioistuimessa voidaan nostaa tavanomaista siviilioikeudellista vastuuta koskevan oikeuden perusteella.

Jos uhri päättää vedota siviilituomioistuimeen saadakseen korvauksen hänelle aiheutuneesta vahingosta, hän ei voi tämän jälkeen vedota rikostuomioistuimeen. Sen sijaan jos uhri vetoaa ensin rikostuomioistuimeen, hän voi tämän jälkeen viedä asian myös siviilituomioistuimen käsiteltäväksi.

Tuomioistuin on määrännyt rikoksenteikijän maksamaan uhrille vahingonkorvausta. Miten uhri voi varmistaa, että rikoksenteikijä maksaa korvauksen?

Jos korvauksen saamisessa ilmenee hankaluuksia, uhri voi turvautua siviilioikeudellisiin täytäntöönpanomenettelyihin kääntymällä ulosottomiehen puoleen. Vaatimus täytyy toimittaa postitse tuomitun kotipaikan alioikeuden puheenjohtajalle, tai jos tuomittu on vankeudessa, sen alueen alioikeudelle, jonka tuomiopiiriin kyseinen rangaistuslaitos kuuluu. Määrä voidaan takavarikoida

- tuomitun saatavilla olevasta palkasta;
- tuomitun tilillä olevista varoista;
- tuomitun muusta omaisuudesta.

Jos rikoksenteikijä ei maksa korvausta, voiko valtio maksaa uhrille etumaksua tämän sijasta? Millä ehdoin?

Jos rikoksenteikijä ei suorita korvausta uhrille vapaaehtoisesti, uhri voi kääntyä rikoksen uhrien tukipalvelun (*service d'aide au recouvrement des victimes d'infractions, SARVI*) puoleen. Uhrin on ainoastaan osoitettava, että hänelle on myönnetty vahingonkorvauksia lopullisen rikosoikeudellisen päätöksen (päätökseen ei voida enää hakea muutosta) nojalla.

Rikoksen uhrien tukipalvelu maksaa vahingonkorvauksen kokonaisuudessaan 1 000 euroon asti vastuuvollisen sijasta. Tämän euromäärän ylittävältä osuudelta se maksaa etumaksuna 30 prosenttia summasta 3 000 euroon asti. Kun etumaksu on suoritettu, rikoksen uhrien tukipalvelu maksaa loput korvauksesta sitä mukaa ja sikäli kuin se saa varoja perittyä tuomitulta.

Voidakseen saada apua rikoksen uhrien tukipalvelusta uhrin on täytettävä perintää koskeva hakemuslomake (*formulaire de demande d'aide au recouvrement*), joka on saatavilla alioikeuksissa (tuomioistuimen kirjaamon keskityksessä asiointipisteessä (*guichet unique de greffe*), uhrien asioiden käsittelystä vastaavan tuomarin kirjaamossa (*greffe du juge délégué aux victimes*), ulosottovirastossa (*bureau d'exécution*), uhrien tukitoimistossa jne.) ja oikeuspalvelutaloissa (*maisons de justice et du droit*), oikeusalan palvelupisteissä (*point d'accès au droit*), kaupungintaloissa (*mairies*) jne.. Nämä toimittavat täytetyn lomakkeen rikoksen uhrien tukipalveluun.

Rikoksen uhrien tukipalveluun osoitettava hakemus on toimitettava aikaisintaan kahden kuukauden ja viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun vahingonkorvauksista annettu päätös on saanut lainvoiman.

Onko uhrilla oikeus saada korvausta valtiolta?

Terrorismin ja muiden rikosten uhrien vakuusrahastosta (*Fonds de Garantie des victimes des actes de Terrorisme et d'autres Infractions, FGTI*) maksetaan korvauksia terrorismin uhreille erityismenettelyä noudattaen. Rahastosta maksetaan korvauksia myös

- raiskauksen, seksuaalisen väkivallan, varkauden, petoksen, kavalluksen, kiristyksen tai omaisuuteen kohdistuvan vahingonteon uhreille;
- henkilöille, joille rikos on aiheuttanut pysyvän tai täydellisen työkyvyttömyyden;
- murhan tai tapon uhrin omaisille.

Korvauksen saamiseksi terrorismin ja muiden rikosten uhrien vakuusrahastosta on esitettävä tietyin edellytyksin hakemus suoraan hakijan asuinpaikan tai rikosta käsitelleen rikostuomioistuimen sijaintipaikan alioikeuden rikosvahinkolautakunnalle (*commission d'indemnisation des victimes d'infraction, CIVI*)

Hakemus on toimitettava rikosvahinkolautakunnalle kolmen vuoden kuluessa rikoksen ajankohdasta. Tätä määräaikaa jatketaan vuodella rikosoikeudenkäynnin seurauksena annetun lopullisen tuomion päivämäärästä alkaen.

Jos rikos on tapahtunut Ranskan alueella, korvauksia voivat saada

- Ranskan kansalaiset;
- Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansalaiset.

Jos rikos on tapahtunut ulkomailla, ainoastaan Ranskan kansalaiset voivat saada korvausta.

1) Henkilöön kohdistuvissa vakavissa rikoksissa:

Uhrille voidaan maksaa täysi korvaus, jos teot ovat johtaneet kuolemaan, aiheuttaneet haitan tai pysyvän vamman tai johtaneet vähintään kuukauden kestävään täydelliseen työkyvyttömyyteen tai jos kyseessä on raiskaus, seksuaalinen väkivalta tai ihmiskauppa.

Rikosvahinkolautakunta ottaa huomioon muun muassa sosiaaliturvajärjestelmän, keskinäisten vakuutuskassojen ja vakuutusyhtiöiden maksamat etuudet. Vaatetukseen tai muuhun henkilökohtaiseen omaisuuteen kohdistuneita vahinkoja ei korvata.

2) Pienemmissä henkilövahingoissa ja omaisuusvahingoissa, jotka aiheutuvat varkaudesta, kavalluksesta, kiristyksestä tai omaisuuteen kohdistuvasta vahingonteosta:

Jos uhri kärsii fyysisestä vahingosta, joka aiheuttaa alle kuukauden pituisen täydellisen työkyvyttömyyden, tai omaisuusvahingosta, jotka aiheutuvat jostakin edellä luetelluista seitsemästä rikoksesta, korvauksiin sovelletaan tiukkoja ehtoja ja enimmäismääriä.

Tällöin korvauskelpoisuuteen sovelletaan seuraavia ehtoja:

- uhrin tulot saavat olla enintään 1,5-kertaiset suhteessa osittaisen oikeusavun saamiselle vahvistettuun enimmäismäärään (jota tarkistetaan perheestä aiheutuvien kustannusten perusteella);
- uhrin on mahdotonta saada menetyksestään täysimääräistä ja riittävää korvausta vakuutusyhtiöltä, sosiaaliturvajärjestelmältä tai muulta korvausvelvolliselta elimeltä;
- uhrin taloudellisen tai psykologisen tilanteen on oltava vaikea rikoksen seurausten vuoksi (koskee ainoastaan omaisuusvahinkoja).

Uhri voi näin ollen saada enintään 4 500 euron korvauksen.

Onko uhrilla oikeus saada korvausta, jos rikosentekijää ei tuomita?

Jos rikosentekijää ei tuomita, uhri voi nostaa vahingonkorvauskanteen siviilituomioistuimessa ja vaatia vahingonkorvausta. Uhrin on osoitettava, että rikosentekijä on vastuussa hänelle aiheutuneesta vahingosta.

Koska menettely rikosvahinkolautakunnassa on riippumaton rikostuomioistuimessa käytävästä menettelystä, uhri voi vedota rikosvahinkolautakuntaan myös siinä tapauksessa, että rikostuomioistuin ei ole antanut asiassa tuomiota tai että syytetty on vapautettu.

Onko mahdollista saada etumaksua sillä aikaa kun korvaushakemusta käsitellään?

Rikosvahinkolautakuntaan liittyvän hakumenettelyn yhteydessä uhri voi pyytää etumaksua, jos hänen oikeuttaan vahingonkorvaukseen ei ole kiistetty ja jos vahingonkorvausta ei voida määritellä, koska kokonaissummaa ei voida laskea tai koska sosiaaliturvajärjestelmä ei ole ilmoittanut korvattavien summien määrää. Jos nämä ehdot eivät täyty, uhrille voidaan kuitenkin myöntää tietty määrä rikosvahinkolautakunnan puheenjohtajan harkinnan mukaan.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 21/01/2019

len joutunut rikoksen uhriksi. Mihin voin ottaa yhteyttä?

Rikoksen uhreille palveluja tarjoavat tahot on koottu seuraavaan luetteloon: [Luettelo uhrien tukijärjestöistä](#).

Voit olla yhteydessä asuinpaikkaasi lähimpänä olevaan uhrien tukijärjestöön.

Rikoksen uhrien neuvontapuhelin

Uhreille annettava erityistuki:

- Vaarassa olevat lapset: 119 – päivystää 24/7
- Kadonneet lapset: 116 000 – päivystää 24/7
- Naisiin kohdistuva väkivalta: 3919 – ma–pe klo 9–22, viikonloppuna ja pyhinä 9–18
- Raiskaus ja seksuaalinen väkivalta: 0 800 05 95 95 – ma–pe klo 10–19
- Muukalaisvihamieliset teot: 01 40 35 36 55 – ma, to ja pe klo 10.30–13.30
- Homofobiset teot: 01 48 06 42 41 – ma–pe klo 18–22, la klo 14–16 ja su klo 18–20
- [Koulukiusaaminen](#): 3020 – ma–pe klo 9–22, la klo 9–18

Onko uhrille tarjottava tuki maksutonta?

Tukijärjestöjen tarjoama tuki on uhrille **täysin** maksutonta.

Millaista tukea rikoksen uhri voi saada valtiolta tai viranomaisilta?

Lääkintäapua:

Sairaalassa uhri voi saada lääkäriltä todistuksen vammoistaan.

Parisuhdeväkivalta:

Vaaran uhatessa uhri voi siviilisäädystään saattaa asian kiireellisesti alioikeudessa perheoikeudellisista asioista vastaavan tuomarin (*judge aux affaires familiales*) käsittelyyn saadakseen suojelumääräyksen, jonka nojalla asunto määrätään väliaikaisesti uhrin käyttöön ja väkivaltainen kumppani hädätään.

Oikeusapu:

Jokaisen alioikeuden yhteydessä toimii uhrien tukijärjestön hallinnoima uhrien tukitoimisto (*bureau d'aide aux victimes*). Nämä toimistot antavat neuvoja ja ohjausta ja tukevat rikosten uhreja. Ne myös antavat tietoa oikeusjärjestelmän toiminnasta ja uhria koskevista käynnissä olevista menettelyistä. Uhrit voivat saada

- tietoa asioiden kiireellisestä käsittelystä, esim. jos heidän on saavuttava oikeuteen välittömästi asian käsittelemiseksi;
- tietoa rikosoikeudellisen menettelyn etenemisestä.

Uhrit ohjataan automaattisesti sellaisen korvausjärjestelmän piiriin, josta heillä on oikeus hakea korvausta.

Uhreille annettava tuki on maksutonta ja luottamuksellista.

Millaista tukea rikoksen uhri voi saada kansalaisjärjestöiltä?

Tukijärjestöt avustavat uhria menettelyn alusta loppuun antamalla hänelle maksutta oikeudellisiin ja sosiaalisiin asioihin liittyvää tietoa sekä psykologista tukea. Järjestöjen edustajat voivat avustaa uhria rikosilmoituksen tekemisessä tai siviilioikeudellisen vaateen esittämisessä. Ne voivat olla läsnä myös suullisessa rikosoikeuden istunnossa ja auttaa uhria ymmärtämään oikeudenkäyntitoimia ja eri viranomaisten päätöksiä.

Järjestöillä voi olla edustaja myös mm. santarmi- tai poliisiasemilla, sairaaloissa, tuomioistuimissa ja sosiaalipalveluissa. Niiden yhteystiedot ovat saatavilla tuomioistuimista taikka santarmi- ja poliisiasemilta sekä [tästä luettelosta](#).

Uhrien yleisten tukijärjestöjen lisäksi on monia muita järjestöjä, joiden erikoisalaa ovat esimerkiksi ruumiinvammat, parisuhdeväkivalta, liikenneonnettomuudet ja hoitovirheet. Jotkut perheväkivallan uhreiksi joutuneita naisia auttavat järjestöt voivat tarjota naisille ja heidän lapsilleen hätämajoitusta.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 21/01/2019

Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnissä - Kroatia

The language version you are now viewing is currently being prepared by our translators. Please note that the following languages: [hr](#) have already been translated.

Rikoksen uhreilla on tiettyjä oikeuksia rikosoikeudellisessa menettelyssä sekä tutkinnan että oikeudenkäynnin aikana; lapset sekä seksuaalirikosten ja ihmiskaupan uhrin saavat erityissuojelua

Rikoksen uhrilla on oikeus

- saada tietoja, joita poliisi, tutkija, syyttäjä ja tuomioistuimien ovat velvollisia antamaan
- psykologiseen apuun ja muuhun uhrien auttamiseen erikoistuneiden organisaatioiden tarjoamaan apuun
- osallistua vahinkoa kärsineenä osapuolena rikosoikeudelliseen menettelyyn
- saada syyttäjältä tieto, mihin toimiin uhrin nostaman kanteen johdosta on ryhdytty, ja tehdä valitus ylemmälle syyttäjälle
- valtion varoista maksettavaan erityisavustajaan, jos rikoksesta on aiheutunut vakavaa psykofyysistä tai muuta vahinkoa
- nostaa vahingonkorvauskanne
- lainmukaiseen korvaukseen, jos uhrille on aiheutunut vakavia ruumiinvammoja tai jos tämän terveydentila on huomattavasti heikentynyt väkivaltarikoksen johdosta.

Seksuaalirikosten ja ihmiskaupan uhreilla on edellä mainittujen oikeuksien lisäksi oikeus

- puhua avustajan kanssa ennen kuulemist
- valtion varoista maksettavaan oikeusavustajaan
- tulla samaa sukupuolta olevan henkilön kuulemaksi poliisilaitoksella tai syyttäjänvirastossa
- pyytää uskottua henkilöä olemaan läsnä kuulemisessa
- olla vastaamatta yksityiselämää koskeviin epäolennaisiin kysymyksiin
- pyytää tulla kuulluksi audiovisuaalisia laitteita käyttäen
- henkilötietojen luottamukselliseen käsittelyyn
- pyytää yleisön poistamista istuntosalista.

Jos **rikoksen uhri on lapsi**, hänellä on edellä mainittujen oikeuksien lisäksi oikeus

- valtion varoista maksettavaan oikeusavustajaan
- uskotun henkilön läsnäoloon menettelyn eri vaiheissa
- henkilötietojen luottamukselliseen käsittelyyn
- todistamiseen suljetuin ovin
- tuomioistuimen erityisavustajan palveluihin sekä olosuhteista, rikostyyppistä ja uhrin iästä riippuen oikeus tulla kuulluksi audiovisuaalisia laitteita käyttäen
- rikostyyppistä riippuen tulla kuulluksi kotona tai tarkoitukseen varustetussa tilassa muualla kuin tuomioistuimessa.

Lapsiksi katsotaan kaikki alle 18-vuotiaat henkilöt.

Tutkintatuomari kuulee lapsitodistajia ja -uhreja siihen tarkoitettuun istunnossa, ja kutsu saapua kuultavaksi on esitettävä todistajana toimivalle lapselle tämän vanhemman tai huoltajan välityksellä.

Siviilikanne

Jos asianomistaja ilmoittaa rikoksesta, useimmissa tapauksissa syyttäjä nostaa syytteen viran puolesta.

Siviilikanteen voi nostaa sellaisista rikoksista, joissa rikosoikeudellisen menettelyn vireillepano sitä edellyttää. Kanne on nostettava kolmen kuukauden kuluessa päivästä, jona valtuutettu luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö on saanut tiedon rikoksesta ja sen tekijästä.

Vahingonkorvauskanne

Rikoksen uhrille on myös vahinkoa kärsinyt osapuoli, jolla on oikeus nostaa tuomioistuimessa vahingonkorvauskanne.

Kanteella voi vaatia

- vahingonkorvausta aineellisesta tai aineettomasta (esim. kipu tai pelko) vahingosta
- omaisuuden palauttamista (kantelijan on todistettava olevansa omistaja tai laillinen haltija)
- oikeustoimen mitätöimistä, jos rikoksella on toteutettu omistusoikeutta koskeva oikeustoimi (vastaaja pakotti kantelijan tekemään sopimuksen).

Vahingonkorvauskanteen voi esittää rikosoikeudellisessa menettelyssä tai erillisessä siviilioikeudellisessa menettelyssä. Jos kanne on nostettu rikosoikeudellisessa menettelyssä, kanteen hyväksyminen edellyttää, että tuomioistuin toteaa vastaajan syylliseksi.

Siviilioikeudellisessa menettelyssä kanteen hyväksymiselle ei ole ennakkoehtoja.

Oikeus rahalliseen korvaukseen

Tahallisen väkivaltarikoksen uhrilla on oikeus rahalliseen korvaukseen valtion varoista.

Poliisilla, syyttäjällä ja tuomioistuimella on velvollisuus antaa uhrille tietoja oikeudesta korvaukseen, toimittaa tälle lomakkeet korvauksen hakemiseksi sekä antaa uhrille tämän pyynnöstä yleisiä ohjeita ja tietoja hakemuksen täyttämisestä ja siihen liitettävistä asiakirjoista.

Korvaushakemus toimitetaan oikeusministeriöön lomakkeella, jonka voi ladata ministeriön verkkosivuilta:

Rikoksen uhreille tarkoitettu lomake rahallisen korvauksen hakemiseksi

Seuraavilla henkilöillä on oikeus rahalliseen korvaukseen:

- väkivaltarikoksen uhri, joka on Kroatian tai Euroopan unionin jäsenvaltion kansalainen tai jonka asuinpaikka on sen alueella
- uhri, jolle on aiheutunut vakava ruumiinvamma tai jonka terveydentila on rikoksen johdosta heikentynyt (korvausta voi saada hoitokuluihin, jos pakollinen sairausvakuutus ei kata niitä, ja Kroatiassa sairausvakuutuksesta korvattavien enimmäismäärien rajoissa; korvaus ansionmenetyksestä on enintään 35 000 kunaa)
- kuolleen uhrin lähiomainen (korvaus lakisääteisen elatusavun menetyksestä on enintään 70 000 kunaa)
- kuolleen uhrin hautajaiskulut maksanut henkilö (korvaus enintään 5 000 kunaa)
- tapauksissa, joissa rikoksesta on tehty ilmoitus taikka poliisi tai syyttäjä on viran puolesta kirjannut rikoksen kuuden kuukauden kuluessa sen tekopäivästä, riippumatta siitä, onko tekijä tiedossa vai ei.

Vahinkoa kärsineen osapuolen oikeudet rikosoikeudellisessa menettelyssä

Uhrilla on vahinkoa kärsineenä rikosoikeudellisen menettelyn osapuolena oikeus

- käyttää äidinkieltään
- nostaa vahingonkorvauskanne tai hakea tilapäisiä turvaamistoimia
- asianajajaan
- esittää tosiseikkoja ja todisteita
- osallistua pääistuntoon
- osallistua oikeuden istuntoihin ja pääistuntoon ja esittää loppupuheenvuoro
- tutustua tapauksen asiakirja-aineistoon
- saada syyttäjältä tieto siitä, mihin toimiin uhrin nostaman kanteen johdosta on ryhdytty, ja tehdä valitus ylemmälle syyttäjälle
- hakea muutosta

- esittää syyttämispyyntö tai nostaa siviilikanne
- saada tieto rikossyytteen hylkäämisestä tai syyttämättäjäättämispäätöksestä
- nostaa syyte yleisen syyttäjän sijaan
- vaatia edeltäneen oikeustilan palauttamista (restitutio in integrum)
- saada tieto rikosoikeudellisen menettelyn lopputuloksesta.

Tieto rikosentekijän vapauttamisesta

Jos syytetty saa vankeusrangaistuksen, oikeusministeriö ilmoittaa rikoksen uhrille päivän, jolloin tekijä vapautuu.

Uhrin oikeudet rikoksen uhrille maksettavasta rahallisesta korvauksesta annetussa laissa

Rikoksen uhrille maksettavasta rahallisesta korvauksesta annetun lain mukaan henkilöllä, joka on joutunut tahallisen väkivaltarikoksen uhriksi Kroatian alueella, on 1. heinäkuuta 2013 alkaen ollut oikeus hakea korvausta suoraan valtiolta.

Kyseisen oikeuden käytön ehtona on, että laissa säädetty edellytykset täyttyvät.

Uhrin on oltava Kroatian tai jonkin muun Euroopan unionin jäsenvaltion kansalainen tai hänen kotipaikkansa on oltava sen alueella. Lisäksi uhrille on täytynyt aiheutua vakavia ruumiinvammoja tai hänen terveydentilansa on täytynyt heikentyä merkittävästi rikoksen seurauksena.

Edellytyksenä on myös, että rikoksesta on tehty ilmoitus taikka poliisi tai syyttäjä on kirjannut rikoksen kuuden kuukauden kuluessa sen tekopäivästä. Sillä, onko tekijä tiedossa vai ei, ei ole merkitystä.

Korvausta haetaan lomakkeella, johon uhrin täytyy liittää siinä luetellut asiakirjat. Lomake on saatavilla poliisilaitokselta, syyttäjänvirastosta ja kunnallisista ja maakunnallisista tuomioistuimista sekä sähköisesti oikeusministeriön, sisäministeriön, syyttäväviranomaisen sekä kunnallisten ja maakunnallisten tuomioistuinten verkkosivuilta.

Asianmukaisesti täytetty lomake, johon on liitetty tarvittavat asiakirjat, toimitetaan oikeusministeriölle kuuden kuukauden kuluessa rikoksen tekemisestä tai myöhemmin, jos uhri ei perustelluista syistä ole voinut toimittaa sitä määräajassa; tällöin lomake on toimitettava kolmen kuukauden kuluessa päivästä, jona kyseiset perustellut syyt ovat rauenneet. Hakemusta ei voi tehdä enää sen jälkeen, kun rikoksesta on kulunut kolme vuotta.

Lain mukaan uhri voi hakea korvausta sairaanhoitokuluista ja ansionmenetyksestä (enintään 35 000 kunaa) ja kuolleen uhrin lähiomainen korvausta elatusavun menetyksestä (enintään 70 000 kunaa). Oikeus tavanomaisten hautajaiskulujen korvaukseen kuuluu kyseiset kulut maksaneelle henkilölle (enintään 5 000 kunaa).

Päätöksen korvaushakemuksen hyväksyttävyydestä ja korvauksen määrästä tekee rikoksen uhreille maksettavia rahallisia korvauksia käsittelevä toimikunta 60 päivän kuluessa täydellisen ja asianmukaisesti täytetyn hakemuksen vastaanottamisesta. Korvaus maksetaan 30 päivän kuluessa päivästä, jona uhri on vastaanottanut korvauspäätöksen.

Esite rikoksen uhrien oikeuksista

Rikoksen uhreille tarkoitettu lomake rahallisen korvauksen hakemiseksi

Lakisääteinen velvoite ilmoittaa uhrille rikosentekijän vapautumisesta

Vankeusrangaistusten täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta ja täydentämisestä annetun lain mukaisesti oikeusministeriön on ilmoitettava uhrille, vahinkoa kärsineelle osapuolelle tai hänen perheelleen rikosentekijän vankilasta vapautumisesta.

Seksuaalirikoksen, henkeen tai ruumiilliseen koskemattomuuteen kohdistuvan rikoksen tai väkivaltarikoksen uhrille on ilmoitettava tekijän vankilasta vapautumisesta.

Tällainen ilmoitus annetaan uhrille, vahinkoa kärsineelle osapuolelle tai tämän perheelle silloin, kun tuomittu on suorittanut vankeusrangaistuksensa tai päästetään ehdonalaan vapauteen.

Tuki rikoksen todistajille ja uhreille

Kroatiassa uhrin ja todistajat voivat saada tukea ja tietoa siihen erikoistuneilta yksiköiltä.

Uhrin ja todistajien tukiyksikkö toimii seitsemän maakunnallisen tuomioistuimen yhteydessä (Zagreb, Zadar, Osijek, Vukovar, Split, Sisak ja Rijeka).

Tukiyksiköt antavat henkistä tukea ja tietoa uhreille ja todistajille sekä heidän seurassaan oleville henkilöille.

Tukiyksiköiltä saa tukea myös kunnallisissa tuomioistuimissa ja rikostuomioistuimissa.

Tietoja oikeudesta tukeen ja tukimuodoista saa soittamalla rikoksen uhreja auttavan keskuksen valtakunnalliseen ilmaisnumeroon 116 006 sekä [keskuksen verkkosivuilta](#).

Myös oikeusministeriö antaa uhreille ja todistajille tietoja näiden oikeuksista. Kysymyksiä voi lähettää osoitteeseen svjedoci@pravosudje.hr zrtve.i.

Lisätietoja

[oikeusministeriön verkkosivuilla](#)

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 22/08/2016

Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnissä - Italia

Rikoksen uhri on henkilö, jonka **oikeudellisesti suojeltua etua** on loukattu sellaisen teon seurauksena, joka kansallisen lainsäädännön mukaan on rikos. Rikoksen uhri on toisin sanoen henkilö, jota rikos on *oleellisesti* loukannut.

Vahingonkärsijä on henkilö, jolle aiheutuu rikoksen seurauksena vahinkoa (aineellista tai aineetonta vahinkoa, jonka arvo voidaan määrittellä rahassa). Yleensä rikoksen uhri ja vahingonkärsijä ovat sama henkilö, paitsi jos kyseessä on esimerkiksi murha. Silloin surmansa saanut henkilö on uhri, kun taas hänen perheenjäsenensä ovat vahingonkärsijöitä, joilla on oikeus vaatia tuomioistuimessa korvausta.

Laki antaa rikoksen uhrille tiettyjä henkilökohtaisia oikeuksia ennen tuomioistuinkäsittelyä (oikeudenkäyntiä), sen aikana ja sen jälkeen.

Italian rikosoikeudellinen menettely alkaa esitutkinnalla. Poliisi ja syyttäjä tutkivat asiaa. Esitutinnan jälkeen syyttäjä (*pubblico ministero*) päättää, asettaako hän rikoksesta epäillyn syytteeseen vai esittääkö hän esitutkintatuomarille (*giudice per le indagini preliminari*) asian käsittelyn lopettamista. Tietyissä rikoksissa rikosoikeudellinen menettely aloitetaan vain jos uhri tekee syyttämispyyntöä poliisille tai syyttäjälle.

Oikeudenkäynnissä tuomioistuin tutkii kaiken kerätyn todistusaineiston ja ratkaisee vastaajan syyllisyyden. Oikeudenkäynnin päätteeksi tuomioistuin joko tuomitsee epäillyn syylliseksi tai vapauttaa hänet, minkä jälkeen seuraa mahdollisesti muutoksenhaku ylempään oikeusasteeseen.

Uhrilla voi olla merkittävä rooli rikosoikeudenkäynnissä, ja hänellä on siten erilaisia oikeuksia. Uhri voi osallistua oikeudenkäyntiin **ilman erityistä oikeudellista asemaa, tai hän voi osallistua aktiivisemmin asianomistajana**.

Tarvittavat tiedot löytyvät alla olevien linkkien kautta

[1](#) - Rikoksen uhrin oikeudet

[2](#) - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana

[3](#) - Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnin jälkeen

[4](#) - Korvaus

[5](#) - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 21/01/2019

1 - Rikoksen uhrin oikeudet

Itä tietoja saan viranomaisilta (esim. poliisilta tai syyttäjältä), jo ennen kuin rikosilmoitus on tehty?

Saatuaan ilmoituksen rikoksesta syyttäjä ja rikospoliisi ovat velvollisia kertomaan sinulle, että asianomistajana olet oikeutettu nimeämään asianajajan käyttämään oikeuksiasi ja että sinulla on oikeus Italian valtion oikeusapuun (Italian rikosprosessilain (*Codice di procedura penale*) 101 §).

Kun otat ensimmäistä kertaa yhteyttä syyttäjään, sinulle ilmoitetaan osaamallasi kielellä tiedot, jotka koskevat

- rikosilmoituksen tai syyttämispyyntöä jättämistä, asemaasi tutkinnassa ja oikeudenkäynnissä, oikeuttasi saada tietosi oikeudenkäynnin aika ja paikka sekä syytteet ja, jos olet nostanut asianosaisena siviilikanteen, oikeuttasi saada tuomiosta ilmoitus sekä sen tiivistelmä,
- oikeuttasi oikeudelliseen neuvontaan ja oikeusapuun, jotka maksaa Italian valtio,
- sitä, miten voit saada tulkkauspalvelua ja oikeudenkäyntiasiakirjojen käännökset,
- mahdollisia suojelutoimenpiteitä,
- lainsäädännössä tunnustettuja oikeuksiasi, jos olet EU:n jäsenvaltiossa kuin siinä, missä rikos on tehty,
- sitä, miten voit saada korvauksia rikosasian käsittelyn mahdollisesti aiheuttamista kuluista,
- mahdollisuutta hakea korvausta rikoksesta aiheutuneesta vammasta tai vahingosta,
- mahdollisuutta peruuttaa syyttämispyyntö tai aloittaa sovittelu,
- oikeuksiasi menettelyssä, kun vastaaja hakee menettelyn lykkäystä koeajaksi tai kun sovelletaan rangaistusvastuun ulkopuolelle jättämistä rikoksen merkitysettömän luonteen vuoksi,
- paikallisia terveydenhuoltopalveluja, majoitusmahdollisuuksia, turvakoteja ja suojapaikkoja.

(Rikosprosessilain 90 bis §.)

En asu maassa, jossa rikos tapahtui (unionin kansalainen tai unionin ulkopuolisen maan kansalainen). Miten oikeuteni on suojattu?

Jos et puhu etkä ymmärrä italiaa, sinulla on oikeus käyttää osaamaasi kieltä jättäessäsi rikosilmoituksen tai syyttämispyyntöä syyttäjälle ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa (*tribunale*). Sinulla on myös oikeus saada pyynnöstä vahvistus rikosilmoituksesi tai syyttämispyyntösi vastaanottamisesta osaamallasi kielellä (rikosprosessilain täytäntöönpano-ohjeiden (*Disposizioni di Attuazione del Codice di Procedura Penale eli disp.att.*) 107 ter §).

Jos olet asunut Italiassa, syyttäjä lähettää muissa Euroopan unionin jäsenmaissa tehtyjä rikoksia koskevat rikosilmoitukset tai syyttämispyyntöt muutoksenhakutuomioistuimen (*Corte di appello*) yleiselle syyttäjälle, jotta tämä voi toimittaa ne toimivaltaiselle oikeusviranomaiselle (Rikosprosessilain täytäntöönpano-ohjeiden 108 ter §).

Ks. myös:

- [Lain tasoisen asetuksen \(Decreto Legislativo\) 204, annettu 9. marraskuuta 2007](#) (rikoksen uhreille maksettavista korvauksista annetun direktiivin 2004/80/EY täytäntöönpanosta), 1–5 §.
- (Lain tasoisen asetuksen 204/2007 täytäntöönpanosta) [23. joulukuuta 2008 annetun asetuksen 222](#) 2–6 §, [lain 122, annettu 7. heinäkuuta 2016](#) (väkivaltarikoksen uhreille maksettavista korvauksista annettu eurooppalaki 2015–2016), 11 §.

Mitä tietoja minulle annetaan, jos ilmoitan rikoksesta?

Kun otat ensimmäistä kertaa yhteyttä syyttäjään, sinulle ilmoitetaan osaamallasi kielellä tiedot, jotka koskevat

- oikeuttasi saada tietoa menettelyn tilasta sekä kirjauksista viralliseen rikosilmoitusrekisteriin,
- oikeuttasi saada ilmoitus asian käsittelyn lopettamista koskevasta pyynnöstä,
- sitä, miten mahdolliseen oikeuksiesi rikkomiseen voidaan hakea muutosta,
- viranomaisia, joilta voit saada asiaa koskevia tietoja,
- sitä, miten voit saada korvauksia rikosasian käsittelyn mahdollisesti aiheuttamista kuluista.

Henkilöön kohdistuvaa väkivaltarikosta koskevassa menettelyssä sinulla on pyynnöstäsi oikeus saada välittömästi rikospoliisilta tieto syytetyt vapauttamista koskevista valmisteluista tai säilöönottopäätöksen raukeamisesta. Sinulle ilmoitetaan myös välittömästi, jos syytetty pakenee tutkintavankeudesta tai vankilasta ja jos tämä tarkoituksellisesti jättää noudattamatta vangitsemismääräystä, ellei tästä aiheudu rikosentekijälle tosiasiallista vaaraa (rikosprosessilain 90 ter §).

Onko minulla oikeus maksuttomiin käännös- ja tulkkauspalveluihin (poliisin tai muiden viranomaisten kanssa asioidessa tai rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Syyttäjä nimeää kääntäjän, kun asiakirja on käännettävä vieraalle kielelle tai murteelle, jota ei ole helppoa ymmärtää, tai tulkin, jos haluat antaa tai sinun on annettava lausunto etkä puhu italiaa. Lausunnon voi antaa myös kirjallisesti, jolloin se sisällytetään rikosilmoitukseen kääntäjän toimittaman käännöksen kanssa.

Viranomainen nimeää tarvittaessa omasta aloitteestaan tulkin, jos et puhu etkä ymmärrä italiaa ja sinua on kuultava todistajana tai jos haluat osallistua käsittelyyn ja olet pyytänyt tulkkausta.

Tulkin apua voidaan mahdollisuuksien mukaan käyttää myös etäviestintätekniikan avulla, edellyttäen että tulkin fyysinen läsnäolo ei ole välttämätöntä, jotta voit asianmukaisesti käyttää oikeuksiasi tai ymmärtää menettelyä.

Jos et puhu etkä ymmärrä italiaa, sinulla on oikeus saada maksutta käännökset asiakirjoista tai niiden osista, jotka sisältävät oikeuksiesi käyttämiseen liittyvää tietoa. Käännökset voidaan antaa suullisesti tai tiivistelmänä, jos syyttäjä katsoo, että se ei vaaranna oikeuksiasi (rikosprosessilain 143 bis §).

Jos et puhu etkä ymmärrä italiaa, sinulla on oikeus käyttää osaamaasi kieltä jättäessäsi rikosilmoituksen tai syyttämispyyntöön syyttäjälleensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Sinulla on myös oikeus saada pyynnöstä vahvistus rikosilmoituksesi tai syyttämispyyntösi vastaanottamisesta osaamallasi kielellä (rikosprosessilain täytäntöönpano-ohjeiden 107 ter §).

Miten viranomaiset varmistavat, että ymmärrän ja tulen ymmärretyksi (jos olen lapsi tai jos olen vammainen)?

Syyttäjä nimeää kääntäjän, kun asiakirja on käännettävä vieraalle kielelle tai murteelle, jota ei ole helppoa ymmärtää, tai tulkin, jos haluat antaa tai sinun on annettava lausunto etkä puhu italiaa.

Jos olet alaikäinen, tuomari voi myös omasta aloitteestaan tilata asiantuntijalausunnon, jos iästäsi on epäselvyyttä (epäselvissä tapauksissa sinun oletetaan menettelyohjeita sovellettaessa olevan alaikäinen). Samassa asiantuntijalausunnossa voidaan myös määritellä, oletko vammainen.

Rikosprosessilain 351 §:n 1 ter momentti.

Jos rikospoliisi edellyttää Italian rikosprosessilain 572, 600, 600 bis, 600 ter, 600 quater, 600 quater 1, 600 quinquies, 601, 602, 609 bis, 609 quater, 609 quinquies, 609 octies, 609 undecies ja 612 bis §:n soveltamisalaan kuuluvia rikoksia koskevissa menettelyissä alaikäisiltä todistamista, sen on pyydettävä avuksi syyttäjän nimittämä ammattitaitoinen psykologi tai lastenpsykiatri. Näin on myös, kun todistamista edellytetään erityisen haavoittuvassa tilassa olevilta aikuisilta. Kun todistamista edellytetään, erityisen haavoittuville henkilöille taataan aina, että henkilö ei joudu tekemisiin tutkinnan kohteena olevan henkilön kanssa eikä häntä pyydetä todistamaan uudestaan, ellei tämä osoittaudu aivan välttämättömäksi tutkinnan kannalta.

Rikosprosessilain 362 §:n 1 bis momentti.

Rikosprosessilain 351 §:n (1 bis momentin) mukaan syyttäjän on kerätessään näyttöä alaikäisiltä pyydettävä avuksi psykologian tai lastenpsykiatrian asiantuntija. Näin on myös, kun todistusta edellytetään erityisen haavoittuvassa tilassa olevilta aikuisilta. Joka tapauksessa erityisen haavoittuville henkilöille taataan, että kun todistamista edellytetään, henkilö ei joudu tekemisiin tutkinnan kohteena olevan henkilön kanssa eikä häntä pyydetä toistuvasti todistamaan, ellei tämä osoittaudu aivan välttämättömäksi tutkinnan kannalta.

Rikosprosessilain 498 §:n 4–4 quater momentti.

4. Alaikäisten todistuksen, myös osapuolten kysymykset ja väitteet, kuulee tuomioistuimen tuomari. Todistusta kuullessaan tuomari voi pyytää alaikäisen perheenjäsenen tai pätevän lastenpsykologin apua. Jos tuomari osapuolia kuultuaan katsoo, että alaikäiselle voidaan esittää suoria kysymyksiä, hän määrää todistamisen tapahtuvan aiemmissa kohdissa kuvatulla tavalla. Tähän määräykseen voidaan hakea muutosta kuulemisen aikana.

4 bis Jos osapuoli sitä pyytää tai jos tuomari katsoo tarpeelliseksi, sovelletaan 398 §:n 5 bis momentissa kuvattua menettelyä.

4 ter Italian rikoslain 572, 600, 600 bis, 600 ter, 600 quater, 600 quinquies, 601, 602, 609 bis, 609 ter, 609 quater, 609 octies ja 612 bis §:n soveltamisalaan kuuluvia rikoksia koskevissa menettelyissä rikosten uhreja, jotka ovat joko alaikäisiä tai

mielenterveysongelmista kärsiviä aikuisia, kuullaan heidän tai heidän oikeusavustajansa pyynnöstä käyttäen peililasia tai sisäpuhelinjärjestelmää.

4 c Tämän vaikuttamatta edellisessä kohdissa esitettyyn tuomari voi uhrin tai tämän oikeusavustajan pyynnöstä määrätä suojelutoimenpiteitä, jos rikoksen uhri, jota on kuultava, on erityisen haavoittuvassa tilassa.

Rikosprosessilain 398 §:n 5 quater momentti.

Jos rikoksen uhri, jota on kuultava, on erityisen haavoittuvassa tilassa, sovelletaan 498 §:n 4 quater momenttia, tämän vaikuttamatta 5 ter momenttiin.

Uhrien tukipalvelut

Kuka tukee uhreja?

Rikoksen uhreja tukevat alueen terveydenhuoltopalvelut, asumispalveluja tarjoavat laitokset, turvakodit, suojapaikat ja muut paikallisten ja alueellisten järjestöjen hallinnoimat palvelut. Tavallisesti monilla alueilla on verkostoja, joihin kuuluu paikallisia järjestöjä, syyttäjiä, piirituomioistuimia ja terveydenhuoltopalveluja, jotka tarjoavat kaikenlaisten rikosten uhreille maksutonta tukea.

Ohjaako poliisi minut automaattisesti tukipalvelujen piiriin?

Kyllä. Varsinkin jos olet tietyn tyyppisten rikosten (esimerkiksi ihmiskaupan, perheväkivallan, seksuaalisen väkivallan) uhri, pitkään alalla toimineet lainvalvontaviranomaisiin yhteydessä olevat järjestöt tarjoavat sinulle tietoa saatavillasi olevista turvakodeista tai asumispalveluista.

Miten yksityisyyttäni suojellaan?

Jos olet erityisen haavoittuvassa tilanteessa ja edellytetään todistamista, sinulle taataan, että et joudu tekemisiin tutkinnan kohteena olevan henkilön kanssa eikä sinua pyydetä todistamaan uudestaan, ellei tämä osoittaudu aivan välttämättömäksi tutkinnan kannalta.

Lisäksi lain tasoisessa asetuksessa 196, annettu 30. kesäkuuta 2003, (henkilötietolaki) on erityisiä sääntöjä oikeudellisten tietojen käsittelystä. Niiden tarkoituksena on suojella tietojen luottamuksellisuutta ja tietoturva. Tämän lisäksi katsotaan, että silloin, kun olet rikoksen uhrina rikosoikeudellisen menettelyn asianomistaja, sinun edellytetään todistavan oikeudenkäynnissä.

Lainsäädännössä esitetään säännöt siitä, miten tämä tapahtuu. Tavoitteena on, ettei sinun tarvitse esittää todistustasi useaan kertaan (valmisteluistunnossa – *incidente probatorio*). Säännöllä suojellaan sinua uhrina myös siten, ettei sinun tarvitse olla tekemisissä tutkinnan kohteena olevan osapuolen / syytetyn kanssa. Jos olet alle 18-vuotias, kuvaasi tai nimeäsi ei saa julkaista lehdissä. Nimenjulkaisemiskieltoa sovelletaan myös yli 18-vuotiaisiin. Järjestelmän tavoitteena on estää henkilötietojesi ja sellaisten tietojen leviäminen, joista sinut olisi mahdollista tunnistaa.

Edellyttääkö tukipalvelujen saaminen rikosilmoituksen tekemistä?

Uhrien tukipalvelujen saaminen ei edellytä rikosilmoituksen tekemistä.

Henkilökohtainen suojele, jos olen vaarassa

Minkälaista suojeleua voin saada?

Tietyissä olosuhteissa, joista säädetään lainsäädännössä (rikosprosessilain 273 ja 274 §) ja joita voivat olla muun muassa rikoksen uhrin mahdollinen vaarassa olo (erityisesti vaara, joka seuraa siitä, että rikoksen tekijä jatkaa lainvastaista käyttäytymistään), oikeusviranomaiset voivat määrätä rikosentekijään sovellettavia valvontatoimenpiteitä. Hänet voidaan esimerkiksi viedä välittömästi pois yhteisestä kodistanne, häntä voidaan kieltää menemästä paikkoihin, joissa sinä käyt säännöllisesti, tai häntä voidaan kieltää asumasta tietyissä paikoissa. Hänet voidaan myös määrätä kotiarestiin tai tutkintavankeuteen.

Sinulla on oikeus saada tietoosi rikosentekijälle määrättyjä valvontatoimenpiteitä koskevat peruuttamis- tai muutoksenhakupyynnöt. Sinulla on myös oikeus saada tietoosi puolustuksen esittämät vastineet sekä esittää oma kantasi (rikosprosessilain 299 §). Sinulla on myös oikeus saada tietoosi tuomioistuimen epäillylle määrättyjä valvontatoimenpiteitä koskevat muutos-, peruuttamis- ja muutoksenhakupäätökset.

Varsinkin jos olet erityisen haavoittuvassa tilassa, alaikäinen tai tietyn tyyppisten rikosten uhri, myös muita menettelyä koskevia varotoimenpiteitä voidaan määrätä. Niitä ovat erityisesti seuraavat:

- jos olet erityisen haavoittuvassa asemassa ja sinulta edellytetään todistamista, sinulle taataan, että et joudu tekemisiin tutkinnan kohteena olevan henkilön kanssa eikä sinua pyydetä todistamaan uudestaan, ellei tämä osoittaudu aivan välttämättömäksi;
- jos olet alaikäinen, ja rikospoliisi edellyttää sinulta todistamista, sen on pyydettävä avuksi syyttäjän nimittämä ammattitaitoinen psykologi tai lastenpsykiatri (rikosprosessilain 351 § (1 ter));
- jos olet alaikäinen, ja syyttäjä edellyttää sinulta todistamista, sen on pyydettävä avuksi ammattitaitoinen psykologi tai lastenpsykiatri. Jos olet erityisen haavoittuvassa asemassa ja sinulta edellytetään todistamista, sinulle taataan, että et joudu tekemisiin tutkinnan kohteena olevan henkilön kanssa eikä sinua pyydetä todistamaan uudestaan, ellei tämä osoittaudu aivan välttämättömäksi tutkinnan kannalta (rikosprosessilain 362 § (1 bis));
- Alaikäisen todistuksen kuulee tuomari, joka voi pyytää alaikäisen perheenjäsenen tai pätevän lastenpsykologin apua. (Rikosprosessilain 498 §);
- Jos jokin osapuolista sitä vaatii tai jos tuomari katsoo sen tarpeelliseksi ja osapuoli, jonka on todistettava, on alaikäinen, tuomioistuimien voi määrätä valmisteluistunnon paikasta, ajankohdasta ja erityisestä menettelystä, kun tämä on tarpeen asianomaisten henkilöiden suojelemiseksi. Istunto voidaan käydä myös ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ulkopuolella, ja tuomioistuimien voi hyödyntää erityisiä tiloja tai, jos tällaisia ei ole saatavilla, todistuksen antavan henkilön kotia;
- todistajanlausunnot on tallennettava kokonaisuudessaan äänitteinä tai videona. Jos saatavilla ei ole tallennuslaitteita tai teknistä henkilöstöä, on toimitettava asiantuntijalausunnot tai kuultava teknistä neuvonantajaa.
- Väkivaltarikosten tapauksessa alaikäisiä tai mielenterveysongelmista kärsiviä uhreja kuullaan uhrin tai tämän oikeusavustajan pyynnöstä käyttäen peililasia tai sisäpuhelinta.

Kuka voi suojella minua?

(Ks. edellä.)

Arvioiko joku tilanteeni sen selvittämiseksi, voiko rikoksentehtäjä aiheuttaa minulle lisävahinkoa?

Jos erityinen suojelutarve ilmenee, laki edellyttää, että rikoksen uhrille toteutetaan yksilöllinen arviointi sen määrittelemiseksi, olisiko tälle hyötyä ja missä määrin erityistoimenpiteistä menettelyn aikana. Alaikäisiin ja/tai erityisen haavoittuviin kiinnitetään erityistä huomiota. Tuomarin tehtävänä on määrittellä, toteutetaanko osaltasi suojelutoimenpiteitä rikosoikeudellisen menettelyn aikana. Tutkinnan aikana sinua on kuultava soveltuviin tiloihin, ja kuulemisen toteuttavat pätevät ammattilaiset. Jos uhriin kuuluu alaikäisiä, nuorisotuomioistuimien on pyydettävä arvioimaan tilanne ja suojelutoimenpiteet. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimien voi määrätä rikoksen tekijälle vapauden rajoituksia (tutkintavankeus, kielto mennä paikkoihin, joissa käytetään säännöllisesti, poistaminen yhteisestä kodistanne) suojellakseen sinua uusilta rikoksilta. Tällaisten toimenpiteiden toteuttamisesta on kerrottava sinulle (rikosprosessilain 282 quater §). Voit myös pyytää tuomarilta, että tämä määrätessään rikoksentehtäjän poistumaan yhteisestä kodistanne tai sen jälkeen määrää rikoksentehtäjän myös maksamaan elatusapua (rikosprosessilain 282 bis §). Alueellisella poliisilaitoksella (*Questura*) on viranomainen, jolla on vastaavat valtuudet.

Arvioiko joku tilanteeni sen selvittämiseksi, voiko minulle aiheutua lisävahinkoa rikosoikeudenkäyntimenettelyn vuoksi (rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Väkivaltarikosten alaikäisillä tai erittäin haavoittuvassa asemassa olevilla uhreilla on oikeus suojatoimenpiteisiin todistaessaan. Erityisesti voidaan toteuttaa järjestelyjä, joilla estetään uhria joutumasta tekemisiin rikoksentehtäjän kanssa tutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana. Lisäksi, jos olet erityisen haavoittuvassa asemassa, on mahdollista tallentaa lausuntosi audiovisuaalisesti, vaikka se ei olisi ehdottoman välttämätöntä.

Ohjeet siirrosta toiseen tuomioistuimeen

(rikosprosessilain 413 §): Tutkinnan kohteena olevan henkilön tai rikoksen uhrin hakemus

1. Tutkinnan kohteena oleva henkilö tai rikoksen uhri voi 412 §:n 1 momentin nojalla hakea ylemmän oikeusasteen syyttäjältä (*procuratore generale*) määräystä, jolla se siirtää asian käsittelyn itselleen (jos syyttäjä ei nosta asiassa syytettä tai ei pyydä asian päättämistä laissa määrättyssä määrääjässä tai tuomarin jatkamassa määrääjässä).
2. Jos käsittelyn siirtämistä koskeva määräys annetaan, ylemmän oikeusasteen syyttäjä toteuttaa tarvittavan esitutkinnan ja toteuttaa mahdolliset toimenpiteet 30 päivän kuluessa 1 momentissa tarkoitetun hakemuksen jättämisestä.

Millaista suojelua erittäin haavoittuvassa asemassa olevat uhrin voivat saada?

Uhrin voidaan katsoa olevan erityisen haavoittuvassa asemassa ikänsä ja henkisen tai fyysisen vajavaisuutensa perusteella ja lisäksi rikostyyppin ja asiaa koskevien menettelyjen ja olosuhteiden vuoksi. Haavoittuvuuden arvioinnissa otetaan huomioon, onko kyseessä henkilöön kohdistuva väkivaltarikos tai rotuun perustuva viharikos, liittykö asiaan järjestäytyntä (myös kansainvälistä)

rikollisuutta tai terrorismia tai ihmiskauppaa, onko rikos seurausta syrjinnästä ja onko uhri emotionaalisesti, henkisesti tai taloudellisesti riippuvainen rikoksenteijästä (rikosprosessilain 90 quater §).

Jos olet erityisen haavoittuvassa asemassa, lausuntosi voidaan tallentaa audiovisuaalisesti vaikka se ei olisi ehdottoman välttämätöntä.

TODISTELUUN LIITTYVÄT VAATIMUKSET ERITYISTAPAUKSISSA – Jos olet erityisen haavoittuvassa asemassa ja sinua vaaditaan todistamaan tapauksessa, joka koskee perheenjäsenen tai kumppanin tekemää pahoinpitelyä, orjuuteen alistamista tai orjuudessa pitämistä, lapsiprostituutiota, lapsipornoa, virtuaalipornoa, lapsiprostituutioon liittyvää matkailua, ihmiskauppaa, orjan ostamista ja myymistä, seksuaalista väkivaltaa, törkeitä rikoksia, seksuaalista kanssakäymistä alaikäisen kanssa, joukkoraiskauksia, lapsen houkuttelua tai vainoamista, , ja olet jo antanut lausunnon valmisteluistunnossa tai sinua on kuulusteltu ristiin sen henkilön kanssa, jota vastaan lausuntojasi käytetään, tai jos lausuntosi on rekisteröity kirjallisina, sinua pyydetään todistamaan ainoastaan sellaisten tosiseikkojen ja olosuhteiden osalta, joita aiemmat lausuntosi eivät koske, tai jos tuomari tai joku osapuolista katsoo, että se on erityisten vaatimusten perusteella tarpeen.

TODISTAMINEN – Jos rikospoliisi vaatii erityisen haavoittuvassa asemassa olevia uhrejatodistamaan, sen on pyydettävä – myös yli 18-vuotiaiden tapauksessa – avuksi syyttäjän nimittämä ammattitaitoinen psykologi tai lastenpsykiatri. Erityisen haavoittuville henkilöille taataan, että kun todistamista edellytetään, henkilö ei joudu tekemisiin tutkinnan kohteena olevan henkilön kanssa eikä häntä pyydetä todistamaan uudestaan, ellei tämä osoittaudu aivan välttämättömäksi tutkinnan kannalta (351 §:n 1 ter momentti).

NÄYTÖN KERÄÄMINEN – Jos syyttäjä vaatii erityisen haavoittuvassa asemassa oleva uhria todistamaan, sen on – myös yli 18-vuotiaiden tapauksessa – pyydettävä avuksi ammattitaitoinen psykologi tai lastenpsykiatri. Erityisen haavoittuville henkilöille taataan, että kun todistamista edellytetään, henkilö ei joudu tekemisiin tutkinnan kohteena olevan henkilön kanssa eikä häntä pyydetä todistamaan uudestaan, ellei tämä osoittaudu aivan välttämättömäksi tutkinnan kannalta (362 §:n 1 bis momentti).

TODISTAJIEN KUULEMINEN: Sinua kuulee todistajana tuomioistuimen tuomari, joka esittää sinulle kysymyksiä ja osapuolten vastakanteet. Todistamista kuullessaan tuomari voi pyytää perheenjäsenen tai pätevän lastenpsykologin apua. Jos tuomari osapuolia kuultuaan katsoo, että sinulle voidaan esittää suoria kysymyksiä, hän määrää todistamisen tapahtuvan aiemmissa kohdissa kuvatulla tavalla. Tähän määräykseen voidaan hakea muutosta kuulemisen aikana (rikosprosessilain 498 §).

Jos osapuoli sitä pyytää tai jos tuomari katsoo tarpeelliseksi, sovelletaan 398 §:n 5 bis momentissa kuvattua menettelyä (oikeudenkäyntiä edeltävä kuuleminen, ks. jäljempänä).

OIKEUDENKÄYNTIÄ EDELTÄVÄ KUULEMINEN – (398 §:n 5 bis momentti) Jos osapuoli sitä pyytää tai jos tuomioistuimen tuomari katsoo sen tarpeelliseksi, sovelletaan seuraavia menettelyjä: jos todistamista edellytetään erityisen haavoittuvassa asemassa olevalta henkilöltä tapauksissa, jotka koskevat perheenjäsenen tai kumppanin tekemää pahoinpitelyä, orjuuteen alistamista tai orjuudessa pitämistä, lapsiprostituutiota, lapsipornoa, virtuaalipornoa, lapsiprostituutioon liittyvää matkailua, ihmiskauppaa, orjan ostamista ja myymistä, seksuaalista väkivaltaa, törkeitä rikoksia, seksuaalista kanssakäymistä alaikäisen kanssa, joukkoraiskauksia, lapsen houkuttelua tai vainoamista, tuomioistuin voi määrätä oikeudenkäyntiä edeltävän kuulemisen paikasta, ajankohdasta ja erityisestä menettelystä, kun tämä on tarpeen asianomaisten henkilöiden suojelemiseksi. Kuuleminen voidaan toteuttaa myös ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ulkopuolella, ja tuomioistuin voi hyödyntää erityisiä tiloja tai, jos tällaisia ei ole saatavilla, todistuksen antavan henkilön kotia. Todistajanlausunnot on tallennettava kokonaisuudessaan äänitteenä tai videona. Jos saatavilla ei ole tallennuslaitteita tai teknistä henkilöstöä, on toimitettava asiantuntijalausunnot tai kuultava teknistä neuvonantajaa. Kuulemisesta laaditaan myös kirjallinen pöytäkirja yhteenvedon muodossa. Kirjallinen kopio tallenteesta on saatavilla vain osapuolten pyynnöstä.

Jos olet erityisen haavoittuvassa asemassa ja sinua on kuultava, tuomari määrää pyynnöstäsi tai oikeusavustajasi pyynnöstä toteutettavaksi suojoitoimenpiteitä (rikosprosessilain 498 §:n 4 quater momentti).

Edellä mainittuja rikoksia koskevissa menettelyissä syyttäjä voi pyytää, myös sinun tai tutkinnan kohteena olevan henkilön pyynnöstä, että todistat valmisteluistunnossa, myös tapauksissa joissa tätä ei edellytetä. Jos olet erityisen haavoittuvassa asemassa, syyttäjä voi pyytää, myös pyynnöstäsi tai tutkinnan kohteena olevan henkilön pyynnöstä, että todistat valmisteluistunnossa (rikosprosessilain 392 §).

Näytön kerääminen, joka edellyttää erityisen haavoittuvassa asemassa olevan uhrin osallistumista, voidaan toteuttaa luottamuksellisessa valmisteluistunnossa, muun muassasiksi, että et kärsisi lisähaittaa joutuessasi jatkuvasti osallistumaan oikeusprosessiin.

OIKEUSAPU – Jos olet uhrina rikoksessa, joka koskee perheenjäsenen tai kumppanin tekemää pahoinpitelyä, naisten sukuelinten silpomista, seksuaalista väkivaltaa, seksuaalista kanssakäymistä alaikäisen kanssa, joukkoraiskausta tai vainoamista, sinulla on **ai na** oikeus maksuttomaan oikeusapuun, vaikka tulosi ylittäisivätkin tälle laissa vahvistetun rajan. Jos olet alaikäinen, samaa

sovelletaan myös, jos olet uhrina rikoksessa, joka koskee palvelukseen tai orjuuteen alistamista tai palveluksessa tai orjuudessa pitämistä, lapsiprostituutiota, lapsipornoa, lapsiprostituutioon liittyvää matkailua, ihmiskauppaa, orjan ostamista tai myymistä tai alaikäisen lahjontaa.

Olen alaikäinen. Onko minulla erityisiä oikeuksia?

(Ks. edellä.)

Kun rikos johtaa uhrin kuolemaan, mitkä ovat perheenjäsenten oikeudet?

Jos rikoksen uhri on menehtynyt, hänelle lain mukaan kuuluvia oikeuksia käyttävät lähimmät perheenjäsenet.

(Rikosprosessilain 90 §:n 3 momentti).

Mitkä ovat rikoksen uhrin perheenjäsenten oikeudet?

(Ks. edellä.)

Onko minulla mahdollisuus tehdä sovinto rikosentekijän kanssa? Millä edellytyksin? Olenko turvassa sovittelun aikana?

Rikossovittelu perustuu lain tasoiseen asetukseen 274/2000. Asetuksen mukaan uhri voi nostaa rikoksen tekijää vastaan suoran kanteen ja vaatia korvausta loukatuista eduistaan. Tämä koskee ainoastaan asianomistajarikoksia, joissa voit esittää syyttämispyyntöä (vähemmän vakavat rikokset).

Rikossovittelun käynnistämiseksi ja toteuttamiseksi tarvitaan osapuolten suostumus, jotta voidaan päästä tyydyttävään sopimukseen. Rauhantuomari pyrkii sovitteluun osapuolien välillä mahdollisuuksien mukaan koko menettelyn ajan. Sovittelumenettelyä sovelletaan rikkomuksiin, joita luonteensa vuoksi käsitellään rauhantuomarin edessä. Niitä ovat esimerkiksi kunnianloukkaus, herjaus, päällekkarkaus, pahoinpitely, vähäiset ruumiinvammat ja vandalismi.

Lisäksi rikosoikeudellisen menettelyn osapuolet tai näiden oikeusavustajat voivat hakea laintasoisen asetuksen 274/2000 35 §:n nojalla suoraan sovittelijanvirastosta rauhantuomarin edessä käsiteltävien rikosoikeudellisten menettelyjen vaihtoehtoista toteuttamista tai hakea ratkaisua, jonka mukaan rikosentekijä on sovittanut rikoksen hyvittämällä uhria.

Sellaisissa rikoksissa, joissa uhri voi esittää syyttämispyyntöä, sinulla on oikeus esittää haastehakemus, jolla rikosentekijäksi epäilty veloitetaan tulemaan rauhantuomarin eteen. Asianomistajana sinun (tai oikeudellisen edustajasi) ja oikeusavustajasi on allekirjoitettava hakemus. Oikeusavustajasi todistaa allekirjoituksesi oikeaksi. Jos olet alle 14-vuotias, sinulla on mielenterveydellisiä ongelmia tai olet vajaavaltainen, vanhempasi, holhoojasi tai edunvalvojasi on allekirjoitettava hakemus. Hakemuksen jättämisellä on sama vaikutus kuin syyttämispyyntöä esittämisellä (21 §).

Hakemuksen jättäminen: hakemus on toimitettava etukäteen syyttäjän sihteeristöön. Sen jälkeen hakijan on toimitettava se ja todistus sen jättämisestä edellä mainittuun sihteeristöön paikallisen rauhantuomarin kirjaajalle kolmen kuukauden kuluessa rikosilmoituksesta. Jos olet jo jättänyt samaa tapahtumaa koskevan syyttämispyyntöä, sinun on mainittava tämä hakemuksessa, liitettävä siihen jäljennös syyttämispyyntöstä sekä toimitettava toinen jäljennös syyttäjän sihteeristöön. Tässä tapauksessa rauhantuomari tilaa alkuperäisen syyttämispyyntöä (22 §).

Menettelyyn osallistuminen siviilikannetta ajavana: Jos haluat osallistua menettelyyn siviilikannetta ajavana asianosaisena, sinun on nostettava kanne hakemuksen jättämisen yhteydessä. Jos et nosta kannetta, on mahdollista, ettet voi osallistua oikeudenkäyntiin asianosaisena. Hakemukseen sisällytetty perusteltu vahingonkorvausvaatimus vastaa olennaisilta osin osallistumista menettelyyn siviilikannetta ajavana (23 §).

Hakemusta ei hyväksytä, jos

1. se jätetään myöhässä,
2. se esitetään muuta kuin laissa säädettyjä asioita koskevana,
3. se ei sisällä vaadittuja tietoja tai sitä ei ole allekirjoitettu,
4. tapauksen kuvaus tai todisteiden määrittely on riittämätöntä,
5. ei ole näyttöä ilmoituksesta syyttäjälle.

Syyttäjän vaatimukset (25 §): Syyttäjä esittää kymmenen päivän kuluessa hakemuksen jättämisestä vaatimuksensa rauhantuomarin kirjaajalle. Jos syyttäjä katsoo, että hakemusta ei voida hyväksyä tai että se on selkeästi perusteeton tai esitetty sellaisen rauhantuomarin edessä, joka ei ole alueella tuomiovaltainen, se ei hyväksy haastetta tai se nostaa syytteen, jossa se vahvistaa hakemuksessa esitetyn syytteen tai muuttaa sitä.

Määräajan päätyttyä rauhantuomari aloittaa menettelyn, vaikka syyttäjä ei olisi esittänyt vaatimuksia. Jos rauhantuomari katsoo, että hakemus on otettava käsiteltäväksi tai että se on selkeästi perusteeton ja että se kuuluu hänen tuomiovaltaansa, hän antaa määräyksen, jossa osapuolia kehoitetaan saapumaan käsittelyyn 20 päivän kuluessa hakemuksen jättämisestä.

Yhden asianomistajan jättämä hakemus ei estä muita asianomistajia osallistumasta menettelyyn oikeusavustajan avustamana ja samoin oikeuksin kuin ensisijainen hakija. Asianomistajat voivat yhtyä siviilikanteeseen ennen käsittelyn julistamista avatuksi. Jos asianomistajat eivät osallistu käsittelyyn, johon saapumista koskeva määräys on asianmukaisesti toimitettu heille, tämä merkitsee luopumista oikeudesta esittää syyttämispyyntö tai perua syyttämispyyntö, jos sellainen on jo esitetty.

Käsittely oikeudessa: Viimeistään seitsemän päivää ennen määrättyä oikeuskäsittelyä syyttäjän tai sinun asianomistajana on jätettävä haastehakemus rauhantuomarin kirjaajalle asianmukaisine tiedoksiantoineen.

Kun rikos on sellainen, josta voidaan jättää syyttämispyyntö, tuomari sovittelee osapuolten välillä. Sovittelun helpottamiseksi rauhantuomari voi tässä vaiheessa keskeyttää oikeudenkäynnin enintään kahdeksi kuukaudeksi. Tarvittaessa rauhantuomari voi myös hyödyntää alueen julkisten tai yksityisten sovittelutoimenpiteitä tarjoavien tahojen palveluja. Osapuolten sovittelussa esittämiä lausuntoja ei missään tapauksessa voida käyttää millään tavoin asian julkisessa käsittelyssä (29 §).

Jos sovintoon päästään, laaditaan raportti, jossa vahvistetaan syyttämispyyntöön peruuttaminen tai hakemuksen ja siihen liittyvän hyväksynnän peruuttaminen. Hakemuksen peruuttamisella on sama vaikutus kuin syyttämispyyntöön peruuttamisella.

Sovittelu voi johtaa syyttämispyyntöön peruuttamiseen, joka johtaa ilmoitukseen, että oikeudenkäynti keskeytetään kanneperusteiden puuttuessa. Lisäksi sovittelun myönteinen lopputulos, joka voi johtaa rikoksen aiheuttaman vahingon korvaamiseen, voi johtaa päätökseen, että rikos on sovitettu, koska rikoksentehtyjä on korvannut vahingon ennen oikeuskäsittelyä tai koska rikos on luonteeltaan vähäinen.

Mistä voin löytää oikeuksiani koskevaa lainsäädäntöä?

Rikoksen uhrien suojelua koskevat säännöt esitetään rikosprosessilaissa, rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevan direktiivin 2012/29/EU täytäntöönpanosta [15. joulukuuta 2015 annetussa lain tasoisessa asetuksessa 212](#), [9. marraskuuta 2007 annetussa lain tasoisessa asetuksessa 204](#), (lain tasoisen asetuksen 204/2007 täytäntöönpanosta) [23. joulukuuta 2008 annetussa asetuksessa 222](#), [7. heinäkuuta 2016 annetun lain 122](#) 11 §:ssä (väkivaltarikoksen uhreille maksettavista korvauksista annettu eurooppalaki 2015–2016) ja useissa muissa säädöksissä, jotka koskevat tietyn tyyppisten rikosten uhreja.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijäoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 21/01/2019

2 - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana

iten rikoksesta ilmoitetaan?

- Rikosilmoitus kirjataan, kun henkilö, joka on saanut tietoonsa virallisen syytteen alaisen rikoksen, kertoo siitä syyttäjänvirastolle tai rikospoliisin virkailijalle. Rikosilmoituksen tekeminen on joissain tapauksissa vapaaehtoista, mutta pakollista useissa laissa nimenomaan määritellyissä tapauksissa. Rikosilmoituksessa tapahtuma on kuvattava tarkkaan. Siinä on myös ilmoitettava ajankohta, jona sait rikoksen tietoosi, sekä jo tiedossa olevat todisteet. Lisäksi rikosilmoitukseen sisällytetään mahdollisuuksien mukaan henkilötiedot, asuinpaikka ja mitkä tahansa muut tiedot, jotka voivat auttaa rikoksesta epäillyn tunnistamisessa, sekä sinun henkilötietosi asianomistajana ja sellaisten henkilöiden henkilötiedot, jotka mahdollisesti voivat antaa lisätietoja sen selvittämiseksi, mitä on tapahtunut. Vaikka sinulla ei olisi antaa tietoja, jotka auttavat rikoksesta epäillyn henkilön tunnistamisessa, tämä ei estä rikosoikeudellisen menettelyn käynnistämistä, sillä voit tehdä rikosilmoituksen myös tuntemattomasta henkilöstä. Poliisiviranomaisten on toimitettava ilmoitus syyttäjänvirastoon ja ilmoitettava rikosentekijän tunnistamiseksi toteutetut tutkintatoimenpiteet.
- Syyttämispyyntö on lausunto, jolla rikoksen uhriksi joutunut henkilö (tai tämän oikeudellinen edustaja) ilmaisee tahtonsa, että rikosentekijää vastaan nostetaan syyte. Se koskee rikoksia, jotka eivät ole virallisen syytteen alaisia. Lausunnossa on kuvattava tehty rikos ja ilmaistava syyttämispyyntöön esittäjän selkeä vaatimus, että rikoksesta nostetaan syyte ja syyllistä osapuolta rangaistaan. Voit peruuttaa aiemmin esittämäsi syyttämispyyntöön lukuun ottamatta tapauksia, joissa on kyse seksuaalisesta väkivallasta tai seksuaalisesta kanssakäymisestä alaikäisen kanssa. Syyttämispyyntöön peruuttaminen

edellyttää sen kohteena olevan henkilön hyväksyntää. Jos tämä on syytön, hän voi haluta oikeudenkäynnissä osoitettavan, ettei hänellä ollut mitään tekemistä rikoksen kanssa.

- Hakemuksella lainvalvontaviranomaisia pyydetään puuttumaan yksityishenkilöiden väliseen erimielisyyteen. Sen voi jättää toinen osapuolista tai molemmat. Saatuaan virallisen väliintulopyynnön lainvalvontaviranomainen kutsuu osapuolet tapaamiseen, jossa pyritään sovintoon ja josta laaditaan raportti. Jos rikoksen osoitetaan tapahtuneen, lainvalvontaviranomaisen on ilmoitettava siitä oikeusviranomaisille, jos kyse on virallisen syytteen alaisesta rikoksesta. Jos kyse on rikoksesta, josta voidaan esittää syyttämispyyntö, lainvalvontaviranomainen voi pyynnöstä toteuttaa riidan alustavan sovittelun. Tämä ei vaikuta oikeuteesi esittää myöhemmin syyttämispyyntö.

Rikosilmoitukset, syyttämispyyntöt ja hakemukset on jätettävä lainvalvontaviranomaiselle (alueellinen poliisin päämaja, paikallinen poliisiasema ja santarmilaitos (*Carabinieri*)). Rikosilmoituksen tai hakemuksen voi esittää myös syyttäjälle.

Miten saan tietää, millä tavoin asia etenee?

Jätettyäsi rikosilmoituksen sinulle toimitetaan tiedot, jotka koskevat viranomaisia, joilta voit pyytää asiaa koskevia tietoja, asemaasi tutkinnassa ja oikeudenkäynnissä, oikeuttasi saada tietoosi oikeudenkäynnin aika ja paikka sekä syytteet ja, jos olet nostanut siviilikanteen, oikeudestasi saada tuomiosta ilmoitus sekä sen tiivistelmä. Lisäksi voit saada päivitettyä tietoa asian etenemisestä sekä merkinnöistä viralliseen rikosilmoitusrekisteriin. Sinulle kerrotaan mahdollisesta pyynnöstä päättää asian käsittely ja siitä, miten voit riitauttaa oikeuksiesi rikkomisen. Voit myös sopia asian peruuttamalla syyttämispyyntö, jos se on mahdollista, tai sovittelussa (rikosprosessilain (*Codice di procedura penale*) 90 bis §).

Voinko saada oikeusapua (rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana)? Millä ehdoin?

Kun olet ensimmäistä kertaa yhteydessä syyttäjäviranomaisiin, sinulle annetaan ymmärtämälläsi kielellä tietoa oikeudestasi Italian valtion varoista maksettavaan oikeudelliseen neuvontaan ja oikeusapuun (90 bis §). Voit jättää valtion maksamaa oikeusapua koskevan hakemuksen vähävaraisille myönnettävää tukea koskevan lain säännösten mukaisesti (rikosprosessilain 98 §). Sinulla voi myös olla oikeus valtion maksamaan oikeusapuun, jos tulosi eivät ylitä laissa määriteltyä rajaa. Valtion maksaman oikeusavun saamiseksi sinun on toimitettava sitä koskeva hakemus ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen välittömästi rikosilmoituksen jättämisen jälkeen. Syyttäjänviraston on ilmoitettava kirjallisesti tutkinnan kohteena olevalle henkilölle, että tuomioistuin on nimennyt hänelle puolustusasianajajan. Tämä tapahtuu, kun menettelyn ensimmäinen vaihe, johon puolustusasianajajalla on oikeus osallistua, on päättynyt ja joka tapauksessa ennen kutsua kuulusteluun tai viimeistään samaan aikaan esitutkinnan loppuun saattamista koskevan ilmoituksen kanssa. Muutoin jatkotoimet ovat mitättömiä (rikosprosessilain 369 bis §).

Tähän ilmoitukseen on sisällyttävä

- a) tieto siitä, että rikosoikeudenkäynnissä ammattiasianajajan käyttäminen on pakollista, sekä tiedot lain takaamista oikeuksista tutkinnan kohteena olevalle henkilölle,
- b) tuomioistuimen nimeämän puolustusasianajajan nimi, osoite ja puhelinnumero,
- c) tiedot syytetyn oikeudesta nimetä oma puolustusasianajajansa sekä tieto siitä, että nimeämättä jättäminen johtaa siihen, että häntä edustaa tutkinnassa tuomioistuimen nimeämä asianajaja,
- d) tieto siitä, että syytetyn on maksettava tuomioistuimen nimeämän puolustusasianajajan palkkio, ellei hän täytä valtion maksaman oikeusavun vaatimuksia, sekä varoitus siitä, että jos hänet todetaan maksukyvyttömäksi, käynnistetään täytäntöönpanomenettely,
- e) tiedot oikeudesta tulkaukseen ja keskeisten asiakirjojen käännöksiin,
- f) tiedot edellytyksistä, joiden täytyessä valtion maksamaa oikeusapua voi saada.

Maksuton oikeusapu perustuu Italian perustuslain 24 §:ssä esitettyyn oikeuteen puolustukseen. Pykälän mukaan jokaisella on oikeus apuun oikeudellisen menettelyn missä tahansa vaiheessa ja millä tahansa tasolla. Sen mukaan taloudellisissa vaikeuksissa olevilla henkilöillä on oikeus saada valtion maksaman asianajajan ja asiantuntijoiden, myös teknisten neuvonantajien, tukea sekä vapautus oikeudenkäyntikustannuksista. Maksutonta oikeusapua voi saada rikosasioissa ja rikosasioihin liittyvissä siviiliasioissa, täydentävissä toimenpiteissä, kuten rikosoikeudellisessa täytäntöönpanomenettelyssä, turvaamis-, ehkäisy- ja valvontamenettelyissä sekä rikosoikeudenkäyntimenettelyistä seuraavissa siviiliasioissa.

Mahdollisuus saada maksutonta oikeusapua ei koske pelkästään Italian kansalaisia, vaan myös ulkomaalaisia, vaikka heihin kohdistuisi hallinnollinen karkotusmenettely, he eivät asuisi Italiassa tai he olisivat Italiassa asuvia valtiottomia henkilöitä.

Kaikki menettelyn osapuolet voivat hakea maksutonta oikeusapua. Tiettyjen seksuaalirikosten uhreihin ei sovelleta maksuttoman oikeusavun lakisääteisiä tulo rajoja.

Valtio suojelee myös alaikäisiä, jotka voivat saada maksutonta oikeusapua. Sitä voivat saada myös esitutinnan kohteena olevat henkilöt, jotka ovat pidätettyinä tai vangittuina tai joihin sovelletaan oikeudenkäyntiä edeltävää säilöönottoa.

Maksuttoman oikeusavun saaminen edellyttää, että tulosi eivät ylitä lakisääteistä enimmäismäärää, joka on 11 369,24 euroa. Enimmäismäärää korotetaan jokaisen kanssasi asuvan henkilön osalta 1 032,90 eurolla.

Voiko rikoksen uhri saada korvauksia kuluista (jotka aiheutuvat osallistumisesta rikostutkintaan/oikeudenkäyntiin)? Millä ehdoin?

Maksuton oikeusapu perustuu Italian perustuslain 24 §:ssä esitettyyn puolustautumisoikeuteen. Pykälän mukaan kuka tahansa, joka täyttää (vaikeaa taloudellista tilannetta koskevat) vaatimukset, on oikeutettu saamaan missä tahansa menettelyn vaiheessa tai missä tahansa oikeusasteessa asianajajan ja asiantuntijoiden, myös teknisten neuvonantajien, apua valtion kustannuksella. Pykälässä säädetään myös vapautuksesta oikeudenkäyntikustannuksista.

Voinko valittaa, jos juttuani ei viedä oikeuteen?

Jos vastustat pyyntöä lopettaa asian käsittely, pyydät esitutinnan jatkamista. Sinun on ilmoitettava lisätutinnan aihe ja sitä koskeva näyttö, tai vastustuksesi jätetään tutkimatta. Jos vastustuksesi jätetään tutkimatta ja ilmoitus rikoksesta on perusteeton, tuomari määrää perustellulla määräyksellä asian käsittelyn lopettamisesta ja palauttaa asiakirjat syyttäjänvirastoon. Jos pyyntöä ei hyväksytä, tuomari määrää pidettäväksi erityisen istunnon (*udienza in camera di consiglio*) ja ilmoittaa siitä syyttäjänvirastolle, sinulle ja tutinnan kohteena olevalle henkilölle. Tuomari ilmoittaa myös muutoksenhakutuomioistuimen (*Corte di Appello*) yleiselle syyttäjälle, että istunnon ajankohta on vahvistettu. Jos tuomari *camera di consiglio* -istunnon jälkeen katsoo, että tutkintaa on jatkettava, hän esittää syyttäjänvirastolle määräyksellä määräjän, johon mennessä tutkinta on saatettava loppuun. Määräajasta ei voi neuvotella. Jos tuomari ei hyväksy pyyntöä lopettaa asian käsittely, hän määrää syyttäjänviraston laatimaan syytteen kymmenen päivän kuluessa. Tuomari antaa kahden päivän kuluessa syytteen nostamisesta määräyksen valmistelevan istunnon aikataulusta.

Jos olet väkivaltarikoksen uhri, sinulla on myös aina oikeus saada tietoosi pyyntö lopettaa asian käsittely, vaikka et erityisesti pyytäisi ilmoittamista. Ilmoituksen saatuasi sinulla on 20 päivää aikaa tutustua asiakirjoihin ja esittää perusteltu hakemus esitutinnan jatkamisesta (rikosprosessilain 408 §:n 3 bis momentti).

Voinko osallistua oikeudenkäyntiin?

Rikoksen uhrina voit nimetä oikeusavustajan harjoittamaan sinulle kuuluvia oikeuksia. Varmistaaksesi, että saat lakisääteiset tiedoksiannot, ja voidaksesi harjoittaa tiettyjä oikeuksia sinun on ilmoitettava osoitteesi. Sinun on myös ilmoitettava mahdolliset osoitteenmuutokset rikosoikeudellisen menettelyn aikana. Jos sinulla on oikeusavustaja, näitä tietoja ei tarvitse toimittaa, sillä kaikki ilmoitukset toimitetaan avustajalle.

Sinulla on oikeus esittää kirjelmiä ja ilmoittaa todistusaineistosta sekä tutkintavaiheessa että oikeudenkäynnin aikana (rikosprosessilain 90 bis §). Voit myös tutustua virallisen rikosilmoitusrekisterin merkintöihin (rikosprosessilain 335 §). Sinulle on ilmoitettava, kun asiantuntija-arvioinnit, joita ei voida toistaa, saadaan päätökseen (rikosprosessilain 360 §). Voit myös pyytää valmisteluistunnossa syyttäjänvirastoa hankkimaan todistusaineistoa. Voit pyytää, että sinulle ilmoitetaan mahdollisesta tutinnan keskeyttämisestä tai asian käsittelyn päättämistä koskevasta pyynnöstä. Voit tehdä tämän rikosilmoitusta jättäessäsi tai myöhemmin. Sinun on erikseen pyydettävä, että sinulle ilmoitetaan tutinnan keskeyttämisestä (rikosprosessilain 406 §) tai asian käsittelyn päättämistä koskevasta pyynnöstä (rikosprosessilain 408 §). Sinulla on oikeus saada tietoosi oikeudenkäynnin paikka, päivämäärä sekä ensimmäisen käsittelyn aloitusaika. Myöhempien käsittelyjen osalta näitä ei ilmoiteta sinulle, ja sinun on itse selvítettävä niiden ajankohdat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimesta. Sinun ei ole pakko olla läsnä tuomioistuinkäsittelyssä muutoin kuin todistajana. Kun tutkinta on saatettu päätökseen, sinulla on oikeus saada tutustua kaikkiin asiaan liittyviin asiakirjoihin ja tehdä niistä jäljennöksiä. Näin et kuitenkaan yleensä voi tehdä tutinnan aikana, mutta syyttäjänvirasto voi antaa siihen luvan, jos siihen on erityinen syy.

Rikoksen uhrina voit pyytää rikosoikeudenkäynnissä korvausta ja osallistua oikeudenkäyntiin siviilikannetta ajavana asianosaisena.

Mikä on uhrin virallinen rooli oikeudenkäynnissä? Onko hän esimerkiksi uhri, todistaja, asianosainen vai toissijaisen syyteoikeuden käyttäjä? Voiko hän valita roolinsa itse?

Rikoksen uhrilla on kaikki edellä mainitut oikeudet. Lisäksi sinua voidaan kuulla oikeudessa todistajana, ja jos sinulla on oikeus vaatia korvausta rikoksen aiheuttamasta vahingosta, voit ajaa asianosaisena siviilikannetta.

Mitä oikeuksia ja velvollisuuksia tähän rooliin liittyy?

Tämän vaikuttamatta siihen, mitä edellä on esitetty oikeuksistasi ja eduistasi rikoksen uhrina, jos olet myös todistaja, sinuun sovelletaan seuraavia sääntöjä.

Todistajan on pakko todistaa ja noudattaa tuomarin antamia ohjeita menettelyvaatimusten osalta. Sinun on myös puhuttava totta. Sinun ei tarvitse paljastaa mitään sellaista, mikä voisi johtaa rikossyytteeseen sinua vastaan. Jos istuntopäivänä ilmenee ongelma, joka tekee osallistumisesi mahdottomaksi, sinun on ilmoitettava tästä hyvissä ajoin ja kerrottava poissaolosi syy. Jos tuomari katsoo poissaolosi perustelluksi, hän esittää kutsun myöhempään käsittelyyn. Jos et useista kutsuista huolimatta ilman perusteltua syytä tule paikalle sinulle voidaan osoittaa pakollinen saattaja. Sinulle voidaan myös määrätä sakko, joka on maksettava hallinnollisten sakkojen toimistoon (*cassa delle amende*). Voit myös joutua korvaamaan poisjäämisestäsi seuranneet, rikosprosessilain 133 §:ssä tarkoitetut kustannukset. Sinun on vastattava esitettyihin kysymyksiin todenmukaisesti. Rikosprosessilain 372 §:ssä säädetään rangaistuksista todistajille, jotka kieltäytyvät vastaamasta, antavat väärää tietoa tai eivät kerro tietojaan. Yhteistyöhaluttomalle todistajalle voidaan määrätä vankeusrangaistus. Todistajaa ei voida ottaa säilöön käsittelyn aikana. Jos perut väärän tiedon tai vahvistat totuuden ennen tuomion julistamista, sinua ei voida syyttää rikoksesta. Rangaistusta ei määrätä, jos annat väärän todistuksen pelastaaksesi itsesi tai lähisukulaisen rikostuomioilta (rikosprosessilain 384 §).

Voiko uhri antaa oikeudenkäynnin aikana lausuman tai esittää todisteita? Millä ehdoilla?

Rikoksen uhrina voit esiintyä myös todistajana. Lausumaasi voidaan käyttää näyttönä syytetyn tuomitsemisessa, jos ne todetaan sekä objektiivisesti että subjektiivisesti uskottaviksi. Tuomari voi arvioida vapaasti todistustasi, ja lausumasi voi jopa yksinään muodostaa perustan syytetyn tuomiolle. Todistajana sinun on puhuttava totta, mutta sinun ei tarvitse todistaa itseäsi vastaan (oikeus vaieta). Syytetyn lähisukulaisten ei ole pakko todistaa, elleivät he itse jätä rikosilmoitusta tai syyttämispyyntöä tai he tai heidän lähisukulaisensa ole oikeudenkäynnin aiheena olevan rikoksen uhreja. Voit myös kieltäytyä vastaamasta kysymyksiin, joista voisi paljastua ammattisalaisuus. Jos annat lausuntoja esitutinnan aikana, voit olla oikeutettu erilaisiin suojaaviin toimenpiteisiin.

Mitä tietoja uhrille annetaan oikeudenkäynnin aikana?

(Ks. edellä.)

Onko minulla mahdollisuus tutustua tuomioistuimen asiakirja-aineistoon?

Syyttäjänvirasto kirjaa välittömästi viraston ylläpitämään rikosilmoitusrekisteriin kaikki tietoonsa saamansa ilmoitukset rikoksista tai omasta aloitteestaan paljastamansa rikokset ja samaan aikaan tai heti kun se on mahdollista, rikoksesta epäillyn henkilön nimen. Jos tapauksen oikeudellinen luonnehdinta muuttuu esitutinnan aikana tai jos yksityiskohtaiset seikat osoittautuvat erilaisiksi, syyttäjänvirasto päivittää rekisteritietoja. Rekisteriin merkityt tiedot toimitetaan rikoksesta syytetyille henkilölle, sinulle rikoksen uhrina sekä pyydetessä oikeusavustajille. Kun virallisesta rikosilmoitusrekisteristä pyydetään tietoja, syyttäjänviraston sihteeristö toimittaa pyydetty tiedot, jos ne on rekisteriin kirjattu eikä tietojen antamiselle ole esteitä. Muutoin se ilmoittaa, että rekisteriin ei ole kirjattu annettavia tietoja. Jos tutkintaan liittyy erityisvaatimuksia, syyttäjänvirasto voi päättäessään pyyntöön vastaamisesta määrätä perustellulla määräyksellä, että tiedot pidetään salaisina enintään kolme kuukautta. Tätä määräaikaa ei voida jatkaa (rikosprosessilain 335 §).

Perheenjäsenen tai kumppaniin kohdistuvaa väkivaltaa tai vainoamista koskevassa asiassa syyttäjänvirasto ilmoittaa, jos se ei pyydä asian käsittelyn päättämistä, joko oikeudelliselle edustajallesi tai, jos sinulla ei ole sellaista, sinulle itsellesi, että esitutkinta on saatettu päätökseen (rikosprosessilain 415 bis §).

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 21/01/2019

3 - Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnin jälkeen

Voiko uhri hakea tuomion muutosta?

Uhrilla on itsenäinen valitusoikeus vain, jos hän osallistuu oikeudenkäyntiin asianomistajana. Tämä oikeus on kuitenkin rajoitettu koskemaan ainoastaan hänen omien siviilioikeudellisten etujensa puolustamista.

Lain 46/2006 nojalla asianomistajalla ei enää ole yleistä muutoksenhakuoikeutta, joten hän voi hakea muutosta vain ylimmästä oikeusasteesta (*Corte di Cassazione*).

Asianomistaja voi hakea muutosta seuraavissa tapauksissa:

- Muutoksenhaku koskee niitä tuomiolauselman osia, jotka koskevat siviilikannetta.
- Muutoksenhaku koskee oikeudenkäynnissä annettua vapauttavaa tuomiota, ja muutosta haetaan vain siviilioikeudellisten etujen osalta.
- Muutoksenhaku koskee niitä tuomiolauselman osia, joissa määrätään hakijan oikeudesta vahingonkorvauksiin ja kulukorvauksiin.

Mitä ovat uhrin oikeudet tuomion antamisen jälkeen?

Tuomion uudelleenkäsitteilyn osalta rikoksen uhrilla, joka osallistui asianomistajana siihen oikeudenkäyntiin, jonka tuloksena uudelleenkäsitteilypyynnön kohteena oleva tuomio annettiin, on oikeus käsitteilyn alettua neuvotella pyynnön hyväksyttävyydestä. Tämä on mahdollista myös tapauksissa, joissa ylimääräisen muutoksenhaun kohteena on sovintoratkaisu, kun kyseisessä oikeudenkäynnissä on vahvistettu mahdollisuus hakea ja saada ratkaisu, jossa vastaaja tuomitaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Onko uhrilla oikeus saada tukea tai suojelua oikeudenkäynnin jälkeen? Kuinka kauan?

Lain tasoisessa asetuksessa (*decreto legislativo*) nro 9, annettu 11. helmikuuta 2015, säädetään direktiivin 2011/99/EU täytäntöönpanosäännöistä. Direktiivi perustuu vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen, ja siinä säädetään eurooppalaisesta suojelumääräyksestä, jolla taataan, että suojelutoimenpiteet henkilön suojelemiseksi rikokselta, joka voi vahingoittaa häntä tai vaarantaa hänen henkensä, ruumiillisen ja henkisen koskemattomuutensa, ihmisarvonsa, henkilökohtaisen vapautensa tai seksuaalisen koskemattomuutensa, pidetään voimassa myös silloin, kuin kyseinen henkilö muuttaa toiseen jäsenvaltioon. Direktiivissä täsmennetään, että eurooppalainen suojelumääräys voidaan antaa vain, jos määräyksen antaneessa valtiossa on aiemmin määrätty suojelutoimenpide, jolla vaaraa aiheuttavalle henkilölle on asetettu yksi tai useampi seuraavista kielloista tai rajoituksista: kielto mennä tietyille paikkakunnille, tiettyihin paikkoihin tai määritellyille alueille, joilla suojeltava henkilö asuu tai vierailee; kielto pitää yhteyttä suojeltavaan henkilöön tai rajoittaa tällaista yhteydenpitoa; kielto lähestyä suojeltavaa henkilöä määriteltä etäisyyttä lähemmäksi tai rajoittaa tällaista lähestymistä. Vastaanotettuaan eurooppalaisen suojelumääräyksen täytäntöönpanojäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen on viipymättä tunnustettava määräys ja tehtävä päätös minkä tahansa sellaisen toimenpiteen määräämisestä, joka olisi vastaavanlaisessa tapauksessa sen kansallisen lainsäädännön mukaan käytettävissä suojeltavan henkilön suojelemisen varmistamiseksi.

Mitä tietoja uhrille annetaan siinä tapauksessa, että rikosentekijä tuomitaan?

Tehtyään päätöksen tuomari laatii ja allekirjoittaa tuomiolauselman sekä laatii tiiviin selonteon niistä tosiseikoista ja oikeudellisista seikoista, joihin tuomio perustuu. Tuomio julkistetaan oikeuden istunnossa lukemalla tuomiolauselma. Perustelujen ja tuomiolauselman lukeminen vastaa tuomion tiedoksi antamista kuulemisessa läsnä oleville osapuolille tai sellaisiksi katsottaville. Tuomari antaa tuomion, jos vastaaja on syylinen asianomaiseen rikokseen ilman perusteltua epäilystä. Annettuaan tuomion tuomari panee täytäntöön rangaistuksen ja mahdolliset turvatoimenpiteet. Jos tuomittu on maksukyvytön, tuomari tuomitsee vahingonkorvausvelvollisen maksamaan sakon. Lisäksi tuomittu velvoitetaan maksamaan oikeudenkäyntikulut. Tuomari määrää tuomion julkaisemisesta lehdistä asianomistajan pyynnöstä tuomitun, ja tarvittaessa myös siviilioikeudellisesti vastuussa olevan henkilön, kustannuksella.

Tuomio sisältää seuraavat kohdat:

1. otsikossa tekstin *in nome del popolo italiano* ("Italian kansan nimissä") sekä tuomion antaneen viranomaisen tiedot
2. vastaajan henkilötiedot tai muut tiedot, joiden avulla hänet voidaan tunnistaa, sekä yleiset tiedot muista yksityisistä osapuolista
3. syyte
4. tiedot asianosaisten vaatimuksista
5. tiivis selonteko niistä tosiseikoista ja oikeudellisista seikoista, joihin päätös perustuu, sekä tiedot päätöksen perusteena olleista todisteista ja selvitys syistä, joiden perusteella tuomari toteaa vastakkaisen näytön epäluotettavaksi
6. tuomiolauselma, jossa mainitaan sovellettavat lainkohdat
7. päiväys ja tuomarin allekirjoitus.

Tuomio jätetään tuomioistuimen kansliaan julkaisemisen jälkeen. Jos tuomiota ei ole julkaistu kolmenkymmenen päivän kuluessa tuomion antamisesta tai muuhun sellaiseen määräaikaan mennessä, joka on viimeistään yhdeksäntenäkymmenentenä (90) päivänä tuomion antamisesta, ilmoitus tuomion jättämisestä kansliaan toimitetaan syyttäjälaitokselle ja yksityisille osapuolille, joilla on valitusoikeus. Lisäksi ilmoitus toimitetaan vastaajan asianajajalle tuomion kansliaan jättämisen jälkeen.

Ilmoitetaanko uhrille, jos rikoksenteikijä vapautuu (myös ennen määräaikaan tai ehdonalaisten) tai pakenee vankilasta?

Rikosoikeudenkäyntilain (*codice di procedura penale*) 90b pykälässä säädetään, että henkilöön kohdistuvan väkivaltarikoksen uhrille on hänen pyynnöstään annettava välittömästi tiedoksi määräykset, joilla vastaaja tai tuomittu vapautetaan vankilasta tai joilla tätä koskevan turvaamistoimenpiteen soveltaminen keskeytetään, sekä tieto siitä, että vastaaja tai tuomittu on paennut tai kieltäytyy noudattamasta tuomiota.

Voiko uhri osallistua vapauttamista tai ehdonalaisten pääsyä koskevien päätösten tekemiseen? Voiko uhri esimerkiksi antaa tässä yhteydessä lausunnon tai hakea päätöksiin muutosta?

Tällaista tarkoitusta varten ei ole säädetty uhrin ennakkokuulemisesta.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 21/01/2019

4 - Korvaus

iten uhri voi hakea vahingonkorvausta rikoksenteikijältä? (esim. viemällä asian oikeuteen, nostamalla vahingonkorvauskanteen tai aloittamalla liittämissenettelyn)

Vahinkoa kärsinyt osapuoli voi hakea vahingonkorvausta rikoksen vuoksi annetun tuomion perusteella. Lain mukaan hän voi hakea sitä kahdella tavalla:

- Hän voi osallistua asianomistajana rikosoikeudenkäyntiin rikoksenteikijää vastaan.
- Hän voi nostaa erillisen siviilikanteen.

Vahinkoa kärsinyt osapuoli valitsee itse, kumpaa keinoa käyttää, sillä Italian lainsäädännössä rikos- ja siviilioikeudenkäynnit katsotaan erillisiksi prosesseiksi.

Vahinkoa kärsinyt voi vasta oikeudenkäynnin vireillepanon jälkeen tai oikeudenkäynnissä (käsitelyssä) asianajajan avustamana osallistua prosessiin asianomistajana ja varsinaisena asianosaisena, jolla on täysimääräiset puolustautumisoikeudet. Rikostuomioistuin määrää tuomiossaan asianomistajalle maksettavan ennakkomaksun. Määräys on välittömästi täytäntöönpanokelpoinen. Lopullisesta täysimääräisestä vahingonkorvauksesta päätetään siviilituomioistuimessa sen jälkeen, kun rikostuomiosta on tullut lainvoimainen.

Vaihtoehtoisesti vahinkoa kärsinyt osapuoli voi nostaa erillisen siviilikanteen ja vaatia korvausta rikoksenteikijän (toiminnan) aiheuttamasta vahingosta.

Tuomioistuimien tuomitsi rikoksenteikijän maksamaan uhrille vahingonkorvausta tai muun korvauksen. Miten uhri voi varmistaa, että rikoksenteikijä maksaa korvauksen?

Määrätessään rikoksenteikijän maksamaan korvausta asianomistajalle aiheutuneesta vahingosta tuomioistuimien voi toimia kolmella eri tavalla: se voi määrätä vahingonkorvauksen maksamisesta, yleisestä korvauksesta tai ennakkomaksun maksamisesta. Uhrin kannalta paras vaihtoehto on, jos tuomiossa määrätään vahingonkorvauksen täysimääräisestä maksamisesta. Tällöin tuomitulle voidaan antaa tiedoksi tuomio ja maksukehoitus (*atto di precetto*). Jos tuomittu ei noudata maksukehoitusta, voidaan aloittaa pakkotäytäntöönpano (*esecuzione forzata*). (Tällöin on suositeltavaa aina ensiksi tehdä selvitys velallisen omaisuudesta, josta saatava voidaan periä.)

Jos korvaustuomiota ei nimenomaisesti ole julistettu väliaikaisesti täytäntöönpanokelpoiseksi, pakkotäytäntöönpanon ehtona on, että tuomio on lopullinen eli siitä ei ollut valitettu määräajan kuluessa.

Maksukehoitus voidaan antaa tiedoksi yhdessä tuomion kanssa myös siinä tapauksessa, että tuomiossa määrätään ennakkomaksun maksamisesta. Ennakkomaksu julistetaan aina välittömästi täytäntöönpanokelpoiseksi. Summa ei kuitenkaan aina ole uhrin kannalta riittävä. Jos se katsotaan riittämättömäksi, uhrin on pantava vireille siviilioikeudenkäynti, jossa vahvistetaan jäljellä oleva vahinko ja rikoksenteikijälle määrätään uusi tuomio.

Siviilioikeudenkäynti on aina välttämätön kolmannen vaihtoehdon kohdalla, eli kun rikostuomioistuimien on tuominnut rikoksenteikijän vain yleiseen vahingonkorvaukseen vahvistamatta summaa riittämättömän näytön vuoksi.

Jos rikoksenteikijä ei maksa korvausta, voiko valtio maksaa ennakkoa? Millä ehdoin?

Italian valtiolla on direktiivin 2004/80/EY, joka on pantu täytäntöön Italiassa edellä mainituilla säännöksillä, nojalla velvollisuus taata, että sen alueella tehtyjen tahallisten väkivaltarikosten (murha, vaikean ruumiinvamman tuottaminen, seksuaalinen väkivalta) uhreiksi joutuneet Italian kansalaiset ja maassa oleskelevat ulkomaalaiset saavat riittävän ja oikeudenmukaisen vahingonkorvauksen (tai ainakin muun korvauksen) aina kun rikoksenteikijä on jäänyt tuntemattomaksi tai välttelyt oikeudenkäyntiä, ja (joka tapauksessa) aina kun rikoksenteikijällä, tai jos hän on kuollut, hänen omaisillaan, ei ole varaa korvata uhrille tälle aiheutunutta vahinkoa.

Onko uhrilla oikeus saada korvausta valtiolta?

(Ks. edellä.)

Onko uhrilla oikeus saada korvausta, jos rikoksenteikijää ei tuomita?

Rikostuomioistuimissa annettu vapauttava tuomio ei estä sitä, etteikö vahinkoa kärsinyt osapuoli voisi nostaa vahingonkorvauskannetta siviilituomioistuimissa, ellei hän luopunut korvauksen hakemisesta osallistumalla prosessiin asianomistajana.

Onko mahdollista saada etumaksua sillä aikaa kun korvaushakemusta käsitellään?

Kun vahinkoa kärsinyt osapuoli osallistuu rikosoikeudenkäyntiin asianomistajana ja hakee vahingonkorvausta, tuomioistuin ratkaisee tuomiota julistaessaan myös yksityisoikeudelliset vaatimukset rikosoikeudenkäyntilain 533 pykälän nojalla. Tapauksissa, joissa on näyttöä rikoksella aiheutetusta vahingosta mutta ei vahingon laajuudesta rikosoikeudenkäyntilain 539 pykälässä tarkoitettulla tavalla, tuomari antaa yleisen tuomion siviilioikeudellisesta vastuusta ja siirtää asian siviilituomioistuimen ratkaistavaksi. **Asianomistaja voi kuitenkin pyytää rikostuomioistuinta määräämään ennakkomaksun vahingon niiltä osin, joilta näyttö katsotaan jo saaduksi.** Alustavassa tuomiossa määrätään rikoksenteikijän ja siviilioikeudellisesti vastuussa olevan henkilön maksettavaksi **rahamäärä alustavana korvauksena aiheutuneesta vahingosta ennen lopullista ratkaisua. Määräys on välittömästi täytäntöönpanokelpoinen.** Alustavassa tuomiossa, asianomistajan nimenomaisesta pyynnöstä, perustellaan rikoksenteikijälle määrätyn ennakkomaksun maksaminen, kun tuomioistuimien katsoo, että vahingonkorvausvelvollisuuden olemassaolosta on saatu näyttö myönnetyn ennakkomaksun määrän osalta. Näin toimitaan myös rikostuomioistuimissa, sillä ennakkomaksun suorittamiseksi ei ole välttämätöntä toimittaa näyttöä itse vahingon määrästä, vaan riittää, että on saatu varmuus vahingon olemassaolosta maksuunpannun summan osalta (kassaatiotuomioistuimen tuomio nro 12634/2001, *Cass. pen. n. 12634/2001*)

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 21/01/2019

5 - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua

Iän rikoksen uhri – mihin minun on otettava yhteyttä saadakseni apua ja tukea?

Uhrille annetaan tietoa alueen terveysasemista, perhekodeista, väkivallan uhrien tukikeskuksista ja turvakodeista hänen ymmärtämällään kielellä heti, kun hän on ensi kertaa yhteydessä syyttäjäviranomaiseen. Jos uhrien joukossa on alaikäisiä, asiasta on ilmoitettava nuorisotuomioistuimeen (*Tribunale per i minorenni*), joka arvioi tilanteen ja päättää tarvittavista suojatoimista. Lainvalvontaviranomaisilla on velvollisuus saattaa uhri yhteyteen seuraavien tahojen kanssa milloin tahansa hänen sitä pyytäessään:

- uhrien tukipalvelut

- erikoistuneet oikeusapuviranomaiset
- asianajajaneuvostot
- kansalaisjärjestöt
- oikeusaputoimistot, oikeuslääketieteen palvelut
- oikeusavun alalla toimivat valtion viranomaiset (oikeusministeriö, sisäministeriö).

Rikoksen uhrien neuvontapalvelut

Kansalaisjärjestöt – yhdistykset, järjestöt ja muut tahot, jotka tarjoavat oikeusapua rikoksen uhreille:

1. Ammattijärjestöt: CGIL (*Confederazione Generale Italiana del Lavoro*), CISL (*Confederazione Italiana Sindacati Lavoratori*) ja UIL (*Unione Italiana del Lavoro*)
2. Associazione Libera -yhdistys – 0832 683429-683430
3. Naisten turvakodit, Rooma – 06 6840 172006
4. Kuluttajajärjestöt
5. Vanhusten oikeuksia puolustavien yhdistysten kansallinen verkosto (*ADA Nazionale*) – 06 48907327
6. Väkivallan uhrien Dafne-tukiverkosto – 011 5683686

Ihmiskaupan uhrien tukipuhelin – 800 290 290

Väkivallan uhrien tukipuhelin – 1522

Syrjinnän uhrien tukipuhelin – 800 90 10 10

Sukupuolielinten silpomisen uhrien tukipuhelin – 800 300 558

Terrorismin ja järjestäytyneen rikollisuuden uhrien tukipuhelin – 06.46548373, 06.46548374, 06.46548375

Mafiaan liittyvien rikosten uhrien tukipuhelin – 800 191 000

Kirstyksen ja koronkiskonnin uhrien tukipuhelin – 800-999-000

Kaikilla kielillä palveleva tukipuhelin syrjinnästä ja rasismista ilmoittamista varten – 800 90 10 10

Alaikäisten päivystävä puhelin – 114

Voiko uhri saada tukea maksutta?

Tuki on maksutonta.

Millaista tukea rikoksen uhri voi saada valtiolta tai viranomaisilta?

Väkivaltarikos voi aiheuttaa uhrille vakavia seurauksia. Uhri voi hakea apua paikallisista terveyspalveluista (*Azienda Sanitaria Locale, ASL*) (esim. perhekeskuksesta) ja kunnallisista palveluista (esim. sosiaalipalvelusta). Jos uhrien joukossa on alaikäisiä, asiasta on ilmoitettava nuorisotuumioistuimeen (*Tribunale per i minorenni*), joka arvioi tilanteen ja päättää tarvittavista suojoitoimista. Poliisiviranomaisilla (kuten karabiniereilla, valtionpoliisilla ja paikallispoliisilla) on velvollisuus saattaa uhri yhteyteen edellä mainittujen tahojen kanssa milloin tahansa hänen sitä pyytäessään. Joillakin väkivallan uhrien tukikeskuksilla on turvataloja, joihin uhrin voi saada myös soittamalla ilmaisnumeroon 1522, jota hallinnoi ministerineuvoston kanslia. Vaikeassa tilanteessa oleva uhri voi myös pyytää apua tukiviranomaiselta (*amministratore di sostegno*). Tukiviranomainen toimii siviiliasioiden tuomioistuimen (*Tribunale civile*) holhousasioita käsittelevän tuomarin alaisuudessa, ja sen tehtävänä on auttaa maksutta (myös tilapäisesti) vaikeassa tilanteessa olevia henkilöitä huolehtimaan tarpeistaan. Uhri voi esittää pyynnön suoraan siviiliasioiden tuomioistuimeen tai kertoa vaikeuksistaan paikkakunnan sosiaalipalvelussa, jotta nämä voivat ilmoittaa asiasta yleisen syyttäjän viraston siviiliasioita käsittelevään toimistoon (*Pubblico Ministero degli affari civili*). Tämä voi puolestaan panna vireille menettelyn uhrin puolesta.

Millaista tukea uhri voi saada kansalaisjärjestöiltä?

Kansalaisjärjestöt tarjoavat monenlaista tukea, kuten psykologista tukea, tilapäismajoitusta esimerkiksi turvakodeissa, oikeusapua ja -neuvontaa sekä aineellista tukea, ja toimittavat välttämätöntä aineellista apua.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 21/01/2019

Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnissä - Kypros

Rikoksen uhri on henkilö, jolle on aiheutunut vahinkoa sellaisen tapahtuman seurauksena, joka on kansallisen lainsäädännön mukaan rikos. Hän on esimerkiksi saattanut loukkaantua tai hänen omaisuuttaan on voitu varastaa tai vahingoittaa. Rikoksen uhrilla on tietyt laissa määritellyt oikeudet ennen oikeudenkäyntimenettelyä, sen aikana ja sen jälkeen.

Kyproksessa rikosprosessi alkaa poliisin suorittamalla esitutkinnalla. Tutkinnan valmistuttua asian käsittely siirretään tasavallan ylimmälle syyttäjälle, joka päättää syytteen nostamisesta. Jos näyttö rikoksesta epäilyä vastaan on riittävä, syyttäjä toimittaa asian tuomioistuimen käsiteltäväksi. Tuomioistuin tutkii näytön ja päättää sen perusteella, onko epäilty syyllistynyt rikokseen vai vapautetaanko hänet syytteestä.

Tarvittavat tiedot löytyvät alla olevien linkkien kautta

[1](#) - Rikoksen uhrin oikeudet

[2](#) - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana

[3](#) - Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnin jälkeen

[4](#) - Korvaus

[5](#) - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 30/11/2018

1 - Rikoksen uhrin oikeudet

Itä tietoja saan viranomaisilta (esim. poliisilta tai yleiseltä syyttäjältä), kun rikos on tapahtunut mutta rikosilmoitusta ei ole vielä tehty?

Poliisin on kerrottava viipymättä oikeudestasi saada tietoa seuraavista asioista:

1. millä poliisiasemalla tai -laitoksella voit tehdä rikosilmoituksen
2. minkälaista tukea voit saada ja mistä, tarpeen mukaan myös perustiedot lääketieteellisen avun ja erityistuen (esim. psykologisen tuen) saatavuudesta sekä vaihtoehtoisesta majoituksesta
3. miten ja millä edellytyksin voit saada suojelua (esim. suojelutoimenpiteet)
4. miten ja millä edellytyksin voit hakea korvausta
5. miten ja millä edellytyksin voit saada korvausta kuluista, joita sinulle on aiheutunut osallistumisesta rikosoikeudelliseen menettelyyn
6. miten ja millä edellytyksin voit saada käännös- ja tulkkauspalveluja
7. miten voit tehdä valituksen, jos asiaa käsittelevä laitos ei kunnioita oikeuksiasi
8. asiaa käsittelevän poliisin yhteystiedot yhteydenpitoa varten.

En asu maassa, jossa rikos tapahtui (EU:n kansalainen tai EU:n ulkopuolisen maan kansalainen). Miten oikeuksiani suojellaan?

Jos asut toisessa EU-maassa, Kyproksen poliisi ottaa sinulta lausunnon heti, kun olet tehnyt rikosilmoituksen. Tarkoituksena on helpottaa menettelyä.

Jos rikos on tapahtunut Kyproksen valtion alueella mutta asut toisessa EU-maassa, voit tehdä rikosilmoituksen asuinmaasi toimivaltaiselle viranomaiselle silloin kun et voi tai halua tehdä ilmoitusta Kyproksessa (esim. vakavissa rikostapauksissa).

Jos ilmoitat Kyproksen poliisille toisessa EU-maassa tehdyn rikoksen, Kyproksen poliisin on välitettävä ilmoitus kyseisen maan toimivaltaiselle viranomaiselle silloin kun Kyproksen poliisilla itsellään ei ole toimivaltaa käynnistää asiassa menettelyä.

Mitä tietoja minulle annetaan, jos teen rikosilmoituksen?

Rikosilmoituksen tekijälle annetaan asian käsittelyvaiheesta riippuen seuraavat tiedot:

1. asiaa käsittelevän poliisin yhteystiedot
2. tutkinnan aloittamista jättämistä, tutkinnan päättämistä tai rikoksentekijän syyttämättä jättämistä koskeva päätös ja sen perustelut
3. tuomioistuinkäsittelyn aika ja paikka sekä rikoksentekijää vastaan esitettyjen syytteiden luonne
4. rikosoikeudellisen menettelyn etenemistä koskevat tiedot; nämä tiedot voidaan poikkeustapauksessa jättää antamatta Kyproksen ylimmän syyttäjän perustellun lausunnon nojalla, jos niiden antaminen voi haitata asian asianmukaista käsittelyä
5. tietoa uhrin oikeudesta saada tietoa häneen kohdistuneen rikoksen johdosta tutkintavankeuteen joutuneen, syytetyn tai tuomitun henkilön vapautumisesta tai pakenemisestä; nämä tiedot voidaan jättää antamatta, jos on mahdollista tai tiedossa, että niiden antamisesta voi aiheutua vahinkoa rikoksentekijälle.

Onko minulla oikeus maksuttomiin käännös- ja tulkkauspalveluihin (poliisin tai muiden viranomaisten kanssa asioidessani tai rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Jos haluat tehdä rikosilmoituksen mutta et ymmärrä tai puhu kreikkaa, voit tehdä ilmoituksen jollakin osaamallasi kielellä. Tätä varten saat tarvitsemaasi kielellistä apua.

Poliisin on myös varmistettava, että sinulle tarjotaan

- maksutonta tulkkausta tutkinnan aikana, jos et ymmärrä tai puhu kreikkaa
- maksuttomat käännökset kaikesta sellaisesta tutkinnan aikana kerätystä tiedosta, jota tarvitset voidaksesi käyttää oikeuksiasi. Käännöksiä on pyydettävä kirjallisesti.

Miten viranomaiset varmistavat, että ymmärrän ja tulen ymmärretyksi (jos olen lapsi tai vammainen)?

- Poliisi käyttää yksinkertaista ja helppotajuista kieltä ja ottaa huomioon henkilökohtaisen tilanteesi, kuten mahdolliset vammat, jotka voivat vaikuttaa kykyysi ymmärtää ja tulla ymmärretyksi. Suullisen ja kirjallisen viestinnän tulee olla vammaiselle henkilölle sopivassa muodossa. Tarvittaessa on käytettävä esimerkiksi pistekirjoitusta tai viittomakieltä.
- Alle 18-vuotiaiden kyky ymmärtää ja tulla ymmärretyksi varmistetaan arvioimalla heidän ikäänsä, kypsyttään, näkemyksiään, tarpeitaan ja huolenaiheitaan. Alaikäisen uhrin vanhemmalle, huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle kerrotaan uhrin oikeuksista.
- Kun otat ensimmäisen kerran yhteyttä poliisiin, läsnä voi olla myös joku valitsemasi henkilö, ellei tämä ole etusi vastaista tai haittaa menettelyä. Vammaisella henkilöllä voi olla koko tutkinnan ajan mukanaan valitsemansa henkilö.

Myös sosiaalihuoltolaitos antaa alaikäiselle tietoa tämän ymmärtämällä kielellä (tarvittaessa tulkin välityksellä) ottaen huomioon alaikäisen iän ja kypsyystason. Vammaiselle annetaan tietoa hänen ymmärtämällänsä tavalla (esim. viittomakielellä).

Rikoksen uhrien tukipalvelut

Rikoksen uhrien tukipalveluja tarjoavat seuraavat tahot:

- terveydenhuolto
- sosiaalihuolto
- mielenterveyspalvelut
- opetus- ja kulttuuriministeriön alainen koulupsykologipalvelu
- kansalaisjärjestöt.

Työ-, hyvinvointi- ja sosiaaliturva-asioista vastaavan ministeriön alainen sosiaalihuoltolaitos tarjoaa haavoittuvassa asemassa oleville, kuten rikoksen uhreille, seuraavaa tukea:

- perheille suunnattu tuki, jonka tavoitteena on auttaa perheenjäseniä hoitamaan tehtävänsä ja vastuunsa, ratkoa perheen yhtenäisyyttä uhkaavia kiistoja, turvata lasten turvallisuus ja hyvinvointi, ehkäistä rikollista toimintaa ja perheväkivaltaa sekä tukea epäsosiaalisesti käyttäytyvien tai rikolliseen toimintaan osallistuneiden henkilöiden kuntoutusta
- haavoittuvassa asemassa oleville ryhmille suunnattu tuki
- paikallisyhteisöjen auttaminen haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien erityistarpeiden tunnistamisessa ja täyttämässä
- uhrien ohjaaminen toimivaltaisten viranomaisten sekä palveluja ja tukea tarjoavien kansalaisjärjestöjen luo.

Ohjaako poliisi minut automaattisesti uhrien tukipalvelujen piiriin?

Poliisi ohjaa sinut valtion tai muiden tahojen tarjoamien tukipalvelujen ja avun piiriin, jos katsoo sen tarpeelliseksi. Poliisi myös antaa tietoa edellä mainituista palveluista.

Miten yksityisyyttäni suojellaan?

Poliisien on noudatettava perustuslakia, sovellettavaa lainsäädäntöä sekä poliisin käytäntesääntöjä. Tällä tavalla varmistetaan uhrin oikeus yksityisyyteen ja perhe-elämän kunnioittamiseen sekä uhrin henkilötietojen riittävä suoja.

Lain mukaan nimeäsi ja antamasi lausunnon sisältöä ei saa julkaista eikä paljastaa millään tavalla eikä missään tilanteessa.

Tietojenkäsittelyä säännellään erikoislainsäädännöllä, jonka avulla varmistetaan henkilötietojen suoja.

Edellyttääkö tukipalvelujen saaminen rikosilmoituksen tekemistä?

Kyllä. Kun olet tehnyt rikosilmoituksen poliisille, sosiaalihuoltolaitos varmistaa, että sinulle tarjotaan tarvitsemiasi maksuttomia tukipalveluja. Palveluja voivat tarjota myös erityistukea tarjoavat kansalaisjärjestöt.

Henkilökohtainen suojele, jos olen vaarassa.

Poliisi toteuttaa kaikki tarvittavat toimet varmistaakseen, että olet turvassa. Näin on etenkin silloin, jos sinun katsotaan tarvitsevan erityistä suojele. Rikoksen luonteesta ja olosuhteista sekä henkilökohtaisesta tilanteestasi ja erityissuojelun tarpeestasi riippuen rikosoikeudellisen menettelyn eri vaiheissa voidaan toteuttaa seuraavia suojeletoimia:

1) Uhrin osallistuminen todistajansuojeluohjelmaan, jota valvoo ylin syyttäjä

Ylimmän syyttäjän päätöksellä voit päästä todistajansuojeluohjelmaan, jossa poliisi varmistaa sinun ja tarvittaessa myös perheesi turvallisuuden.

2) Todistajansuojelu rikostutkinnan aikana

Rikostutkinnan aikana:

- Kun olet tehnyt rikosilmoituksen, poliisi kuulustelee sinua viipymättä.
- Kuulustelujen lukumäärä pidetään mahdollisimman pienenä, ja niitä järjestetään vain, jos se on rikostutkinnan kannalta ehdottoman välttämätöntä.
- Kuulustelussa voi olla läsnä oikeudellinen edustajasi tai muu valitsemasi henkilö, jollei jommankumman tai molempien osalta ole perustellusta syystä päätetty toisin.
- Lääkärintarkastusten lukumäärä pidetään mahdollisimman pienenä, ja niitä suoritetaan vain, jos se on rikosoikeudellisen menettelyn kannalta ehdottoman välttämätöntä.

3) Erityissuojelua tarvitsevan uhrin oikeus suojeleluun rikosoikeudellisen menettelyn aikana

Jos sinun todetaan tarvitsevan erityissuojelua, sinulla on oikeus seuraaviin toimenpiteisiin:

- kaikki kuulustelut pidetään tähän tarkoitukseen suunnitelluissa tai muunnetuissa tiloissa
- sinua kuulustelevat ammattihenkilöt, joilla on tähän soveltuva koulutus
- samat henkilöt suorittavat kaikki kuulustelut, jollei tämä ole hyvän oikeudenkäytön vastaista

- jos olet seksuaalisen väkivallan, sukupuoleen perustuvan väkivallan tai läheisväkivallan uhri, kuulustelut suorittaa kanssasi samaa sukupuolta oleva henkilö, jos sitä toivot. Tästä ei kuitenkaan saa aiheutua haittaa rikosoikeudellisen menettelyn kululle.

Erityiset oikeudet:

Perheväkivallan uhri

- Antamasi lausunnon sisältämiä henkilötietoja ei julkaista.
- Voit saada paikan perheväkivallan torjuntaa ja perheväkivallasta selviytymistä käsittelevän yhdistyksen ylläpitämästä turvatalosta.
- Tuomioistuini voi määrätä, että vastaaja pidetään vangittuna tuomioistuinkäsittelyyn asti, tai vapauttaa hänet sillä ehdolla, että hän ei käy perheenjäsentensä luona eikä ahdistele heitä millään tavalla.

Alaikäinen seksuaalisen hyväksikäytön uhri

- Antamasi lausunnon sisältämiä henkilötietoja ei julkaista.
- Työ-, hyvinvointi- ja sosiaaliturva-asioista vastaavan ministeriön alainen sosiaalihuoltolaitos toteuttaa kaikki tarvittavat toimet suojellaksesi sinua, jos sinun etusi poikkeaa vanhempiesi edusta.

Ihmiskaupan ja hyväksikäytön uhri

- Antamasi lausunnon sisältämiä henkilötietoja ei julkaista.
- Tilanteesi tuntevan viranomaisen on ilmoitettava tapauksestasi sosiaalihuoltolaitokselle, jonka on kerrottava sinulle oikeuksistasi.
- Sinulla on oikeus suojeluun ilman syrjintää ja riippumatta oikeudellisesta asemastasi ja siitä, teetkö yhteistyötä poliisin kanssa.

Kuka suojelua antaa?

Uhrin suojelusta vastaa ensisijaisesti poliisi. Varmistaakseen suojelun poliisi voi tarvittaessa tehdä yhteistyötä myös muiden toimivaltaisten julkisen ja yksityisen sektorin toimijoiden kanssa.

Arvioidaanko tilannettani sen selvittämiseksi, voiko rikoksentehtyjä aiheuttaa minulle lisävahinkoa?

Poliisi arvioi tilanteesi ja selvittää

a) tarvitsetko erityissuojelua

b) olisiko sinun tapauksessasi hyödyllistä toteuttaa rikosoikeudellisen menettelyn kuluessa erityistoimenpiteitä (ja missä määrin) siitä syystä, että olet alttiina toissijaiselle ja toistuvalla uhriksi joutumiselle, pelottelulle ja kostotoimille.

Henkilökohtainen arviointi on tehtävä tiiviissä yhteistyössä sinun kanssasi. Arvioinnissa on otettava huomioon toiveesi, myös siinä tapauksessa, että et halua turvautua erityistoimenpiteisiin.

Arvioidaanko tilannettani sen selvittämiseksi, voiko minulle aiheutua lisävahinkoa rikosoikeudenkäyntimenettelyn vuoksi (rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Henkilökohtaisessa arvioinnissa arvioidaan myös sitä, oletko altis toissijaiselle ja toistuvalla uhriksi joutumiselle. Tarkoituksena on varmistaa, ettei rikosoikeudellisen järjestelmän toiminta altista sinua toissijaiselle ja/tai toistuvalla uhriksi joutumiselle.

Millaista suojelua erittäin haavoittuvassa asemassa olevat uhrin voivat saada?

Erittäin haavoittuvassa asemassa oleville uhreille tarjotaan seuraavanlaista suojelua:

1) Uhrin osallistuminen todistajansuojeluohjelmaan, jota valvoo ylin syyttäjä

Ylimmän syyttäjän päätöksellä voit päästä todistajansuojeluohjelmaan, jossa poliisi varmistaa sinun ja tarvittaessa myös perheesi turvallisuuden.

2) Todistajansuojelu rikostutkinnan aikana

Rikostutkinnan aikana:

- Kun olet tehnyt rikosilmoituksen, poliisi kuulustelee sinua viipymättä.
- Kuulustelujen lukumäärä pidetään mahdollisimman pienenä, ja niitä järjestetään vain, jos se on rikostutkinnan kannalta ehdottoman välttämätöntä.
- Kuulustelussa voi olla läsnä oikeudellinen edustajasi tai muu valitsemasi henkilö, jollei jommankumman tai molempien osalta ole perustellusta syystä päätetty toisin.
- Vaadittujen lääkärintarkastusten lukumäärä pidetään mahdollisimman pienenä, ja niitä suoritetaan vain, jos se on rikosoikeudellisen menettelyn kannalta ehdottoman välttämätöntä.

3) Erityissuojelua tarvitsevan uhrin suojele rikosoikeudellisen menettelyn aikana

Jos sinun todetaan tarvitsevan erityissuojelua, sinulla on oikeus seuraaviin toimenpiteisiin:

- kaikki kuulustelut pidetään tähän tarkoitukseen suunnitelluissa tai muunnetuissa tiloissa
- sinua kuulustelevat ammattihenkilöt, joilla on tähän soveltuva koulutus
- samat henkilöt suorittavat kaikki kuulustelut, jollei tämä ole hyvän oikeudenkäytön vastaista
- jos olet seksuaalisen väkivallan, sukupuoleen perustuvan väkivallan tai läheisväkivallan uhri, kuulustelut suorittaa kanssasi samaa sukupuolta oleva henkilö, jos sitä toivot. Tästä ei kuitenkaan saa aiheutua haittaa rikosoikeudellisen menettelyn kululle.

Olen alaikäinen – onko minulla erityisiä oikeuksia?

Alaikäisen uhrin etu turvataan. Se, mikä on sinun etusi mukaista, arvioidaan tapauskohtaisesti. Arvioinnissa otetaan huomioon ikäsi, kypsyystasosi, näkemyksesi, tarpeesi ja huolenaiheesi.

Alaikäisenä sinulla on seuraavat lisäoikeudet:

- Mukanasi voi koko menettelyn ajan olla vanhempasi tai sosiaalityöntekijä, jos sosiaalihuoltolaitos on ottanut sinut huostaan.
- Jos olet perheväkivallan uhri, sosiaalihuoltolaitoksen sosiaalipalvelujohtaja voi tehdä rikosilmoituksen puolestasi. Turvallisuutesi varmistamiseksi voidaan toteuttaa kaikki tarvittavat toimet.
- Jos olet seksuaalisen hyväksikäytön uhri, kuka tahansa valtion viranomainen voi tehdä rikosilmoituksen puolestasi. Turvallisuutesi varmistetaan kaikin tarvittavin toimin.
- Jos olet ilman huoltajaa, sinut annetaan sosiaalihuoltolaitoksen johtajan huostaan. Voit käyttää kaikkia oikeuksiasi. Sinulla on muun muassa oikeus koulutukseen, terveydenhuoltoon ja perheen yhdistämiseen.
- **Oikeus yksityisyyteen:** Poliisi toteuttaa kaikki tarvittavat lain mukaiset toimet estääkseen, ettei julkisuuteen päädy tietoja, joista sinut voisi tunnistaa.
- **Erityissuojelun tarve:** Poliisi
 - on velvollinen varmistamaan, että tutkinta ja rikossyytteiden nostamista koskevat menettelyt suoritetaan riippumatta siitä, oletko sinä tai onko edustajasi tehnyt virallisen rikosilmoituksen, ja että rikosoikeudellista menettelyä voidaan jatkaa, vaikka peruisit antamasi lausunnon
 - jatkaa syytetoimia myös sen jälkeen, kun sinusta on tullut täysi-ikäinen
 - voi tallentaa kuulustelusi osana tutkintaa.

Kuulustelussa voi olla sinun lisäksi läsnä myös oikeudellinen edustajasi tai muu valitsemasi aikuinen, jollei perustellusta syystä ole tehty päinvastaista päätöstä.

Kuulustelut suoritetaan

- ilman aiheetonta viivytystä sen jälkeen, kun tapauksesta on tehty ilmoitus poliisille
- tarvittaessa tähän tarkoitukseen suunnitelluissa tai muunnetuissa tiloissa
- tarvittaessa sellaisen ammattihenkilön toimesta tai välityksellä, jolla on tähän soveltuva koulutus
- vain, jos se on rikostutkinnan tai rikosoikeudellisen menettelyn kannalta välttämätöntä, ja kuulustelujen lukumäärä pidetään mahdollisimman pienenä
- seksuaalista hyväksikäyttöä koskevissa tapauksissa lapsen kanssa samaa sukupuolta olevan ammattihenkilön toimesta.

Perheenjäseneni kuoli rikoksen takia – mitkä ovat oikeuteni?

Perheenjäsenet voivat hakea tukea seuraavilta rikoksen uhreille tarkoitettuja tukipalveluja tarjoavilta tahoilta:

- julkinen terveydenhuolto
- mielenterveyspalvelut
- sosiaalihuolto
- koulupsykologipalvelut (alaikäisille)
- perheväkivallan torjuntaa ja perheväkivallasta selviytymistä käsittelevän yhdistyksen puhelinpalvelu (1440) perheväkivallan uhreille
- uhrien tukipalveluja tarjoavat kansalaisjärjestöt.

Lain mukaan uhrin perheenjäsen voi hakea vahingonkorvausta rikoksentehtäjältä. Vahingonkorvausoikeutta koskevaa tietoa saa sosiaalihuoltolaitokselta.

Perheenjäseneni joutui rikoksen uhriksi – mitkä ovat oikeuteni?

Perheenjäsenet voivat hakea tukea seuraavilta rikoksen uhreille tarkoitettuja tukipalveluja tarjoavilta tahoilta:

- julkinen terveydenhuolto
- mielenterveyspalvelut
- sosiaalihuolto
- koulupsykologipalvelut (alaikäisille)
- perheväkivallan torjuntaa ja perheväkivallasta selviytymistä käsittelevän yhdistyksen puhelinpalvelu (1440) perheväkivallan uhreille
- uhrien tukipalveluja tarjoavat kansalaisjärjestöt.

Voinko osallistua sovitteluun? Millä ehdoin? Olenko turvassa sovittelun aikana?

Kyproksen laissa ei säädetä mahdollisuudesta käyttää sovittelua.

Mistä voin löytää oikeuksiani koskevaa lainsäädäntöä?

Rikoksen uhrin oikeuksista säädetään seuraavissa säädöksissä:

- perheväkivallan ennaltaehkäisystä ja uhrien suojelusta annettu laki (2000–2015)
- seksuaalisen hyväksikäytön, lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja lapsipornografian ehkäisemisestä ja torjunnasta annettu laki (2014).

Rikoksen uhrin oikeuksia koskeva lainsäädäntö on saatavilla Kyproksen asianajajaliiton verkkosivustolla: <http://www.cylaw.org/>

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 30/11/2018

2 - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana

iten rikosilmoitus tehdään?

Rikosilmoituksen voi tehdä millä tahansa poliisiasemalla. Kun olet tehnyt virallisen rikosilmoituksen ja antanut kirjallisen lausunnon, poliisi aloittaa tapauksen tutkinnan.

Mistä voin selvittää, miten asia etenee?

Saat tietoa menettelyn edistymisestä asiaa käsittelevältä poliisilta (rikostutkija). Kun asia on siirtynyt tuomioistuimen käsiteltäväksi, voit saada tietoa asian etenemisestä sen tuomioistuinkäsittelystä vastaavalta oikeudellisen yksikön viranomaiselta.

Voinko saada oikeusapua (rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana)? Millä ehdoin?

Voit saada maksutonta oikeusapua tiettyntyyppisiin ihmisoikeusloukkauksiin liittyvissä menettelyissä. Näistä menettelyistä säädetään maksuttoman oikeusavun antamisesta annetussa laissa.

Tiettyntyyppisiin ihmisoikeusloukkauksiin liittyvillä menettelyillä tarkoitetaan seuraavia menettelyjä:

- a) tuomioistuimessa vireillä olevan siviilioikeudellisen menettelyn kaikki vaiheet, kun on kyse menettelystä, joka on käynnistetty Kyproksen valtiota vastaan henkilölle tiettyntyyppisestä ihmisoikeusloukkauksesta aiheutuneen vahingon vuoksi, tai
- b) henkilön vireille panema rikosoikeudellinen menettely, joka koskee tiettyntyyppisiä ihmisoikeusloukkauksia.

Edellä mainitun lain nojalla oikeusapu voi kattaa

- a) neuvonnan, avustamisen ja edustamisen, jos kyseessä on rikosoikeudellinen menettely tai Kyproksessa aloitettu siviilioikeudellinen menettely
- b) pelkän neuvonnan, jos kyseessä on Kyproksen ulkopuolella aloitettu siviilioikeudellinen menettely.

Edellä mainitun lain nojalla suojeltaviin ihmisoikeuksiin kuuluvat ihmisoikeudet, jotka turvataan seuraavissa säädöksissä:

- a) Kyproksen tasavallan perustuslain II osa
- b) Euroopan ihmisoikeussopimuksen ratifointia koskeva vuoden 1962 laki
- c) kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista koskevan kansainvälisen yleissopimuksen ratifointia koskevat vuosien 1967–1995 lait
- d) taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen sekä kansalaisyhteiskuntaa ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen ratifointia koskeva vuoden 1969 laki
- e) kidutuksen ja epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen estämiseksi tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen ratifointia koskeva vuoden 1989 laki
- f) kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisen yleissopimuksen ratifointia koskevat vuosien 1990 ja 1993 lait
- g) kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen ratifointia koskeva vuoden 1985 laki
- h) lapsen oikeuksien yleissopimuksen ratifointia koskeva vuoden 1990 laki.

Maksutonta oikeusapua voi saada

- ihmiskaupan uhri, joka hakee aluetuomioistuimessa vahingonkorvausta ihmiskaupan ja hyväksikäytön ehkäisemistä ja torjuntaa sekä uhrien suojelua koskevan lain nojalla
- alaikäinen ihmiskaupan uhri, joka hakee aluetuomioistuimessa vahingonkorvausta ihmiskaupan ja hyväksikäytön ehkäisemistä ja torjuntaa sekä uhrien suojelua koskevan lain nojalla
- alaikäinen, joka on seksuaalisiin tarkoituksiin houkuttelemisen, lapsipornografian, seksuaalisen riiston ja/tai seksuaalisen hyväksikäytön uhri ja hakee aluetuomioistuimessa vahingonkorvausta lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja seksuaalisen riiston sekä lapsipornografian ehkäisemistä ja torjuntaa koskevan lain nojalla.

Tämän lisäksi kaikki lapset, jotka ovat joutuneet lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja seksuaalisen riiston sekä lapsipornografian ehkäisemistä ja torjuntaa koskevassa laissa tarkoitettujen rikosten uhriksi, saavat asianajajista annetun lain nojalla maksutonta neuvontaa menettelyjen kaikissa vaiheissa riippumatta siitä, tekevätkö he syyttäjäviranomaisen kanssa rikostutkintaa, syytetoimia tai oikeudenkäyntiä koskevaa yhteistyötä. Lapset saavat myös maksutonta oikeusapua, jos heillä ei ole varaa hankkia apua, riippumatta siitä, mitä oikeusavusta annetussa laissa säädetään.

Jos lapsiuhrilla on oikeus edustajaan, hänellä voi olla oikeus saada oikeudellista neuvontaa ja tulla edustetuksi omissa nimissään sellaisissa menettelyissä, joissa lapsiuhriin ja vanhempainvastuunkantajan välillä on tai saattaa olla eturistiriita.

Ihmiskaupan ja hyväksikäytön ehkäisemistä ja torjuntaa sekä uhrien suojelua koskevassa laissa tarkoitettujen rikosten uhri saa asianajajia koskevan lain nojalla maksutonta neuvontaa riippumatta siitä, tekeekö hän syyttäjäviranomaisen kanssa rikostutkintaa, syytetoimia tai oikeudenkäyntiä koskevaa yhteistyötä, sekä oikeusavusta annetun lain mukaista maksutonta oikeusapua, jos hänellä ei ole varaa hankkia apua.

Maksutonta oikeusapua on haettava kirjallisesti siltä tuomioistuimelta, jossa asia käsitellään. Tuomioistuin voi myöntää sinulle maksutonta oikeusapua seuraavien seikkojen perusteella:

a) sosiaalipalvelujen antama sosioekonominen lausunto, jossa kerrotaan sinun ja perheesi taloudellisesta tilanteesta, säännöllisistä ja muista työtuloistasi, muista tuloistasi, sinun ja perheesi tavanomaisista elinkustannuksista sekä muista mahdollisista veloistasi tai tarpeistasi

b) tilanteesi vakavuus tai muut olosuhteet, joiden perusteella määritetään, onko sinulle oikeuden toteutumisen vuoksi aihetta antaa maksutonta oikeusapua asian käsittelyä ja sen valmistelua varten.

Jos saat oikeusapua, voit valita haluamasi asianajajan maksuttomia oikeusapupalveluja tarjoavien asianajajien joukosta asiaa koskevan lainsäädännön mukaisesti. Jos et valitse itsellesi asianajajaa, tuomioistuin nimittää sinulle asianajajan Kyproksen asianajajaliiton laatimasta luettelosta asiaa koskevan lainsäädännön mukaisesti.

Voinko saada korvauksia kuluista (jotka aiheutuvat osallistumisesta rikostutkintaan/oikeudenkäyntiin)? Millä ehdoin?

Kyproksen tasavalta korvaa sinulle laissa säädetyt kustannukset. Lisätietoa korvauksen hakemisesta ja hakuehdoista saa poliisitoimeen kuuluvilta alueellisilta syyttäjänvirastoilta.

Jos asian käsittely päätetään lopettaa ennen kuin asia menee tuomioistuimen käsiteltäväksi, voinko hakea päätökseen muutosta?

Voit pyytää poliisilta perusteltua päätöstä, jos asia ei etene tutkintaan tai syytetoimiin taikka jos tutkinta tai syytetoimet lopetetaan.

Voinko osallistua oikeudenkäyntiin?

Voit osallistua oikeudenkäyntiin syyttäjän todistajana ja todistaa asiaa käsittelevässä tuomioistuimessa.

Mikä on virallinen roolini oikeudenkäynnissä? Olenko esimerkiksi uhri, todistaja, asianosainen vai toissijaisen syyteoikeuden käyttäjä? Voinko valita roolini itse?

Rikosoikeudellisessa menettelyssä olet syyttäjän todistaja. Jos haet rikoksentehtäjältä vahingonkorvausta, olet asiaa koskevassa siviilioikeudellisessa menettelyssä eli riita-asiassa kantaja.

Mitä oikeuksia ja velvollisuuksia tähän rooliin liittyy?

Syyttäjän todistajana sinulla velvollisuus todistaa asiaa käsittelevässä tuomioistuimessa. Jos haet vahingonkorvausta, saat lisätietoa oikeuksistasi ja velvollisuuksistasi asianajajalta, joka ajaa asiaasi riita-asioita käsittelevässä tuomioistuimessa.

Voinko antaa oikeudenkäynnin aikana lausunnon tai esittää todisteita? Millä ehdoin?

Voit missä tahansa menettelyssä, jossa olet syyttäjän todistajana, lukea ja vahvistaa poliisille antamasi lausunnon tai esittää tutkinnan aikana poliisille antamasi todisteet. Jos haluat täydentää poliisille alun perin antamaasi lausuntoa tai esittämiäsi todisteita, ota yhteyttä asiaa tuomioistuimessa käsittelevän oikeudellisen yksikön johtajaan.

Mitä tietoja minulle annetaan oikeudenkäynnin aikana?

Oikeudenkäynnin aikana syyttäjä ilmoittaa sinulle, milloin ja miten istunnot järjestetään. Syyttäjä kertoo sinulle myös rikoksentehtäjää vastaan nostettujen syytteiden luonteesta. Voit myös pyytää, että sinulle ilmoitetaan menettelyssä annetuista lopullisista ratkaisuista.

Voinko tutustua oikeudenkäyntiasiakirjoihin?

Sinulla ei ole oikeutta tutustua oikeudenkäyntiasiakirjoihin.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 30/11/2018

Voiko tuomioistuimen päätökseen hakea muutosta?

Sinulla ei ole oikeutta hakea muutosta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätökseen. Muutoksenhakuoikeus on Kyproksen ylimmällä syyttäväviranomaisella.

Mitkä ovat uhrin oikeudet tuomion antamisen jälkeen?

Asianajajasi voi hyödyntää tuomiota rikoksenteikijää vastaan nostetussa vahingonkorvauskanteessa.

Onko uhrilla oikeus saada tukea tai suojelua oikeudenkäynnin jälkeen? Kuinka kauan?

Oikeudenkäynnin jälkeen sinulla on oikeus saada tukea ja/tai suojelua tarpeittesi mukaan kohtuulliseksi katsotuksi ajaksi.

Mitä tietoja uhrille annetaan siinä tapauksessa, että rikoksenteikijä tuomitaan?

Voit pyytää poliisia antamaan tiedon tuomiosta, jonka tuomioistuin on määrännyt rikoksenteikijälle.

Ilmoitetaanko uhrille, jos rikoksenteikijä vapautuu (myös ennen määräaikaan tai ehdonalaan) tai pakenee vankilasta?

Uhuri voi pyynnöstä saada seuraavat tiedot:

a) tiedon siitä, että uhuriin kohdistuneesta rikoksesta tutkintavankeuteen määrätty, syytteeseen pantu tai tuomittu henkilö vapautetaan tai on paennut vankeudesta,

b) tiedon asiaankuuluvista toimenpiteistä, joita uhrin suojaksi on määrätty häneen kohdistuneesta rikoksesta tutkintavankeuteen määrätyn, syytteeseen pannun tai tuomitun henkilön vapauttamisen tai pakenemisen johdosta.

On syytä huomata, että edellä mainittuja tietoja ei välttämättä anneta, jos on mahdollista tai tiedossa, että niiden antamisesta voi aiheutua vahinkoa rikoksenteikijälle.

Voiko uhri osallistua vapauttamista tai ehdonalaan pääsyä koskevien päätösten tekemiseen? Voiko uhri esimerkiksi antaa tässä yhteydessä lausunnon tai hakea päätöksiin muutosta?

Uhrilla ei ole oikeutta osallistua vapauttamista tai ehdonalaan pääsyä koskevien rikoksenteikijän tuomiota koskevien päätösten tekemiseen.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 30/11/2018

4 - Korvaus

iten uhri voi hakea vahingonkorvausta rikoksenteikijältä?

Uhrilla on oikeus nostaa häneen kohdistuneesta rikoksesta vahingonkorvauskanne rikoksenteikijää vastaan tuomioistuimessa. Uhri voi käännyä sosiaalihuoltolaitoksen puoleen saadakseen tietoa oikeudestaan vahingonkorvaukseen.

Alle 18-vuotiaalla lapsella on subjektiivinen oikeus saada vahingonkorvausta henkilöltä, joka on vastuussa häneen kohdistuneista rikoksista, joista säädetään lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja seksuaalisen riiston sekä lapsipornografian ehkäisemistä ja torjumista koskevassa laissa. Lisäksi alaikäisellä on oikeus saada korvausta ihmisoikeuksiensa loukkaamisesta. Rikokseen syyllistyneellä on siviilioikeudellinen vastuu maksaa erityisiä ja yleisiä korvauksia uhrille.

Henkilöllä, joka on joutunut uhriksi ihmiskaupan ja riiston ehkäisemistä ja torjumista koskevan lain tarkoittamassa mielessä, on subjektiivinen oikeus saada vahingonkorvausta henkilöltä, joka on vastuussa häneen kohdistuneesta rikoksesta edellä mainitun lain mukaisesti. Uhrilla on myös oikeus saada korvausta ihmisoikeuksiensa loukkaamisesta. Rikokseen syyllistyneellä on siviilioikeudellinen vastuu maksaa erityisiä ja yleisiä korvauksia uhrille ja korvata myös mahdolliset muut uhrin työvoiman hyväksikäyttöön liittyvät maksuviivästykset.

Tuomioistuin on määrännyt rikoksenteikijän maksamaan uhrille vahingonkorvausta. Miten uhri voi varmistaa, että rikoksenteikijä maksaa korvauksen?

Jos rikoksentehtäjä ei maksa vahingonkorvausta, uhri voi kääntyä asianajajansa välityksellä tuomioistuimen puoleen ja pyytää antamaan määräykseen, jonka nojalla tuomittu määrätään maksamaan tuomion mukainen korvaus. Muussa tapauksessa rikoksentehtäjää pidätetään ja vangitaan välittömästi.

Jos rikoksentehtäjä ei maksa korvausta, voiko valtio maksaa uhrille etumaksua tämän sijasta? Millä ehdoin?

Laissa ei säädetä valtion maksamasta etumaksusta.

Onko uhrilla oikeus saada korvausta valtiolta?

Valtio maksaa korvauksia väkivaltarikosten uhreille tai omaisille väkivaltarikosten uhreille suoritettavia korvauksia koskevan vuoden 1997 lain nro 51(1)/97 mukaisesti seuraavissa tapauksissa:

a) uhri tai hänen omaisensa eivät voi, olipa syy mikä tahansa, saada korvausta rikoksentehtäjältä ja

b) korvausta ei saada muista lähteistä tai saatava korvaus on pienempi kuin laissa tarkoitettu korvaus:

Edellä mainitun lain mukainen korvaus maksetaan, vaikka rikoksentehtäjää ei voida asettaa syytteeseen tai rangaista.

Jos muista lähteistä saatava korvaus on pienempi kuin edellä mainitussa laissa määritelty korvaus, valtio maksaa erotuksen.

Kyseisessä laissa mainitaan edellytykset, joiden nojalla edellä mainittuja korvauksia ei makseta ja mitä korvauksiin sisältyy, jos päätetään, että ne on maksettava.

Väkivaltarikos tarkoittaa kaikkia tahallisia rikoksia, jotka on tehty Kyproksen tasavallassa väkivaltaa käyttäen ja joista seuraa välitön kuolema, vakava ruumiillinen vamma tai terveysvahinkoja. Väkivaltarikos kattaa kaikki seuraavat rikokset, joista seuraa välitön kuolema, vakava ruumiillinen vamma tai terveysvahinkoja:

ennalta suunniteltu murha (203 ja 204 §), murhayritys (214 §), raiskaus (144 §), raiskausyritys (146 §), ihmisryöstö (148 §), alle 16-vuotiaan tytön kaappaus (149 §), teot, joiden tarkoituksena on vakavan ruumiillisen vamman tuottaminen (228 §), vakava ruumiillinen vamma (231 §), yritys tuottaa ruumiillinen vamma räjähteitä käyttämällä (232 §), vahingoittamistarkoituksessa annettu myrky (233 §), vammantuottamus (234 §), ruumiillisen vamman aiheuttanut hyökkäys (243 §), muut hyökkäykset (244 §), henkilökohtaiseen vapauteen kohdistuvat rikokset (245–254 §), murhapoltto (315 §).

Edellä mainitun lain mukainen vahingonkorvausvaatimus toimitetaan sosiaaliturvavalveluiden johtajalle kohtuullisen määräajan kuluessa ja viimeistään kahden vuoden kuluessa ruumiillisen vamman tai terveysvahinkojen aiheuttamisesta taikka kuoleman tuottamuksesta tapauksen mukaan.

Hakemukseen liitetään poliisin raportti ja lääkärintodistus ja kaikki muut asiaankuuluvat asiakirjat, jotka helpottavat hakemuksen käsittelyä. Sosiaaliturvavalveluiden johtaja voi pyytää tätä tarkoitusta varten mitä tahansa tarpeellisiksi katsomiaan täydentäviä todisteita, muun muassa valahtoisien todistuksen, jolla hakija vahvistaa, että korvausta ei ole maksettu eikä makseta toisesta lähteestä.

Onko uhrilla oikeus saada korvausta, jos rikoksentehtäjää ei tuomita?

Rikoksentehtäjän tuomitseminen ei ole korvauksen maksamisen ehtona. Asiaa käsittelevä tuomioistuin päättää korvauksen maksamisesta. Tämä on erillinen menettely, joka ei ole sidoksissa rikosasiassa annettavaan tuomioon.

Onko mahdollista saada etumaksua sillä aikaa kun korvaushakemusta käsitellään?

Kuten edellä todettiin, etumaksua ei ole mahdollista saada, koska siitä ei ole säädetty laissa.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 30/11/2018

5 - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua

len joutunut rikoksen uhriksi. Mihin on otettava yhteyttä?

Poliisi 199/1460

Julkisten sairaaloiden ensiapu

Maakuntien sosiaalipalvelut

Koulupsykologipalvelut

Mielenterveyspalvelut

Rikoksen uhrien neuvontapuhelin

Kansalaisjärjestöt

Kyproksessa palvelevat seuraavat auttavat puhelimet:

1460 – kansalaisten palvelupuhelin

1440 – perheväkivalta

1498 – huumeidenvastainen hätäpuhelin

11611 – lasten ja nuorten auttava puhelin

116000 – kadonneiden lasten numero

Onko uhreille annettava tuki maksullista?

Julkisina palveluina tarjottava uhrien tuki ja kansalaisjärjestöjen tarjoama tuki on maksutonta.

Millaista tukea rikoksen uhri voi saada valtiolta tai viranomaisilta?

Rikoksen uhri voi saada seuraavanlaista tukea julkishallinnon yksiköistä:

- lääketieteellistä hoitoa sairaanhoitopalveluista,
- henkistä tukea mielenterveys- ja koulupsykologipalveluista,
- suojelua sosiaalihuoltolaitokselta, joka antaa määräyksiä rikoksenteikijää vastaan ja/tai uhrin suojelemiseksi,
- poliisin kuulustelujen aikana hyväksymät toimenpiteet, joiden tavoitteena on estää uhrin lisäkärsimykset,
- poliisin toteuttama tehokas suojelu, jolla pyritään suojaamaan uhria rikoksenteikijän ja/tai muun henkilön uhkailulta ja kostotoimilta,
- tuomioistuimen oikeudenistunnon aikana toteuttamat toimet erityissuojelua tarvitsevien uhrien (esim. lapset ja psykososiaalisesti vammaiset henkilöt) suojelemiseksi.

Jos olet perheväkivallan uhri, seksuaalisen hyväksikäytön lapsiuhri tai ihmiskaupan uhri, voit saada tietoa oikeuksistasi ja tukea sosiaalihuoltolaitokselta, joka myös auttaa sinua saamaan yhteyden kaikkiin toimivaltaisiin julkishallinnon yksiköihin ja kansalaisjärjestöihin tapauksen jatkokäsittelyä ja tuen saamista varten. Jos etusi on ristiriidassa vanhempiesi edun kanssa sosiaalihuoltolaitoksen johtaja toteuttaa kaikki tarvittavat toimet suojellakseen sinua.

Millaista tukea rikoksen uhri voi saada kansalaisjärjestöiltä?

Rikoksen uhri voi saada kansalaisjärjestöiltä seuraavanlaista tukea:

- henkinen tuki
- majoitus turvakodissa.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 30/11/2018

Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnissä - Luxemburg

Henkilö katsotaan **rikoksen uhriksi**, jos hän on kärsinyt vahinkoa eli jos hän on esimerkiksi loukkaantunut tai hänen omaisuutensa on vahingoittunut tai varastettu sellaisen teon johdosta, joka katsotaan kansallisessa laissa rikokseksi. Laissa taataan rikoksen uhrille tietyt yksilölliset oikeudet ennen oikeudenkäyntiä, oikeudenkäynnin aikana ja sen jälkeen.

Luxemburgissa rikosprosessissa on kaksi vaihetta: rikostutkinta ja oikeudenkäynti. Rikostutkinnan suorittaa yleensä poliisi tai tutkintatuomari tai nämä yhdessä. Kun rikostutkinta on valmistunut, asia siirretään tuomioistuimen jaostokäsittelyyn. Jaostokäsittelyssä päätetään, annetaanko asia oikeuden käsiteltäväksi vai päätetäänkö sen käsittely tässä vaiheessa.

Jos asia siirretään oikeuteen, tuomioistuin pitää istunnon, jossa se käsittelee kerätyt todisteet ja ratkaisee, onko syytetty syyllinen. Jos syytetty todetaan syylliseksi, tuomioistuin tuomitsee hänet ja määrää rangaistuksen. Jos näyttö ei riitä vastaajan syyllisyyden toteamiseen, tuomioistuin vapauttaa vastaajan.

Seuraavilla sivuilla kuvataan menettelyn eri vaiheita ja uhrin oikeuksia [rikostutkinnan aikana](#), [oikeudenkäynnin aikana](#) ja [ensimmäisen oikeudenkäynnin päätyttyä](#). Lisätietoja rikoksen uhrille tarjolla olevasta avusta ja tuesta löytyy [täältä](#).

Tarvittavat tiedot löytyvät alla olevien linkkien kautta

[1](#) - Rikoksen uhrin oikeudet

[2](#) - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana

[3](#) - Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnin jälkeen

[4](#) - Korvaus

[5](#) - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 24/01/2019

1 – UHRIN OIKEUDET RIKOSTUTKINNASSA

[iten ja mihin voin ilmoittaa rikoksesta?](#)

[Miten saan tietoa viranomaisten toiminnasta?](#)

[Miten voin osallistua rikoksen tutkintaan?](#)

[Mitkä ovat oikeuteni todistajana?](#)

[Olen alaikäinen. Onko minulla lisäoikeuksia?](#)

[Mitä tietoja saan poliisilta tai uhrien tukijärjestöiltä rikostutkinnan aikana?](#)

[Voinko saada oikeusapua?](#)

[Jos olen vaarassa, voinko saada suojelua?](#)

[Mitä palveluja ja apua saan rikostutkinnan aikana?](#)

[Onko rikoksen tekijän ja uhrin välillä mahdollista tehdä sovinto tai aloittaa sovittelu?](#)

[Kuinka asian käsittely jatkuu tutkinnan päätyttyä?](#)

[Voinko hakea muutosta, jos asian käsittely lopetetaan ilman oikeudenkäyntiä?](#)

[Kuinka ulkomaalaisen oikeuksia ja etuja suojellaan?](#)

[Lisätietoja](#)

[Miten ja mihin voin ilmoittaa rikoksesta?](#)

Rikoksen uhri voi tehdä **rikosilmoituksen**:

- poliisille;
- suoraan syyttäjälle.

Kuka tahansa voi tehdä rikosilmoituksen, mutta jos uhri haluaa osallistua oikeudenkäyntiin asianomistajana, on hänen tehtävä rikosilmoitus henkilökohtaisesti tai asianajajan välityksellä.

Rikoksentehtäjä voidaan haastaa myös suoraan poliisituomioistuimeen (*tribunal de police*) tai asian nopeutetussa menettelyssä käsittelevään piirituomioistuimeen (*tribunal d'arrondissement*) jaostoon.

Rikosilmoitus on tehtävä jollakin Luxemburgin virallisista kielistä, joita ovat luxemburg, ranska ja saksa. Jos rikoksen uhri ei osaa mitään näistä kielistä, hänellä on oikeus maksuttomaan tulkkaukseen. Rikosilmoitus tehdään kirjallisesti, se on vapaamuotoinen ja sen on sisällettävä seuraavat tiedot:

- • uhrin nimi, syntymäaika, ammatti ja osoite
- • kuvaus tosiseikoista
- • kuvaus aiheutuneesta vahingosta.

Rikosilmoituksen tekemisen määräaika vaihtelee vuodesta kymmeneen vuoteen ja riippuu siitä, millainen **rikos (1)** on kyseessä.

Miten saan tietoa viranomaisten toiminnasta?

Kun rikosilmoitus tehdään poliisille, poliisi antaa rikosilmoituksesta maksuttoman jäljennöksen välittömästi tai kuukauden kuluessa sen tekemisestä. Uhri tai hänen asianajajansa voi tiedustella asian etenemisestä puhelimitse tai kirjeitse.

Kun rikosilmoitus tehdään syyttäjälle, rikosilmoitukselle annetaan viitenumero, jonka avulla uhri tai hänen asianajajansa voi tiedustella asian etenemisestä. Syyttäjä ilmoittaa asian käsittelyn etenemisestä rikosilmoituksen tekijälle **18 kuukauden** kuluessa rikosilmoituksen jättämisestä myös siinä tapauksessa, että asian käsittely on päättynyt. Hän ilmoittaa myös mahdollisen päättymisen syyt.

Asian käsittelevää tuomioistuinta voi pyytää tekemään rikostutkinnan tai määräämään omaisuutta tai varoja hukkaamiskieltoon.

Miten voin osallistua rikoksen tutkintaan?

Rikoksen tutkintaan voi osallistua uhrina, jolla ei ole erityistä asemaa rikosoikeudenkäyntimenettelyssä, tai asianomistajana. Asianomistajana uhri voi vaatia rikoksentehtäjältä korvausta ja hänellä on muutamia ylimääräisiä oikeuksia pelkän uhrin asemaan verrattuna. Uhrin ei tarvitse asianomistajanakaan näyttää toteen mitään rikokseen liittyviä seikkoja. Hänen on vain annettava tiedot rikoksen tosiseikoista ja niiden suhteesta uhrille aiheutuneeseen vahinkoon.

Rikoksen **uhrilla** on seuraavat oikeudet:

- **Rikostutkintaviranomaiset (2)** – poliisin rikostutkintayksikkö tai tutkintatuomari – voivat kuulla uhria uhrin osaamalla kielellä ja käyttää uhrin hallussa olevia asiakirjoja.
- Uhrin lausunto voidaan nauhoittaa tai videoida uhrin tai hänen asianajajansa suostumuksella syyttäjän annettua tähän luvan, niin ettei uhrin tarvitse toistaa järkyttävää tapahtumaa useita kertoja menettelyn aikana.
- Uhrilla on oikeus maksuttomaan tulkkaukseen, jos hän ei osaa mitään Luxemburgin virallisista kielistä.
- Uhria voi edustaa asianajaja.
- Uhri voi saada maksutta jäljennöksen lausunnostaan välittömästi tai kuukauden kuluessa kuulemisesta.
- Uhri voi pyytää merkityksellisiä asiakirjoja liitettäväksi tutkinta-aineistoon.
- Uhri voi olla läsnä tutkintatuomarin menettelyissä asianomistajana.
- Jos prosessia ei aloiteta, uhri voi esittää ylimmälle syyttäjälle (*Procureur Général*) pyynnön siitä, että syyttäjälaitos suorittaa rikostutkinnan.

Asianomistajalla on oikeus

- osallistua tutkintatuomarin suorittamaan rikostutkintaan
- pyytää tuomaria suorittamaan lisätutkinnan

- valittaa vaateisiinsa vaikuttavista rikostutkintaan liittyvistä toimista muutoksenhakutuomioistuimeen (*cour d'appel*), joka käsittelee asian suljetuin ovin
- tulla kuulluksi vain pyynnöstä
- esittää tarvittaessa näyttöä syytettyä vastaan
- tarkastella asianajajan kanssa tutkinta-aineistoa tutkintatuomarin toimistossa epäillyn ensimmäisen kuulemisen jälkeen päivää ennen mahdollisia lisätoimia
- pyytää tutkintatuomaria lähettämään tutkinta-aineistoon sisältyvät asiakirjat itselleen
- saada jäljennös tutkinta-aineistosta rikostutkinnan päätyttyä
- pyytää asiantuntijan lausuntoa, todistajien kuulemista ja takavarikoidun omaisuuden palauttamista
- osallistua rikospaikkatutkintaan
- pyytää väliaikaista korvausta aiheutuneesta vahingosta.

Mitkä ovat oikeuteni todistajana?

Jos henkilö kutsutaan kuultavaksi **todistajana**, hänen on saavuttava poliisin rikostutkintayksikköön tai tutkintatuomarin luo ja kerrottava kaikki tietonsa tapahtumasta. Todistaja voi antaa lausuntonsa osaamallaan kielellä.

Todistajanlausunto voidaan nauhoittaa tai videoida todistajan suostumuksella, jottei todistajan tarvitse toistaa useita kertoja järkytystä aiheuttavaa rikosta, jonka uhriksi hän on joutunut tai jota hän on todistanut.

Olen alaikäinen. Onko minulla lisäoikeuksia?

Alaikäisellä on enemmän oikeuksia:

- Alaikäiseen kohdistuneissa itsensä paljastamisen, raiskauksen, ihmiskaupan, seksuaalisen hyväksikäytön, tapon, pahoinpitelyn, hyväksikäytön ja huumauttamisen kaltaisissa **rikoksissa (1)** määräaika, jonka jälkeen syytettyä ei voida enää nostaa, alkaa kuluu vasta uhrin tultua täysi-ikäiseksi.
- Jos alaikäisen edun toteutumista ei ole varmistamassa vähintään yksi alaikäistä edustava asianajaja, alaikäisellä on oikeus syyttäjän tai tutkintatuomarin nimittämään edunvalvojaan. Alaikäisen edunvalvoja varmistaa alaikäisen etujen suojelun ja käyttää alaikäisen oikeuksia asianomistajana.
- Alaikäisellä on oikeus saada tieto rikosoikeudenkäyntimenettelyn aloittamisesta ja hänen asianajajilleen tai edunvalvojalleen annettua oikeudesta olla asianomistajana.
- Alaikäisellä on oikeus saada syyttäjän luvalla lausuntonsa nauhoitettua tai videokuvattua asianajajan tai edunvalvojan annettua suostumuksensa, jottei alaikäisen tarvitse toistaa järkyttävää tapahtumaa useita kertoja menettelyn kuluessa. Nauhoittaminen on pakollista itsensä paljastamista tai raiskausta, prostituutiota, hyväksikäyttöä, ihmiskauppaa, murhaa, tappoa, pahoinpitelyä ja väkivaltaa koskevissa rikoksissa, ellei syyttäjä toisin päätä alaikäisen tai tämän edustajan vastustettua asiaa.
- Alaikäisellä on oikeus saada haluamansa aikuinen mukaan kuulemisiin, ellei syyttäjä päätä toisin alaikäisen edun tai totuuden paljastamisen edun nimissä.

Mitä tietoja saan poliisilta tai uhrien tukijärjestöiltä rikostutkinnan aikana?

Poliisi kertoo uhrille uhrin ymmärtämällä kielellä

- pyydettäessä rikostutkinnan aloittamisesta
- uhrin oikeudesta saada apua rikoksen uhreja avustavilta organisaatioilta
- uhrin oikeudesta saada korvausta kärsitystä vahingosta
- uhrin oikeudesta saada oikeusapua laissa säädetyin edellytyksin
- asian käsittelyn päättämisestä ilman jatkotoimia sekä syyt asian käsittelyn päättämiseen.

Tutkintatuomari kertoo asianomistajalle toimenpiteistä, joita aikoo toteuttaa, etenkin jos hän aikoo vieraila rikospaikalla.

Voinko saada oikeusapua?

Jos varat eivät riitä eikä taatun vähimmäistulon edellytys täyty, on uhrilla oikeus asianajajaliiton (*Conseil de l'ordre des avocats*) järjestämään maksuttomaan oikeusapuun. Maksutonta oikeusapua voi saada halutessaan henkilö, joka on

- Luxemburgin kansalainen
- ulkomaan kansalainen, joilla on sijoittautumislupa maahan
- EU:n jäsenvaltion kansalainen
- kolmannen maan kansalainen, joilla on oikeus oikeusapuun Luxemburgissa kansainvälisen sopimuksen mukaisesti.

Varoihin luetaan mukaan henkilön bruttotulot sekä samassa taloudessa elävien varat. Varojen puutteen ohella maksutonta oikeusapua voidaan antaa myös muista vakavista syistä, jotka liittyvät henkilön sosiaaliseen tai aineelliseen tilanteeseen taikka perhetilanteeseen.

Jos olen vaarassa, voinko saada suojelua?

Uhrina voidaan suojella siten, että tutkintatuomari määrää epäillyn vangittavaksi, jos

- rikoksesta voidaan määrätä vähintään kahden vuoden vankeusrangaistus ja erityisesti jos
- on vaara, että epäilty tekee uuden rikoksen.

Mitä palveluja ja apua saan rikostutkinnan aikana?

Uhrilla on oikeus saada apua erilaisilta rikoksen uhrien tukipalveluilta. Valtio antaa tukea syyttäjänlaitoksen yhteydessä toimivan rikoksen uhrien tukikeskuksen (Service d'aide aux victimes) kautta. Uhrien tukikeskus ottaa uhrin vastaan ja tarjoaa heille maksutta sosiaalista, psykologista ja oikeudellista apua. Myös muutamat kansalaisjärjestöt antavat apua esimerkiksi väkivallan uhreiksi joutuneille naisille ja lapsille tai vammaisille.

Palvelevia puhelimia on kaksi: yksi yleisesti rikoksen uhreille tarkoitettu (+352 475821-628/627) ja yksi lapsille ja nuorille tarkoitettu (+352 12345).

Uhuri voi saada lääketieteellistä hoitoa, mutta se on maksullista, ellei voimassa olevaa sairausvakuutusta ole. EU:n 27 jäsenvaltion, Islannin, Liechtensteinin, Norjan ja Sveitsin kansalaiset voivat hyödyntää [eurooppalaista sairaanhoitokorttia](#).

Onko rikoksen tekijän ja uhrin välillä mahdollista tehdä sovinto tai aloittaa sovittelu?

Sovittelu rikosentekijän ja uhrin välillä on mahdollista vain ennen syytteen nostamista. Syyttäjä voi päättää, sopiiko sovittelumenettely tilanteeseen, varmistetaanko sillä uhrin kärsimän vahingon korvaaminen, korjautuvatko rikoksesta aiheutuneet ongelmat ja pystyykö rikosentekijä sovittamaan näin rikoksensa. Sovittelu ei ole mahdollista, jos rikosentekijä ja uhri asuvat yhdessä.

Kuinka asian käsittely jatkuu tutkinnan päätyttyä?

Kun tutkintatuomari päättää rikostutkinnan, asia siirtyy jaostokäsittelyyn (chambre du conseil). Jaostokäsittelyssä päätetään, lopetetaanko rikostutkinta ja siirretäänkö asia oikeuden käsiteltäväksi. Jaostokäsittelyssä asia voidaan päättää siirtää oikeuden käsiteltäväksi tai olla siirtämättä, jos teko ei ole rikos, jos rikosentekijä ei ole tiedossa tai jos epäiltyä vastaan ei ole riittävästi näyttöä.

Voinko hakea muutosta, jos asian käsittely lopetetaan ilman oikeudenkäyntiä?

Jos jaostokäsittelyssä päätetään, ettei rikosasiaa viedä oikeuteen, uhri voi valittaa päätöksestä muutoksenhakutuomioistuimen jaostoon.

Uhrilla on oikeus esittää jaostolle lyhyitä kirjallisia pyyntöjä ja lausuntoja.

Jos asia hylätään muutoksenhakutuomioistuimen jaostokäsittelyssä pelkästään tosiseikkojen perusteella, ei oikeuskysymysten perusteella, uhri voi viedä asian yleiseen tuomioistuimeen saadakseen korvauksen kärsimästään vahingosta.

Jos syyttäjä päättää lopettaa asian käsittelyn ilman jatkotoimia, uhri voi asianomistajana ottaa yhteyttä tutkintatuomariin tai tuomioistuimeen (poliisituomioistuimeen, piirituomioistuimeen tai piirituomioistuimen rikosjaostoon) ja haastaa rikosentekijän suoraan.

Uhuri voi luopua olemasta asianomistajana missä tahansa menettelyn vaiheesta, mutta syytteen ajamista ei voi lopettaa, ellei kyseessä ole kunnianloukkauksen ja herjauksen kaltainen rikos.

Uhri, joka ei ole asianomistaja, voi peruuttaa vaateensa, mutta yleensä syyttäjät jatkaa syytteen ajamista.

Kuinka ulkomaalaisen oikeuksia ja etuja suojellaan?

Ulkomaalaisella on seuraavat lisäoikeudet:

- oikeus maksuttomaan tulkkaukseen, jos ei osaa mitään Luxemburgin virallisista kielistä, jotka ovat luxemburg, ranska ja saksa
- oikeus maksuttomaan oikeusapuun, jos varoja ei ole riittävästi ja ulkomaalaisella henkilöllä on sijoittautumislupa Luxemburgiin tai hän on EU:n jäsenvaltion kansalainen tai kolmannen maan kansalainen, jolla on oikeus saada oikeusapua Luxemburgissa kansainvälisen sopimuksen mukaisesti.

Lisätietoja

- Rikostutkintalaki (*Code d'Instruction Criminelle*) – [ranskaksi](#)
- Asianajajan ammatista 10. elokuuta 1991 annettu laki (*Loi sur la profession d'avocat*) – [ranskaksi](#)

Huomautuksia:

1. Rikoslajit

Luxemburgissa rikokset jaotellaan kolmeen lajiin niiden vakavuuden perusteella. Kullekin rikoslajille on määritetty oma vanhenemisaikansa, jonka kuluttua rikosoikeudenkäyntimenettelyä ei voida enää aloittaa:

Vakavasta rikoksesta ei voida nostaa enää syytettä, kun rikoksen tekohetkestä tai viranomaisen viimeksi toteuttamasta tutkintatoimesta on kulunut kymmenen vuotta. Alaikäiseen kohdistuvan itsensä paljastamisen, raiskauksen tai ihmiskaupan kaltaisissa rikoksissa vanhenemisaika alkaa kuitenkin kulua vasta alaikäisen tullessa täysi-ikäiseksi.

Rikoksesta ei voida nostaa enää syytettä, kun rikoksen tekohetkestä tai viranomaisen viimeksi toteuttamasta tutkintatoimesta on kulunut viisi vuotta. Alaikäiseen kohdistuneen seksuaalisen hyväksikäytön, tapon, pahoinpitelyn, hyväksikäytön tai huumaamisen kaltaisissa rikoksissa vanhenemisaika alkaa kuitenkin kulua vasta alaikäisen tullessa täysi-ikäiseksi.

Lievästä rikoksesta on nostettava syyte 12 kuukauden kuluessa rikoksen tekohetkestä.

2. Rikostutkintaviranomaiset

Poliisin rikostutkintayksikkö toimii syyttäjän alaisuudessa ja vastaa rikoksen toteen näyttämisestä, todisteiden keruusta ja rikoksen tekijöiden etsinnästä, kunnes alustava oikeustutkinta alkaa. Tämän jälkeen se noudattaa tutkintatuomioistuimen määräyksiä.

Tutkintatuomari johtaa oikeustutkintaa, jota ei voida aloittaa, ennen kuin tutkintatuomari saa syyttäjältä syytekirjelmän tai ilmoituksen, johon uhri on liitetty asianomistajana. Jos tutkintatuomari ei pysty suorittamaan tutkintaa itse, hän voi pyytää poliisin rikostutkintayksikön virkamiehiä suorittamaan osan tutkinnasta.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 24/01/2019

2 – UHRIN OIKEUDET OIKEUDENKÄYNNIN AIKANA

[iten voin osallistua oikeudenkäyntiin?](#)

[Mitkä ovat oikeuteni todistajana?](#)

[Olen alaikäinen. Onko minulla lisäoikeuksia?](#)

[Miten saan oikeusapua?](#)

[Jos olen vaarassa, voinko saada suojelua?](#)

[Miten voin vaatia vahingonkorvausta rikosentekijältä tai saada korvausta valtiolta?](#)

[Onko rikoksen tekijän ja uhrin välillä mahdollista tehdä sovinto tai aloittaa sovittelu?](#)

[Kuinka ulkomaalaisen oikeuksia ja etuja suojellaan?](#)

[Lisätietoja](#)

[Miten voin osallistua oikeudenkäyntiin?](#)

Rikoksen uhri voi osallistua oikeudenkäyntiin pelkästään uhrina ilman erityistä asemaa tai asianomistajana. Asianomistajana uhri voi vaatia vastaajalta vahingonkorvausta ja hänellä on muutamia lisäoikeuksia pelkän uhrin asemaan verrattuna.

Uhrilla on seuraavat oikeudet:

- Uhri voi saada käännöksen asiakirjoista ja tulkkauksen oikeudessa käydyistä keskusteluista maksutta, jos hän ei ymmärrä oikeudenkäyntikieltä, ja osallistua kaikkiin julkisiin käsittelyihin. Suljetuin ovin tapahtuvaan käsittelyyn voi osallistua, jos uhri kutsutaan siihen todistajana. Uhrilla on velvollisuus olla läsnä vain todistaessaan.
- Uhri voidaan kutsua todistamaan oikeuteen suullisen todistelun aikana. Syyttäjä toimittaa uhrille kirjallisen haasteen, ja uhrin on vastattava tuomioistuimen ja puolustusasianajajien esittämiin kysymyksiin.
- Uhri voi saada maksutta jäljennöksen lausunnostaan välittömästi tai kuukauden kuluessa kuulemisesta.
- Asianajaja voi edustaa uhria.
- Uhri voi saada apua rikoksen uhreja tukevilta organisaatioilta.
- Uhri voi tulla asianomistajaksi rikosprosessiin ennen kuin syyttäjä nostaa syytteen.

Asianomistaja

- kutsutaan kirjallisesti istuntoon, jossa suullinen todistelu tapahtuu.
- voi osallistua kaikkiin julkisiin ja suljetuin ovin pidettäviin istuntoihin. Asianomistajalla on velvollisuus olla läsnä esittämässä vaatimuksensa, ja yleensä asianomistaja puhuu, kun todistaja on kuultu.
- voi ottaa kantaa kaikkiin kysymyksiin, jotka liittyvät asianomistajan vaatimuksiin, ja todistaa tosiseikoista. Asianomistajan asianajaja voi kuulustella asiantuntijoita ja puolustuksen todistajia.
- saa jäljennöksen tutkinta-aineistosta asianajajan välityksellä voidakseen valmistella oikeudenkäynnissä esitettäviä perusteluja.
- voi vaatia korvaamaan oikeudenkäyntiin liittyvät kulut ja kustannukset, etenkin asiantuntijoista ja todistajista aiheutuneet kulut, ennen kuin puhuu oikeudessa ja ennen kuin tuomari tekee päätöksen asiasta. Jos vastaaja vapautetaan tai asianomistaja vetäytyy oikeudenkäynnistä, asianomistajan on maksettava omat kustannuksensa, mutta tuomioistuin voi vapauttaa asianomistajan kokonaan tai osittain maksuvelvoitteesta asianomistajan taloudellisen tilanteen perusteella.

Mitkä ovat oikeuteni todistajana?

Kun uhri kutsutaan kuultavaksi **todistajana** oikeudenkäynnissä, uhrin on osallistuttava oikeuskäsittelyyn ja kerrottava tuomarille kaikki, mitä hän tietää tapahtumasta.

Oikeudenkäynnin aikana uhri istuu oikeussalin perällä, jotta hän ei joudu suoraan kontaktiin vastaajien kanssa.

Todistaja voi pyytää korvaamaan todistajanlausunnon antamiseen liittyvät kulut.

Olen alaikäinen. Onko minulla lisäoikeuksia?

Alaikäisellä on muutamia ylimääräisiä oikeuksia:

- Jos alaikäisen edun toteutumisesta ei ole varmistamassa vähintään yksi alaikäistä edustava asianajaja, alaikäisellä on oikeus edunvalvojaan, joka varmistaa alaikäisen etujen suojelun ja käyttää alaikäisen oikeuksia asianomistajana.
- Alaikäisellä saa olla oikeuskäsittelyssä mukanaan yksi haluamansa aikuinen.

Miten saan oikeusapua?

Jos varoja ei ole riittävästi, uhrilla on halutessaan oikeus asianajajaliiton järjestämään **maksuttomaan oikeusapuun**, jos uhri on

- Luxemburgin kansalainen
- ulkomaalainen, jolla on sijoittautumislupa Luxemburgiin
- EU:n jäsenvaltion kansalainen
- kolmannen maan kansalainen, jolla on oikeus oikeusapuun Luxemburgissa kansainvälisen sopimuksen mukaisesti.

Varoihin luetaan mukaan henkilön bruttotulot sekä samassa taloudessa elävien varat. Riittämättömien varojen ohella oikeusapua voidaan antaa myös muista vakavista syistä, jotka liittyvät uhrin sosiaaliseen tai aineelliseen tilanteeseen taikka perhetilanteeseen.

Jos olen vaarassa, voinko saada suojelua?

Oikeudenkäynnin aikana ei ole käytössä mitään erityisiä suojelutoimenpiteitä.

Oikeuskäsittelyssä vastaajat istuvat asianajajien lähellä, kun taas uhri tai asianomistaja istuu oikeussalin perällä, joten uhri ei joudu suoraan kontaktiin vastaajan kanssa.

Miten voin vaatia vahingonkorvausta rikoksenteijältä tai saada korvausta valtiolta?

Rikoksenteijältä voi vaatia vahingonkorvausta, kun osallistuu rikosprosessiin asianomistajana. Jos uhri tulee mukaan rikosprosessiin oikeuskäsittelyn aikana, hänen on annettava tästä ilmoitus, jonka tuomioistuimen kirjaaja on allekirjoittanut, tai ilmoitettava tästä oikeudelle. Suullisen todistelun aikana uhri ja hänen asianajajansa pyrkivät perusteluillaan vastaajan tuomitsemiseen sekä saamaan korvauksen uhrin kärsimästä vahingosta.

Korvausta voi hakea myös valtiolta. Lisätietoa löytyy Euroopan oikeudellisen verkoston verkkosivujen tietosivuilta, joilla käsitellään rikoksen uhreille Luxemburgissa maksettavia korvauksia (saatavilla [suomeksi](#), [englanniksi](#), [ranskaksi](#), [saksaksi](#) ja muilla kielillä).

Onko rikoksen tekijän ja uhrin välillä mahdollista tehdä sovinto tai aloittaa sovittelu?

Sovittelu ei ole mahdollista enää sen jälkeen, kun syyte on nostettu.

Kuinka ulkomaalaisen oikeuksia ja etuja suojellaan?

Ulkomaalaisella on erityisesti seuraavat ylimääräiset oikeudet:

- oikeus maksuttomaan tulkkaukseen, jos ei osaa mitään Luxemburgin virallisista kielistä, jotka ovat luxemburg, ranska ja saksa.
- oikeus maksuttomaan oikeusapuun, jos varat ovat riittämättömät ja ulkomaalaisella on sijoittautumis lupa Luxemburgiin tai hän on EU:n jäsenvaltion kansalainen tai kolmannen maan kansalainen, jolla on oikeus oikeusapuun Luxemburgissa kansainvälisen sopimuksen mukaisesti.

Lisätietoja

- rikostutkintalaki (Code d'Instruction Criminelle) [ranskaksi](#)
- ruumiillista vahinkoa kärsineelle väkivallan uhrille maksettavista korvauksista ja vilpillisen maksukyvyttömyyden estämisestä 12. maaliskuuta 1984 annettu laki (*Loi modifiée du 12 mars 1984 relative à l'indemnisation de certaines victimes de dommage corporels résultant d'une infraction et à la répression de l'insolvabilité frauduleuse*) [ranskaksi](#)

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 24/01/2019

3 – OIKEUTENI (ENSIMMÄISEN) OIKEUDENKÄYNNIN PÄÄTTYTTYÄ

[Voinko hakea muutosta langettavaan tai vapauttavaan tuomioon?](#)

[Voinko hakea muutosta uudestaan?](#)

[Mitä oikeuksia minulla on tuomion tultua lainvoimaiseksi?](#)

[Lisätietoja](#)

[Voinko hakea muutosta langettavaan tai vapauttavaan tuomioon?](#)

Rikoksen uhri voi hakea muutosta vain, jos hän on osallistunut oikeudenkäyntiin asianomistajana.

Jos vastaaja vapautetaan, asianomistaja voi hakea muutosta tuomioistuimen päätökseen 40 päivän kuluessa ainoastaan siviilivaateen osalta, muttei pysty kyseenalaistamaan varsinaista vapauttavaa tuomiota. Jos syyttäjä ei hae muutosta, asianomistajalla ei ole oikeutta hakea muutosta millään perusteella, mutta asianomistaja voi viedä asian yleiseen tuomioistuimeen.

Asianomistaja voi esittää muutoksenhakemuksen suullisesti tuomioistuimen kirjaajalle, joka ilmoittaa tuomion.

Voinko hakea muutosta uudestaan?

Toisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomioon ei voi hakea muutosta, mutta asianomistaja voi hakea tuomion kumoamista kassaatiotuomioistuimesta kuukauden kuluessa. Hakemuksen on perustuttava oikeuskysymyksiin, joissa asian viimeksi käsitellyt tuomari on tehnyt virheellisen ratkaisun. Rikoksen uhri voi esittää tällaisen hakemuksen vain asianomistajana.

Mitä oikeuksia minulla on tuomion tultua lainvoimaiseksi?

Rikoksen uhrille toimitetaan jäljennös tuomioistuimen tuomiosta sen tultua lainvoimaiseksi.

Uhri voi ilmoittaa tuomion täytäntöönpanosta vastaavalle syyttäjälle vastustavansa tuomiota, jos rikoksentehtäjä on määrää päästä ehdonalaan vapauteen. Vapauttamispäätökseen voidaan liittää ehtoja uhrin suojelemiseksi.

Asianajaja voi edelleen edustaa uhria, ja asianomistajana uhrilla on oikeus oikeusapuun kaikissa tuomion täytäntöönpanoon liittyvissä ongelmissa.

Lisätietoja

- Rikostutkintalaki (*Code d'Instruction Criminelle*) [☞ ranskaksi](#)
- Asianajajan ammatista 10. elokuuta 1991 annettu laki (*Loi sur la profession d'avocat*) [☞ ranskaksi](#)

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 24/01/2019

4 – RIKOKSEN UHREILLE TARJOTTAVA APU JA TUKI

The language version you are now viewing is currently being prepared by our translators. Please note that the following languages: [hr](#) have already been translated.

Oikeusministeriö

Luxemburgin suuralueen ja sisäasioiden ministeriö

Rikoksen uhrien tukiyhdistys Wäisse Rank Lëtzebuerg

Lähisuhdeväkivallan uhrien tukikeskus

Sosiaalihuoltokeskus

Väkivallantekijöiden neuvontakeskus Riicht Eraus

Oikeusministeriö

Luxemburgin oikeusministeriö on valtion elin, joka vastaa rikoksen uhreille maksettavista korvauksista, oikeusavusta ja sovittelusta.

Suurherttuan määrittämistä oikeusministeriön tehtävistä tärkeimpiä ovat seuraavat:

- siviili-, kaupp- ja rikoslainsäädäntö
- oikeudellinen neuvonta, rikoksentehtäjän luovuttaminen, nimenmuutokset, laittomat aseet, uhkapelit, vartiointiliikkeet, tarkastukset, oikeudelliset asiantuntijat, säätitöt ja voittoa tavoittelemattomat yhdistykset, rikoksen uhreille maksettavat korvaukset, korvaukset lain vastaisesta vangitsemisesta, rikosoikeudenkäyntien tarkistus, oikeusapu, hallinnollinen riitojenratkaisu

- oikeuslaitoksen organisaatio; suhteet tuomarikuntaan, asianajajayhdistykseen, notaareihin ja haastemiehiin; tuomarien koulutus; tuomioistuinharjoittelu
- rikosoikeudellinen sovittelu
- eurooppalainen oikeuspolitiikka, kansainvälinen oikeudellinen yhteistyö ja poliisiyhteistyö
- vankilat.

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: <http://www.mj.public.lu/>; <https://justice.public.lu/fr.html>

Luxemburgin suuralueen ja sisäasioiden ministeriö

Luxemburgin suuralueen ja sisäasioiden ministeriön tehtäviä ovat rikoksen uhrien kannalta etenkin seuraavat:

- sisäisen turvallisuuden varmistaminen, mukaan luettuna poliisi, organisaatio, hallinto, koulutus ja kurinpito; poliisitoiminnan valvontalaitos (*Inspection générale de la police*); suhteet kansainvälisiin poliisiviranomaisiin; kansainvälinen ja eurooppalainen poliisiyhteistyö; sotilaskäskyt
- palvelujen tarjoaminen suuralueella, mukaan luettuina rajatylittävät asiat, institutionaalinen yhteistyö suuralueella, suuralueen ohjelma, suuralueen talous- ja sosiaalikomitea.

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: <http://www.miat.public.lu/>

Rikoksen uhrien tukiyhdistys Wäisse Rank Lëtzebuerg

Rikoksen uhrien tukiyhdistys Wäisse Rank Lëtzebuerg antaa rikoksen uhreille oikeudellisia palveluja sekä henkistä, taloudellista ja aineellista tukea.

Rikoksen uhrien tukiyhdistys Wäisse Rank Lëtzebuerg tarjoaa

- rikoksen uhreille oikeudellisia palveluja ja
- henkistä, taloudellista ja aineellista tukea.

YHTEYSTIEDOT:

Postiosoite: 84, rue Adolphe Fischer, L-1521, Luxembourg

Puhelin: +352 40 20 40

Faksi: +352 49 98 80

Sähköposti: ei ole

Verkkosivut: ei ole

Lähisuhdeväkivallan uhrien tukikeskus

Lähisuhdeväkivallan uhrien tukikeskus antaa apua ja tukea lähisuhdeväkivallan uhreille ja ohjaa heitä erikoispalvelujen piiriin.

Lähisuhdeväkivallan uhrien tukikeskus

- auttaa lähisuhdeväkivallan uhreja, kun poliisi on ensin poistanut väkivallantekijän hänen ja uhrin yhteisestä kodista
- avustaa, opastaa ja neuvoo lähisuhdeväkivallan uhreja pyrkimällä aktiivisesti saamaan yhteyden heihin
- antaa tietoja uhrien oikeuksista ja käytettävissä olevista keinoista.

YHTEYSTIEDOT:

Postiosoite: 1024, Boîte Postale, L – 1010, Luxembourg

Puhelin: +352 26481862

Faksi: ei ole

Sähköposti: [✉ sav.fed@pt.lu](mailto:sav.fed@pt.lu)

Verkkosivut: ei ole

Sosiaalihuoltokeskus

Sosiaalihuoltokeskus (*Service Central d'Assistance Sociale, SCAS*) on osa syyttäjänlaitosta ja antaa tukea rikosprosessissa osallisina oleville rikoksen uhreille.

Sosiaalihuoltokeskus (SCAS)

- antaa psykologista ja sosiaalista apua rikosprosessissa osallisina oleville uhreille
- tekee tutkimuksia nuoriso-oikeuden tuomarille
- edistää lasten koulutusta.

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: <http://www.justice.public.lu/fr/aides-informations/assistance-sociale/index.html>

Väkivallantekijöiden neuvontakeskus Riicht Eraus

Väkivallantekijöiden neuvontakeskus Riicht Eraus antaa psykologista apua lähisuhdeväkivaltaa käyttäville.

Väkivallantekijöiden neuvontakeskus Riicht Eraus

- antaa neuvontaa ja apua lähisuhdeväkivaltaa käyttäville henkilöille
- pyrkii suojelemaan uhreja lyhyellä aikavälillä ja vähentämään lähisuhdeväkivaltaa pitkällä aikavälillä
- pyrkii parantamaan konfliktinhallinnan valmiuksia
- auttaa kehittämään käytännön strategioita, joilla lähisuhdeväkivaltaa käyttävien asennetta saadaan muutettua pysyvästi
- tukee ihmisiä, jotka haluavat muuttaa väkivaltaista käyttäytymistään.

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: [✉ http://www.riichteraus.lu/](http://www.riichteraus.lu/)

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 24/01/2019

1 - Rikoksen uhrin oikeudet

itä tietoja saan viranomaisilta (esim. poliisilta tai syyttäjältä), kun rikos on tapahtunut mutta rikosilmoitusta ei ole vielä tehty?

Poliisi tai syyttäjä ilmoittaa uhrille viipymättä ja rikosprosessilain (*code de procédure pénale*) 3-7 §:n mukaisesti uhrin ymmärtämällä kielellä seuraavat tiedot:

- millaista tukea uhri voi saada ja keneltä, tarpeen mukaan myös perustiedot lääketieteellisen avun ja muun asiantuntija-avun, myös psykologisen avun, saatavuudesta, sekä vaihtoehtoisesta majoituksesta
- millaiset ovat rikosilmoituksen tekomenettelyt ja mikä on uhrin rooli tällaisissa menettelyissä
- miten ja millä edellytyksin uhri voi saada suojelua
- miten ja millä edellytyksin uhri voi lainsäädännön mukaan saada asianajajien palveluja ja oikeusapua ja miten ja millä edellytyksin voi saada muun tyyppistä neuvontaa
- miten ja millä edellytyksin uhri voi saada vahingonkorvauksen
- miten ja millä edellytyksin uhrilla on oikeus tulkkaukseen ja käännöksiin
- miten uhri voi tehdä valituksen, jos hänen oikeuksiaan ei kunnioiteta

- hyödylliset yhteystiedot uhrin tapausta koskevaa viestintää varten
- sovitteluun ja restoratiiviseen eli korjaavaan oikeuteen liittyvät mahdollisuudet
- miten ja millä edellytyksin uhrille voidaan korvata rikosoikeudenkäyntiin osallistumisesta aiheutuneet kulut
- uhrin oikeus siihen, että uhrien tukipalvelu tekee yksilöllisen arvioinnin erityiskohtelun tarpeen määrittämiseksi, jotta voidaan estää toissijainen uhriutuminen
- lisätiedot, jotka uhrille toimitetaan tarpeen mukaan oikeudenkäynnin joka vaiheessa
- uhrin oikeus ottaa mukaansa valitsemansa henkilö, jos hän rikoksen vaikutusten vuoksi tarvitsee apua ymmärtämisessä tai ymmärretyksi tulemisessa.

Apua ja neuvontaa tarjoavat myös oikeudellinen vastaanotto- ja tiedotuspalvelu (*Service d'accueil et d'information juridique*), sosiaaliavuston keskusviraston järjestämä uhrien tukipalvelu (*Service d'Aide aux victimes*) sekä oikeusministeriö.

En asu siinä EU:n jäsenvaltiossa, jossa rikos tapahtui (unionin kansalainen tai unionin ulkopuolisen maan kansalainen). Miten oikeuksiani suojellaan?

Jos olet ulkomaalainen (unionin tai unionin ulkopuolisen maan kansalainen), sinulla on edellä mainitut oikeudet, ja sinulle ilmoitetaan, miten voit käyttää oikeuksiasi oleskellessasi toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa, esimerkiksi miten teet rikosilmoituksen Luxemburgin poliisille.

Jos teen rikosilmoituksen, mitä tietoja minulle annetaan?

Sinulla on oikeus

- saada automaattisesti ilmoitus asian käsittelyn päättämisestä ilman jatkotoimia ja tällaisen päätöksen perustelut
- saada pyynnöstä ilmoitus siitä, että tapaustasi tutkitaan
- saada pyynnöstä tietoa rikosoikeudellisen menettelyn etenemistä
- saada automaattisesti syyttäjältä ilmoitus istuntopäivästä, jona asiasi käsitellään
- saada pyynnöstä tietoa kaikista asiaa koskevista lopullisista ratkaisuista.

Onko minulla oikeus maksuttomiin käännös- ja tulkkauspalveluihin (poliisin tai muiden viranomaisten kanssa asioidessani tai rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Jos uhri tai asianomistaja ei puhu tai ymmärrä oikeudenkäyntikieltä, hänellä on oikeus maksuttomaan tulkkaukseen ymmärtämälleen kielelle ja oikeus saada maksutta käännös kaikista asiakirjoista, jotka hänelle toimitetaan tai annetaan tiedoksi tai joihin hänellä on oikeus tutustua.

Miten viranomaiset varmistavat, että ymmärrän ja että tulen ymmärretyksi (jos olen lapsi tai vammainen)?

Jos et ymmärrä oikeudenkäyntikieltä, sinulla on oikeus maksuttomaan tulkkaukseen. Jos sinulla on puhe- tai kuulovika, sinua avustaa viittomakielen tulkki tai pätevä henkilö, joka hallitsee sellaisen kielen tai jolla on käytössään sellainen menetelmä tai laite, joka mahdollistaa kommunikoinnin kanssasi.

Jos uhri on alaikäinen, hänellä on oikeus ottaa mukaansa laillinen edustajansa tai muu valitsemansa henkilö.

Rikoksen uhrien tukipalvelut

Mitä kautta uhri voi saada tukea?

Uhrilla on oikeus saada tukea useilta eri tukipalveluilta. Tukea antaa valtio syyttäjälaitoksen keskustukipalvelun kautta. Keskustukipalvelu vastaanottaa uhrin sekä tarjoaa hänelle maksutonta sosiaalista, psykologista ja oikeudellista tukea. Myös kansalaisjärjestöt tarjoavat apua esimerkiksi väkivallan uhriksi joutuneille naisille ja lapsille sekä haavoittuvassa asemassa oleville henkilöille.

Ohjaako poliisi minut automaattisesti uhrien tukipalvelujen piiriin?

Poliisin tehtävänä on tiedottaa uhrille hänen oikeuksistaan ja toimia välittäjänä uhrien tukijärjestöjen ja uhrin välillä. Poliisin on toimitettava kaikille uhreille järjestelmällisesti lehtinen "*Informations et aide aux victimes*" (Tietoa ja tukea uhreille) (<http://www.police.public.lu/fr/aide-victimes/flyer-aide-victime-fr.pdf>), joka on saatavilla luxemburgiksi, ranskaksi, saksaksi, englanniksi ja portugaaliksi, sekä tiedote "*Infodroit*" (<http://www.police.public.lu/fr/aide-victimes/infodroit-victime.pdf>).

Miten yksityisyyttäni suojellaan?

Yksityisyyttäsi suojellaan Luxemburgin perustuslailla. Sen 11 §:n 3 momentissa säädetään, että ”*valtio takaa yksityisyyden suojan laissa säädetyin poikkeuksin*”.

Poliisi ja oikeusjärjestelmä ovat velvollisia suojelemaan uhria esimerkiksi rikoksentehtäjän uhalta tai kostolta. Tällaisen suojelun on oltava saatavilla heti tutkinnan alettua ja koko sen keston ajan. Uhrilla on myös oikeus saada suojelua yksityiselämänsä puuttumiselta joka tapauksessa heti rikoksen jälkeen.

Onko minun tehtävä rikosilmoitus, jotta voin käyttää uhrien tukipalveluja?

Uhrien tukipalvelu on tarkoitettu kaikille uhreille (lapsille, nuorille ja aikuisille), joille on aiheutunut fyysistä ja/tai henkistä vahinkoa rikoksen vuoksi. Tukipalvelu tarjoaa uhreille psykologista neuvontaa ja psykoterapiaa, tiedottaa heidän oikeuksistaan ja voi olla heidän tukenaan paikalla rikosoikeudellisessa menettelyssä. Tukipalvelulla on myös terapiaryhmä perheväkivallan uhreille. Palveluja tarjotaan myös henkilöille, jotka ovat läheisessä suhteessa uhriin ja jotka ovat sen vuoksi joutuneet jakamaan hänen kärsimyksensä. Lisäksi palveluja tarjotaan rikoksen todistajille. Kyseisten henkilöiden ei tarvitse tehdä rikosilmoitusta voidakseen saada uhrien tukipalveluja.

Miten minua suojellaan, jos olen vaarassa?

Millaista suojelua on saatavissa?

Syytettyä pidetään tutkintavankeudessa,

- jos rikoksesta määrättävä enimmäisrangaistus voi olla vähintään kaksi vuotta vankeutta
- jos on vaara, että hän uusii rikoksen
- jos on vaara, että hän pakenee.

Kuka suojelua antaa?

Luxemburgin poliisin tehtävänä on huolehtia uhrin suojelusta.

Arvioidaanko tilannettani sen selvittämiseksi, voiko rikoksentehtäjä aiheuttaa minulle lisävahinkoa?

Tutkintavankeuden määräämisessä otetaan huomioon useita eri tekijöitä.

Millaista suojelua erittäin haavoittuvassa asemassa olevat uhrin voivat saada?

Alaikäinen uhri saa rikosoikeudenkäyntilain 48-1 §:n nojalla seuraavaa suojelua:

- Todistajana tai muuten kuultavan alaikäisen kuuleminen voidaan nauhoittaa tai videoida syyttäjän luvalla.
- Tallentamiseen on saatava suostumus alaikäiseltä itseltään, jos hänellä on riittävä harkintakyky, tai muussa tapauksessa hänen lailliselta edustajaltaan. Jos vaarana on, että alaikäisen laillisen edustajan ja alaikäisen välillä on eturistiriita, tallenne voidaan tehdä ainoastaan väliaikaisen edunvalvojan suostumuksella, jos alaikäiselle on nimetty sellainen, tai jos väliaikaista edunvalvojaa ei ole nimetty, ainoastaan syyttäjän nimenomaisella perustellulla luvalla.
- Edellä esitetystä poiketen, jos alaikäinen on joutunut rikoslain (*code pénal*) 354–360, 364, 365, 372–379, 382-1 ja 382-2, 385, 393, 394, 397, 398–405, 410-1, 410-2 tai 442-1 §:ssä tarkoitettujen rikosten uhriksi tai jos alaikäinen on rikoslain 393–397 tai 400–401 a §:ssä tarkoitettujen rikosten todistajana, tallenne on tehtävä edellä ensimmäisessä kohdassa tarkoitetulla tavalla, ellei syyttäjä päättä, ettei tällainen menettely ole tarpeen, koska alaikäinen tai hänen laillinen edustajansa tai väliaikainen edunvalvojansa vastustaa tällaisen tallenteen tekemistä.
- Tallennetta voidaan käyttää todisteena. Alkuperäinen tallenne sinetöidään. Kopiot numeroidaan ja lisätään asiakirja-aineistoon. Osapuolet ja asiantuntija voivat kuunnella tai katsella tallenteita syyttäjän luvalla hänen osoittamassaan paikassa.
- Kolmannessa kohdassa tarkoitetulla alaikäisellä on oikeus ottaa valitsemansa aikuinen mukaan kuulemiseen, ellei syyttäjä toisin päättä perustelluista syistä lapsen etujen suojaamiseksi tai totuuden selvittämiseksi.

Ihmiskaupan tai lähisuhdeväkivallan uhrin saavat tietyin edellytyksin erityissuojelua.

Onko alaikäisillä uhreilla erityisiä oikeuksia?

Alaikäisellä uhrilla on seuraavat lisäoikeudet:

- Rikoksen vanhentumisaika eli määräaika, jonka päätyttyä rikoksesta ei voida enää nostaa syytettä, alkaa kulua vasta uhrin täytettyä 18 vuotta, jos rikosnimike on sukupuoliseellisuuden loukkaaminen, raiskaus, ihmiskauppa, seksuaalinen hyväksikäyttö, tappo, pahoinpitely, hyväksikäyttö, huumausaineiden käyttö tai vastaava
- Uhrilla on oikeus siihen, että syyttäjä tai tutkintatuomari nimeää erityisedustajan, jota kutsutaan väliaikaiseksi edunvalvojaksi, jos yksikään hänen laillinen edustajansa ei kykene suojaamaan uhrin etuja kaikilta osin. Tämä erityisedustaja huolehtii uhrin etujen suojaamisesta ja käyttää hänen oikeuksiaan asianomistajana.
- Uhrilla on oikeus saada tietoa rikosoikeudellisen menettelyn aloittamisesta ja oikeudestaan olla asianomistajana laillisen edustajansa tai väliaikaisen edunvalvojansa kautta.
- Uhrilla on oikeus siihen, että hänen kuulemisensa videoidaan tai nauhoitetaan syyttäjän luvalla sen jälkeen, kun uhrilta, hänen lailliselta edustajaltaan tai väliaikaiselta edunvalvojaltaan on saatu suostumus, jotta uhrille ei aiheudu traumoja siitä, että hän joutuu toistamaan lausumansa useaan kertaan menettelyn aikana. Tallentaminen on pakollista, jos rikos liittyy sukupuoliseellisuuden loukkaamiseen, raiskaukseen, prostituutioon, hyväksikäyttöön, ihmiskauppaan, murhaan, tahalliseen surmaamiseen tai pahoinpitelyyn, ellei syyttäjä päättä jättää kuulemista tallentamatta uhrin tai hänen edustajansa vastustuksen vuoksi.
- Uhrilla on oikeus ottaa mukaan kuulemistilaisuuksiin laillinen edustajansa tai muu valitsemansa henkilö.

Mitä oikeuksia minulla on, jos omaiseni on kuollut rikoksen seurauksena?

Jos omaisesi on kuollut rikoksen seurauksena ja katsot kärsineesi vahinkoa, sinulla on oikeus tehdä asianomistajana ilmoitus toimivaltaiselle tutkintatuomarille.

Tällaisessa tapauksessa sinulla on oikeus

- vaatia syytetyltä vahingonkorvausta
- osallistua tutkintatuomarin suorittamaan esitutkintaan
- pyytää tutkintatuomaria määräämään lisätutkimuksia
- nostaa tuomioistuimessa kanne tietyistä tutkintatoimista, jotka vaikuttavat yksityisiin etuihisi
- tulla kuulluksi vain niin halutessasi
- kohdata syytettyä tarvittaessa kasvojen peittäminen
- tutustua asiakirja-aineistoon tutkintatuomarin toimistossa syytetyn ensimmäisen kuulustelun jälkeen ja päivää ennen kutakin tutkintatoimetta, johon tarvitaan oikeusapua
- pyytää tutkintatuomarilta kopio asiakirja-aineistosta esitutkinnan päätyttyä
- pyytää asiantuntijan lausuntoa, todistajien kuulemista ja takavarikoitujen esineiden palauttamista
- osallistua rikospaikalla tehtävään tutkintaan.

Mitä oikeuksia minulla on, jos omaiseni on joutunut rikoksen uhriksi?

Ulkopuolisella henkilöllä, johon hänen omaiseensa kohdistunut rikos vaikuttaa, on oikeus

- saada syyttäjältä kopio asiakirjasta, jossa selostetaan häneen ulkopuolisena henkilönä vaikuttavaa rikosta
- saada syyttäjältä automaattisesti ilmoitus siitä, minä päivänä pidetään istunto, jossa asiaa käsitellään
- saada asiassa annetun tuomion teksti piirituomioistuimen tai tarvittaessa poliisituomioistuimen kirjaamosta.

Voinko osallistua sovitteluun? Millä ehdoin? Olenko turvassa sovittelun aikana?

Rikosasian sovittelu on vaihtoehto syytteen nostamiselle. Sen tavoitteena on mahdollistaa riidan ratkaisemisen tuomioistuinten ulkopuolella. Tekijän ja uhrin välinen sovittelu on mahdollinen vain ennen rikosoikeudenkäynnin aloittamista. Syyttäjä voi päättää käyttää sovittelua, jos hän katsoo, että sillä voidaan todennäköisesti korjata aiheutunut vahinko ja rikoksesta johtuva haitta sekä helpottaa tekijän paluuta yhteiskuntaan. Sovittelu ei tule kyseeseen, jos uhri asuu tekijän kanssa. Sovittelun käyttö edellyttää sekä tekijän että uhrin suostumusta.

Mistä oikeuksiani koskeva lainsäädäntö löytyy?

Rikosoikeudenkäyntilaista Legilux-sivustolta:

http://legilux.public.lu/eli/etat/leg/code/procedure_penale

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 24/01/2019

2 - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana

Miten teen rikosilmoituksen?

Voit tehdä rikosilmoituksen

- Luxemburgin poliisille
- kyseisellä alueella toimivaltaiselle syyttäjälle.

Kuka tahansa voi tehdä rikosilmoituksen, mutta jos haluat osallistua oikeudenkäyntiin asianomistajana, sinun on tehtävä rikosilmoitus henkilökohtaisesti tai asianajajan välityksellä.

Rikoksen uhrina voit myös haastaa rikoksenteikijän suoraan poliisituomioistuimeen (*tribunal de police*) tai asian nopeutetussa menettelyssä käsittelevään piirituomioistuimen (*tribunal d'arrondissement*) rikosasioita käsittelevään jaostoon (*chambre correctionnelle*).

Rikosilmoitus on tehtävä jollakin Luxemburgin virallisista kielistä, jotka ovat luxemburg, ranska ja saksa. Jos et osaa mitään näistä kielistä, sinulla on oikeus maksuttomaan tulkkaukseen. Rikosilmoitus tehdään kirjallisesti, se on vapaamuotoinen ja sen on sisällettävä seuraavat tiedot:

- uhrin sukunimi, etunimet, syntymäpaikka ja -aika, ammatti ja osoite
- vahingon aiheuttanut tapahtuma
- vahingon luonne.

Rikosilmoituksen tekemisen määräaika riippuu erityisesti rikoksen vanhentumisajasta. Määräaika vaihtelee yhdestä kymmeneen vuoteen.

Mistä voin selvittää, miten asian käsittely etenee?

Sinulla on oikeus

- siihen, että sinulle ilmoitetaan automaattisesti asian käsittelyn lopettamisesta ilman jatkotoimia ja tällaisen päätöksen perustelut
- saada pyynnöstä ilmoitus siitä, että tapaustasi tutkitaan
- saada pyynnöstä tietoa rikosoikeudellisen menettelyn etenemisestä
- siihen, että syyttäjälaitos ilmoittaa sinulle automaattisesti, minä päivänä istunto, jossa asiasi käsitellään, pidetään
- saada pyynnöstä tietoa kaikista asiaa koskevista lopullisista ratkaisuista.

Kun rikosilmoitus tehdään syyttäjälle, syyttäjä ilmoittaa uhrille asian käsittelyn etenemisestä 18 kuukauden ajan rikosilmoituksen jättämisestä tai teon ilmiantamisesta lukien sekä tiedottaa myös mahdollisesta asian käsittelyn päättymisestä ja päättymisen perustelut.

Voinko saada oikeusapua (rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana)? Millä ehdoin?

Jos uhrin varat eivät riitä eikä taatun vähimmäistulon edellytys täyty, uhrin oikeussuojan saatavuus ja mahdollisuus puolustaa oikeuksiaan varmistetaan siten, että hänellä on oikeus täysipainoiseen maksuttomaan oikeusapuun. Oikeusavun järjestää uhrin pyynnöstä asianajajaliitto (*Conseil de l'ordre des avocats*), jos uhri on

- Luxemburgin kansalainen
- ulkomaan kansalainen, jolla on sijoittautumislupa maahan
- Euroopan unionin (EU) jäsenvaltion kansalainen

- kolmannen maan kansalainen, jolla on samanlainen oikeus oikeusapuun kuin Luxemburgin kansalaisella kansainvälisen sopimuksen nojalla.

Henkilön varoihin luetaan bruttotulot ja varallisuus sekä samassa taloudessa asuvien tulot. Uhri voi saada maksutonta oikeusapua paitsi varojen puutteen vuoksi myös muista vakavista syistä, jotka liittyvät hänen sosiaaliseen tai taloudelliseen tilanteeseensa taikka perhetilanteeseensa.

Oikeusapuhakemus tehdään lomakkeella, jonka saa sosiaaliavun keskusvirastosta (*Service central d'assistance sociale*, <http://www.guichet.public.lu/citoyens/fr/organismes/service-central-assistance-sociale/index.html>). Hakemus on allekirjoitettava ja toimitettava paikallisen tuomiopiirin asianajajayhdistyksen (Diekirch tai Luxemburg) puheenjohtajalle.

Lomakkeeseen täytetään muun muassa seuraavat tiedot:

- uhrin henkilötiedot (sukunimi, etunimet, syntymäpaikka ja -aika, ammatti, osoite, siviilisääty ja kansallisuus)
- sen oikeusriidan luonne, johon oikeusapua haetaan
- uhrin perhetilanne
- uhrin varallisuus.

Uhri voi myös nimetä yhden tai useampia asianajajia, jo(i)ta hän haluaa käyttää oikeusavussa, tai tarvittaessa ilmoittaa senhetkisen asianajajansa.

Hakemukseen liitetään seuraavat asiakirjat:

- kopio henkilötodistuksesta
- [todistus rekisteröinnistä yleiseen sosiaaliturvakeskukseen](#) (*Centre commun de la sécurité sociale*, CCSS), myös samassa taloudessa asuvien henkilöiden osalta
- asianomaisen henkilön ja jokaisen taloudessa asuvan henkilön osalta palkkatodistus (tai CCSS:n antama tulotodistus), todistus taatun vähimmäistoimeentulon maksamisesta, todistus työttömyydestä, eläkkeestä tai muusta vastaavasta viimeksi kuluneiden kolmen kuukauden ajalta; todistuksista on käytävä ilmi bruttomäärät (tiliotteet eivät riitä)
- jos yksikään samassa kotitaloudessa asuva henkilö ei saa avustusta kansalliselta avustusrahasoltta (*Fonds national de solidarité*), kyseisen rahaston antama todistus jokaisen henkilön osalta
- jos kotitalous saa tai maksaa elatusapua, asiakirja, josta ilmenee maksettava tai saatava määrä (esimerkiksi tiliotteet viimeksi kuluneiden kolmen kuukauden ajalta)
- jokaisen samassa kotitaloudessa asuvan henkilön osalta Luxemburgin verohallinnon (*administration des contributions directes*) antama todistus siitä, että henkilöllä on tai ei ole kiinteää omaisuutta
- tarvittaessa ulkomailla sijaitsevien kiinteistöjen omistusta koskevat asiakirjatodisteet
- irtainta omaisuutta (esim. käteinen raha, säästöt, osakkeet ja joukkovelkakirjat) koskevat asiakirjatodisteet
- jos perhe asuu vuokra-asunnossa, kopio vuokrasopimuksesta ja edellisten kolmen vuoden vuokratositteet
- jos kotitalous maksaa asuntolainaa, todiste kuukausittaisesta maksuerästä
- kiinteistöistä ja irtaimesta omaisuudesta saatavia tuloja koskevat asiakirjatodisteet
- kyseessä olevaa tapausta koskevat asiakirjat.

Voinko saada korvauksen kuluista (jotka aiheutuvat osallistumisestani rikostutkintaan/oikeudenkäyntiin)? Millä ehdoin?

Kun varojen riittämättömyys on tarkistettu, asianajajayhdistyksen puheenjohtaja tai hänen tähän tehtävään valtuuttamansa jäsen ilmoittaa oikeusavun myöntämisestä tai epäämisestä **tavallisella kirjeellä**, jos oikeusapu myönnetään, ja kirjatulla kirjeellä, jos se **evätään**. Puheenjohtaja nimeää uhrin vapaasti valitseman asianajajan tai, jos valintaa ei ole tehty tai puheenjohtaja pitää valintaa epäasianmukaisena, puheenjohtaja määrää tehtävään valitsemansa asianajajan.

Asiaa käsittelevä tuomioistuin nimeää notaarit ja haastemiehet viran puolesta oikeusavun yhteydessä.

Jos oikeusapu myönnetään **oikeudenkäyntimenettelyn aikana**, uhrille aiheutuneet kulut korvataan.

Kulut, joita ei korvata

Jos uhri saa oikeusapua ja hänet velvoitetaan vastaamaan kuluista, kuluista vastaa valtio.

Rikosasioissa oikeusapua ei myönnetä tuomitun maksettavaksi määrättyjen kulujen ja sakkojen korvaamiseen.

Jos asian käsittely päätetään lopettaa, ennen kuin se saatetaan tuomioistuimen käsiteltäväksi, voinko hakea muutosta tällaiseen päätökseen?

Jos asian käsittely päätetään lopettaa, ennen kuin se saatetaan tuomioistuimen käsiteltäväksi, käsittelyn lopettamista koskevassa tiedotteessa täsmennetään edellytykset, joiden täytyessä uhri voi saattaa asian vireille haastehakemuksella tai nostamalla siviilikanteen.

Jos teoista määrättävät laissa säädetyt seuraamukset ovat rikosoikeudellisia rangaistuksia tai rikkomusrangaistuksia, tiedotteessa ilmoitetaan, että uhri voi ottaa yhteyttä valtakunnansyyttäjään (*procureur général d'Etat*), jolla on oikeus määrätä syytteen nostamisesta.

Jos jaostokäsittelyssä päätetään, ettei rikosasiaa viedä tuomioistuimeen, joka päättäisi epäilyn syyllisyydestä, uhri voi valittaa päätöksestä muutoksenhakutuomioistuimen rikosjaostoon (*Chambre du conseil de la Cour d'appel*). Tällöin uhrilla on oikeus esittää kyseiselle jaostolle pyyntöjä ja lausuntoja.

Jos rikosjaosto päättää olla käsittelemättä asiaa pelkästään tosiseikkojen eikä oikeuskysymysten perusteella, uhri voi nostaa kanteen siviiliasioita käsittelevässä tuomioistuimessa saadakseen korvauksen aiheutuneesta vahingosta.

Voinko osallistua oikeudenkäyntiin?

Kuten esi-/rikostutkinnan aikana, rikoksen uhri voi osallistua oikeudenkäyntimenettelyyn ilman mitään erityisasemaa tai asianomistajana.

Uhri voi osallistua sekä julkisiin että suljetuihin oviin pidettäviin istuntoihin, mutta vain, jos hänet kutsutaan sinne todistajaksi. Uhri voidaan kutsua todistajaksi myös asianosaisten kuulemiseen. Syyttäjät lähettää tätä varten uhrille kirjallisen kutsun. Uhrin on vastattava sekä tuomarin että vastapuolen asianajajan kysymyksiin. Oikeudenkäynnin aikana uhri istuu istuntosalin takaosassa, jotta hän ei joudu suoraan kontaktiin syytetyn kanssa.

Asianomistaja saa kirjallisen kutsun saapua asianosaisten kuulemiseen. Hänellä on myös oikeus osallistua sekä julkisiin että suljetuihin oviin pidettäviin käsittelyihin, ja hänen on oltava paikalla esittämässä vaatimuksensa. Asianomistaja puhuu lähtökohtaisesti todistajien kuulemisen jälkeen. Hänellä on oikeus käsitellä kaikkia yksityisoikeudellisiin etuihinsa liittyviä kysymyksiä ja todistaa tosiseikoista.

Mikä on virallinen roolini oikeusjärjestelmässä? Olenko esimerkiksi uhri, todistaja, asianomistaja tai yksityinen syyttäjä? Voinko valita roolini itse?

Virallinen roolisi oikeusjärjestelmässä on rikoksen uhri ilman erityisasemaa. Sinulla on kuitenkin oikeus olla asianomistajana siviiliasiaissa.

Mitä oikeuksia ja velvollisuuksia minulla on tässä roolissa?

Sinulla on oikeus erityisesti

- käyttää osaamaasi kieltä tai muussa tapauksessa tulkkia tehdessäsi rikosilmoituksen poliisilaitoksella
- saada maksutta kopio tekemästasi rikosilmoituksesta ja sen tueksi toimittamistasi asiakirjoista
- saada osaamallasi kielellä laadittu todistus, jossa mainitaan asian numero sekä ilmiannon päivämäärä ja paikka, sekä saada vastaanottoilmoitus syyttäjälle tekemästasi ilmoituksesta
- käyttää avustajanasi tai edustajanasi asianajajaa
- siihen, että sinulle ilmoitetaan automaattisesti asian käsittelyn päättämisestä ilman jatkotoimia ja tällaisen päätöksen perustelut
- saada pyynnöstä ilmoitus siitä, että tapaustasi tutkitaan
- saada pyynnöstä tietoa rikosoikeudellisen menettelyn etenemisestä
- saada syyttäjältä automaattisesti ilmoitus istuntopäivästä, jona asiasi käsitellään
- saada pyynnöstä tietoa kaikista asiaa koskevista lopullisista ratkaisuista
- pyytää välitoimista päättävää tuomaria antamaan väliaikaisen ratkaisun sillä edellytyksellä, ettei vastapuolen vastuuvollisuutta voida kyseenalaistaa vakavasti.

Asianomistajana sinulla on lisäksi oikeus

- vaatia syytetyltä vahingonkorvausta
- osallistua tutkintatuomarin suorittamaan esitutkintaan
- pyytää tutkintatuomaria määräämään uusia tutkintatoimia
- nostaa tuomioistuimessa kanne tietyistä tutkintatoimista, jotka vaikuttavat yksityisiin etuihisi
- tulla kuulluksi vain, jos haluat
- kohdata syytetty tarvittaessa kasvojen
- tutustua asiakirja-aineistoon tutkintatuomarin toimistossa syytetyn ensimmäisen kuulustelun jälkeen ja päivää ennen kutakin sellaista tutkintatoimea, johon tarvitaan oikeusapua
- pyytää tutkintatuomariilta kopio asiakirja-aineistosta esitutkinnan päätyttyä
- pyytää asiantuntijan lausuntoa, todistajien kuulemista ja takavarikoitujen esineiden palauttamista
- osallistua rikospaikalla tehtävään tutkintaan.

Voinko antaa oikeudenkäynnin aikana lausuman tai esittää todisteita? Millä ehdoin?

Todistaja voi osallistua istuntoihin ja paljastaa tuomarille valan velvoittamana kaiken, mitä hän tietää tosiseikoista. Todistajan on vastattava sekä tuomarin että vastapuolen asianajajan kysymyksiin.

Asianomistaja voi käsitellä kaikkia yksityisoikeudellisiin etuihinsa liittyviä kysymyksiä ja todistaa tosiseikoista. Asianomistajan asianajaja voi esittää kysymyksiä asiantuntijoille ja puolustuksen todistajille.

Kaikki todisteet voidaan lähtökohtaisesti hyväksyä edellyttäen, että järjen ja kokemuksen perusteella tunnustetaan, että tuomari voi tehdä todisteiden perusteella ratkaisunsa. Todisteita voidaan esittää, jos osapuolet ovat voineet käydä niistä kontradiktorisen keskustelun.

Mitä tietoja saan oikeudenkäynnin aikana?

Sinulle toimitetaan seuraavat tiedot:

- pyynnöstä: rikosoikeudellisen menettelyn tilanne
- automaattisesti: sen istunnon päivämäärä, jossa asia ratkaistaan
- pyynnöstä: kaikki asiaa koskevat lopulliset ratkaisut.

Voinko tutustua oikeudenkäyntiasiakirjoihin?

Kun poliisille tehdään rikosilmoitus, ilmoituksen tekijä saa maksutta kopion siitä heti tai kuukauden kuluessa ilmoituksen tekemisestä. Ilmoituksen tekijä voi myös pyytää hänen asiaansa käsittelevää tuomioistuinta määräämään erityisiä menettelytoimia.

Jos rikosilmoituksen tekijä on asianomistajana, hänellä on oikeus tutustua asiakirja-aineistoon tutkintatuomarin toimistossa syytetyn ensimmäisen kuulustelun jälkeen ja päivää ennen kutakin kuulemista, johon tarvitaan oikeusapua.

Kun menettely on saatettu päätökseen, tutkintatuomari toimittaa asiakirja-aineiston syyttäjälle. Asianomistajana sinulla on oikeus tutustua asiakirja-aineistoon viimeistään kahdeksan arkipäivää ennen asian jaostokäsittelyä.

Asianomistajalla ja henkilöllä, joka voi osoittaa, että kyseessä on hänen henkilökohtainen oikeutettu etunsa, on oikeus saada kopio asiakirja-aineistosta, lukuun ottamatta takavarikoituja asiakirjoja, kohtuullisessa ajassa ennen vahvistettua istuntopäivää. Kopioita on pyydetävä syyttäjältä.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 24/01/2019

Voinko hakea tuomioistuimen päätökseen muutosta?

Kaikki tuomiot ovat lainvoimaisia antamishetkestä lähtien. Siten niiden katsotaan edustavan totuutta niin kauan kuin niitä ei kumota laissa säädetyllä muutoksenhakumenettelyllä. Yleensä tuomari antaa yhden tuomion, joka kattaa sekä rikossyytteet että siviilikanteet.

Oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin tarkoittaa sitä, että lainvoimaisuus koskee vain rikosoikeudenkäynnin asianosaisia ja niitä tuomion osia, joiden osalta asianosaiset ovat käyttäneet puolustautumisoikeuttaan. Voit hakea muutosta tuomioon uhrin ominaisuudessa vain, jos olet ollut oikeudenkäynnissä asianomistajana.

Tämä on kuitenkin mahdollista vain yksityisoikeudellisten etujesi osalta ja jos sinulla on asianosaisintressi eli jos tuomioistuin on hylännyt vahingonkorvaushakemuksesi tai pidät myönnettyä vahingonkorvausta riittämättömänä.

Et siis voi hakea tuomioon muutosta sillä perusteella, ettet hyväksy syytetylle määrättyä rangaistusta tai hänen vapauttamistaan. Vain syyttäjä voi hakea muutosta rikosoikeudellisiin perusteisiin.

Ennen muutoksenhakemuksen tekemistä kannattaa selvittää asianajajan kanssa, onko se järkevää. Jos näin on, hakemus on jätettävä 40 päivän kuluessa tuomion antaneen tuomioistuimen kirjaamoon.

Mitkä ovat oikeuteni tuomion antamisen jälkeen?

Kun tuomio on annettu, sinulla on oikeus saada kopio siitä.

Sinulla on oikeus hakea muutosta tuomioon ainoastaan yksityisoikeudellisten etujesi osalta edellyttäen, että olit oikeudenkäynnissä asianomistajana (ks. kohta 1).

Sinulla on oikeus vastustaa tuomitun pääsyä ehdonalaiseen vapauteen ilmoittamalla asiasta valtakunnansyyttäjälle (*Procureur général d'Etat*), joka vastaa tuomioiden täytäntöönpanosta.

Sinulla on kaikissa tapauksissa oikeus käyttää edustajanasi asianajajaa.

Onko minulla oikeus saada tukea tai suojelua oikeudenkäynnin jälkeen? Kuinka kauan?

Siviilikannetta ajavana asianosaisena sinulla on oikeus saada oikeudellista neuvontaa kaikissa asioissa, jotka liittyvät tuomion täytäntöönpanoon.

Jos olet ruumiinvamman aiheuttaneen tahallisen rikoksen uhri eikä rikoksenteikijä pysty maksamaan vahingonkorvausta, voit tietyn edellytyksin hakea vahingonkorvausta valtiolta (oikeusministeriö).

Polisi- ja oikeusviranomaisilla on velvollisuus suojella rikoksen uhreja. Tuomitun ehdonalaista vapauttamista koskevaan päätökseen voi sisältyä erityisehtoja, jotka koskevat esimerkiksi yhteiskunnan ja rikoksen uhrin suojelemista.

Mitä tietoja minulle annetaan siinä tapauksessa, että rikoksenteikijä tuomitaan?

Voit saada pyynnöstä tietoa kaikista asiaa koskevista lopullisista ratkaisuista.

Rikoksenteikijän tuomiosta annettavan tiedon osalta tuomioistuimen päätöksessä on mainittava, mitä lain säännöksiä sovellettiin ratkaisun tekemisessä, tosiseikat, joiden nojalla tuomio annettiin, sekä tuomiossa määrätty seuraamus (rikosprosessilain 195). Kaikissa muissa tuomion täytäntöönpanoon liittyvissä kysymyksissä voit ottaa yhteyttä syyttäjänvirastoon.

Luxemburgissa lainvoimaisen tuomion saaneet henkilöt istuvat tuomionsa joko Schrassigin tai Givenichin vankilassa.

Ilmoitetaanko minulle, jos rikoksenteikijä vapautuu (myös ennen määräaikaan tai ehdonalaiseen) tai pakenee vankilasta?

Rikosprosessilain 1–4 :n mukaisesti voit osoittaa syyttäjänvirastolle nimenomaisen pyynnön saada tieto rikoksenteikijän vapautumisesta tai paosta, jos todetaan olevan vaara, että sinulle aiheutuu vahinkoa. Tätä tietoa ei kuitenkaan anneta, jos on vaara, että siitä aiheutuisi vahinkoa rikoksenteikijälle.

Voinko osallistua vapauttamista tai ehdonalaiseen pääsyä koskevien päätösten tekemiseen? Voinko esimerkiksi antaa tässä yhteydessä lausunnon tai hakea päätöksiin muutosta?

Et voi.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole

vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 24/01/2019

4 - Korvaus

iten uhri voi hakea vahingonkorvausta rikoksenteikijältä? (esim. viemällä asian oikeuteen, nostamalla erillisen vahingonkorvauskanteen tai aloittamalla liitännäismenettelyn)

Useimmissa tapauksissa rikoksenteikijän tuomitsemisesta vastaava toimivaltainen tuomioistuin määrittää uhrille maksettavan vahingonkorvauksen suuruuden, jos se toteaa rikoksesta epäillyn syylliseksi.

Jotta tuomioistuin voisi päättää korvauksesta, uhrin on ehdottomasti osallistuttava rikosoikeudenkäyntiin asianomistajana panemalla vireille siviilikanteen. Siviilikanteen voi panna vireille missä tahansa menettelyvaiheessa. Uhrilla ei ole velvollisuutta olla läsnä suullisessa käsittelyssä. Hän voi käyttää edustajanaan asianajajaa ja ilmaista vaatimuksensa kirjallisesti ennen istuntoa.

Jos uhri ei pane vireille liitännäismenettelyä asianomistajana eikä esitä vahingonkorvausvaatimusta, tuomioistuin ei voi viran puolesta myöntää uhrille vahingonkorvauksia.

Uhri ei kuitenkaan menetä oikeuttaan vahingonkorvaukseen, vaikka hän ei panisi vireille siviilikannetta rikosoikeudenkäynnin aikana.

Itse asiassa uhri voi missä tahansa vaiheessa nostaa siviilioikeudellisen kanteen rikoksenteikijää vastaan edellyttäen, että hän noudattaa siviilioikeuden mukaista vanhentumisaikaa ja osoittaa, että kyseisiin tekoihin liittyy siviilioikeudellinen vastuu.

Tuomioistuin on määrännyt rikoksenteikijän maksamaan uhrille vahingonkorvausta. Miten uhri voi varmistaa, että rikoksenteikijä maksaa korvauksen?

Rikostuomioistuimen tehtävänä on määrittää uhrille aiheutuneen vahingon suuruus, mutta se ei puutu aiheutuneiden vahinkojen korvaamiseen.

Kun tuomioistuimen lopullinen päätös on annettu, uhrin tehtävänä on aloittaa toimet, jotta hän saa rikoksenteikijältä vahingonkorvaukset.

Asianajajan tehtävänä on yleensä valvoa, että vahingot korvataan, ensiksi sovinnollisesti, olemalla yhteydessä tuomitun asianajajaan, tai vaatimalla tuomion pakkotäytäntöönpanoa ulosottomiehen välityksellä.

Jos tuomioistuin määrää ehdonalaisen tuomion, johon sisältyy velvollisuus maksaa korvauksia, tuomioiden täytäntöönpanosta vastaava yleinen syyttäjä valvoo, että tuomittu täyttää velvollisuutensa.

Jos rikoksenteikijä ei maksa korvausta, voiko valtio maksaa uhrille etumaksua tämän sijasta? Millä ehdoin?

Oikeudenkäynnin kuluessa tuomioistuin voi määrätä etumaksun maksamisesta esimerkiksi asiantuntijalausuntoa odottaessa. Jos rikoksenteikijä kieltäytyy tai ei kykene maksamaan tätä etumaksua, oikeusministeriö voi hoitaa sen asianmukaisesti todistetun tarpeen vaatiessa.

Onko uhrilla oikeus saada korvausta valtiolta?

Tietyillä rikoksen uhreilla on oikeus valtion talousarviosta maksettavaan korvaukseen rikosten aiheuttamista henkilövahingoista kärsineille uhreille maksettavista korvauksista 12. maaliskuuta 1984 annetun ja sittemmin muutetun lain mukaisesti. Tämä on merkittävä toimenpide uhrien hyväksi niissä tapauksissa, joissa

rikoksenteikijää ei ole tunnistettu; rikoksenteikijä on tunnistettu mutta häntä ei löydetä; rikoksenteikijä on maksukyvytön.

Saadakseen korvausta uhrin on oltava yhteydessä oikeusministeriöön, joka tekee päätöksen vahingonkorvausvaatimuksesta. Vaatimus on laadittava ranskaksi, saksaksi tai luxemburgiksi, ja siinä on ilmoitettava tapahtumien ajankohta, paikka ja luonne. Hakemukseen on liitettävä todisteet uhrin kärsimästä vahingosta ja siihen liittyneiden tapahtumien kulusta.

Vahingonkorvausoikeudelle on asetettu tietyt ehtoja, jotka uhrin on ehdottomasti täytettävä:

Uhrin on asuttava vakituisesti Luxemburgin suurherttuakunnassa tai hänen on oltava Euroopan unioniin tai Euroopan neuvostoon kuuluvan maan kansalainen. Lisäksi uhrin on rikoksen ajankohtana oleskeltava laillisesti suurherttuakunnassa tai hänen on oltava rikosprosessilain 382-1 :ssä tarkoitetun rikoksen uhri (*ihmiskauppa*).

Kärsityn vahingon on oltava seurausta tahallisista teoista, jotka täyttävät rikoksen tunnusmerkit.

Kyseessä on oltava henkilövahinko eikä pelkästään omaisuusvahinko (vahingonkorvauksia ei myönnetä esimerkiksi pelkästä varkaudesta).

Vahingosta täytyy aiheutua uhrille vakavaa haittaa. Haitta voi olla seurausta tulojen menetyksestä tai alenemisesta, lisääntyneistä tai poikkeuksellisista kustannuksista, työkyvyttömyydestä, koulunkäynnin keskeytymisestä, fyysisestä tai henkisestä vauriosta, muusta kuin taloudellisesta vahingosta tai ulkonäköön liittyvästä vahingosta taikka ruumiillisesta tai henkisestä kärsimyksestä. Jos henkilö on joutunut jonkin rikosprosessilain 372–376 :ssä tarkoitetun seksuaalirikoksen uhriksi, hänen ei tarvitse esittää todisteita ruumiillisen tai henkisen koskemattomuuden loukkaamisesta, vaan sen katsotaan tapahtuneen oletusarvoisesti.

Vahingonkorvaus tulee valtion maksettavaksi ainoastaan, jos uhri ei voi saada todellista ja riittävää korvausta miltyään muulta taholta, *kuten rikosentekijältä, sosiaaliturvasta tai henkilövakuutuksesta*.

On syytä tiedostaa, että vahingonkorvaus voidaan evätä tai sen määrää voidaan pienentää syistä, jotka liittyvät uhrin käyttäytymiseen tapahtumien yhteydessä tai hänen suhteeseensa rikosentekijään.

Uhri voi nostaa siviilikanteen ja vaatia korvausta rikosentekijältä myös sen jälkeen, kun valtio on maksanut hänelle vahingonkorvausta, jos hän katsoo korvauksen riittämättömäksi. Tässä tapauksessa uhrin on ilmoitettava tuomioistuimelle tapauksen mukaan, että hän on esittänyt korvausvaatimuksen valtiolle tai että hän on jo saanut tällaisen korvauksen valtiolta.

Onko uhrilla oikeus saada korvausta, jos rikosentekijää ei tuomita?

Uhrilla on oikeus korvaukseen, jos rikosentekijää ei tuomita, edellyttäen, että hän on rikoksen uhri, ja jos rikosentekijää ei ole tunnistettu tai hänet on tunnistettu, mutta häntä ei löydetä, tai jos hän on maksukyvytön.

Jos asiaa ei ole käsitelty oikeudessa eikä tuomioistuin ole määrittänyt maksettavaa korvausta, oikeusministeriö voi myöntää kiinteämääräisen korvauksen ja/tai tilata asiantuntijalausannon, jolla määritetään uhrille myönnettävän korvauksen määrä.

Onko mahdollista saada etumaksua sillä aikaa kun korvaushakemusta käsitellään?

Oikeusministeri voi asianmukaisesti todistetun tarpeen vaatiessa myöntää etumaksun oikeuskäsittelyn aikana.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 24/01/2019

5 - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua

len joutunut rikoksen uhriksi - mihin voin ottaa yhteyttä, jotta saan apua ja tukea?

Rikoksen uhrina voit ottaa yhteyttä **ennen muuta seuraaviin tukipalveluihin:**

A. Julkiset palvelut:

Sosiaalivun keskusvirasto (Service central d'assistance sociale, SCAS) - Uhrien tukipalvelut (Services d'Aide aux Victimes SAV)
Luxemburgissa

Tukityypit:

- psykologinen neuvonta ja psykoterapia
- oikeudellinen tietopalvelu
- terapiaryhmä lähisuhdeväkivallan uhreille
- koko oikeusprosessin kattava tuki- ja neuvontapalvelu

YHTEYSTIEDOT:

Bâtiment Plaza Liberty, Entrée C
12-18, rue Joseph Junck
L-1839 Luxembourg

Puhelin: +352 475821-627
+352 475821-628
GSM: +352 621 32 65 95

Sähköposti: ✉ scas-sav@justice.etat.lu

Verkkosivusto: ✉ <https://justice.public.lu/fr/aides-informations/assistance-sociale/scas-service-aide-victimes.html>

B. Kansalaisjärjestöt:

1. Rikoksen uhrien tuki (Aide aux Victimes de la Criminalité) - Wäisse Rank Lëtzebuerg Asbl

Tukityypit:

- oikeudellinen neuvontapalvelu
- henkinen, taloudellinen ja aineellinen tuki

YHTEYSTIEDOT:

84, rue Adolphe Fischer
L-1521 Luxembourg

Puhelin: +352 402040

Sähköposti: ✉ wrl@pt.lu

Verkkosivusto: <http://www.benevolat.public.lu/de/espace-benevole/decouvrir-associations/chercher-association/associations/?~=/de/assoc/212>

2. Lähisuhdeväkivallan uhrien tukipalvelut

Kolme palvelukeskusta:

- **SAVVD**, jota ylläpitää Luxemburgissa toimiva yhdistys **Femmes en détresse** (Ahdingossa olevat naiset)

Tukityypit:

- psykososiaalinen neuvonta
- oikeudellinen neuvonta ja tuki
- oikeudellinen, hallinnollinen ja sosiaalinen tiedotus ja tuki sen jälkeen, kun syyttäjä on määrännyt väkivallan tekijän lähestymiskieltoon
- oikeudellisten toimenpiteiden suunnittelu
- uhrin tukeminen muun muassa tuomioistuimessa, asianajajan luona ja lääkärikäynnillä
- opastus
- neuvonta ja suojele häirinnän uhreille
- uhrin suojele suunnitelman laadinta

YHTEYSTIEDOT:

BP 1024
L-1010 Luxembourg

Puhelin: +352 26481862
Faksi: +352 26481863

Sähköposti: ✉ contact@savvd.lu

Verkkosivusto: ✉ <http://fed.lu/wp/services/savvd/>

- **PSY EA**, Luxemburg, jota ylläpitää Luxemburgin **Femmes en détresse** -yhdistys

Palvelua tarjotaan väkivallantekijän lähestymiskiellon määräämisen yhteydessä alaikäisille, jotka ovat joutuneet suoraan tai välillisesti lähisuhdeväkivallan uhriksi.

Tukityypit:

- lähisuhdeväkivallan uhriksi joutuneista lapsista ja nuorista huolehtiminen lähestymiskiellon yhteydessä
- psykologinen tuki lähisuhdeväkivallan uhriksi joutuneille lapsille ja nuorille sekä heidän omaisilleen

YHTEYSTIEDOT:

BP 1024
L-1010 Luxembourg

Puhelin: +352 26482050
Faksi: +352 26481863

Sähköposti: [✉ contact@psyea.lu](mailto:contact@psyea.lu)
Verkkosivusto: [✉ http://fed.lu/wp/services/psyea/](http://fed.lu/wp/services/psyea/)

- **ALTERNATIVES**, jota ylläpitää Dudelangessa toimiva **Fondation Pro Familia**

Neuvontakeskus, joka tarjoaa lähestymiskiellon määräämisen yhteydessä tukea alaikäisille, jotka ovat joutuneet suoraan tai välillisesti lähisuhdeväkivallan uhriksi.

Tukityypit:

- lähisuhdeväkivallan uhriksi joutuneista lapsista ja nuorista huolehtiminen, kun väkivallantekijä on määrätty lähestymiskieltoon

YHTEYSTIEDOT:

5, Route de Zoufftgen
L-3598 Dudelange L-1010 Luxembourg

Puhelin: +352 51727289

Sähköposti: [✉ alternatives@profamilia.lu](mailto:alternatives@profamilia.lu)
Verkkosivusto: [✉ http://www.profamilia.lu/Enfants+Adolescents/ALTERNATIVES+_+Centre+de+consultation+pour+enfants+et+adolescents+victimes+de+violence-p-470.html](http://www.profamilia.lu/Enfants+Adolescents/ALTERNATIVES+_+Centre+de+consultation+pour+enfants+et+adolescents+victimes+de+violence-p-470.html)

3. Neuvontapalvelut väkivallan uhreiksi joutuneille naisille

Tukityypit:

- puhelinneuvonta
- psykososiaalinen neuvonta
- oikeudellinen, hallinnollinen ja sosiaalinen tiedotus ja tuki
- oikeudellisten toimenpiteiden suunnittelu
- uhrin tukeminen muissa tilanteissa, kuten asianajajan luona, tuomioistuimessa ja poliisilaitoksella
- sisäänottohaastattelu naisten majoituspaikassa
- koulutus ja luennot lähisuhdeväkivallan alalla
- seminaarit ja keskusteluryhmät

Neljä palvelukeskusta:

- **VISAVI** (Vivre Sans violence eli Elämä ilman väkivaltaa), jota ylläpitää Luxemburgin **Femmes en détresse** -yhdistys

Neuvontakeskus lähisuhdeväkivallan uhreiksi joutuneille naisille

YHTEYSTIEDOT:

2, rue Adolphe Fischer
L-2714 Luxembourg

Puhelin: +352 490877-1

Faksi: +352 26482682

Sähköposti: [✉ feminfo@visavi.lu](mailto:feminfo@visavi.lu)

Verkkosivusto: [✉ http://fed.lu/wp/services/visavi/](http://fed.lu/wp/services/visavi/)

- **FOYER SUD (eteläinen vastaanottokeskus, Esch-sur-Alzette)**, jota ylläpitää **Conseil national des femmes du Luxembourg** (Luxemburgin kansallinen naisasianeuvoisto)

Neuvontakeskus ahdingossa oleville naisille, myös väkivallan uhreille.

YHTEYSTIEDOT:

41, rue de Luxembourg

L-4220 Esch sur Alzette

Puhelin: +352 545577 / 26530326 / 545757

Faksi: +352 54575757

Sähköposti: [✉ foyersud@pt.lu](mailto:foyersud@pt.lu)

Verkkosivusto: [✉ http://www.cnfl.lu/site/foyersud.html](http://www.cnfl.lu/site/foyersud.html)

- **Centre OZANAM**, Luxemburg

- **Centre OZANAM Nord**, Wiltz, jota ylläpitää **Maison de la Porte Ouverte** -säätiö

Neuvontakeskus ahdingossa oleville naisille, myös väkivallan uhreille.

YHTEYSTIEDOT:

Ozanam Luxembourg

64, rue Michel Welter

L-2730 Luxembourg

Puhelin: +352 488347

Sähköposti: [✉ ozanam@fmpo.lu](mailto:ozanam@fmpo.lu)

Verkkosivusto: [✉ http://fmpo.lu/foyers/centre-ozanam/](http://fmpo.lu/foyers/centre-ozanam/)

YHTEYSTIEDOT:

Ozanam Nord

49, Grand-Rue

L-9530 Wiltz

Puhelin: +352 26953959

Sähköposti: [✉ ozanam.nord@fmpo.lu](mailto:ozanam.nord@fmpo.lu)

Verkkosivusto: [✉ http://fmpo.lu/foyers/centre-ozanam-nord/](http://fmpo.lu/foyers/centre-ozanam-nord/)

- **PROFAMILIA**, jota ylläpitää Dudelangen **Fondation Pro Familia**

Neuvontakeskus ahdingossa oleville naisille, myös väkivallan uhreille.

YHTEYSTIEDOT:

5, route de Zoufftgen

L-3598 Dudelange

Puhelin: +352 517272-41

Faksi: +352 522188

Sähköposti: [✉ femmes@profamilia.lu](mailto:femmes@profamilia.lu)

Verkkosivusto: [✉ http://www.cnfl.lu](http://www.cnfl.lu)

4. Neuvontakeskus väkivallan uhreiksi joutuneille lapsille ja nuorille.

Neljä palvelukeskusta:

- **PSYEA**, jota ylläpitää Luxemburgin **Femmes en détresse** -yhdistys

Psykologinen palvelu lähisuhdeväkivallan uhriksi tai todistajaksi joutuneille 3-21-vuotiaille lapsille ja nuorille sekä heidän omaisilleen.

Tukityypit:

- Psykologinen tuki lähisuhdeväkivallan uhriksi tai todistajaksi joutuneille lapsille, alaikäisille ja täysi-ikäisille nuorille sekä heidän omaisilleen.

YHTEYSTIEDOT:

BP 1024

L-1010 Luxembourg

Puhelin: +352 26482050

Faksi: +352 26481863

Sähköposti: [✉ contact@psyea.lu](mailto:contact@psyea.lu)

Verkkosivusto: [✉ http://fed.lu/wp/services/psyea/](http://fed.lu/wp/services/psyea/)

- **ALTERNATIVES**, jota ylläpitää Dudelangen **Fondation Pro Familia**

Neuvontapalvelu fyysisen ja henkisen väkivallan uhriksi tai todistajaksi joutuneille 0-21-vuotiaille lapsille ja nuorille sekä heidän omaisilleen.

Tukityypit:

- psykologinen tuki lapsille ja heidän omaisilleen
- lämpimien perhesuhteiden ja vastavuoroisen kunnioituksen tukeminen
- väkivallan tiedostaminen ja ehkäiseminen

YHTEYSTIEDOT:

5, Route de Zoufftgen

L-3598 Dudelange L-1010 Luxembourg

Puhelin: +352 51727289

Sähköposti: [✉ alternatives@profamilia.lu](mailto:alternatives@profamilia.lu)

Verkkosivusto: [✉ http://www.profamilia.lu/Enfants+Adolescents](http://www.profamilia.lu/Enfants+Adolescents)

[/ALTERNATIVES+_+Centre+de+consultation+pour+enfants+et+adolescents+victimes+de+violence-p-470.html](http://www.profamilia.lu/ALTERNATIVES+_+Centre+de+consultation+pour+enfants+et+adolescents+victimes+de+violence-p-470.html)

- **OXYGENE**, jota ylläpitää Dudelangen **Femmes en détresse** -yhdistys

Neuvonta- ja tietopalvelu ahdingossa oleville (12-21-vuotiaille) tytöille, jotka ovat joutuneet fyysisen, henkisen tai seksuaalisen väkivallan uhriksi.

Tukityypit:

- henkilökohtaiset haastattelut
- tukeminen hallinnollisissa menettelyissä
- auttaminen valvotun majoituksen etsinnässä
- auttaminen Meederchershaus-turvakotiin pääsyssä

YHTEYSTIEDOT:

2, rue Adolphe Fischer

L-2714 Luxembourg

Puhelin: +352 494149

Faksi: +352 27125989

Sähköposti: [✉ infofilles@pt.lu](mailto:infofilles@pt.lu)

Verkkosivusto: [✉ http://fed.lu/wp/services/oxygene/](http://fed.lu/wp/services/oxygene/)

- **ALUPSE DIALOGUE**, jota ylläpitää Luxemburgissa toimiva **Alupse -yhdistys**

Psykologista neuvontaa ja terapiaa tarjoava palvelu fyysisen, henkisen tai seksuaalisen väkivallan uhriksi joutuneille 0-21-vuotiaille lapsille ja nuorille sekä heidän omaisilleen.

YHTEYSTIEDOT:

8, rue Tony Bourg
L- 1278 Luxembourg

Puhelin: +352 261848-1

Faksi: +352 26196555

Sähköposti: [✉ alupse@pt.lu](mailto:alupse@pt.lu)

Verkkosivusto: [✉ http://www.alupse.lu/fr/lassociation-alupse/](http://www.alupse.lu/fr/lassociation-alupse/)

5. Neuvonta-, tieto- ja tukikeskus - infoMann, jota ylläpitää Luxemburgissa toimiva yhdistys **actTogether**. Keskuksen palvelut on tarkoitettu ahdingossa oleville väkivallan uhriksi joutuneille miehille ja pojille.

Tukityypit:

- psykologinen ja sosiaalinen tuki ja neuvonta
- tiedotus- ja dokumentointipalvelu
- tietoisuuden lisääminen ja koulutus
- mukanaolo ja tukeminen miesten vastaanottoyksikköön pääsemisessä

YHTEYSTIEDOT:

5, Cour du Couvent
L-1362 Luxembourg

Puhelin: +352 27497265

Faksi: +352 27496565

Sähköposti: [✉ info@infomann.lu](mailto:info@infomann.lu)

Verkkosivusto: [✉ http://www.infomann.lu/](http://www.infomann.lu/)

6. Valtuutettu neuvonta- ja tukikeskus väkivallan, myös lähisuhdeväkivallan, tekijöille - Riicht eraus, Luxemburg, jota ylläpitää **Luxemburgin Punainen Risti**

Tukityypit:

- oikeuden määräämä tai vapaaehtoinen lähisuhdeväkivallan tekijöiden (miesten ja naisten) neuvonta, kuunteleminen, tukeminen ja auttaminen lähestymiskiellon määräämisen yhteydessä
- tekijöiden tietoisuuden ja vastuunoton edistäminen
- uhrien lyhytaikainen suojele
- konfliktien hallinta ja itseluottamuksen edistäminen
- muuttamaan valmiin henkilön tukeminen
- avustaminen sellaisten käytännön strategioiden kehittämisessä, joiden avulla tekijä onnistuu muuttamaan asennettaan ja käyttäytymistään pysyvästi
- sellaisten henkilöiden tukeminen, jotka haluavat muuttaa väkivaltaista käyttäytymistään
- keskusteluryhmä

YHTEYSTIEDOT:

73, rue Adolphe Fischer
L-1520 Luxembourg

Puhelin: +352 2755-5800

Punaisen Ristin puhelinpalvelu: +352 51277255

Faksi: +352 2755-5801

Sähköposti: riichteraus@croix-rouge.lu

Verkkosivusto: <http://www.croix-rouge.lu/riichteraus/>

7. Ihmiskaupan uhrien tukipalvelu

Kaikkien ihmiskaupan uhrien (naisten, miesten ja lasten) avo- ja laitoshoido.

Palvelua tarjoavat seuraavat kaksi tahoa, joiden toimintaa koordinoidaan:

- **SAVTEH**, jota ylläpitää Luxemburgin **Femmes en détresse** -yhdistys

- **COTEH**, jota ylläpitää Luxemburgin **Maison de la Porte Ouverte** -säätiö

Tukityypit:

- puhelinneuvonta ja henkilökohtainen neuvonta
- psykososiaalinen tuki ja valvonta
- psykologinen tukeminen ja vakauttaminen
- neuvonnan tai lääkärin hoidon järjestäminen
- uhrin tukeminen käytäessä rikospoliisin luona tunnistamista varten
- uhrin poliisin ja syyttäjälaitoksen kanssa tekemän yhteistyön tukeminen
- uhrin tukeminen erityisesti oikeus-, hallinto- ja sosiaaliviranomaisten kanssa asiointissa
- laitoshoidon koordinointi ja uhrin majoituksen järjestäminen sukupuolen ja iän mukaan
- aineellinen ja taloudellinen avustaminen
- tiedottaminen ihmiskaupan uhrien oikeuksista, oikeudellisista ja hallinnollisista menettelyistä sekä saatavilla olevista etuuksista
- yhteydenotto lähtömaan kansalaisjärjestöihin vapaaehtoisen paluun yhteydessä

YHTEYSTIEDOT:

SAVTEH

BP 1024

L-1010 Luxembourg

Puhelin: +352 26482631

Faksi: +352 26482682

GSM: +352 621316919

Sähköposti: traite.humains@visavi.lu

Verkkosivusto: <http://fed.lu/wp/services/savteh/>

COTEH

Puhelin: +352 24873622

GSM: +352 621351884

Sähköposti: coteh@fmpo.lu

Verkkosivusto: <http://fmpo.lu/services/service-dassistance-aux-victimes-de-la-traite-des-etres-humains/>

C. Poliisi:

Police Grand-Ducale

Direction Générale

L-2957 Luxembourg

Puhelin: +352 4997-1

Hätäpuhelin: 113

Faksi: (+352) 4997-2099

Sähköposti: [✉ contact@police.public.lu](mailto:contact@police.public.lu)

Verkkosivusto: <http://www.police.public.lu/fr/aide-victimes/>

D. Paikalliset viranomaiset:

Oikeudellinen vastaanotto- ja tiedotuspalvelu (Service d'accueil et d'information juridique)

- DIEKIRCH

Justice de paix

Place Joseph Bech

L-9211 Diekirch

Puhelin: +352 802315

- ESCH-SUR-ALZETTE

Justice de Paix

Place Norbert Metz

L-4239 Esch-sur-Alzette

Puhelin: +352 541552

- LUXEMBURG

Cité judiciaire

Bâtiment BC

L-2080 Luxembourg

Puhelin: +352 221846

Verkkosivusto: <http://www.justice.public.lu/fr/aides-informations/accueil-info-juridique/>

Oikeudellinen tiedotuspalvelu "Naisten oikeudet":

PARQUET GÉNÉRAL

Cité judiciaire

Bâtiment BC

L-2080 Luxembourg

Verkkosivusto: <http://www.justice.public.lu/fr/aides-informations/droits-femme/index.html>

E. Ministeriöt:

- Oikeusministeriö (Ministère de la Justice)

13, rue Adolphe Fischer

L-2934 Luxembourg

Puhelin: +352 247-84537

Faksi: +352 26684861

Sähköposti: [✉ info@mj.public.lu](mailto:info@mj.public.lu)

Verkkosivusto: [✉ http://www.mj.public.lu/](http://www.mj.public.lu/)

Toimialat:

- siviiliasiat
- **rikosasiat:** uhreille maksettavat vahingonkorvaukset, oikeusapu, rikosasioiden sovittelu
- kaupalliset asiat
- oikeudellinen organisaatio

- hallinnollisten riita-asioiden yleinen koordinointi hallintotuomioistuimissa
- rangaistuslaitokset

- Sisäministeriö (Ministère de l'Intérieur)

BP 10
L-2010 Luxembourg

Puhelin: +352 247-84600

Faksi: +352 221125

Sähköposti: [✉ info@miat.public.lu](mailto:info@miat.public.lu)

Verkkosivusto: <http://www.mi.public.lu/>

Seuraavat 28. tammikuuta 2015 annetun asetuksen mukaiset tehtävät:

- pelastuspalvelujen koordinointi
- yhteistyö kansalaisjärjestöjen kanssa

- Sisäisen turvallisuuden ministeriö (Ministère de la Sécurité intérieure)

19-21, Boulevard Royal
L-2449 Luxembourg

Puhelin: +352 247-84659

Faksi: +352 227276

Sähköposti: [✉ secretariat@msi.etat.lu](mailto:secretariat@msi.etat.lu)

Verkkosivusto: http://www.gouvernement.lu/3313529/minist_securite_interieure

Uhreille 28. tammikuuta 2015 annetun asetuksen mukaisesti tarjottava tuki:

- Luxemburgin poliisi, poliisitoiminnan valvontalaitos, oikeus- ja sisäasioita koskeva EU:n politiikka, kansainvälistä poliisiyhteistyötä koskeva politiikka

- Tasa-arvoministeriö (Ministère de l'Égalité des Chances)

6A, bd. F. D. Roosevelt
Hôtel Terres Rouges
L-2921 Luxembourg

Puhelin: +352 247-85806

Faksi: +352 241886

Sähköposti: [✉ info@mega.public.lu](mailto:info@mega.public.lu)

Verkkosivusto: [✉ http://www.mega.public.lu/fr/index.html](http://www.mega.public.lu/fr/index.html)

Toimialat:

- lähisuhdeväkivalta
- väkivallan torjunnassa tehtävää ammattilaisten yhteistyötä käsittelevä komitea
- kumppanuus ja hallinta yhtäläisiä mahdollisuuksia käsittelevän ministeriön (MEGA) valtuuttamien kansalaisjärjestöjen kanssa seuraavilla aloilla: lähisuhdeväkivallan uhrien ja tekijöiden avo- ja laitoshoido, ahdingossa olevat naiset ja miehet, sukupuoleen perustuva väkivalta sekä ihmiskauppa
- kumppanuus ja yhteistyö valtion valtuuttamien kansalaisjärjestöjen kanssa väkivallan uhriksi joutuneista ahdingossa olevista henkilöistä huolehtimisessa

Rikoksen uhrien päivystyspuhelin

- Luxemburgin poliisi

palvelupuhelin: 113

joka päivä 24 t / vrk

- Luxemburgin Punainen Risti

palvelupuhelin: 2755

joka päivä klo 7-22

- Fraenhaus (Femmes en détresse)

palvelupuhelin: +352 448181

joka päivä 24 t / vrk

- Fraentelefon (Femmes en détresse)

palvelupuhelin: +352 448181

maanantaista perjantaihin klo 9-15

Onko uhrille tarjottava tuki maksutonta?

Millaista tukea voin saada valtiolta tai viranomaisilta?

Kyllä, uhrille tarjottava tuki on **maksutonta**.

Millaista tukea voin saada kansalaisjärjestöiltä?

Ks. edellä kohdassa B oleva ensimmäinen vastaus.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 24/01/2019

Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnissä - Unkari

Henkilö katsotaan rikoksen uhriksi, jos hänelle on aiheutunut vahinkoa sellaisen teon takia, joka luokitellaan Unkarin lainsäädännössä rikokseksi. Tämä tarkoittaa esimerkiksi tapauksia, joissa henkilö on loukkaantunut tai hänen omaisuuttaan on varastettu tai sille on aiheutunut vahinkoa. Rikoksen uhreilla on Unkarin lainsäädännön mukaan useita oikeuksia rikosoikeudenkäynnissä, ennen sitä ja sen jälkeen. Uhri voi pyytää lisätietoja rikosprosessuaalisista oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan menettelyn vaiheesta riippuen joko tutkintaviranomaiselta, syyttäjältä tai tuomioistuimelta.

Unkarissa rikosprosessi alkaa esitutkinnalla. Tutkinnan suorittaa yleensä poliisi syyttäjän valvonnassa. Esitutkinnan päätyttyä syyttäjä päättää, nostetaanko syyte ja viedäänkö juttu tuomioistuimeen vai lopetetaanko asian käsittely sen takia, että näyttö ei ole riittävä tai että rikosoikeudellinen vastuu on suljettu pois tai se on päättynyt.

Jos asia viedään tuomioistuimeen, tuomari tutkii näytön ja toteaa epäillyn joko syylliseksi tai syyttömäksi. Unkarin rikosprosessissa (joitakin menettelyjä lukuun ottamatta) tuomioistuin voi vastaanottaa todisteita myös suoraan julkisessa käsittelyssä, minkä vuoksi uhri saatetaan kutsua käsittelyyn ja häntä voidaan kuulla todistajana. Jos tuomioistuin toteaa epäillyn syylliseksi, hänet tuomitaan ja hänelle määrätään rangaistus. Jos taas epäilty todetaan syyttömäksi, hänet vapautetaan syytteistä.

Tarvittavat tiedot löytyvät alla olevien linkkien kautta:

[1 - Rikoksen uhrin oikeudet](#)

[2 - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana](#)

[3 - Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnin jälkeen](#)

[4 - Korvaus](#)

[5 - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua](#)

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 21/01/2019

1 - Rikoksen uhrin oikeudet

itä tietoja rikoksen uhri saa viranomaisilta (esim. poliisilta tai syyttäjältä), jo ennen kuin rikosilmoitus on tehty?

Rikosprosessilain mukaan tuomioistuimien, syyttäjä ja tutkintaviranomaisen ilmoittavat täytäntöönpanotoimien kohteena oleville henkilöille heidän oikeutensa ja velvollisuutensa ennen menettelyyn liittyviä toimia.

Rikoksesta on **ilmoitettava** syyttäjälle tai tutkintaviranomaiselle suullisesti tai kirjallisesti. Rikosilmoituksen voi ottaa vastaan myös jokin muu viranomainen tai tuomioistuin, joka toimittaa sen edelleen tutkintaviranomaiselle. Laissa ei säädetä rikoksen ilmoittamiseen liittyvistä muodollisuuksista; rikosilmoitus voidaan toimittaa postitse, sähköpostitse tai henkilökohtaisesti.

Rikosoikeudellinen menettely toteutetaan **unkariksi**, mutta jos uhri ei puhu unkaria, hän voi käyttää äidinkieltään tai jotakin muuta valitsemaansa kieltä. Uhri voi käyttää menettelyssä myös kansalliskieltä, vaikka hän puhuisikin unkaria. Uhrilta ei veloiteta käännös- ja tulkkauskuuluja. Hänen ei tarvitse maksaa niistä ennakkomaksua eikä muutenkaan vastata niistä.

Rikoksen uhrilla on oikeus saada tukea **rikosten uhrien tukipalvelusta** tapauksissa, joissa luonnolliseen henkilöön tai hänen omaisuuteensa on kohdistunut rikos tai vahingonteko Unkarin alueella tai joissa luonnolliselle henkilölle on Unkarin alueella tehdyn rikoksen tai vahingontekon välittömänä seurauksena aiheutunut vahinkoa, erityisesti ruumiillinen tai henkinen vamma, psyykinen sokki tai taloudellisia menetyksiä, sillä edellytyksellä, että uhri on joko Unkarin kansalainen, jonkin EU:n jäsenvaltion kansalainen, jonkin EU:n ulkopuolisen maan kansalainen, joka asuu laillisesti Euroopan unionin alueella, kansalaisuudeton henkilö, joka asuu laillisesti Unkarin alueella, ihmiskaupan uhri tai muu henkilö, jonka katsotaan täyttävän tuen saamisen edellytykset uhrin kansalaisuusvaltion ja Unkarin välillä tehdyn kansainvälisen sopimuksen nojalla tai vastavuoroisuuden perusteella.

Valtio tarjoaa uhreille tukipalveluja sen jälkeen, kun heidän tarpeensa on arvioitu. Palveluihin voivat kuulua muun muassa seuraavat: helpotetaan uhrien etujen suojelua, myönnetään välitöntä rahallista tukea, annetaan todistus uhrin asemasta, tarjotaan todistajan suojelua sekä turvallista majoitusta. Uhrilla on myös oikeus saada korvausta valtiolta, jos tietyt laissa määritellyt ehdot täyttyvät.

Lisäksi **uhriille voidaan tarjota henkilökohtaista suojelua**, jos häntä vastaan on suunnitteilla tai toteutettu väkivallantekoja tai yleistä vaaraa aiheuttavia väkivaltarikoksia, joiden tarkoituksena on estää uhria osallistumasta rikosoikeudelliseen menettelyyn tai käyttämästä oikeuksiaan ja suorittamasta velvollisuuksiaan, tai jos tämäntyyppinen rikos on todennäköinen. Suojelua koskevat hakemukset voidaan jättää menettelystä vastaavalle tuomioistuimelle, syyttäjälle tai tutkintaviranomaiselle tai nämä voivat kirjata hakemuksen.

Uhrin henkeen, ruumiilliseen koskemattomuuteen ja vapauteen kohdistuvien rikosten estämiseksi tai lopettamiseksi henkilökohtainen suojelu kattaa myös hänen yksityisasuntonsa tai muun asuinpaikan. Samoin on turvattava uhrin käyttämät kulkureitit ja varmistettava, että hän pystyy osallistumaan turvallisesti rikosoikeudellisiin menettelyihin ja muihin virallisiin toimiin.

Henkilökohtainen suojelu kattaa erityisesti säännöllisen partioinnin, teknisiä välineitä, jatkuvan viestintämahdollisuuden, suojavaatteiden toimittamisen ja, jos muut henkilökohtaisen suojelun keinot ovat riittämättömiä, vartijoiden välittämisen toimimaan paikan päällä sellaisen lainvalvontaelimen johdolla, joka on valtuutettu järjestämään ja tarjoamaan henkilökohtaista suojelua.

Jos uhri osallistuu erittäin vakavaa rikosta käsittelevään rikosoikeudelliseen menettelyyn ja tekee viranomaisen kanssa yhteistyötä eikä hänen suojeluaan voida taata henkilökohtaisen suojelun menetelmillä, vaan hänen tilanteensa pysyy uhkaavana, hänelle on syytä tarjota erityisiä turvajärjestelyjä, kuten mahdollisuus päästä todistajansuojeluohjelmaan, jos tietyt lisäedellytykset täyttyvät.

Joissakin tapauksissa uhrilla on oikeus **oikeudelliseen edustajaan**, ja jos hän on esittänyt yksityisoikeudellisen vaatimuksen, hän on oikeutettu oikeusapuun. Edellä mainitut palvelut edellyttävät yleensä, että uhri tarvitsee niitä. Toisin sanoen uhrin nettokuukausitulot eivät saa ylittää työsuhteen perusteella määritellyn vanhuuseläkkeen vähimmäismäärää (28 500 Unkarin forinttia vuonna 2017) ottaen huomioon myös samassa taloudessa elävien muiden henkilöiden tulot. Uhrilla ei voi myöskään olla omaisuutta, jota voitaisiin käyttää oikeudellisten palvelujen maksamiseen.

Uhrilla voi olla oikeus esittää **siviilikanne** ja vaatia vastaajalta korvauksia rikoksesta aiheutuneista vahingoista missä tahansa rikosoikeudellisen menettelyn vaiheessa. Siviilikanteensa täytäntöönpanon varmistamiseksi uhri voi pyytää vastaajan omaisuuden

takavarikointia. Tuomioistuin määrää takavarikoinnista, jos voidaan kohtuudella olettaa, ettei vaadetta voida panna täytäntöön. Tuomioistuin ratkaisee siviilikanteen päätöksessään ja hyväksyy tai hylkää kanteen. Jos tämä viivyyttää huomattavasti menettelyn loppuun saattamista tai jos vastaaja vapautetaan tai jos hakemuksen asiasisältöä koskeva päätöksenteko estyy menettelyssä muista syistä, tuomioistuin määrää, että siviilikanteen täytäntöönpanossa on käytettävä muita oikeudellisia keinoja.

Uhrilla on oikeus osallistua **sovittelumenettelyyn** vastaajan kanssa tietyn edellytyksin. Sovittelumenettelyä ei voida järjestää ilman uhrin suostumusta, ja vaikka uhri suostuisikin sovitteluun, menettelyä ei järjestetä automaattisesti, vaan sen toteutuminen riippuu monista muista seikoista.

Asian käsittelystä aiheutuvat uhrin ja hänen edustajansa **käteismenot** kuuluvat rikosoikeudellisen menettelyn kustannuksiin, kuten myös kustannukset, jotka ovat seurausta siitä, että uhria **kuullaan todistajana**. Valtio ei maksa ennalta ensin mainittuja kuluja, kun taas todistamiseen liittyvät kulut korvataan prosessitoimen jälkeen. Vastaaja määrätään korvaamaan rikosoikeudellisen menettelyn kulut, mikäli hänet todetaan syylliseksi.

Rikoksen uhri (unionin kansalainen tai unionin ulkopuolisen maan kansalainen) ei asu maassa, jossa rikos tapahtui. Miten hänen oikeuksiaan suojellaan?

Rikosprosessilain mukaan Unkarin lainkäyttövallan piiriin kuuluvissa menettelyissä uhrin oikeuksia on suojeltava hänen kansalaisuudestaan ja asuinpaikastaan riippumatta. Rikosten uhrien tukipalvelu tarjoaa kaikkien EU:n jäsenvaltioiden kansalaisille samoja palveluja kuin Unkarin kansalaisille.

Mitä tietoja hänelle annetaan, jos hän tekee rikosilmoituksen?

Uhrille toimitetaan **erillinen ilmoitus** tutkinnan täytäntöönpanoa koskevasta päätöksestä vain silloin, jos uhri ei ole tehnyt ilmoitusta rikoksesta. Rikosprosessilaissa määritellään lisäksi tilanteet ja päätökset, joista on ilmoitettava uhrille.

Rikoksen uhrilla on oikeus saada omasta pyynnöstään ilmoitus tutkintavankeudessa olevan vastaajan vapauttamisesta tai pakenemisesta, vankeusrangaistukseen tuomitun henkilön ehdonalaiseen pääsystä, vapauttamisesta tai pakenemisesta taikka vankeusrangaistuksen täytäntöönpanon keskeyttämisestä, säilöön otettavaksi määrätyn henkilön vapauttamisesta tai pakenemisestä sekä säilöönoton keskeyttämisestä, lyhytaikaisesti pakkohoidossa olevan henkilön vapauttamisesta tai pakenemisesta, pakkohoidossa olevan henkilön vapauttamisesta, luvattomasta hoitolaitoksesta poistumisesta tai sopeutumislomalle päästämistä sekä kasvatuslaitokseen sijoitetun alaikäisen tilapäisestä tai lopullisesta vapauttamisesta, luvattomasta kasvatuslaitoksesta poistumisesta tai laitossijoituksen keskeyttämisestä.

Uhrille on ilmoitettava erityisesti seuraavia seikkoja koskevista päätöksistä: asiantuntijan nimitys, tutkinnan keskeyttäminen, tutkinnan saattaminen päätökseen, tutkinnan lopettaminen, syytteesen asettaminen, tiettyjen seikkojen poisjättäminen syyttestä, syytteiden hylkääminen ja minkä tahansa sellaisen päätöksen hyväksyminen, joka sisältää uhuriin suoraan liittyviä tietoja, sekä lopullisen päätöksen tekeminen.

Uhrille on ilmoitettava **kaikkien sellaisten prosessitoimien järjestämispaikoista ja -päivistä**, joihin hän voi osallistua. Tällaisia toimia ovat muun muassa asiantuntijoiden kuulemiset tutkinnan aikana, tutkimukset, rekonstruktiot, tunnistamistilaisuudet sekä tuomioistuinmenettelyyn kuuluvat oikeudenkäynnit ja yleisölle avoimet istunnot.

Tutkinnan aikana uhri **voi tutustua** asiantuntijalausuntoihin ja sellaisten tutkintatoimien asiakirja-aineistoon, joissa hän saa olla läsnä, sekä saada niistä **maksusta kopiot**. Hän voi saada kopioita myös muista asiakirjoista, mikäli se ei haittaa tutkintaa. Tutkinnan päätyttyä uhri voi tutustua kaikkiin asiakirjoihin, jotka koskevat häntä vastaan tehtyä rikosta.

Uhri voi tutkinnan aikana hakea **muutosta** kaikkiin päätöksiin, jotka vaikuttavat häneen suoraan, tai tehdä niistä valituksen. Uhri voi tehdä valituksen muun muassa päätöksistä, jotka koskevat hänen rikosilmoituksensa hylkäämistä tai tutkinnan keskeyttämistä tai päättämistä.

Jos rikosilmoitus hylätään tai tutkinta päätetään tai jos joissakin tapauksissa muodolliset syytteet nostetaan vain osittain eikä uhri saavuta valituksellaan toivottua tulosta, hän voi päättää esittää yksityisoikeudellisen vaatimuksen laissa säädetyn määräajan kuluessa. Uhri voi esittää yksityisoikeudellisen vaatimuksen myös silloin, jos syyttäjä ei vahvista tutkinnan perusteella yleisen syytteen alaista rikosta tapahtuneeksi tai jos syyttäjä ei ole siirtänyt syytteesenpanoa itselleen syytettä ajavalta asianomistajalta. Uhri, joka on esittänyt yksityisoikeudellisen vaatimuksen, voi esittää asianajajansa välityksellä syytteen ja toimittaa oman syytekirjelmänsä vastaajaa vastaan.

Uhri voi tuomioistuinmenettelyn aikana hakea muutosta ainoastaan siviilikannetta koskevaan ratkaisuun mutta ei pääasian ratkaisuun. Uhri voi tuomioistuinmenettelyn aikana esittää yksityisoikeudellisen vaatimuksen myös silloin, jos syyttäjä hylkää syytteen.

Onko rikoksen uhrilla oikeus maksuttomiin käännös- ja tulkkauspalveluihin (poliisin tai muiden viranomaisten kanssa asioidessa tai rikostutinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Rikosoikeudellinen menettely käydään unkarin kielellä, mutta uhri ei joudu epäedulliseen asemaan sen takia, että hän ei osaa unkaria. Voit käyttää menettelyssä sekä suullisesti että kirjallisesti äidinkieltäsi tai jotakin alueellista tai kansalliskieltä taikka jotakin muuta kieltä, jota olet ilmoittanut osaavasi. Tässä tapauksessa sinulla on oikeus käyttää maksutta tulkkia, ja sinulle tarkoitetut viralliset asiakirjat käännetään maksutta.

Miten viranomaiset huolehtivat siitä, että rikoksen uhri ymmärtää heitä ja he uhria (jos kyseessä on lapsi tai vammainen henkilö)?

Viranomaiset pyrkivät käyttämään selkeää ja helposti ymmärrettävää kieltä aina, kun he ottavat sinuun yhteyttä suullisesti tai kirjallisesti. Sinulle kerrotaan oikeuksistasi ja velvollisuuksistasi helppotajuisesti ottaen huomioon tilanteesi ja henkilökohtaiset ominaisuutesi. Viranomaisten on myös varmistettava kaikissa yhteydenotoissa, että olet ymmärtänyt sinulle ilmoitetut tiedot. Mikäli näin ei ole, viranomaisten on selvennettävä kyseisiä asioita. Jos olet alaikäinen tai vammainen, viranomaisten on kiinnitettävä erityistä huomiota yhteydenpitoon kanssasi. Jos olet kuulo- tai puhevammaisen tai kuurosokea, voit pyytää mahdollisuutta käyttää viittomakielen tulkkia tai antaa kirjallisen lausunnon sen sijaan, että sinua kuultaisiin.

Rikoksen uhrien tukipalvelut

Mitä kautta uhri voi saada tukea?

Valtion tasolla uhrien suojelusta ja oikeusavusta huolehtivat Budapestin ja 19 läänin aluehallintovirastot. Jos olet joutunut rikoksen uhriksi, aluehallintovirastot tarjoavat sinulle maksutta räätälöityjä tukipalveluja, muun muassa

- tietoa oikeuksistasi ja mahdollisuuksistasi
- henkistä tukea
- käytännön tukea ja oikeudellista neuvontaa yksinkertaisissa asioissa
- vahvistuksen asemastasi uhrina
- mahdollisesti välitöntä rahallista tukea, jota on haettava viiden päivän kuluessa rikoksen tekopäivästä.

Aluehallintovirastojen tarjoaman oikeusavun yhteydessä sinulle annetaan maksutta oikeudellista neuvontaa yksinkertaisissa tapauksissa. Jos olet vähävarainen, sinulle voidaan tarjota menettelyn ulkopuolella oikeudellisia palveluja (esimerkiksi apua asiakirjojen laatimisessa) ja lisäksi oikeudellinen edustaja voi edustaa sinua rikosoikeudellisessa menettelyssä.

Budapestissa ja lääneissä sijaitsevien aluehallintovirastojen yhteystiedot ovat saatavilla osoitteessa <http://www.kormanyhivatal.hu/>, ja lisätietoa uhreille annettavasta tuesta ja oikeudellisesta avusta on osoitteissa <https://igazsagugyiinformaciok.kormany.hu/aldozatsegito-szolgalat> ja <http://igazsagugyihivatal.gov.hu/jogi-segitsegnyujtas>.

Valtion organisaatioiden lisäksi rikosten uhrit voivat ottaa yhteyttä myös moniin kansalaisjärjestöihin, joita ovat esimerkiksi seuraavat:

- Voittoja tavoittelematon järjestö "Valkoinen sormus" (*FEHÉR GYURU Közhasznú Egyesület*) on Victim Support Europe -järjestön jäsenjärjestö. Se tarjoaa taloudellista, oikeudellista, psykologista ja muuta tukea sekä auttaa erityisesti sellaisia rikosten uhreja ja uhrien omaisia, jotka ovat avun tarpeessa sosiaalisen tilanteensa vuoksi (<http://fehergyuru.eu/>)
- Valtakunnallinen kriisipuhelinpalvelu (*Országos Kríziskezelo és Információs Telefonszolgálat*) tarjoaa apua parisuhdeväkivallan uhreille, kaltoinkohtelun uhreiksi joutuneille lapsille sekä prostituution ja ihmiskaupan uhreille sekä järjestää tarvittaessa majoitusta (<http://bantalmazas.hu/>)
- ESZTER-säätiö ja ambulanssi (*ESZTER Alapítvány és Ambulancia*) tarjoaa maksutta psykologista apua ja kuntoutusta hyväksikäytön uhreiksi joutuneille ja traumaista kärsiville lapsille ja aikuisille sekä tarjoaa oikeudellista tietoa ja neuvontaa (<http://eszteralapitvany.hu/>)
- Naiset naisten puolesta väkivaltaa vastaan -järjestön (*Nok a Nokért Együtt az Eroszak Ellen (NANE) Egyesület*) maksuton puhelinpalvelu tarjoaa henkilökohtaista oikeudellista apua sekä psykologista ja sosiaalista neuvontaa lähisuhdeväkivallan uhreiksi joutuneille aikuisille ja lapsille (<http://nane.hu/>).

Ohjaako poliisi uhrin automaattisesti tukipalvelujen piiriin?

Jos olet joutunut rikoksen uhriksi ja otat yhteyttä poliisiin, poliisi antaa sinulle kirjallista tietoa uhrien tukipalvelusta ja mahdollisuuksistasi saada tukea. Voit pyytää poliisilta tarvittavan todistuksen, joka annetaan suoraan sinulle tai lähetetään uhrien tukipalveluun.

Miten rikoksen uhrin yksityisyyttä suojellaan?

Rikosoikeudellisen menettelyn aikana on suojeltava henkilöoikeuksiasi ja otettava huomioon vainajien muiston kunnioittamisen periaate. Lisäksi yksityiselämäsi koskevia tietoja ei saa paljastaa tarpeettomasti. Tästä syystä voit vaatia, että tietojasi käsitellään luottamuksellisesti, jos sinua on kuultava todistajana. Tietojasi voidaan sen jälkeen paljastaa ainoastaan asiaa käsittelevälle viranomaiselle.

Edellyttääkö tukipalvelujen saaminen rikosilmoituksen tekemistä?

Valtion uhreille tarjoamien tukipalvelujen saaminen ei yleensä edellytä ilmoituksen tekemistä sinuun kohdistuneesta rikoksesta. Voit kuitenkin saada rahallista tukea (korvauksia, välitöntä rahallista tukea) ainoastaan, jos sinulla on kirjallinen todistus rikosoikeudellisen menettelyn käynnistämisestä.

Uhrin henkilökohtainen suojelu, jos häntä uhkaa vaara

Voit saada henkilökohtaista suojelua sen jälkeen, kun rikosoikeudellinen menettely on käynnistetty. Jos olet uhkaavassa tilanteessa siksi, että osallistut rikosoikeudelliseen menettelyyn, voit pyytää asiaa käsittelevältä viranomaiselta itsellesi sekä perheenjäsenillesi ja sukulaisillesi henkilökohtaista suojelua uhrin tai todistajan asemasi vuoksi. Asiaa käsittelevä tutkintaviranomainen, syyttäjä tai tuomioistuin voi esittää henkilökohtaista suojelua koskevan pyynnön, ja päätöksen asiasta tekee suojelua tarjoava poliisi.

Jos sinua kuullaan todistajana ja todistajanlausunnossasi käsittelet keskeisiä seikkoja erityisen vakavassa rikosasiassa, sinulle voidaan myöntää erityissuojelua, jos todistajanlausuntoasi ei voida korvata millään muulla todisteella ja jos henkilöllisyytesi paljastuminen rikosoikeudellisen menettelyn yhteydessä vaarantaisi vakavasti joko sinun tai läheistesi hengen, ruumiillisen koskemattomuuden tai henkilökohtaisen vapauden.

Erityissuojelun myöntämisestä todistajalle päättää tutkintatuomari syyttäjän esityksen pohjalta. Siksi sinun on pyydettävä syyttäjänvirastolta aloitetta tällaisen suojelun saamiseksi. Jos sinulle päätetään myöntää erityissuojelua todistajana, ainoastaan tutkintatuomari voi kuulustella sinua eikä sinua voida kutsua kuultavaksi oikeudenkäynnissä. Nimesi, henkilötietosi ja asuinpaikkasi pidetään luottamuksellisina tietoina, ei niitä paljasteta vastaajalle eikä hänen asianajajalleen.

Sinulle voidaan tarjota suojelua myös erityisessä suojeluohjelmassa. Jos osallistut tällaiseen ohjelmaan, sinulle voidaan toimittaa määräys oikeuteen saapumisesta tai ilmoitus prosessitoimista tai muita asiakirjoja ainoastaan suojeluelimen kautta, ja asuinpaikkaksesi ilmoitetaan kyseisen elimen osoite. Sinua koskevia tietoja sisältävistä asiakirjoista ei anneta ilman suojeluelimen lupaa kopioita kenellekään, ei edes viranomaisille. Voit kieltäytyä antamasta todistajanlausuntoa, joka sisältää tietoja uudesta henkilöllisyydestäsi tai asuinpaikastasi.

Jos olet joutunut sellaisen rikoksen uhriksi, josta voidaan tuomita vankeusrangaistukseen, voit pyytää tuomioistuinta määräämään, ettei vastaaja saa lähestyä sinua 10–60 päivän pituisena aikana.

Millaista suojelua on saatavissa? Kuka suojelua antaa?

Tuomioistuin, syyttäjä ja tutkintaviranomainen tarkastelevat jatkuvasti rikosoikeudellisen menettelyn aikana, tarvitsetko uhrina erityissuojelua henkilöllisyytesi ja elinoloihisi liittyvien seikkojen sekä rikoksen luonteen tai olosuhteiden vuoksi, ja päättävät niiden perusteella mahdollisista erityistarpeistasi menettelyn aikana. Tässä tapauksessa rikosoikeudellisesta menettelystä vastaava tuomioistuin, syyttäjä ja tutkintaviranomainen voivat päättää henkilökohtaisista suojelutoimenpiteistä ja määrätä poliisin tarjoamaan sinulle kohdassa 7 määriteltyä henkilökohtaista suojelua tai osallistumista suojeluohjelmaan, kun taas tuomioistuin voi antaa lähestymiskiellon.

Arvioidaanko uhrin tilannetta sen selvittämiseksi, voiko rikosentekijä aiheuttaa hänelle lisävahinkoa?

Kyllä. Tuomioistuimen, syyttäjänviraston ja tutkintaviranomaisen keskeinen tehtävä on estää rikosentekijää tekemästä uusia rikoksia. Tätä varten rikosoikeudellisessa menettelyssä voidaan määrätä vastaajan ja hänen henkilökohtaisten ominaisuuksiensa perusteella pakkotoimia, joiden nojalla vastaaja menettää vapautensa tai sitä rajoitetaan (esimerkiksi lähestymiskielto tai kotoa poistumista rajoittava kielto). Toisaalta voidaan myös määrätä uhrin etujen huomioon ottamiseksi toimenpiteitä, joilla hänelle taataan asianmukainen hoito ja suojelu.

Arvioidaanko uhrin tilannetta sen selvittämiseksi, voiko hänelle aiheutua lisävahinkoa rikosoikeudenkäyntimenettelyn vuoksi (rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Kyllä. Rikosoikeudellisessa menettelyssä tuomioistuimen, syyttäjänviraston ja tutkintaviranomaisen on suunniteltava ja toteutettava prosessitoimet, jotka edellyttävät sinun kuulemistasi todistajana, sillä tavoin, ettei toimia jouduta perusteettomasti toistamaan etkä joudu tarpeettomasti kohtaamaan vastaajaa. Tätä varten esimerkiksi sinun ja vastaajan kohtaaminen voidaan estää joko

pyynnöstäsi tai viran puolesta, vastaaja voidaan poistaa oikeussalista silloin, kun sinua kuulustellaan, tai tuomioistuin voi kuulustella sinua televiestintälaitteiden avulla (jopa niin, että kasvojasi ei voi tunnistaa ja ääntäsi muutetaan).

Millaista suojelua erittäin haavoittuvassa asemassa olevat uhrin voivat saada?

Jos uhrina tarvitset henkilöllisyytesi ja elinoloihisi liittyvien seikkojen sekä rikoksen luonteen tai olosuhteiden vuoksi erityissuojelua, rikosoikeudellisessa menettelyssä on asiiasi käsittelyssä noudatettava mahdollisimman suurta varovaisuutta ja sinuun liittyvien prosessitoimien valmistelussa ja täytäntöönpanossa on otettava tarpeesi huomioon mahdollisimman hyvin (menettelyn edut huomioon ottaen).

Onko alaikäisillä uhreilla erityisiä oikeuksia?

Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen 20. marraskuuta 1989 hyväksymän lasten oikeuksia koskevan yleissopimuksen mukaisesti Unkarin oikeusjärjestelmässä henkilöä pidetään lapsena, jos hän on alle 18-vuotias.

Rikosoikeudellisissa menettelyissä, joihin liittyy alaikäisiä uhreja, viranomaisia ja oikeuselimiä vaaditaan yleensä varmistamaan, että kansainvälisissä yleissopimuksissa määritetyt lasten oikeuksia noudatetaan täysin. Erityisesti tämä koskee periaatetta, jonka mukaan alaikäisiin vaikuttavissa päätöksissä on otettava ensisijaisesti huomioon *lapsen etu*.

Alaikäisillä uhreilla on rikosoikeudellisissa menettelyissä enemmän oikeuksia kuin aikuisilla ja heille tarjotaan lisäsuojelua. Jos uhri on rikosoikeudellisen menettelyn alkaessa alle 18-vuotias, hänen katsotaan olevan **"uhri, jolla on erityistarpeita"** ilman, että sitä on erikseen pyydettävä.

Yleensä ottaen prosessitoimet on valmisteltava ja pantava täytäntöön erityisen huolellisesti silloin, kun kyseessä on uhri, jolla on erityistarpeita, ja hänen tarpeensa on otettava mahdollisuuksien mukaan huomioon.

Alle 18-vuotiailla uhreilla on enemmän erityisoikeuksia kuin aikuisilla:

1. Henkeä, ruumiillista koskemattomuutta, terveyttä tai seksuaalista vapautta uhanneissa rikoksissa, seksuaalirikoksissa sekä lasten ja heidän perheidensä etuja loukanneissa rikoksissa tai muihin henkilöihin kohdistuneissa väkivaltarikoksissa on noudatettava nopeutettua menettelyä, jos rikosoikeudellisen menettelyn mahdollisimman nopea täytäntöönpano on lapsen edun mukaista. Nopeutetun menettelyn noudattaminen on erityisen perusteltua silloin, kun rikos on vaarantanut merkittävästi uhrin fyysisen, henkisen tai moraalisen kehityksen tai kun vastaaja on vastuussa uhrin kasvattamisesta, valvonnasta tai hoidosta menettelyn aikana tai elää uhrin lähiympäristössä.
2. Erityistä huolellisuutta on noudatettava suullisessa ja kirjallisessa yhteydenpidossa uhrin kanssa. Alaikäisille on kerrottava heidän oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan heidän ikäänsä ja kypsyyteensä sopivalla tavalla, ja tarvittaessa asioita on selkeytettävä ja selitettävä heille tarkemmin.
3. Haasteesta on ilmoitettava alaikäisen huoltajalle, ja ilmoituksessa on pyydettävä huoltajaa varmistamaan alaikäisen läsnäolo.
4. Alaikäisen laillinen edustaja, tukihenkilö ja huoltaja voivat olla läsnä, kun alaikäistä kuullaan todistajana. Todistajan mukana olevalla henkilöllä on oikeus saada korvaus kuluista samalla tavalla kuin todistajalla.
5. Alaikäisen todistajanlausunnon uskottavuutta ei saa testata laitteilla (valheenpaljastin).
6. Alaikäisen oikeuksia voi käyttää myös hänen laillinen edustajansa, mikäli laki ei velvoita uhria henkilökohtaiseen yhteistyöhön.
7. Alaikäisen kuuleminen voidaan määrätä järjestettäväksi suljetun viestintäjärjestelmän avulla (videokokous). Tässä tapauksessa uhri sijoitetaan eri huoneeseen, ja hän voi keskustella oikeussalissa olevien henkilöiden kanssa käyttämällä laitetta, joka välittää samanaikaisesti puhetta ja videokuvaa (videokokous).
8. Tuomioistuin voi pyynnöstä tai viran puolesta estää yleisön läsnäolon oikeudenkäynnissä menettelyyn osallistuvan alaikäisen suojelemiseksi.
9. Jos syyttäjä haluaa kuulustella todistajana uhria, jolla on erityistarpeita, sellaisessa rikosoikeudellisessa menettelyssä, joka koskee seksuaalista vapautta loukkaavaa rikosta, seksuaalirikosta tai uhrin sukulaisen henkilöön kohdistunutta rikosta, uhria kuulevan henkilön on oltava tämän kanssa samaa sukupuolta, jos uhri sitä pyytää ja jos se ei haittaa menettelyä.

Alle 14-vuotiailla uhreilla on edellisten lisäksi vielä muita erityisoikeuksia:

1. Uhria voidaan kuulla todistajana vain, jos hänen todistajanlausuntoaan ei voida korvata muulla todisteella. Uhria voidaan ristikuulustella ainoastaan, jos se ei aiheuta hänessä ahdistusta.
2. Haasteet ja todistajan kuulemista koskevat ilmoitukset on toimitettava uhrin huoltajan välityksellä. Haasteen ja ilmoituksen asiasisältö on ilmoitettava alaikäisen lailliselle edustajalle.

3. Tutkintatuomari kuulee alaikäistä ennen syytteen nostamista, jos on syytä olettaa, että alaikäisen kuulusteleminen julkisessa oikeudenkäynnissä vaikuttaisi haitallisesti hänen henkilökohtaiseen kehitykseensä. Todistajan laillinen edustaja, huoltaja ja asianajaja voivat esittää syyttäjälle, että tutkintatuomarin on kuultava todistajaa. Jos laissa säädetyt edellytykset täyttyvät, syyttäjä esittää alaikäisen kuulemista tällä tavoin. Vastaaja ja hänen asianajajansa eivät saa olla läsnä tutkintatuomarin järjestämässä kuulemisessa.
4. Todistajan kuuleminen järjestetään tilassa, joka on erityisesti suunniteltu alaikäisten kuulemiseen. Tästä voidaan poiketa ainoastaan erityistapauksissa. Kuulemisessa voidaan käyttää myös suljettua viestintäjärjestelmää (videokokous).
5. Alle 14-vuotiaan todistajan kuuleminen on tallennettava videointi- tai äänityslaitteella. Yli 14-vuotiaiden alaikäisten tapauksessa tämä on mahdollista ainoastaan, jos kuluista maksetaan ennakkomaksu.
6. Alaikäistä ei voida kutsua julkisesti kuultavaksi, jos tutkintatuomari on kuullut häntä ennen syytteen nostamista.
7. Jos tutkintatuomari ei ole kuullut alaikäistä ennen syytteen nostamista, mutta hänen kuulemisensa todistajana osoittautuu myöhemmin tarpeelliseksi, häntä voidaan kuulla oikeudenkäynnin ulkopuolella. Jos alaikäinen täyttää oikeudenkäynnin aikana 14 vuotta, tuomioistuimien erityisen perustelluissa tapauksissa kuulla häntä myös oikeudenkäynnissä. Kummassakaan tapauksessa asiaa ei tarvitse antaa tiedoksi vastaajalle ja hänen asianajajalleen.

Kun rikos johtaa uhrin kuolemaan, mitkä ovat perheenjäsenten oikeudet?

Jos uhri on kuollut ennen rikosoikeudellisen menettelyn alkua tai sen käynnistämisen jälkeen, hänen oikeuksiaan voi sopimuksen tai lainsäädännön nojalla käyttää joku hänen sukulaisistaan suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa tai hänen puolisonsa tai avopuolisonsa, veljensä tai sisarensa, laillinen edustajansa tai henkilö, joka on ollut hänen huollettavanaan.

Jos tällaisia henkilöitä on useita, asianomaiset voivat nimetä keskuudestaan yhden henkilön, joka käyttää uhrin oikeuksia. Jos tällaista sopimusta ei ole tehty, uhrin oikeuksia voi käyttää henkilö, joka on ensimmäisenä osallistunut menettelyyn.

Mitkä ovat rikoksen uhrin perheenjäsenten oikeudet?

Uhrin oikeuksia voi käyttää myös hänen laillinen edustajansa, mikäli laki ei velvoita uhria henkilökohtaiseen yhteistyöhön. Asianajaja tai täysi-ikäinen sukulainen voidaan valtuuttaa toimimaan edustajana.

Suullisen valituksen esittävä valituksen tekijä voi nimetä täysi-ikäisen henkilön antamaan tukea (myös kielellistä tukea) kuulemisessa, mikäli kyseisen henkilön läsnäolo ei haittaa menettelyä.

Edustajasi, tukihenkilösi ja nimeämäsi täysi-ikäinen henkilö voivat olla tukenasi myös tutkintatoimissa, joissa läsnäolosi on pakollista tai sallittua, jos heidän läsnäolonsa ei haittaa menettelyä. Edellä mainittua sääntöä sovelletaan uhrin kuulusteluun ja hänen kuulemiseensa todistajana.

Jos yksityisoikeudellisen vaatimuksen esittänyt henkilö kuolee, hänen tilalleen voi sopimuksen tai lainsäädännön nojalla tulla 30 päivän kuluessa joku hänen sukulaisistaan suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa tai hänen puolisonsa tai avopuolisonsa, veljensä tai sisarensa, laillinen edustajansa tai henkilö, joka on ollut hänen huollettavanaan.

Voiko rikoksen uhri osallistua sovitteluun? Millä ehdoin? Onko rikoksen uhri turvassa sovittelun aikana?

Sovittelumenettelyn tärkeimpänä tavoitteena on varmistaa, että vastaaja korvaa rikoksesta aiheutuneet seuraukset myös uhrin mielestä hyväksyttävällä tavalla. Sovittelumenettelyssä on sen vuoksi pyrittävä pääsemään vastaajan ja uhrin väliseen asianmukaiseen sopimukseen vahinkojen korvaamisesta.

Jos laissa säädetyt edellytykset täyttyvät, syyttäjä tai, jos asia on tuomioistuimen käsiteltävänä, tuomari voi lykätä menettelyä enintään kuudella kuukaudella ja määrätä sovittelun.

Rikosasia voidaan määrätä käsiteltäväksi sovittelumenettelyssä, jos seuraavat edellytykset täyttyvät:

- vastaaja tai uhri esittävät sitä tai he ovat sopineet siitä vapaaehtoisesti
- rikosoikeudellinen menettely on käynnistetty henkeä, ruumiillista koskemattomuutta tai terveyttä uhanneen rikoksen, ihmisarvoa tai muita ihmisen perusoikeuksia loukanneen rikoksen, liikennerikkomuksen tai omaisuuteen tai tekijänoikeuksiin kohdistuneen rikoksen käsittelemiseksi ja rikoksesta voidaan määrätä enintään viiden vuoden pituinen vankeusrangaistus
- rikoslain mukaan rikosoikeudellinen menettely voidaan onnistuneen sovittelun jälkeen päättää tai rangaistusta voidaan lieventää rajoituksetta
- epäilty on myöntänyt syyllisyytensä ennen syytteen nostamista, ja hän haluaa ja pystyy hyvittämään vahingon sillä tavoin ja siinä määrin, että uhri voi sen hyväksyä

- rikosoikeudellisesta menettelystä voidaan luopua ottaen huomioon rikoksen luonne ja tekotapa sekä vastaajan henkilökohtainen tilanne tai on perusteltu syy olettaa, että tuomioistuinn ottaisi vastaajan tarjoaman hyvityksen huomioon rangaistusta määrätessään.

Uhri voi ehdottaa asian siirtämistä sovitteluun missä tahansa menettelyn vaiheessa. Sovittelua voidaan kuitenkin käyttää kunkin asian käsittelyssä vain kerran, joten jos sovittelumenettely epäonnistuu mistä tahansa syystä, sitä ei voida käynnistää uudelleen.

Valtion palveluksessa oleva koulutettu sovittelija on vastuussa sovittelumenettelyn asianmukaisesta sujumisesta. Uhri voi halutessaan tavata vastaajan sovittelumenettelyssä ainoastaan sovittelijan ollessa läsnä, ja sovittelijan läsnäolo riittää takaamaan uhrin henkilökohtaisen turvallisuuden.

Missä rikoksen uhrin oikeuksia koskeva laki on saatavilla?

- Vuonna 1998 annettu laki XIX rikosprosessista
- Vuonna 2012 annettu laki C rikoslaista
- Vuonna 1991 annettu laki LXIV New Yorkissa 20. marraskuuta 1989 allekirjoitetun lapsen oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen täytäntöönpanosta
- Vuonna 2005 annettu laki CXXXV rikosten uhreille annettavasta tuesta ja valtion korvauksista
- Vuonna 2003 annettu laki LXXX oikeusavusta
- Vuonna 2001 annettu laki LXXXV rikosoikeudenkäyntiin osallistuvien suojeluohjelmasta ja sitä tukevasta lainkäyttövallasta
- Vuonna 2006 annettu laki CXXIII sovittelusta rikosasioissa
- Sisäasiainministeriön asetus N:o 64/2015, annettu 12. joulukuuta 2015, uhrin tukemiseen liittyvistä poliisin tehtävistä
- Hallituksen asetus N:o 34/1999, annettu 26. helmikuuta 1999, rikosoikeudenkäyntiin osallistuvien henkilöiden ja menettelyä hoitavien viranomaisten henkilökohtaisen suojelun edellytyksistä ja täytäntöönpanosäännöistä
- Sisäasiainministeriön ja oikeusministeriön yhteinen asetus N:o 23/2003, annettu 24. kesäkuuta 2003, tutkintaviranomaisten sisäasiainministeriön alaisuudessa suorittamaa tutkintaa koskevista yksityiskohtaisista säännöistä ja tutkintatoimien kirjaamista muilla keinoin kuin pöytäkirjan avulla koskevista säännöistä
- Oikeusministeriön asetus N:o 25/2016, annettu 23. joulukuuta 2016, vastaajan ja puolustusasianajajan käteismenojen ja rikosoikeudenkäyntiin osallistuvien henkilöiden kulujen ja maksujen korvaamisesta valtion toimesta
- Oikeus- ja lainvalvontaministeriön asetus N:o 14/2008, annettu 27. kesäkuuta 2008, todistajien kulujen korvaamisesta
- Oikeusministeriön, sisäasiainministeriön ja valtiovarainministeriön yhteinen asetus N:o 21/2003, annettu 24. kesäkuuta 2003, rikosoikeudenkäyntikulujen ennakkomaksuista
- Kansallisen poliisijohdon määräys N:o 2/2013, annettu 31. tammikuuta 2013, uhrien tukemiseen liittyvistä poliisin tehtävistä.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 21/01/2019

2 - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana

iten rikosilmoitus tehdään?

Rikosilmoituksen voi tehdä kuka tahansa.

Yleensä rikoksesta ilmoitetaan syyttäjälle tai tutkintaviranomaiselle

- henkilökohtaisesti (kirjallisesti tai suullisesti): viranomaiset kirjaavat suullisen ilmoituksen ja esittävät uhrille kysymyksiä rikokseen liittyvistä seikoista ja olosuhteista, rikosentekijän henkilöllisyydestä ja uhrilla mahdollisesti olevista todisteista

- puhelimitse: poliisilla on maksuton vihjepuhelin ("puhelintodistaja"), johon todistajat ja uhrin voivat ilmoittaa rikoksista nimettömänä. Maksuttoman vihjepuhelimen numero on 003680555111, ja sitä hoitavat vuorokauden ympäri Budapestin poliisilaitoksen avustajat, jotka ottavat vastaan rikosilmoitukset. Lisätietoja on saatavilla Unkarin poliisin verkkosivustolla osoitteessa <http://www.police.hu/en>
- millä tahansa muulla viestintätavalla tai mitä tahansa muuta teknistä välinettä käyttäen, muun muassa soittamalla EU:n yleiseen hätänumeroon **112**.

Rikosilmoituksia voivat ottaa vastaan myös muut viranomaiset tai tuomioistuimet, jotka toimittavat ne edelleen tutkintaviranomaiselle. Rikosilmoitus on hyväksyttävä, jos se vaatii välittömiä toimenpiteitä.

Kaikki rikosilmoitukset on rekisteröitävä välittömästi.

Ilmoituksen voi tehdä myös nimettömänä, jolloin ei tarvitse antaa henkilö- tai yhteystietoja. Ilmoituksen on sisällettävä tarkat tiedot rikoksesta. Viranomaiset eivät edellytä erityisen lomakkeen käyttöä rikosilmoituksessa.

Rikoksen ilmoittamiselle ei ole tarkkaa määräaika, mutta viranomaiset eivät ota ilmoitusta vastaan tietyn ajan kuluttua. Tämä aika (niin sanottu vanhentumisaika) vastaa yleensä rikokselle määrättyä enimmäisrangaistusajaa ja on vähintään viisi vuotta.

Joidenkin rikosten kohdalla uhri voi myös nostaa asianomistajana kanteen, jossa hän vaatii rikoksentehtäjälle rangaistusta. Tämä on tehtävä 30 päivän kuluessa siitä, kun uhri on saanut tietää rikoksentehtäjän henkilöllisyyden.

Mistä voi selvittää, miten asia etenee?

Ilmoituksen tekijälle tai uhrille, jos uhri on tiedossa mutta hän ei itse ole ilmoittanut rikoksesta, ilmoitetaan tutkinnan aloittamisesta.

Ilmoituksen tekijälle ja kanteen nostaneelle asianomistajalle on ilmoitettava ilmoituksen hylkäämisestä.

Tuomioistuimien päättää ja ilmoittaa seuraavista asioista:

- syytteen ajamista yksityisoikeudellisen vaatimuksen esittäjänä (*pótmagánvádló*) koskevan hakemuksen hylkääminen
- menettelyn lopettaminen, jos toissijaisen syyteoikeuden käyttäjän tekemän ilmoituksen perusteella aloitettu tutkinta ei ole johtanut tulokseen.

Poliisi tai syyttäjä voi ilmoittaa sinulle tutkinnan aikana

- tutkintatoimista
- asiaa käsittelevän asiantuntijan nimeämisestä
- lähestymiskiellon määräämisestä epäillylle.

Rikoksen uhrina sinulla on monia oikeuksia, joiden avulla saat tietoa tutkinnasta:

- voit olla läsnä (mutta läsnäolo ei ole pakollista) asiantuntijan kuulemisessa, katselmuksessa, rikospaikan rekonstruoinnissa ja ryhmätunnistuksessa. Sinulle olisi annettava tieto näistä toimista, mutta tiedoksianto voidaan jättää tekemättä, jos se on perusteltua tutkintatoimen kiireellisyys vuoksi. Tietoa ei myöskään anneta, jos menettelyyn osallistuvan henkilön suojelua ei muuten pystytä takaamaan;
- saat tarkistaa niitä tutkintatoimia koskevat pöytäkirjat, joissa olet ollut läsnä, mutta muuhun asiakirja-aineistoon voit tutustua ainoastaan, jos siitä ei ole haittaa tutkinnalle;
- edustajasi, tukihenkilösi ja, jos siitä ei ole haittaa menettelylle, nimeämäsi täysi-ikäinen henkilö voivat myös olla tukenasi tutkintatoimissa, joissa läsnäolo on pakollista tai sallittua. Jos sinua kuullaan todistajana, nimeämäsi täysi-ikäinen henkilö voi myös olla läsnä kuulemisessa etujasi puolustavan asianajajan lisäksi;
- sinulla on itseäsi koskevan rikoksen yhteydessä oikeus saada pyynnöstäsi tieto
 - tutkintavankeudessa olevan vastaajan vapauttamisesta tai pakenemisesta
 - vankeusrangaistukseen tuomitun henkilön ehdonalaan pääsystä, vapauttamisesta tai pakenemisestä taikka vankeusrangaistuksen täytäntöönpanon keskeyttämisestä
 - säilöön otetun henkilön vapauttamisesta tai pakenemisestä taikka säilöönoton keskeyttämisestä
 - lyhytaikaisesti pakkohoidossa olevan henkilön vapauttamisesta tai pakenemisestä
 - pakkohoidossa olevan henkilön vapauttamisesta, luvattomasta hoitolaitoksesta poistumisesta tai sopeutumislomalle päästämisestä

- kasvatuslaitokseen sijoitetun alaikäisen tilapäisestä tai lopullisesta vapauttamisesta, luvattomasta kasvatuslaitoksesta poistumisesta tai laitossijoituksen keskeyttämisestä;
- voit saada kopiot asiantuntijalausunnoista ja sellaisten tutkintatoimien asiakirja-aineistosta, joissa voit olla laillisesti läsnä. Muiden asiakirjojen kopioita voit saada ainoastaan, jos siitä ei ole haittaa tutkinnalle, ja vasta sen jälkeen, kun sinua on kuultu todistajana. Tutkinnan päätyttyä voit pyynnöstä saada kopiot kaikesta syyttäjän tai tutkintaviranomaisen laatimasta asiakirja-aineistosta;
- tutkinnan päätyttyä voit tutustua asiaa koskevaan asiakirja-aineistoon sekä esittää pyyntöjä ja huomautuksia.

Onko rikoksen uhrilla oikeus saada oikeusapua (rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana)? Millä ehdoin?

Kyllä.

Valtio myöntää seuraavanlaista oikeusapua rikosoikeudellisissa menettelyissä:

- yksityisoikeudellisen vaatimuksen esittäjä voidaan vapauttaa kulujen maksamisesta
- uhrille, toissijaisen syyteoikeuden käyttäjälle (*magánvádló*), asianomistajalle, muille asianosaisille ja yksityisoikeudellisen vaatimuksen esittäjälle voidaan tarjota mahdollisuus käyttää asianajajaa (*pártfogó ügyvéd*).

Sinulla on oikeus tämältyypyiseen tukeen, jos sitä pidetään tarpeellisena oikeusavusta annetun lain nojalla. Sinulla on kuitenkin oikeus käyttää asianajajaa ainoastaan, jos olet uhri, toissijaisen syyteoikeuden käyttäjä, asianomistaja tai muu asianosainen, jonka ei katsota pystyvän käyttämään itse tehokkaasti menettelyoikeuksiaan asian monimutkaisuuden, puutteellisen oikeudellisen asiantuntemuksen tai muun henkilökohtaisen tilanteesi vuoksi.

Tukea on haettava oikeusaputoimistosta täyttämällä tähän tarkoitukseen varattu lomake yhtenä kappaleena. Hakemukseen on liitettävä asiakirjat ja/tai viralliset todistukset, jotka osoittavat sinun olevan oikeutettu oikeusapuun, tai hakemuksen lisäksi on esitettävä viranomaisen antama todistus oikeusapukelpoisuudesta.

Tukihakemus on toimitettava oikeusaputoimistoon viimeistään istuntopäivänä, jolloin tuomioistuin antaa asiassa lopullisen päätöksen.

Jos oikeusaputoimisto myöntää sinulle oikeuden käyttää oikeusapua, voit valita oikeusavustajan tarkoitukseen varattua rekisteristä.

Voiko rikoksen uhri saada korvauksia kuluista (jotka aiheutuvat osallistumisesta rikostutkintaan/oikeudenkäyntiin)? Millä ehdoin?

Kyllä.

Jos osallistut menettelyyn uhrina, toissijaisen syyteoikeuden käyttäjänä, yksityisoikeudellisen vaatimuksen esittäjänä tai asianomistajana, sinulle tai edustajillesi korvataan seuraavat kulut:

- matka- ja majoituskulut
- pyytämäsi asiantuntijalausunnon kulut, jos syyttäjä tai tuomioistuin on antanut suostumuksensa lausunnon pyytämiseen
- oikeudenkäynnin video-, ääni- tai pikakirjoitustallenteen tai muunlaisen tallenteen tekemisestä aiheutuvat kustannukset
- asiakirja-aineiston yhden kopion kustannukset
- viestintäkulut (puhelin, faksi, posti ja muut)
- edustajan palkkio.

Sinun on itse maksettava ennakoon omat ja edustajasi käteismenot ja edustajan palkkiot riippumatta asemastasi oikeudenkäynnissä.

Jos olet osallistunut oikeudenkäyntiin todistajana, siitä aiheutuneet kulut (matka- ja majoituskulut, täysihoitokulut, työpoissaoloista aiheutuvat kulut) korvataan pyynnöstä.

Matkakulut: todistajan asuinpaikan ja kuulemipaikan välisestä edestakaisesta matkasta tosiasiallisesti aiheutuneet, todennetut kulut.

Majoituskulut: jos todistajan kuuleminen järjestetään sellaisena ajankohtana, että hänen pitäisi lähteä asuinpaikastaan kuulemipaikkaan yöllä, todistajalle korvataan kulut, joita aiheutuu majoittumisesta kaupallisessa majoituspaikassa tai maksullisessa kotimajoituksessa.

Täysihoitokulut: täysihoitokulut maksetaan todistajalle, jos hänellä on oikeus saada korvaus majoituskuluista tai jos asuinpaikan ja kuulemispaikan välisen edestakaisen matkan kokonaiskesto-aika on yli kuusi tuntia yhden päivän aikana.

Työpoissaoloista aiheutuvat kulut: todistajalle, joka ei saa palkkaa kuulemisesta johtuvan työpoissaolon aikana, maksetaan korvauksena 1,5 prosenttia vähimmäiseläkkeen määrästä jokaista työpoissaolotuntia kohden matkaan käytetty aika mukana luettuna.

Jos todistaja on ollut läsnä asiantuntijan esittäessä lausuntonsa, hänen on lähetettävä todisteet aiheutuneista kuluista asiantuntijalausuntoa pyytäneelle viranomaiselle tai tuomioistuimelle, joka määrittää korvauksen suuruuden asiantuntijalausunnon vastaanottamisen jälkeen.

Jos olet siviilikannetta ajava asianomistaja, tuomioistuin määrää vastaajan korvaamaan käteismenosi sekä edustajasi käteismenot ja palkkiot, jos tuomioistuin hyväksyy siviilikanteen ratkaisussaan. Jos kanne hyväksytään osittain, vastaajan on korvattava vastaava osuus kustannuksista.

Kun on kyse toissijaisesta syyteoikeudesta, tuomioistuin määrää vastaajan korvaamaan käteismenosi sekä edustajasi käteismenot ja palkkiot, jos ajat syytettä toissijaisen syyteoikeuden nojalla ja tuomioistuin toteaa vastaajan syylliseksi.

Jos asian käsittely päätetään lopettaa ennen kuin asia menee tuomioistuimen käsiteltäväksi, voiko uhri hakea tällaiseen päätökseen muutosta?

Uhri voi tehdä valituksen laissa säädetyissä tapauksissa, jos tutkintaviranomainen tai syyttäjä hylkää rikosilmoituksen tai päättää tutkinnan. Jos rikosilmoitus on hylätty, uhri voi vaatia tutkintaa ainoastaan, jos hän on itse ilmoittanut rikoksesta.

Rikosilmoituksen hylkäämistä tai tutkinnan päättämistä koskevasta päätöksestä on tehtävä valitus kahdeksan päivän kuluessa siitä, kun päätös on annettu tiedoksi. Jos päätöksen antanut tutkintaviranomainen tai syyttäjä ei hyväksy valitusta, se on esitettävä syyttäjälle, jolla on oikeus ratkaista asia. Syyttäjän valituksesta tekemään päätökseen ei voida enää hakea muutosta.

Voiko uhri osallistua oikeudenkäyntiin?

Kun syyte on annettu tiedoksi, tuomioistuin määrää oikeudenkäynnin päivämäärän ja hoitaa tarvittavat järjestelyt sekä toimittaa haasteet ja ilmoitukset. Oikeudenkäyntiin kutsutaan henkilöt, joiden läsnäolo oikeudenkäynnissä on pakollista, ja oikeudenkäynnistä ilmoitetaan henkilöille, joiden läsnäolo on sallittua lain nojalla.

Tuomioistuin päättää todistelujen järjestyksestä oikeudenkäynnissä. Todistelumenettely alkaa vastaajan kuulustelulla, ja todistajista kuullaan yleensä ensimmäisenä uhria. Todistajaa kuultaessa paikalla ei saa olla muita todistajia, joita ei ole vielä kuulusteltu. Tästä säännöstä voidaan kuitenkin poiketa tapauksissa, joissa uhria kuullaan todistajana. Uhrin oikeudellinen edustaja saa olla läsnä koko oikeudenkäynnin ajan, joten uhri voi saada oikeudelliselta edustajaltaan tiedon kaikista hänen poissa ollessaan esitetyistä todisteluista.

Mikä on uhrin virallinen rooli oikeudenkäynnissä? Onko hän esimerkiksi uhri, todistaja, asianosainen vai toissijaisen syyteoikeuden käyttäjä? Voiko hän valita roolinsa itse?

Uhrilla voi rikosoikeudellisessa menettelyssä olla prosessilain mukaan jokin seuraavista neljästä roolista:

- todistaja: henkilö, jolla saattaa olla tietoa toteen näytettävistä seikoista
- asianomistaja: henkilö, joka ajaa siviilikannetta (useimmiten korvausvaatimus) syytettyä vastaan
- toissijaisen syyteoikeuden käyttäjä: henkilö, joka voi joidenkin laissa määriteltyjen rikosten osalta itse ajaa syytettä
- yksityisoikeudellisen vaatimuksen esittäjä: henkilö, joka laissa määritetyissä tapauksissa voi ajaa syytettä joidenkin sellaisten rikosten osalta, jotka lain mukaan muutoin ovat yleisen syytteen alaisia.

Uhri on velvollinen antamaan todistanlausunnon tai muutoin osallistumaan menettelyyn laissa määritellyissä tapauksissa ja tavoilla, jos tämän katsotaan olevan tarpeen todistelun kannalta. Uhri päättää sen sijaan itse, aikooko hän toimia asianomistajana, toissijaisen syyteoikeuden käyttäjänä tai yksityisoikeudellisen vaatimuksen esittäjänä.

Mitä oikeuksia ja velvollisuuksia tähän rooliin liittyy?

Uhrilla on rikosoikeudellisen menettelyn kaikissa vaiheissa oikeus

1. olla läsnä prosessitoimia toteutettaessa ja tutustua häntä itseään koskeviin asiakirjoihin menettelyn aikana (jollei laissa toisin säädetä)
2. esittää aloitteita ja vastalauseita kaikissa menettelyn vaiheissa

3. saada tuomioistuimelta, syyttäjältä ja tutkintaviranomaiselta tietoa oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan rikosoikeudellisen menettelyn aikana
4. käyttää oikeussuojakeinoja laissa määritellyissä tapauksissa
5. saada itseään koskevan rikoksen yhteydessä omasta pyynnöstään tieto pidätetyn tai vankeusrangaistukseen tai pakkohoitoon tuomitun vastaajan vapauttamisesta tai pakenemisestä.

Uhri on velvollinen antamaan todistajanlausunnon tai muutoin osallistumaan menettelyyn laissa määritellyissä tapauksissa ja tavoilla, jos tutkintaviranomainen, syyttäjänvirasto tai tuomioistuin katsoo sen olevan tarpeen todistelumenettelyn kannalta. Tämä tarkoittaa ensisijaisesti sitä, että hän on velvollinen antamaan todistajanlausunnon, lukuun ottamatta tapauksia, joissa uhria ei voida lainkaan kuulla todistajana (esimerkiksi oikeudellinen ammattisalaisuus tai papin vaitiolovelvollisuus), ja tapauksia, joissa uhri voi kieltäytyä todistajanlausunnon antamisesta (esimerkiksi uhri on vastaajan sukulainen tai joutuisi todistamaan itseään tai sukulaistaan vastaan).

Uhri voi osallistua rikosoikeudelliseen menettelyyn **asianomistajana**, ja hän voi kertoa jo rikosilmoitusta tehdessään aikeensa ajaa siviilikannetta (yleensä korvausvaatimus). Siviilikanteen täytäntöönpano on maksutonta. Tässä tapauksessa tuomioistuin päättää vastaajan rikosoikeudellisesta vastuusta ja rikosoikeudelliseen menettelyyn liittyvästä siviilikanteesta samassa rikosoikeudellisessa menettelyssä, minkä ansiosta asianomistaja ei joudu aloittamaan siviilioikeudenkäyntiä. Asianomistaja voi rikosoikeudellisen menettelyn aikana pyytää vastaajan omaisuuden takavarikointia, jos voidaan kohtuudella olettaa, ettei vaadetta voida panna täytäntöön.

Laissa määriteltyjen rikosten yhteydessä (väkivalta, yksityisyyden loukkaus, kirjesalaisuuden rikkominen, herjaus ja kunnianloukkaus) uhri voi **käyttää toissijaista syyteoikeutta**. Uhrin on tehtävä rikosilmoitus edellä mainittuja rikoksia koskevissa tapauksissa 30 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut tietää rikosentekijän henkilöllisyyden. Uhrin on ilmoitettava rikosilmoituksessa mahdollinen rikosta koskeva näyttö sekä kerrottava nimenomaisesti vaativansa vastaajan rankaisemista.

Rikosilmoitus voidaan tehdä tuomioistuimelle suullisesti tai kirjallisesti. Tuomioistuin määrää tutkinnan aloittamisesta, jos vastaajan henkilöllisyys, henkilötiedot tai asuinpaikka eivät ole tiedossa tai jos todisteiden paikantaminen on tarpeen. Tuomioistuin päättää menettelyn, jos rikosentekijän henkilöllisyyttä ei onnistuta selvittämään tutkinnan aikana.

Tuomioistuin järjestää henkilökohtaisen kuulemisen, jossa se pyrkii uhrin ja vastaajan väliseen sovitteluun. Jos sovittelu onnistuu, tuomioistuin päättää menettelyn. Muussa tapauksessa käsittelyä jatketaan julkisessa oikeudenkäynnissä.

Jos uhri peruuttaa syytteet tai luopuu niistä, menettely päätetään. Menettely päätetään myös, jos uhri ei saavu henkilökohtaiseen kuulemiseen tai oikeudenkäyntiin eikä perustele poissaoloaan etukäteen asianmukaisesti tai jos uhria ei voitu kutsua paikalle, koska hän ei ollut ilmoittanut osoitteensa muuttumisesta.

Asianomistajalla on täydet syytteen esittämiseen liittyvät oikeudet, muun muassa oikeudenkäynnin aikana käytettävät oikeudet sekä oikeus hakea muutosta tuomioistuimen tekemiin päätöksiin.

Kun kaikki tutkinnan aikana käytettävissä olevat muutoksenhakukeinot on käytetty, uhrilla on joissakin tapauksissa mahdollisuus **esittää yksityisoikeudellinen vaatimus** ja edustaa tällöin itse itseään tuomioistuimessa. Uhrilla on mahdollisuus esittää yksityisoikeudellinen vaatimus muun muassa silloin, jos rikosilmoitus on hylätty tai tutkinta on lopetettu sillä perusteella, ettei teko ollut rikos, tai jos on olemassa perusteet rangaistavuuden lakkaamiselle (esimerkiksi pakottaminen, erehdys, laillinen itsepuolustus tai välitön vaara). Jos tietyssä asiassa on lain mukaan mahdollista esittää yksityisoikeudellinen vaatimus, valitusta koskevan päätöksen tehneen syyttäjän on ilmoitettava siitä uhrille erikseen.

Jos valitus hylätään, koska rikosilmoitusta ei ole hyväksytty tai tutkinta on päättynyt, uhrilla on oikeus tutustua häntä vastaan tehtyä rikosta koskeviin asiakirjoihin syyttäjänvirastossa. Yksityisoikeudellinen vaatimuksen esittänyt uhri voi toimittaa tuomioistuimelle osoitetun syytekirjelmän asiaa käsitteelle ensimmäisen asteen syyttäjänvirastolle 60 päivän kuluessa valituksensa hylkäämisestä. Yksityisoikeudellisen vaatimuksen esittäjän on käytettävä oikeudellista edustajaa (asianajaja). Tuomioistuin päättää, otetaanko syytekirjelmä käsiteltäväksi.

Voiko uhri antaa oikeudenkäynnin aikana lausuman tai esittää todisteita? Millä ehdoin?

Uhrilla on oikeus tulla kuulluksi rikosoikeudellisen menettelyn aikana. Lainsäädännön mukaan uhrilla on paitsi velvollisuus, myös oikeus tehdä yhteistyötä omasta aloitteestaan todistelumenettelyssä. Uhri voi antaa todistajanlausunnon ja esittää todisteita myös muulla tavoin (esimerkiksi toimittamalla viranomaiselle asiakirjatodisteita). Uhri voi esittää aloitteita ja huomautuksia kaikissa menettelyn vaiheissa. Uhria kuullaan yleensä todistajista ensimmäisenä.

Sen jälkeen kun syyttäjä on esittänyt syytteen, uhri voi esittää puheenvuoron ilmoittaakseen, vaatiiko hän vastaajan rikosoikeudellisen vastuun määrittelyä ja rankaisemista. Asianomistaja voi antaa kanteeseensa liittyvän lausunnon.

Mitä tietoja uhrille annetaan oikeudenkäynnin aikana?

Oikeudenkäyntiin kutsuttu todistaja voi ennen oikeudenkäyntiä ottaa yhteyttä tuomioistuimessa toimivaan todistajien tukihenkilöön asianmukaisten tietojen saamiseksi. Todistajien tukihenkilö on tuomioistuimen virkamies, joka antaa todistajille tietoa todistajanlausunnon antamisesta ja helpottaa sitä. Todistajien tukeen ei sisälly tietojen antaminen itse rikosasiasta, eikä sillä saa pyrkiä vaikuttamaan todistajiin.

Uhrilla on tuomioistuinmenettelyssä oikeus saada tietoa oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan sekä kyseisestä asiasta. Jollei laissa toisin säädetä, hänellä on oikeus olla läsnä tutkintatoimissa, ja hän voi tutustua häntä vastaan tehtyä rikosta käsitteleviin asiakirjoihin sekä saada niistä kopiot sen jälkeen, kun tutkinta on päättynyt.

Uhrin on saatava tieto syytteen nostamisesta ja kaikista häntä koskevista päätöksistä sekä lopullisesta päätöksestä.

Voiko rikoksen uhri tutustua oikeudenkäyntiasiakirjoihin?

Uhrilla on oikeus tutustua asiakirjoihin, jotka koskevat häntä vastaan tehtyä rikosta, sekä saada niistä kopiot milloin tahansa tutkinnan päätyttyä.

Tuomioistuimen on taattava oikeus tutustua asiakirjoihin sillä tavoin, että toisen henkilön yksityiselämää koskevia tietoja ei paljasteta tarpeettomasti. Asiakirjojen kopioiden toimittamista voidaan kuitenkin rajoittaa ainoastaan ihmisarvon, henkilöoikeuksien ja vainajan muiston kunnioittamisen perusteella.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 21/01/2019

3 - Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnin jälkeen

oiko tuomioistuimen päätökseen hakea muutosta?

Uhri voi hakea muutosta tuomioistuimen päätökseen vain silloin, jos hän on yksityisoikeudellisen vaatimuksen esittäjä (*pótmagánvádló*), toissijaisen syyteoikeuden käyttäjä (*magánvádló*) tai asianomistaja tai jos päätös sisältää häntä koskevia määräyksiä. Asianomistaja voi hakea muutosta määräykseen, jolla siviilikannetta koskeva pääasia ratkaistaan. Jos päätös sisältää muita uhria koskevia määräyksiä, tämä voi hakea muutosta kyseisiin määräyksiin.

Mitkä ovat uhrin oikeudet tuomion antamisen jälkeen?

Jos ensimmäisessä tai toisessa oikeusasteessa annettuun päätökseen on haettu muutosta, uhri voi osallistua toisen tai kolmannen oikeusasteen tuomioistuimessa tapahtuvaan oikeudenkäyntiin ja asian julkiseen käsittelyyn, tutustua menettelyn aikana laadittuihin asiakirjoihin, esittää pyyntöjä ja huomautuksia ja käyttää puheenvuoron syyttäjän jälkeen.

Onko uhrilla oikeus saada tukea tai suojelua oikeudenkäynnin jälkeen? Kuinka kauan?

Tämä kysymys kuuluu uhreille annettavan tuen osalta oikeusministeriön oikeusasioista ja siviilioikeudesta vastaavan alivaltiosihteerin kanslian sekä oikeusasioden menettelyllisestä ohjauksesta vastaavan alivaltiosihteerin kanslian toimivaltaan ja uhrien suojelun osalta sisäministeriön toimivaltaan.

Mitä tietoja uhrille annetaan siinä tapauksessa, että rikosentekijä tuomitaan?

Tuomioistuimen on annettava tuomio tiedoksi uhrille. Näin uhri saa tiedon tuomion sisällöstä eli syytetylle määrätyn rangaistuksen tai määrättyjen toimenpiteiden luonteesta tai lajista ja niiden kestosta.

Ilmoitetaanko uhrille, jos rikosentekijä vapautuu (myös ennen määräaikaan tai ehdonlaiseen) tai pakenee vankilasta?

Uhrilla tai hänen kuoltuaan hänen oikeudenomistajallaan on oikeus saada pyynnöstä ilmoitus seuraavista seikoista, jotka liittyvät uhria koskevaan rikokseen:

a) tutkintavankeudessa olevan vastaajan vapauttaminen tai pakeneminen,

- b) vankeusrangaistukseen tuomitun henkilön pääseminen ehdonalaiseen, vapauttaminen tai pakeneminen taikka vankeusrangaistuksen täytäntöönpanon keskeyttäminen,
- c) säilöön otetun henkilön vapauttaminen tai pakeneminen taikka säilöönoton keskeyttäminen,
- d) lyhytaikaisesti pakkohoidossa olevan henkilön vapauttaminen tai pakeneminen,
- e) pakkohoidossa olevan henkilön vapauttaminen, luvaton hoitolaitoksesta poistuminen tai sopeutumislomalle päästäminen,
- f) kasvatustiloihin sijoitetun alaikäisen tilapäinen tai lopullinen vapauttaminen, luvaton kasvatustiloihin sijoituksesta poistuminen tai laitossijoituksen keskeyttäminen.

Voiko uhri osallistua vapauttamista tai ehdonalaiseen pääsyä koskevien päätösten tekemiseen? Voiko uhri esimerkiksi antaa tässä yhteydessä lausunnon tai hakea päätöksiin muutosta?

Vankeusrangaistuksen päättymispäivästä päättää rangaistuslaitos, ja tuomittu vapautetaan kyseisenä päivänä. Jos rangaistuslaitos esittää syytetyn päästämistä ehdonalaiseen, rikosoikeuden tuomari järjestää käsittelyn, mutta uhrille ei ilmoiteta käsittelystä eikä uhri voi osallistua siihen. Uhri ei voi antaa lausuntoa ehdonalaiseen vapauteen päästämistä koskevan käsittelyn yhteydessä eikä hakea muutosta tuomioistuimen päätökseen ehdonalaisten vapauttamisesta.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 21/01/2019

4 - Korvaus

iten uhri voi hakea vahingonkorvausta rikosentekijältä? (esim. esittämällä vaateen rikosoikeudenkäynnissä, nostamalla erillisen vahingonkorvauskanteen tai panemalla vireille liitännäismenettelyyn)

Uhri voi hakea korvausta ensisijaisesti rikosoikeudenkäynnissä asianomistajana niistä vahingoista, joita hänelle on aiheutunut syytteen perusteena olevista teoista. Tällöin rikosoikeudenkäynnin osana toteutettavaa menettelyä, joka koskee siviilikanteen täytäntöönpanoa, kutsutaan liitännäismenettelyksi. Siviilikanteen ajamiseksi on olemassa myös muita oikeudellisia väyliä. Vaikka uhri ei olisi ilmoittautunut asianomistajaksi, tämä ei estä häntä ajamasta oikeuksiaan. Jos siviiliprosessia koskevissa säännöissä esitetyt ehdot täyttyvät, myös syyttäjä voi ajaa siviilikannetta uhrin puolesta.

Tuomioistuimien määrännyt rikosentekijän maksamaan uhrille vahingonkorvausta. Miten uhri voi varmistaa, että rikosentekijä maksaa korvauksen?

Pakkotäytäntöönpano voidaan käynnistää 30 päivän kuluttua siitä, kun tuomioistuimen maksuvelvoitteen täyttämiseksi asetettu määräaika umpeutuu. Tuomioistuimien antaa täytäntöönpanoasiakirjan, joka perustuu siviilikannetta koskeviin rikosoikeudenkäynnissä annetun päätöksen määräyksiin.

Jos rikosentekijä ei maksa korvausta, voiko valtio maksaa uhrille etumaksua tämän sijasta? Millä ehdoin?

Valtio ei voi maksaa uhrille etumaksua. Sen sijaan kun on kyse tahallisen väkivaltarikoksesta, jonka uhrille on aiheutunut fyysisiä vammoja tai jonka seurauksena uhrin terveys on kärsinyt, uhri voi saada vahingonkorvausta valtiolta. Valtion myöntämä vahingonkorvaus ei riipu siviilikanteesta. Jos uhri sen sijaan saa vahingonkorvausta jostakin toisesta lähteestä (esim. oikeusteitse tai vakuutusyhtiöltä) kolmen vuoden kuluessa vahingonkorvauspäätöksen voimaantulosta, valtio perii maksamansa vahingonkorvauksen takaisin.

Onko uhrilla oikeus saada korvausta valtiolta?

Henkilöllä on oikeus valtion maksamaan vahingonkorvaukseen, jos hän on joutunut tahallisen väkivaltarikoksen uhriksi ja hänelle on sen takia aiheutunut fyysisiä vammoja tai hänen terveytensä on kärsinyt vakavasti.

Valtion korvaukseen saattaa olla oikeus myös henkilöllä, joka on tällaisen rikoksen uhrin lähiomainen tai huollettava tai joka on maksanut kuolleen uhrin hautauskulut.

Valtio voi maksaa vahingonkorvausta ainoastaan sellaisille uhreille, jotka tarvitsevat korvausta joko taloudellisen tilanteensa tai muiden laissa säädettyjen kriteerien perusteella.

Hakemuksen korvauksen saamiseksi valtiolta voi jättää mihin tahansa uhrien tukipalveluun (läänien ja pääkaupungin aluehallintovirastot). Tehdessään päätöstä hakemuksesta viranomaisen on tarkasteltava aiheutuneen vahingon määrän ja rikoksen välistä yhteyttä.

Korvaushakemuksen voi pääsääntöisesti tehdä kolmen kuukauden kuluessa päivästä, jona rikos tapahtui. Korvauksen enimmäismäärä oli 1 599 105 Unkarin forinttia vuonna 2017.

Onko uhrilla oikeus saada korvausta, jos rikoksentekijää ei tuomita?

Jos rikosilmoitus hylätään, tutkimus päätetään tai syytetty vapautetaan syytteistä laissa määriteltyjen rangaistavuuden poistavien perusteiden takia (alle 18 vuoden ikä, syyntakeettomuus, pakottaminen, oikeuden virhe, hätävarjelu, äärimmäinen hätätilanne tai viranomaisen määräys), uhrilla on oikeus saada korvausta valtiolta.

Valtion myöntämä vahingonkorvaus ei riipu siviilikanteesta. Jos uhri sen sijaan saa vahingonkorvausta jostakin toisesta lähteestä (esim. oikeusteitse tai vakuutusyhtiöltä) kolmen vuoden kuluessa vahingonkorvauspäätöksen voimaantulosta, valtio perii maksamansa vahingonkorvauksen takaisin.

Jos uhri ei nosta siviilikannetta rikosoikeudenkäynnin yhteydessä, kysymys toisaalta rikosoikeudellisesta vastuusta ja toisaalta vahingonkorvauksesta ratkaistaan erikseen. Tämä tarkoittaa, että näissä kahdessa menettelyssä voidaan antaa toisistaan poikkeavat päätökset.

Onko mahdollista saada etumaksua sillä aikaa kun korvaushakemusta käsitellään?

Rikoksen tai vahingon uhri voi tarvittaessa saada välitöntä rahallista tukea, jonka tarkoituksena on auttaa häntä rikosta tai vahingon tekoa seuranneessa välittömässä kriisitilanteessa. Hakemus on toimitettava uhrien tukipalveluun (läänien ja pääkaupungin aluehallintovirastot), ja tuen saamisen edellytyksenä on rikosilmoituksen tekeminen poliisille. Päätös välittömän rahallisen tuen antamisesta uhrille perustuu kohtuullisuuden arviointiin, eikä sitä varten tarvitse tutkia uhrin taloudellista tilannetta. Sen sijaan menettelyn yhteydessä on arvioitava, oikeuttaako uhrin henkilökohtainen tilanne rikoksen jälkeen hänet saamaan tällaista rahallista tukea. Välitön rahallinen tuki ei ole vahingonkorvausta, eikä sen tarkoituksena ole korjata tai lieventää rikoksen aiheuttamaa haittaa. Sitä voidaan myöntää uhrille ruoka-, asumis-, matka-, vaate-, terveydenhuolto- ja hautauskuluja kattamiseen. Välittömän rahallisen tuen määrä riippuu uhrin tilanteesta häneen kohdistuneen rikoksen jälkeen sekä sen ajanjakson pituudesta, jonka aikana uhri ei kykene itse selviytymään taloudellisista ongelmistaan. Vuonna 2017 tuen enimmäismäärä oli 106 607 forinttia.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 21/01/2019

5 - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua

ihin rikoksen uhri voi ottaa yhteyttä saadakseen apua ja suojelua?

Rikoksen uhri voi tehdä rikosilmoituksen lähimmällä poliisiasemalla tai soittamalla hätänumeroon 107 tai 112.

Valtakunnallisen rikosten uhrien tukipalvelun (*Áldozatsegítő Szolgálat*) ja oikeudellisen avun yksikön (*Jogi Segítségnyújtó Szolgálat*) työntekijät auttavat uhreja lähimmässä läänin aluehallintovirastossa tai pääkaupungissa kaupunkipiirin hallintovirastossa. Maksuttoman uhrien auttavan puhelimen (*Áldozatsegítő Vonal*) (+36-80-225-225) työntekijät tarjoavat apua ympäri vuorokauden Unkarin sisällä.

Valtakunnallinen kriisipuhelinpalvelu (*Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat*, OKIT; http://www.ncsszi.hu/national-institute-for-family_youth-and-population-policy) tarjoaa apua lähi- ja parisuhdeväkivallan uhreille, kaltoinkohtelusta kärsiville lapsille sekä prostituution ja ihmiskaupan uhreille numerossa +36-80-205-520.

Rikoksen uhrien neuvontapuhelin

- Poliisi: **107**

- Yleinen hätänumero: **112**
- Todistajien puhelinpalvelu: **+36-80-555-111** (numeroon voi ilmoittaa rikoksista nimettömänä)
- Uhrien auttava puhelin: **+ 36-80-225-225** (maksuton numero, johon voi soittaa ympäri vuorokauden Unkarissa)
- Valtakunnallinen kriisipuhelinpalvelu **+36-80-205-520**
- Nők a Nőkért Együtt az Erőszak Ellen Egyesület (Naiset naisten puolesta väkivaltaa vastaan):
 - +36-80-505-101 (puhelinpalvelu kaltoinkohtelusta kärsiville naisille ja lapsille; toiminnassa maanantaisin, tiistaisin, torstaisin ja perjantaisin klo 18–22; soittaminen maksutonta, myös matkapuhelimesta)
 - +36-40-603-006 (seksuaalisen väkivallan uhreille; toiminnassa perjantaisin klo 10–14; soitto paikallispuhelun hinnalla)
- Patent-yhdistys: 06-70-25-25-254 (keskeisiä oikeudellisia ja psykologisia kysymyksiä koskevaa maksutonta neuvontaa väkivaltaisessa suhteessa eläville naisille; toiminnassa keskiviikkoisin klo 16–18)

Voiko uhri saada tukea maksutta?

Uhrien tukipalvelut ovat maksuttomia. Jos henkilö ei puhu uncaria tai jos hän tarvitsee viittomakielen tulkkia, valtio vastaa käännös- ja tulkkauksuluista.

Millaista tukea rikoksen uhri voi saada valtiolta tai viranomaisilta?

Rikosten uhrien tukipalvelu

- antaa tietoa uhrien oikeuksista, velvollisuuksista ja mahdollisuuksista
- tarjoaa tietoa sosiaali-, terveydenhuolto- ja vakuutuspalveluista, joihin uhri on oikeutettu
- voi tarjota välitöntä rahallista tukea (5 päivän kuluessa rikoksesta)
- tarjoaa henkistä tukea (tarvittaessa myös psykologista apua)
- tarjoaa oikeudellista neuvontaa ja käytännön apua kaikkein yksinkertaisimmissa tapauksissa
- vahvistaa uhrin aseman
- väkivaltarikosten uhrit, joille on aiheutunut vakavia vammoja, ja kuolleiden uhrien omaiset voivat lisäksi hakea vahingonkorvausta valtiolta.

Valtakunnallinen kriisipuhelinpalvelu

- tarjoaa välitöntä tukea kansalaisille (lähinnä naisille ja lapsille), jotka ovat vakavassa kriisitilanteessa väkivallan takia
- voi asiaa harkittuaan tarjota tarpeessa oleville henkilöille paikan turvakodissa, jonka sijainti on salainen. Turvakodissa voi asua enintään 30 päivää, mutta perustelluista syistä asumisaikaa voidaan pidentää enintään 30 päivällä. Turvakodissa asuminen on maksutonta. Turvakodin asiantuntijat pyrkivät sijoituksen aikana ratkaisemaan asukkaan ongelmia kestäväällä tavalla ja ovat yhteydessä toimivaltaisen perhetuki- ja lastensuojeluviranomaisen perhetyöntekijään.

Oikeudellisen avun yksikkö

- antaa oikeudellista neuvontaa yksinkertaisissa tapauksissa
- jos laissa säädetyt edellytykset täyttyvät, tarjoaa
 1. maksutta tai edullisesti myös oikeudenkäynnin ulkopuolisia oikeudellisia palveluja (neuvonta, asiakirjojen laatiminen) ja
 2. mahdollisuutta käyttää edustajaa (*pártfogó ügyvéd*) oikeudenkäynnissä ja sitä edeltävässä vaiheessa (tutkintaviranomaisen tai syyttäjän edessä). Jos henkilölle myönnetään oikeus käyttää edustajaa, käytetään asianajajia ja asianajotoimistoja, joiden kanssa oikeudellisen avun yksiköllä on sopimus.

Millaista tukea rikoksen uhri voi saada kansalaisjärjestöiltä?

Tukea tarjoavat ensisijaisesti seuraavat kansalaisjärjestöt:

Fehér Gyűrű Közhasznú Egyesület (voittoa tavoittelematon järjestö "Valkoinen sormus"):

- henkilökohtainen hoiva rikoksen jälkeen
- maksuton oikeudellinen apu
- maksuton välitystoiminta

- maksuton psykologinen apu
- perustelluissa tapauksissa rahallinen tuki vaikeassa tilanteessa oleville (edellytyksenä rikosilmoituksen tekeminen poliisille)
- avustaminen viranomaismenettelyissä
- muiden järjestöjen ja laitosten antaman tuen välittäminen.

Nők a Nőkért Együtt az Erőszak Ellen Egyesület (Naiset naisten puolesta väkivaltaa vastaan):

- tiedottaminen
- välitön käytännön apu kriisitilanteessa oleville henkilöille (esim. paikka turvakodissa, ilmoittaminen viranomaisille, neuvonta jatkotoimista ja mahdollisuuksista)
- ryhmäkeskustelut
- oikeudellinen apu (tarvittaessa oikeudellinen neuvonta).

Eszter Alapítvány Ambulancia (Eszter-säätiön ambulanssi):

- psykologinen apu
- oikeudellinen apu.

Patent-yhdistys:

- tiedottaminen, neuvonta
- tapaamisten järjestäminen psykologin tai sosiaalityöntekijän kanssa
- oikeudellinen apu kaltoinkohtelusta kärsiville naisille ja sukupuoleen perustuvan väkivallan ja syrjinnän uhreille.

Névtelen Utak Alapítvány (Tuntemattomat tiet -säätiö):

- turvallinen majoitus
- kuntoutus
- yhteiskuntaan sopeuttaminen.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 21/01/2019

Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnissä - Malta

Please note that the original language version of this page [\[mt\]](#) has been amended recently. The language version you are now viewing is currently being prepared by our translators.

Please note that the following languages: [\[en\]](#) have already been translated.

Rikoksen uhriksi katsotaan henkilö, jolle on aiheutunut vahinkoa rikoksesta: henkilö on loukkaantunut tai hänen omaisuuttaan on vahingoitettu tai anastettu tai muuta vastaavaa, ja tämä on tapahtunut sellaisen tapahtuman seurauksena, joka on kansallisen lainsäädännön mukaan rikos. Rikoksen uhrille myönnetään laissa tiettyjä henkilökohtaisia oikeuksia ennen tuomioistuinkäsittelyä (oikeudenkäyntiä), sen aikana ja sen jälkeen.

Maltassa rikosoikeudenkäyntimenettely aloitetaan esitutkinnalla. Rikoksen luonteesta riippuu, suorittaako esitutkinnan poliisi vai tutkintatuomari.

Vähäiset rikokset (eli rikokset, joista on seurauksena sakkorangaistus tai alle kuuden kuukauden vankeusrangaistus), tutkii poliisi. Jos rikoksentehtijää vastaan on riittävästi todisteita, poliisi saattaa asian Court of Magistrates -tuomioistuimen käsiteltäväksi ja toimii syyttäjänä oikeudenkäynnissä. Oikeudenkäynnin aikana tuomari tutkii todisteet ja antaa rikoksesta epäillylle langettavan tai vapauttavan tuomion. Jos rikoksesta epäilty katsotaan syylliseksi, tuomion langettanut tuomari päättää myös hänelle määrättävästä rangaistuksesta.

Tutkintatuomarit tutkivat muut kuin vähäiset rikokset. Jos rikoksentekijää vastaan on riittävästi todisteita, tutkintatuomari saattaa asian Court of Magistrates tuomioistuimen käsiteltäväksi. *Court of Magistrates* tuomioistuim tutkii todisteet ja jos se toteaa todisteet riittäviksi, se siirtää asian ylimmälle syyttäjälle (*Attorney General*). Ylin syyttäjä vie asian rikostuomioistuimeen (*Criminal Court*), jossa se käsitellään oikeudenkäynnissä. Yleinen syyttäjä (*public prosecutor*) toimii syyttäjänä oikeudenkäynnissä, ja asia käsitellään kokoonpanossa, johon kuuluu tuomari ja valamiehistö. Valamiehistö päättää, katsotaanko rikoksesta epäilty syylliseksi vai ei. Jos epäilty katsotaan syylliseksi, tuomari päättää hänelle määrättävästä seuraamuksesta.

Seuraavilla tietosivuilla esitellään asian käsittelyn eri vaiheet ja kuvataan uhrin oikeuksia rikostutkinnan aikana, oikeudenkäynnin aikana ja ensimmäisen oikeudenkäynnin päätyttyä. Lisätietoja tästä aiheesta on myös rikoksen uhreille tarjottavaa apua ja tukea koskevassa osiossa.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 20/12/2016

1 – UHRIN OIKEUDET RIKOSTUTKINNAN AIKANA

[Iten ja minne rikoksesta ilmoitetaan?](#)

[Miten voin seurata, mitä viranomaiset tekevät rikosilmoituksen saatuaan?](#)

[Miten voin osallistua rikoksen tutkintaan?](#)

[Mitkä ovat oikeuteni todistajana?](#)

[Olen alaikäinen. Onko minulla lisäoikeuksia?](#)

[Mitä tietoja voin saada poliisilta tai uhrilta tukevilta organisaatioilta rikostutkinnan aikana?](#)

[Voinko saada oikeusapua?](#)

[Miten saan suojelua, jos olen vaarassa?](#)

[Mitä palveluja ja apua saan rikostutkinnan aikana?](#)

[Onko rikoksen tekijän ja uhrin välillä mahdollista tehdä sovinto tai aloittaa sovittelu?](#)

[Kuinka asian käsittely jatkuu rikostutkinnan päätyttyä?](#)

[Voinko hakea muutosta, jos asian käsittely lopetetaan ilman oikeudenkäyntiä?](#)

[Kuinka ulkomaalaisen oikeuksia ja etuja suojellaan?](#)

Lisätietoa

[Miten ja minne rikoksesta ilmoitetaan?](#)

Rikoksen uhriksi joutunut henkilö voi itse **tehdä rikosilmoituksen** poliisille. Uhrin puolesta rikosilmoituksen voi tehdä uhrin puoliso, vanhempi, veli, sisar tai huoltaja. Rikoksesta voi ilmoittaa poliisille myös rikoksen tietoonsa saanut henkilö, joka ei ole rikoksen uhri.

Suullisen rikosilmoituksen voi tehdä menemällä lähimmälle poliisiasemalle ja kirjallisen rikosilmoituksen voi viedä tai lähettää kirjeitse poliisiasemalle. Kirjallisen rikosilmoituksen voi laatia itse tai asianajajan avulla. Ilmoitus voi olla muuten vapaamuotoinen, mutta sen on oltava maltan- tai englanninkielinen. Siihen on kirjattava ilmoituksen tekijän henkilötiedot. Rikosilmoituksen voi periaatteessa tehdä nimettömänä, mutta poliisi aloittaa tutkinnan nimettömän ilmoituksen perusteella vain, jos rikos on erittäin vakava.

Rikosilmoituksen tekemiselle ei ole asetettu määräaikaa. Lainsäädännön mukaan syytettä ei kuitenkaan enää voida nostaa, jos rikoksen tekemisestä on kulunut tietty aika. Tämä vanhenemisaika on rikoksen luonteen mukaan vähintään kolme kuukautta lievimpien rikosten (kuten sanallisen kunnianloukkauksen) osalta ja enintään kaksikymmentä vuotta erityisen vakavien rikosten (kuten henkirikoksen) osalta. Määräajan jälkeen rikosilmoituksen voi edelleen tehdä, mutta poliisi ei tutki rikosta tai vaikka se tutkisi rikoksen, tuomioistuim antaisi rikoksentekijälle vapauttavan tuomion.

Eräiden vähäisten rikosten osalta poliisille tehdään erityinen valitus. Joissakin tapauksissa poliisiin on saatava kyseinen valitus, ennen kuin se voi aloittaa tutkinnan. Valitukset tehdään yleensä, muttei välttämättä, kirjallisesti ja niiden laatimiseen voidaan käyttää asianajan apua. Valituksessa on oltava valituksen tekijän henkilötiedot (nimi, osoite, henkilötodistuksen numero), tiedot rikoksentekeijästä, tapahtuman kuvaus ja luettelo niistä todistajista, joita ilmoituksen tekijä toivoo poliisiin kuulevan, sekä näiden todistajien osoitteet. On myös suositeltavaa, muttei pakollista, sisällyttää valitukseen viittaus lainsäädäntöön, jota rikoksentekeijä on valittajan mielestä rikkonut.

Miten voin seurata, mitä viranomaiset tekevät rikosilmoituksen saatuaan?

Rikosilmoituksen tekijälle annetaan rikosilmoituksen viitenumero. Asian edistymistä voi seurata viitenumeron avulla. Käytännössä edistymistä voi seurata myös ilmoittamalla rikosilmoituksen antopäivän. Rikostutkinnasta voi saada tietoja käymällä poliisiasemalla tai soittamalla sinne.

Miten voin osallistua rikoksen tutkintaan?

Uhrilla ei tutkinnan aikana ole velvollisuutta käyttää asianajajan palveluja, mutta niiden käyttäminen on suositeltavaa menettelyjen monimutkaisuuden vuoksi. Jos uhri haluaa käyttää asianajajaa, hänen on myös itse maksettava asianajajan palveluista.

Poliisille voi halutessaan antaa kaikki asian kannalta olennaiset tiedot. Uhrin ei tarvitse todistaa rikosta eikä mitään sen osaa, mutta hän tai hänen asianajajansa voi esittää tutkinnan kannalta tärkeiksi katsomiaan todisteita asiaa hoitavalle poliisille.

Uhri kutsutaan todennäköisesti kuultavaksi todistajana.

Asiaa koskeva asiakirja-aineisto on tutkinnan aikana yleensä luottamuksellinen ja yksinomaan asiaa käsittelevien viranomaisten käytettävissä.

Mitkä ovat oikeuteni todistajana?

Todistajana toimiva uhri voi kieltäytyä vastaamasta tiettyihin kysymyksiin. On kuitenkin suositeltavaa, että hän vastaa kaikkiin kysymyksiin helpottaakseen tutkintaa. Näin toimimalla hän ei myöskään anna aihetta epäillä, että hän salaisi tietoja.

Todistajana toimivan uhrin ei kuitenkaan tarvitse vastata sellaisiin kysymyksiin eikä esittää sellaisia asiakirjoja tai muuta todistusaineistoa, joiden perusteella häntä vastaan voitaisiin nostaa syyte.

Jos todistajana toimiva uhri on vaarassa, hänellä on oikeus päästä **todistajansuojeluohjelmaan**, jossa hänen ja hänen perheenjäsentensä henkeä ja omaisuutta suojellaan ja josta maksetaan tietyn edellytyksin toimeentulotukea.

Olen alaikäinen. Onko minulla lisäoikeuksia?

Jos rikoksen uhri on alaikäinen, hänen vanhempansa tai huoltajansa voi tehdä hänen puolestaan rikosilmoituksen poliisille.

Alaikäinen uhri voi myös saada psykologista neuvontaa, ohjausta ja muuta apua kansalliselta lasten ja tukea tarvitsevien perheiden sosiaalihuoltovirasto [Appoggilta](#). Palvelut ovat maksuttomia eivätkä ole sidoksissa rikostutkintaan.

Jos alaikäinen uhri on riippuvainen rikoksesta epäilystä (jos epäilty on esimerkiksi uhrin vanhempi), hänet voidaan sijoittaa sosiaaliministeriön ylläpitämään laitokseen, jossa hän saa apua ja tukea ammattitaitoisilta psykologeilta ja sosiaalityöntekijöiltä.

Mitä tietoja voin saada poliisilta tai uhria tukevilta organisaatioilta rikostutkinnan aikana?

Asiaa käsittelevillä viranomaisilla ei ole velvollisuutta antaa uhrille tietoja. Jos uhrilla on asianajaja, hän voi saada tältä tietoja oikeuksistaan ja osallistumisestaan menettelyyn.

Voinko saada oikeusapua?

Uhri ei voi saada maksutonta oikeusapua rikostutkinnan aikana.

Miten saan suojelua, jos olen vaarassa?

Jos poliisi katsoo, että rikoksentekeijä on vaarallinen ja voi saada aikaan vahinkoa, se pyytää tuomioistuinta määräämään hänet **pidätettäväksi**.

Uhri voi pyytää asiaa hoitavalta poliisilta pääsyä **todistajansuojeluohjelmaan**. Hänen on siinä tapauksessa ilmoitettava, että hän todistaa rikoksentekeijää vastaan oikeuskäsittelyssä. Jos poliisi on vakuuttunut siitä, että uhrin todistajanlausunto tai hänellä olevat

todisteet ovat käsiteltävän asian kannalta tärkeitä, hän pyytää ylintä syyttäjää (*Attorney General*) ottamaan uhrin todistajansuojeluohjelmaan. Ohjelmaan voidaan ottaa myös uhrin perheenjäseniä tai muita sukulaisia. Ohjelma koostuu yleensä toimenpiteistä, joilla varmistetaan uhrin henkilökohtainen turvallisuus ja/tai suojellaan hänen omaisuuttaan.

Mitä palveluja ja apua saan rikostutinnan aikana?

Uhuri voi saada lääketieteellistä apua, josta hän kuitenkin joutuu itse maksamaan, jollei hänellä ole voimassa olevaa sairausvakuutusta. Kaikkien EU-maiden sekä Islannin, Liechtensteinin, Norjan ja Sveitsin kansalaiset voivat käyttää [eurooppalaisia sairaanhoitokorttia](#). Uhuri voi tarvitessaan saada myös psykologista tai muuta apua, mutta hänen on itse maksettava näistä palveluista.

Perheväkivallan uhuri voi saada maksutta apua [väkivaltatoimikunnalta](#) (*Commission on Domestic Violence*) ja [Appogg-virastolta](#).

Onko rikoksen tekijän ja uhrin välillä mahdollista tehdä sovinto tai aloittaa sovittelu?

Uhrin ja rikosentekijän välillä ei ole mahdollista tehdä sovintoa tai aloittaa sovittelua. Syyttäjän ja rikoksesta epäilty voivat tosin sopia syytteestä (*plea bargain*), mutta uhuri ei osallistu neuvotteluun. Jos neuvotteluissa päädytään syyttäjän ja epäillyn väliseen syytesopimukseen, tämä sopimus toimitetaan tuomioistuimen hyväksyttäväksi.

Kuinka asian käsittely jatkuu rikostutinnan päätyttyä?

Esitutinnan lopuksi päätetään, riittävätkö todisteet oikeudenkäynnin aloittamiseen. Rikoksen vakavuudesta riippuu, miten sen jälkeen toimitaan:

- jos rikos on vähäinen, esitutinnan suorittanut poliisi päättää, viedäänkö asia *Court of Magistrates* tuomioistuimen käsiteltäväksi
- jos rikos on vakava ja tutkintatuomari on suorittanut rikostutinnan, asia käsitellään *Court of Magistrates* tuomioistuimessa. Tuomioistuin tutkii oikeuskäsittelyssä todisteet ja jos se päättää, että asia olisi käsiteltävä oikeudenkäynnissä, se toimittaa asian ylimmälle syyttäjälle, joka puolestaan siirtää asian rikostuomioistuimeen (*Criminal Court*) oikeudenkäyntiä varten.

Poliisi lähettää uhrille ilmoituksen, jos asia viedään tuomioistuimeen oikeudenkäyntiä varten. Jos tuomioistuin päättää kuulla uhrin todistajana, ilmoituksessa mainitaan myös kuulemisaika ja paikka.

Voinko hakea muutosta, jos asian käsittely lopetetaan ilman oikeudenkäyntiä?

Jos poliisi tutkii rikoksen ja päättää lopettaa asian käsittelyn ilman oikeudenkäyntiä, uhuri voi hakea *Court of Magistrates* tuomioistuinta muutosta tähän päätökseen. Tuomioistuin pyytää tässä tapauksessa uhrin vahvistamaan valaehdoisesti rikosilmoituksessa antamansa tiedot ja ilmoittamaan valmiutensa todistaa oikeudenkäynnissä. Uhrin pyydetään lisäksi suorittamaan tuomioistuimen määrittelemä maksu takeena siitä, että hänen tavoitteenaan todella on rikosentekijän asettaminen syytteeseen. Tämän jälkeen *Court of Magistrates* tuomioistuin tutkii todisteet ja määrää poliisin jatkamaan syytteeseenpanoa, jos se katsoo todisteet riittäviksi.

Kuinka ulkomaalaisen oikeuksia ja etuja suojellaan?

Jos uhuri on ulkomaalainen ja rikos on tehty Maltassa, hänellä on kaikki edellä kuvatut oikeudet. Jos hän ei puhu englantia tai malttaa, hän voi käyttää äidinkieltään rikosilmoitusta tehdessään. Poliisi hankkii tässä tapauksessa paikalle tulkin tai pyrkii muiden järjestelyjen avulla ymmärtämään rikosilmoituksen sisällön.

Ulkomaalainen uhuri voi rikostutinnan aikana käyttää apunaan tulkia, mutta hänen on itse maksettava tulkin palkkio.

Lisätietoa:

- rikoslaki – [englanniksi](#) ja [maltaksi](#)

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 20/12/2016

[Miten voin osallistua oikeudenkäyntiin?](#)

[Mitkä ovat oikeuteni todistajana?](#)

[Olen alaikäinen. Onko minulla lisäoikeuksia?](#)

[Voinko saada oikeusapua?](#)

[Miten saan suojelua, jos olen vaarassa?](#)

[Miten voin vaatia vahingonkorvausta rikosentekijältä tai saada korvausta valtiolta?](#)

[Onko rikoksen tekijän ja uhrin välillä mahdollista tehdä sovinto tai aloittaa sovittelu?](#)

[Kuinka ulkomaalaisen oikeuksia ja etuja suojellaan?](#)

[Lisätietoa](#)

Miten voin osallistua oikeudenkäyntiin?

Rikoksen uhri voi osallistua oikeudenkäyntiin myös **asianomistajana**. Hänen on silloin esitettävä hakemus tuomioistuimelle. Tuomioistuin tutkii hakemuksen ja päättää, antaako se uhrille luvan toimia asianomistajana. Uhri voi asianomistajana olla läsnä kaikissa oikeuden istunnoissa, myös suljetuissa istunnoissa.

Uhrin oikeudet oikeudenkäynnin aikana vaihtelevat sen mukaan, missä tuomioistuimessa hänen asiansa käsitellään:

- jos poliisi ajaa syytettä *Court of Magistrates* tuomioistuimessa, uhrilla on lähes samat oikeudet kuin vastaajalla: uhri tai hänen asianajajansa voi esittää todisteita, ristikuulustella todistajia (antamalla poliisin esittää kysymykset) jne.
- jos ylin syyttäjä (*Attorney General*), ylin apulaissyöttäjä (*Deputy Attorney General*) tai yleinen syyttäjä (*public prosecutor*) ajaa syytettä rikostuomioistuimessa (*Criminal Court*), uhri voi ainoastaan olla läsnä oikeuskäsittelyssä ja esittää näkemyksensä langettavasta tuomiosta, jos valamiehistö on katsonut vastaajan syylliseksi.

Asianajajan käyttäminen oikeudenkäynnin aikana on suositeltavaa, muttei pakollista. Uhrin on itse maksettava asianajajan palveluista. Uhrin on vastattava itse myös kaikista muista kuluista, jotka aiheutuvat oikeudenkäyntiin osallistumisesta (kuten matkakulut ja palkattomat vapaapäivät). Maltan lainsäädännön mukaan uhrille ei korvata näitä kuluja.

Uhrin asianajajalla on oikeus tutkia koko asiaa koskeva asiakirja-aineisto ja tehdä muistiinpanoja tai pyytää kopioita asiakirjoista. Jos asiaa kuitenkin käsitellään rikostuomioistuimessa kokoonpanossa, johon kuuluu valamiehistö, vain ylimmällä syyttäjällä, rikoksesta epäillyllä ja hänen asianajajallaan on oikeus tutusta asiakirja-aineistoon.

Mitkä ovat oikeuteni todistajana?

Oikeudenkäyntivaiheessa uhri todennäköisesti kutsutaan kuultavaksi **todistajana**. Siinä tapauksessa hän saa ilmoituksen kuulemisajasta ja paikasta suoraan poliisilta tai postitse. Kuultavaksi meneminen ei ole pakollista, mutta suositeltavaa. Jos tuomioistuin nimittäin pitää uhrin todistajanlausuntoa tärkeänä, se ryhtyy toimenpiteisiin varmistaakseen uhrin läsnäolon seuraavassa istunnossa.

Todistajana toimivan uhrin ei kuitenkaan tarvitse vastata sellaisiin kysymyksiin eikä esittää sellaisia asiakirjoja tai muuta todistusaineistoa, joiden perusteella häntä vastaan voitaisiin nostaa syyte.

Tietyissä tapauksissa

- uhria voidaan kuulla siten, ettei hän joudu kohtaamaan epäiltyä
- uhria voidaan kuulla hänen asuinpaikallaan, ja/tai
- hänet voidaan ottaa mukaan todistajansuojeluohjelmaan.

Olen alaikäinen. Onko minulla lisäoikeuksia?

Jos uhri on **alle 16-vuotias** ja häntä on kuultava oikeuskäsittelyssä, hän voi pyytää tulla kuulluksi videoneuvottelun välityksellä. Tässä tapauksessa hänen ei tarvitse mennä tuomioistuimeen eikä olla läsnä oikeussalissa.

Jos alaikäinen uhri on riippuvainen rikoksesta epäilystä (jos epäilty on esimerkiksi uhrin vanhempi), uhri sijoitetaan turvalliseen paikkaan, yleensä sosiaaliministeriön ylläpitämään laitokseen, jossa hän saa apua sosiaalityöntekijöiltä ja psykologeilta.

Alaikäinen uhri voi myös saada apua kansalliselta lasten ja tukea tarvitsevien perheiden sosiaalihuoltovirasto [Appoggiilta](#). Apu voi käsittää muun muassa psykologista neuvontaa, sosiaaliapua ja ohjausta. Nämä palvelut ovat maksuttomia eivätkä ole sidoksissa rikosoikeudelliseen menettelyyn.

Voinko saada oikeusapua?

Uhri ei voi saada maksutonta oikeusapua oikeudenkäynnin aikana.

Miten saan suojelua, jos olen vaarassa?

Jos rikoksesta epäiltyä ei ole pidätetty ja uhri pelkää häntä, hän tai hänen asianajajansa voi pyytää asiaa hoitavaa poliisia hakemaan tuomioistuimelta epäillylle lähestymiskieltoa. Tuomioistuin kehottaa kiellon määräämisen yhteydessä epäiltyä maksamaan tietyn takuusumman (yleensä 100–2 300 euroa). Jos epäilty rikkoo tuomioistuimen määräämää lähestymiskieltoa, takuusummaa ei palauteta.

Jos uhri on kutsuttu oikeuskäsittelyyn kuultavaksi ja katsoo olevansa vaarassa, hän voi pyytää tulla kuulluksi joutumatta kohtaamaan epäiltyä. Tuomioistuin voi toteuttaa pyynnön käyttämällä uhrin ja epäillyn välille asetettavaa näkösuojaa (esimerkiksi läpinäkymätöntä verhoa) tai järjestämällä kuulemisen videoneuvotteluna, jolloin uhrin ei tarvitse olla oikeussalissa.

Uhri voi myös pyytää asiaa hoitavalta poliisilta pääsyä **todistajansuojeluohjelmaan**. Hänen on siinä tapauksessa ilmoitettava, että hän todistaa rikoksenteikijää vastaan oikeuskäsittelyssä. Jos poliisi on vakuuttunut siitä, että uhrin todistajanlausunto tai hänellä olevat todisteet ovat käsiteltävän asian kannalta tärkeitä, hän pyytää ylintä syyttäjää ottamaan uhrin todistajansuojeluohjelmaan. Ohjelmaan voidaan ottaa myös uhrin perheenjäseniä ja muita sukulaisia. Ohjelma koostuu yleensä toimenpiteistä, joilla varmistetaan uhrin henkilökohtainen turvallisuus ja/tai suojellaan hänen omaisuuttaan.

Miten voin vaatia vahingonkorvausta rikoksenteikijältä tai saada korvausta valtiolta?

Maltan lainsäädännön mukaan **vahingonkorvausta** voi vaatia vain nostamalla siviilikanteen siviilituomioistuimessa. Uhri ei siis voi vaatia vahingonkorvausta rikosoikeudenkäynnin puitteissa.

Asiaa käsittelevä tuomioistuin voi kuitenkin joissakin tapauksissa määrätä rikoksenteikijän maksamaan uhrille vahingonkorvauksia. Näin voi käydä seuraavissa tapauksissa:

- Kun tuomioistuin tuomitsee rikoksenteikijän vankeusrangaistukseen, mutta lykkää tuomion täytäntöönpanoa, se voi määrätä, että tekijä maksaa uhrille vahingonkorvausta kaikista rikoksen aiheuttamista vahingoista ja haitoista.
- Kun tuomioistuin tuomitsee rikoksenteikijän ehdolliseen vankeusrangaistukseen (pakkotoimiin ilman vankeutta), se voi määrätä tekijän maksamaan uhrille enintään 1 164,69 euron vahingonkorvauksen.

Henkilö, joka on joutunut väkivaltarikoksen uhriksi 1. tammikuuta 2006 jälkeen, voi hakea **valtion myöntämää taloudellista korvausta**. Lisätietoja tästä aiheesta on Euroopan oikeudellisen verkoston tietosivulla, joka koskee Maltassa rikoksen uhreille maksettavia korvauksia (saataavilla lähiaikoina [englanniksi](#) ja [maltaksi](#)).

Onko rikoksen tekijän ja uhrin välillä mahdollista tehdä sovinto tai aloittaa sovittelu?

Uhrin ja rikoksenteikijän välillä ei ole mahdollista tehdä sovintoa tai aloittaa sovittelua oikeudenkäynnin aikana. Jos uhri kuitenkin jostain syystä haluaa, ettei syytettyä rikoksenteikijää vastaan enää ajeta (uhri on esimerkiksi antanut rikoksenteikijälle anteeksi), hän voi antaa tuomioistuimelle asiaa koskevan ilmoituksen oikeuskäsittelyn aikana. Tuomioistuin ottaa uhrin ilmoituksen huomioon tehdessään päätöstä asiasta.

Kuinka ulkomaalaisen oikeuksia ja etuja suojellaan?

Jos uhri on ulkomaalainen, hänellä on kaikki edellä esitetyt oikeudet. Maltan lainsäädännössä ei säädetä oikeudesta maksuttomaan tulkkaukseen eikä asiakirjojen käännättämiseen oikeudenkäyntivaiheessa. Ulkomaalainen henkilö voi kuitenkin käyttää apunaan tulkkia, jos hän maksaa itse tulkin palkkion.

Jos uhri asuu ulkomailla, häntä voidaan kuulla todistajana puhelimen tai videoneuvottelun välityksellä. Jos uhrin on saatava jokin asiakirja ulkomaille, hänelle lähetetään siitä postitse kopio hänen ymmärtämällään kielellä. Mukaan liitetään selvitys lähetettyyn asiakirjaan liittyvistä uhrin oikeuksista ja velvollisuuksista sekä siitä, miten hän voi saada alkuperäisen asiakirjan.

Lisätietoa:

- rikoslaki – [englanniksi](#) ja [maltaksi](#)
- poliisilaki – [englanniksi](#) ja [maltaksi](#)

- perheväkivaltalaki – [englanniksi](#) ja [maltaksi](#)
- ehdonalaistuomiolaki – [englanniksi](#) ja [maltaksi](#)
- ohjeet rikosvahinkojen korvaamisesta – [englanniksi](#) ja [maltaksi](#)

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 20/12/2016

3 – UHRIN OIKEUDET (ENSIMMÄISEN) OIKEUDENKÄYNNIN PÄÄTTYTTYÄ

oinko hakea muutosta vapauttavaan tuomioon?

Voinko hakea muutosta uudestaan?

#n02Mitä oikeuksia minulla on tuomion tultua lainvoimaiseksi?

Lisätietoa

Voinko hakea muutosta vapauttavaan tuomioon?

Oikeudenkäynnin päätteeksi tuomioistuin antaa vastaajalle langettavan tai vapauttavan tuomion. Jos vastaaja katsotaan syylliseksi, tuomari määrää hänelle rangaistuksen. Maltan lainsäädännön mukaan vain vastaajalla ja ylimmällä syyttäjällä on oikeus hakea rikosasioiden muutoksenhakutuomioistuimesta (*Court of Criminal Appeal*) muutosta langettavaan tai vapauttavaan tuomioon ja/tai rangaistukseen. Jos muutosta on haettu ja uhri on ollut asianomistajana ensimmäisen oikeudenkäynnin aikana, uhrin asianajajalla on kuitenkin oikeus tutkia kaikki muutoksenhakumenettelyyn liittyvät asiakirjat.

Voinko hakea muutosta uudestaan?

Rikosasioiden muutoksenhakutuomioistuimen päätökseen ei voi hakea muutosta.

Mitä oikeuksia minulla on tuomion tultua lainvoimaiseksi?

Uhri saa kopion tuomioistuimen päätöksestä, kun tuomio on tullut lainvoimaiseksi. Jos rikoksentekijä on tuomittu vankeuteen, uhri voi pyytää poliisilta lisätietoja rangaistuksen suorittamiseen liittyvistä ehdoista. Poliisi voi kieltäytyä antamasta tällaisia tietoja, jos ne on luokiteltu luottamuksellisiksi turvallisuussyistä.

Lisätietoa:

- rikoslaki – [englanniksi](#) ja [maltaksi](#)
- poliisilaki – [englanniksi](#) ja [maltaksi](#)
- rikosseuraamuslaki – [englanniksi](#) ja [maltaksi](#)

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 20/12/2016

4 – RIKOKSEN UHREILLE TARJOTTAVA APU JA TUKI

ppogg (tukea tarvitsevien lasten ja perheiden kansallinen sosiaalihuoltovirasto)

Victim Support Malta (rikoksen uhrien tukijärjestö)

Appogg

Appogg-viraston palveluja ovat sosiaalityö, psykologinen neuvonta, apu, tuki ja ohjaus rikoksen uhreille ja erityisesti haavoittuvassa asemassa oleville ryhmille, kuten lapsille ja perheväkivallan uhreille.

Lasten ja tukea tarvitsevien perheiden kansallinen sosiaalihuoltovirasto Appogg

- toimii sosiaaliministeriön alaisuudessa olevan sosiaalipalvelusäätiön (*Foundation for Social Welfare Services of the Ministry of Family and Social Solidarity*) yhteydessä
- tarjoaa jatkuvia palveluja, joihin kuuluvat sosiaalityö, psykologinen neuvonta, apu, tuki ja neuvonta uhreille yleensä ja erityisesti haavoittuvassa asemassa oleville ryhmille, kuten lapsille ja perheväkivallan uhreille
- antaa maksuttomia palveluja, jotka eivät ole sidoksissa rikosentekijän syytteenpanoon ja tuomitsemiseen.

YHTEYSTIEDOT:

Internetsivusto: <http://www.appogg.gov.mt/>

Victim Support Malta

Victim Support Malta (Maltan rikosuhrien tukijärjestö) antaa rikoksen uhreille ammattimaista, riippumatonta, luottamuksellista ja puolueetonta tiedotusta heidän oikeuksistaan sekä heille tarjottavista palveluista ja avusta.

Victim Support Malta

- on poliisista, tuomioistuimista ja muista rikosoikeudellisista viranomaisista riippumaton järjestö
- antaa rikoksen uhreille ammattimaista, riippumatonta, luottamuksellista ja puolueetonta tiedotusta heidän oikeuksistaan sekä heille tarjottavista palveluista ja avusta
- tarjoaa tietoa Maltan rikosoikeusjärjestelmästä ja rikosoikeudellisista menettelyistä
- antaa maksuttomia palveluja riippumatta siitä, onko rikoksesta tehty ilmoitus ja milloin rikos on tapahtunut.

YHTEYSTIEDOT:

Internetsivusto: <http://victimsupport.org.mt/>

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 20/12/2016

Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnissä - Itävalta

Sinua pidetään rikoksen uhrina, jos olet kärsinyt vahinkoa eli olet esimerkiksi loukkaantunut tai omaisuuttasi on vahingoitettu tai varastettu ja kyseinen teko on Itävallan lain mukaan rikos. Rikoksen uhrina sinulla on lain mukaan tiettyjä oikeuksia ennen oikeudenkäyntiä, sen aikana ja sen jälkeen.

Itävallassa rikosoikeudellinen menettely alkaa rikospoliisin tai syyttäjän toimittamalla esitutkinnalla. Kun esitutkinta on valmistunut, syyttäjä voi päättää lopettaa asian käsittelyn, hoitaa asian vaihtoehtoisessa (muussa kuin rikosoikeudellisessa) menettelyssä tai nostaa syytteen tuomioistuimessa. Joistakin rikoksista (ns. *Privatanklagedelikt* eli asianomistajarikos) nostetaan syyte vain, jos uhri sitä vaatii. Tällaisissa tapauksissa ei tehdä esitutkintaa.

Oikeudenkäynnissä tuomioistuin ottaa vastaan todisteita. Rikoksen vakavuuden mukaan asia käsitellään:

- yhden tuomarin kokoonpanossa
- lautamiesoikeudessa (*Schöffensenat*), johon kuuluu rikoksen vakavuuden mukaan yksi tai kaksi ammattituomaria, joskus kahden ammattituomarin lisäksi kaksi maallikkotuomaria; lautamiesoikeus päättää syytetyn syyllisyydestä ja määrää seuraamuksista
- valamiesoikeudessa (*Geschworenengericht*), johon kuuluu kolme ammattituomaria ja kahdeksan maallikkotuomaria (valamiehet). Syytetyn syyllisyydestä päättää valamiehistö. Seuraamusten määrittämisestä päättävät valamiehistö ja ammattituomarit yhdessä.

Rikoksen uhrilla voi olla erittäin tärkeä rooli rikosoikeudenkäynnissä. Uhrilla on erilaisia oikeuksia. Hän voi osallistua oikeudenkäyntiin ilman mitään muuta oikeudellista asemaa, minkä lisäksi hän voi myös ajaa siviilikannetta asianomistajana tai nostaa syytteen toissijaisen syyteoikeuden nojalla.

Tarvittavat tiedot löytyvät alla olevien linkkien kautta

[☞ 1 - Rikoksen uhrin oikeudet](#)

[☞ 2 - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana](#)

[☞ 3 - Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnin jälkeen](#)

[☞ 4 - Korvaus](#)

[☞ 5 - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua](#)

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 10/12/2018

1 - Rikoksen uhrin oikeudet

Mitä tietoja saan rikoksen jälkeen viranomaisilta (esimerkiksi poliisilta ja syyttäjältä) jo ennen rikosilmoituksen tekemistä?

Ennen rikosilmoituksen tekemistä voit hankkia tietoa oikeuksistasi Itävallan oikeusministeriön verkkosivustolta ([☞ täältä](#)) tai uhrien neuvontapuhelimen (*Opfernotruf*) verkkosivustolta tai puhelinpalvelusta (numerosta 0800 112 112 tai [☞ täältä](#)).

Rikoksen uhrina sinulla on oikeus saada viranomaisilta tietoa oikeuksistasi. Tietoa on annettava esitutkintavaiheen alussa. Jos olet oikeutettu rikoksen uhreja tukijärjestön tarjoamiin uhrien tukipalveluihin, saat tiedon siitä ennen ensimmäistä kuulemistä.

Kuultavaksi kutsussa on myös tietoa uhrien tukipalveluihin sisältyvästä tuesta sekä uhrien tukijärjestöjen osoitteet. Lisäksi sinulle tiedotetaan oikeudestasi ottaa mukaan luotettu henkilö.

Jos olet seksuaalirikoksen tai lähisuhdeväkivallan uhri tai alaikäinen, sinun katsotaan olevan erityisen suojelun tarpeessa ja sinulla on silloin lisäoikeuksia. Ennen kuulemistä ja lausunnon antamista sinulle tiedotetaan, että

- sinua kuulee samaa sukupuolta oleva henkilö, jos se on mahdollista.
- voit kieltäytyä vastaamasta esimerkiksi seksuaalirikoksen yksityiskohtia koskeviin kysymyksiin, jos ne ovat mielestäsi kohtuuttomia. Sinut voidaan kuitenkin velvoittaa antamaan lausunto, jos lausunnonasi on erityistä merkitystä asian kannalta.
- sinua kuullaan esitutkinnassa ja oikeudenkäynnissä hienotunteisesti.
- oikeuskäsittely voidaan järjestää suljetuin ovin.
- saat tiedon rikosentekijän karkaamisesta tai vapauttamisesta vankilasta.
- sinulla on oikeus pyytää luotettu henkilö mukaan kuulemiseen.

Lisätietoa on rikoksen uhrien tukijärjestöjenesitteissä, joita saat poliisilta. Tietoa oikeuksistasi annetaan myös suullisesti.

En asu siinä EU:n jäsenvaltiossa, jossa rikos tapahtui (EU:n kansalaiset ja muut kuin EU:n kansalaiset). Miten oikeuksiani suojellaan?

Rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä neuvoston puitepäätöksen 2001/220/YOS korvaamisesta 25. lokakuuta 2012 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi takaa, että uhreilla on samat oikeudet kaikissa EU:n jäsenvaltioissa. Nämä oikeudet eivät riipu uhrin kansalaisuudesta.

Jotta rikosilmoituksen tekeminen olisi helpompaa tilanteissa, joissa rikos on tapahtunut toisessa EU:n jäsenvaltiossa, syyttäjän on toimitettava samassa maassa asuvan uhrin rikosilmoitukset toisen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle.

Uhrilla on myös oikeus maksuttomiin käännöspalveluihin rikosoikeudellisessa menettelyssä.

Mitä tietoja saan, kun teen rikosilmoituksen?

Rikoksen uhrina sinun on saatava viipymättä seuraavat tiedot oikeuksistasi:

- oikeutesi rikosoikeudellisessa menettelyssä
- rikoksen uhrien tukijärjestöjen yhteystiedot sekä niiden tarjoamat palvelut
- mahdollisuus vaatia vahingonkorvausta rikoksesta epäillyltä
- mahdollisuus saada korvausta valtiolta.

Jos olet oikeutettu rikoksen uhrien tukijärjestön tarjoamiin [uhrien tukipalveluihin](#), saat tiedon siitä ennen ensimmäistä kuulemistä. Kuultavaksi kutsussa on myös tietoa uhrien tukipalveluihin sisältyvästä tuesta sekä uhrien tukijärjestöjen osoitteet. Lisäksi sinulle tiedotetaan oikeudestasi ottaa mukaan luotettu henkilö. Lisätietoa on rikoksen uhrien tukijärjestöjen esitteissä, joita saat poliisilta. Tietoa oikeuksistasi annetaan myös suullisesti.

Jos seksuaalista koskemattomuuttasi on loukattu, sinulla on oikeus saada tieto seuraavista oikeuksista ennen kuulustelua ja lausunnon antamista:

- sinua kuulustelee samaa sukupuolta oleva henkilö, jos se on mahdollista.
- voit kieltäytyä vastaamasta seksuaalirikoksen yksityiskohtia koskeviin kysymyksiin, jos ne ovat mielestäsi kohtuuttomia. Sinut voidaan kuitenkin velvoittaa antamaan lausunto, jos lausunnonasi on erityistä merkitystä asian kannalta.
- sinua kuullaan esitutkinnassa ja oikeudenkäynnissä hienotunteisesti.
- oikeuskäsittely voidaan järjestää suljetuin ovin.

Kun olet tehnyt rikosilmoituksen, saat kirjallisen vahvistuksen siitä. Vahvistuksessa on asianumero. Jos haluat keskustella asiaa hoitavan poliisin kanssa, soita asiasta vastaavalle poliisiasemalle ja ilmoita saamasi asianumero. Poliisin asianumeron avulla voit ottaa yhteyttä myös asiaasi käsittelevään syyttäjään.

Syyttäjä tiedottaa sinulle menettelyn keskeisistä vaiheista. Näin saat tietää, jos tutkinta lopetetaan tai jos on todennäköistä, että asiassa päätetään tavanomaisen rikosoikeudenkäynnin korvaavista vaihtoehtoisista menettelyistä (*Diversio*). Lisäksi sinulla on oikeus tutustua asiaasi koskevaan asiakirja-aineistoon.

Tuomioistuimien ilmoittaa sinulle oikeuskäsittelyn ajan ja paikan pyynnöstä tai siinä tapauksessa, että esiinnyt asianomistajana (*Privatbeteiligter*).

Saat viranomaisilta tiedon epäillyn vapauttamisesta tai karkaamisesta tutkintavankeudesta, jos olet joutunut lähisuuhdeväkivallan tai tahallisen väkivallan uhriksi tai vakavan uhkauksen kohteeksi, jos seksuaalista koskemattomuuttasi on loukattu, jos henkilökohtaista riippuvuuttasi on käytetty hyväksi tällaisen rikoksen yhteydessä tai jos olet erityisen suojelun tarpeessa. Muissa rikoksissa saat tiedon epäillyn vapauttamisesta tai karkaamisesta vain pyynnöstä. Poliisin tai syyttäjän antamissa tiedoissa on esitettävä vapauttamisen perustelut sekä ilmoitettava rikoksesta epäillylle mahdollisesti määrätyistä lievemmistä seuraamuksista.

Saat pyynnöstä viipymättä tiedon myös rikosentekijän karkaamisesta tai vapauttamisesta vankeudesta sekä ensimmäisestä valvomattomasta poistumisesta vankilasta. Lisäksi sinulle ilmoitetaan, kun karannut vanki on saatu kiinni. Jos rikosentekijälle määrätään vapauttamisen yhteydessä seuraamuksia uhrin suojelemiseksi, saat tiedon niistä.

Onko minulla oikeus maksuttomiin tulkkaus- tai käännöspalveluihin (asioidessani poliisin ja muiden viranomaisten kanssa tai esitutkinnan ja oikeudenkäynnin yhteydessä)?

Jos saksan kielen taitosi ei ole riittävä, sinulla on oikeus maksuttomaan tulkkaukseen kuulemisen tai oikeuskäsittelyn aikana. Lisäksi sinulla on oikeus saada käännös keskeisistä asiakirjoista.

Uhrien tukipalveluihin kuuluvat myös Itävallan oikeusministeriön (*Bundesministerium für Justiz*) rahoittamat käännöspalvelut.

Miten viranomaiset varmistavat, että ymmärrän kaiken ja tulen ymmärretyksi (esimerkiksi lapset ja vammaiset)?

Oikeuksista on tiedotettava ja kysymykset on esitettävä aina ymmärrettävällä tavalla. Viranomaisten on siksi otettava huomioon uhrin tarpeet ja kyvyt antaessaan tietoa ja esittäessään kysymyksiä. Uhrilta kysytään lopuksi, onko hän ymmärtänyt kaiken.

Jos saksan kielen taitosi ei ole riittävä, sinulla on oikeus maksuttomaan tulkkaukseen kuulemisen tai oikeuskäsittelyn aikana. Lisäksi sinulla on oikeus saada käännös keskeisistä asiakirjoista.

Kuuroille tai mykälle uhrille on järjestettävä viittomakielen tulkki. Tarvittaessa voidaan viestiä myös kirjallisesti tai muulla sopivalla tavalla.

Mahdolliset rajoitteet otetaan huomioon myös arvioitaessa erityistä suojelutarvetta, johon liittyy erityisiä oikeuksia. Oikeus oikeusapuun voi kompensoida tällaisia rajoitteita.

Rikoksen uhrien auttaminen

Mistä uhri saa apua?

Voit kääntyä rikoksen uhrien tukijärjestön puoleen. Erityisiä tukijärjestöjä on perustettu lähisuhdevallan ja vainon uhreille, ihmiskaupan uhreille sekä nuorille rikoksen uhreille. Itävallan oikeusministeriön rahoittama maksuton uhrien neuvontapuhelin *Opfer notruf* (0800 112 112 ja <http://www.opfer-notruf.at/>) auttaa löytämään sopivan tukijärjestön. Palvelu on käytettävissä ympäri vuorokauden.

Tiettyjen rikosten uhreilla on oikeus uhrien tukipalveluihin (*Prozessbegleitung*).

Lähisuhdeväkivallan tai vainon uhreja auttaa esimerkiksi lähisuhdeväkivallan torjuntakeskus (*Interventionsstelle gegen Gewalt in der Familie*) tai väkivallan uhrien tukikeskus (*Gewaltschutzzentrum*). Poliisi ilmoittaa määräämistään lähestymiskiellosta paikalliselle lähisuhdeväkivallan torjuntakeskukselle tai väkivallan uhrien tukikeskukselle. Keskuksen työntekijä ottaa sen jälkeen yhteyttä uhriin ja tarjoaa apua, johon kuuluu muun muassa turvallisuussuunnitelman laatiminen, oikeudellinen neuvonta (etenkin turvaamistoimen hakemista varten) ja psykososiaalinen tuki.

Voit myös ottaa suoraan yhteyttä lähisuhdeväkivallan torjuntakeskukseen tai väkivallan uhrien tukikeskukseen jo ennen poliisin toimia tai rikosilmoitusta.

Ohjaako poliisi minut automaattisesti uhreille tarjottavan avun piiriin?

Jos olet lähisuhdeväkivallan tai vainon uhri, saat apua esimerkiksi lähisuhdeväkivallan torjuntakeskuksesta tai väkivallan uhrien tukikeskuksesta. Jos poliisi on määrännyt lähestymiskiellon, siitä ilmoitetaan paikalliselle lähisuhdeväkivallan torjuntakeskukselle tai väkivallan uhrien tukikeskukselle. Keskuksen työntekijä ottaa sen jälkeen yhteyttä sinuun ja tarjoaa apua, johon kuuluu muun muassa turvallisuussuunnitelman laatiminen, oikeudellinen neuvonta (etenkin turvaamistoimen hakemista varten) ja psykososiaalinen tuki.

Muissa tapauksissa sinun on otettava itse yhteyttä haluamaasi uhrien tukijärjestöön.

Miten yksityisyyttäni suojataan?

Rikoksen uhrina sinulla on monia oikeuksia, jotka turvaavat yksityisyytesi suojan parhaalla mahdollisella tavalla, vaikka oikeudenkäynteihin sovelletaankin julkisuusperiaatetta.

Yksityisyyttä suojaa esimerkiksi oikeus ilmoittaa tiedoksiantoja varten toinen osoite kotiosoitteen sijaan. Tuomioistuimen on myös huolehdittava henkilötietojesi salassa pysymisestä esiintyessäsi todistajana.

Asiakirja-aineiston julkaiseminen sekä televisiointi, radiointi, videointi ja valokuvaaminen oikeuskäsittelyn aikana on kiellettyä.

Oikeudenkäynnin julkisuudesta voidaan poiketa, jos se on välttämätöntä uhrien ja todistajien yksityisyyden suojaamiseksi.

Jos olet seksuaalirikoksen uhri, sinulla on oikeus kieltäytyä kertomasta tiettyjä teon yksityiskohtia. Tämä pätee kuitenkin vain, jos kyseisillä yksityiskohtilla ei ole erityistä merkitystä asian käsittelyn kannalta. Poikkeustapauksessa voit antaa lausunnon nimettömänä, jos henkilöllisyytesi paljastuminen voi aiheuttaa vakavaa vaaraa sinulle tai muille henkilöille. Todistajanlausunnon voi antaa tuomioistuimessa jopa tunnistamattomaksi naamioituneena (kasvojen ilmeiden on kuitenkin oltava nähtävissä).

Onko minun tehtävä rikosilmoitus ennen kuin voin saada rikoksen uhreille tarjottavaa apua?

Uhrien tukipalvelujen saaminen ei edellytä rikosilmoituksen tekemistä. Voit siis kääntyä rikoksen uhrien tukijärjestön puoleen jo ennen kuin olet tehnyt rikosilmoituksen. Tukijärjestö voi tarvittaessa auttaa rikosilmoituksen tekemisessä.

Myös uhrien neuvontapuhelimen (*Opfernotruf*, +0800 112 112) palvelut ovat käytettävissä, vaikka rikosilmoitusta ei olisi tehty.

Vaarassa olevien henkilöiden suojeleminen

Millaista suojaa on saatavissa?

Todistajaa voidaan suojella eri tavoin, ja suojan taso vaihtelee uhkaavan vaaran mukaan. Poliisin vastuulla olevaan todistajansuojeluun kuuluu ennaltaehkäisy- ja torjuntatoimenpiteitä, esimerkiksi tehostettu partiointi, todistajan vartiointi tai toisen asunnon järjestäminen. Laajimpana suojaajärjestelyinä on todistajansuojeluohjelmaan osallistuminen.

Mistä saan suojaa?

Todistajien ja uhrien henkilökohtaisesta suojelusta vastaavat turvallisuusviranomaiset.

Rikoksen uhrien tukijärjestöt tarjoavat tukea ja neuvontaa. Erityisiä tukijärjestöjä on perustettu lähisuhdeväkivallan ja vainon uhreille, ihmiskaupan uhreille sekä nuorille rikoksen uhreille. Itävallan oikeusministeriön rahoittama maksuton uhrien neuvontapuhelin *Opfernotruf* (0800 112 112 ja <http://www.opfer-notruf.at/>) auttaa löytämään sopivan tukijärjestön. Palvelu on käytettävissä ympäri vuorokauden.

Tutkiiko joku, voiko rikosentekijä aiheuttaa minulle muuta vahinkoa?

Jos asian käsittelyn aikana ilmenee uusia seikkoja (esimerkiksi rikoksen uhrien tukijärjestön ilmoituksen perusteella), syyttäjän tai tuomioistuimen on vahvistettava muuttunut arvio ja myönnettävä sinulle erityisestä suojelutarpeesta johtuvat oikeudet.

Tutkiiko joku, voivatko rikosoikeusviranomaiset aiheuttaa minulle vahinkoa (esitutinnan ja oikeudenkäynnin yhteydessä)?

Rikospoliisin, syyttäjän ja tuomioistuimen on otettava uhrin oikeudet, edut ja erityiset suojelutarpeet asianmukaisesti huomioon. Kaikkien rikosoikeudellisessa menettelyssä mukana olevien viranomaisten on kohdeltava uhria ihmisarvoisella tavalla ja kiinnitettävä huomiota hänen yksityisen elämänsä suojeluun. Uhrin eduista on huolehdittava myös niin, että pyritään estämään hänelle rikosoikeudellisesta menettelystä aiheutuvat vahingot. Uhrilla on tätä varten erityisoikeuksia, muun muassa oikeus tulla kuulluksi hienotunteisesti, oikeudenkäynnin järjestäminen suljetuin ovin ja uhrin valokuvien tai henkilötietojen levityskielto.

Millaista suojaa erityisen suojelun tarpeessa olevat uhrin voivat saada?

Seksuaalirikosten uhrin, lähisuhdeväkivallan uhrin ja kaikki alaikäiset uhrin tarvitsevat aina erityistä suojelua.

Kaikki muut uhrin voivat olla erityisen suojelun tarpeessa ikänsä, psyykkisen tai fyysisen terveydentilansa sekä rikoksen laadun ja siihen liittyvien erityisolosuhteiden vuoksi.

Erityisen suojelun tarpeessa olevalla uhrilla on (kaikille uhreille kuuluvien oikeuksien lisäksi) oikeus tulla mahdollisuuksien mukaan samaa sukupuolta olevan henkilön kuulemaksi esitutkinnassa. Lisäksi hän saa kieltäytyä vastaamasta kysymyksiin rikoksen yksityiskohdista, jos niistä kertominen on hänen mielestään kohtuutonta, sekä kysymyksiin yksityiseen elämänsäpiiriin kuuluvista asioista. Tutkinnassa ja oikeudenkäynnissä erityisen suojelun tarpeessa olevaa uhria kuullaan pyynnöstä erityistä hienotunteisuutta noudattaen. Hän voi pyytää, että oikeudenkäynti järjestetään suljetuin ovin. Lisäksi hän voi aina ottaa luotetun henkilön mukaan kuulemiseen.

Jos epäilty vapautuu tai karkaa väliaikaisesta säilöönnotosta (*Verwahrungshaft*) tai tutkintavankeudesta, siitä on ilmoitettava viipymättä erityisen suojelun tarpeessa olevalle uhrille. Lisäksi hänelle ilmoitetaan pyynnöstä rikosentekijän karkaamisesta tai vapauttamisesta vankeudesta sekä ensimmäisestä valvomattomasta poistumisesta vankilasta.

Olen alaikäinen. Onko minulla erityisiä oikeuksia?

Alaikäiset uhrin tarvitsevat aina erityistä suojelua.

Alaikäisellä uhrilla on oikeus mahdollisuuksien mukaan tulla samaa sukupuolta olevan henkilön kuulemaksi esitutkinnassa. Lisäksi hän saa kieltäytyä vastaamasta kysymyksiin rikoksen yksityiskohdista, jos niistä kertominen on hänen mielestään kohtuutonta, sekä kysymyksiin yksityiseen elämänsäpiiriin kuuluvista asioista. Tutkinnassa ja oikeudenkäynnissä erityisen suojelun tarpeessa olevaa uhria kuullaan pyynnöstä erityistä hienotunteisuutta noudattaen. Jos alaikäisen uhrin seksuaalista koskemattomuutta on loukattu, häntä on aina kuultava erityistä hienotunteisuutta noudattaen. Hän voi pyytää, että oikeudenkäynti järjestetään suljetuin ovin. Lisäksi hän voi aina ottaa luotetun henkilön mukaan kuulemiseen.

Jos epäilty vapautuu tai karkaa väliaikaisesta säilöönnotosta tai tutkintavankeudesta, siitä on ilmoitettava viipymättä erityisen suojelun tarpeessa olevalle uhrille. Lisäksi hänelle ilmoitetaan pyynnöstä rikosentekijän karkaamisesta tai vapauttamisesta vankeudesta sekä ensimmäisestä valvomattomasta poistumisesta vankilasta.

Perheenjäseneni on joutunut henkirikoksen uhriksi. Mitä oikeuksia minulla on?

Jos aviopuolisosi tai rekisteröity kumppanisi, avopuolisosi, lapsesi, vanhempasi tai isovanhempasi, lapsenlapsesi, sisaresi, veljesi tai muu elatusvelvollinen on kuollut rikoksen uhrina, sinulla on oikeus uhrien tukipalveluihin. Sama pätee, jos joku muu sukulaisesi on kuollut rikoksen uhrina ja olet ollut rikoksen todistajana.

Jos henkilö, jonka on lain mukaan huolehdittava elatuksestasi, kuolee rikoksen uhrina, sinulla on voi olla oikeus rikosuhrilain (*Verbr echensofpergesetz*) mukaiseen tukeen. Itävallan sosiaali- ja vammaisasioiden virasto (*Bundesamt für Soziales und Behindertenwesen*) päättää tällaisen tuen myöntämisestä.

Perheenjäseneni on joutunut rikoksen uhriksi. Mitä oikeuksia minulla on?

Jos aviopuolisosi tai rekisteröity kumppanisi, avopuolisosi, lapsesi, vanhempasi tai isovanhempasi, lapsenlapsesi, sisaresi, veljesi tai muu elatusvelvollinen on joutunut väkivallan tai seksuaalirikoksen uhriksi tai vakavan uhkauksen kohteeksi, sinulla on oikeus uhrien tukipalveluihin.

Voinko käyttää sovittelupalveluja? Millä edellytyksellä? Olenko turvassa sovittelun aikana?

Poliisin, syyttäjän tai tuomarin on otettava etusi huomioon ja tiedotettava asian käsittelyn aikana myös vaihtoehtoisista mahdollisuuksista lopettaa menettely, jos kyse on lievistä tai keskivakavasta rikoksesta (*Diversion*). Kun syyttäjä ottaa huomioon vaihtoehtoisen ratkaisun, hänen on varattava sinulle tilaisuus ottaa kantaa asiaan, jos se on tarpeen oikeuksiesi ja etujesi puolustamiseksi, erityisesti vahinkojen hyvittämiseksi.

Syyttäjä voi pyytää sovitteluun erikoistuneen organisaation koulutettua sovittelijaa auttamaan rikoksesta epäiltyä ja uhria sovintoon pääsemisessä. Sovittelu voidaan aloittaa vain uhrin suostumuksella. Tämä ei kuitenkaan päde, jos uhri kieltäytyy sovittelusta ja kieltäytymisen syyt eivät ole hyväksyttäviä rikosoikeudellisessa menettelyssä. Jos rikoksesta epäilty on alle 18-vuotias, uhrin suostumusta ei tarvita.

Rikoksen uhri voi halutessaan osallistua sovitteluun, ja hänen etunsa otetaan siinä huomioon. Uhria pyydetään ottamaan kantaa asiaan, jos se on hänen etunsa mukaista, erityisesti vahinkojen hyvittämistä koskevan oikeuden puolustamiseksi.

Uhrilla on oikeus ottaa luotettu henkilö mukaan sovitteluun, ja hänen on saatava mahdollisimman pian tietoa oikeuksistaan ja sopivista uhrien tukijärjestöistä.

Mistä löydän lain, jossa säädetään oikeuksistani?

Uhrin oikeuksista rikosoikeudellisessa menettelyssä säädetään rikosprosessilaissa (*Strafprozessordnung, StPO*). Se ja kaikki muut lait löytyvät maksutta seuraavasta linkistä: [Rechtsinformationssystem des Bundes](#).

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 10/12/2018

2 - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana

Iten voin tehdä rikosilmoituksen?

Jos joudut rikoksen uhriksi, voit tehdä rikosilmoituksen millä tahansa poliisiasemalla tai syyttäjälle.

Rikosilmoituksen voi tehdä suullisesti tai kirjallisesti, ja siihen vaaditaan allekirjoituksesi. Myös joku toinen voi tehdä ilmoituksen puolestasi. Ilmoituksen yhteydessä on suositeltavaa – mutta ei pakko – antaa omat henkilötietosi (myös osoite, josta olet tavoitettavissa) sekä ilmoituksen tekijän henkilötiedot.

Lisäksi on hyvä esittää mahdollisuuksien mukaan todisteita sekä tietoja epäillystä henkilöstä, sillä se helpottaa rikoksen esitutkintaa olennaisesti.

Poliisilla on tietojen kirjaamista varten erillinen (yleensä sähköinen) lomake. Rikoksesta antamasi tiedot ovat tämän jälkeen osa asiaa koskevaa asiakirja-aineistoa.

Rikosilmoituksen voi tehdä millä tahansa poliisiasemalla tai suoraan syyttäjälle.

Ilmoituksen voi tehdä saksaksi sekä alueellisilla virallisilla kielillä.

Jos et osaa riittävästi saksaa tai muuta virallista kieltä, sinulla on oikeus saada tulkki avuksesi.

Tietyissä rikoksissa (esimerkiksi väkivalta- tai seksuaalirikoksissa) voit pyytää rikoksen uhrien tukijärjestöä auttamaan rikosilmoituksen tekemisessä.

Rikosilmoituksen tekemiselle ei ole virallista määräaika. Poliisi, syyttäjät ja tuomioistuimet eivät voi kuitenkaan enää tutkia asiaa, kun tietty laissa säädetty määräaika on kulunut umpeen. Kyseisen määräajan pituus riippuu kyseessä olevasta rikoksesta (vanhentumisajat).

Lainvalvontaviranomaisten on aloitettava esitutkinta saatuaan tiedon oletetusta rikoksesta (poikkeuksena asianomistajarikokset).

Miten saan tietää asian etenemisestä?

Kun olet tehnyt rikosilmoituksen, saat kirjallisen vahvistuksen siitä. Vahvistuksessa on asianumero. Jos haluat keskustella asiaa hoitavan poliisin kanssa, ota yhteyttä asiasta vastaavaan poliisiasemaan ja ilmoita saamasi asianumero.

Jos lähetät kirjallisen rikosilmoituksen poliisille tai syyttäjälle, sinun on tiedusteltava asianumeroa. Rikoksen uhrien tukijärjestöt auttavat asianumeron selvittämisessä.

Sinulla on oikeus tutustua rikosta koskevaan asiakirja-aineistoon. Tämä oikeus voidaan evätä tai sitä voidaan rajoittaa vain, jos asiakirja-aineistoon tutustuminen voi vaarantaa esitutkinnan tai vaikuttaa antamaasi todistajalausuntoon.

Syyttäjä tiedottaa sinulle menettelyn keskeisistä vaiheista. Näin saat tietää, jos tutkinta lopetetaan tai jos on todennäköistä, että asiassa päätetään tavanomaisen rikosoikeudenkäynnin korvaavista vaihtoehtoisista menettelyistä (*Diversio*).

Voinko saada oikeusapua (esitutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana)? Millä edellytyksellä?

Asianajaja, rikoksen uhrien tukijärjestöt työntekijä tai joku muu sopiva henkilö voi tukea ja edustaa sinua asioinnissa lainvalvontaviranomaisten kanssa.

Jos olet oikeutettu uhrien oikeudellisiin tukipalveluihin (*juristische Prozessbegleitung*), asianajajat sekä rikoksen uhrien tukijärjestöt tarjoavat maksutta apua oikeuksiesi käyttämiseksi rikosprosessissa. Uhrien tukipalveluihin ovat oikeutettuja henkilöt, jotka ovat joutuneet tahallisen väkivallan tai vakavan uhkauksen kohteeksi, joiden seksuaalista koskemattomuutta on loukattu tai joiden henkilökohtaista riippuvuutta on käytetty hyväksi tällaisen rikoksen yhteydessä. Tukea saavat myös henkirikoksen uhrin lähiomaiset ja rikoksen todistajina olleet omaiset. Tukipalvelujen saannin edellytyksenä on, että ne ovat tarpeen uhrin oikeuksien puolustamiseksi. Tarpeellisuuden varmistaa uhrien tukijärjestö.

Yksityisoikeudellisen vaatimuksen esittänyt asianomistaja (*Privatbeteiligter*), joka ei ole oikeutettu uhrien tukipalveluihin, voi hakea tuomioistuimelta maksutonta oikeusapua. Tuomioistuimet hyväksyvät hakemuksen, jos se pitää oikeudellista edustajaa tarpeellisena (etenkin myöhemmän siviilikanteen välttämiseksi) ja jos uhri on vähävarainen ja edustajan palkkion maksaminen vaarantaisi hänen toimeentulonsa.

Voinko hakea korvausta kuluistani (osallistuminen esitutkintaan/oikeudenkäyntiin)? Millä edellytyksellä?

Edestakaisesta matkasta syyttäjän luo, tuomioistuimeen tai kuulemispaikkaan aiheutuneet kulut korvataan. Lisäksi korvataan ajanhukka, jos siitä on aiheutunut taloudellista vahinkoa. Jos joudut todistajana yöpymään toisella paikkakunnalla, siitä aiheutuneet majoitus- ja ruokailukulut korvataan tiettyyn enimmäismäärään saakka. Korvaushakemus on esitettävä 14 päivän kuluessa.

Voinko valittaa, jos tutkinta lopetetaan eikä asiassa nosteta syytettä?

Sinulle on ilmoitettava, jos syyttäjä tekee syyttämättä jättämispäätöksen. Sen jälkeen voit 14 päivän kuluessa pyytää syyttäjää perustelemaan päätöksensä. Lisäksi voit esittää asian käsittelyn jatkamista, jos

- lakia on rikottu tai sovellettu virheellisesti
- käsittelyn lopettamispäätöksen perustana olevien tosiseikkojen paikkansapitävyyttä voidaan perustellusti epäillä
- asiassa esitetään käsittelyn jatkamista puoltavia uusia tosiseikkoja tai todisteita.

Hakemus on esitettävä 14 päivän kuluessa siitä, kun syyttäjä on ilmoittanut syyttämättä jättämisestä tai toimittanut sitä koskevan päätöksensä perustelut. Jos et ole saanut tietoa syyttämättä jättämispäätöksestä tämän ajan kuluessa, määräaika pitenee kolmeen kuukauteen päätöksen tekemisestä. Käsittelyn jatkamista koskeva hakemus on esitettävä syyttäjälle.

Jos syyttäjä pitää hakemusta perusteltuna, asian käsittely jatkuu. Muussa tapauksessa syyttäjän on laadittava lausunto asiasta ja toimitettava se yhdessä asiakirja-aineiston kanssa tuomioistuimen päätettäväksi. Jos tuomioistuimet hyväksyvät hakemuksen, syyttäjän on jatkettava asian käsittelyä. Muuten hakemus hylätään.

Käsittelyn jatkamista ei voi hakea, jos syyttäjä päättää syytteen nostamisen sijaan tavanomaisen rikosoikeudenkäynnin korvaavista vaihtoehtoisista menettelyistä.

Jos syyte on nostettu mutta syyttäjä luopuu syytteestä, sinulla on tietyn edellytyksin toissijainen syyteoikeus. Edellytyksenä on, että olet asianomistaja (*Privatbeteiligter*) ja ilmoitat ajavasi syytettä toissijaisen syyteoikeuden nojalla (*Subsidiarankläger*).

Voinko osallistua oikeudenkäyntiin?

Voit osallistua oikeudenkäyntiin rikoksen uhrina. Sinut kutsutaan oikeuteen vain, jos sinun on annettava todistajanlausunto. Uhri on velvollinen noudattamaan kuulemiskutsua vain, jos hän esiintyy todistajana.

Jos käytät uhrien tukipalveluja, niitä tarjoava järjestö ilmoittaa sinulle oikeuskäsittelyn ajankohdat.

Jos sinua on kuultu esitutkinnan aikana ja kuuleminen on videoitu (*kontradiktorische Vernehmung*), oikeudenkäynnin ajankohta ilmoitetaan vain pyynnöstä. Jos olet asianomistajana, ajat syytettä toissijaisen syyteoikeuden nojalla tai olet nostanut siviilikanteen (*Privatankläger*), saat tietää suulliselle käsittelylle vahvistetut ajankohdat hyvissä ajoin. Oikeuskäsittelyn julkisuudesta riippumatta sinulla on uhrina läsnäolo-oikeus ja oikeus ottaa mukaan luotettu henkilö (asianajaja, rikoksen uhrien tukijärjestön työntekijä tai joku muu). Lisäksi sinulla on oikeus esittää kysymyksiä syytetyille tai muille todistajille ja asiantuntijoille sekä ilmoittaa vahingonkorvausvaatimuksesi.

Asianomistajana (*Privatbeteiligter*) voit halutessasi jäädä pois oikeuskäsittelystä. Jos taas olet nostanut siviilikanteen (*Privatankläger*) etkä saavu oikeuskäsittelyyn, tuomioistuimien olettaa, ettet ole enää kiinnostunut tuomiosta, ja sen on lopetettava asian käsittely.

Jos et puhu saksaa (tai muuta virallista kieltä), sinulla on oikeus maksuttomiin tulkkipalveluihin oikeuskäsittelyn aikana.

Mikä on virallinen roolini oikeudellisessä järjestelmässä? Onko rooli määrätty vai voinko valita seuraavien roolien välillä: uhri, todistaja, asianomistaja (*Zivilpartei*) tai siviilikanteen nostaja (*Nebenkläger*)?

Olet uhri, jos lakisääteiset edellytykset täyttyvät. Uhrin asemassa ovat

- henkilöt, jotka ovat joutuneet tahallisen väkivallan tai vakavan uhkauksen kohteeksi, joiden seksuaalista koskemattomuutta ja itsemääräämisoikeutta on loukattu tai joiden henkilökohtaista riippuvuutta on käytetty hyväksi tällaisen rikoksen yhteydessä
- henkirikoksen uhrin aviopuoliso, rekisteröity kumppani, avopuoliso, sukulaiset suoraan ylenevässä tai alenevässä polvessa, veli tai sisar ja muut huollettavat sekä rikoksen todistajina olleet muut sukulaiset
- kaikki muut, jotka ovat kärsineet vahinkoa rikoksen vuoksi tai joiden rikosoikeudella suojeltavia etuja on muuten vahingoitettu.

Olet todistaja, jos olet tehnyt rikosprosessin kannalta olennaisia havaintoja. Havaintojen olennaisuuden ratkaisevat esitutkinnassa poliisi ja syyttäjä, oikeudenkäynnissä puolestaan tuomioistuimien.

Saat itse päättää, esitätkö rikosoikeudellisen menettelyn yhteydessä yksityisoikeudellisen vaatimuksen (asianomistajana).

Jos syytteestä luovutaan, saat päättää myös, ajatko itse syytettä toissijaisen syyteoikeuden nojalla.

Mitä oikeuksia ja velvollisuuksia rooliini kuuluu?

Uhrina sinulla on oikeus edellyttää, että kaikki viranomaiset kohtelevat sinua menettelyn aikana ihmisarvoisella tavalla ja kiinnittävät huomiota yksityisen elämänpiiriisi suojeluun. Oikeutesi, etusi ja erityiset suojelutarpeesi on otettava asianmukaisesti huomioon. Kaikille uhreille on tiedotettava mahdollisimman varhain heidän oikeuksistaan ja mahdollisuuksistaan saada apua ja korvausta.

Tehdystä rikosilmoituksesta on toimitettava pyynnöstä vahvistus.

Jokaisella uhrilla on oikeus käyttää edustajaa ja saada neuvontaa. Edustajana ja neuvonantajana voi toimia asianajaja, rikoksen uhrien tukijärjestön työntekijä tai muu sopiva henkilö. Jos sinulla on oikeus oikeudellisiin tukipalveluihin, oikeudellisten tukipalvelujen tarjoaja edustaa sinua menettelyssä.

Jos et täytä oikeudellisten tukipalvelujen saannin ehtoja mutta haluat, että asianajaja edustaa sinua asianomistajana, voit tietyn edellytyksin hakea oikeusapua.

Todistajana sinut vapautetaan todistamisvelvollisuudesta, jos todistaminen saattaa johtaa syytteen nostamiseen perheenjäsenäsi vastaan. Tähän oikeuteen ei voi kuitenkaan vedota, jos olet täysi-ikäinen ja vaadit asianomistajana vahingonkorvausta rikosoikeudellisen menettelyn yhteydessä.

Voit kieltäytyä vastaamasta yksittäisiin kysymyksiin, jos

- vastaaminen aiheuttaa sinulle häpeää tai saattaa aiheuttaa välitöntä ja huomattavaa taloudellista vahinkoa
- vastaus liittyy yksityiseen elämänpiiriisi tai toisen henkilön yksityiseen elämänpiiriin
- seksuaalirikoksen yksityiskohtia koskevat kysymykset ovat mielestäsi kohtuuttomia.

Sinut voidaan kuitenkin velvoittaa antamaan lausunto, jos lausunnollasi on erityistä merkitystä asian käsittelyn kannalta.

Jos kuulemisessa on läsnä muita henkilöitä, henkilötietojesi salassa pysyminen on varmistettava. Voit ilmoittaa kotiosoitteesi sijaan jonkin muun osoitteen, jossa olet viranomaisten tavoitettavissa.

Sinulla on oikeus tutustua asiakirja-aineistoon, jos se on etujesi mukaista. Voit myös pyytää maksua vastaan kopion asiakirjoista.

Jos olet joutunut lähisuhdeväkivallan tai tahallisen väkivallan uhriksi tai vakavan uhkauksen kohteeksi tai jos seksuaalista koskemattomuuttasi on loukattu, sinun on saatava tieto epäillyn vapauttamisesta väliaikaisesta säilöönnotosta (*Verwahrungshaft*) tai tutkintavankeudesta. Jos taas olet joutunut jonkin muun rikoksen uhriksi, saat pyynnöstä tiedon rikoksentehtäjän vapauttamisesta vankeudesta.

Sinulle on ilmoitettava, jos syyttäjä tekee syyttämättäjättämispäätöksen, jatkaa asian käsittelyä tai keskeyttää tutkinnan. Jos asiassa harkitaan tavanomaisen rikosoikeudenkäynnin korvaavia vaihtoehtoisia menettelyjä, sinun on saatava kattavasti tietoa oikeuksistasi. Jos syyttäjä tekee syyttämättäjättämispäätöksen, voit pyytää asian käsittelyn jatkamista.

Jos saksan kielen taitosi ei ole riittävä tai jos olet kuuro tai mykkä, olet oikeutettu käännöspalveluihin. Sinulla on oikeus osallistua videolle tallennettavaan kuulemiseen (*kontradiktorische Vernehmung*), rikoksen rekonstruktioon ja oikeudenkäyntiin sekä esittää kysymyksiä ja pyyntöjä niiden yhteydessä.

Voinko tehdä ilmoituksen tai antaa lausunnon oikeuskäsittelyn yhteydessä? Millä edellytyksellä?

Uhrina sinulla on oikeus ilmoitusten tekemiseen lausunnon antamisen yhteydessä tai muutoin osallistuessasi oikeuskäsittelyyn tai kuulemiseen. Voit esimerkiksi ilmoittaa, että haluat esiintyä asianomistajana ja vaatia vahingonkorvausta. Lisäksi voit esittää kysymyksiä rikoksesta epäillylle.

Voit antaa lausunnon, jos sinut kutsutaan kuulemiseen tai istuntokäsittelyyn.

Jos olet myös todistajana, sinun on noudatettava kutsuja, puhuttava totta ja kerrottava kaikki, mitä tiedät käsiteltävästä asiasta.

Mitä tietoja saan oikeudenkäynnin yhteydessä?

Oikeudenkäynnissä sinulle ilmoitetaan oikeutesi ennen kuin sinua kuullaan.

Sinulla on oikeus osallistua koko oikeudenkäyntiin.

Oikeudenkäynnin päätteeksi annetaan tuomio. Saat tietää tuomion sisällön jäämällä paikalle oikeudenkäynnin päättymiseen saakka tai tutustumalla oikeudenkäyntiasiakirjoihin.

Jos olet esittänyt yksityisoikeudellisen vaateen rikosoikeudellisessa menettelyssä, tuomioistuimen on ratkaistava myös esittämäsi vaade tuomiossaan. Jos sinulle tuomitaan maksettavaksi korvausta, tuomio on yksityisoikeudellinen täytäntöönpanoperuste ja voit hakea liittovaltiolta ennakkomaksua korvaussummasta. Tämä edellyttää kuitenkin, ettei tuomittu pysty kärsimänsä (vapaus) rangaistuksen vuoksi heti täyttämään maksuvelvollisuuttaan.

Lisäksi tuomioistuin voi määrätä palauttamaan syytetyn hallussa olevat uhrille kuuluvat esineet.

Saanko tutustua oikeudenkäyntiasiakirjoihin?

Sinulla on oikeus tutustua rikosta koskevaan asiakirja-aineistoon. Oikeus voidaan evätä tai sitä voidaan rajoittaa vain, jos asiakirja-aineistoon tutustuminen voi vaarantaa esitutkinnan tai vaikuttaa antamaasi todistajanlausuntoon.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 10/12/2018

V

oiko tuomioistuimen päätökseen hakea muutosta?

Yleensä muutosta voivat hakea asianomistajat (1), toissijaisen syytteen nostajat (*Subsidiarankläger*) (2) ja siviilikanteen nostajat (*Privatankläger*) (3).

Muutosta voi hakea mitätöimiskanteella (*Nichtigkeitsbeschwerde*), joka koskee menettelyn ja tuomion lainmukaisuutta, tai hakemalla muutosta (*Berufung*) siviilioikeudellisista vaatimuksista tehtyyn päätökseen. Siviilikanteen nostajana voit hakea muutosta myös määrätyn seuraamuksen suuruuteen. Jos syytetty on vapautettu rikosoikeudellisesta syytteestä, voit asianomistajana ja toissijaisen syytteen nostajana nostaa vahingonkorvauskanteen siviilituomioistuimessa.

Asianomistajana ja toissijaisen syytteen nostajana sinulla on oikeus nostaa tuomion mitätöimiskanne seuraavissa tapauksissa:

- tuomioistuimen vapautettua syytetyn olet nostanut vahingonkorvauskanteen siviilituomioistuimessa, ja näyttää siltä, että pääkäsittelyssä esitetyn syytteen kumoaminen on vaikuttanut kielteisesti siviilioikeudellisiin vaatimuksiisi.

Asianomistajana ja toissijaisen syytteen nostajana sinulla on oikeus muutoksenhakuun, jos

- syytetty on tuomittu ja sinut ohjataan nostamaan vahingonkorvauskanne siviilituomioistuimessa, vaikka asia olisi perusteltujen ja oikeutettujen vaatimustesi vuoksi voitu ratkaista jo rikostuomioistuimessa.

Jos kyseessä on menettely *Bezirksgericht*-tuomioistuimessa tai yhden tuomarin kokoonpanossa toimivassa *Landesgericht*-tuomioistuimessa, voit asianomistajana ja toissijaisen syytteen nostajana hakea muutosta siviilioikeudellisia vaatimuksia koskevaan ratkaisuun, kun vaatimusten käsittely tapahtuu kokonaisuudessaan siviilituomioistuimissa. Voit myös tällöin hakea muutosta myönnetyn vahingonkorvauksen suuruuteen.

Jos olet nostanut siviilikanteen, voit käyttää samoja muutoksenhakekeinoja kuin yleinen syyttäjä. Jos syytetty vapautetaan syytteistä, voit hakea päätöksen mitätöimistä. Jos kyseessä on menettely *Bezirksgericht*-tuomioistuimessa tai yhden tuomarin kokoonpanossa toimivassa *Landesgericht*-tuomioistuimessa, voit myös hakea muutosta syllisyyteen riitauttamalla tuomion tosiseikat. Tuomioistuimen tuomitessa syytetyn voit hakea muutosta, jos haluat riitauttaa seuraamukset tai jos siviilioikeudellisten vaatimustesi käsittely siirretään siviilituomioistuimen käsiteltäväksi. Jos et ole läsnä käsittelyssä, jossa tuomioistuin ilmoittaa päätöksestään, sinun on tutustuttava oikeudenkäyntiasiakirjoihin, joista selviää, onko syytetty todettu sylliseksi. Tuomio on perusteltava, ja tuomarin on allekirjoitettava se neljän viikon kuluessa. Jos asianomistajana, toissijaisen syytteen nostajana tai siviilikanteen nostajana jätät kolmen päivän kuluessa tuomion julistamisesta mitätöimiskanteen tai haet muutosta, sinulle on annettava tuomiosta jäljennös. Voit hakea muutoksenhakua tai mitätöimiskanteen nostamista varten oikeusapua. Tarvittaessa tähän kuuluu myös maksuton käänösapu. Tuomioistuin myöntää oikeusapua, jos oikeudellinen edustus on välttämätön eivätkä tulosi riitä sen kustantamiseen toimeentulosi vaarantumatta.

Mitkä ovat uhrin oikeudet tuomion antamisen jälkeen?

Uhri voi pyytää, että hänelle ilmoitetaan, kun tuomittu pääsee ensimmäisen kerran vartioimatta ulos rangaistuslaitoksesta, tuomitun karkaamisesta ja kiinnottamisesta, tuomitun tulevasta tai tapahtuneesta vapauttamisesta ja ehdoista, joilla hänet on päästetty ehdonalaan vapauteen.

Seksuaalirikoksen tai sukupuoleen perustuvan väkivaltarikoksen uhria on kuultava ennen kuin tuomitulle annetaan lupa suorittaa rangaistustaan kotiarestissa sähköisesti valvottuna, jos uhri on pyytänyt, että hänelle ilmoitetaan siitä, että tuomittu pääsee ulos rangaistuslaitoksesta tai hänet vapautetaan. Uhrille on ilmoitettava myös tällaisen luvan myöntämisestä. Näiden oikeuksien käyttämiseen on tarjolla uhrien tukipalveluja.

Kun tuomio on saanut lainvoiman, et saa viranomaisilta yleensä enää muuta tietoa. Sinulla on kuitenkin edelleen oikeus tutustua oikeudenkäyntiasiakirjoihin, jos on kyse eduistasi.

Olenko oikeutettu tukeen tai suojeluun oikeuskäsittelyn jälkeen? Miten kauan?

Sinulla on menettelyn päätyttyä oikeus päätöskeskusteluun uhrien tukipalvelun kanssa.

Rikoksen uhrin, jotka ovat saaneet psykososiaalista apua rikosoikeudenkäynnin aikana, voivat pyytää sitä myös myöhempiä siviilioikeudenkäyntejä varten. Tämä edellyttää, että siviilioikeudenkäynnillä on asiayhteys rikosoikeudenkäyntiin ja että rikoksen uhrin tukeminen on tarpeen hänen menettelyllisten oikeuksiensa turvaamiseksi. Näiden edellytysten täyttymisen arvioi se uhrien tukipalvelu, joka tukea antaa. Rikoksen uhri voi hakea oikeusapua voidakseen käyttää asianajajaa siviilioikeudenkäynnissä. Oikeusapua myönnetään enintään siviilioikeudenkäynnin päättymiseen asti.

Mitä tietoja saan, kun rikosentekijä tuomitaan?

Saat tiedon oikeudenkäynnin lopputuloksesta ja määrätyistä seuraamuksista joko olemalla läsnä oikeussalissa siihen asti, että tuomio julistetaan suullisesti, tai tutustumalla oikeudenkäyntiasiakirjoihin myöhemmin.

Saanko tiedon, jos rikoksenteekijä vapautuu (myös ennen määräaikaakaan tai ehdonlaiseen) tai karkaa vankeudesta?

Saat pyynnöstä viipymättä tiedon rikoksenteekijän karkaamisesta tai vapauttamisesta vankeudesta sekä ensimmäisestä valvomattomasta poistumisesta vankilasta. Lisäksi sinulle ilmoitetaan, kun karannut vanki on saatu kiinni. Jos rikoksenteekijälle määrätään vapauttamisen yhteydessä seuraamuksia uhrin suojelemiseksi, saat tiedon niistä.

Olenko osallisena päätöksessä rikoksenteekijän vapauttamisesta tai ehdonlaiseen päästämisestä? Voinko esimerkiksi antaa lausunnon tai hakea päätökseen muutosta?

Tehtäessä päätöstä rikoksenteekijän vapauttamisesta tai ehdonlaiseen päästämisestä uhri on osallisena ainoastaan poikkeustapauksissa. Ennen kuin päätetään sähköisesti valvotusta kotiarestista kuullaan ainoastaan seksuaalirikosten tai sukupuoleen perustuvan väkivaltarikoksen uhreja, jotka ovat pyytäneet, että heille ilmoitetaan rikoksenteekijän karkaamisesta tai vapauttamisesta.

1. Asianomistaja

Asianomistajaksi tullaan tekemällä ilmoitus. Ilmoituksessa on oltava konkreettinen rahamääräinen vaatimus rikoksen aiheuttaman vahingon tai haitan korvaamisesta. Ilmoitus esitetään esitutkinnan aikana poliisille tai syyttäjälle. Ilmoituksen voi tehdä niin suullisesti kuin kirjallisestikin. Ilmoitus on tehtävä pääkäsittelyn aikana ennen kuin todisteluvaihe on päättynyt. Rahamääräinen vaatimus on esitettävä viimeistään siihen mennessä.

Asianomistajana sinulla on uhrien oikeuksien lisäksi seuraavat lisäoikeudet:

- oikeus vastaanottaa todisteita, joilla rikoksenteekijä voidaan tuomita tai vahingonkorvausvaatimus perustella; oikeus tulla kutsutuksi pääkäsittelyyn; oikeus valittaa tuomioistuimen päätöksestä lopettaa asian käsittely; oikeus hakea muutosta siviilioikeudellisiin vaatimuksiisi liittyen.

2. Toissijaisen syytteen nostaja

Sinusta voi asianomistajana tulla toissijaisen syytteen nostaja, jos ilmoitat, että ajat syytettä. Jos syytetty on alaikäinen, toissijainen syyte ei ole mahdollinen.

Voit nostaa toissijaisen syytteen tekemällä asiasta ilmoituksen. Jos yleinen syyttäjä luopuu syytteestä pääkäsittelyn aikana, sinun on tehtävä ilmoitus välittömästi, jos sinut on asianmukaisesti kutsuttu käsittelyyn. Jos et ole noudattanut kutsua tai et tee ilmoitusta, syytetty vapautetaan.

Jos yleinen syyttäjä luopuu syytteestä istunnon ulkopuolella tai jos sinua ei ole asianmukaisesti kutsuttu, tuomioistuimen on annettava sinulle tieto asiasta. Sinulla on sen jälkeen kuukausi aikaa tehdä ilmoitus toissijaisesta syytteestä.

Kun jatkat syytteen ajamista yleisen syyttäjän sijasta, hänellä on koko ajan oikeus saada tietoa menettelystä ja hän voi palauttaa menettelyn itselleen. Siinä tapauksessa sinusta tulee taas asianomistaja.

3. Siviilikanteen nostaja

Yleinen syyttäjä ei nosta syytteitä vähemmän vakavista rikoksista, vaan syyte nostetaan ainoastaan uhrin aloitteesta. Jos olet tällaisen rikoksen uhri, rikosoikeudenkäynti pannaan vireille ainoastaan jos sinä itse nostat tuomioistuimessa siviilikanteen. Sinusta tulee silloin siviilikanteen nostaja. Esitutkintaa ei tällöin ole. Sinun on siviilikanteen nostajana itse esitettävä todisteina kaikki tuomion kannalta olennaiset tosiseikat. Jos syytetty vapautetaan, joudut maksamaan oikeuskäsittelystä aiheutuvat kustannukset.

4. Uhrien tukipalvelut

Jos olet tahallisen rikoksen vuoksi joutunut väkivallan tai vaarallisen uhkauksen kohteeksi tai seksuaalista koskemattomuuttasi on loukattu, sinulla on oikeus uhrien tukipalveluihin. Tukea saavat myös henkirikoksen uhrin lähiomaiset ja rikoksen todistajina olleet omaiset. Alle 15-vuotiailla, joiden seksuaalista koskemattomuutta on voitu loukata, on aina oikeus käyttää uhrien tukipalveluja maksutta ilman hakemusta.

Uhrien tukipalveluihin kuuluu psykososiaalinen tuki, kuten mukanaolo poliisin ja tuomioistuimen kuullaessa uhria sekä valmistautuminen oikeudenkäyntiin.

Tukipalveluja tarjoavat erityiset uhriensuojeluorganisaatiot (kuten lastensuojelukeskukset, neuvontakeskukset tai interventiokeskukset). Niiden henkilöstöön kuuluu sosiaalityöntekijöitä, psykologeja ja vastaavia ammattilaisia, jotka ovat saaneet pakollisen rikosoikeudenkäynteihin liittyvän lainopillisen koulutuksen.

Lisäksi uhrien tukipalveluihin kuuluu lainopillinen tuki, kuten oikeusapu ja edustaminen tuomioistuimissa ja viranomaisten luona. Asianajajat tarjoavat näitä palveluja yhteistyössä uhrien tukijärjestöjen kanssa.

Itävallan oikeusministeriö tukee uhrien tukipalveluja.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 10/12/2018

4 - Korvaus

Iten voin vaatia vahingonkorvausta rikosentekijältä? (esim. viemällä asian oikeuteen, nostamalla vahingonkorvauskanteen tai aloittamalla liitännäismenettelyn)

Uhrilla on mahdollisuus esittää vahingon aiheuttajalle rahallisia vaatimuksia (esim. korvaus kivusta ja särystä sekä hoitokuluista)

- nostamalla siviilikanne tai
- liittyä asianomistajana rikosoikeudenkäyntiin, jossa syytetty on vastaajana.

Jos haluat esittää rikosoikeudenkäynnissä vaatimuksia asianomistajana, asiasta on tehtävä ilmoitus. Ilmoituksessa on oltava konkreettinen rahamääräinen vaatimus rikoksen aiheuttaman vahingon tai haitan korvaamisesta, ja siinä on esitettävä vaatimuksen (vahingon korvaaminen) perustelut sekä vaaditun korvauksen suuruus. Lisäedellytyksenä on, että syytetty tuomitaan vahingon aiheuttamisesta.

Liittymisestä rikosoikeudenkäyntiin asianomistajana pitäisi ilmoittaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa (mieluiten jo silloin, kun poliisille tehdään rikosilmoitus). Ilmoituksen voi tehdä myös toimivaltaiselle syyttäjälle, kirjauttaa toimivaltaisen tuomioistuimen pöytäkirjaan syytteen nostamisen jälkeen tai siitä voi tehdä vapaamuotoisen kirjallisen ilmoituksen. Ilmoitus on tehtävä pääkäsitteilyn aikana viimeistään ennen kuin todisteluvaihe on päättynyt. Rahamääräinen vaatimus on esitettävä viimeistään siihen mennessä.

Tuomioistuin on määrännyt rikosentekijän maksamaan uhrille vahingonkorvausta. Miten uhri voi varmistaa, että rikosentekijä maksaa korvauksen?

Jos tuomittu ei täytä velvollisuuttaan ja maksa uhrille vahingonkorvauksena määrättyä summaa, uhri voi käynnistää tuomioistuimen avulla pakkotäytäntöönpanon. Tätä varten on tehtävä toimivaltaisessa *Bezirksgericht*-tuomioistuimessa kirjallinen tai suullinen hakemus (täytäntöönpanohakemus). Lainvoimaisen vahingonkorvauksen täytäntöönpanoa on haettava 30 vuoden aikana. Tämän jälkeen oikeus vahingonkorvaukseen raukeaa.

Jos tuomitun omaisuutta on julistettu menetetyksi, uhrilla on oikeus vaatia, että hänelle luvattu vahingonkorvaus maksetaan valtion haltuunsa ottamista varoista.

Jos rikosentekijä ei maksa korvausta, voiko valtio maksaa uhrille etumaksua tämän sijasta? Millä edellytyksellä?

Ennakkomaksu myönnetään ainoastaan, jos korvauksen maksu on estynyt rangaistuksen kärsimisen vuoksi. Näin on esimerkiksi silloin, kun rikosentekijä ei vankeutensa vuoksi saa tuloja tai hän on sakkojen maksamisen vuoksi varaton. Ennakkomaksun saamisen edellytyksenä on, että asianomistajalle on myönnetty lainvoimainen vahingonkorvaus henkirikoksen, pahoinpitelyn tai terveyshaitan tai omaisuusvahingon vuoksi. Joissakin tapauksissa ennakkomaksu ei tule kyseeseen (esim. kun valtiolla on muita maksuvelvoitteita tai kun vahinko johtuu osallistumisesta tappeluun tai vakavasta laiminlyönnistä).

Ennakkomaksua on haettava toimivaltaiselta rikostuomioistuimelta.

Onko uhrilla oikeus saada korvausta valtiolta?

Rikoksen uhri voi saada valtiolta korvausta, jos

- uhri ei voi tehdä työtään sairauden tai jatkohoidon tai vastaavan syyn takia ja hänen tulonsa ovat tämän vuoksi pienentyneet
- uhrin terveydentilan paraneminen edellyttää psykoterapiaa, kriisiapua tai muuta hoitoa
- tarvitaan ortopedistä hoitoa
- uhrin silmälasit tai hammasproteesi ovat vahingoittuneet
- tarvitaan kuntoutusta
- uhri tarvitsee hoitajan (tässä tapauksessa voidaan maksaa avustajalisää ja hoitomaksua)
- uhri on sokeutunut (tässä tapauksessa voidaan maksaa sokeanlisää).

Uhrit, joille on aiheutunut vakava ruumiinvamma 31.5.2009 jälkeen, voivat saada kertakorvauksena maksettavan vahingonkorvauksen.

Henkirikoksen uhrin omaiset saavat

- korvausta elatuksen menetyksestä (jos puoliso ja lapset ovat uhrin kuoleman myötä menettäneet elatuksensa)
- kuntoutusta (esim. psykoterapiaa) ja ortopedistä hoitoa
- korvauksen hautajaiskuluista tiettyyn enimmäismäärään asti.

Onko uhrilla oikeus saada korvausta, jos rikoksentekijää ei tuomita?

Jos rikoksentekijää ei tuomita, vahingonkärtsijä ohjataan siviilituomioistuimeen. Vahingonkärtsijä voi nostaa vahingonkorvauskanteen siviilituomioistuimessa.

Onko mahdollista saada etumaksua sillä aikaa kun korvaushakemusta käsitellään?

Ei.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 10/12/2018

5 - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua

Ien joutunut rikoksen uhriksi. Mihin on otettava yhteyttä?

Liittovaltion oikeusministeriö on rikosprosessilain (StPO) 66 §:n nojalla tehnyt tiettyjen elinten kanssa sopimuksen, jossa niille annetaan tehtäväksi tarjota laissa säädettyjen edellytysten täyttyessä rikoksen uhreille tukipalveluja. Nämä elimet löytyvät – osavaltioittain – tämän linkin kautta: [Rikoksen uhrien tukipalvelut](#)

Päivystävä puhelin rikoksen uhreille

Sosiaaliministeriön palvelu: 0043 158831 ja yleinen uhrien neuvontapuhelin: 0800 112 112

Onko uhreille annettava tuki maksutonta?

On.

Millaista tukea rikoksen uhri voi saada valtiolta tai viranomaisilta?

Rikoksen uhrit saavat rikosuhrilain (VOG, BGBl. 288/1972) nojalla rahallisen korvauksen.

Rikosuhrilaissa säädetty menettely on sama kaikille hakijoille (Itävallan kansalaisille ja muille). Menettely on luonteeltaan hallinnollinen. Viranomaiset vahvistavat tosiseikat ja tekevät päätöksen haetusta tuesta. Hakijan on osallistuttava menettelyyn ja annettava tarvittavat tiedot (mm. vahingon toteamiseksi).

Rikosuhrilakiin perustuvat hakemukset toimitetaan sosiaaliministeriön palveluun, joka myös tekee asiaa koskevan päätöksen.

Millaista tukea voin saada kansalaisjärjestöiltä?

Uhrien tukipalveluihin ovat oikeutettuja

- väkivaltarikoksen uhrin, seksuaalirikoksen uhrin ja vaarallisen uhkauksen kohteeksi joutuneet sekä uhrin, joiden henkilökohtaista riippuvuutta on voitu käyttää hyväksi rikoksessa;
- aviopuolisot, avopuolisot, sukulaiset suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa, sisarukset tai muut henkirikoksen uhrin huollettavat, sekä muut läheiset, jotka ovat joutuneet todistamaan henkirikosta.

Näille uhreille myönnetään pyynnöstä psykososiaalista ja juridista tukea, jos se on tarpeen uhrin menettelyllisten oikeuksien turvaamiseksi. Uhrin henkilökohtainen tilanne otetaan mahdollisimman pitkälti huomioon. Rikoksen uhrien tukipalvelujärjestöt tekevät arvion tuen tarpeesta. Alle 15-vuotiailla seksuaalirikoksen uhreilla on aina oikeus psykososiaaliseen tukeen.

PSYKOSOSIAALINEN TUKI

Psykososiaalisen tuen yhteydessä uhreja valmistellaan oikeudenkäynnin henkiseen kuormitukseen, tuetaan koetun tapahtuman käsittelemisessä (pelot, epäilyt, suru tai viha) ja tullaan mukaan esitutkintaan ja pääkäsittelyyn, kun uhria kuullaan.

OIKEUDELLINEN TUKI

Oikeudellinen tuki turvaa rikoksen uhrin oikeuksien toteutumisen rikosoikeudenkäynnissä. Se on erityisen hyödyllistä ja tarpeellista silloin, jos olosuhteiden vuoksi on syytä pelätä, että uhrin oikeudet eivät toteudu oikeudenkäynnissä riittävän hyvin. Jos uhrille on aiheutunut rikoksesta kipua tai vahinkoa, asianajaja voi vaatia uhrille vahingonkorvausta.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 10/12/2018

Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnissä - Puola

Rikoksen uhri on henkilö, jolle on aiheutunut vahinkoa sellaisen teon seurauksena, josta säädetään laissa rikosoikeudellisia seuraamuksia. Näin on esimerkiksi jos henkilö on loukkaantunut tai jos hän on menettänyt omaisuutta vahingonteon tai varkauden vuoksi. Rikoksen uhrilla on tiettyjä oikeuksia sekä rikosoikeudenkäyntimenettelyn aikana että sen jälkeen. Tarjolla on myös apua ja tukea eri muodoissa sekä mahdollisuus saada korvaus rikoksen seurauksena tapahtuneesta vahingosta.

Puolassa rikosoikeudelliseen menettelyyn kuuluvat esitutkinta ja tuomioistuinkäsittely. Esitutkintavaihe edeltää tuomioistuinkäsittelyä. Sen tarkoituksena on selvittää rikokseen liittyvät tosiseikat ja tekijöiden henkilöllisyys. Poliisi ja syyttäväviranomaiset keräävät todisteita. Jos näin saatu näyttö on riittävä, tekijöitä vastaan nostetaan syyte. Muussa tapauksessa asia raukeaa. Syyttäjän esittämä syyte toimitetaan tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Tuomioistuinmenettelyssä tuomioistuin tutkii kaiken kerätyn todistusaineiston sen selvittämiseksi, onko syytetty syyllinen. Jos syytetyn todetaan syyllistyneen syytteessä tarkoitettuihin tekoihin, hänelle määrätään laissa säädetty seuraamus. Muussa tapauksessa hänet vapautetaan syytteestä.

Tarvittavat tiedot löytyvät alla olevien linkkien kautta:

[1](#) - Rikoksen uhrin oikeudet

[2](#) - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana

[3](#) - Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnin jälkeen

[4](#) - Korvaus

[5](#) - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

1 - Rikoksen uhrin oikeudet

itä tietoja rikoksen uhri saa viranomaisilta (esim. poliisilta tai syyttäjältä), jo ennen kuin rikosilmoitus on tehty?

Uhrille ilmoitetaan kirjallisesti hänen oikeuksistaan ennen ensimmäistä kuulemistä, joka tapahtuu sen jälkeen kun rikosilmoitus on tehty. Jo ennen tätä viranomainen voi antaa uhrille tietoa oikeuksista, joista on hänelle hyötyä kyseisessä tilanteessa.

Rikoksen uhri (unionin kansalainen tai unionin ulkopuolisen maan kansalainen) ei asu maassa, jossa rikos tapahtui. Miten hänen oikeuksiaan suojellaan?

Kolmansien maiden kansalaisten oikeuksia suojellaan muuten samalla tavoin kuin EU:n jäsenvaltioiden kansalaisten oikeuksia, paitsi että valtion maksama korvaus, johon tiettyjen rikosten uhreilla on oikeus, voidaan myöntää ainoastaan EU:n jäsenvaltioiden kansalaisille.

Mitä tietoja hänelle annetaan, jos hän tekee rikosilmoituksen?

Uhri saa ennen ensimmäistä kuulemistä kirjallisesti tietoa tärkeimmistä oikeuksistaan. Näitä ovat muun muassa hänen asemansa oikeudenkäynnin valmistelussa, mahdollisuus tehdä hakemuksia tiettyjen toimien suorittamiseksi (esim. todistajien kuulemiseksi), oikeus oikeudellisen neuvonantajan käyttämiseen tai oikeudellisen neuvonantajan nimeämiseen viran puolesta, oikeus viedä asia sovitteluun, oikeus tutustua asiakirjoihin, oikeus hakea muutosta menettelyn keskeyttämistä koskevaan päätökseen, mahdollisuus hakea vahingonkorvausta rikosentekijältä tai valtiolta ja saada maksutonta oikeusapua tai taloudellista avustusta rikoksen uhrien tukirahastosta. Lisäksi hän saa tietoa eurooppalaisesta suojelumääräyksestä, uhrien tukijärjestöistä sekä mahdollisuudesta saada korvausta menettelyyn osallistumisesta aiheutuvista kuluista.

Onko rikoksen uhrilla oikeus maksuttomiin käännös- ja tulkkauspalveluihin (poliisin tai muiden viranomaisten kanssa asioidessa tai rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Jos uhri ei osaa puolaa, hänelle järjestetään tulkkaus aina silloin, kun hän on läsnä rikosoikeudellisissa menettelyissä. Uhrille osoitetut kirjeet ja hänen lähettämänsä kirjeet käännetään. Uhrin ei tarvitse maksaa tulkkauksesta ja kääntämisestä aiheutuvia kustannuksia.

Miten viranomaiset huolehtivat siitä, että rikoksen uhri ymmärtää heitä ja he uhria (jos kyseessä on lapsi tai vammainen henkilö)?

Rikoksen uhriksi joutuneita lapsia edustavat heidän vanhempansa tai henkilöt, jotka tosiasiallisesti toimivat heidän huoltajinaan. Kun henkilö on haavoittuvassa asemassa (esimerkiksi ikänsä vuoksi), hänen oikeuksiaan voi käyttää henkilö, joka tosiasiallisesti toimii hänen huoltajanaan. Vanhempien tai tosiasiallisten huoltajien on huolehdittava siitä, että heidän huollettavanaan olevat uhrin todella osallistuvat oikeustoimiin. Jos vanhemmilla tai huoltajilla on epäilyksiä sen suhteen, ymmärtävätkö uhrin oikeustoimien merkityksen, he voivat ilmoittaa asiasta menettelystä vastaavalle viranomaiselle.

Rikoksen uhrien tukipalvelut

Mitä kautta uhri voi saada tukea?

Puolassa toimii rikoksen uhrien tukirahasto (*Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej*), jonka varoilla avustetaan muun muassa rikoksen uhreja ja heidän omaisiaan. Rahastoa hallinnoi oikeusministeri, joka jakaa varat kilpailun perusteella valituille uhrien tukemiseen erikoistuneille järjestöille. Rahaston avulla rahoitetaan sekä oikeusapua että psykologista ja aineellista tukea.

Ohjaako poliisi uhrin automaattisesti tukipalvelujen piiriin?

Menettelystä vastaavalla viranomaisella on velvollisuus ilmoittaa uhrille jo ennen ensimmäistä kuulemistä mahdollisuudesta saada tukea rikoksen uhrien tukirahastosta.

Miten rikoksen uhrin yksityisyyttä suojellaan?

Rikosentekijällä ei ole oikeutta saada tietoonsa uhrin asuin- tai työpaikkaa.

Erityisen vakavissa tapauksissa syyttäjä tai tuomioistuin voi määrätä, että todistajien (ja näin ollen lähtökohtaisesti myös uhrien) henkilötiedot ja muut tunnistamisen mahdollistavat seikat salataan. Näin voidaan menetellä, jos on aihetta pelätä, että kyseisen henkilön tai hänen omaistensa henkeen, terveyteen, vapauteen tai omaisuuteen kohdistuu merkittävä uhka.

Edellyttääkö tukipalvelujen saaminen rikosilmoituksen tekemistä?

Tukipalvelujen saaminen ei edellytä rikosilmoituksen tekemistä. Tukea hakevan henkilön on todistettava vain se, että hän on joutunut rikoksen uhriksi.

Uhrin henkilökohtainen suojelu, jos häntä uhkaa vaara.

Millaista suojelua on saatavissa?

Jos uhrin tai hänen omaistensa henkeen tai terveyteen kohdistuu uhka, heillä on oikeus saada

- suojelua oikeudenkäyntimenettelyyn liittyvien toimien yhteydessä,
- henkilökohtaista suojelua,
- apua asuinpaikan vaihtamisessa.

Kuka suojelua antaa?

Suojelusta vastaa voivodikunnan poliisipäällikkö.

Arvioidaanko uhrin tilannetta sen selvittämiseksi, voiko rikosentekijä aiheuttaa hänelle lisävahinkoa?

Voivodikunnan poliisipäällikkö arvioi suojelun ja avun jatkamisen tarpeellisuuden.

Arvioidaanko uhrin tilannetta sen selvittämiseksi, voiko hänelle aiheutua lisävahinkoa rikosoikeudenkäyntimenettelyn vuoksi (rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Menettelystä vastaava viranomainen on velvollinen toteuttamaan esitutkinta- ja oikeudenkäyntitoimet, joihin uhri osallistuu, siten ettei niistä aiheudu uhrille haittaa. Viranomaisella on velvollisuus puuttua aina tilanteisiin, joissa uhria ei kohdella asianmukaisesti tai joissa hän kokee olonsa turvattomaksi.

Kun kyseessä on raiskaus tai muu vastaava rikos, uhria kuullaan erillisessä tilassa, jossa rikosentekijä ei ole läsnä.

Oikeuden puheenjohtaja voi myös päättää, että syytetty poistetaan oikeudenkäynnin aikana salista silloin kun uhri antaa lausuntonsa.

Millaista suojelua erittäin haavoittuvassa asemassa olevat uhrin voivat saada?

Jos uhri on haavoittuvassa asemassa esimerkiksi ikänsä tai terveydentilansa vuoksi eikä pysty aktiivisesti osallistumaan oikeudenkäyntiin, hänen oikeuksiaan voi käyttää henkilö, joka tosiasiallisesti toimii hänen huoltajanaan.

Onko alaikäisillä uhreilla erityisiä oikeuksia?

Alaikäisten uhrien oikeuksia käyttävät heidän lailliset edustajansa tai henkilöt, jotka tosiasiallisesti toimivat heidän huoltajinaan. Jos rikoksen on tehnyt toinen vanhemmista tai jos sen ovat tehneet molemmat vanhemmat yhdessä, alaikäistä uhria edustaa oikeudenkäynnissä tuomioistuimen nimeämä edunvalvoja.

Kun rikos johtaa uhrin kuolemaan, mitkä ovat perheenjäsenten oikeudet?

Jos uhri kuolee rikoksen seurauksena, omaiset voivat osallistua oikeudelliseen menettelyyn hänen sijastaan. Tällöin heillä on samat oikeudet kuin uhrilla.

Mitkä ovat rikoksen uhrin perheenjäsenten oikeudet?

Uhrin omaisilla on oikeus saada maksutonta oikeusapua sekä psykologista ja aineellista tukea rikoksen uhrien tukirahastosta. Kaikkein vakavimmissa tapauksissa, kun omaisten henki tai terveys on uhattuna, heille voidaan myöntää myös suojelu- ja tukitoimenpiteitä (suojaus oikeudenkäyntimenettelyyn liittyvien toimien yhteydessä, henkilökohtainen suojelu ja apu asuinpaikan vaihtamisessa).

Voiko rikoksen uhri osallistua sovitteluun? Millä ehdoin? Onko rikoksen uhri turvassa sovittelun aikana?

Asia voidaan viedä sovitteluun joko ennen oikeudenkäyntiä tai oikeudenkäynnin aikana, jos sekä uhri että rikosentekijä suostuvat siihen. Sovittelua johtaa puolueeton sovittelija luottamuksellisesti. Sovittelun aikana uhrilla on mahdollisuus esittää näkemyksensä, eli kertoa, mitä hän odottaa rikosentekijältä. Rikosoikeudellista menettelyä ei lopeteta sovittelun vuoksi, mutta sekä syyttäjät että tuomioistuin ottavat huomioon sovittelun tuloksen.

Missä rikoksen uhrin oikeuksia koskeva laki on saatavilla?

Rikoksen uhrin oikeuksia koskevia säännöksiä on rikosprosessilaissa (*Kodeks postępowania karnego*), rikoslaissa (*Kodeks karny*), rikosoikeudellista täytäntöönpanoa koskevassa laissa (*Kodeks karny wykonawczy*), tiettyjen rikosten uhreille maksettavista valtion korvauksista 7.7.2005 annetussa laissa (*ustawa z dnia 7 lipca 2005 r. o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych czynów zabronionych*, kodifioitu teksti: virallinen lehti 2016, kohta 325), uhrin ja todistajan suojelusta 28.11.2014 annetussa laissa (*ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka*, virallinen lehti 2015, kohta 21), rikoksen uhrin tukirahastosta 29.9.2015 annetussa asetuksessa (*rozporządzenie z dnia 29 września 2015 r. w sprawie Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej*, virallinen lehti 2015, kohta 1544) ja 17.6.2004 annetussa laissa valituksista, jotka koskevat osapuolen oikeutta asiansa käsittelyyn ilman aiheetonta viivytystä sekä syyttäjän johdolla tai syyttäjän valvonnassa toteutettavassa oikeudenkäynnin valmisteluvaiheessa että oikeudenkäyntimenettelyssä (*ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki*, konsolidoitu teksti: virallinen lehti 2016, kohta 1259, sellaisena kuin se on muutettuna).

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 28/01/2019

2 - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana

iten rikosilmoitus tehdään?

Rikosilmoitus tehdään joko syyttäjälle tai poliisille. Ilmoituksen voi tehdä joko kirjallisesti tai suullisesti, jolloin se merkitään pöytäkirjaan. Kirjallisen rikosilmoituksen voi toimittaa vastaanottajalle joko henkilökohtaisesti tai postin (myös sähköpostin) välityksellä.

Mistä voi selvittää, miten asia etenee?

Rikosilmoituksen tekijälle on ilmoitettava 6 viikon kuluessa, aloitetaanko ilmoituksen perusteella tutkinta. Muussa tapauksessa rikosilmoituksen tekijä voi tehdä valituksen ylemmälle syyttäväviranomaiselle.

Onko rikoksen uhrilla oikeus saada oikeusapua (rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana)? Millä ehdoin?

Uhrilla on oikeus saada sekä oikeudenkäynnin valmistelun (*postępowanie przygotowawcze*) että varsinaisen oikeudenkäynnin aikana ammattimaista oikeusapua asianajajalta tai oikeudelliselta neuvonantajalta. Uhri voi hankkia oikeusapua itse, tai jos se ei ole mahdollista hänen taloudellisen tilanteensa vuoksi, hänelle voidaan osoittaa oikeudellinen neuvonantaja viran puolesta. Tätä varten tuomioistuimelle tai syyttäjälle on esitettävä hakemus, jossa todistetaan, että uhri ei itse pysty maksamaan oikeudellisen neuvonantajan palkkiota.

Voiko rikoksen uhri saada korvauksia kuluista (jotka aiheutuvat osallistumisesta rikostutkintaan/oikeudenkäyntiin)? Millä ehdoin?

Jos uhri on osallistunut menettelyyn ainoastaan todistajana, hänelle korvataan matka-, majoitus- ja ylläpitokulut sekä ansionmenetys.

Jos uhri on osallistunut menettelyyn asianomistajana tai toissijaista syyteoikeutta käyttävänä asianomistajana, hänelle korvataan myös muut, esimerkiksi oikeudellisen neuvonantajan hankkimisesta aiheutuvat kohtuulliset kulut.

Korvauksen saamiseksi on esitettävä hakemus ja mahdollisuuksien mukaan tositteet aiheutuneista kuluista.

Jos asian käsittely päätetään lopettaa ennen kuin asia menee tuomioistuimen käsiteltäväksi, voiko uhri hakea tällaiseen päätökseen muutosta?

Uhri voi hakea muutosta päätökseen, jolla päätetään olla aloittamatta oikeudenkäynnin valmistelua tai jolla se keskeytetään. Muutoksenhakuineista on kerrottava samalla kun tällainen päätös annetaan tiedoksi.

Voiko uhri osallistua oikeudenkäyntiin?

Uhri voi osallistua oikeudenkäynnin valmisteluun osapuolena ilman, että hänen tarvitsee esittää tätä varten erillistä lausumaa.

Uhri voi osallistua syyttäjän vireille panemaan oikeudenkäyntimenettelyyn asianomistajana antamalla asiaa koskevan lausuman.

Jos uhri on pannut asian vireille toissijaisen syyteoikeuden nojalla, hän osallistuu käsittelyyn osapuolena.

Mikä on uhrin virallinen rooli oikeudenkäynnissä? Voiko uhri valita roolinsa tai onko uhri automaattisesti jokin seuraavista: uhri, todistaja, siviilikannetta ajava asianosainen, toissijaista syyteoikeutta käyttävä asianomistaja? Voiko uhri valita roolinsa?

Rikoksen uhri on henkilö, jolle on aiheutunut vahinkoa rikoksen seurauksena.

Oikeudenkäynnin valmistelun yhteydessä hän on lain mukaisesti osapuoli (*strona*).

Kun yleinen syyttäjä on pannut oikeudenkäyntimenettelyn vireille, uhri voi halutessaan osallistua siihen asianomistajana (*oskarżyci el posiłkowy*).

Uhri voi myös nostaa syytteen itse toissijaista syyteoikeutta käyttävänä asianomistajana (*oskarżyciel prywatny*).

Riippumatta siitä, onko uhri menettelyn osapuoli vai ei, häntä kuullaan lähes aina todistajana.

Rikosoikeudelliseen menettelyyn ei nykyään voi osallistua siviilioikeudellista kannetta ajavana asianosaisena (*powód cywilny*).

Mitä oikeuksia ja velvollisuuksia tähän rooliin liittyy?

Vaikka uhri ei olisi oikeudenkäyntimenettelyn osapuoli, hänellä on oikeus osallistua niihin tuomioistuimen toimenpiteisiin, joilla on merkitystä hänen etujensa suojelun kannalta. Uhrilla on oikeus osallistua oikeudenkäyntimenettelyyn ja istuntoon, jossa käsitellään syytteen nostamista jättämistä tietyin ehdoin, syytetyn tuomitsemista syyttäjän ja syytetyn välisen sopimuksen mukaisesti ilman oikeudenkäyntiä, menettelyn keskeyttämistä syytetyn syntyneen oikeudenkäynnin vuoksi tai turvaamistoimenpiteiden määräämistä rikoksentehtäjän syntyneen oikeudenkäynnin vuoksi. Oikeudenkäynnin aikana uhri voi vastustaa syytetyn hakemusta, jonka mukaan hänet olisi tuomittava ilman todisteiden tutkimista. Lisäksi uhri voi vaatia, että rikoksentehtäjä määrätään korvaamaan vahinko tai maksamaan vahingonkorvausta.

Jos syyte jätetään nostamatta tietyin ehdoin, uhri voi hakea syytetoimien aloittamista uudelleen.

Jos uhri on päättänyt esiintyä tuomioistuimessa osapuolena, hän voi toteuttaa tiettyjä prosessitoimia eli pyytää todisteiden vastaanottamista, esittää todistajille ja asiantuntijoille kysymyksiä ja tuoda esiin kantansa esimerkiksi siitä, millaiseen ratkaisuun hän odottaa tuomioistuimen päätyvän. Hänellä on myös oikeus hakea tuomioon muutosta.

Jos uhri kutsutaan oikeuteen todistajana, hänellä on velvollisuus saapua paikalle ja antaa todistajanlausunto. Jos hän jättää saapumatta oikeuteen ilman perusteltua syytä, hänelle voidaan määrätä seuraamus.

Voiko uhri antaa oikeudenkäynnin aikana lausuman tai esittää todisteita? Millä ehdoin?

Uhri voi pyytää todisteiden vastaanottamista, jos hän osallistuu oikeudenkäyntiin asianomistajana tai toissijaista syyteoikeutta käyttävänä asianomistajana.

Mitä tietoja uhrille annetaan oikeudenkäynnin aikana?

Ennen ensimmäistä oikeudenistuntoa uhrille ilmoitetaan kirjallisesti hänen asemansa oikeudenkäynnin valmistelussa ja tähän liittyvät oikeudet.

Uhrille toimitetaan kirjallisesti tietoa syytekirjelmän toimittamisesta tuomioistuimelle sekä oikeudenkäynnin ja niiden istuntojen ajankohdat ja paikat, joihin uhrilla on oikeus osallistua.

Jos oikeus määrää, että uhrille on maksettava vahingonkorvauksia, se antaa tuomion tiedoksi uhrille.

Voiko rikoksen uhri tutustua oikeudenkäyntiasiakirjoihin?

Uhri voi ennen oikeudenkäyntiä tutustua sitä koskeviin asiakirjoihin menettelystä vastaavan elimen luvalla.

Oikeudenkäynnin aikana uhrilla on oikeus tutustua tuomioistuimen asiakirjoihin, jos hän osallistuu menettelyyn asianomistajana tai toissijaista syyteoikeutta käyttävänä asianomistajana. Jos uhri ei osallistu oikeudenkäyntiin tässä roolissa, hän voi tutustua asiakirjoihin tuomioistuimen puheenjohtajan luvalla.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole

vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 28/01/2019

3 - Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnin jälkeen

oiko tuomioistuimen päätökseen hakea muutosta?

Jos syytteen on nostanut yleinen syyttäjä, uhri voi hakea päätökseen muutosta, jos hän osallistuu oikeudenkäyntiin asianomistajana (*oskarżyciel posiłkowy*).

Jos syyte rikoksentehtijää vastaan on jätetty nostamatta tietyin ehdoin ja päätös on annettu oikeudenistunnossa, uhri voi hakea siihen muutosta, vaikka ei olisi osallistunut menettelyyn asianomistajana.

Uhri voi hakea tuomioon muutosta myös siinä tapauksessa, että hän on nostanut syytteen asianomistajana ns. toissijaisen syyteoikeuden (*oskarżenie prywatne*) nojalla.

Mitkä ovat uhrin oikeudet tuomion antamisen jälkeen?

Jos rikoksentehtijä on määrätty maksamaan vahingonkorvaus, tuomioistuin toimittaa uhrille jäljennöksen tuomiosta. Jos rikoksentehtijä, jolle on määrätty ehdollinen vankeusrangaistus, ei maksa vahingonkorvausta, uhri voi vaatia vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa.

Jos syyte rikoksentehtijää vastaan on jätetty nostamatta tietyin ehdoin, uhri voi osallistua istuntoon, jossa käsitellään syytetoimien aloittamista uudelleen.

Onko uhrilla oikeus saada tukea tai suojelua oikeudenkäynnin jälkeen? Kuinka kauan?

Uhrilla on menettelyn lopettamisen jälkeen oikeus saada tukea ja suojelua, jos on olemassa riski, että rikoksentehtijä muodostaa häneen tai hänen omaisiinsa kohdistuvan henkeä tai terveyttä koskevan uhkan. Oikeus saada tukea ja suojelua on voimassa niin kauan kuin tällainen uhka on olemassa.

Mitä tietoja uhrille annetaan siinä tapauksessa, että rikoksentehtijä tuomitaan?

Tuomioistuin toimittaa uhrille tiedot tuomion sisällöstä (eli rikoksentehtijälle määrätystä tuomiosta, sen kestosta ja mahdollisesta ehdollisuudesta) sekä rikoksentehtijälle määrätystä velvoitteista, kuten vahingonkorvauksesta.

Ilmoitetaanko uhrille, jos rikoksentehtijä vapautuu (myös ennen määräaikaan tai ehdonalaan) tai pakenee vankilasta?

Uhri voi pyytää, että hänelle ilmoitetaan, kun rikoksentehtijä vapautuu vankilasta. Näin uhri saa tiedon, kun rikoksentehtijä vapautuu suorittamaan tuomionsa tai kun tämä saa luvan suorittaa vankeusrangaistuksensa sähköisen valvonnan avulla, pakenee vankilasta tai pääsee lomalle tai ehdonalaan tai väliaikaiseen vapauteen.

Voiko uhri osallistua vapauttamista tai ehdonalaan pääsyä koskevien päätösten tekemiseen? Voiko uhri esimerkiksi antaa tässä yhteydessä lausunnon tai hakea päätöksiin muutosta?

Uhri ei voi osallistua istuntoon, jossa käsitellään ehdollista vapauttamista eikä hakea muutosta tätä koskevaan päätökseen.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 28/01/2019

4 - Korvaus

iten uhri voi hakea vahingonkorvausta rikoksentehtijältä? (esim. esittämällä vaateen rikosoikeudenkäynnissä, nostamalla erillisen vahingonkorvauskanteen tai panemalla vireille liitännäismenettelyn)

Rikoksen uhri voi vaatia rikoksentehtijältä vahingonkorvausta esimerkiksi

1. nostamalla vahingonkorvauskanteen siviilituomioistuimessa; siviiliprosessin käynnistäminen edellyttää oikeudenkäyntimaksujen suorittamista; vahingonkorvauskanteen voi nostaa, vaikka rikoksentekijää vastaan ei olisi nostettu syytettä, mutta kanteen käsittely voidaan keskeyttää, kunnes rikosoikeudellisessa menettelyssä annettu päätös on saanut lainvoiman; jos rikoksen uhrin vaatimukset hyväksytään vahingonkorvauskanteen nojalla annetussa tuomioistuimen päätöksessä, vaatimusten täytäntöönpanosta vastaa toimeenpanoelin, käytännössä ulosottomies (*komornik*);
2. vaatimalla rikosoikeudellisen menettelyn yhteydessä, että rikoksentekijä velvoitetaan korvaamaan rikoksesta aiheutunut vahinko suorittamalla korvaava toimenpide (*środek kompensacyjny*); tuomioistuin voi sen sijaan määrätä rikoksentekijän maksamaan ns. täydentävän vahingonkorvauksen (*nawiązka*); rikoksen uhrin vaatimus hyväksytään vain jos rikoksentekijä tuomitaan;
3. jos rikoksentekijä tuomitaan ehdolliseen vankeusrangaistukseen, tuomioistuin voi velvoittaa hänet korvaamaan rikoksesta aiheutuneen vahingon;
4. jos tuomioistuin päättää jättää syytteen nostamatta tietyin ehdoin, sillä on velvollisuus määrätä rikoksentekijä korvaamaan rikoksesta aiheutunut vahinko kokonaan tai osittain.

Tuomioistuin on määrännyt rikoksentekijän maksamaan uhrille vahingonkorvausta. Miten uhri voi varmistaa, että rikoksentekijä maksaa korvauksen?

1. Jos rikoksentekijä ei maksa vapaaehtoisesti tuomioistuimen määräämää vahingonkorvausta, uhri voi turvautua ulosottoon.
2. Jos rikoksentekijä on tuomittu ehdolliseen vankeusrangaistukseen tai jos syyte on jätetty nostamatta tietyin ehdoin eikä rikoksentekijä maksa hänelle määrättyä vahingonkorvausta, vankeusrangaistus voidaan määrätä pantavaksi täytäntöön ja syytetoimet voidaan aloittaa uudelleen. Tällaisten toimenpiteiden ja erityisesti vankilaan joutumisen uhka saa rikoksentekijän yleensä maksamaan uhrin vaatiman vahingonkorvauksen, vaikka se ei aiemmin olisi onnistunut täytäntöönpanomenettelyn avulla. Näitä toimenpiteitä varten riittää, että uhri ilmoittaa tuomioistuimelle, ettei rikoksentekijä ole suorittanut hänelle määrättyä vahingonkorvausta.

Jos rikoksentekijä ei maksa korvausta, voiko valtio maksaa uhrille etumaksua tämän sijasta? Millä ehdoin?

Jos rikoksentekijä ei maksa korvausta, uhri ei voi saada korvausta valtiolta sen sijaan.

Uhri voi kuitenkin hätätapauksessa hakea taloudellista avustusta järjestöiltä, joille myönnetään tätä varten rahoitusta rikoksen uhrien tukirahastosta.

Onko uhrilla oikeus saada korvausta valtiolta?

Kaikkein vakavimpien rikosten uhreille ja heidän omaisilleen maksetaan erityistä korvausta valtion varoista. Tällaista korvausta voidaan maksaa henkilöille, joilla on vakainainen asuinpaikka Puolassa tai jossakin muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa ja joille on rikoksen vuoksi aiheutunut yli 7 päivää kestävä vakava terveyshaitta tai raajan toimintahäiriö tai jotka ovat rikoksen seurauksena kuolleen henkilön omaisia.

Onko uhrilla oikeus saada korvausta, jos rikoksentekijää ei tuomita?

Korvausta voi saada myös siinä tapauksessa, että rikoksentekijää ei tuomita.

Onko mahdollista saada etumaksua sillä aikaa kun korvaushakemusta käsitellään?

Jos uhrilla on oikeus saada korvausta, hän voi hakea vakuutta (*zabezpieczenie*), joka suoritetaan kertamaksuna ennen kuin lopullinen korvauspäätös tehdään. Osa tästä maksusta voidaan käyttää välttämättömien hoito-, kuntoutus- tai hautauskulujen kattamiseen.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 28/01/2019

5 - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua

olen joutunut rikoksen uhriksi - mihin voin ottaa yhteyttä, jotta saan apua ja tukea?

Rikoksen uhrit ja heidän omaisensa voivat saada tukea kansalaisjärjestöiltä, joille oikeusministeriö myöntää tätä varten rahoitusta rikoksen uhrien tukirahastosta (*Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej*).

Uhrille ilmoitetaan mahdollisuudesta saada tällaista tukea jo ennen ensimmäistä kuulemistä.

Luettelo organisaatioista, joille on myönnetty rahoitusta uhrien ja heidän omaistensa auttamiseksi, on julkaistu oikeusministeriön verkkosivuilla <https://www.ms.gov.pl/pl/dzialalnosc/pokrzywdzeni-przestepstwem/pomoc-osobom-pokrzywdzonym-przestepstwem-oraz-osobom-im-najblizszym---lista-podmiotow-i-organizacji/>, ks.välilehti Działalność/Pomoc pokrzywdzonym /Pomoc pokrzywdzonym przestępstwem oraz osobom im najbliższym - lista podmiotów i organizacji.

Rikoksen uhrien neuvontapuhelin

Puolassa ei tällä hetkellä ole valtakunnallista uhrien neuvontapuhelinta. Sen sijaan perheväkivallan uhreille on oma neuvontapuhelin.

Voiko rikoksen uhri saada tukea maksutta?

Kyllä voi.

Millaista tukea rikoksen uhri voi saada valtiolta tai viranomaisilta?

Valtiolliset organisaatiot antavat rikoksen uhreille tietoa siitä, mistä he voivat saada tukea. Tiettyihin ryhmiin kuuluvilla uhreilla on ikänsä tai taloudellisen tilanteensa perusteella oikeus saada maksutonta oikeusapua. Rikoksen uhreilla on yleisten periaatteiden mukaisesti oikeus lääketieteellisen apuun.

Millaista tukea rikoksen uhri voi saada kansalaisjärjestöiltä?

Rikoksen uhrien tukirahastosta rahoitettavat kansalaisjärjestöt tarjoavat rikoksen uhreille oikeusavun lisäksi psykologista ja aineellista apua, esimerkiksi ruokakuponkeja tai tukea elintarvikkeiden, vaatteiden, jalkineiden, puhdistus- ja hygieniatarvikkeiden hankintaan ja tilapäisen majoituksen järjestämiseen, opiskelu- ja koulutuskustannuksiin, asunnon mukauttamiseen rikoksen uhrin henkilökohtaisia tarpeita varten sekä matkakuluihin.

Tukea voi saada myös tulkin, esimerkiksi viittomakielen tulkin, palveluista aiheutuviin kustannuksiin.

Lääketieteellinen tuki kattaa terveydenhuoltopalvelut, lääkkeet ja lääkinnälliset laitteet, joita uhri välttämättä tarvitsee rikoksesta aiheutuneiden terveyshaittojen vuoksi.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 28/01/2019

Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnissä - Romania

Rikoksen uhriksi katsotaan henkilö, joka on voimassa olevan kansallisen lainsäädännön nojalla rikokseksi katsottavan tapahtuman seurauksena kärsinyt fyysistä tai aineellista vahinkoa. Rikoksen uhrilla on tiettyjä oikeuksia ennen rikosoikeudellista menettelyä, sen aikana ja sen jälkeen.

Rikosoikeudellisen menettelyn ensimmäiset kaksi vaihetta ovat rikostutkinta ja oikeudenkäynti(menettely). Tutkinnan aikana tutkintaviranomaiset tekevät tapausta koskevia tutkimuksia syyttäjän alaisuudessa ja pyrkivät löytämään rikosentekijään liittyviä todisteita. Kun kaikki tiedot ja todisteet on kerätty, poliisi lähettää aineiston syyttäjälle. Tämän jälkeen tapausta käsittelevä syyttäjä analysoi aineiston ja päättää, edetäänkö seuraavaan vaiheeseen eli oikeudenkäyntiin vai lopetetaan tapauksen käsittely.

Tuomioistuimessa tuomareiden kokoonpano tarkastelee tosiseikkoja ja kuulee asianosaisia syyllisyyden selvittämiseksi. Kun syyllisyys on todettu, rikosentekijälle annetaan tuomio. Jos tuomioistuin katsoo, ettei syytetty ole syyllinen, tämä vapautetaan.

Tarvittavat tiedot löytyvät alla olevien linkkien kautta

[1](#) - Rikoksen uhrin oikeudet

[2](#) - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana

3 - Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnin jälkeen

4 - Korvaus

5 - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 30/11/2018

1 - Rikoksen uhrin oikeudet

Itä tietoja saan viranomaisilta (esimerkiksi poliisilta tai syyttäjältä) jo ennen rikosilmoituksen tekemistä?

Jos olet joutunut rikoksen uhriksi, voit ilmoittaa siitä poliisille (tai syyttäjälle) suullisesti tai kirjallisesti. Voit myös pyytää jotakuta toista ilmoittamaan rikoksesta puolestasi, mutta tällöin sinun on annettava kyseiselle henkilölle kirjallinen valtuutus. Kirjallinen ja allekirjoitettu valtuutus liitetään asiaa koskeviin asiakirjoihin.

Kun ilmoitat rikoksesta, voit saada tarpeidesi mukaan tietoja palveluista ja organisaatioista, jotka tarjoavat psyykkistä tukea tai muunlaista rikosuhrien tukea. Sinulla on myös oikeus saada tietoa oikeusavun saamisesta, oikeuksistasi rikosoikeudellisessa menettelyssä (myös suojelutoimenpiteistä, jos olet todistaja ja sinua uhkaillaan) sekä siitä, miten voit saada taloudellista korvausta valtiolta. Nämä tiedot antaa ensimmäinen oikeusviranomainen, jonka puoleen käännyt (poliisi, syyttäjä). Saat myös kaikki nämä tiedot sisältävän lomakkeen, joka sinun on allekirjoitettava. Tiedot toimitetaan kielellä, jota ymmärrät.

En asu maassa, jossa rikos tapahtui (olen unionin kansalainen tai unionin ulkopuolisen maan kansalainen). Miten oikeuksiani suojellaan?

Jos olet ulkomaalainen ja joutunut rikoksen uhriksi Romaniassa, sinulla on kaikki samat oikeudet kuin rikoksen uhreiksi joutuneilla Romanian kansalaisilla.

Jos et osaa romaniaa, sinulla on oikeus saada maksutta avuksesi tulkki, kun olet yhteydessä viranomaisiin esimerkiksi tehdäksesi kantelun ja saadaksesi tiedot, joihin sinulla on rikosilmoituksen tehdessäsi oikeus, osaamallasi kielellä.

Jos olet joutunut ihmiskaupan uhriksi, sinut voidaan majoittaa erityiseen suojatilaan. Rikosoikeudellisen menettelyn aikana saat tietoja menettelystä osaamallasi kielellä; voit myös saada psyykkistä tukea ja lääkinnällistä apua. Romanian viranomaiset pyrkivät parhaansa mukaan auttamaan sinua pääsemään kotimaahasi mahdollisimman pian ja tarjoavat turvallisen kuljetuksen Romanian rajalle.

Jos olet ulkomaalainen, voit myös vaatia korvausta valtiolta, jos sinuun kohdistunut rikos on: murhayritys tai törkeä murhayritys, joista säädetään rikoslain 188 ja 189 §:ssä lähisuhdeväkivalta, josta säädetään rikoslain 199 §:ssä tahallinen rikos, joka aiheuttaa uhrille ruumiinvamman raiskaus, seksuaalinen pahoinpitely, yhdyntä alaikäisen kanssa tai alaikäisen seksuaalinen hyväksikäyttö, joista säädetään rikoslain 218–221 §:ssä alaikäisen kaltoinkohtelu, josta säädetään rikoslain 197 §:ssä, sekä haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden kauppa ja hyväksikäyttö tai sen yritys.

Mitä tietoja minulle annetaan, jos teen rikosilmoituksen?

Kun teet rikosilmoituksen, ilmoituksen kirjaava poliisi selittää sinulle asian käsittelymenettelyn. Poliisin on laadittava kirjallinen pöytäkirja, jossa ilmoitetaan, mitä tietoja sinulle on annettu.

Saat tietoja seuraavista asioista:

- oikeutesi rikosoikeudellisessa menettelyssä
- organisaatiot, joilta voit hakea apua, ja niiden tarjoamat palvelut
- miten voit saada suojelua
- valtion maksamien korvausten edellytykset ja menettely niiden hakemiseksi
- maksuttoman oikeusavun edellytykset ja menettely sen hakemiseksi.

Myöhemmin menettelyn aikana voit saada tietoja tutkinnan etenemisestä ja, mikäli syyttäjä päättää olla viemättä asiaa oikeuteen, jäljennöksen tätä koskevasta päätöksestä. Sinun on esitettävä tästä pyyntö asiaa käsittelevälle poliisille tai syyttäjälle ja ilmoitettava Romaniassa oleva osoite, sähköpostiosoite tai sähköisen viestipalvelun osoite, johon tiedot voidaan lähettää.

Jos syyttäjä päättää viedä asian oikeuteen, sinut kutsutaan kuultavaksi tuomioistuimeen.

Jos sinua kuullaan tuomioistuimessa, sinulle ilmoitetaan myös tähän liittyvät oikeutesi ja velvollisuutesi, joita ovat seuraavat:

- oikeus käyttää asianajajan apua tai tarvittaessa saada maksuton oikeusavustaja
- oikeus käyttää sovittelijan palveluja lain sallimissa tapauksissa
- oikeus ehdottaa esitettäviä todisteita ja esittää vastaväitteitä ja päätelmiä lain mukaisesti
- oikeus saada tietoa menettelyn etenemisestä
- oikeus tehdä tarvittaessa kannetta edeltävä valitus (tiettyjen rikostyyppien kohdalla kannetta edeltävä valitus on välttämätön, jotta asiaa rikoksentehtäjiä vastaan voidaan ajaa eteenpäin). Oikeusviranomaiset selittävät tarvittaessa tätä asiaa tarkemmin. Kannetta edeltävillä valituksilla on tarkoitus pyytää rikosoikeudellisen menettelyn jatkamista rikoksentehtäjiä vastaan. Kannetta edeltävä valitus eroaa poliisille tai syyttäjälle tekemästäsi ilmoituksesta, joka koskee joutumistasi rikoksen kohteeksi.
- oikeus osallistua menettelyyn asianomistajana
- velvollisuus saapua paikalle oikeusviranomaisten kutsuessa
- velvollisuus ilmoittaa osoitteenmuutoksesta
- oikeus saada ilmoitus rikoksentehtäjän vapauttamisesta, jos rikoksentehtäjä on tuomittu vankeusrangaistukseen tai on tutkintavankeudessa.

Onko minulla oikeus maksuttomiin käännös- ja tulkkaukspalveluihin (poliisin tai muiden viranomaisten kanssa asioidessani tai rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Kyllä. Sinulla on oikeus käännös- ja tulkkaukspalveluihin koko rikosoikeudellisen menettelyn ajan.

Miten viranomaiset varmistavat, että ymmärrän ja tulen ymmärretyksi (jos olen lapsi tai vammainen)?

Rikosoikeudellisessa menettelyssä vammaiselle henkilölle on tämän asemaan (vastaaja, asianomistaja, todistaja) katsomatta tarjottava tulkin, psykologin ja/tai (alaikäisten kohdalla) sosiaali- ja lastensuojeluviranomaisten (*Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecție a Copilului*) palveluja.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan paikalliset sosiaali- ja lastensuojeluviranomaiset voivat tarjota asianomaisille henkilöille erityistä tukea ja tarvittaessa lääkinnällistä apua.

Uhrien tukipalvelut

Rikoksen luonteesta riippuen (erityisesti jos rikos kohdistuu henkilöön) poliisi voi suositella uhrille psyykkisiä tukipalveluja tai ohjata tämän niiden piiriin.

Jos olet joutunut tietyn tyyppisten rikosten uhriksi (murhayritys tai törkeä murhayritys, joista säädetään rikoslain 188 ja 189 §:ssä, lähisuhdeväkivalta, josta säädetään rikoslain 199 §:ssä, tahallinen rikos, joka aiheuttaa uhrille ruumiinvamman, raiskaus, seksuaalinen pahoinpitely, yhdyntä alaikäisen kanssa ja alaikäisen seksuaalinen hyväksikäyttö, joista säädetään rikoslain 218–221 §:ssä, alaikäisen kaltoinkohtelu, josta säädetään rikoslain 197 §:ssä, sekä haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden kauppa ja hyväksikäyttö tai sen yritys), voit saada psyykkistä tukea (enintään kolmen kuukauden ajan aikuisille ja kuuden kuukauden ajan alle 18-vuotiaille lapsille), lääkinnällistä apua tai muun tyyppistä apua maksutta tarpeen mukaan. Tämän tyyppistä tukea tarjotaan maksutta vain, jos olet tehnyt rikosilmoituksen poliisille. Voit hakea tukea kriminaalihuoltolaitoksesta tehtyäsi ilmoituksen poliisille.

Jos olet lähisuhdeväkivallan uhri, voit käännyä apua saadaksesi työ- ja perhe- ja sosiaaliministeriön (*Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale*) palveluksessa työskentelevien perheavustajien puoleen. Ministeriö tarjoaa lähisuhdeväkivallan uhreille erityyppistä apua (muun muassa psyykkistä tukea ja henkilöllisyyden suojaa). Lähisuhdeväkivallan uhrina voit myös pyytää majoitusta lähisuhdeväkivallan uhrien keskuksista, jossa uhri saa suojelua ja tukea.

Kuka tukee uhreja?

Romaniassa uhri voi rikoksen tyyppistä riippuen saada erityistä tukea seuraavilta instituutioilta:

Jos olet lähisuuhdeväkivallan uhri, voit ottaa yhteyttä naisten ja miesten yhtäläisiä mahdollisuuksia käsittelevään kansalliseen virastoon (*Agenția Națională pentru Egalitate de Șanse între Bărbați și Femei*) ja sosiaalityö- ja lastensuojeluviranomaisiin (DGASPC).

Jos olet alle 18-vuotias ja joudut rikoksen uhriksi, voit ottaa yhteyttä kansalliseen lastensuojelu- ja adoptioviranomaiseen (*Autoritate a Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție – ANPDCA*) ja sosiaalityö- ja lastensuojeluviranomaisiin (DGASPC).

Jos olet joutunut ihmiskaupan uhriksi, voit ottaa yhteyttä sisäministeriön (*Ministerul Afacerilor Interne – MAI*) alaisuudessa toimivaan ihmiskaupan vastaiseen kansalliseen virastoon (*Agenția Națională împotriva Traficului de Persoane – ANITP*).

On myös olemassa useita valtiosta riippumattomia organisaatioita (kansalaisjärjestöjä), jotka antavat uhreille erilaista tukea. Kun otat yhteyttä johonkin viranomaiseen, se ohjaa sinut sopivaan kansalaisjärjestöön.

Jos olet joutunut väkivaltarikoksen uhriksi (murhayritys tai törkeä murhayritys, joista säädetään rikoslain 188 ja 189 §:ssä, lähisuuhdeväkivalta, josta säädetään rikoslain 199 §:ssä, tahallinen rikos, joka aiheuttaa uhrille ruumiinvamman, raiskaus, seksuaalinen pahoinpitely, yhdyntä alaikäisen kanssa ja alaikäisen seksuaalinen hyväksikäyttö, joista säädetään rikoslain 218–221 §:ssä, alaikäisen kaltoinkohtelu, josta säädetään rikoslain 197 §:ssä, sekä haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden kauppa ja hyväksikäyttö tai sen yritys), voit kääntyä apua saadaksesi kriminaalihuoltolaitoksen puoleen.

Ohjaako poliisi minut automaattisesti rikosuhrien tukipalvelujen piiriin?

Kyllä, oikeusviranomaisten on ohjattava sinut tällaisten palvelujen piiriin.

Miten yksityisyyttäni suojellaan?

Jos oikeusviranomaiset katsovat, että yksityisyydensuojasi tai ihmisarvosi saattavat vaarantua antamiesi tietojen vuoksi tai muista syistä, ne voivat sekä esitutkinnan että tuomioistuinkäsittelyn aikana toteuttaa joko oma-aloitteisesti tai pyynnöstäsi toimenpiteitä suojelusi varmistamiseksi. Tällaisia toimenpiteitä ovat muun muassa seuraavat:

- henkilöllisyytesi salaaminen
- kuulemisesi audiovisuaalisten apuvälineiden avulla siten, ettei sinun tarvitse olla läsnä oikeudessa, ja äänesi ja kuvasi vääristäminen, jos muut toimenpiteet ole riittäviä
- tuomioistuinkäsittelyn järjestäminen suljetuin ovin koko kuulemisesi ajan.

Lisäksi tuomioistuin voi tuomioistuinkäsittelyn aikana kieltää sellaisten tekstien, piirrosten, valokuvien tai kuvien julkaisemisen, jotka saattavat paljastaa henkilöllisyytesi.

Tuomioistuin voi myös päättää käsitellä asiaa suljetuin ovin, jos julkinen käsittely saattaisi vaikuttaa ihmisarvoosi tai yksityisyydensuojaasi.

Kriminaalihuoltolaitoksen henkilöstön on pidettävä hallussaan olevat tiedot salassa tehtäviään hoitaessaan. Tämä sääntö ei koske oikeusviranomaisille osana rikosoikeudellista menettelyä toimitettavia tietoja. Neuvonantajien, yksiköiden päälliköiden ja tarkastajien on pidettävä hallussaan olevat asiakirjat salassa sekä työtehtäviään hoitaessaan että laajemmin. Yksikön asiakirjoissa olevat asioita koskevat tiedot sekä mahdolliset sen organisaatioon ja toimintojen suorittamiseen liittyvät tiedot on asetettava tiedotusvälineiden saataville palvelun saajien henkilötietoja koskevan salassapitovelvollisuuden puitteissa.

Edellyttääkö tukipalvelujen saaminen rikosilmoituksen tekemistä?

Voidaksesi käyttää uhrien tukipalveluja sinun on ilmoitettava rikoksesta asianomaisille elimille.

Henkilökohtainen suojelu, jos olen vaarassa

Minkälaista suojelua voin saada?

Sinulla on sekä rikostutkinnan että tuomioistuinkäsittelyn aikana oikeus suojelutoimenpiteisiin, jos oikeusviranomaiset katsovat, että saatat olla vaarassa.

Sinun on erittäin tärkeää tietää, että jos oikeusviranomaiset katsovat sinun olevan mahdollisesti vaarassa antamiesi tietojen vuoksi tai muista syistä, ne voivat toteuttaa joko pyynnöstäsi tai oma-aloitteisesti tiettyjä toimenpiteitä suojelusi varmistamiseksi. Tällaisia toimenpiteitä ovat muun muassa seuraavat:

- valvonta tai vartiointi kotonasi tai väliaikaisessa asunnossa
- saattaminen ja suojelu sinun tai perheenjäseniesi matkoilla

- henkilöllisyytesi salaaminen (henkilötiedot voidaan jättää pois asiakirjoista henkilöllisyytesi salaamiseksi ilmoittamalla, että nämä tiedot ovat salaisia)
- kuulemisesi audiovisuaalisten apuvälineiden avulla siten, ettei sinun tarvitse olla läsnä oikeudessa, ja äänesi ja kuvasi vääristäminen, jos muut toimenpiteet eivät ole riittäviä (tällä tavoin sinun ei tarvitse saapua poliisiin, syyttäjän tai tuomarin kuultavaksi etkä joudu samaan tilaan rikoksenteijän kanssa)
- tuomioistuinkäsittelyn järjestäminen suljetuin ovin koko kuulemisesi ajan.

Lisäksi tuomioistuim voi tuomioistuinkäsittelyn aikana kieltää sellaisten tekstien, piirrosten tai kuvien julkaisemisen, jotka saattavat paljastaa henkilöllisyytesi.

Myös siinä tapauksessa, että olet todistaja rikosoikeudellisessa menettelyssä tai – vaikka et olisi osallisena asiassa – annat tietoja, jotka auttavat oikeusviranomaisia ratkaisemaan vakaviin rikoksiin liittyviä tapauksia tai estämään huomattavien vahinkojen syntymistä, voit pyytää tutkinnasta vastaavaa poliisia tai syyttäjää asettamaan sinut todistajansuojeluohjelmaan. Tämä ohjelma sisältää useita toimenpiteitä, kuten seuraavat:

- salainen henkilöllisyys, myös osallistuminen kuulemisiin siten, että äänesi tai kuvasi muunnetaan erityismenetelmiä käyttämällä
- poliisin suojelu kotona ja saattaminen rikostutkintaa hoitavien elimien luo menemistä varten
- muuttaminen toiselle paikkakunnalle
- uusi henkilöllisyys, tarvittaessa myös ulkomuodon muuttaminen.

Erytyiseen todistajansuojeluohjelmaan päästessäsi sinulla on oikeus saada lisäapua muun muassa seuraavissa asioissa:

- sopeutuminen erilaiseen sosiaaliseen ympäristöön
- uuden ammattipätevyyden hankkiminen
- uusi työpaikka
- taloudellinen tuki uuden työpaikan saamiseen asti.

Tarvittaessa myös lähiomaisesi (kuten lapsesi ja vanhempasi) voidaan ottaa mukaan todistajansuojeluohjelmaan.

Jos sinua ei ole asetettu erityiseen todistajansuojeluohjelmaan esitutkinnan aikana, voit hakea ohjelmaan oikeudenkäynnin aikana.

Lisäsuojelua on saatavana rikoksen lajin mukaan:

- Jos olet lähisuhdeväkivallan uhri, voit pyytää tuomioistuinta kieltämään rikoksenteijää jäämästä yhteiseen kotiin. Vaihtoehtoisesti sinut voidaan uhrina majoittaa lähisuhdeväkivallan uhreille tarkoitettuun keskukseseen. Tällaista majoitusta voi saada vain hätätapauksissa, joissa turvallisuutesi edellyttää eristämistä rikoksenteijästä tai asiaa hoitava perheavustaja on antanut kirjallisen hyväksyntänsä. Keskuksessa saat majoituksen, suojelua, sairaanhoitoa, ruokaa, psyykkistä tukea ja oikeudellista apua maksutta.
- Jos olet ihmiskaupan uhri, sinut voidaan majoittaa uhrien suojelukeskukseseen. Majoitusta saa tavallisesti kymmenen päivän ajan, mutta tuomioistuim voi jatkaa oleskelua oikeudenkäynnin päättymiseen asti. Tarvittaessa poliisi antaa oikeudenkäynnin aikana fyysistä suojelua. Jos olet ihmiskaupan uhri, tuomioistuinkäsittely pidetään suljetuin ovin.

Jos katsot olevasi vaarassa, sinun on ilmoitettava tästä poliisille, syyttäjälle tai tuomarille ja annettava mahdollisimman paljon asiaa koskevia tietoja.

Edellä mainitut toimenpiteet ovat toteutettavissa sekä esitutkinta- että oikeudenkäyntivaiheessa.

Kuka voi suojella minua?

Saat suojelua Romanian poliisilta.

Arvioidaanko tilannettani sen selvittämiseksi, voiko rikoksenteijä aiheuttaa minulle lisävahinkoa?

Jos olet oikeudenkäynnin päätyttyä yhä vaarassa, oikeusviranomaiset harkitsevat asettamistasi todistajansuojeluohjelmaan, ellet jo ole tällaisen ohjelman piirissä.

Ihmiskaupan uhrien osalta riskinarvioinnin tekevät poliisin erityisyksiköt.

Arvioidaanko tilannettani sen selvittämiseksi, voiko minulle aiheutua lisävahinkoa rikosoikeudenkäyntimenettelyn vuoksi (rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Kyllä, tilanteesi voidaan arvioida. Esimerkiksi tiettyjen rikoslajien (kuten lähisuhdeväkivalta, raiskaus ja seksuaalinen väkivalta) uhrien kuulustelijoina toimii vain uhrin kanssa samaa sukupuolta olevia henkilöitä, jos uhri tätä pyytää.

Asianomistajaa kuulustellaan toisen kerran vain, jos se on rikosoikeudellisen menettelyn kannalta ehdottoman välttämätöntä, jotta vältetään lisävahingon aiheuttaminen uhrille.

Jotta vältetään oikeusviranomaisten toistuvista kuulusteluista uhrille aiheutuva lisävahinko, rikosoikeudellista menettelyä sääntelevässä lainsäädännössä edellytetään myös, että rikosilmoituksen tehnyttä vahinkoa kärsinyttä osapuolta on kuultava välittömästi tai, jos tämä ei ole mahdollista, mahdollisimman pian rikosilmoituksen tekemisen jälkeen.

Toinen toimenpide uhrin hyväksi on se, ettei hänelle ilmoiteta rikoksentehtäjän vapauttamisesta, ellei hän ole sitä erityisesti pyytänyt.

Millaista suojelua erittäin haavoittuvassa asemassa olevat uhrin voivat saada?

Jos olet haavoittuvassa asemassa oleva uhri, voit hyötyä edellä olevissa todistajansuojelua koskevista vastauksista esitetyistä suojelutoimenpiteistä.

Olen alaikäinen – onko minulla erityisiä oikeuksia?

Jos olet alaikäinen ja joutunut hyväksikäytön, väkivallan, pahoinpitelyn, laiminlyönnin tai kaltoinkohtelun uhriksi, rikoksesta voi ilmoittaa poliisille kuka tahansa, myös sinä itse.

Alaikäisiä pidetään lähtökohtaisesti haavoittuvassa asemassa olevina uhreina ja viranomaisten on kerrottava sinulle suojelutoimenpiteistä, joita voit saada.

Alaikäiset voivat saada apua kansalliselta lastensuojelu- ja adoptioviranomaiselta. Jos olet vaarassa, voit hakea määräystä majoittamisestasi turvalliseen paikkaan (kuten toiseen perheeseen tai erityiseen keskukseseen).

Jos sinut kutsutaan esitutkinnasta vastaavien elinten kuulusteltavaksi ja olet alle 14-vuotias, vanhempiesi tai holhoojasi on oltava läsnä. Jos vanhempasi tai holhoojasi ovat osallisia rikosoikeudellisessa menettelyssä tai jos lausuntoosi vaikuttaminen saattaa olla heidän etujensa mukaista, sinua kuullaan jonkun sukulaisesi tai poliisin/syyttäjän/tuomarin nimittämän muun henkilön läsnä ollessa.

Lisäksi oikeusviranomaiset voivat päättää, että apunasi kuulusteluissa on psykologi. Voit pyytää tätä oikeusviranomaisilta.

Kuulustelu on nauhoitettava, ja jos tämä ei ole mahdollista, siitä on kirjoitettava raportti.

Sinulla on oikeus siihen, että sinua kuulustelelee sama henkilö tähän erityisesti suunnitelluissa/mukautetuissa tiloissa, jos sellaisia on käytettävissä.

Tiettyjä rikoslajeja tutkittaessa kuulustelijana voi toimia uhrin kanssa samaa sukupuolta oleva henkilö. Kuulusteluissa voi myös olla läsnä valitsemasi henkilö.

Sinulla on oikeus asianajajaan oikeudenkäynnin aikana. Jos sinulla ei ole asianajajaa, tuomioistuimien auttaa sinua löytämään asianajajan. Jos perheesi ei pysty maksamaan asianajajapalkkiota, sinulla on oikeus maksuttomaan oikeusapuun.

Perheenjäseneni kuoli rikoksen takia – mitkä ovat oikeuteni?

Rikoslain 188 ja 189 §:n mukaisen murhan ja törkeän murhan sekä kuolemaan johtaneen tahallisen rikoksen uhrina kuolleen henkilön puolisoilla, lapsella tai huollettavalla on oikeus maksuttomaan oikeusapuun ja valtion maksamaan taloudelliseen korvaukseen.

Maksutonta oikeusapua voivat saada myös muiden kuin edellä mainittujen rikoslajien uhrin, jos uhrin kuukausitulot perheenjäsenä kohden eivät ylitä hallituksen sille vuodelle määrittämää vähimmäisbruttopalkkaa, jona maksutonta oikeusapua koskeva hakemus tehdään.

Perheenjäseneni joutui rikoksen uhriksi – mitkä ovat oikeuteni?

Ks. edellä esitetyt tiedot.

Voinko osallistua sovitteluun? Millä ehdoin? Olenko turvassa sovittelun aikana?

Sovittelu on mahdollinen vain rikoslaissa luetelluissa lievissä rikoksissa. Menettelyä voidaan käyttää vain, jos sekä sinä että rikoksen tekijä suostutte osallistumaan siihen. Sovittelumenettelyn aikana sinut kutsutaan useisiin tapaamisiin rikosentekijän kanssa, jotta voidaan keskustella sovintomahdollisuuksista. Tapaamisissa on mukana henkilö, jota kutsutaan sovittelijaksi. Jos menettely päättyy sovintoon, voit peruuttaa kanteesi rikosentekijää vastaan ja asian käsittely lopetetaan. Muussa tapauksessa, jos menettely ei onnistu, rikosoikeudellinen menettely jatkuu, ikään kuin sovittelua ei olisi aloitettukaan.

Mistä löydän säädöksen, oikeuteni on vahvistettu?

- Lak 135/2010 (rikosprosessilaki) sellaisena kuin se on muutettuna ja täydennettynä (*Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală*)
- Laki 678/2001 ihmiskaupan ehkäisystä ja torjunnasta (*Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane*)
- Hallituksen päätös 1216/2001 ihmiskaupan ehkäisyä ja torjuntaa koskevan kansallisen toimintasuunnitelman hyväksymisestä (*Hotărârea de Guvern nr. 1.216/2001 privind aprobarea Planului național de acțiune pentru combaterea traficului de ființe umane*)
- Laki 211/2004 toimenpiteistä rikoksen uhrien suojelemiseksi sellaisena kuin se on muutettuna ja täydennettynä (*Legea 211 /2004 privind unele măsuri pentru asigurarea protecției victimelor infracțiunilor*)
- Hallituksen 10. lokakuuta 2007 tekemä päätös 1238 ihmiskaupan uhrien erityisiä tukipalveluja koskevien kansallisten standardien hyväksymisestä (*Hotărârea Guvernului nr. 1238 din 10 octombrie 2007 pentru aprobarea Standardelor naționale specifice pentru serviciile specializate de asistență a victimelor traficului de persoane*)
- Laki nro 217/2003 lähisuhdeväkivallan ehkäisemisestä sellaisena kuin se on muutettuna ja täydennettynä (*Legea 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie*)
- Laki 272/2004 lapsen oikeuksien edistämisestä ja suojelemisesta sellaisena kuin se on muutettuna ja täydennettynä (*Legea 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului*)
- Laki 682/2002 todistajien suojelusta sellaisena kuin se on muutettuna ja täydennettynä (*Legea 682/2002 privind protecția martorilor*)
- Laki 192/2006 sovittelusta ja sovittelijan ammatin järjestämisestä sellaisena kuin se on muutettuna ja täydennettynä (*Legea 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator*)

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 30/11/2018

2 - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana

iten rikoksesta ilmoitetaan?

Jos olet joutunut rikoksen uhriksi, voit ilmoittaa siitä poliisille (tai syyttäjälle) suullisesti tai kirjallisesti. Voit myös pyytää jotakuta toista ilmoittamaan rikoksesta puolestasi, mutta tällöin sinun on annettava kyseiselle henkilölle kirjallinen valtuutus. Kirjallinen ja allekirjoitettu valtuutus liitetään asiaa koskeviin asiakirjoihin.

Myös puoliso, lapsesi sekä asianajajasi voivat tehdä rikosilmoituksen puolestasi. Jos olet joutunut lähisuhdeväkivallan uhriksi, kuka tahansa perheenjäsen voi ilmoittaa rikoksesta poliisille.

Voit tehdä rikosilmoituksen myös, jos olet rikoksen johdosta kuolleen uhrin puoliso tai aikuinen lapsi.

Suullista rikosilmoitusta varten sinun on mentävä poliisiasemalle. Rikosilmoituksen vastaan ottava poliisi kirjaa ilmoituksen ja pyytää sinua allekirjoittamaan sen. Myös kirjalliset rikosilmoitukset on allekirjoitettava.

Rikosilmoituksessa sinun on ilmoitettava nimesi, ammattisi ja kotiosoitteesi sekä annettava yksityiskohtainen kuvaus tapahtumista. Jos tunnet rikosentekijän, sinun on annettava kaikki hallussasi olevat tiedot rikosentekijästä sekä tapaukseen liittyvä mahdollinen todistusaineisto. Voit myös rikostutkinnan aikana antaa asiaa koskevia lisätietoja.

Jos et osaa romaniaa, voit tehdä rikosilmoituksen jollain osaamallasi kielellä, ja oikeusviranomainen käännettää sen. Tässä tapauksessa voit pyytää, että mahdollisesti saamasi haaste laaditaan jollain osaamallasi kielellä.

Miten saan tietää, millä tavoin asia etenee?

Rikosilmoituksesi perusteella poliisi siirtää asian syyttäjälle, joka antaa sille asianumeron.

Tehtyäsi rikosilmoituksen voit tarkistaa asian etenemisen tekemällä tätä koskevan kirjallisen pyynnön, joka sisältää Romaniassa olevan osoitteen tai sähköpostiosoitteen tai sähköisen viestipalvelun osoitteen, johon viranomaiset voivat lähettää tiedot.

Jos syyttäjä päättää viedä asian tuomioistuimeen, sinulla on oikeus tutustua asiakirja-aineistoon tuomioistuimen tiloissa tuomioistuin käsittelyn aikana. Lisäksi sinut kutsutaan saapumaan oikeuteen.

Voinko saada oikeusapua (tutinnan tai oikeudenkäynnin aikana)? Millä ehdoin?

Jos olet asianomistaja, sinulla on oikeus saada oikeudellista apua tai edustaja.

a. Sinulla on oikeus saada koko rikosasian käsittelyn ajan apua valitsemaltasi oikeudenkäyntiavustajalta, jonka palkkion sinä maksat. Jos rikoksentehtyjä tuomitaan, voit periä oikeudenkäyntiavustajasta sinulle aiheutuneet kulut rikoksentehtyjältä.

b. Voit käyttää halutessasi edustajaa koko rikosasian käsittelyn ajan, paitsi jos läsnäolosi on pakollista tai syyttäjä, tuomari tai tuomioistuin katsoo sen tarpeelliseksi (esimerkiksi kuulemista varten).

c. Tietyissä tapauksissa oikeusapua voidaan rikosoikeudenkäynneissä antaa maksutta:

- jos syyttäjä tai tuomari katsoo, ettet pysty itse hoitamaan puolustustasi, eikä sinulla ole palkattua oikeudenkäyntiavustajaa
- jos olet alaikäinen etkä ole vielä saanut täyttä oikeustoimikelpoisuutta (avioliiton tai tuomioistuimen päätöksen perusteella)
- jos olet joutunut seuraavien rikosten uhriksi: murhan yritys tai törkeä murhan yritys, ruumiinvamma, uhrin ruumiinvamman aiheuttavat tahalliset rikokset (ruumiinvamma määritellään rikoslaissa), raiskaus, seksuaalinen väkivalta, yhdyntä alaikäisen kanssa tai alaikäisen seksuaalinen hyväksikäyttö
- jos olet murhan, törkeän murhan tai muun tahallisen rikoksen uhrina kuolleen henkilön puoliso, lapsi tai huollettavana ollut henkilö
- pyynnöstä, jos olet muiden kuin edellä mainittujen rikosten uhri ja jos kuukausitulosi perheenjäsentä kohden eivät ylitä kansallista vähimmäiskuukausipalkkaa. Hakemus maksuttomasta oikeusavusta on jätettävä tuomioistuimeen, jonka lainkäyttöalueella asut.

Tällaisissa tapauksissa voit saada maksutonta oikeusapua vain, jos olet ilmoittanut rikoksesta poliisille 60 päivän kuluessa sen sattumisesta tai, jos et voinut ilmoittaa rikoksesta, 60 päivän kuluessa siitä, kun olosuhteet, jotka estivät tekemästä rikosilmoitusta ajoissa, päättyivät.

Jos haluat saada maksutonta oikeusapua, sinun on jätettävä sitä koskeva hakemus syyttäjälle tai tuomioistuimelle, joka hoitaa tarvittavat järjestelyt. Maksutonta oikeusapua saa oikeudenkäynnin päättymiseen asti.

Voinko vaatia (tutintaan/oikeudenkäyntiin osallistumisesta aiheutuvien) kulujen korvaamista? Millä ehdoin?

Voit vaatia oikeudenkäyntikuljesi korvaamista. Tuomioistuin päättää, mikä osa kuluistasi on korvattava ja kuka ne maksaa.

Jos osallistut menettelyyn asianomistajana tai siviilikannetta ajavana asianosaisena (jos siviilikanteesi otetaan käsiteltäväksi) ja vastaaja tuomitaan syylliseksi, hänet määrätään korvaamaan oikeudenkäyntikulusi (vaikka hänelle ei tietyistä syistä määrättäisi rangaistusta).

Voinko valittaa, jos juttuani ei viedä oikeuteen?

Jos syyttäjä päättää lopettaa asian käsittelyn ilman oikeudenkäyntiä, voit hakea hänen päätökseensä muutosta 20 päivän kuluessa siitä, kun sait jäljennöksen päätöksestä. Muutoksenhaku on tehtävä ylemmälle syyttäjälle.

Jos ylempi syyttäjä hylkää valituksesi, ylemmän syyttäjän päätökseen voi hakea muutosta esitutkinnasta vastaavalta tuomarilta tai lainkäyttöalueen piirituomioistuimelta.

Voinko osallistua oikeudenkäyntiin?

Voit osallistua rikosoikeudenkäyntiin

uhrina (asianomistajana)

Jos olet loukkaantunut rikoksen vuoksi, voit osallistua oikeudenkäyntiin uhrina ja sinulla on joukko jäljempänä tarkemmin esitettäviä menettelyllisiä oikeuksia.

todistajana

Jos et halua osallistua rikosoikeudenkäyntiin asianomistajana, sinun on ilmoitettava tästä asiaa käsittelevälle oikeuselimelle, joka voi silti kutsua sinut kuultavaksi todistajana, jos se katsoo tämän tarpeelliseksi. Jos sinut kutsutaan todistajaksi, sinun on saavuttava oikeuteen ja kerrottava kaikki, mitä tapauksesta tiedät.

siviilikannetta ajavana asianosaisena

Jos haluat vaatia korvausta rikoksen aiheuttamista vahingoista, sinun on nostettava siviilikanne, jolloin sinusta tulee rikosoikeudenkäynnissä siviilikannetta ajava asianosainen.

Tuomioistuinkäsittelyt ovat yleensä julkisia, ja voit olla niissä läsnä siitä riippumatta, missä asemassa osallistut oikeudenkäyntiin. Tuomioistuin voi kuitenkin päättää suorittaa käsittelyn suljetuin ovin, jos tähän päätökseen on riittävät perusteet. Siinä tapauksessa voit osallistua käsittelyyn vain, jos olet asianomistaja tai siviilikannetta ajava asianomainen.

Läsnäolosi oikeussalissa on pakollista vain, jos sinut on kutsuttu kuultavaksi (esimerkiksi todistajana).

Mikä on virallinen asemani oikeusjärjestelmässä? Olenko tai voinko päättää olla esimerkiksi uhri, todistaja, siviilikannetta ajava asianosainen tai syytetty ajava asianomistaja?

Jos olet joutunut rikoksen uhriksi, sinulla voi olla oikeusjärjestelmässä jokin seuraavista rooleista:

Uhri (asianomistaja)

Jos olet loukkaantunut rikoksen vuoksi, voit osallistua oikeudenkäyntiin uhrina ja sinulla on joukko jäljempänä tarkemmin esitettäviä menettelyllisiä oikeuksia.

Siviilikannetta ajava asianosainen

Jos haluat vaatia korvausta rikoksen aiheuttamista vahingoista, voit nostaa siviilikanteen, jolloin sinusta tulee rikosoikeudenkäynnissä siviilikannetta ajava asianosainen.

Todistaja

Jos et halua osallistua rikosoikeudenkäyntiin asianomistajana, sinun on ilmoitettava tästä asiaa käsittelevälle oikeuselimelle, joka voi silti kutsua sinut kuultavaksi todistajana, jos se katsoo tämän tarpeelliseksi. Tässä tapauksessa sinut kutsutaan kuultavaksi ja sinua pyydetään antamaan tarkkoja tietoja tapahtuneesta. Kuultavaksi saapuminen on pakollista, jos sinut on kutsuttu oikeuteen tätä varten.

Mitkä ovat oikeuteni ja velvollisuuteni todistajana?

Jos osallistut rikosoikeudenkäyntiin *asianomistajana* / *siviilikannetta ajavana asianosaisena*, sinulla on useita menettelyllisiä oikeuksia:

Esitutinnan aikana:

– Sinulla on oikeus vaatia korvausta rikoksen aiheuttamista vahingoista. Tätä varten sinusta on tultava rikosoikeudenkäynnissä siviilikannetta ajava asianosainen tai nostettava erillinen siviilikanne. Sinusta voi tulla siviilikannetta ajava asianosainen milloin tahansa esitutinnan aikana.

Tätä varten sinun täytyy joko pyytää sitä suullisesti poliisilta tai syyttäjältä tai jättää asiaa koskeva kirjallinen hakemus poliisille tai asiaa käsittelevälle syyttäjälle. Hakemuksessa on täsmennettävä, mitä korvauksia vaadit, ja esitettävä niiden perustelut ja asiaan liittyvät todisteet.

Ensimmäisessä kuulustelussa syyttäjä tai poliisi ilmoittaa sinulle, että voit osallistua oikeudelliseen menettelyyn siviilikannetta ajavana asianosaisena.

– Sinulla on oikeus vaatia oikeudenkäyntikulujen korvaamista. Tuomioistuin päättää, mikä osa kuluistasi on korvattava ja kuka ne maksaa.

Jos osallistut menettelyyn asianomistajana tai siviilikannetta ajavana asianosaisena (jos siviilikanteesi otetaan käsiteltäväksi) ja vastaaja tuomitaan syylliseksi, hänet määrätään korvaamaan oikeudenkäyntikulusi (vaikka hänelle ei tietyistä syistä määrättäisi rangaistusta).

- Sinulla on oikeus saada tietoja tutkinnan etenemisestä ja, mikäli syyttäjä päättää olla viemättä asiaa oikeuteen, jäljennös tällaisesta päätöksestä. Tätä varten sinun esitettävä pyyntö asiaa käsittelevälle poliisille tai syyttäjälle ja ilmoitettava Romaniassa oleva osoite, sähköpostiosoite tai sähköisen viestipalvelun osoite, johon tiedot voidaan lähettää. Jos syyttäjä päättää viedä asian oikeuteen, sinut kutsutaan tuomioistuimeen.
- Sinulla on oikeus käännös- ja tulkkaukspalveluihin, jos et osaa romaniaa. Jos et osaa romaniaa, sinulla on oikeus maksuttomaan tulkkiin koko oikeudenkäynnin ajan.
- Voit käyttää apunasi asianajajaa koko rikosasian käsittelyn ajan. Tietyissä tapauksissa (esimerkiksi jos syyttäjä katsoo, ettet pysty itse hoitamaan puolustustasi, tai olet alaikäinen etkä vielä täysin oikeustoimikelpoinen, jos olet joutunut tiettyjen rikosten uhriksi tai jos tulosi eivät ylitä tiettyä rajaa – ks. edellisen kysymyksen vastaus) sinulla on oikeus maksuttomaan oikeusapuun.
- Sinulla on oikeus käyttää edustajaa koko rikosasian käsittelyn ajan, paitsi jos läsnäolosi on pakollista tai syyttäjä, tuomari tai tuomioistuin katsoo sen tarpeelliseksi (esimerkiksi kuulemista varten).
- Sinulla tai avustajallasi on oikeus tutustua asiakirja-aineistoon. Asiakirjoihisi tutustumista varten on kuitenkin olemassa erityisiä sääntöjä, jotka syyttäjänviraston kirjaamo ilmoittaa sinulle.
- Sinulla on oikeus saada asiaa käsittelevältä poliisilta tai syyttäjältä kutsu tulla kuulusteltavaksi. Voit pyytää, että mukaasi kuulusteluun tulee mahdollinen oikeudellinen avustajasi ja valitsemasi henkilö, jonka läsnäolon kuulustelussa katsot hyödylliseksi. Oikeuselin voi hylätä pyyntösi vain perustelluista syistä.

Jos ilmoitat rikoksen, joka on tehty sinua vastaan, oikeuselimen on kuultava sinua välittömästi. Jos tämä ei ole mahdollista, sinua olisi kuultava mahdollisimman pian rikosilmoituksen tekemisen jälkeen.

Jos olet joutunut lähisuhdeväkivallan, raiskauksen tai muun tyyppisen seksuaalisen väkivallan, alaikäisen kaltoinkohtelun, häirinnän, seksuaalisen häirinnän tai muun sellaisen rikoksen uhriksi, jonka vuoksi sinun on suojeltava yksityisyyttäsi, voit pyytää, että sinua kuulustelee henkilö, joka on samaa sukupuolta kuin sinä. Oikeuselin voi hylätä pyyntösi vain perustelluista syistä.

- Sinulla on oikeus esittää todisteita ja muita asian ratkaisemiseen liittyviä väitteitä. Voit tehdä tämän kuulustelun yhteydessä tai erillisellä hakemuksella, joka jätetään asiaasi käsittelevälle oikeuselimelle.
- Jos rikoksenteekijä on ollut tutkintavankeudessa ja vapautetaan, sinulla on oikeus saada tietää hänen vapauttamisestaan. Ensimmäisessä kuulustelussa sinulle kerrotaan tästä oikeudesta ja sinulta kysytään, haluatko saada ilmoituksen rikoksenteekijän vapauttamisesta.
- Voit hakea muutosta asiaasi liittyviin oikeustoimiin. Muutosta on haettava asian syyttäjältä, jos oikeustoimen toteutti poliisi, tai ylemmältä syyttäjältä, jos sen toteutti asiaasi käsittelevä syyttäjä.

Jos haet muutosta syyttäjän päätökseen lopettaa rikosasian käsittely ja valituksesi hylätään, voit hakea muutosta tähän päätökseen esitutkinnasta vastaavalta tuomarilta.

Oikeudenkäynnin aikana:

- Sinulla on oikeus vaatia korvausta rikoksen aiheuttamista vahingoista. Tätä varten sinusta on tultava rikosoikeudenkäynnissä siviilikannetta ajava asianosainen tai nostettava erillinen siviilikanne.

Jos olet osallistunut esitutkintaan siviilikannetta ajavana asianosaisena, voit säilyttää saman aseman oikeudenkäynnissä.

Jos et ole osallistunut esitutkintaan siviilikannetta ajavana asianosaisena, sinusta voi silti ennen tuomioistuin käsittelyn aloittamista tulla oikeudenkäynnissä siviilikannetta ajava asianosainen. Sinulle ilmoitetaan tästä, kun sinut kutsutaan ensimmäiseen tuomioistuin käsittelyyn.

Voit pyytää saada osallistua oikeudenkäyntiin siviilikannetta ajavana asianosaisena suullisesti tuomioistuimessa tai kirjallisella hakemuksella. Hakemuksessa on täsmennettävä, mitä korvauksia vaadit, ja esitettävä niiden perustelut ja asiaan liittyvät todisteet.

- Sinulla on oikeus vaatia oikeudenkäyntikulujen korvaamista. Tuomioistuin päättää, mikä osa kuluistasi on korvattava ja kuka ne maksaa.

Jos osallistut menettelyyn asianomistajana tai siviilikannetta ajavana asianosaisena (jos siviilikanteesi otetaan käsiteltäväksi) ja vastaaja tuomitaan syylliseksi, hänet määrätään korvaamaan oikeudenkäyntikulusi (vaikka hänelle ei tietyistä syistä määrättäisi rangaistusta).

– Sinulla on oikeus käännös- ja tulkkauspalveluihin, jos et osaa romaniaa. Jos et osaa romaniaa, sinulla on oikeus maksuttomaan tulkkiin koko rikosasian käsittelyn ajan.

– Voit käyttää apunasi asianajajaa koko rikosasian käsittelyn ajan. Tietyissä tapauksissa (esimerkiksi jos syyttäjä katsoo, ettei pysty itse hoitamaan puolustustasi, tai olet alaikäinen etkä vielä täysin oikeustoimikelpoinen, jos olet joutunut tiettyjen rikosten uhriksi tai jos tulosi eivät ylitä tiettyä rajaa – ks. edellisen kysymyksen vastaus) sinulla on oikeus maksuttomaan oikeusapuun.

– Sinulla on oikeus käyttää edustajaa koko rikosasian käsittelyn ajan, paitsi jos läsnäolosi on pakollista tai syyttäjä, tuomari tai tuomioistuin katsoo sen tarpeelliseksi (esimerkiksi kuulemista varten).

– Sinulla tai avustajallasi on oikeus tutustua asiakirja-aineistoon. Asiakirjoihisi tutustumista varten on kuitenkin olemassa erityisiä sääntöjä, jotka tuomioistuimen kirjaamo ilmoittaa sinulle.

– Sinulla on oikeus tulla kuulluksi tuomioistuinkäsittelyssä. Tuomioistuin kutsuu sinut saapumaan käsittelyyn, ja sinulta kysytään rikokseen liittyviä kysymyksiä. Sinua pyydetään myös kertomaan kaiken muistamasi tapahtuneesta.

– Sinulla on oikeus esittää kysymyksiä vastaajalle, todistajalle ja asiantuntijoille, kun heitä kuullaan.

– Sinulla on oikeus esittää vastaväitteitä ja päätelmiä asiaan liittyvistä rikosoikeudellisista seikoista.

– Sinulla on oikeus esittää todisteita ja muita asian ratkaisemiseen liittyviä väitteitä.

– Jos rikoksenteijä on ollut tutkintavankeudessa tai tuomittu rangaistukseen, sinulla on oikeus saada tietää hänen vapauttamisestaan. Jos et ole pyytänyt saada ilmoitusta rikoksenteijän vapauttamisesta esitutinnan ensimmäisessä kuulustelussa, jossa sinulle kerrottiin tästä oikeudesta, voit pyytää sitä vielä oikeudenkäynnin aikana joko suullisesti tuomioistuimessa tai kirjallisesti.

– Kun tuomio on annettu, se annetaan sinulle tiedoksi ja sinulla on oikeus hakea siihen muutosta.

Rikosoikeudellisen menettelyn asianomistajalla, siviilikannetta ajavalla asianosaisella tai todistajalla on myös useita velvollisuuksia, jotka johtuvat oikeuselinten tarpeesta selvittää totuus asiassa ja asettaa rikoksenteijä vastuuseen:

– Sinulla on velvollisuus saapua poliisiin, syyttäjän tai tuomarin kuultavaksi aina kun sinut kutsutaan antamaan lausumia.

– Sinulla on velvollisuus kertoa kaikki tietämäsi tapahtuneesta; sinun on syytä tietää, että jos annat oikeuselimille harhaanjohtavia tietoja, sinut voidaan asettaa syytteeseen ja tuomita perättömästä lausumasta. Jos olet vastaajan puoliso tai lähisukulainen, voit kieltäytyä antamasta lausumia. Voit myös kieltäytyä vastaamasta kysymyksiin, jotka liittyvät sinulle uskottuun ammattisalaisuuteen.

– Sinulla on velvollisuus ilmoittaa oikeuselimille mahdollinen osoitteenmuutos, jotta ne voivat lähettää sinulle kutsuja ja mahdollisia ilmoituksia menettelystä.

– Sinun on käytäydyttävä asiallisesti ja osoitettava kunnioitusta tuomioistuinkäsittelylle. Muussa tapauksessa tuomioistuin voi määrätä sinut poistettavaksi oikeussalista.

Sekä esitutinnan että tuomioistuinkäsittelyn aikana sinulla on oikeus suojelutoimenpiteisiin, jos oikeuselimet katsovat, että saatat olla vaarassa tai jos olet joutunut tiettyjen rikosten uhriksi, jotka saattavat vaikuttaa yksityisyydensuojaasi tai ihmisarvoosi.

Sinun on erittäin tärkeää tietää, että jos oikeuselimet katsovat, että saatat olla vaarassa tai yksityisyydensuojasi tai ihmisarvosasi saattavat vaarantua antamiesi tietojen vuoksi tai muista syistä, ne voivat toteuttaa joko pyynnöstäsi tai oma-aloitteisesti tiettyjä toimenpiteitä suojelusi varmistamiseksi. Tällaisia toimenpiteitä ovat muun muassa seuraavat:

- valvonta tai vartiointi kotonasi tai väliaikaisessa asunnossasi
- poliisisaattue ja suojelu sinun tai perheenjäseniesi matkoilla
- henkilöllisyytesi salaaminen
- kuulemisesi audiovisuaalisten apuvälineiden avulla siten, ettei sinun tarvitse olla läsnä oikeudessa, ja äänesi ja kuvasi vääristäminen, jos muut toimenpiteet eivät riitä
- tuomioistuinkäsittelyn järjestäminen suljetuin ovin kuulemisesi aikana.

Tuomari voi päättää pitää käsittelyn suljetuin ovin, jos tämä katsotaan tarpeelliseksi, jotta sinua voidaan suojella tuomioistuinkäsittelyn ajan. Voit myös pyytää tuomaria julistamaan käsittelyn suljetuksi.

Lisäksi tuomioistuin voi tuomioistuinkäsittelyn aikana kieltää sellaisten tekstien, piirrosten tai kuvien julkaisemisen, jotka saattavat paljastaa henkilöllisyytesi.

Jos olet *todistaja*, sinulla on oikeus myös muihin erityisiin todistajansuojelutoimenpiteisiin. Jos katsot olevasi vaarassa, sinun on ilmoitettava tästä poliisille, syyttäjälle tai tuomarille ja annettava mahdollisimman paljon asiaa koskevia tietoja.

Voinko antaa oikeudenkäynnissä lausunnon tai esittää todisteita? Millä ehdoin?

Kyllä. Jos olet päättänyt osallistua oikeudenkäyntiin, sekä syyttäjä/poliisi että tuomari voivat kuulla sinua asianomistajana / siviilikannetta ajavana asianosaisena.

Syyttäjä tai poliisi kutsuu sinut kuulusteltavaksi poliisin/syyttäjän toimitiloihin, ja oikeudenkäynnin aikana sinut kutsutaan kuultavaksi tuomioistuinkäsittelyssä.

Mitä tietoja saan oikeudenkäynnin aikana?

Esitutinnan aikana voit saada tietoja asian etenemisestä ja jäljennöksen syyttäjän päätöksestä, joka koskee sitä, onko asia syytä viedä oikeuteen. Tätä varten sinun esitettävä pyyntö asiaa käsittelevälle poliisille tai syyttäjälle ja ilmoitettava Romaniassa oleva osoite, sähköpostiosoite tai sähköisen viestipalvelun osoite, johon tiedot voidaan lähettää.

Oikeudenkäynnin aikana sinut kutsutaan ensimmäiseen käsittelyyn ja sinulle ilmoitetaan, että voit osallistua menettelyyn siviilikannetta ajavana asianosaisena. Sinulle ei lähetetä kutsuja seuraaviin käsittelyihin. Osallistumalla tuomioistuinkäsittelyihin tai tutustumalla asiakirjoihin saat tietoa asian etenemisestä ja seuraavien käsittelyjen ajankohdista. Saat kuitenkin kutsun aina, kun sinua on kuultava.

Kun tuomio on annettu, sinulle toimitetaan jäljennös siitä.

Jos et osaa romaniaa, tuomiopöytäkirja (selonteko tuomioistuimen tuomiosta ilman laajoja perusteluja) toimitetaan sinulle kielellä, jota ymmärrät. Perustelut toimitetaan sinulle romaniaksi, ja voit käyttää saatavilla olevia tulkkauspalveluja niiden kääntämiseksi.

Onko minulla mahdollisuus tutustua tuomioistuimen asiakirja-aineistoon?

Kyllä, sinulla tai avustajallasi on oikeus tutustua asiakirja-aineistoon. Tätä varten sinun on mentävä syyttäjänviraston tai tuomioistuimen kirjaamoon, jossa sinua koskevia asiakirjoja säilytetään, ja tehtävä tätä koskeva hakemus.

Asiakirjoihisi tutustumista varten on kuitenkin olemassa erityisiä sääntöjä, jotka kirjaamo ilmoittaa sinulle.

Sinulla on oikeus saada tietoja todistajansuojeluohjelmaan hyväksymistä koskevista edellytyksistä ja menettelystä.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 30/11/2018

3 - Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnin jälkeen

oiko tuomioistuimen päätökseen hakea muutosta?

Tuomioistuin antaa oikeudenkäynnin lopuksi päätöksen (tuomion), jonka tuloksena voi olla vastaajan tuomitseminen tai vapauttaminen, tuomion täytäntöönpanosta luopuminen, täytäntöönpanon lykkääminen tai rikosoikeudenkäynnin lopettaminen. Tuomio julistetaan julkisessa istunnossa. Jos osallistut oikeudenkäyntiin uhrina ja/tai siviilikanteen nostaneena asianomaisena, tuomioistuimen päätöksestä lähetetään jäljennös postitse.

Jos et ole tyytyväinen tuomioistuimen päätökseen, voit hakea siihen muutosta. Muutoksenhaun voi tehdä ainoastaan, jos on osallistunut oikeudenkäyntiin uhrina tai siviilikanteen nostaneena asianosaisena.

Myös todistaja voi hakea muutosta oikeuskuluihin ja korvauksiin, joihin hänellä on oikeus.

Jos olet uhri tai siviilikanteen asianosainen, muutoksenhaku on tehtävä 10 päivän kuluessa päätöstä koskevien pöytäkirjojen jäljennöksen toimittamisesta.

Jos olet todistaja, muutoksenhaun voi tehdä heti kun päätös oikeuskuluista ja korvauksista on annettu, ja se on tehtävä viimeistään 10 päivän kuluttua siitä kun asia on ratkaistu tuomiolla tai tapauksen mukaan siitä kun oikeuskuluista tai korvauksista annettu tuomio on toimitettu tiedoksi.

Muutoksenhaku on tehtävä kirjallisesti ja allekirjoitettava. Se toimitetaan samaan tuomioistuimeen, jonka antamaan päätökseen muutosta haetaan.

Otettuaan muutoksenhaun vastaan tuomioistuin lähettää sen ylempään oikeusasteeseen, joka on toimivaltainen ratkaisemaan sen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätös sisältää tiedot muutoksenhausta ja siihen liittyvistä määräajoista.

Mitkä ovat uhrin oikeudet tuomion antamisen jälkeen?

Rikosoikeudelliset päätökset pannaan täytäntöön sen jälkeen kun kaikista muutoksenhauista on tehty lopullinen päätös. Kun tuomio pannaan täytäntöön, uhrin osuus oikeuskäsittelyssä päättyy. Jos uhri on todistajansuojeluohjelmassa, ohjelmaan voi osallistua siihen asti kunnes tuomioistuin päättää, että vaara on ohi.

Onko uhrilla oikeus saada tukea tai suojelua oikeudenkäynnin jälkeen? Kuinka kauan?

Tukitoimenpiteenä annetaan maksutta psykologista neuvontaa enintään kolmen kuukauden ajan, ja jos uhri on alle 18-vuotias, enintään kuuden kuukauden ajan.

Todistajansuojeluohjelman suojelutoimenpiteet voivat jatkua myös oikeudenkäynnin päättymisen jälkeen. Tuomioistuin päättää niiden kestosta.

Mitä tietoja uhrille annetaan siinä tapauksessa, että rikosentekijä tuomitaan?

Jos rikosentekijä tuomitaan, uhrilla on oikeus saada seuraavat tiedot: annetun rangaistuksen tyyppi ja kesto (tuomio julistetaan julkisessa istunnossa ja annetaan tiedoksi uhrille myöhemmin) sekä tieto siitä, jos rikosentekijä pakenee rangaistuslaitoksesta tai vapautetaan mistä tahansa syystä, mikäli uhri on pyytänyt näitä tietoja.

Ilmoitetaanko uhrille, jos rikosentekijä vapautuu (myös ennen määräaikaa tai ehdonalaan) tai pakenee vankilasta?

Kyllä, mikäli uhri on pyytänyt näitä tietoja oikeusviranomaisilta. Katso edellä oleva vastaus.

Voiko uhri osallistua vapauttamista tai ehdonalaan pääsyä koskevien päätösten tekemiseen? Voiko uhri esimerkiksi antaa tässä yhteydessä lausunnon tai hakea päätöksiin muutosta?

Uhrin rooli rikosoikeudenkäynnissä päättyy, kun tuomioistuimen päätöksestä tulee lopullinen (vastaajan tuomitseminen tai vapauttaminen, tuomion täytäntöönpanosta luopuminen, täytäntöönpanon lykkääminen tai rikosoikeudenkäynnin lopettaminen).

Uhri ei osallistu prosessiin, joka koskee rikosentekijän vapauttamista tai ehdonalaan vapautteen pääsemistä.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijäoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 30/11/2018

4 - Korvaus

iten uhri voi hakea vahingonkorvausta rikosentekijältä? (Esim. esittämällä vaateen rikosoikeudenkäynnissä, nostamalla erillisen vahingonkorvauskanteen tai panemalla vireille liitännäismenettelyn)

Rikosentekijältä voi hakea vahingonkorvausta siviilikanteella. Tämän voi tehdä ennen esitutkinnan alkamista. Oikeusviranomaisilla on velvollisuus tiedottaa tästä oikeudesta. Siviilikanne voidaan tehdä kirjallisesti tai suullisesti. Siinä on mainittava haetun vahingonkorvauksen määrä, perustelut ja todisteet.

Pyyntö voidaan esittää syyttäjälle tai sille tuomioistuimelle, joka ratkaisee pääasian.

Tuomioistuin päättää samalla myös vahingonkorvauksen määrästä, joka rikosentekijän on suoritettava.

Vaikka uhri ei olisi asianomistajana rikosprosessissa, hän voi nostaa siviilituomioistuimessa erillisen kanteen vahingonkorvauksen saamiseksi.

Tuomioistuin on määrännyt rikosentekijän maksamaan uhrille vahingonkorvausta. Miten uhri voi varmistaa, että rikosentekijä maksaa korvauksen?

Koska asiasta on annettu tuomio, jossa rikosentekijä veloitetaan maksamaan vahingonkorvaus, tämän olisi suoritettava maksu ilman eri toimenpiteitä. Jos näin ei tapahdu, uhri voi hakea pakkotytäntöönpanoa.

Tätä varten on toimitettava ulosottomiehelle tuomio, jossa vahingonkorvaus määrätään. Ulosottomies hoitaa täytäntöönpanon ja ilmoittaa uhrille tältä edellytyistä toimenpiteistä.

Jos rikosentekijä ei maksa korvausta, voiko valtio maksaa uhrille etumaksua tämän sijasta? Millä ehdoin?

Valtio voi maksaa tietyissä olosuhteissa vahingonkorvausta.

Jos rikosentekijä on maksukyvytön tai hänen olinpaikkaansa ei tiedetä, valtio voi maksaa vahingonkorvauksen sen jälkeen kun uhri on laatinut taloudellista korvausta koskevan hakemuksen. Hakemus on jätettävä vuoden aikana. Tämän määräajan alkamispäivä voi vaihdella sen mukaan, minkä ratkaisun oikeusviranomaiset tekevät.

Jos rikosentekijä ei ole tiedossa, taloudellista korvausta koskeva hakemus voidaan tehdä kolmen vuoden kuluessa rikosentekoaajasta, mikäli uhri ei ole saanut aiheutuneesta vahingosta täyttä korvausta vakuutusyhtiöltä.

Taloudellisesta korvauksesta voi hakea etumaksua. Ensin on tehtävä edellä mainittu taloudellista korvausta koskeva hakemus. Etumaksua voi hakea samaan aikaan taloudellisen korvauksen kanssa tai viimeistään 30 päivää sen jälkeen. Etumaksun suorittamisen edellytys on, että uhrin taloudellinen tilanne on heikko.

Jos vahingonkorvaushakemus hylätään, uhrin on maksettava etumaksu takaisin. Taloudellista korvausta koskeva hakemus jätetään uhrin kotipaikan alioikeuteen (*tribunal*).

Onko uhrilla oikeus saada korvausta valtiolta?

Kyllä. Katso edellä oleva vastaus.

Onko uhrilla oikeus saada korvausta, jos rikosentekijää ei tuomita?

Jos rikostuomioistuin jättää siviilikanteen ratkaisematta, uhri voi nostaa siviilituomioistuimessa erillisen kanteen vahingonkorvauksen saamiseksi.

Jos rikostuomioistuin katsoo, ettei rikosta ole tapahtunut tai ettei rikosentekijä ole se henkilö, jota vastaan valitus on tehty, uhri ei voi hakea vahingonkorvausta rikostuomioistuimessa eikä erillisessä oikeudenkäynnissä siviilituomioistuimessa, sillä rikostuomioistuimen päätöksellä on lainvoima myös siviilituomioistuimessa.

Jos uhri ei ole siviilikannetta nostava asianosainen, hän voi vedota siviilituomioistuimeen erillisellä kanteella rikosoikeudenkäynnin aikana tai sen jälkeen yleisiä vanhentumisaikoja noudattaen.

Onko mahdollista saada etumaksua sillä aikaa kun korvaushakemusta käsitellään?

Kyllä, tietyin edellytyksin. Taloudellisesta korvauksesta voi hakea etumaksua. Ks. vastaus etumaksua koskevaan kysymykseen.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 30/11/2018

5 - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua

ihin on otettava yhteyttä?

Yhteyttä voi ottaa moniin tahoihin sen mukaan, millaisesta asiasta on kysymys.

Sukupuolten tasa-arvon kansallinen virasto (*Agenția Națională pentru Egalitatea între Femei și Bărbați, ANES*)

Virasto tarjoaa erityyppisiä palveluja:

- maksuton ja anonyymi puhelinpalvelu lähisuhdeväkivallan uhreille, toimii ympäri vuorokauden kaikkina viikonpäivinä numerossa 0800 500 333
- erityiset sosiaalipalvelut lähisuhdevallan uhreille tarkoitetuissa kriisikeskuksissa
- neuvonta, tiedotus ja ohjaus lähisuhdeväkivallan uhreille.

Yhteystiedot:

Osoite: Intrarea Camil Petrescu nr.5, Sector 1, Bukarest

Puhelin: (+40-21) 313 00 59

Sähköposti: [✉ secretariat@anes.gov.ro](mailto:secretariat@anes.gov.ro)

[✉ http://www.anes.gov.ro](http://www.anes.gov.ro)

[✉ http://anes.gov.ro/harta/](http://anes.gov.ro/harta/)

http://anes.gov.ro/webcenter/portal/Sirmes/pages_asistentapentruvictime/link-uriutilepentruvictime

Sisäasiainministeriön alaisuudessa toimiva ihmiskaupan torjunnan kansallinen virasto (*Agenția Națională împotriva Traficului de Persoane, ANITP*)

Verkoston 15 aluekeskusta toimivat muutoksenhakutuomioistuinten yhteydessä.

Virasto tarjoaa erityyppisiä palveluja:

- jatkuvasti toiminnassa oleva puhelinlinja kansalaisille mahdollisiin ihmiskaupatapauksiin liittyviä tietoja ja ilmoituksia varten. Numerot: HelpLine 0800-800 678 (ilmainen Romaniasta soitettaessa) tai (+40-21) 313 31 00 (johon voi soittaa myös ulkomailta), toiminnassa maanantaista perjantaihin klo 8–16
- yhteydenpito asianomaisiin viranomaisiin mahdollisissa ihmiskaupatapauksissa
- apu ihmiskaupan uhreille 15 aluekeskuksen kautta.

Yhteystiedot:

Osoite: Str. Ion Câmpineanu nr.20, etaj 5, Sector 1, Bukarest

Puhelin: (+40-21) 311 89 82 / (+40-21) 313 31 00

Faksi: (+40-21) 319 01 83

Sähköposti: [✉ anitp@mai.gov.ro](mailto:anitp@mai.gov.ro)

[✉ http://www.anitp.mai.gov.ro](http://www.anitp.mai.gov.ro)

Työ- ja sosiaalipäivämääräministeriön alaisuudessa toimiva kansallinen työvoimatoimisto (*Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, ANOFM*)

Työvoimatoimisto tarjoaa alueellisten toimistojensa kautta työnvälitys- ja ammattikoulutuspalveluja rekisterissään oleville työnhakijoille, esimerkiksi rikosten ja etenkin ihmiskaupan uhreille.

Yhteystiedot:

Str. Avaranșei, nr. 20-22, sector 4, Bukarest 040305

Sähköposti: [✉ anofm@anofm.ro](mailto:anofm@anofm.ro)

Verkkosivut: [✉ https://www.anofm.ro/index.html?agentie=ANOFM&page=0](https://www.anofm.ro/index.html?agentie=ANOFM&page=0)

Oikeusministeriön alaisuudessa toimiva kansallinen rikosseuraamusvirasto (*Direcția Națională de Probațiune, DNP*)

DNP:n alaisuudessa on 42 rikosseuraamuspalvelua, joita se koordinoi. Ne toimivat yleensä julkisten laitosten yhteydessä (esim. tuomioistuimet, maakuntahallinnot, maakunnalliset tilintarkastuskamarit).

Ne voivat tarjota seuraavanlaisia palveluja:

- maksuton psykologinen neuvonta pyynnöstä seuraavien uhreille: murhayritys tai tapon yritys, lähisuhdeväkivalta, ruumiinvamman aiheuttanut tahallinen väkivaltarikos, raiskaus tai seksuaalinen väkivalta, sukupuoliyhteys alaikäisen kanssa tai alaikäisen seksuaalinen hyväksikäyttö tai kaltoinkohtelu, haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden ihmiskauppa tai hyväksikäyttö ja näiden yritys
- muut avun muodot: ohjaus työhaussa, koulutuksessa tai ammattikoulutuksessa, apu yhteydenotoissa kansalaisjärjestöihin sekä sosiaaliapu- ja lastensuojeluvirastoihin muita tukipalveluja varten.

Yhteystiedot:

Str. Apolodor, nr. 17, sector 5, Bukarest

Puhelin: 0372 041 293

dp@just.ro

<http://www.just.ro/en/directia-nationala-de-probatiune/>

Romanian poliisihallinto (*Inspectoratul General al Poliției Române, IGPR*)

Poliisilla on rajoilla sijaitsevissa maakunnissa alueellisia toimistoja, jotka voivat antaa uhrille ihmiskaupan torjunnan kansallisen viraston pyynnöstä tukea sen varmistamiseksi, että uhrin voivat osallistua tiettyihin rikosoikeudenkäynnin vaiheisiin.

Poliisielimet voivat antaa uhrille tietoja tämän oikeuksista.

Lisäksi poliisin erikoisryhmät voivat tarjota fyysistä suojelua oikeudenkäynnin aikana.

Työ- ja sosiaalipuministeriön alaisuudessa toimiva kansallinen lastensuojelu- ja adoptioviranomainen (*Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adoptție, ANPDCA*)

ANPDCA koordinoi lasten oikeuksien suojelua koskevien kansallisten strategioiden täytäntöönpanoa ja alalla käytettäviä menetelmiä. Lastensuojelujärjestelmä on hajautettu. Sosiaaliapu- ja lastensuojeluvirastot (*Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului, DGASPC*) kuuluvat maakuntahallintojen alaisuuteen ja Bukarestissa kaupungin paikallishallintoon.

DGASPC tarjoaa seuraavia palveluja: lapsiin kohdistuvien väkivaltatapauksen arviointi ja erityiseen suunnitelmaan perustuvien palvelujen tarjoaminen/helpottaminen, vammaisten lasten ja muiden vammaisten henkilöiden tilanteen monitahoinen arviointi, sosiaalikeskusteluun erikoistuneet ambulanssit, puhelinapu, sosiaalipalvelut lähisuhdeväkivallan ja ihmiskaupan estämiseksi sekä erikoistuneet sosiaalipalvelut eri laitoksissa.

Yhteystiedot: <http://www.copii.ro/?lang=en>

Kansalaisjärjestöt

Ihmiskaupan torjunta:

- [Asociația de Dezvoltare a Practicilor Alternative pentru Reintegrare și Educație – Bukarest](#)
- [Fundația Ușă deschisă – Bukarest](#)
- [Asociația Generație Tânără România – Timișoara](#)
- [People to people -säätiö – Oradea:](#) Sähköposti: office@people2people.ro
- [Micu Bogdan -säätiö – Brașov:](#) Sähköposti: office@fundatiamicubogdan.ro

Lähisuhdeväkivallan ehkäiseminen ja torjunta:

- [Asociația TRANSCENA](#)
- [Asociația ANAIS](#)
- [Fundația PRETUIESTE VIATA](#)
- [Fundația SENSIBLU](#)
- [Rețeaua pentru prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor](#)
- [Rețeaua "Rupem tăcerea despre violența sexuală"](#)
- [Asociația NECUVINTE](#)
- [Asociația Touched România](#)

Lastensuojelu:

Salvați copiii (Pelastakaa lapset)

Osoite: Intr. Ștefan Furtună nr. 3, sector 1, 010899, Bukarest

Puhelin: (+40-21) 316 61 76

<https://www.salvaticopiii.ro/>

Alternative Sociale

Șoseaua Nicolina Nr. 24, Bl. 949, parter, Iași, 700722

Puhelin: (+40-332) 407 178

http://www.alternativesociale.ro/en_GB/

Rikoksen uhrien neuvontapuhelin

Vahinkoa kärsineet rikoksen uhrit voivat myös ottaa yhteyttä poliisiin yleisen hätänumeron (112) kautta.

Lähisuhdeväkivallan uhreille on maksuton ja anonyymi puhelinpalvelu ympäri vuorokauden kaikkina viikonpäivinä numerossa 0800 500 333

Ihmiskaupan torjunnan kansallinen virasto: 0800 800 678 maksutta Romaniassa ja (+40-21) 313 31 00 ulkomailta. Toiminnassa maanantaista perjantaihin klo 8–16.

Lasten auttava puhelin: 116111. Maksuton puhelinpalvelu. Toiminnassa maanantaista sunnuntaihin klo 8–24.

Voiko uhri saada tukea maksutta?

Romanian lain mukaan ihmiskaupan uhrit voivat saada maksutonta suojelua ja apua.

ANES-viraston antama apu lähisuhdeväkivallan uhreille on ilmaista.

DNP-viraston antama apu uhreille on ilmaista.

Alaikäisille väkivallan uhreille annettava apu on ilmaista.

Millaista tukea rikoksen uhri voi saada valtiolta tai viranomaisilta?

Ks. vastaukset edellä.

Alaikäiset rikosten uhrit voivat saada kaikkea (esim. lääketieteellistä ja psykologista) apua.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 30/11/2018

Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnissä - Suomi

Sinua pidetään **rikoksen uhrina**, jos olet joutunut sellaisen teon tai laiminlyönnin kohteeksi, jota pidetään Suomen lain mukaan rikoksena. Rikoksen uhrina sinulla on tiettyjä oikeuksia oikeudenkäynnissä, ennen sitä ja sen jälkeen.

Suomessa rikosprosessi alkaa esitutkinnalla, jonka toimittaa yleensä poliisi. Tässä vaiheessa selvitetään onko rikos todella tapahtunut, missä olosuhteissa se on tehty ja keitä eri osapuolet ovat. Esitutkinnassa arvioidaan myös rikoksella aiheutettu vahinko ja sinun vaatimuksesi rikoksen tekijältä.

Jos rikoksesta on riittävä näyttö, syyttäjä nostaa syytteen ja vie jutun tuomioistuimeen. Oikeudenkäynnin aikana tuomioistuin arvioi todisteet ja tuomitsee epäillyn joko syylliseksi rikokseen tai toteaa hänet syyttömäksi. Rikosprosessi voi jatkua, jos joku osapuolista valittaa tuomiosta ylempään oikeusasteeseen.

Seuraavat esitteet esittelevät sinulle rikosprosessin eri vaiheet ja sinun oikeutesi [esitutkinnassa](#), [oikeudenkäynnissä](#) ja [ensimmäisen oikeudenkäynnin jälkeen](#). Lue myös lisää [avusta ja tuesta](#), jota voit saada.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 14/10/2018

1 - Oikeuteni esitutkinnassa

[Illoin ja missä voin tehdä rikosilmoituksen?](#)

[Miten voin seurata mitä viranomaiset tekevät rikosilmoitukseni jälkeen?](#)

[Miten pääsen osalliseksi rikostutkinnassa?](#)

[Mitkä ovat oikeuteni todistajana?](#)

[Olen alaikäinen. Onko minulla erityisiä oikeuksia?](#)

[Mitä informaatiota saan poliisilta tai uhrien tukijärjestöiltä esitutinnan aikana?](#)

[Voinko saada oikeusapua?](#)

[Miten voin saada suojaa, jos olen vaarassa?](#)

[Mitä palveluja ja millaista apua voin saada esitutinnan aikana?](#)

[Onko minulla mahdollisuus tehdä sovinto rikoksentekijän kanssa?](#)

[Miten juttuni etenee esitutinnan jälkeen?](#)

[Voinko valittaa, jos juttua ei viedä oikeuteen?](#)

[Olen ulkomaalainen. Miten oikeuteni on suojattu?](#)

[Lisätietoja](#)

Milloin ja missä voin tehdä rikosilmoituksen?

Voit ilmoittaa rikoksesta poliisille seuraavin tavoin:

- ilmoitus voidaan tehdä poliisipartiolle sen tullessa rikospaikalle;
- henkilökohtaisesti millä tahansa poliisiasemalla (riippumatta rikoksentekopaikasta), jossa sinun henkilöllisyytesi voidaan tarkistaa ja mahdolliset vahingot voidaan dokumentoida;
- puhelimitse Euroopan hätänumero **112**,
- faksin välityksellä tai sähköpostitse (viimeksi mainittu on mahdollista vain vähäisten rikosten yhteydessä) – löydät sähköisen rikosilmoituslomakkeen eri rikoksille suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

Jos:

- olet välittömässä hädässä tai tarvitset poliisia rikospaikalle;
- kyseessä on murto;
- et tiedä rikoksentekopaikan nimeä;
- olet joutunut rikoksen uhriksi ulkomailla.

sinun ei pitäisi käyttää sähköistä rikosilmoitusta. Soita poliisille puhelimitse tai pyydä jotakuta soittamaan ne puolestasi.

Rikosilmoitukseen ei tarvita erityistä lomaketta. Ilmoituksesi tulee kuitenkin sisältää:

- henkilötietosi, kuten nimesi, osoitteesi, puhelinnumerosi, kansalaisuutesi ja henkilötunnuksesi;
- kuvaus siitä mitä tapahtui ja miten;
- tapahtumien tarkka aika ja paikka;
- rikosentekijän nimi, jos se on tiedossa;
- kuvaus rikosentekijästä (ikä, pituus, ruumiinrakenne, kasvopiirteet, silmien väri, hampaat, puhetyyli, kädet, kävelytyyli, pukeutuminen), miten ja mihin suuntaan tekijä poistui, oliko tekijällä jokin kulkuväline, sen mahdollinen rekisterinumero ja muut identifointitiedot (kunto, väri, malli), miten vaarallinen tekijä oli (aseistettu, mielentila, uhkaukset, mahdollinen päihteiden käyttö jne.).

Voit tehdä rikosilmoituksen, vaikka et tiedä tekijän henkilöllisyyttä. Voit tehdä ilmoituksen kielellä jota osaat ja ymmärrät, tulkkaus tai käännös järjestetään tarpeen mukaan maksutta. Voit myös ottaa mukaasi ystävän tai perheenjäsenen tulkiksesi.

Rikosilmoituksen tekemisellä ei ole erityistä aikarajaa, mutta tietyn ajan kuluttua rikoksesta syytettyä ei voida enää nostaa. Tämä vanhentumisaika vaihtelee kahdesta kahteenkymmeneen vuoteen riippuen rikoksen vakavuusasteesta (sellaiset rikokset, joista voidaan tuomita elinkautinen vankeusrangaistus, eivät kuitenkaan koskaan vanhene). Oman oikeussuojasi ja turvallisuutesi vuoksi on kuitenkin tärkeää ilmoittaa rikoksesta niin pian kuin mahdollista. Mitä nopeammin teet rikosilmoituksen, sitä suuremmat mahdollisuudet poliisilla on ratkaista rikos.

Olet kehotetaan ilmoittamaan rikoksesta, johon olet joutunut niin, että se voidaan tutkia. Poliisi voi kuitenkin tutkia myös rikoksen, jos se ne ovat saaneet tietoja muilla tavoin.

Miten voin seurata mitä viranomaiset tekevät rikosilmoitukseni jälkeen?

Poliisi rekisteröi rikosilmoituksen ja siihen liittyvät tiedot ja aloittaa yleensä esitutinnan. Kun ilmoitettu rikos on rekisteröity, se saa rikosilmoitusnumeron. Sinulla on oikeus saada kopio rikosilmoituksesta. Sinulla on myös oikeus saada tietää, kuka juttuasi tutkii ja hänen yhteystietonsa. Voit edelleen ottaa yhteyden rikostutkijaan saadaksesi tietoa jutun tilasta. Sinulla on myös oikeus saada tietoosi esitutinnan tulokset niin pian kuin se on mahdollista ilman että siitä aiheutuu haittaa tutkinnan edistymiselle.

Miten pääsen osalliseksi rikostutkinnassa?

Kun ilmoitat rikoksesta, sinusta tulee prosessin osapuoli. Sinua kuullaan esitutkinnassa ja sinulla on myös mahdollisuus esittää todisteita. Sinun ei kuitenkaan tarvitse hankkia todisteita siitä rikoksesta, jonka uhriksi olet joutunut.

Jos olet jo antanut kaiken tarvittavan tiedon poliisille tehdessäsi rikosilmoituksen tai muutoin, sinua ei välttämättä kuulla esitutkinnassa. Jos olet alkoholin tai muun päihteen vaikutuksen alaisena tai kärsit mielenhäiriöstä, olet shokissa tai muussa vastaavassa tilassa, sinua voidaan kuulustella vain jos se on välttämätöntä rikoksen selvittämiseksi. Tarpeen mukaan poliisi voi konsultoida lääkäriä tai jotakuta läheistäsi ennen kuin sinua kuulustellaan.

Sinulla on oikeus käyttää äidinkieltäsi, jos se on suomi tai ruotsi. Jos olet saamenkielinen, saat käyttää saamea saamelaisalueilla. Sinulla on oikeus maksuttomaan tulkkiin, jos et osaa Suomen kansalliskieliä.

Sinua voi edustaa [asianajaja tai muu oikeudenkäyntiavustaja \(1\)](#) tai laillinen edustajasi (kuten esimerkiksi edunvalvoja). Jos olet joutunut läheisväkivallan, seksuaalirikoksen tai jonkin muun väkivaltarikoksen uhriksi, tuomioistuin voi määrätä sinulle [tukihenkilön \(2\)](#). Tutkija (poliisi tai syyttäjä) voi antaa sinulle (tai edustajallesi) mahdollisuuden olla läsnä toisen osapuolen tai todistajan kuulustelussa sekä esittää hänelle kysymyksiä. Jos et ole läsnä, saat kuulustelun tulokset tietoosi muutoin.

Sinulla on oikeus tulla kuulustelluksi rauhallisella ja asianmukaisella tavalla ilman viivytyksiä. Sinun on pysyttävä totuudessa kuulustelun aikana. Avustajasi tai tukihenkilösi saa olla läsnä kun sinua kuulustellaan, jollei tutkinnanjohtaja kiellä tätä tärkeistä rikostutkinnallisista syistä.

Rikoksen uhrina sinulla on oikeus esittää rikoksesta johtuva [siviilioikeudellinen vaatimus \(3\)](#) jos haluat saada korvausta rikosentekijältä.

Lähes kaikki rikokset ovat virallisen syytteen alaisia. Vain muutamat vähemmän vakavat rikokset ovat niin sanottuja asianomistajarikoksia, joista nostetaan syyte vain jos sinä vaadit tekijälle rangaistusta (tällaisia ovat esimerkiksi näpistys, lievä kavallus, vahingonteko, lievä vahingonteko, kunnianloukkaus, hallinnan loukkaus ja kotirauhan rikkominen). Joidenkin tämän ryhmien rikosten kohdalla syyttäjä voi kuitenkin nostaa syytteen vaikka et sitä vaatisikaan, jos tämä on tarpeen yleisen edun vuoksi.

Ennen kuin esitutkinta lopetetaan sinulle voidaan antaaannetaan mahdollisuus antaa lausunto esitutkinnassa hankitusta kertyneestä materiaalista jos tämä jouduttaisi tai helpottaisi asian käsittelyä tuomioistuimessa . Tämä lausunto liitetään osaksi esitutkinta-asiakirjoja. Sinä ja/tai edustajasi saatte pyydettyäessä kopiot asiakirjoista.

Mitkä ovat oikeuteni todistajana?

Suomessa sinua ei rikoksen uhrina voida kuulustella todistajana, mutta sinua voidaan kuulla todistelutarkoituksessa.

Olen alaikäinen. Onko minulla erityisiä oikeuksia?

Jos olet **alle 18 vuotias**, sinua pidetään lapsena ja kaikki esitutkintatoimenpiteet suoritetaan tätä varten erikoistuneen poliisin toimesta, jos vain suinkin mahdollista. Jos sinun ja vanhempiesi edut ovat ristiriidassa, sinua edustaa joku ulkopuolinen. Saatavillasi on myös oikeudellista apua.

Jos on syytä epäillä, että olet joutunut seksuaalirikoksen tai muun vastaavan vakavan rikoksen uhriksi, kuulustelusi esitutkinnassa tulisi nauhoittaa videolle.

Jos olet **alle 15 vuotias**, huoltajallasi, edunvalvojallasi tai muulla laillisella edustajallasi on oikeus olla läsnä sinua kuulusteltaessa. Jos olet 15 vuotias vajaanvaltainen, edustajallasi on oikeus olla läsnä sinua kuulusteltaessa asioissa, joissa tällä on oikeus käyttää puhevaltaa sinun sijastasi tai sinun lisäksi. Ainoastaan erityisen kiireellisissä tilanteissa sinua voidaan kuulustella ilman edustajaasi. Näissä tapauksissa hänelle ilmoitetaan kuulustelusta niin pian kuin mahdollista. Tutkija voi kieltää edustajasi läsnäolon, jos häntä epäillään tutkinnan kohteena olevasta rikoksesta.

Mitä informaatiota saan poliisilta ja uhrien tukijärjestöiltä esitutkinnan aikana?

Sinulla on oikeus saada tutkinnasta vastaavalta viranomaiselta, tavallisesti poliisilta, tietoa:

- toimenpiteistä joihin on ryhdytty rikosilmoituksesi tai muuten viranomaisen tietoon tulleen rikoksen vuoksi;
- jos ilmoitus ei johda esitutkintaan tai jos esitutkinta lopetetaan tai jos asiaa ei saateta edelleen syyttäjälle syyteharkintaa varten;
- jos esitutkinta jatkuu vain siinä tapauksessa, että sinä vaadit tekijälle rangaistusta;
- oikeuksistasi ja velvollisuuksistasi esitutkinnassa;
- milloin sinulle voidaan määrätä oikeudenkäyntiavustaja tai [tukihenkilö](#)(2);
- oikeudestasi vahingonkorvaukseen;
- asioista joilla voi poliisin mukaan olla merkitystä turvallisuutesi kannalta, kuten esimerkiksi tekijän vapauttamisesta tutkintavankeudesta

Jos haluat tietää esitutkinnan kulusta, sinun kannattaa ottaa yhteys tutkinnanjohtajaan.

Voinko saada oikeusapua?

Voit saada [oikeusapua](#) (4). Jos sinulla on vähäiset tulot tai sinulla ei ole tuloja lainkaan, oikeusapu on maksutonta. Voit ottaa yhteyden [valtion oikeusaputoimistoon](#) saadaksesi tietoa mahdollisuuksistasi saada oikeusapua ja neuvoja hakemuksen tekemiseksi.

Jos asuinpaikkasi on Suomessa tai jossakin Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan talousalueella, olet oikeutettu oikeusapuun. Lisäksi oikeusapua annetaan, jos sinulla on vireillä juttu suomalaisessa tuomioistuimessa tai jos oikeusavulle on jokin muu erityinen syy. Vähäinen puhelinneuvonta tai muu sähköinen pienimuotoinen konsultaatio on maksutonta.

Jos olet lähisuhdeväkivallan, seksuaalirikoksen tai vakavan väkivallan uhri, tuomioistuin voi määrätä sinulle oikeudenkäyntiavustajan ja/tai [tukihenkilön](#) (2) esitutkintaan ja oikeudenkäyntiin riippumatta tuloistasi ja varallisuudestasi. Oikeudenkäyntiavustaja auttaa sinua jutun oikeudellisessa käsittelyssä ja tukihenkilö antaa sinulle henkistä tukea. Heidän kulunsa maksetaan valtion varoista.

Miten voin saada suojaa, jos olen vaarassa?

Poliisi voi poistaa tai tarpeen mukaan ottaa kiinni jokaisen, joka on laittomasti kotisi alueella tai joka muutoin häiritsee sinua (PoL 20 §). Häiriötä aiheuttanut henkilö voidaan pitää kiinni otettuna vain niin kauan kuin on oletettavaa että häirintä jatkuu, mutta ei kuitenkaan yli 24 tuntia kiinniotamisesta. Poliisi voi poistaa henkilön myös muista tiloista, jos voidaan olettaa hänen syyllistyneen henki-, väkivalta- tai omaisuusrikokseen tai vapautteen tai kotirauhaan kohdistuvaan rikokseen. Voit myös hakea [lähestymiskieltoa](#) (5).

Jos et halua epäillyn saavan tietoonsa yhteystietojasi, voit pyytää poliisia jättämään tiedot pois esitutkintapöytäkirjasta. Voit myös ottaa yhteyttä paikalliseen rekisteriviranomaiseen ja pyytää, ettei tietojasi luovutettaisi ulkopuolisille. Tämä tarkoittaa, että osoitettasi ei anneta muille kuin viranomaisille. Hakemus on tehtävä kirjallisesti ja sinun on myös perusteltava se. Voit myös tehdä vaatimuksesi henkilökohtaisesti rekisteriviranomaisen luona.

Mitä palveluja ja millaista apua voin saada esitutinnan aikana?

Peruspalvelut saat kotikunnastasi. Jos olet loukkaantunut rikoksen yhteydessä, sinun on syytä ottaa yhteys lääkäriin niin pian kuin mahdollista. Lääkärintodistus saattaa olla välttämätön oikeudenkäynnissä tai kun haet vahingonkorvausta vakuutusyhtiöltä tai valtiokonttorista. Seksuaalirikosten yhteydessä sinun tulisi välttää peseytymistä ja vaatteiden vaihtamista ennen kuin olet tavannut lääkärin. Jos asuntoosi on murtauduttu, vältä ehdottomasti paikkojen siivoamista ennen poliisin tuloa.

Voit saada myös lääketieteellistä ta psykologista apua, mutta saatat joutua maksamaan siitä, jos sinulla ei ole voimassa olevaa vakuutusta. EU:n jäsenvaltioiden, Islannin, Liechtensteinin, Norjan ja Sveitsin kansalaiset ovat oikeutettuja käyttämään [Eurooppa laista sairaanhoitokorttia](#). Rikoksesta aiheutuneet vahingot, kuten esimerkiksi sairaanhoitokulut ja muut kustannukset, voidaan myös korvata.

Voit myös tukeutua rikoksen uhrien tukijärjestöihin, joissa on koulutettuja ammattilaisia, jotka antavat sinulle oikeudellista neuvontaa, tukea ja muuta apua. Suurin osa palveluista on luottamuksellista ja voit ottaa järjestöihin yhteyden anonymisti: [Victim Support Finland](#), [Monika-Naiset](#), [Rikunet](#) jne. [Suomen Mielenterveysseuralla](#) on valtakunnallinen kriisipuhelin, josta voit saada tukea puhelimitse (01019 5202).

Onko minulla mahdollisuus tehdä sovinto rikosentekijän kanssa?

[Sovitteluun](#) (6) ryhdytään tavallisesti ennen syytteen nostamista. Sovittelu voi johtaa rikosprosessin keskeytymiseen tai lievempään rangaistukseen.

Päätös sovittelun aloittamisesta tehdään paikallisessa sovittelutoimistossa. Sovittelu on maksutonta. Asia voidaan viedä sovitteluun yleensä joko sinun, rikosentekijän, poliisin tai syyttäjän aloitteesta.

Sovittelutoimistot ja asiaa käsittelevä poliisi antavat sinulle lisätietoa sovittelusta rikosasioissa.

Miten juttuni etenee esitutinnan jälkeen?

Esitutkintamateriaalin saatuaan syyttäjä päättää nostaako hän jutussa syytteen vai jääkö juttu sillensä. Syyttäjä voi kutsua sinut ja /tai [avustajasi](#) (1) keskustelemaan asiasta ennen kuin hän tekee asiassa päätöksen.

Jos syyttäjä päättää olla nostamatta syytettä, hän voi perääntyä päätöksestään vain jos käsillä on uusia todisteita, jotka osoittavat, että syyttäjän alkuperäinen päätös perustui olennaisesti väärään tai puutteelliseen tietoon. Ylempi syyttäjä voi myös avata jutun uudelleen.

Kun syyttäjä on nostanut syytteen, syytettä ei voida peruuttaa ilman erityistä syytä.

Voinko valittaa, jos juttuani ei viedä oikeuteen?

Jos olet sitä mieltä, että syyttäjä on toiminut virheellisesti ollessaan nostamatta syytettä jutussasi, voit valittaa asiasta valtakunnansyyttäjälle. Valitus pitää tehdä kirjallisesti ja siihen pitää liittää lyhyt selostus asiasta: mistä asiasta on kyse, ja mitä haluat sille tehtävän. On myös hyvä, jos liität valitukseesi kaikki asiaa koskevat päätökset ja asiakirjat. Allekirjoituksesi ja yhteystietosi tarvitaan luonnollisesti myös. Voit lähettää valituksesi [valtakunnansyyttäjänvirastoon](#) postitse tai voit toimittaa sen virastoon henkilökohtaisesti. Valtakunnansyyttäjä voi päättää, että asia käsitellään uudelleen.

Jos syyttäjä päättää olla nostamatta syytettä tai olla jatkamatta syytteen ajamista voit nostaa syytteen itse [toissijaiseen syyteoikeuteen](#) (7) vedoten. Voit myös nostaa syytteen jutussa, jossa poliisi on päättänyt olla suorittamatta esitutkintaa tai lopettanut sen.

Asianomistajajutuissa poliisi lopettaa esitutinnan, jos ilmoitat esitutinnassa, että et haluakaan vaatia tekijälle rangaistusta. Samalla menetät oikeutesi nostaa asiassa syytteen. Kun rangaistusvaatimus on vedetty takaisin, sinä et voi enää tehdä sitä uudelleen. Sinulla ei ole myöskään oikeutta vaatia syyttäjää nostaamaan jutussa syytettä tai valittaa oikeuden päätöksestä. Tämä koskee sekä asianomistajarikoksia että virallisen syytteen alaisia rikoksia. Sinulla on kuitenkin kaikesta huolimatta oikeus tehdä [siviilioikeudellinen vaatimus](#) (3).

Olen ulkomaalainen. Miten oikeuteni on suojattu?

Sinulla on oikeus maksuttomaan tulkkiin, jos et osaa kumpaakaan Suomen kansalliskielistä (suomi tai ruotsi). Keskeisistä asiakirjoista voi saada käännöksen maksutta.

Jos olet ihmiskaupan uhri ja sinulla ei ole kotipaikkaa Suomessa, sinulla on oikeus turvautua ihmiskaupan uhreille tarkoitettuun tukijärjestelmään. Tätä kautta sinua voidaan auttaa asunnon järjestämisessä, sosiaali- ja terveyspalveluissa, oikeudellisissa asioissa, turvallisuuteesi liittyvissä kysymyksissä ja muissa asioissa, joissa tarvitset apua ja tukea. Joutsenon ja Oulun vastaanottokeskukset ovat vastuussa tukijärjestelmän hallinnoinnista. Pääset tukijärjestelmän piiriin, jos on olemassa epäily siitä, että olet ihmiskaupan uhri. Jos olet Suomessa laittomasti, sinulle voidaan tarjota oleskelulupa, jos tietyt edellytykset täyttyvät. Tärkeintä on, että teet yhteistyötä viranomaisten kanssa, jotta ihmiskaupasta epäillyt tahot saadaan kiinni. Ennen tätä päätöstä sinulle voidaan tarjota harkinta-aika, joka kestää vähintään 30 päivää ja enintään 6 kuukautta.

[Vähemmistövaltuutettu](#) tarjoaa myös oikeudellista apua ja tukea. Apuaan tarjoavat myös monet kansalaisjärjestöt, kuten [rikosu hripäivystys](#), [Monika-Naiset](#), [Pro-Tukipiste](#).

Lisätietoja:

- Asetus esitutinnasta ja pakkokeinoista 1988/575 – [suomeksi](#)
- Esitutkintalaki 1987/449 – [suomeksi](#)
- Rikoslaki 39/1889 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)
- Kielilaki 423/2003 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)
- Saamen kielilaki 1086/2003 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)
- Oikeusapulaki 257/2002 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)
- Poliisilaki 493/1995 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)
- Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)
- Asetus esitutinnasta ja pakkokeinoista 1988/575 – [suomeksi](#)
- Vankeuslaki 767/2005 – [suomeksi](#)
- Oikeudenkäymiskaari 4/1734 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)
- Esitutkintalaki 449/1987 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)
- Laki lähestymiskiellosta 898/1998 – [suomeksi](#)
- Ulkomaalaislaki 301/2004 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)
- Laki rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta 1015/2005 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)
- Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 689/1997 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)

1. Asianajaja/oikeudenkäyntiavustaja

Oikeudenkäyntiasiamiehenä tai oikeudenkäyntiavustajana saa yleensä toimia vain asianajaja tai oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittanut, rehellinen ja muutoin kyseiseen tehtävään sopiva ja kykenevä henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu.

Määräyksiä asianajajan oikeudesta toimia oikeudenkäyntiasiamiehenä tai oikeudenkäyntiavustajana sovelletaan myös henkilöön, joka saa harjoittaa asianajajan tointa jossakin Euroopan talousalueen valtiossa tai muussa valtiossa, jonka kanssa Euroopan yhteisö ja sen jäsenvaltiot ovat tehneet sopimuksen asianajajan ammattipätevyyden vastavuoroisesta tunnustamisesta.

Oikeudenkäyntiasiamiehen on esitettävä asiakkaan omakätisesti allekirjoittama valtakirja, jollei asiakas ole valtuuttanut häntä asiamieheksi suullisesti tuomioistuimessa. Asianajajan tai julkisen oikeusavustajan taikka asianomistajan siviilioikeudellista vaatimusta ajavan syyttäjän tulee esittää valtakirja ainoastaan silloin, jos tuomioistuin niin määrää.

Oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana saa kuitenkin toimia asianosaisen suoraan etenevässä tai takenevassa polvessa oleva sukulainen ja hänen sisaruksensa sekä asianosaisen aviopuoliso, vaikka hän ei olisikaan suorittanut edellä mainittua tutkintoa. Jos sinulla on laillinen edustaja (esimerkiksi alaikäisen huoltaja), hän saa hoitaa asioita puolestasi. Tämä riippuu kuitenkin siitä, asiasta mitä kulloinkin käsitellään. Laillisen edustajan toimivalta ei perustu osapuolen valtuutukseen, vaan lakiin tai viranomaisen määräykseen.

2. Tukihenkilö

Tukihenkilö tarjoaa sinulle henkistä tukea esitutinnan ja oikeudenkäynnin aikana. Tukihenkilösi saa esimerkiksi olla läsnä sinua kuulusteltaessa, jollei tutkinnanjohtaja kiellä tätä tutkintaan liittyvistä tärkeistä syistä. Jos lakiin kirjatut ehdot täyttyvät, sinulle voidaan määrätä tukihenkilö tuloistasi riippumatta. Tukihenkilön palkkio maksetaan valtion varoista.

3. Siviilioikeudellinen vaatimus

Jos haluat saada rikosentekijältä vahingonkorvausta, sinun on ilmoitettava vahingoista poliisille ja kerrottava, että sinulla on korvausvaatimuksia. Jos haluat syyttäjän ajavan siviilioikeudellista vaatimustasi oikeudenkäynnissä, sinun tulisi pyytää tätä kirjallisesti syyttäjältä, mahdollisuuksien mukaan jo esitutkintavaiheessa. Sinun tulisi joka tapauksessa ainakin ilmoittaa esitutkinnassa tai syyttäjälle, että sinulla on asiaan liittyvä siviilioikeudellinen vaatimus, jotta sinulle varataan mahdollisuus esittää se oikeudessa, vaikka syyttäjä ei sitä ajaisikaan.

Korvausta voidaan vaatia esimerkiksi menetetyistä tai vahingoittuneesta omaisuudesta, lääkekuluista ja lääkäreiden palkkioista sekä rikoksesta johtuvasta kivusta ja särystä sekä henkisestä kärsimyksestä. Sinun on kyettävä osoittamaan sinulle aiheutuneet kulut ja ne olosuhteet, joihin vaatimus perustuu. Periaatteessa sinun ei tarvitse esittää todisteita siviilioikeudellisen vaatimuksesi tueksi, mutta ilman mitään todisteita vaatimus ei välttämättä menesty. Voit osoittaa rikoksella aiheutetun vahingon määrän esittämällä kuitit kaikista rikoksen aiheuttamista kuluista. Säilytä myös kuitit vakuutuksen omavastuuosuudesta ja mahdollisista esitutkintaan liittyvistä matkakuluista. Rikosentekijältä voidaan vaatia korvausta niistäkin.

Voit esittää vaatimuksesi rikosasian käsittelyn yhteydessä, jos niin haluat tai jos syyttäjä ei esitä niitä puolestasi. Jos suinkin mahdollista, korvausvaatimus olisi hyvä esittää jo esitutkintavaiheessa. Voit myös esittää siviilioikeudelliset vaatimuksesi rikosasian käsittelystä erillään, tavallisessa siviilioikeudellisessa käsittelyssä. Tämä on kuitenkin paljon

4. Oikeusapu

Jos tarvitset oikeudellista apua, mutta sinulla ei ole siihen varaa, voit saada oikeusapua valtion varoista. Apu voi olla joko osittaista tai kattaa kaikki kulut. Oikeusapua on saatavilla kaikissa prosessin vaiheissa. Apu kattaa oikeudellisen neuvonnan, tarpeelliset toimenpiteet oikeudenkäynnissä ja muiden viranomaisten luona. Se myös oikeuttaa vapautukseen asian hoitamiseen liittyvistä kuluista. Periaatteessa oikeusapu kattaa kaikki tarpeelliset oikeudellisen avustajan palvelut ja kaikki rikosasian käsittelyyn liittyvät välttämättömät maksut.

Avustajasi voi olla [oikeusaputoimiston](#) julkinen oikeusavustaja, asianajaja tai muu juristi. Jos sinulle myönnetään oikeusapua, valtio korvaa avustajan kulut kokonaan tai osittain tuloistasi ja omaisuudestasi riippuen. Avustajan työtä korvataan korkeintaan 80 tunnilta. Erityistilanteissa tuomioistuin voi myöntää vapautuksen tästä ylärajasta.

Oikeusapua ei yleensä myönnetä, jos sinulla on oikeusturvavakuutus, joka kattaa kyseessä olevan asian. Oikeusturvavakuutus voi sisältyä kotivakuutukseen, ammattiyhdistyksen myöntämään vakuutukseen tai muuhun vakuutukseen.

Oikeusapua haetaan [oikeusaputoimistolta](#). Oikeusaputoimisto arvioi taloudelliset olosuhteesi ja sinun tulee antaa niihin liittyvät tarpeelliset tiedot. Sinun on myös selvitettävä mihin asiaan oikeusapua haetaan. Oikeusapua voi antaa oikeusaputoimiston julkinen oikeusavustaja tai muu sopiva juristi.

Oikeusapu voidaan myöntää hakupäivästä lähtien tai jos edellytykset täyttyvät, myös takautuvasti kattamaan jo aiheutuneet kustannukset. Oikeusapu on voimassa kaikissa oikeusasteissa asiaa käsiteltäessä.

Oikeusapu myönnetään kuukausittaisten käytettävissä olevien tulojesi ja omaisuutesi perusteella. Tämä lasketaan tulojesi, menojesi ja elatusvelvollisuutesi pohjalta. Puolisosi käytettävissä olevat tulot otetaan yleensä myös huomioon. Oikeusavun saajana maksat tietyn prosenttiosuuden avustajasi taksasta. Tämä osuus on riippuvainen käytettävissäsi olevista kuukausittaisista tuloista.

Jos olet yksin elävä henkilö, jonka kuukausittaiset käytettävissä olevat tulot ovat alle 600 euroa, oikeusapu on sinulle täysin maksutonta. Jos vastaavasti käytettävissä olevat tulosi ylittävät 1300 euroa (yksin elävä), tai 1200 per henkilö (elät parisuhteessa), et voi saada oikeusapua.

5. Lähestymiskielto

Jos joku uhkailee tai häiritsee sinua, voit hakea hänelle lähestymiskieltoa. Lähestymiskiellon tarkoituksena on suojata henkeäsi, terveyttäsi, vapauttasi tai rauhaasi siten, että sinua uhkailevaa henkilöä kielletään ottamasta sinuun yhteyttä. Lähestymiskielto voidaan määrätä myös silloin, kun kiellolla suojattava ja kieltoon määrättävä henkilö asuvat samassa asunnossa. Hakemuksen voi tehdä joko kirjallisesti tai suullisesti poliisille tai käräjäoikeudelle. Kiellosta päättää käräjäoikeus. Heti voimaan tulevan väliaikaisen lähestymiskiellon voi määrätä pidättämiseen oikeutettu virkamies (päälystään kuuluva poliisimies tai syyttäjä) tai käräjäoikeus.

Jos olet tilanteessa, jossa sinua uhkaillaan ja koet, että lähestymiskielto voisi olla avuksi, saat apua ja neuvoja poliisilta, sosiaaliviranomaisilta, syyttäjältä ja vapaaehtoisjärjestöiltä.

6. Sovittelu

Rikosten sovittelu tarjoaa sinulle ja rikosentekijälle mahdollisuuden keskustella tapahtuneesta rikoksesta, rikosentekijän motiiveista sekä henkisestä ja aineellisesta vahingosta, joita rikos on sinulle aiheuttanut. Sovittelussa sinua ja rikosentekijää autetaan löytämään yhteinen sopimus siitä, miten mahdolliset vahingot korvataan.

Sovittelu on mahdollinen vain vapaaehtoisten osapuolten välillä ja se perustuu heidän suostumukseensa. Ennen sovittelua osapuolille on selitettävä heidän oikeutensa ja asemansa sovitteluprosessissa sekä sovittelun merkitys rikosoikeusprosessissa. Molemmilla osapuolilla on oikeus peruuttaa suostumuksensa sovitteluun missä tahansa sovittelun vaiheessa, jolloin rikosasian käsittely siirtyy oikeusviranomaisille.

Vapaaehtoiset, tehtävänsä koulutetut sovittelijat toteuttavat sovittelun luottamuksellisesti ja puolueettomasti.

Jos osapuolet pääsevät sopimukseen, sovittelija laatii tästä asiakirjan. Sovittelussa saavutettu sovinto voi johtaa syyttämättä jättämiseen, tuomitsematta jättämiseen tai lievempään rangaistukseen. Sovittelu on mahdollista, vaikka asia käsiteltäisiin myös oikeusprosessissa.

Niissä lievissä rikoksissa, jotka ovat ns. asianomistajarikoksia eli rikoksia, joissa syytettyä ei voi nostaa vasten tahtoasi, sovittelussa saavutettu sopimus johtaa yleensä rikosprosessin keskeytymiseen. Jos et enää vaadi rikosentekijälle rangaistusta, syytettyä ei voida nostaa. Poikkeuksen muodostavat tilanteet, joissa tekijöitä tai uhreja on useita tai joissa yleinen etu vaatii syytteen nostamista.

Virallisen syytteen alaisissa rikoksissa sopimus otetaan huomioon syyteharkinnassa. Syyttäjällä on aina oikeus päättää, nostaako hän syytteen vai ei. Jos syyttäjä nostaa syytteen, sovittelun tulos voidaan ottaa huomioon rangaistusta määrättäessä.

Pahoinpitelyt, varkaudet ja vahingonteot soveltuvat hyvin sovittelumenettelyyn, mutta sovittelussa voidaan käsitellä myös muita rikoksia, jos niiden arvioidaan soveltuvan soviteltaviksi.

7. Toissijainen Syyteoikeus

Voit käyttää toissijaista syyteoikeuttasi vain, jos syyttäjä päättää olla nostamatta syytettä. Syyttämättä jättämispäätöksen perustelut kannattaa lukea erittäin huolellisesti, jotta voit arvioida, onko syytteelläsi mahdollisuuksia menestyä. Sinun tulee myös miettiä toimenpiteeseen liittyviä taloudellisia riskejä. Oikeudenkäyntikulut, kuten esimerkiksi osapuolten asianajokulut, tulevat usein hävinneen puolen maksettaviksi.

Syyte nostetaan toimittamalla kirjallinen haastehakemus käräjäoikeuden kansliaan. Haastehakemuksessa on ilmoitettava: rikosentekijä;

teko josta syytetään, teon aika ja paikka ja muut teon kuvaamiseksi tarvittavat tiedot;

rikos, johon katsot tekijän syyllistyneen;

rangaistusvaatimus ja mahdollinen menettämiskaava sekä säännökset, joihin nämä vaatimukset perustuvat;

muut uhrin vaatimukset ja niiden perusteet;

syyttäjän syyttämättä jättämispäätös tai poliisin tai syyttäjän päätös esitutinnan toimittamatta jättämisestä, keskeyttämisestä tai lopettamisesta;

todisteet ja mitä niillä aiotaan näyttää toteen ja

seikat, joihin tuomioistuimen toimivalta perustuu, jollei toimivalta muutoin ilmene haastehakemuksesta.

Tämän lisäksi hakemuksessa tulee mainita tuomioistuimen ja osapuolten nimet sekä heidän edustajiensa, asiamiestensä tai avustajiensa yhteystiedot. Tuomioistuimelle tulee myös antaa osapuolten, todistajien ja muiden kuultavien yhteystiedot. Sinun tai hakemuksen laatijan pitää allekirjoittaa hakemus. Sinun tulee toimittaa tuomioistuimelle myös ne kirjalliset todisteet, joihin vetoat sekä jutun esitutkintapöytäkirja, sikäli kun asiassa on suoritettu esitutkinta.

Toissijaiselle syyteoikeudelle ei ole asetettu erityistä aikarajaa. Oikeus on voimassa niin kauan kunnes syyteoikeus muutoinkin vanhenisi.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 14/10/2018

4 - Apua ja tukea rikosuhreille

[ikeusministeriö](#)

[Sosiaali- ja terveysministeriö](#)

[Sisäasiainministeriö / Poliisi](#)

[Valtion oikeusaputoimistot](#)

[Valtiokonttori](#)

[Rikosuhripäivystys](#)

[Naisten Linja](#)

[Raiskauskriisikeskus Tukinainen](#)

[Henrikikosten uhrien läheiset ry HUOMA](#)

[Turvakodit / Ensi- ja turvakotien liitto](#)

[Vähemmistövaltuutettu](#)

[Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä](#)

[Monika-Naiset Liitto Ry](#)

[Suomen Mielenterveysseura](#)

Oikeusministeriö

Oikeusministeriö ylläpitää ja kehittää oikeusjärjestystä ja oikeusturvaa sekä huolehtii demokratian rakenteista ja kansalaisten perusoikeuksista..

Oikeusministeriössä on kolme osastoa, joilla kaikilla on rikosten uhrien asemaan liittyviä tehtäviä:

- lainvalmisteluosasto vastaa yksityishenkilöiden ja yhteisöjen oikeudelliseen asemaan liittyvien lakien valmistelusta rikosten uhrien oikeudet mukaan lukien
- kriminaalipoliittinen osasto huolehtii rikosentorjunnan ja uhrin aseman yleisestä kehittämisestä sekä rikoksen uhriin liittyvien asioiden koordinoinnista ministeriössä.
- oikeushallinto-osasto huolehtii tuomioistuinten, ulosottoyksiköiden ja valtion oikeusaputoimistojen toimintaedellytyksistä

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: <http://oikeusministerio.fi/etusivu>

Sosiaali- ja terveysministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriön tavoitteena on, että kaikilla olisivat samanlaiset mahdollisuudet terveelliseen ja turvalliseen elämään.

Sosiaali- ja terveysministeriö

- vastaa sosiaali- ja terveyspolitiikan suunnittelusta, ohjauksesta ja toimeenpanosta

- vastaa lähisuhde- ja perheväkivaltatyön suunnittelusta, ohjauksesta ja lainsäädännöstä tavoitteenaan kehittää valtakunnallista palvelujärjestelmää siten, että se pystyisi tarjoamaan lähisuhde- ja perheväkivallan eri osapuolille palveluja ja tukea asuinpaikasta riippumatta.. Valtakunnallista lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisytyötä koordinoi Terveyden ja hyvinvoinninlaitos
- on keskeinen toimija miesten ja naisten välisen tasa-arvon edistämisessä
- vastaa ihmiskaupan uhrien sosiaalisten ongelmien ennaltaehkäisyyn ja uhrien auttamiseen liittyvistä asioista

YHTEYSTIEDOT:

verkkosivut: www.stm.fi

Sisäasiainministeriö / Poliisi

Sisäasiainministeriö on sisäisen turvallisuuden ja maahanmuuton ministeriö. Toiminta-ajatuksensa mukaisesti ministeriö rakentaa turvallista, vastuullista ja välittävää Suomea edistämällä moniarvoisuutta, yhdenvertaisuutta ja maahanmuuttoa.

Sisäasiainministeriö

- vastaa poliisin toimintaa koskevan lainsäädännön kehittämisestä ja asioista, jotka käsittelevät poliisin rikostorjuntaa (poliisiosasto).
- vastaa maahanmuuttopolitiikan ja maahanmuuttoa koskevan lainsäädännön valmistelusta sekä maahanmuuttoasioihin liittyvän toiminnan yhteensovittamisesta hallinnonalojen välillä (maahanmuutto-osasto)
- huolehtii ihmiskaupan vastaisen toiminnan yhteensovittamisesta sisäasiainhallinnossa
- huolehtii yhdenvertaisuuden ja hyvien etnisten suhteiden edistämisestä sekä rasismien ja syrjinnän ehkäisystä

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: <http://www.intermin.fi/>

Poliisihallitus

- suunnittelee, kehittää, johtaa ja valvoo poliisitoimintaa ja sen tukitoimintoja
- vastaa poliisin tehtäviin liittyvien kansalaisten palvelujen tasapuolisesta saatavuudesta ja laadusta maan eri osissa

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: <https://www.poliisi.fi/>

Paikallispoliisi

- ylläpitää yleistä järjestystä ja turvallisuutta, toimii rikollisuuden ennalta estämiseksi,
- tutkii rikoksia ja muita yleistä järjestystä tai turvallisuutta vaarantavia tapahtumia,
- suorittaa muut poliisille säädetyt tai määrätyt tehtävät.

YHTEYSTIEDOT:

Poliisilaitosten ja muiden poliisiyksiköiden yhteystiedot löytyvät verkkosivuilta: <https://www.poliisi.fi/>

Valtion oikeusaputoimistot

Valtion oikeusaputoimistot antavat ihmisille mahdollisuuden saada oikeudellista apua joko kokonaan tai osittain valtion varoista. Suomen oikeusapujärjestelmä kattaa lähes kaikki oikeudelliset asiat.

Valtion oikeusaputoimistot

- antavat oikeudellista apua oikeusprosesseissa ja muissa oikeusapujärjestelmän kattamissa tilanteissa
- voivat tarjota maksutonta oikeusapua valtion varoista seksuaalirikosten ja lähisuhdeväkivallan uhreille
- tarjoavat tietyin edellytyksin rikosprosessin syytetyille puolustusasianajajan valtion varoista riippumatta syytetyn taloudellisesta tilanteesta

- eivät yleensä tarjoa oikeusapua, jos hakijalla on oikeusturvavakuutus, joka kattaa käsillä olevan asian
- ylläpitävät puhelinneuvontaa, joka ohjaa sinut omaan oikeusaputoimistoosi

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: <https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index.html> (yksittäisten oikeusaputoimistojen yhteystiedot)

Valtiokonttori

Valtiokonttorin tehtävänä on turvata rikoksen uhreille korvaus valtion varoista. Se toimii avustavana, vastaanottavana ja välittävänä viranomaisena rajat ylittävissä rikosvahingoissa EU:n jäsenvaltioiden välillä.

Valtiokonttori

- voi maksaa korvauksen rikoksella aiheutetusta henkilövahingosta, esinevahingosta, taloudellisesta vahingosta ja kärsimyksestä
- toimii avustavana, vastaanottavana ja välittävänä viranomaisena rajat ylittävissä rikosvahinkoa koskevissa korvausasioissa EU:n jäsenvaltioiden välillä

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: <http://www.valtiokonttori.fi/fi-FI/Yhteystiedot>

Rikosuhripäivystys

Rikosuhripäivystys on seitsemän järjestön vuonna 1994 perustama järjestö, joka tukee rikoksen kohteeksi joutuneita, heidän läheisiään ja rikoksen todistajia.

Rikosuhripäivystys

- on kasvanut valtakunnalliseksi järjestöksi, jolla on keskustoimisto, kahdeksan aluetoimistoa, 26 paikallista palvelukeskusta, yli kaksikymmentä palkattua asiantuntijaa ja noin 300 koulutettua vapaaehtoista
- ylläpitää kahta valtakunnallista neuvontapuhelinta, jotka toimivat luottamuksellisesti ja anonyymisti tarjoten uhreille mahdollisuuden puhua jonkun kanssa, joka ymmärtää mitä rikoksen uhriksi joutuminen voi tarkoittaa
- ylläpitää oikeudellista neuvontapuhelinta, jossa vapaaehtoiset juristit antavat oikeudellista neuvontaa uhreille ja auttavat heitä pääsemään oikeuksiinsa sekä saamaan lisäohjeistusta
- tarjoaa luottamuksellisen ja anonyymin online-tutkupalvelun rikoksen uhreille, heidän läheisilleen ja rikoksen todistajille, Rikunet
- voi tarjota tukihenkilön rikoksen uhreille, heidän läheisilleen ja todistajille; tukihenkilö voi olla heidän mukanaan poliisitutkinnassa, oikeuden istunnoissa, avustaa lähestymiskiellon anomisessa tai vahingonkorvaushakemuksen tekemisessä

YHTEYSTIEDOT:

Sähköposti: Verkkosivut: <http://www.riku.fi/>

Naisten Linja

Naisten Linja on valtakunnallinen avustava puhelin, joka tarjoaa apua, neuvoja ja tukea väkivaltaa tai sen uhkaa kohdanneille tytöille ja naisille. Tukea tarjotaan myös heidän ystävilleen ja perheilleen.

Naisten Linja on väkivaltaa tai sen uhkaa kokeneille naisille ja tytöille sekä heidän läheisilleen tarkoitettu maksuton neuvonta- ja tukipuhelin. Naisten Linja

- tarjoaa tietoa ja neuvoja väkivaltaan ja sen uhkaan liittyvissä kysymyksissä, kuten esimerkiksi naisten oikeudellisesta ja taloudellisesta asemasta, koulutuksesta, työstä ja työn saannista, lasten asemasta ja huollosta sekä perheestä ja muista lähisuhteista
- ohjaa tarvittaessa muiden palvelujen äärelle
- antaa tytöille ja naisille mahdollisuuden puhua tilanteestaan luottamuksellisesti ja anonyymisti

- toimii valtakunnallisesti suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi

Samaa apua tarjotaan myös internetissä.

Palvelun tarjoaa Naisten Linja Suomessa, joka on eurooppalaisen väkivaltaa vastustavan naisjärjestön WAVE:n jäsen (Women Against Violence Europe).

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: <https://www.naistenlinja.fi/>, <http://www.naistenlinja.fi/>, <https://wave-network.org/>

Raiskauskriisikeskus Tukinainen

Raiskauskriisikeskus Tukinainen tarjoaa tukea ja neuvontaa henkilöille, jotka ovat joutuneet seksuaalisen väkivallan tai ahdistelun kohteiksi sekä heidän perheilleen. Sitä ylläpitää Tukinainen ry, joka on rekisteröity yhdistys...

Raiskauskriisikeskus Tukinainen

- ylläpitää valtakunnallista neuvontapuhelinta, jonka kautta rikoksen uhrin voivat saada apua seksuaalirikoksiin erikoistuneilta asiantuntijoilta, keskus voi myös järjestää henkilökohtaisia tapaamisia ja ryhmätapaamisia
- tarjoaa maksutonta oikeudellista neuvontaa rikoksen uhreille seksuaalirikoksista, lähestymiskiellosta ja seksuaalisesta häirinnästä, tarjoaa myös maksutonta oikeudellista neuvontaa rikosilmoituksen tekemisessä ja esitutkinnan sekä oikeuskäsittelyn aikana
- tarjoaa maksutonta oikeudellista neuvontaa lähisuhdeväkivallan uhreille
- palvelua ylläpitää rekisteröity yhdistys, Tukinainen ry

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: <http://www.tukinainen.fi/>

Henkirikosten uhrien läheiset ry HUOMA

HUOMA on rekisteröity yhdistys, jonka jäsenet muodostavat vertaisverkostoja antaakseen tukea heille, jotka ovat menettäneet jonkun henkirikoksen uhrina.

Henkirikosten uhrien läheiset ry HUOMA

- tarjoaa ilmaista vertaistukea koulutetuilta jäseniltään puhelimitse sunnuntai- ja maanantai-iltaisain
- järjestää vertaistukiryhmiä niille, jotka ovat menettäneet läheisen henkirikoksen takia
- tarjoaa jäsenilleen sopeutumisvalmennus- ja kuntoutuskursseja sekä suljetun verkkofoorumia, jossa jäsenet voivat keskustella kokemuksistaan toistensa kanssa

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: <http://www.huoma.fi/>

Turvakodit / Ensi- ja turvakotien liitto

Turvakodit tarjoavat kriisiapua ja välittömän suojan perheväkivaltaa ja sen uhkaa kokeneille ympäri vuorokauden. Turvakodeista 14 toimii valtakunnallisen lastensuojelujärjestön Ensi- ja turvakotien liiton jäsenyhdistyksissä..

Ensi- ja turvakotien liitto

- on keskittynyt auttamaan avun tarpeessa olevia perheitä sekä ennaltaehkäisemään ongelmia
- jäsenyhdistykset ylläpitävät eri puolilla Suomea turvakoteja, jotka tarjoavat kriisiapua ja suojaa perheväkivaltaa tai sen uhkaa kokeneille ympäri vuorokauden..
- Yhdistyksistä saa myös avopalveluna keskusteluapua ja neuvontaa perheväkivallan aiheuttaman tilanteen ratkaisemiseen.

Turvakotien yhteystiedot ja lisätietoja saa nettiturvakodista <http://www.turvakoti.net/>. Joillakin kunnilla on omia turva- ja tukiasuntoja, joiden yhteystiedot löydät kunnan palveluhakemistosta tai ottamalla yhteyttä kunnan sosiaali- ja terveystoimeen.

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: <http://www.turvakoti.net/> (nettiturvakoti), <http://www.ensijaturvakotienliitto.fi/>.

Vähemmistövaltuutettu

Vähemmistövaltuutettu on itsenäinen viranomainen, jonka tehtävänä on ehkäistä etnistä syrjintää ja edistää yhdenvertaisuutta. Vähemmistövaltuutettu toimii myös kansallisena ihmiskaupparaportoijana ja tarjoaa oikeudellista neuvontaa ja apua ihmiskaupan uhreille..

Vähemmistövaltuutettu

- on viranomainen, jonka perustehtävänä on edistää etnisten vähemmistöjen ja ulkomaalaisten asemaa, yhdenvertaisuutta ja oikeussuojaa sekä hyviä etnisiä suhteita Suomessa
- valvoo yhdenvertaisuuslain mukaista etnisen syrjimättömyyden toteutumista
- neuvoa ja ohjaa toimistoon yhteyttä ottavia etnisyyteen ja ulkomaalaisuuteen liittyvissä asioissa
- voi viedä asian syrjintälautakuntaan
- kansallisena ihmiskaupparaportoijana antaa myös oikeudellista neuvontaa ja avustaa uhreja tarvittaessa
- voi avustaa ihmiskaupan uhria tämän oikeuksien turvaamisessa taikka tarvittaessa hankkia tälle oikeusapua

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: <https://www.syrjinta.fi/web/fi/etusivu>

Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä

Niillä ihmiskaupan uhreilla, joilla ei ole kotikuntaa Suomessa, on oikeus saada apua ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmästä. Sen hallinnoinnista vastaavat Joutsenon ja Oulun vastaanottokeskukset.

Joutsenon ja Oulun vastaanottokeskukset

- ylläpitävät ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmää. Joutsenon vastaanottokeskuksen vastuulla on aikuiset ihmiskaupan uhrit, perheet ja ryhmät, ja Oulun vastaanottokeskus huolehtii alaikäisistä ihmiskaupan uhreista.
- auttaminen voi sisältää muun muassa asumisjärjestelyt, sosiaali- ja terveystalvet, oikeudellisen neuvonnan ja avustamisen, turvallisuusjärjestelyt ja muut uhrin tarvitsemat tukitoimet .
- auttamisjärjestelmään päästäkseen pelkkä epäily ihmiskaupassa uhritumisesta riittää. Auttamisjärjestelmään on hyväksytty myös ihmiskaupan kaltaisten rikosten uhreja (törkeä paritus, kiskonnantapainen työsyryntä ja törkeä laittoman maahantulon järjestäminen).

Uhrit, joilla on kotikunta Suomessa, saavat tarvitsemansa perustalvet kotikunnastansa. Joitakin talvetuista voidaan silloinkin korvata auttamisjärjestelmän kautta valtion varoista.

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: <http://www.ihmiskauppa.fi/>

Monika-Naiset Liitto Ry

MONIKA on vuonna 1998 perustettu etnisiin vähemmistöihin kuuluvien naisten kansalaisjärjestö. Se tarjoaa helposti saatavilla olevia talvetuista, ohjausta ja tukea sekä vertaisryhmien aktiviteetteja läheisväkivallan kohteeksi joutuneille maahanmuuttajanaistalvet ja –lapsille.

Monika-Naiset liitto ry

- kehittää ja tarjoaa maksuttomia talvetuista maahanmuuttajanaistalvet ja -lapsille, jotka ovat kokeneet väkivaltaa.
- Turvakoti Mona on tarkoitettu väkivaltaa kokeneille maahanmuuttajanaistalvet ja -lapsille, jotka ovat välittömässä hengenvaarassa pari- tai lähisuhdeväkivallan, pakkoavioliiton, kunniaan liittyvän väkivallan tai ihmiskaupan takia. Turvakoti Mona tarjoaa talvetuista, kulttuurisensitiivisiä asumis- ja erityistalvetuista asiakkaan ymmärtämällä kielellä. Työntekijät ovat monikulttuurisia sosiaali- ja terveystalvet ammattilaisia. Turvakotiin voi hakeutua kaikkialta Suomesta.

- Voimavarakeskus Monika on matalan kynnyksen palvelupiste, joka tarjoaa ohjausta, neuvontaa ja kriisiapua väkivaltaa kokeneille tai sen uhan alla eläville maahanmuuttajataustaisille naisille, tytöille ja lapsille. Keskuksat sijaitsevat Helsingissä, Espoossa, Vantaalla, Kemissä ja Mikkelissä.
- auttava puhelin tarjoaa apua ja opastusta vuorokauden ympäri
- MoniNaisten Talot Helsingissä ja Mikkelissä toimivat monikulttuurisina kohtaamispaikkoina
- palveluja tarjotaan useilla kielillä (mm. arabia, dari, englanti, espanja, farsi, persia, ranska, ruotsi, somali, sorani, thai, venäjä ja viro).

YHTEYSTIEDOT:

Sähköposti: [✉ info@monikanaiset.fi](mailto:info@monikanaiset.fi)

Suomen Mielenterveysseura

Suomen Mielenterveysseura on kansalaisjärjestö, jonka tehtävänä on tukea ja edistää hyvää henkistä terveyttä kaikissa elämänvaiheissa ja kaikilla elämänalueilla.

Suomen Mielenterveysseura

- edistää yksilöiden ja yhteisöjen yhteistyötä sekä kannustaa ihmisiä toimimaan omien yhteisöjensä hyvinvoinnin puolesta
- vastaa yhteiskunnallisiin haasteisiin soveltamalla uusia malleja mielenterveyden edistämiseksi ja tarjoaa apua sekä tukea kriiseissä
- ylläpitää SOS-kriisikeskusta, joka auttaa ulkomaalaisia ja heidän Suomessa asuvia perheitään elämän eri kriiseissä
- SOS-kriisikeskuksen periaatteiden mukaan apu on välitöntä, anonymiä ja ilmaista

YHTEYSTIEDOT:

Sähköposti: Verkkosivut: [✉ https://www.mielenterveysseura.fi/fi](https://www.mielenterveysseura.fi/fi)

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 14/10/2018

2 - Oikeuteni oikeudenkäynnissä

[iten pääsen osallistumaan oikeudenkäyntiin?](#)

[✉ Mitkä ovat oikeuteni todistajana?](#)

[Olen alaikäinen. Onko minulla erityisiä oikeuksia?](#)

[Voinko saada oikeusapua?](#)

[Miten saan suojaa, jos olen vaarassa?](#)

[Miten voin vaatia rikoksentehtyjältä vahinkonkorvausta ja saada valtiolta korvausta?](#)

[Onko sovittelu rikoksentehtäjän kanssa mahdollista?](#)

[Olen ulkomaalainen. Miten oikeuteni on suojattu?](#)

[Lisätietoja](#)

Miten pääsen osallistumaan oikeudenkäyntiin?

Käräjäoikeus kutsuu sinut pääkäsittelyyn, jos läsnäolosi on asian selvittämiseksi tarpeen tai jos sinulla on sellainen [siviilioikeudellinen vaatimus \(1\)](#), jota syyttäjä ei aja.

Käräjäoikeudessa (ensi vaiheen tuomioistuin) sinulla on oikeus yhtyä syyttäjän syytteeseen tai jonkun toisen uhrin syytteeseen ja esittää uusia seikkoja syytteen tueksi.

Sen jälkeen kun syyte on nostettu, voit esittää rikosentekijälle siviilioikeudellisen vaatimuksen ilman haastetta, jos tuomioistuin katsoo sen olevan mahdollista.

Voit myös jatkaa syyttäjän tai toisen uhrin peruuttamaa syytettä. Sinun on ilmoitettava tästä kirjallisesti tuomioistuimelle 30 päivän kuluttua siitä, kun sait tiedon syytteen peruuttamisesta. Jos et jatka syytettä, menetät oikeutesi nostaa asiassa syytteen.

Oikeudenkäsitely on tavallisesti julkinen, lukuun ottamatta tiettyjä asiatyyppejä (seksuaalirikokset jne.). Näissä asia voidaan käsitellä suljettujen ovien takana, eli täysin tai osittain ilman yleisön läsnäoloa. Uhri saa aina olla läsnä.

Voit yleensä osallistua asian käsittelyyn esittämällä kysymyksiä, antamalla lausuntoja, esittämällä tai vaatimalla todistelua tai kuulustelemalla todistajia tai kuulemalla asiantuntijoita. Jos yhdyt syyttäjän syytteeseen, sinulla on samanlainen oikeus esittää todisteita jne. kuin syyttäjällä.

Jos haluat esittää pääkäsittelyssä todisteen, jota et ole aikaisemmin ilmoittanut, sinun on ilmoitettava tästä tuomioistuimelle viipymättä ennen pääkäsittelyä. Samalla sinun tulee ilmoittaa, mitä tällä todisteella haluat osoittaa. Todisteet tulisi siten ilmoittaa ennen pääkäsittelyä. Voit esittää uusia todisteita myös pääkäsittelyn aikana, mutta silloin käsittely saatetaan peruuttaa tai lykätä, jotta rikosentekijä saa mahdollisuuden tutustua uusiin todisteisiin. Saatat joutua korvaamaan vastapuolet kulut, jos juttua joudutaan lykkäämään.

Sinulla on oikeus saada tietoa [oikeudenkäyntiasiakirjoista \(2\)](#), sellaisistakin, jotka eivät ole julkisia. Jotkut asiakirjat ovat sellaisia luonteeltaan, että osapuolellakaan ei ole oikeutta saada niistä tietoa. Tällaisia voivat olla esimerkiksi sinun yhteystietosi, jos salassapito on tarpeen turvallisuutesi takia, tai oikeudenkäyntiasiakirjat siltä osin kuin niihin sisältyy tietoja tuomioistuimen neuvottelusta.

Sinua voi edustaa [asianajaja tai oikeudenkäyntiavustaja \(3\)](#). Pääkäsittelyssä edustajasi voi esittää puolestasi vaatimuksia ja vedota tosiasioihin ja todisteisiin näkemyksesi tukemiseksi.

Voit vaatia rikosentekijältä korvausta oikeudenkäyntikuluistasi. Tällainen vaatimus tulee tehdä ennen pääkäsittelyn päättymistä. Jos saat [oikeusapua \(4\)](#) ja sinut on haastettu henkilökohtaisesti tuomioistuimeen, kulusi oikeuteen saapumisesta korvataan valtion varoista.

Oikeudenkäynti käydään joko suomeksi tai ruotsiksi ja tuomioistuin antaa tuomionsa joko suomeksi tai ruotsiksi. Jos et ymmärrä oikeudenkäynnissä käytettävää kieltä, sinulla on oikeus tulkkaukseen.

Mitkä ovat oikeuteni todistajana?

Suomessa sinua ei rikoksen uhrina voida kuulustella todistajana. Sen sijaan sinua voidaan kuulla todistelutarkoituksessa.

Tuomioistuin voi estää yleisöä olemasta läsnä oikeudenkäynnissä, jos tämä on tarpeen sinun tai jonkun läheisesi hengen tai terveyden suojelemiseksi.

Olen alaikäinen. Onko minulla erityisiä oikeuksia?

Jos olet **alle 18 vuotias**, sinua pidetään lapsena.

Jos sinun ja vanhempiesi edut ovat ristiriidassa, sinua edustaa joku ulkopuolinen. Saatavillasi on myös oikeudellista apua.

Jos on syytä epäillä, että olet joutunut seksuaalirikoksen tai väkivaltarikoksen uhriksi, kuulustelusi esitutkinnassa on todennäköisesti nauhoitettu videolle. Kun kertomus on videoitu, sinua ei enää välttämättä tarvitse kuulla oikeudenkäynnissä uudelleen.

Jos olet **alle 15 vuotias** tai muusta syystä vajaavaltainen sinun kuulemisesi tulee tapahtua niin, ettei siitä ole haittaa sinulle tai kehityksellesi. Kuulustelu voidaan suorittaa myös muualla kuin tuomioistuimessa ja sinulle voidaan määrätä [tukihenkilön \(5\)](#).

Voinko saada oikeusapua?

Voit saada [oikeusapua \(4\)](#) oikeudenkäynnin aikana. Voit ottaa yhteyden [valtion oikeusaputoimistoon](#) saadaksesi tietoa mahdollisuuksistasi saada oikeusapua ja neuvoja hakemuksen tekemiseksi.

Jos sinulla on vähäiset tulot tai sinulla ei ole tuloja lainkaan, oikeusapu on maksutonta.

Jos asuinpaikkasi on Suomessa tai jossakin Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan talousalueella, olet oikeutettu oikeusapuun. Lisäksi oikeusapua annetaan, jos sinulla on vireillä juttu suomalaisessa tuomioistuimessa tai jos oikeusavulle on jokin muu erityinen syy.

Jos saat oikeusapua, sinun ei tarvitse maksaa oikeudenkäyntiin liittyviä maksuja.

Jos olet lähisuhdeväkivallan, seksuaalirikoksen tai vakavan väkivallan uhri, tuomioistuin voi määrätä sinulle oikeudenkäyntiavustajan ja/tai [tukihenkilön \(5\)](#) esitutkintaan ja oikeudenkäyntiin riippumatta tuloistasi ja varallisuudestasi. Oikeudenkäyntiavustaja auttaa sinua jutun oikeudellisessa käsittelyssä ja tukihenkilö antaa sinulle henkistä tukea. Heidän kulunsa maksetaan valtion varoista.

Miten saan suojaa, jos olen vaarassa?

Jos kyseessä on rikosasia, joka koskee erityisen arkaluonteista yksityiselämäsi liittyvää asiaa, tuomioistuin voi määrätä sinun henkilöllisyytesi pidettäväksi salassa.

Joissain tapauksissa sinua voidaan kuulla pääkäsittelyssä joko videoneuvotteluyhteyden välityksellä tai muita teknisiä välineitä hyväksi käyttäen. Tämä on mahdollista, jos tuomioistuin katsoo, että se on tarpeen sinun suojaamiseksi henkeesi tai terveytesi kohdistuvalta uhalta.

Yleensä rikosentekijällä on oikeus olla läsnä koko pääkäsittelyn ajan. Sinua voidaan kuitenkin kuulla ilman hänen läsnäoloaan, jos tuomioistuin katsoo tämän välttämättömäksi ja tarpeelliseksi seuraavista syistä:

- toimenpide on tarpeen, jotta henkeäsi ja terveyttäsi voidaan suojata tai
- sinä et muutoin paljastaisi mitä tiedät.

Sinun ja vastaajan välisiä kontakteja on myös mahdollista rajoittaa, jos tämä on turvallisuuden vuoksi perusteltua. Sinulle voidaan esimerkiksi osoittaa erillinen odotustila. Sinun ja syytetyt välille on myös mahdollista asentaa seinämä.

Poliisi voi poistaa tai tarpeen mukaan ottaa kiinni jokaisen, joka on laittomasti kotisi alueella tai joka muutoin häiritsee sinua (Poli 20 §). Häiriötä aiheuttanut henkilö voidaan pitää kiinni otettuna vain niin kauan kuin on oletettavaa että häirintä jatkuu, mutta ei kuitenkaan yli 24 tuntia kiinnittamisesta. Poliisi voi poistaa henkilön myös muista tiloista, jos voidaan olettaa hänen syyllistyvän henki-, väkivalta- tai omaisuusrikokseen tai vapauteen tai kotirauhaan kohdistuvaan rikokseen.

Voit myös hakea [lähestymiskieltoa \(6\)](#).

Miten voin vaatia rikosentekijältä vahingonkorvausta ja saada valtiolta korvausta?

Voit vaatia rikosentekijältä korvausta, vaikka et olisi tehnyt sitä esitutkinnan aikana. Voit myös pyytää, että syyttäjä ajaa siviilioikeudellista vaatimustasi. Tässä vaiheessa on kuitenkin mahdollista, ettei syyttäjä enää aja vaatimustasi. Siinä tapauksessa tuomioistuin voi antaa sinulle mahdollisuuden esittää siviilioikeudellisen vaatimuksesi itse.

Rikoksesta johtuva [siviilioikeudellinen vaatimus \(1\)](#) voidaan käsitellä rikosasian yhteydessä. Vahingonkorvausasia käsitellään tavallisesti syytteen käsittelyn yhteydessä, mutta se voidaan myös käsitellä erillisessä siviilioikeudellisessa prosessissa.

Voit saada korvausta valtiolta rikoksella aiheutetusta vahingosta. Sinun on tehtävä hakemus [valtiokonttorille](#). Jos saat korvausta rikosentekijältä, se vähennetään valtion myöntämästä korvauksesta. Valtion maksamasta korvauksesta vähennetään myös kaikki saamasi lakisääteiset tai vakuutuksiin perustuvat korvaukset.

Saat lisätietoa rikoksen uhreille myönnettävästä korvauksesta tiedotteesta, jonka Euroopan unionin kansallisten yhteysviranomaisten verkosto (European Judicial Network) on julkaissut (saatavilla [suomeksi](#), [englanniksi](#) ja muilla kielillä).

Onko sovittelu rikosentekijän kanssa mahdollista?

[Sovittelu \(7\)](#) tapahtuu yleensä ennen syytteen nostamista. Sovittelu voi olla mahdollista myös oikeudenkäynnin alkamisen jälkeen, mutta se on harvinaista. Paikallinen sovittelutoimisto tekee päätöksen sovittelun aloittamisesta. Sovittelu voi johtaa rangaistuksen tuomitsematta jättämiseen tai lievempään rangaistukseen.

Asiaan liittyvistä [siviilioikeudellisista vaatimuksista on mahdollista sopia myös oikeudenkäynnin aikana](#).

Olen ulkomaalainen. Miten oikeuteni on suojattu?

Sinulla on oikeus maksuttomaan tulkkiin, jos et osaa kumpaakaan Suomen kansalliskielistä (suomi tai ruotsi). Keskeisistä asiakirjoista voi saada käännöksen maksutta.

Jos olet ihmiskaupan uhri ja sinulla ei ole kotipaikkaa Suomessa, sinulla on oikeus turvautua ihmiskaupan uhreille tarkoitettuun tukijärjestelmään. Tätä kautta sinua voidaan auttaa asunnon järjestämisessä, sosiaali- ja terveyspalveluissa, oikeudellisissa asioissa, turvallisuuteesi liittyvissä kysymyksissä ja muissa asioissa, joissa tarvitset apua ja tukea. Joutsenon ja Oulun [vastaanotto keskuskeskukset](#) ovat vastuussa tukijärjestelmän hallinnoinnista. Pääset tukijärjestelmän piiriin, jos on olemassa epäily siitä, että olet ihmiskaupan uhri. Jos olet Suomessa laittomasti, sinulle voidaan tarjota oleskelulupa, jos tietyt edellytykset täyttyvät. Tärkeintä on, että teet yhteistyötä viranomaisten kanssa, jotta ihmiskaupasta epäillyt tahot saadaan kiinni. Ennen tätä päätöstä sinulle tarjotaan harkinta-aika, joka kestää vähintään 30 päivää ja enintään 6 kuukautta.

[Vähemmistövaltuutettu](#) tarjoaa myös oikeudellista apua ja tukea. Apuaan tarjoavat myös monet kansalaisjärjestöt, kuten [rikosu hripäivystys](#), [Monika-Naiset](#), [Pro-Tukipiste](#).

Lisätietoja:

- Laki oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa 370/2007 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)
- Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)
- Rikovahinkolaki 1204/2005 – [suomeksi](#)
- Kielilaki 423/2003 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)
- Saamen kielilaki 1086/2003 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)
- Oikeusapulaki 257/2002 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)
- Oikeudenkäymiskaari 4/1734 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)
- Laki rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta 1015/2005 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)
- Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 689/1997 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)

1. Siviilioikeudellinen vaatimus

Jos haluat saada rikoksentehtäjältä vahingonkorvausta, sinun on ilmoitettava vahingoista poliisille ja kerrottava, että sinulla on korvausvaatimuksia. Jos haluat syyttäjän ajavan siviilioikeudellista vaatimustasi oikeudenkäynnissä, sinun tulisi pyytää tätä kirjallisesti syyttäjältä, mahdollisuuksien mukaan jo esitutkintavaiheessa. Sinun tulisi joka tapauksessa ainakin ilmoittaa esitutkinnassa tai syyttäjälle, että sinulla on asiaan liittyvä siviilioikeudellinen vaatimus, jotta sinulle varataan mahdollisuus esittää se oikeudessa, vaikka syyttäjä ei sitä ajaisikaan.

Korvausta voidaan vaatia esimerkiksi menetetyistä tai vahingoittuneesta omaisuudesta, lääkemenetysten ja lääkäreiden palkkioista sekä rikoksesta johtuvasta kivusta ja särystä sekä henkisestä kärsimyksestä. Sinun on kyettävä osoittamaan sinulle aiheutuneet kulut ja ne olosuhteet, joihin vaatimus perustuu. Periaatteessa sinun ei tarvitse esittää todisteita siviilioikeudellisen vaatimuksesi tueksi, mutta ilman mitään todisteita vaatimus ei välttämättä menesty. Voit osoittaa rikoksella aiheutetun vahingon määrän esittämällä kuitit kaikista rikoksen aiheuttamista kuluista. Säilytä myös kuitit vakuutuksen omavastuuosuudesta ja mahdollisista esitutkintaan liittyvistä matkakuluista. Rikoksentehtäjältä voidaan vaatia korvausta niistäkin.

Voit esittää vaatimuksesi rikosasian käsittelyn yhteydessä, jos niin haluat tai jos syyttäjä ei esitä niitä puolestasi. Jos suinkin mahdollista, korvausvaatimus olisi hyvä esittää jo esitutkintavaiheessa. Voit myös esittää siviilioikeudelliset vaatimuksesi rikosasian käsittelystä erillään, tavallisessa siviilioikeudellisessa käsittelyssä. Tämä on kuitenkin paljon

2. Oikeudenkäyntiasiakirja

Oikeudenkäyntiasiakirjaksi kutsutaan asiakirjaa, joka on toimitettu tuomioistuimelle tai laadittu tuomioistuimessa oikeudenkäyntiä varten. Oikeudenkäyntiasiakirjat tulevat yleensä julkisiksi tietyllä määrätyllä hetkellä, jonka jälkeen jokaisella on oikeus saada niistä tietoa. Jotkut oikeudenkäyntiasiakirjat on kuitenkin pidettävä salassa. Kun asiaa käsitellään ensimmäisessä oikeusasteessa, tuomioistuimelle toimitetut asiakirjat tulevat julkisiksi ensimmäisen suullisen käsittelyn yhteydessä. Jos suullista käsittelyä ei järjestetä, asiakirjat tulevat julkisiksi, kun annetaan ratkaisu pääasiassa. Tuomioistuin voi määrätä, että asiakirjat tulevat julkiseksi aikaisemmin, jos on ilmeistä, että asiakirjan julkiseksi tuleminen ei aiheuta asiaan osalliselle vahinkoa tai kärsimystä tai, jos julkiseksi tulemiselle on painava syy. Tuomioistuimen ratkaisun sisältävä oikeudenkäyntiasiakirja tulee julkiseksi, kun se on annettu tai kun se on asianosaisen saatavissa.

3. Asianajaja/oikeudenkäyntiavustaja

Oikeudenkäyntiasiamiehenä tai oikeudenkäyntiavustajana saa yleensä toimia vain asianajaja tai oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittanut, rehellinen ja muutoin kyseiseen tehtävään sopiva ja kykenevä henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu.

Määräyksiä asianajajan oikeudesta toimia oikeudenkäyntiasiamiehenä tai oikeudenkäyntiavustajana sovelletaan myös henkilöön, joka saa harjoittaa asianajajan tointa jossakin Euroopan talousalueen valtiossa tai muussa valtiossa, jonka kanssa Euroopan yhteisö ja sen jäsenvaltiot ovat tehneet sopimuksen asianajajan ammattipätevyyden vastavuoroisesta tunnustamisesta.

Oikeudenkäyntiasiamiehen on esitettävä asiakkaan omakätisesti allekirjoittama valtakirja, jollei asiakas ole valtuuttanut häntä asiamieheksi suullisesti tuomioistuimessa. Asianajajan tai julkisen oikeusavustajan taikka asianomistajan siviilioikeudellista vaatimusta ajavan syyttäjän tulee esittää valtakirja ainoastaan silloin, jos tuomioistuin niin määrää.

Oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana saa kuitenkin toimia asianosaisen suoraan etenevässä tai takenevassa polvessa oleva sukulainen ja hänen sisaruksensa sekä asianosaisen aviopuoliso, vaikka hän ei olisikaan suorittanut edellä mainittua tutkintoa. Jos sinulla on laillinen edustaja (esimerkiksi alaikäisen huoltaja), hän saa hoitaa asioita puolestasi. Tämä riippuu kuitenkin siitä, asiasta mitä kulloinkin käsitellään. Laillisen edustajan toimivalta ei perustu osapuolen valtuutukseen, vaan lakiin tai viranomaisen määräykseen.

4. Oikeusapu

Jos tarvitset oikeudellista apua, mutta sinulla ei ole siihen varaa, voit saada oikeusapua valtion varoista. Apu voi olla joko osittaista tai kattaa kaikki kulut. Oikeusapua on saatavilla kaikissa prosessin vaiheissa. Apu kattaa oikeudellisen neuvonnan, tarpeelliset toimenpiteet oikeudenkäynnissä ja muiden viranomaisten luona. Se myös oikeuttaa vapautukseen asian hoitamiseen liittyvistä kuluista. Periaatteessa oikeusapu kattaa kaikki tarpeelliset oikeudellisen avustajan palvelut ja kaikki rikosasian käsittelyyn liittyvät välttämättömät maksut.

Avustajasi voi olla [oikeusaputoimiston](#) julkinen oikeusavustaja, asianajaja tai muu juristi. Jos sinulle myönnetään oikeusapua, valtio korvaa avustajan kulut kokonaan tai osittain tuloistasi ja omaisuudestasi riippuen. Avustajan työtä korvataan korkeintaan 80 tunnilta. Erityistilanteissa tuomioistuin voi myöntää vapautuksen tästä ylärajasta.

Oikeusapua ei yleensä myönnetä, jos sinulla on oikeusturvavakuutus, joka kattaa kyseessä olevan asian. Oikeusturvavakuutus voi sisältyä kotivakuutukseen, ammattiyhdistyksen myöntämään vakuutukseen tai muuhun vakuutukseen.

Oikeusapua haetaan [oikeusaputoimistolta](#). Oikeusaputoimisto arvioi taloudelliset olosuhteesi ja sinun tulee antaa niihin liittyvät tarpeelliset tiedot. Sinun on myös selvitettävä mihin asiaan oikeusapua haetaan. Oikeusapua voi antaa oikeusaputoimiston julkinen oikeusavustaja tai muu sopiva juristi.

Oikeusapu voidaan myöntää hakupäivästä lähtien tai jos edellytykset täyttyvät, myös takautuvasti kattamaan jo aiheutuneet kustannukset. Oikeusapu on voimassa kaikissa oikeusasteissa asiaa käsiteltäessä.

Oikeusapu myönnetään kuukausittaisten käytettävissä olevien tulojesi ja omaisuutesi perusteella. Tämä lasketaan tulojesi, menojesi ja elatusvelvollisuutesi pohjalta. Puolisosi käytettävissä olevat tulot otetaan yleensä myös huomioon. Oikeusavun saajana maksat tietyn prosenttiosuuden avustajasi taksasta. Tämä osuus on riippuvainen käytettävissäsi olevista kuukausittaisista tuloista.

Jos olet yksin elävä henkilö, jonka kuukausittaiset käytettävissä olevat tulot ovat alle 600 euroa, oikeusapu on sinulle täysin maksutonta. Jos vastaavasti käytettävissä olevat tulosi ylittävät 1300 euroa (yksin elävä), tai 1200 per henkilö (elät parisuhteessa), et voi saada oikeusapua.

5. Tukihenkilö

Tukihenkilö tarjoaa sinulle henkistä tukea esitutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana. Tukihenkilösi saa esimerkiksi olla läsnä sinua kuulusteltaessa, jollei tutkinnanjohtaja kiellä tätä tutkintaan liittyvistä tärkeistä syistä. Jos lakiin kirjatut ehdot täyttyvät, sinulle voidaan määrätä tukihenkilö tuloistasi riippumatta. Tukihenkilön palkkio maksetaan valtion varoista.

6. Lähestymiskielto

Jos joku uhkailee tai häiritsee sinua, voit hakea hänelle lähestymiskieltoa. Lähestymiskiellon tarkoituksena on suojata henkeäsi, terveyttäsi, vapauttasi tai rauhaasi siten, että sinua uhkailevaa henkilöä kielletään ottamasta sinuun yhteyttä. Lähestymiskielto voidaan määrätä myös silloin, kun kiellolla suojattava ja kieltoon määrättävä henkilö asuvat samassa asunnossa.

Hakemuksen voi tehdä joko kirjallisesti tai suullisesti poliisille tai käräjäoikeudelle. Kiellosta päättää käräjäoikeus. Heti voimaan tulevan väliaikaisen lähestymiskiellon voi määrätä pidättämiseen oikeutettu virkamies (päälystössä kuuluva poliisimies tai syyttäjä) tai käräjäoikeus.

Jos olet tilanteessa, jossa sinua uhkaillaan ja koet, että lähestymiskielto voisi olla avuksi, saat apua ja neuvoja poliisilta, sosiaaliviranomaisilta, syyttäjältä ja vapaaehtoisjärjestöiltä.

7.Sovittelu

Rikosten sovittelu tarjoaa sinulle ja rikoksentehtäjälle mahdollisuuden keskustella tapahtuneesta rikoksesta, rikoksentehtäjän motiiveista sekä henkisestä ja aineellisesta vahingosta, joita rikos on sinulle aiheuttanut. Sovittelussa sinua ja rikoksentehtäjää autetaan löytämään yhteinen sopimus siitä, miten mahdolliset vahingot korvataan.

Sovittelu on mahdollinen vain vapaaehtoisten osapuolten välillä ja se perustuu heidän suostumukseensa. Ennen sovittelua osapuolille on selitettävä heidän oikeutensa ja asemansa sovitteluprosessissa sekä sovittelun merkitys rikosoikeusprosessissa.. Molemmilla osapuolilla on oikeus peruuttaa suostumuksensa sovitteluun missä tahansa sovittelun vaiheessa, jolloin rikosasian käsittely siirtyy oikeusviranomaisille..

Vapaaehtoiset, tehtäväänsä koulutetut sovittelijat toteuttavat sovittelun luottamuksellisesti ja puolueettomasti.

Jos osapuolet pääsevät sopimukseen, sovittelija laatii tästä asiakirjan. Sovittelussa saavutettu sovinto voi johtaa syyttämättä jättämiseen, tuomitsematta jättämiseen tai lievempään rangaistukseen. Sovittelu on mahdollista, vaikka asia käsiteltäisiin myös oikeusprosessissa.

Niissä lievissä rikoksissa, jotka ovat ns. asianomistajarikoksia eli rikoksia, joissa syytettyä ei voi nostaa vasten tahtoasi, sovittelussa saavutettu sopimus johtaa yleensä rikosprosessin keskeytymiseen. Jos et enää vaadi rikoksentehtäjälle rangaistusta, syytettyä ei voida nostaa. Poikkeuksen muodostavat tilanteet, joissa tekijöitä tai uhreja on useita tai joissa yleinen etu vaatii syytteen nostamista.

Virallisen syytteen alaisissa rikoksissa sopimus otetaan huomioon syyteharkinnassa. Syyttäjällä on aina oikeus päättää, nostaako hän syytteen vai ei. Jos syyttäjä nostaa syytteen, sovittelun tulos voidaan ottaa huomioon rangaistusta määrättäessä.

Pahoinpitelyt, varkaudet ja vahingonteot soveltuvat hyvin sovittelumenettelyyn, mutta sovittelussa voidaan käsitellä myös muita rikoksia, jos niiden arvioidaan soveltuvan soviteltaviksi. .

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 14/10/2018

3 - Oikeuteni (ensimmäisen) oikeudenkäynnin jälkeen

[oinko hakea muutosta, jos epäiltyä ei tuomita syylliseksi?](#)

[Onko jatkovalitus mahdollinen?](#)

[Mitä oikeuksia minulla on sen jälkeen, kun tuomio on lainvoimainen?](#)

[Lisätietoja](#)

Voinko hakea muutosta, jos epäiltyä ei tuomita syylliseksi?

Voit valittaa käräjäoikeuden tuomiosta hovioikeuteen. Voit kuitenkin tarvita jatkokäsittelyluvan, jotta hovioikeus ottaisi asian täysimittaiseen käsittelyyn. Kun käräjäoikeus antaa tuomionsa, se ilmoittaa sinulle ja muille osapuolille (syyttäjälle ja rikoksentehtäjälle) miten kunkin tulee toimia, jos haluaa tehdä valituksen.

Voit valittaa, jos tuomio on sinulle vahingollinen riippumatta siitä oletko antanut asiassa lausuntoa. Jos haluat valittaa, sinun on tehtävä käräjäoikeudelle ilmoitus seitsemän päivän kuluessa tuomion antamisesta. Ilmoitus voidaan tehdä suullisesti tai kirjallisesti joko tuomioistuimelle tai tuomioistuimen kirjaamoon. Muuten voit menettää oikeutesi valittaa. Jos ilmoitustasi ei oteta vastaan (koska sitä ei ole esimerkiksi tehty vaaditulla tavalla), voi valittaa tästä päätöksestä hovioikeuteen jättämällä käräjäoikeuden kirjaamoon valituksen 30 päivässä käräjäoikeuden päätöksestä. Jos ilmoituksesi hyväksytään, sinulle annetaan valitusosoitus. Valitusosoituksesta ilmenee mikä hovioikeus käsittelee asian ja missä ajassa valitus on tehtävä. Valitusosoituksessa selvitetään valitusta koskevat säännökset ja [valituskirjelmään](#) (1) sisällytettävät tiedot ja liitteet.

Valituskirjelmä on jätettävä käräjäoikeuden kirjaamoon kolmenkymmenen päivän kuluessa siitä päivästä, jolloin käräjäoikeuden tuomio annettiin, viimeistään virka-ajan päättymiseen mennessä. Myöhästynyt valitus jätetään tutkimatta, eikä sen sisältöä arvioida. Voit vetää valituksesi takaisin kirjallisella ilmoituksella, joka osoitetaan hovioikeudelle, hovioikeuden kirjaamolle tai käräjäoikeuden kirjaamolle. Sinun on oltava läsnä hovioikeuden käsittelyssä, jos tämä on tarpeen asian selvittämiseksi.

Jos kukaan osapuolista ei valita päätöksestä, siitä tulee lopullinen ja lainvoimainen valitusajan päätyttyä. Tämän jälkeen tuomiosta ei voi enää valittaa.

Onko jatkovalitus mahdollinen?

Hovioikeuden ratkaisuun liitetään ohjeet siitä, miten tuomiosta voi valittaa edelleen korkeimpaan oikeuteen. Korkeimpaan oikeuteen tarvitaan valituslupa. Korkein oikeus voi myöntää sen, jos:

- lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman oikeuden ratkaistavaksi;
- asiassa on tapahtunut sellainen oikeudenkäynti- tai muu virhe, jonka perusteella ratkaisu olisi lain mukaan purettava tai poistettava tai
- valitusluvan myöntämiselle on muu painava syy. Hovioikeuden ratkaisuun voidaan hakea muutosta myös osittain.

Valituslupaa voi hakea 60 päivän aikana siitä päivästä, jolloin hovioikeuden tuomio annettiin. Korkeimmalle oikeudelle osoitettu valituskirjelmä ja valituslupapyyntö pitää jättää tässä määräajassa hovioikeudelle. Valituskirjelmään tulee liittää kaikki ne asiakirjat, joihin aiot vedota.

Sinun on oltava läsnä henkilökohtaisesti korkeimman oikeuden istunnossa, jos tämä katsotaan tarpeelliseksi jutun ratkaisemisen kannalta.

Mitä oikeuksia minulla on sen jälkeen, kun tuomio on lainvoimainen?

Jos on perusteltua syytä uskoa, että rangaistukseen tuomittu rikoksenteikijä on vapautumisensa jälkeen sinulle vaaraksi, saat tiedon hänen vapautumisestaan. Sinulle voidaan ilmoittaa myös siitä, kun [lähestymiskieltoon \(2\)](#) tuomittu henkilö vapautuu vankilasta. Sinulla ei sen sijaan ole oikeutta puuttua päätöksentekoon koskien rikoksenteikijän vapauttamista ehdonalaiseen vankeuteen.

Kaikki tarvittava tieto toimitetaan sinulle maksutta, kielellä jota ymmärrät.

Lisätietoja:

- Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 689/1997 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)
- Oikeudenkäymiskaari 4/1734 – [englanniksi](#) ja [suomeksi](#)

1. Valituskirjelmä

Valituskirjelmä osoitetaan hovioikeudelle ja siihen tulee sisältyä seuraavat tiedot:

mistä käräjäoikeuden tuomiosta on kyse;

miltä osin tuomioon haetaan muutosta;

mitä muutoksia käräjäoikeuden tuomioon vaaditaan;

perusteet, joilla muutosta vaaditaan ja miltä osin käräjäoikeuden ratkaisun perustelut valittajan mielestä ovat virheelliset;

perusteet jatkokäsittelyluvan myöntämiselle asiassa, jossa jatkokäsittelylupa tarvitaan

todisteet, joihin valittaja haluaa vedota ja mitä todisteilla halutaan osoittaa;

mahdollinen vaatimus suullisen pääkäsittelyn järjestämisestä hovioikeudessa ja näkemys siitä keitä pääkäsittelyssä tulisi kuulla;

osapuolten ja heidän laillisten edustajiensa, asiamiestensä tai avustajiensa nimet ja yhteystiedot;

postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon asiaa koskevat kehotukset, kutsut ja ilmoitukset voidaan sinulle lähettää

(prosessiosoite)

Sinun tai valituskirjelmän laatijan on allekirjoitettava valituskirjelmä.

2. Lähestymiskielto

Jos joku uhkailee tai häiritsee sinua, voit hakea hänelle lähestymiskieltoa. Lähestymiskiellon tarkoituksena on suojata henkeäsi, terveyttäsi, vapauttasi tai rauhaasi siten, että sinua uhkailevaa henkilöä kielletään ottamasta sinuun yhteyttä. Lähestymiskielto voidaan määrätä myös silloin, kun kiellolla suojattava ja kieltoon määrättävä henkilö asuvat samassa asunnossa.

Hakemuksen voi tehdä joko kirjallisesti tai suullisesti poliisille tai käräjäoikeudelle. Kiellosta päättää käräjäoikeus. Heti voimaan tulevan väliaikaisen lähestymiskiellon voi määrätä pidättämiseen oikeutettu virkamies (päälystöön kuuluva poliisimies tai syyttäjä) tai käräjäoikeus.

Jos olet tilanteessa, jossa sinua uhkaillaan ja koet, että lähestymiskielto voisi olla avuksi, saat apua ja neuvoja poliisilta, sosiaaliviranomaisilta, syyttäjältä ja vapaaehtoisjärjestöiltä.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 14/10/2018

Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnissä - Ruotsi

Rikoksen uhri on henkilö, joka on kärsinyt vahinkoa kansallisen lainsäädännön mukaisesti rikokseksi määriteltävän tapahtuman seurauksena. Vahingon kohteena on voinut olla henkilö itse, tai hänen omaisuuttaan on voitu vahingoittaa tai varastaa. Rikoksen uhrilla on tiettyjä henkilökohtaisia oikeuksia ennen tuomioistuinkäsittelyä, sen aikana ja sen jälkeen. Lisäksi hänellä voi olla oikeus erilaisiin tukimuotoihin sekä korvaukseen rikoksen aiheuttamista vahingoista.

Ruotsissa rikosoikeudellinen menettely alkaa rikoksen selvittämällä eli niin sanotulla esitutkinnalla (*förundersökning*). Esitutkinta täytyy tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta aloittaa, jos on syytä epäillä, että on tapahtunut rikos. Esitutinnan suorittaa poliisi, mutta sitä johtaa toisinaan syyttäjä. Esitutinnan valmistumisen jälkeen syyttäjä voi päättää luovuttaa asian tuomioistuimen käsiteltäväksi tai – jos hän katsoo, ettei näyttö riitä – lopettaa asian käsittelyn ilman, että se viedään oikeuteen. Jos asia luovutetaan tuomioistuimen käsiteltäväksi, seuraa oikeudenkäynti. Oikeudenkäynnissä tuomioistuin arvioi kaikki esitetyt todisteet ja päättää, tuomitaanko syytetty rikoksesta vai ei. Tuomioistuin tiedottaa myös mahdollisuuksista valittaa ylempiin oikeusasteisiin.

Rikoksen uhri on tärkeä toimija rikosoikeudenkäynnissä, ja hänellä on erilaisia oikeuksia. Uhri voi osallistua oikeudenkäyntiin **ilman erityistä oikeudellista asemaa**, mutta hän voi osallistua myös aktiivisemmin **oikeudenkäynnin osapuolena**. Hän voi vaatia vahingonkorvausta tai tukea syyttäjää. Joissain tapauksissa uhri voi nostaa oma-aloitteisesti **asianomistajasyytteen** (*enskilt åtal*), jos syyttäjä on päättänyt jättää syytteen nostamatta.

Tarvittavat tiedot löytyvät alla olevien linkkien kautta

[1](#) - Rikoksen uhrin oikeudet

[2](#) - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana

[3](#) - Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnin jälkeen

[4](#) - Korvaus

[5](#) - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 18/01/2019

1 - Rikoksen uhrin oikeudet

itä tietoja rikoksen uhri saa viranomaisilta (esim. poliisilta tai syyttäjältä), jo ennen kuin rikosilmoitus on tehty?

Poliisin ja syyttäjän on kerrottava rikoksen uhrille:

- hänen mahdollisuuksistaan vaatia vahingonkorvausta epäillyltä tai valtiolta
- että syyttäjä valmistelee ja esittää vahingonkorvausvaatimuksen tuomioistuimelle, jos rikoksen uhri niin haluaa
- lähestymiskieltoa, oikeudenkäyntiavustajia ja tukihenkilöitä koskevista säännöistä
- kuinka haetaan oikeusapua ja oikeudellista neuvontaa
- sovittelun mahdollisuuksista ja edellytyksistä
- tukea ja apua tarjoavista viranomaisista ja järjestöistä
- yhteystiedot, joita rikoksen uhri tarvitsee saadakseen tietoja omasta jutustaan

- jatkokäsittelystä ja mikä rikoksen uhrin rooli on siinä
- oikeudesta käännös- ja tulkkauspalveluihin
- oikeudesta kulukorvauksiin
- jos esitutkintaa ei ole käynnistetty tai se on lopetettu
- mihin rikoksen uhri voi jättää juttunsa käsittelyä koskevan valituksen
- onko jutussa nostettu syyte
- jos kiinniotettu tai pidätetty henkilö pakenee.

Edellä mainitut tiedot annetaan rikosilmoituksen tekemisen jälkeen. Tietoa voi kuitenkin etsiä esim. rikosuhriviranomaisen (Brottsoffermyndigheten) verkkosivuilta ennen rikosilmoituksen tekemistä.

Rikoksen uhri (unionin kansalainen tai unionin ulkopuolisen maan kansalainen) ei asu maassa, jossa rikos tapahtui. Miten hänen oikeuksiaan suojellaan?

Jos ulkomaalainen joutuu Ruotsissa rikoksen uhriksi, hänellä on oikeus saada samat tiedot kuin Ruotsin kansalaisella (ks. edellä). Rikoksen uhrilla on myös oikeus käännös- ja tulkkauspalveluihin, jos hän ei osaa ruotsia.

Ulkomailla rikoksen uhriksi joutunut saa tietoja oikeuksistaan kyseisen maan viranomaisilta. Lisätietoja rikoksen uhrin oikeuksista muissa EU-maissa on saatavilla täällä.

Mitä tietoja hänelle annetaan, jos hän tekee rikosilmoituksen?

Poliisin ja syyttäjän on kerrottava rikoksen uhrille:

- hänen mahdollisuuksistaan vaatia vahingonkorvausta epäillyltä tai valtiolta
- että syyttäjä valmistelee ja esittää vahingonkorvausvaatimuksen tuomioistuimelle, jos rikoksen uhri niin haluaa
- lähestymiskieltoa, oikeudenkäyntiavustajia ja tukihenkilöitä koskevista säännöistä
- kuinka haetaan oikeusapua ja oikeudellista neuvontaa
- sovittelun mahdollisuuksista ja edellytyksistä
- tukea ja apua tarjoavista viranomaisista ja järjestöistä
- yhteystiedot, joita rikoksen uhri tarvitsee saadakseen tietoja omasta jutustaan
- jatkokäsittelystä ja mikä rikoksen uhrin rooli on siinä
- oikeudesta käännös- ja tulkkauspalveluihin
- oikeudesta kulukorvauksiin
- jos esitutkintaa ei ole käynnistetty tai se on lopetettu
- mihin rikoksen uhri voi jättää juttunsa käsittelyä koskevan valituksen
- onko jutussa nostettu syyte
- jos kiinniotettu tai pidätetty henkilö pakenee.

Onko rikoksen uhrilla oikeus maksuttomiin käännös- ja tulkkauspalveluihin (poliisin tai muiden viranomaisten kanssa asioidessa tai rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Rikoksen uhrilla on oikeus käännös- ja tulkkauspalveluihin, jos hän ei osaa ruotsia.

Miten viranomaiset huolehtivat siitä, että rikoksen uhri ymmärtää heitä ja he uhria (jos kyseessä on lapsi tai vammainen henkilö)?

Rikoksen uhrilla on oikeus tulkkiin, jos hän on kuuro tai hänellä on kuulovamma tai puhehäiriö.

Rikosuhriviranomaisilla on erityisesti lapsille räätälöityä aineistoa. Tietoa rikoksen uhrin oikeuksista löytyy osoitteesta <https://www.jagvillveta.se/>.

Myös poliisin sivuilla on erityisesti lapsille suunnattua tietoa: <https://polisen.se/Utsatt-for-brott/Olika-typer-av-brott/Barn-och-ungdomar/>

Rikoksen uhrien tukipalvelut

Mitä kautta uhri voi saada tukea?

Useat eri yhdistykset ja järjestöt tarjoavat tukea rikoksen uhreille. Lain mukaan myös kunnan sosiaalipalvelujen on tarjottava tukea ja apua rikoksen uhrille ja hänen läheisilleen.

Ohjaako poliisi uhrin automaattisesti tukipalvelujen piiriin?

Poliisi antaa rikosilmoituksen tekemisen yhteydessä tietoa viranomaisista ja järjestöistä, jotka tarjoavat tukea ja apua. Rikoksen uhrin luvalla poliisi antaa joissakin tapauksissa uhrin yhteystiedot esim. rikosuhripäivystykseen, joka ottaa yhteyttä uhuriin. Uhri voi myös itse ottaa yhteyttä tukea tarjoavaan järjestöön.

Miten rikoksen uhrin yksityisyyttä suojellaan?

Jos rikoksen uhri hakee tukea sosiaalipalveluista, hänen asiaansa koskevat tiedot salataan. Rikoksen uhreja tukevissa vapaaehtoisjärjestöissä työskentelevät henkilöt ovat antaneet vaitiololupauksen. Tällaisiin järjestöihin voi ottaa yhteyttä myös nimettömänä.

Edellyttääkö tukipalvelujen saaminen rikosilmoituksen tekemistä?

Ei edellytä.

Uhrin henkilökohtainen suojele, jos häntä uhkaa vaara

Millaista suojele on saatavissa?

Rikoksen uhrin saatavilla on monenlaista suojele:

- Lähestymiskiello (*kontaktförbud*)

Lähestymiskiellolla pyritään estämään rikoksen uhrin joutuminen vaaratilanteisiin. Lähestymiskiellolla suojele useimmiten naisia heidän entisten puolisoitensa tai kumppaniensa uhkailulta ja ahdistelulta, mutta se voidaan määrätä myös lapsien tai muiden haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden suojelemiseksi. Lähestymiskiello tarkoittaa, että lähestymiskiellon saanut henkilö ei saa tavata uhria, seurata tätä tai ottaa millään muulla tavoin tähän yhteyttä (esimerkiksi kirjeillä, tekstiviesteillä, puhelimitse tai ystävien kautta). Lähestymiskielloa voidaan laajentaa koskemaan myös oleskelua uhrin asunnon, työpaikan tai muun sellaisen paikan läheisyydessä, jossa uhri viettää aikaa.

Lähestymiskiello voidaan määrätä myös henkilölle, joka asuu yhdessä uhrin kanssa. Samassa kotitaloudessa asuvalle henkilölle voidaan määrätä lähestymiskiello, jos tämä aiheuttaa välittömän riskin asuinkumppanin hengelle, terveydelle, vapaudelle tai rauhalle.

Lähestymiskiellosta päättää syyttäjä. Jos syyttäjä ei määrää lähestymiskielloa, hakija voi pyytää asian käsittelyä käräjäoikeudessa. Lähestymiskielloa rikkoneelle henkilölle voidaan määrätä sakkoja tai hänet voidaan tuomita vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

- Turvakoti

Lähisuhdeväkivallan kohteeksi joutuneet naiset ja lapset saattavat joutua muuttamaan tilapäisesti kodistaan. Turvakoteja tarjoavat sekä kunnat että erityiset järjestöt (*kvinnojourer*). Lisätietoja saa kunnan sosiaalipalveluilta tai paikalliselta turvakotijärjestöltä.

- Suojattu henkilöllisyys

Jos rikoksen uhri haluaa pitää osoitteensa salaisena uhkailun tai muunlaisen ahdistelun vuoksi, hän voi pyytää tietojen luovutuskieltoa eli niin sanottua turvakieltoa (*sekretessmarkering*), joka merkitään väestörekisteriin. Turvakielto merkitään myös muihin julkisiin rekistereihin, kuten auto- ja ajokorttirekisteriin. Turvakieillon tarve arvioidaan säännöllisesti vuosittain.

Toinen tapa suojele henkilötietoja on jättää muuttanut tai muuttamista harkitseva uhattu henkilö kirjoille vanhaan kotiosoitteeseensa (*kvarskrivning*). Vanhassa osoitteessa voi olla kirjoilla korkeintaan kolme vuotta kerrallaan muuttamisen jälkeen.

Turvakieltoa tai vanhaan osoitteeseen kirjoille jättämistä voi pyytää paikalliselta verotoimistolta, jossa henkilö on kirjoilla. Rikoksen uhrin on tärkeää itse kertoa viranomaisten kanssa asioidessaan, että hänen henkilötietonsa ovat suojattuja. Lisäksi rikoksen uhrin on oltava erittäin varovainen henkilötietojensa suhteen asioidessaan erilaisten järjestöjen, yritysten jne. kanssa.

- Nimenmuutos (*namnbyte*)

Toinen tapa suojele henkilötietoja on nimenmuutos. Jommankumman vanhemman sukunimen voi ottaa tekemällä ilmoituksen Ruotsin verovirastoon (Skatteverket). Muun sukunimen ottamiseen vaaditaan lupa Ruotsin patentti- ja rekisterivirastolta (Patent- och registreringsverket).

- Turvapaketti

Joidenkin henkilöiden kohdalla uhkakuva on niin vakava, että heidän kohdallaan voi olla tarpeen käyttää turvapakettia. Pakettiin kuuluu matkapuhelin ja hälytysjärjestelmä, jotka voi erityisen harkinnan perusteella saada lainaan paikalliselta poliisiviranomaiselta.

- Uusi henkilöllisyys (*fingerade personuppgifter*)

Jos rikoksen uhrin henki, terveys tai vapaus ovat erittäin vakavasti uhattuina eikä muiden suojoitoimenpiteiden arvioida riittävän, hänelle voidaan myöntää keksitty, uusi henkilöllisyys. Uutta henkilöllisyyttä pyydetään poliisilta.

- Todistajansuojeluohjelma (*personsäkerhetsprogram*)

Jos uhatulla henkilöllä on tärkeä rooli oikeusprosessin ratkeamisen kannalta eivätkä muut suojoitoimenpiteet riitä, hänelle voidaan poikkeustapauksissa myöntää suojelua poliisin erityisen todistajansuojeluohjelman kautta.

Kuka suojelua antaa?

Suojelua antavat ja päätöksen sen myöntämisestä tekevät eri organisaatiot riippuen siitä, minkä tyyppisestä suojelusta on kyse. Ks. edellä.

Arvioidaanko uhrin tilannetta sen selvittämiseksi, voiko rikosentekijä aiheuttaa hänelle lisävahinkoa?

Poliisi arvioi uhrin yksilöllisen suojelutarpeen mahdollisimman pian poliisitutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon rikoksen vakavuus ja uhrin henkilökohtainen tilanne. Jos rikoksen uhri on alle 18-vuotias, hänen katsotaan aina olevan suojelun tarpeessa.

Sosiaalipalvelut käyttävät yleensä erityisiä arviointimenetelmiä selvittäessään, onko uhri vaarassa joutua uudelleen rikoksen kohteeksi saman rikosentekijän toimesta, jonka kanssa hän asuu.

Arvioidaanko uhrin tilannetta sen selvittämiseksi, voiko hänelle aiheutua lisävahinkoa rikosoikeudenkäyntimenettelyn vuoksi (rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Poliisi arvioi uhrin yksilöllisen suojelutarpeen mahdollisimman pian esitutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon rikoksen vakavuus ja uhrin henkilökohtainen tilanne. Jos rikoksen uhri on alle 18-vuotias, hänen katsotaan aina olevan suojelun tarpeessa.

Millaista suojelua erittäin haavoittuvassa asemassa olevat uhrin voivat saada?

Tiukimpia suojoitoimenpiteitä vakavien rikosten tapauksissa ovat uusi henkilöllisyys ja poliisin todistajansuojeluohjelma (ks. edellä).

Onko alaikäisillä uhreilla erityisiä oikeuksia?

Sosiaalipalvelut vastaavat siitä, että rikoksen uhriksi joutunut lapsi ja hänen läheisensä saavat tarvitsemaansa tukea ja apua. Sosiaalipalvelujen on myös erityisesti otettava huomioon, että lapsi saa tarvitsemaansa tukea ja apua, jos hän on todistanut läheisensä tekemää tai tähän kohdistuvaa väkivaltaa tai muunlaista pahoinpitelyä, missä tapauksessa lapsi katsotaan itsekin rikoksen uhriksi.

Kun rikos johtaa uhrin kuolemaan, mitkä ovat perheenjäsenten oikeudet?

Sosiaalipalvelujen tehtävänä on antaa tukea myös omaisille, jos joku heidän läheisistään on joutunut rikoksen uhriksi. Lisäksi on olemassa erityisiä järjestöjä, jotka antavat tukea omaisille, joiden perheenjäsen on kuollut rikoksen seurauksena.

Mitkä ovat rikoksen uhrin perheenjäsenten oikeudet?

Sosiaalipalvelujen tehtävänä on antaa tukea myös omaisille, jos joku heidän läheisistään on joutunut rikoksen uhriksi. Monia edellä mainituista suojoitoimenpiteistä voidaan käyttää myös rikoksen uhrin omaisten suojeluun. Monet erityisjärjestöt tarjoavat tukea myös rikoksen uhrin omaisille.

Voiko rikoksen uhri osallistua sovitteluun? Millä ehdoin? Onko rikoksen uhri turvassa sovittelun aikana?

Sovittelun tarkoituksena on, että rikoksen uhri ja rikoksen tekijä tapaavat keskustellakseen asiasta yhdessä puolueettoman sovittelijan kanssa. Jos rikoksen tekijä on alle 21-vuotias, kunnalla on velvollisuus järjestää sovittelu.

Sovittelun edellytyksenä on, että rikoksen tekijä on tunnustanut rikoksen. Lisäksi molempien osapuolten on oltava halukkaita osallistumaan sovitteluun. Sovittelussa voidaan muuan muassa sopia siitä, miten osapuolet toimivat mahdollisissa tulevilla kohtaamisissa, mikä voi antaa rikoksen uhrille turvaa.

Sovittelussa voidaan sopia myös aiheutettujen vahinkojen taloudellisesta korvaamisesta. Tämä voi kuitenkin olla ongelmallista etenkin silloin, kun asiaan liittyy useampi rikoksen tekijä, suuria summia tai henkilövahinkoja. Sovitteluun liittyvissä asioissa voi olla yhteydessä rikosuhriviranomaiseen. Jos sovittelussa sovitaan taloudellisesta korvauksesta, rikoksen uhri ei välttämättä saa rikosvahinkokorvausta.

Valitun sovittelijan on oltava pätevä ja puolueeton. Hänen tehtävänä on antaa lainopillista neuvontaa ja vastata siitä, että sovittelu toteutetaan rikoksen uhrille turvallisella tavalla.

Missä rikoksen uhrin oikeuksia koskeva laki on saatavilla?

 [Rikosuhriviranomaisen verkkosivuilta](#) löytyy kooste tärkeimmistä laeista ja asetuksista.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 18/01/2019

2 - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana

iten teen rikosilmoituksen?

Voit tehdä rikosilmoituksen poliisille soittamalla numeroon 114 14 (ulkomailta +46 77 114 14 00) tai käymällä poliisiasemalla. Voit tehdä rikosilmoituksen myös verkossa, jos kyseessä on murto, luottokorttipetos, varkaus tai omaisuuden katoaminen (ei koske passia tai kansallista henkilökorttia). Älä tee rikosilmoitusta verkossa, jos sinulla on suojattu henkilöllisyys. Kiireellisissä tapauksissa tai rikoksen ollessa vielä käynnissä soita hätänumeroon 112. Linkki [sähköiseen rikosilmoitukseen](#)

Mistä voin selvittää, miten juttuni etenee?

Tehtyäsi ilmoituksen saat juttuasi koskevan rikosilmoitusnumeron sekä yhteystiedot, joita tarvitset saadaksesi tietoja juttusi etenemisestä. Voit myös tiedustella juttusi etenemistä poliisilta soittamalla, lähettämällä sähköpostia paikalliselle poliisiasemalle tai käymällä lähimmällä asemalla. Jos haluat puhua jutustasi vastaavan poliisin kanssa, voit soittaa poliisin kansalliseen puhelinnumeroon 114 14. Puhelinvaihdte ohjaa sinut oikealle henkilölle.

Onko minulla oikeus saada oikeusapua (rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana)? Millä ehdoin?

Tiettyjen rikosten tapauksessa sinulla on rikoksen uhrina oikeus oikeudenkäyntiavustajaan (*målsägandebiträde*). Tämä koskee lähinnä seksuaalirikoksia ja lähisuhdeväkivaltaa, mutta tarvittaessa myös muita rikoksia. Avustaja voidaan määrätä heti esitutkinnan (rikostutkinnan) jälkeen, eikä se maksa sinulle mitään. Mikäli koet tarvitsevasi avustajaa, ota mahdollisimman pian yhteyttä syyttäjään tai esitutkinnasta vastaavaan poliisiin. Voit myös pyytää avustajaa kääntymällä suoraan kärjäoikeuden puoleen. Kärjäoikeus päättää, onko sinulla oikeus avustajaan ja nimeää tämän. Voit ehdottaa, kenet haluat avustajaksesi. Avustajana toimii useimmissa tapauksissa asianajaja, jonka tehtävänä on ottaa huomioon sinun etusi ja antaa apua ja tukea sekä esitutkinnan että oikeudenkäynnin aikana. Avustajalla on vaitiolovelvollisuus. Hän voi auttaa sinua syytteen nostamisessa ja ajaa kannetta vahingonkorvauksen saamiseksi. Avustajan toimeksianto päättyy oikeudenkäynnin jälkeen. Avustaminen vahingonkorvauksen tai muun maksettavan korvauksen saamisessa ei kuulu hänen tehtäviinsä.

Mikäli huoltajaa (yleensä vanhempi) epäillään lapsen kohdistuvasta rikoksesta, lapselle voidaan määrätä oikeudellinen edustaja. Sama pätee myös niissä tilanteissa, joissa rikoksesta epäilty on läheisessä suhteessa huoltajaan. Edustajan tehtävänä on ottaa huomioon lapsen oikeudet esitutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana. Edustajaksi voidaan määrätä asianajaja, asianajotoimiston avustava lakimies tai joku muu henkilö. Tehtävään määrättyä henkilöä vaaditaan tiettyjä taitoja, kokemusta sekä luonteenpiirteitä, jotka tekevät hänestä siihen sopivan.

Kotivakuutuksiin sisältyy oikeusturvavakuutus. Tämä tarkoittaa sitä, että vakuutus voi korvata esimerkiksi sinulle aiheutuvia kuluja, jos vahingonkorvausta ei käsitellä rikosoikeudenkäynnissä. Yleensä vakuutukseen sisältyy ehto, jonka mukaan sinun on maksettava kuluista tietyn suuruinen omavastuu. Kysy lisätietoja vakuutusyhtiöltäsi.

Oikeusapulain (*Rättshjälpslag*) mukaan sinulla on oikeus saada oikeudellista neuvontaa kaikissa rikosasioissa. Neuvonta voi koskea esimerkiksi vahingonkorvauskannetta, jos et saa apua syyttäjältä, tai vakuutusyhtiön kanssa asioimista. Oikeusapulain mukaan voit käännyä neuvontaa tarjoavan asianajotoimiston puoleen. Voit saada neuvontaa enintään kaksi tuntia kiinteää maksua vastaan. Neuvonta maksaa noin 1 600 kruunua tunnilta. Hinta voi olla edullisempi taloudellisesta tilanteestasi riippuen.

Jos sinulla ei ole oikeusturvavakuutusta eikä asiiasi ratkea oikeudellisen neuvonnan avulla, voit saada tarvehankinnan jälkeen oikeusapua. Tällöin valtio maksaa osan oikeusavustajan kuluista. Sinulle voidaan korvata myös todistamisesta, matkoista, yöpymisistä ja muista menoista aiheutuvia kuluja. Voit saada tietoa oikeusavun hakemisesta asianajajalta, tuomioistuimelta tai oikeusapuviranomaiselta (*Rättshjälpsmyndigheten*).

Voinko saada korvauksia rikostutkintaan/oikeudenkäyntiin osallistumisesta aiheutuvista kuluista? Millä ehdoilla?

Jos sinut kutsutaan käymään poliisin tai syyttäjän luona, sinulla on oikeus saada korvaus kuulusteluun saapumisesta aiheutuvista kuluista. Korvaus voi koskea matkoista, yöpymisestä, ansionmenetyksestä tai muista taloudellisista tappioista aiheutuvia kuluja. Ansionmenetyksen korvauksen määrä on kuitenkin rajoitettu tiettyyn summaan. Tätä korvausta haetaan poliisilta.

Jos syyttäjä kutsuu sinut oikeudenkäyntiin, sinulla on oikeus saada korvaus paikalle saapumisesta aiheutuvista kuluista. Joskus tuomioistuimen puheenjohtaja kysyy, vaaditko jotakin korvausta, kun kuuleminen päättyy osaltasi. Yleensä kuitenkin asianomainen ottaa itse korvausasiat esii kansliassa oikeudenkäynnin jälkeen. Voit tällöin pyytää korvausta ja saat myös tietää, mihin korvauksiin olet oikeutettu. Korvaus maksetaan suoraan tuomioistuimen kansliasta. Jos kuluja on paljon, voi olla mahdollista saada ennakkomaksua. Kysy tästä lisää tuomioistuimelta.

Voinko valittaa, jos juttuani ei viedä oikeuteen?

Jos asian käsittely lopetetaan etkä ole tyytyväinen päätökseen, voit pyytää syyttäjää tutkimaan asiaa. Käänny poliisin puoleen, joka jättää pyynnöstäsi asian syyttäjän käsiteltäväksi. Jos et ole tyytyväinen syyttäjän tekemään päätökseen, voit käännyä lähimmän johtavan yleisen syyttäjän puoleen uutta käsittelyä varten.

Täytyykö minun osallistua oikeudenkäyntiin?

Kyllä, sinun täytyy yleensä osallistua oikeudenkäyntiin, koska kuulemisesi on tärkeää tuomioistuimelle asian ratkaisemiseksi.

Mikä on virallinen roolini oikeudenkäynnissä? Voinko itse valita, missä ominaisuudessa osallistun oikeudenkäyntiin: uhrina, todistajana, asianosaisena tai ns. yksityisenä syyttäjänä (*privat åklagare*) toissijaisen syyteoikeuden nojalla?

Ruotsin lain mukaan sinut nimetään asianomistajaksi (*målsägande*) esitutkinnassa ja oikeudenkäynnissä. Et voi olla oikeusjutussa asianosaisena ennen kuin syyttäjä nostaa syytteen. Sinusta tulee jutun asianosainen:

- kun syyttäjä on nostanut syytteen
- jos sinulla on vahingonkorvausvaade ja/tai
- avustat syytteen ajamisessa.

Voit avustaa syytteen ajamisessa milloin vain oikeudenkäynnin aikana. Tällöin sinulla on lähes samanlainen menettelyllinen asema kuin syyttäjällä ja voit esimerkiksi esittää omia todisteita tuomioistuimelle. Sinun ei kuitenkaan tarvitse todistaa mitään rikokseen liittyvää.

Sinulla on oikeus nostaa asianomistajasyyte (*enskilt åtal*) omasta aloitteestasi tai ajaa tällaista syytettä, jos syyttäjä on lopettanut yleisen syytteen ajamisen. Tällöin sinun täytyy todistaa tuomioistuimelle, että rikos on tapahtunut.

Mitä oikeuksia ja velvollisuuksia tähän rooliin liittyy?

Jos et ole oikeusjutussa asianosaisena, saat ilmoituksen oikeudenkäynnin ajankohdasta vain, jos olet pyytänyt sitä esitutkinnan aikana. Jos olet oikeusjutussa asianosaisena, sinulla on oikeus olla läsnä koko oikeudenkäynnin ajan myös siinä tapauksessa, että käsittely ei ole yleisölle avoin.

Sinut voidaan kutsua oikeuteen, jos syyttäjä on vaatinut, että sinua kuullaan asiassa, tai jos olet esittänyt vahingonkorvausvaateen. Saat kutsun, jossa ilmoitetaan kuulemisen ajankohta sekä tietoa siitä, mitkä ovat hyväksyttävistä syistä olla saapumatta oikeudenkäyntiin. Jos sairastut tai sinulla on jokin muu hyväksyttävä syy olla saapumatta oikeudenkäyntiin, sinun täytyy ilmoittaa tästä tuomioistuimelle mahdollisimman pian ennen jutun käsittelyä. Tuomioistuin ilmoittaa sitten, onko läsnäolosi tarpeen. Jos jätät tulematta ilman hyväksyttävää syytä, saatat joutua maksamaan sakkoja.

Sinulla on oikeus vaatia vahingonkorvausta oikeudenkäynnin aikana. Tämä oikeus koskee sinua ainoastaan, jos olet asianomistaja. Sinua kuulustelevat sekä syyttäjä että syytetty (tai hänen asianajajansa). Sinua ei kuulla valan nojalla. Jos olet oikeusjutussa asianomistajana, sinä tai avustajasi voitte kuulustella syytettyä, todistajia tai asiantuntijoita. Lopuksi sinulla on myös mahdollisuus sanoa jotain oikeudenkäynnin päättyessä.

Jos sinut kutsutaan oikeudenkäyntiin syyttäjän pyynnöstä, sinulla on oikeus saada korvaus paikalle saapumisesta aiheutuvista kuluista, eli matkakuluista, majoituksesta ja ansionmenetyksestä (enintään 700 kruunua päivältä).

Voinko antaa oikeudenkäynnin aikana lausuman tai esittää todisteita? Millä ehdoin?

Kyllä, syyttäjä haluaa todennäköisesti, että sinua kuullaan oikeudenkäynnin aikana. Asianomistajaa ei sen sijaan kuulla todistajana. Tämä tarkoittaa, että et puhu valan nojalla. Jos olet asianosainen, sinulla on oikeus tulla kuulluksi oikeudenkäynnissä.

Mitä tietoja minulle annetaan oikeudenkäynnin aikana?

Jos olet asianosainen, sinulla on oikeus saada tietoja oikeudellisesta menettelystä ja siitä, kuinka juttusi etenee. Tätä kutsutaan asianosaisen tiedonsaantioikeudeksi. Jos olet oikeusjutussa asianomistajana, mutta et asianosaisena, sinulla ei ole samanlaisia oikeuksia saada tietoja jutun etenemisestä.

Poliisin suorittaman esitutkinnan aikana sinulta kysytään, haluatko tiedon jutun tuomiosta. Jos olet ollut oikeudenkäynnissä asianosaisena, tuomioistuin lähettää sinulle asiassa antamansa tuomion. Jos et ole ollut asianosaisena, tuomio lähetetään sinulle, jos olet pyytänyt saada sen.

Onko minulla oikeus tutustua oikeudenkäyntiasiakirjoihin?

Jos olet asianosainen, sinulla on oikeus saada tietoja oikeudellisesta menettelystä ja siitä, kuinka juttusi etenee. Tätä kutsutaan asianosaisen tiedonsaantioikeudeksi. Sen tarkoituksena on huolehtia asianosaisen tiedontarpeiden täyttämisestä, jotta tämä voi ajaa juttuun liittyvää kannettaan. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että saat tuomioistuimen pyynnöstä tai sen avustuksella tutustua asiakirjoihin tai muuhun juttuun liittyvään aineistoon. Lisäksi tuomioistuimella on niin sanottu tiedotusvelvollisuus, jonka mukaan sen on pyytämättä huolehdittava siitä, että asianosainen saa tutustua asiakirjoihin tai muuhun tutkintamateriaaliin, jota muut kuin asianosainen itse ovat toimittaneet asian käsittelyä varten. Asianosainen voi myös ilmaista tuomioistuimelle näkemyksensä aineistosta.

Jos olet oikeusjutussa asianomistajana, mutta et asianosaisena, sinulla ei ole samanlaisia oikeuksia tutustua asiakirjoihin.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 18/01/2019

3 - Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnin jälkeen

oiko tuomioistuimen päätökseen hakea muutosta?

Käräjäoikeuden (*tingsrätt*) päätökseen tyytymätön osapuoli voi hakea päätökseen muutosta hovioikeudesta (*hovrätt*). Ohjeet muutoksenhakua varten annetaan päätöksessä. Joissakin tapauksissa vaaditaan valituslupa, jotta hovioikeus voi ottaa asian käsiteltäväkseen. Muutoksenhaun seurauksena järjestetään yleensä uusi oikeudenkäynti hovioikeudessa. Useimmissa tapauksissa asianomistajan ja todistajien ei kuitenkaan tarvitse olla läsnä kyseisessä oikeudenkäynnissä. Sen sijaan käräjäoikeudessa taltioitu kuulustelu toistetaan. Joissakin yksinkertaisissa tapauksissa hovioikeus voi myös ratkaista asian ilman pääkäsittelyä.

Hovioikeuden päätökseen voi yleensä hakea muutosta korkeimmalta oikeudelta (*Högsta domstolen*). Korkein oikeus ottaa asian kuitenkin käsiteltäväkseen vain, jos se edellyttää periaatteellista ratkaisua, niin sanottua ennakkopäätöstä, tai jos uuteen käsittelyyn on erityisiä syitä, kuten ilmeinen virhe hovioikeuden päätöksessä. Siksi hovioikeus on käytännössä yleensä ylin oikeusaste.

Mitä ovat oikeuteni tuomion antamisen jälkeen?

Asianosaisena sinulla on oikeus saada tuomioistuimen päätös kirjallisena mahdollisimman pian. Jos et ole asianosainen, sinun on otettava yhteyttä tuomioistuimeen saadaksesi tietoa tuomiosta.

Yleensä sinulla on oikeus saada asiakirjat käännettynä. Tuomioistuin voi tarvittaessa käännettä sille toimitetut tai sen lähettämät asiakirjat. Tämän palvelun saamiseksi sinun on oltava yhteydessä tuomioistuimeen. Palvelu on maksuton.

Edustajaksesi ei voida tässä oikeuskäsittelyn vaiheessa nimetä valtion varoin palkattua asianomistajan avustajaa (*målsägandebiträ de*). Avustajan tehtävä avustaa sinua päättyvä oikeuskäsittelyn päättyessä. Voit palkata itsellesi oikeudellisen edustajan omalla kustannuksella. Jos olet oikeutettu valtion varoista maksettavaan oikeusapuun, valtio voi kattaa osan oikeudelliseen edustukseen liittyvistä kuluista.

Jos tässä vaiheessa tarvitset tukihenkilöä, voit olla yhteydessä tällä alalla toimiviin voittoja tavoittelemattomiin järjestöihin, kuten rikoksen uhrien tukipalveluun tai turvakotijärjestöihin – *Brottsofferjouren Sverige, Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige (ROKS), Unizon* jne.

Onko minulla oikeus saada tukea tai suojelua oikeudenkäynnin jälkeen? Kuinka kauan?

Sinulla voi olla oikeus tukeen ja suojeluun oikeudenkäynnin jälkeen. Voittoja tavoittelemattomilta järjestöiltä tai sosiaalipalveluista saatavalle tuelle ja suojelulle ei ole asetettu erityistä aikarajaa. Henkilötietojen suojalle on sen sijaan asetettu määräaikoja. Tästä on saatavilla lisätietoa kohdassa ”Uhrin henkilökohtainen suojelu, jos häntä uhkaa vaara” (Rikoksen uhrin oikeudet).

Mitä tietoja saan siinä tapauksessa, että rikosentekijä tuomitaan?

Tuomiosta käy ilmi, minkä rangaistuksen tuomittu saa ja esim. vankeusrangaistuksen pituus. Kun kyseessä on henkilöön kohdistuva rikos (henkilön henkeen, terveyteen, vapauteen tai turvallisuuteen kohdistuva rikos) Ruotsin vankeinhoito (*Kriminalvården*) tiedustelee asianomistajalta, haluaako hän tiedot seuraavista:

- mihin vankilaan tuomittu on sijoitettu Ruotsissa
- kun tuomittu siirretään toiseen vankilaan tai maahan
- kun tuomittu oleskelee vankilan ulkopuolella
- kun tuomittu tai Ruotsin vankeinhoito hakee muutosta elinkautiseen vankeustuomioon
- kun tuomittu vapautetaan
- kun tuomittu pakenee
- kun tuomittu pakenee loman tai muun vankilan ulkopuolella vietetyn ajanjakson jälkeen.

Vankeinhoito ei ole velvollinen antamaan tietoja, jos niiden antaminen voi vaarantaa vangin hengen tai terveyden.

Ilmoitetaanko uhrille, jos rikosentekijä vapautuu (myös ennen määräaikaan tai ehdonalaan) tai pakenee vankilasta?

Kun kyseessä on henkilöön kohdistuva rikos (henkilön henkeen, terveyteen, vapauteen tai turvallisuuteen kohdistuva rikos) Ruotsin vankeinhoito tiedustelee asianomistajalta, haluaako hän tiedot seuraavista:

- kun tuomittu vapautetaan
- kun tuomittu pakenee
- kun tuomittu pakenee loman tai muun vankilan ulkopuolella vietetyn ajanjakson jälkeen.

Voiko uhri osallistua vapauttamista tai ehdonalaan pääsyä koskevien päätösten tekemiseen? Voiko uhri esimerkiksi antaa tässä yhteydessä lausunnon tai hakea päätöksiin muutosta?

Ei, uhrilla ei ole tällaista oikeutta.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 18/01/2019

iten uhri voi hakea vahingonkorvausta rikoksentehtäjältä (esim. viemällä asian oikeuteen tai nostamalla erillisen vahingonkorvauskanteen)?

Uhri voi vaatia korvausta periaatteessa kaikista rikoksen yhteydessä aiheutuneista vahingoista. Vahingonkorvausvaatimukset käsitellään yleensä samalla kun tuomioistuimissa ottaa kantaa siihen, onko syytetty syyllistynyt rikokseen.

Rikoksen uhri tai asianomistaja voi vaatia vahingonkorvausta rikoksentehtäjältä ja vahingon aiheuttajalta. Tämän helpottamiseksi syyttäjä valmistelee vahingonkorvauskanteen ja esittää sen tuomioistuimessa uhrin pyynnöstä. Poikkeuksena tähän ovat vahingonkorvaukset, jotka edellyttävät kattavaa selvitystä, tai jos korvausvaatimus katsotaan ilmeisen aiheettomaksi, eli jos se ei ole yhteydessä rikokseen tai jos se on paljon suurempi kuin vastaavissa tilanteissa esitetyt vaatimukset.

Aikeesta hakea korvausta rikoksen seurauksena aiheutuneista vahingoista on ilmoitettava jo poliisikuulustelun yhteydessä. Samassa yhteydessä uhrin on myös ilmoitettava, haluaako hän syyttäjän apua vahingonkorvauksen hakemisessa.

Tuomioistuimissa on määrännyt rikoksentehtäjän maksamaan uhrille vahingonkorvausta. Miten uhri voi varmistaa, että rikoksentehtäjä maksaa korvauksen?

Se, että tuomioistuimissa on määrännyt rikoksentehtäjän maksamaan vahingonkorvauksia, ei merkitse automaattisesti sitä, että uhri saa hänelle kuuluvan korvauksen. Usein rikoksentehtäjä ei pysty maksamaan korvauksia tai ei halua maksaa niitä vapaaehtoisesti. Ulosottomiehen (*kronofogd*) tehtävänä on auttaa vahingonkorvauksien saamisessa.

Tuomioistuimissa lähettää kopion tuomiosta ulosottomiehelle, joka tietyn ajan kuluttua ottaa uhuriin yhteyttä kirjeitse ja tiedustelee, tarvitseeko tämä apua vahingonkorvauksien perimisessä. Avun saamiseksi on täytettävä kirjeen oheen liitetty lomake, joka lähetetään takaisin ulosottomiehelle. Tämän jälkeen ulosottomies selvittää rikoksentehtäjän taloudellisen tilanteen. Jos osoittautuu, että rikoksentehtäjä on maksukykyinen, ulosottomies huolehtii siitä, että korvaukset menevät maksuun.

Ulosottomieheltä saatavasta avusta ei peritä maksua, hyvin harvoja tapauksia lukuun ottamatta. Jos ulosottomies ei ota yhteyttä, häneen voi olla yhteydessä omatoimisesti.

Voiko valtio maksaa ennakkomaksun, jos rikoksentehtäjä ei maksa korvauksia? Millä ehdoilla?

Ei, tällaista vaihtoehtoa ei ole.

Onko uhrilla oikeus saada korvausta valtiolta?

Jos rikoksentehtäjä ei pysty maksamaan korvauksia eikä uhrilla ole vakuutusta, joka kattaisi vahingon kokonaisuudessaan, uhrilla voi olla oikeus saada korvausta valtiolta. Viranomainen, jolta haetaan korvausta rikoksen aiheuttamasta vahingosta (*brottsskadeers ättning*), on rikosuhriviranomainen (*Brottsoffermyndigheten*).

Jos rikoksentehtäjä on tuntematon, rikosvahinkokorvauksen saaminen edellyttää tutkintaa, esimerkiksi rikostutkintaa, jonka perusteella voidaan osoittaa, että henkilö on joutunut nimenomaan rikoksen eikä onnettomuuden uhriksi. Rikoksesta on aina tehtävä rikosilmoitus poliisille. Jos epäilty on tunnistettu, vaaditaan yleensä rikostuomio tai rangaistusmääräys.

Rikosvahinkokorvaus kattaa Ruotsissa tehdyt rikokset ja uhrilla voi olla oikeus korvaukseen riippumatta siitä, asuuko hän Ruotsissa vai onko oleskelu luonteeltaan tilapäistä (esimerkiksi matkailu tai opiskelu). Jos uhrin pysyvä asuinpaikka on Ruotsissa, hänellä voi olla oikeus rikosvahinkokorvaukseen myös siinä tapauksessa, että rikos on tapahtunut ulkomailla.

Rikosvahinkokorvauksesta pidätetään määrä, joka vastaa vakuutusyhtiöiden omavastuuta.

Onko uhrilla oikeus saada korvausta, jos rikoksentehtäjä ei tuomita?

Jos rikoksentehtäjä on tuntematon, rikosvahinkokorvauksen saaminen edellyttää tutkintaa, esimerkiksi rikostutkintaa, jonka perusteella voidaan osoittaa, että henkilö on joutunut nimenomaan rikoksen eikä onnettomuuden uhriksi. Rikoksesta on aina tehtävä rikosilmoitus poliisille. Jos epäilty on tunnistettu, vaaditaan yleensä rikostuomio tai rangaistusmääräys.

Onko mahdollista saada etumaksua sillä aikaa kun korvaushakemusta käsitellään?

Ei, tällaista mahdollisuutta ei ole.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 18/01/2019

5 - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua

istä voin saada tukea ja apua?

Barnens rätt i samhället, Bris (Lasten oikeudet yhteiskunnassa -järjestö)

Bris on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton lastenoikeusjärjestö. Häädässä olevat alle 18-vuotiaat lapset ja nuoret voivat ottaa nimettöminä ja maksutta yhteyttä Brisin kuraattoriin sähköpostitse, chatin kautta tai puhelimitse. Brisiin voivat soittaa myös aikuiset, joilla on tarve keskustella jonkun kanssa lapsiin tai nuoriin liittyvistä kysymyksistä tai huolista.

Yhteystiedot:

116 111, lasten ja nuorten tukipuhelin

077 150 50 50, aikuisten tukipuhelin

[✉ info@bris.se](mailto:info@bris.se)

<https://www.bris.se/>

Brottsofferjouren Sverige (Ruotsin rikosuhripäivystys -järjestö)

Brottsofferjouren Sverige on voittoa tavoittelematon järjestö, joka ajaa kaikkien rikoksen uhrien oikeutta saada tukea. Järjestöllä on paikallisia päivystyksiä eri puolilla maata, keskustoimisto ja maksuton kansallinen tukipuhelin. Se tukee rikoksen uhreja, todistajia ja omaisia kuuntelemalla sekä antamalla tukea ja neuvoja. Tarvittaessa rikoksen uhria voidaan auttaa ottamaan yhteyttä esimerkiksi psykologista apua, turvakotipalveluja tai taloudellista tukea tarjoaviin tahoihin. Lisäksi rikoksen uhri voi saada rikosprosessiin liittyvää opastusta. Brottsofferjouren Sverige organisoii myös vapaaehtoispuhujilta toimivaa todistajien tukihenkilötoimintaa. Tukihenkilöt antavat tietoa ja tukea oikeudenkäynnin yhteydessä.

Yhteystiedot:

0200 21 20 19

08 644 88 00

[✉ info@brottsofferjouren.se](mailto:info@brottsofferjouren.se)

<http://www.brottsofferjouren.se/>

Föreningen Anhöriga till sexuellt utnyttjade barn, ATSUB (Seksuaalisesti hyväksikäytettyjen lasten omaisten yhdistys)

ATSUB-yhdistys järjestää seksuaalisesti hyväksikäytettyjen lasten omaisille henkilökohtaisia tukikeskusteluja sekä antaa tukea ja apua asiointiin viranomaisien kanssa. Yhdistys järjestää myös tukiryhmätoimintaa ja tarjoaa tukea oikeudenkäynnin yhteydessä.

Yhteystiedot:

08 644 21 12

[✉ info@atsub.se](mailto:info@atsub.se)

<http://atsub.se/>

Riksförbundet för homosexuella, bisexuella och transpersoners rättigheter, RFSL (Seksuaalisen yhdenvertaisuuden keskusliitto), RFSL:n rikosuhripäivystys

RFSL on voittoa tavoittelematon järjestö, jonka tavoitteena on, että sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvilla ihmisillä (homo- ja biseksuaaleilla sekä trans- ja queer-ihmisillä, hbtq) olisi samat oikeudet, mahdollisuudet ja velvollisuudet kuin kaikilla muillakin yhteiskunnan jäsenillä. RFSL:llä on rikosuhripäivystys, joka on tarkoitettu loukkausten, uhkausten ja väkivallan uhriksi joutuneille hbtq-henkilöille. Päivystykseen voivat ottaa yhteyttä myös omaiset ja ystävät sekä henkilöt, jotka kohtaavat uhriksi

joutuneita hbtq-henkilöitä työssään. RFSL tarjoaa kriisikeskusteluja, tietoa oikeuksista, apua asiointiin viranomaisten kanssa, tukea oikeudenkäynnin yhteydessä sekä turvakotipalveluja.

Yhteystiedot:

020 34 13 16

✉ boj@rfsi.se

✉ <http://www.rfsi.se/verksamhet/brottsofferjour/>

Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige, Roks (Naisille ja tytöille tarkoitettujen päivystyspalvelujen keskusjärjestö)

Roks koordinoi keskusjärjestöön kuuluvia paikallisia päivystyksiä, jotka tarjoavat tukea ja turvakotipalveluja väkivallan uhriksi joutuneille naisille, tytöille ja lapsille. Järjestö pyrkii myös vaikuttamaan mielipiteisiin, tuomaan esiin päivystyksissä saatuja kokemuksia ja vähentämään näin miesten naiseen kohdistamaa väkivaltaa.

Yhteystiedot:

08 442 99 30

✉ info@roks.se

✉ <https://www.roks.se/>

Riksföreningen mot incest och andra sexuella övergrepp i barndomen, Rise (Insestin ja muun seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi lapsena joutuneiden valtakunnallinen tukiyhdistys)

Rise on voittoa tavoittelematon yhdistys, joka tarjoaa tukea lapsena seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi joutuneille aikuisille. Yhdistyksellä on tukipuhelin, johon voivat ottaa yhteyttä niin naiset, miehet ja lapset kuin omaiset ja alan ammattilaisetkin. . Lisäksi Rise tarjoaa jäsenilleen erilaista toimintaa, esimerkiksi keskustelua vertaistukiryhmissä.

Yhteystiedot:

08 696 00 95

✉ stod@rise-sverige.se

✉ <https://www.roks.se/>

Terrafem

Terrafem on voittoa tavoittelematon järjestö, joka ylläpitää Ruotsin ainoa valtakunnallista päivystyspuhelinta väkivallan uhriksi joutuneille ulkomaalaistaustaisille naisille. Terrafemillä on myös juristipäivystys sekä turvakotipalveluja väkivallan uhriksi joutuneille naisille ja heidän lapsilleen.

Yhteystiedot:

020 52 10 10

08 643 05 10

✉ info@terrafem.org

✉ <http://www.terrafem.org/>

Unizon

Unizon on keskusjärjestö, jonka jäseninä on naisille ja tytöille tarkoitettuja päivystyspalveluja ja muita tasa-arvoisen ja väkivallattoman yhteiskunnan puolesta työskenteleviä tukiorganisaatioita. Jäsenjärjestöjen tehtäviin kuuluu ensisijaisesti väkivallan uhriksi joutuneiden naisten ja heidän lastensa tukeminen ja suojeleminen. Lisäksi ne tekevät ennalta ehkäisevää työtä lasten ja nuorten parissa, tarjoavat tukea lapsille ja nuorille, pyrkivät vaikuttamaan mielipiteisiin ja levittävät tietoa.

Yhteystiedot:

08 642 64 01

✉ info@unizon.se

<http://unizon.se/>

Viranomaiset ja muut tahot

Rikosuhriviranomainen (Brottsoffermyndigheten)

Rikosuhriviranomaisen yleisenä tavoitteena on edistää rikosten uhrien oikeuksia sekä kiinnittää huomiota heidän tarpeisiinsa ja etuihinsa. Viranomaisella on neljä valtakunnallista tehtäväaluetta: rikosvahinkokorvausta koskevien asioiden käsittely, rikosuhrirahaston (*Brottsofferfonden*) hallinnointi, toimiminen tietokeskuksena (*Kunskapscentrum*) ja maksettujen rikosvahinkokorvausten periminen rikoksentehtäjiltä.

Yhteystiedot:

090 70 82 00

registrator@brottsoffermyndigheten.se

<https://www.brottsoffermyndigheten.se/>

Tuomioistuinvirasto (Domstolsverket)

Tuomioistuinvirasto on hallituksen alainen valtion viranomainen, joka toimii maan tuomioistuinten palveluorganisaationa. Tuomioistuinvirasto vastaa yleisestä koordinoinnista ja yhteisistä asioista Ruotsin tuomioistuinlaitoksessa (*Sveriges Domstolar*). Viraston tehtävänä on myös tarjota palveluja tuomioistuimille, vuokra- ja maanvuokralautakunnille (*hyres- och arrendenämnder*) ja oikeusapuviranomaiselle (*Rättshjälpsmyndigheten*).

Yhteystiedot:

036 15 53 00

domstolsverket@dom.se

<http://www.domstol.se/>

Kruununvouti (Kronofogden)

Kruununvouti on valtion viranomainen, jonka tehtäviin kuuluu muun muassa velkojen vahvistaminen maksamismääräyksellä ja avustaminen maksamattomien velkojen perinnässä.

Yhteystiedot:

0771 73 73 00

kronofogdemyndigheten@kronofogden.se

<https://www.kronofogden.se/>

Kansallinen naisrauhakeskus (Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK)

Uppsalan yliopiston yhteydessä toimiva naisrauhakeskus NCK pyrkii hallituksen toimeksiannosta lisäämään tietämystä Ruotsissa esiintyvistä miesten väkivallasta naisia kohtaan, kunniaväkivallasta ja sorrosta sekä väkivallasta samaa sukupuolta olevien parisuhteissa. NCK vastaa kansallisesta väkivallan uhreja auttavasta Kvinnofridslinjen-tukipuhelimesta sekä väkivallan uhriksi joutuneille naisille tarkoitetusta erikoisvastaanotosta (*kvinnofridsmottagningen*).

Yhteystiedot:

020 50 50 50

018 611 27 93

info@nck.uu.se

<http://www.nck.uu.se/>

Poliisiviranomainen (Polismyndigheten)

Poliisiviranomainen tutkii rikoksia ja tekee ennalta ehkäisevää työtä uusien rikosten estämiseksi. Poliisiviranomainen käsittelee myös uhreille heidän suojelemisekseen myönnettävää uutta henkilöllisyyttä (*fingerade personuppgifter*) koskevia asioita.

Yhteystiedot:

114 14

112 (häätätilanteessa)

✉ registrator.kansli@polisen.se

✉ <https://polisen.se/>

Oikeusapuviranomainen (Rättshjälpsmyndigheten)

Oikeusapuviranomainen on oikeusapulain (*rättshjälpslagen*) mukaisesta oikeusavusta huolehtiva valtakunnallinen viranomainen. Oikeusapuviranomainen toimii myös perintäviranomaisena vaatiessaan tuomioistuimen päätöksellä korvaamaan valtiolle esimerkiksi kuluja, joita valtiolle on aiheutunut puolustajalle rikosasiassa maksetusta palkkiosta.

Yhteystiedot:

060 13 46 00

✉ rattshjalpsmyndigheten@dom.se

✉ <http://www.rattshjalp.se/>

Verovirasto (Skatteverket)

Verovirasto on verotuksesta, kiinteistöveroista, väestörekisteristä ja perukirjojen rekisteröinnistä vastaava hallintoviranomainen. Verovirasto käsittelee myös henkilötietojen suojaamista koskevia hakemuksia (salassapitomerkintä ja pysyminen kirjoilla entisessä osoitteessa).

Yhteystiedot:

0771 567 567

✉ <https://www.skatteverket.se/privat.4.76a43be412206334b89800052864.html>

Sveriges Kommuner och Landsting, SKL (Ruotsin kunnat ja maakäräjät)

SKL on kaikkien Ruotsin kuntien, maakäräjien ja alueiden keskusjärjestö.

Yhteystiedot:

08 452 70 00

✉ info@skl.se

✉ <https://skl.se/>

Syyttäjäviranomainen (Åklagarmyndigheten)

Syyttäjä tutkii rikosta yhdessä poliisin kanssa. Jos rikostutkinta johtaa syytteeseen, asia käsitellään oikeudenkäynnissä tuomioistuimessa. Syyttäjän tehtävänä on silloin osoittaa, että syytetty on tehnyt rikoksen.

Yhteystiedot:

010 562 50 00

✉ registrator@aklagare.se

✉ <https://www.aklagare.se/>

Rikoksen uhrien tukipuhelimet

Barnens rätt i samhället, Bris (Lasten oikeudet yhteiskunnassa -järjestö)

Bris on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton lastenoikeusjärjestö. Hädässä olevat alle 18-vuotiaat lapset ja nuoret voivat ottaa nimettöminä ja maksutta yhteyttä Brisin kuraattoriin sähköpostitse, chatin kautta tai puhelimitse. Brisiin voivat soittaa myös aikuiset, joilla on tarve keskustella jonkun kanssa lapsiin tai nuoriin liittyvistä kysymyksistä tai huolista.

Yhteystiedot:

116 111, lasten ja nuorten tukipuhelin

077 150 50 50, aikuisten tukipuhelin

Brottsofferjouren Sverige (Ruotsin rikosuhripäivystys -järjestö)

Brottsofferjouren Sverige on voittoa tavoittelematon järjestö, joka ajaa kaikkien rikoksen uhrien oikeutta saada tukea. Järjestöllä on paikallisia päivystyksiä eri puolilla maata, keskustoimisto ja maksuton kansallinen tukipuhelin. Se tukee rikoksen uhreja, todistajia ja omaisia kuuntelemalla sekä antamalla tukea ja neuvoja. Tarvittaessa rikoksen uhria voidaan auttaa ottamaan yhteyttä esimerkiksi psykologista apua, turvakotipalveluja tai taloudellista tukea tarjoaviin tahoihin. Lisäksi rikoksen uhri voi saada rikosprosessiin liittyvää opastusta. Brottsofferjouren Sverige organisoii myös vapaaehtoispuheltajien toimivaa todistajien tukihenkilötoimintaa. Tukihenkilöt antavat tietoa ja tukea oikeudenkäynnin yhteydessä.

Brottsofferjouren Sverige -järjestöllä on kansallinen puhelinpalvelu, joka tarjoaa tukea kaikille rikoksen uhreille ja voi myös ohjata kääntymään paikallisen rikosuhripäivystyksen puoleen. Kansallinen puhelinpalvelu tarjoaa tukea 21 kielellä.

Yhteystiedot:

0200 21 20 19

Rikosuhriviranomainen (Brottsoffermyndigheten)

Rikosuhriviranomaisen yleisenä tavoitteena on edistää rikosten uhrien oikeuksia sekä kiinnittää huomiota heidän tarpeisiinsa ja etuihinsa. Viranomaisella on neljä valtakunnallista tehtäväaluetta: rikosvahinkokorvausta koskevien asioiden käsittely, rikosuhrirahaston (*Brottsofferfonden*) hallinnointi, toimiminen tietokeskuksena (*Kunskapscentrum*) ja maksettujen rikosvahinkokorvausten periminen rikoksentehtäjiltä.

Rikosuhriviranomaisella on palvelupuhelin, joka vastaa ensisijaisesti kysymyksiin rikoksen johdosta maksettavista korvauksista, mutta myös esimerkiksi kysymyksiin oikeudesta asianomistajan avustajaan (*målsägandebiträde*), lapsen erityisedustajasta (*särskild företrädare för barn*), lähestymiskiellosta ja oikeudenkäyntimenettelystä.

Yhteystiedot:

090 70 82 00

Kansallinen naisrauhakeskus (Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK)

Uppsalan yliopiston yhteydessä toimiva naisrauhakeskus NCK pyrkii hallituksen toimeksiannosta lisäämään tietämystä Ruotsissa esiintyvistä miesten väkivallasta naisia kohtaan, kunniaväkivallasta ja sorrosta sekä väkivallasta samaa sukupuolta olevien parisuhteissa. NCK vastaa kansallisesta väkivallan uhreja auttavasta Kvinnofridslinjen-tukipuhelimesta sekä väkivallan uhriksi joutuneille naisille tarkoitetusta erikoisvastaanotosta (*kvinnofridsmottagningen*).

Yhteystiedot:

020 50 50 50

Terrafem

Terrafem on voittoa tavoittelematon järjestö, joka ylläpitää Ruotsin ainoaa valtakunnallista päivystyspuhelin- ja väkivallan uhriksi joutuneille ulkomaalaistaustaisille naisille. Terrafemillä on myös juristipäivystys sekä turvakotipalveluja väkivallan uhriksi joutuneille naisille ja heidän lapsilleen.

Yhteystiedot:

020 52 10 10

Riksförbundet för homosexuella, bisexuella och transpersoners rättigheter, RFSL (Seksuaalisen yhdenvertaisuuden keskusliitto), RFSL:n rikosuhripäivystys

RFSL on voittoa tavoittelematon järjestö, jonka tavoitteena on, että sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvilla ihmisillä (homo- ja biseksuaaleilla sekä trans- ja queer-ihmisillä, hbtq) olisi samat oikeudet, mahdollisuudet ja velvollisuudet kuin kaikilla muillakin yhteiskunnan jäsenillä. RFSL:llä on rikosuhripäivystys, joka on tarkoitettu loukkausten, uhkausten ja väkivallan uhriksi joutuneille hbtq-henkilöille. Päivystykseen voivat ottaa yhteyttä myös omaiset ja ystävät sekä henkilöt, jotka kohtaavat uhriksi joutuneita hbtq-henkilöitä työssään. RFSL tarjoaa kriisikeskusteluja, tietoa oikeuksista, apua asiointiin viranomaisten kanssa, tukea oikeudenkäynnin yhteydessä sekä turvakotipalveluja.

Yhteystiedot:

020 34 13 16

Onko rikoksen uhrien tuki maksutonta?

Kyllä, voittoa tavoittelemattomat järjestöt tarjoavat maksutta tukea rikoksen uhreille. Sama pätee viranomaisten vastuulla oleviin tukitoimiin.

Millaista tukea voin saada valtiolta tai viranomaisilta?

Rikosuhriviranomainen (Brottsoffermyndigheten)

Rikosuhriviranomaisen yleisenä tavoitteena on edistää rikosten uhrien oikeuksia sekä kiinnittää huomiota heidän tarpeisiinsa ja etuihinsa. Viranomaisella on neljä valtakunnallista tehtäväaluetta: rikosvahinkokorvausta koskevien asioiden käsittely, rikosuhrirahaston (*Brottsofferfonden*) hallinnointi, toimiminen tietokeskuksena (*Kunskapscentrum*) ja maksettujen rikosvahinkokorvausten periminen rikoksentehtäjiltä.

Yhteystiedot:

090 70 82 00

✉ registrator@brottsoffermyndigheten.se

🌐 <https://www.brottsoffermyndigheten.se/>

Tuomioistuinvirasto (Domstolsverket)

Tuomioistuinvirasto on hallituksen alainen valtion viranomainen, joka toimii maan tuomioistuinten palveluorganisaationa. Tuomioistuinvirasto vastaa yleisestä koordinoinnista ja yhteisistä asioista Ruotsin tuomioistuinlaitoksessa (*Sveriges Domstolar*). Viraston tehtävänä on myös tarjota palveluja tuomioistuimille, vuokra- ja maanvuokralautakunnille (*hyres- och arrendenämnder*) ja oikeusapuviranomaiselle (*Rättshjälpsmyndigheten*).

Yhteystiedot:

036 15 53 00

✉ domstolsverket@dom.se

🌐 <http://www.domstol.se/>

Kruununvouti (Kronofogden)

Kruununvouti on valtion viranomainen, jonka tehtäviin kuuluu muun muassa velkojen vahvistaminen maksamismääräyksellä ja avustaminen maksamattomien velkojen perinnässä.

Yhteystiedot:

0771 73 73 00

✉ kronofogdemyndigheten@kronofogden.se

🌐 <https://www.kronofogden.se/>

Kansallinen naisrauhakeskus (Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK)

Uppsalan yliopiston yhteydessä toimiva naisrauhakeskus NCK pyrkii hallituksen toimeksiannosta lisäämään tietämystä Ruotsissa esiintyvistä miesten väkivallasta naisia kohtaan, kunniaväkivallasta ja sorrosta sekä väkivallasta samaa sukupuolta olevien parisuhteissa. NCK vastaa kansallisesta väkivallan uhreja auttavasta Kvinnofridslinjen-tukipuhelimesta sekä väkivallan uhriksi joutuneille naisille tarkoitetusta erikoisvastaanotosta (*kvinnofridsmottagningen*).

Yhteystiedot:

020 50 50 50

018 611 27 93

✉ info@nck.uu.se

<http://www.nck.uu.se/>

Poliisiviranomainen (Polismyndigheten)

Poliisiviranomainen tutkii rikoksia ja tekee ennalta ehkäisevää työtä uusien rikosten estämiseksi. Poliisiviranomainen käsittelee myös uhreille heidän suojelemisekseen myönnettävää uutta henkilöllisyyttä (*fingerade personuppgifter*) koskevia asioita.

Yhteystiedot:

114 14

112 (häätätilanteessa)

registrator.kansli@polisen.se

<https://polisen.se/>

Oikeusapuviranomainen (Rättshjälpsmyndigheten)

Oikeusapuviranomainen on oikeusapulain (*rättshjälpslagen*) mukaisesta oikeusavusta huolehtiva valtakunnallinen viranomainen. Oikeusapuviranomainen toimii myös perintäviranomaisena vaatiessaan tuomioistuimen päätöksellä korvaamaan valtiolle esimerkiksi kuluja, joita valtiolle on aiheutunut puolustajalle rikosasiassa maksetusta palkkiosta.

Yhteystiedot:

060 13 46 00

rattshjalpsmyndigheten@dom.se

<http://www.rattshjalp.se/>

Verovirasto (Skatteverket)

Verovirasto on verotuksesta, kiinteistöveroista, väestörekisteristä ja perukirjojen rekisteröinnistä vastaava hallintoviranomainen. Verovirasto käsittelee myös henkilötietojen suojaamista koskevia hakemuksia (salassapitomerkintä ja pysyminen kirjoilla entisessä osoitteessa).

Yhteystiedot:

0771 567 567

<https://www.skatteverket.se/>

Sveriges Kommuner och Landsting, SKL (Ruotsin kunnat ja maakäräjät)

SKL on kaikkien Ruotsin kuntien, maakäräjien ja alueiden keskusjärjestö.

Yhteystiedot:

08 452 70 00

info@skl.se

<https://skl.se/>

Syyttäjäviranomainen (Åklagarmyndigheten)

Syyttäjä tutkii rikosta yhdessä poliisin kanssa. Jos rikostutkinta johtaa syytteeseen, asia käsitellään oikeudenkäynnissä tuomioistuimessa. Syyttäjän tehtävänä on silloin osoittaa, että syytetty on tehnyt rikoksen.

Yhteystiedot:

010 562 50 00

registrator@aklagare.se

<https://www.aklagare.se/>

Millaista tukea voin saada kansalaisjärjestöiltä?

Barnens rätt i samhället, Bris (Lasten oikeudet yhteiskunnassa -järjestö)

Bris on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton lastenoikeusjärjestö. Hädässä olevat alle 18-vuotiaat lapset ja nuoret voivat ottaa nimettöminä ja maksutta yhteyttä Brisin kuraattoriin sähköpostitse, chatin kautta tai puhelimitse. Brisiin voivat soittaa myös aikuiset, joilla on tarve keskustella jonkun kanssa lapsiin tai nuoriin liittyvistä kysymyksistä tai huolista.

Yhteystiedot:

116 111, lasten ja nuorten tukipuhelin

077 150 50 50, aikuisten tukipuhelin

[✉ info@bris.se](mailto:info@bris.se)

[✉ https://www.bris.se/](https://www.bris.se/)

Brottsofferjouren Sverige (Ruotsin rikosuhripäivystys -järjestö)

Brottsofferjouren Sverige on voittoa tavoittelematon järjestö, joka ajaa kaikkien rikoksen uhrien oikeutta saada tukea. Järjestöllä on paikallisia päivystyksiä eri puolilla maata, keskustoimisto ja maksuton kansallinen tukipuhelin. Se tukee rikoksen uhreja, todistajia ja omaisia kuuntelemalla sekä antamalla tukea ja neuvoja. Tarvittaessa rikoksen uhria voidaan auttaa ottamaan yhteyttä esimerkiksi psykologista apua, turvakotipalveluja tai taloudellista tukea tarjoaviin tahoihin. Lisäksi rikoksen uhri voi saada rikosprosessiin liittyvää opastusta. Brottsofferjouren Sverige organisoii myös vapaaehtoispuhujalta toimivaa todistajien tukihenkilötoimintaa. Tukihenkilöt antavat tietoa ja tukea oikeudenkäynnin yhteydessä.

Yhteystiedot:

0200 21 20 19

08 644 88 00

[✉ info@brottsofferjouren.se](mailto:info@brottsofferjouren.se)

[✉ http://www.brottsofferjouren.se/](http://www.brottsofferjouren.se/)

Föreningen Anhöriga till sexuellt utnyttjade barn, ATSUB (Seksuaalisesti hyväksikäytettyjen lasten omaisten yhdistys)

ATSUB-yhdistys järjestää seksuaalisesti hyväksikäytettyjen lasten omaisille henkilökohtaisia tukikeskusteluja sekä antaa tukea ja apua asiointiin viranomaisten kanssa. Yhdistys järjestää myös tukiryhmätoimintaa ja tarjoaa tukea oikeudenkäynnin yhteydessä.

Yhteystiedot:

08 644 21 12

[✉ info@atsub.se](mailto:info@atsub.se)

[✉ http://atsub.se/](http://atsub.se/)

Riksförbundet för homosexuella, bisexuella och transpersoners rättigheter, RFSL (Seksuaalisen yhdenvertaisuuden keskusliitto), RFSL:n rikosuhripäivystys

RFSL on voittoa tavoittelematon järjestö, jonka tavoitteena on, että sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvilla ihmisillä (homo- ja biseksuaaleilla sekä trans- ja queer-ihmisillä, hbtq) olisi samat oikeudet, mahdollisuudet ja velvollisuudet kuin kaikilla muillakin yhteiskunnan jäsenillä. RFSL:llä on rikosuhripäivystys, joka on tarkoitettu loukkausten, uhkausten ja väkivallan uhriksi joutuneille hbtq-henkilöille. Päivystykseen voivat ottaa yhteyttä myös omaiset ja ystävät sekä henkilöt, jotka kohtaavat uhriksi joutuneita hbtq-henkilöitä työssään. RFSL tarjoaa kriisikeskusteluja, tietoa oikeuksista, apua asiointiin viranomaisten kanssa, tukea oikeudenkäynnin yhteydessä sekä turvakotipalveluja.

Yhteystiedot:

020 34 13 16

[✉ boj@rfs.se](mailto:boj@rfs.se)

[✉ http://www.rfs.se/verksamhet/brottsofferjour/](http://www.rfs.se/verksamhet/brottsofferjour/)

Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige, RokS (Naisille ja tytöille tarkoitettujen päivystyspalvelujen keskusjärjestö)

Roks koordinoi keskusjärjestöön kuuluvia paikallisia päivystyksiä, jotka tarjoavat tukea ja turvakotipalveluja väkivallan uhriksi joutuneille naisille, tytöille ja lapsille. Järjestö pyrkii myös vaikuttamaan mielipiteisiin, tuomaan esiin päivystyksissä saatuja kokemuksia ja vähentämään näin miesten naisiin kohdistamaa väkivaltaa.

Yhteystiedot:

08 442 99 30

[✉ info@roks.se](mailto:info@roks.se)

[✉ https://www.roks.se/](https://www.roks.se/)

Riksföreningen mot incest och andra sexuella övergrepp i barndomen, Rise (Insestin ja muun seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi lapsena joutuneiden valtakunnallinen tukiyhdistys)

Rise on voittoa tavoittelematon yhdistys, joka tarjoaa tukea lapsena seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi joutuneille aikuisille. Yhdistyksellä on tukipuhelin, johon voivat ottaa yhteyttä niin naiset, miehet ja lapset kuin omaiset ja alan ammattilaisetkin. . Lisäksi Rise tarjoaa jäsenilleen erilaista toimintaa, esimerkiksi keskustelua vertaistukiryhmissä.

Yhteystiedot:

08 696 00 95

[✉ stod@rise-sverige.se](mailto:stod@rise-sverige.se)

[✉ http://rise-sverige.se/](http://rise-sverige.se/)

Terrafem

Terrafem on voittoa tavoittelematon järjestö, joka ylläpitää Ruotsin ainoaa valtakunnallista päivystyspuhelinta väkivallan uhriksi joutuneille ulkomaalaistaustaisille naisille. Terrafemillä on myös juristipäivystys sekä turvakotipalveluja väkivallan uhriksi joutuneille naisille ja heidän lapsilleen.

Yhteystiedot:

020 52 10 10

08 643 05 10

[✉ info@terrafem.org](mailto:info@terrafem.org)

[✉ http://www.terrafem.org/](http://www.terrafem.org/)

Unizon

Unizon on keskusjärjestö, jonka jäseninä on naisille ja tytöille tarkoitettuja päivystyspalveluja ja muita tasa-arvoisen ja väkivallattoman yhteiskunnan puolesta työskenteleviä tukiorganisaatioita. Jäsenjärjestöjen tehtäviin kuuluu ensisijaisesti väkivallan uhriksi joutuneiden naisten ja heidän lastensa tukeminen ja suojeleminen. Lisäksi ne tekevät ennalta ehkäisevää työtä lasten ja nuorten parissa, tarjoavat tukea lapsille ja nuorille, pyrkivät vaikuttamaan mielipiteisiin ja levittävät tietoa.

Yhteystiedot:

08 642 64 01

[✉ info@unizon.se](mailto:info@unizon.se)

[✉ http://unizon.se/](http://unizon.se/)

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 18/01/2019

Laissa taataan **rikoksen uhrille** tiettyjä henkilökohtaisia oikeuksia ennen oikeudenkäyntiä, sen aikana ja sen jälkeen. Hän voi myös saada rikoksen uhreille tarjottavaa apua ja vaatia korvausta rikoksesta aiheutuneista vahingoista.

Englannissa ja Walesissa rikosoikeudellinen menettely aloitetaan tutkinnalla, jonka aikana poliisi hankkii todisteita. Saatuaan tutkinnan valmiiksi poliisi päättää vähemmän vakavien rikosten yhteydessä, nostetaanko epäiltyä vastaan syyte. Muissa tapauksissa asia saatetaan syyttäjälaitoksen käsiteltäväksi. Syyttäjä tutkii, onko realistista katsoa näytön riittävän epäillyn tuomitsemiseen ja vaatiiko yleinen etu syytteen nostamista epäiltyä vastaan. Jos syyttäjä päättää, ettei syytteen nostamiseen ole aihetta, asian käsittely lopetetaan. Muussa tapauksessa syyttäjä ilmoittaa syyttämispäätöksestä poliisille, joka nostaa syytteen epäiltyä vastaan. Sen jälkeen asia saatetaan tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Lievempiä rikoksia käsitellään *Magistrates' Court* tuomioistuimissa, jotka toimivat yleensä kolmen maallikotuomarin (*lay magistrates*) ja harvemmin yhden ammattituomarin kokoonpanossa. Vakavampia rikoksia (kuten raiskauksia ja ryöstöjä) käsittelevät alemman oikeusasteen *Crown Court* rikostuomioistuimet yhden ammattituomarin ja valamiehistön kokoonpanossa. Valamiehistöön kuuluu 12 jäsentä, jotka valitaan satunnaisesti tavallisista kansalaisista. Valamiehistö kuuntelee oikeudenkäynnin aikana esitettävät todisteet ja päättää, onko vastaaja syyllinen rikokseen. Tuomari ratkaisee oikeudenkäynnin aikana esille tulevat oikeudelliset kysymykset, kuten sen, sallitaanko tiettyjen todisteiden esittäminen. Jos valamiehistö toteaa vastaajan syylliseksi oikeudenkäynnin päätteeksi, tuomari päättää, mikä tuomio rikoksesta määrätään lain mukaisesti.

Tarvittavat tiedot löytyvät alla olevien linkkien kautta

[1 - Rikoksen uhrin oikeudet](#)

[2 - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana](#)

[3 - Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnin jälkeen](#)

[4 - Korvaus](#)

[5 - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua](#)

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijäoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 30/01/2019

1 - Rikoksen uhrin oikeudet

itä tietoja saan viranomaisilta (esim. poliisilta tai syyttäjältä), jo ennen kuin rikosilmoitus on tehty?

Sinulla on oikeus saada kirjallista tietoa siitä, mitä rikosoikeusjärjestelmässä on odotettavissa (esim. ”Tietoa rikoksen uhreille” - tiedote), tai sen verkkosivun osoite, jolla kyseiset tiedot annetaan.

Sen mukaan, minkä tyyppisestä rikoksesta on kyse, millainen on rikoksen uhrin henkilökohtainen tilanne tai mikä on sen merkitys tutkinnan tai rikosoikeudellisen menettelyn kannalta, sinulle on annettava seuraavat tiedot heti, kun olet ensimmäistä kertaa yhteydessä poliisiin:

- missä ja miten saat neuvontaa tai tukea, mukaan luettuna terveydenhuollon tuki, asiantuntijatuki (kuten psykologin apu) ja vaihtoehtoinen majoitus;
- miten rikosilmoitus tehdään ja keneen on otettava yhteyttä asiaan liittyvissä kysymyksissä;
- toimenpiteet, joita on saatavilla, jos tarvitset suojelua;
- miten haetaan vahingonkorvausta;
- järjestelyt, joita on saatavilla, jos et ole Englannissa tai Walesissa;
- tulkkaus- ja käännöspalvelujen saatavuus;
- miten voit tehdä valituksen palveluntarjoajasta;
- korjaavan oikeuden palvelujen saatavuus;
- miten saat korvausta kuluista, joita sinulle on aiheutunut todistajana toimimisesta rikosoikeudenkäynnissä.

Sinulla on oikeus tukipalveluihin milloin tahansa riippumatta siitä, onko rikosilmoitus tehty, myös esitutkinnan ja syytteenpanon jälkeen.

En asu maassa, jossa rikos tapahtui (voi koskea joko unionin kansalaista tai unionin ulkopuolisen maan kansalaista). Miten oikeuksiani suojellaan?

Sinulla on oikeus saada uhreja koskevien käytännösääntöjen mukaisia palveluja, jos rikos tapahtui Englannissa tai Walesissa tai jos palvelut liittyvät rikosoikeudenkäyntiin Englannissa tai Walesissa. [1]

[1] Oikeus saada korvausta rikosvahinkojen korvauksia hallinnoivalta viranomaiselta (Criminal Injuries Compensation Authority) voi riippua asuinpaikasta tai kansallisuudesta, paitsi jos sinut on luotettavasti tunnistettu ihmiskaupan uhriksi tai sinulle on myönnetty turvapaikka, humanitaarista suojelua tai harkinnanvarainen oleskelulupa.

Mitä tietoja minulle annetaan, kun teen rikosilmoituksen?

Sinulla on oikeus saada poliisilta

- rikosilmoituksen tekemistä koskeva kirjallinen vahvistus, joka sisältää rikosta koskevat perustiedot. Kirjallinen vahvistus voi olla kirje, sähköinen ilmoitus, kuten sähköposti tai tekstiviesti, tai se voidaan kirjoittaa käsin. Voit myös pyytää, ettei sinulle lähetetä kyseistä vahvistusta. Jos poliisi katsoo, että kirjallisen vahvistuksen lähettämisestä voi aiheutua sinulle vahinkoa (esim. kun kyse on lähisuhdeväkivallasta), poliisi voi sopia kanssasi siitä, ettei vahvistusta lähetetä;
- selkeä selitys siitä, mitä rikosoikeusjärjestelmässä on odotettavissa, kun rikosilmoitus on tehty tai kun sinuun otetaan yhteyttä tutkinnan aikana;
- arvio siitä, haluatko tukea, ja millaista tukea tarvitset. Näin voidaan selvittää, kuulutko johonkin niistä kolmesta henkilöryhmästä, jotka voivat tarvita lisätukea, ja missä määrin voit hyötyä erityistoimista. Uhrien tukipalvelut voivat tehdä yksityiskohtaisemman arvion poliisin puolesta;
- joko kirjallista tietoa siitä, mitä rikosoikeusjärjestelmässä on odotettavissa, kuten "Tietoa rikoksen uhreille" -tiedote, tai tiedot sisältävän verkkosivun osoite, viiden työpäivän kuluessa siitä, kun olet tehnyt rikosilmoituksen tai kun sinuun on otettu yhteyttä tutkinnassa;
- ilmoitus siitä, miten usein saat tilannetietoja poliisin kanssa käydyn keskustelun jälkeen;
- selitys rikoksen tutkimatta jättämisestä koskevasta päätöksestä viiden päivän kuluessa päätöksen tekemisestä;
- ilmoitus siitä, että tutkinta on lopetettu eikä ketään aseteta syytteen, sekä päätöksen perustelut.

Sinulla on oikeus saada poliisilta tietoa uhrien tukipalveluista sekä tarvittavat yhteystiedot, jotta voit käyttää palveluja milloin tahansa.

Sinulla on oikeus saada poliisilta tieto seuraavista tapahtumista sekä niiden syistä viiden työpäivän kuluessa:

- epäilty on pidätetty;
- epäiltyä on kuulusteltu;
- epäilty on vapautettu ilman syytteitä;
- epäilty on vapautettu takuita vastaan tai takuiden ehdot ovat muuttuneet tai ne on peruutettu.

Onko minulla oikeus maksuttomiin käännös- ja tulkkauspalveluihin (kun asioin poliisin tai muiden viranomaisten kanssa tai rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Jos et ymmärrä tai puhu englantia, sinulla on oikeus pyytää tulkkausta ymmärtämääsi kieleen,

- kun teet rikosilmoitusta [1];
- kun poliisi kuulustelee sinua ja
- kun sinua kuullaan todistajana.

Jos et ymmärrä tai puhu englantia, sinulla on oikeus saada käännös seuraavista asiakirjoista:

- rikosilmoituksen kirjallinen vahvistus;
- sellaisen sinulle toimitetun asiakirjan merkitykselliset osat, jota on käsiteltävä kuulustelussa tai oikeuden kuulemisessa;
- asiakirja, jossa sinulle ilmoitetaan oikeudenkäynnin päivämäärästä, kellonajasta ja paikasta ja

- rikosoikeudellisen menettelyn tulokset, jos sinulla on käytännesääntöjen mukaisesti oikeus nähdä ne, ja vähintään tiivistelmä päätöksen perusteluista, kun sellaiset ovat saatavilla.

[1] Sinulla on oikeus tehdä rikosilmoitus kielellä, jota ymmärrät, tai sinulla on oikeus kielelliseen tukeen, jos et puhu englantia.

Miten viranomaiset huolehtivat siitä, että ymmärrän heitä ja he minua (jos olen lapsi tai vammainen henkilö)?

Uhreja koskevien käytännesääntöjen mukaisten palveluntarjoajien on viestittävä kanssasi yksinkertaisella ja ymmärrettävällä kielellä ja toteutettava tarvittavat toimet (esim. EasyRead-menetelmä, pistekirjoitus tai rekisteröity välittäjä), joilla sinua voidaan auttaa ymmärtämisessä ja ymmärretyksi tulemisessa. Asianmukaisista toimista päättäessään palveluntarjoajien on otettava huomioon mahdolliset merkitykselliset henkilökohtaiset ominaisuudet, jotka voivat vaikuttaa kykyysi ymmärtää ja tulla ymmärretyksi.

Saatavilla on useita erilaisia yksinkertaisella kielellä laadittuja tiedotuslehtisiä useissa eri muodoissa.

Rikoksen uhrien tukipalvelut

Mitä kautta voin saada tukea?

Lähisuhdeväkivallasta, rikosoikeudesta ja rikoksen uhreista annetun vuoden 2004 lain 56 §:n mukaisesti oikeusministeriö voi myöntää avustuksia uhrien tukipalvelujen tilaamista varten. Lisäksi alueellisille poliisiviranomaisille voidaan myöntää avustuksia henkisten tai käytännön tukipalvelujen tilaamiseen tai tarjoamiseen rikoksen uhreille epäsosiaalisesta käyttäytymisestä, rikosoikeudesta ja poliisitoiminnasta annetun vuoden 2014 lain 143 §:n mukaisesti.

Ohjaako poliisi minut automaattisesti tukipalvelujen piiriin?

Poliisi kertoo sinulle välittävänsä tietosi automaattisesti uhrien tukipalvelulle kahden työpäivän kuluessa rikosilmoituksen tekemisestä. Sinulla on oikeus pyytää poliisia olemaan ilmoittamatta tietojasi uhrien tukipalvelulle.

Jos olet seksuaalirikoksen tai lähisuhdeväkivallan uhri tai menehtyneen lähiomainen, poliisi pyytää sinulta nimenomaisen suostumuksen ennen tietojen toimittamista uhrien tukipalvelulle.

Miten yksityisyyttäni suojellaan?

Kun palveluntarjoajilla on velvollisuus jakaa tietoja uhreja koskevien käytännesääntöjen mukaisesti, tiedot on jaettava tehokkaasti vuoden 1998 tietosuojalain ja muun asiaankuuluvan lainsäädännön vaatimuksia noudattaen.

Onko minun tehtävä rikosilmoitus, jotta voin saada tukipalveluja?

Ei ole. Sinulla on oikeus saada uhrin tukipalveluja milloin tahansa riippumatta siitä, oletko tehnyt rikosilmoituksen, myös tutkinnan ja syytteenpanon jälkeen.

Henkilökohtainen suojele, jos uhria uhkaa vaara

Millaista suojele voin saada?

Kun rikoksen uhri tekee rikosilmoituksen rikoksen tutkinnasta vastaavalle palveluntarjoajalle, tämän on huolehdittava siitä, että uhrin tarpeet arvioidaan yksilöllisesti. Arvioinnissa pyritään tunnistamaan mahdolliset suojele tarpeet sekä määrittämään kuulustelun tai todisteiden esittämisen yhteydessä, missä määrin uhri hyötyisi erityissuojelesta tai muista erityistoimista.

Arvioinnin luonne riippuu kaikista olosuhteista, kuten esimerkiksi rikoksen vakavuudesta sekä uhrille aiheutuneen ilmeisen haitan asteesta. Arvioinnissa on otettava huomioon uhrin henkilökohtaiset ominaisuudet, hänen näkemyksensä tapahtumista sekä rikoksen luonne ja olosuhteet.

Jos palveluntarjoaja on todennut yksilöllisen arvioinnin perusteella, että uhrilla on erityisiä suojele tarpeita ja että hän hyötyisi erityissuojeletoimista kuulustelun yhteydessä, palveluntarjoajan on lisäksi varmistettava seuraavat seikat ottaen huomioon toiminnalliset ja käytännön rajoitteet:

- sama henkilö suorittaa mahdollisuuksien mukaan kaikki uhrin kuulustelut, paitsi jos tästä aiheutuisi haittaa tutkinnan asianmukaiselle käsittelylle;
- uhria kuulustellaan tarvittaessa tähän tarkoitukseen suunnitelluissa tai muunnetuissa tiloissa;
- uhria kuulustelevat tai siihen osallistuvat ammattihenkilöt, joilla on tähän sopiva koulutus, ja

- seksuaaliväkivallan, sukupuoleen perustuvan väkivallan tai lähisuhdeväkivallan uhrille tarjotaan mahdollisuutta siihen, että häntä kuulustelelee samaa sukupuolta oleva henkilö. Tätä koskeva pyyntö on hyväksyttävä mahdollisuuksien mukaan, paitsi jos siitä aiheutuisi haittaa tutkinnan asianmukaiselle käsittelylle.

Siinä epätodennäköisessä tapauksessa, että epäilty pakenee, poliisi saa pakoa koskevan ilmoituksen vankilalta, nuorisoriikkomuksista vastaavalta työryhmältä (*Youth Offending Team*), sairaalalta tai maahanmuuttajien pidätyskeskukselta. Sen jälkeen poliisi ilmoittaa uhrille mahdollisuuksien mukaan paosta ja, jos epäillyn katsotaan aiheuttavan uhrille merkittävän riskin tai haittaa, toimista, joihin ryhdytään hänen suojelemisekseen.

Keneltä saan suojelua?

Jos teet rikosilmoituksen rikoksen tutkinnasta vastaavalle palveluntarjoajalle, tämän on varmistettava, että uhri arvioidaan yksilöllisesti mahdollisen erityispuojan määrittämiseksi. Useimmissa tapauksissa arvioinnin tekee poliisi.

Arvioidaanko tilannettani sen selvittämiseksi, voiko rikoksentekijä aiheuttaa minulle lisävahinkoa?

Kaikilla rikoksen uhreilla on oikeus poliisin suorittamaan arviointiin mahdollisten tarpeiden tai tarvittavan tuen määrittämiseksi sekä sen määrittämiseksi, hyötyykö ja missä määrin uhri voi hyöttyä erityistoimista. Arvioinnin kesto ja sisältö riippuu rikoksen vakavuudesta ja yksilöllisistä tarpeistasi. Arvioinnissa otetaan huomioon henkilökohtaiset ominaisuutesi ja näkemyksesi sekä rikoksen luonne ja olosuhteet. Mitä enemmän tietoja pystyt antamaan arvioinnin aikana, sitä paremmin tukea voidaan tarjota yksilöllisten tarpeidesi mukaan.

Arvioidaanko tilannettani sen selvittämiseksi, voiko minulle aiheutua lisävahinkoa rikosoikeudenkäyntimenettelystä (rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Kaikilla rikoksen uhreilla on oikeus poliisin suorittamaan arviointiin mahdollisten tarpeiden tai tarvittavan tuen määrittämiseksi sekä sen määrittämiseksi, hyötyykö uhri ja missä määrin. Arvioinnin kesto ja sisältö riippuu rikoksen vakavuudesta ja yksilöllisistä tarpeistasi. Arvioinnissa otetaan huomioon henkilökohtaiset ominaisuutesi ja näkemyksesi sekä rikoksen luonne ja olosuhteet. Mitä enemmän tietoja pystyt antamaan arvioinnin aikana, sitä paremmin tukea voidaan tarjota yksilöllisten tarpeidesi mukaan.

Millaista suojelua erittäin haavoittuvassa asemassa olevat uhrit voivat saada?

Olet oikeutettu uhreja koskevien käytännesääntöjen mukaiseen haavoittuvassa asemassa oleville uhreille myönnettävään täydentävään tukeen[1], jos seuraavat seikat vaikuttavat todennäköisesti todisteiden laatuun:

1. kärsit vuoden 1983 mielenterveyslaissa (*Mental Health Act 1983*) tarkoitetusta mielenterveyden häiriöstä;
2. sinulla on jokin muu merkittävä älyllinen tai sosiaaliseen toimintaan vaikuttava kehitysvamma, tai
3. sinulla on fyysinen vamma tai kärsit fyysisestä häiriöstä.

[1] Tämä perustuu nuoriso-oikeudesta ja rikosasioiden todisteista annetun vuoden 1999 lain (Youth Justice and Criminal Evidence Act 1999) 16 §:n perusteisiin, joiden mukaan tuomioistuin voi määrittää erityistoimia koskevan tukikelpoisuuden (katso 1 luvun 1.13-1.15 §).

Onko alaikäisillä uhreilla erityisiä oikeuksia?

Jos olet alle 18-vuotias (rikoksen tekohetkellä), sinulla on oikeus uhreja koskevien käytännesääntöjen mukaiseen haavoittuvassa asemassa oleville uhreille myönnettävään täydentävään tukeen [1]. Tämä tarkoittaa, että olet oikeutettu myös erityistoiimiin, jos esität todisteita oikeudessa.

[1] Tämä perustuu nuoriso-oikeudesta ja rikosasioiden todisteista annetun vuoden 1999 lain (Youth Justice and Criminal Evidence Act 1999) 16 §:n perusteisiin, joiden mukaan tuomioistuin voi määrittää erityistoimia koskevan tukikelpoisuuden (katso 1 luvun 1.13-1.15 §).

Rikos johti lähiomaiseni kuolemaan. Mitkä ovat oikeuteni?

Vainajan lähiomaisilla on oikeus saada käytännesääntöjen mukaisia kaikkein vakavimpien rikosten uhreille tarkoitettuja palveluja.

Lähiomaiseni joutui rikoksen uhriksi. Mitkä ovat oikeuteni?

Perheen edustaja sellaisissa tapauksissa, joissa uhri on vammaisen tai vammautunut rikoksen seurauksena niin pahoin, ettei hän pysty kommunikoimaan

Jos sinulla on vamma tai olet vammautunut rikoksen seurauksena niin pahoin, ettei pysty kommunikoimaan, sinulla tai lähiomaisillasi on oikeus nimetä perheen edustaja toimimaan ainoana yhteyspisteenä uhreja koskevien käytännesääntöjen mukaisten palvelujen vastaanottamista varten.

Alle 18-vuotiaan uhrin vanhempi tai huoltaja

Jos olet alle 18-vuotias, sinulla ja yleensä myös vanhemmallasi tai huoltajallasi on oikeus saada käytännesääntöjen mukaisia palveluja.[1]

[1] Tämä ei koske tapauksia, joissa vanhempi tai huoltajasi on rikostutkinnan kohteena tai on saanut syytteen rikoksen yhteydessä tai joissa palveluntarjoaja katsoo perustellusti, että ei ole etujesi mukaista, että vanhempi tai huoltajasi saa kyseisiä palveluja.

Voinko osallistua sovitteluun? Millä ehdoin? Olenko turvassa sovittelun aikana?

Korjaava eli restoratiivinen oikeus (*restorative justice*) on menettely, jossa uhri ja haitan aiheuttanut henkilö saatetaan yhteen ja jossa pyritään löytämään myönteinen ratkaisu tilanteeseen.

Korjaava oikeus on vapaaehtoinen menettely. Siihen ei ole pakko osallistua, vaan sekä uhrin että rikosentekijän on suostuttava menettelyyn ennen kuin se voidaan käynnistää. Voit pyytää korjaavaan oikeusmenettelyyn osallistumista itsellesi sopivana hetkenä, tai sinua voidaan pyytää osallistumaan siihen, koska rikosentekijä on pyytänyt menettelyä. Korjaava oikeus ei aina ole sopiva ratkaisu, vaikka molemmat osapuolet halusivat turvautua siihen. Yhteyshenkilö tekee arvion menettelyn sopivuudesta.

Käyttöön otetaan riittävät suojaustoimenpiteet sen varmistamiseksi, että kaikki menettelyt, joihin osallistut, ovat turvallisia. Koulutettu yhteyshenkilö on aina läsnä uhrin ja rikosentekijän välisissä tapaamisissa. Jos rikosentekijä on myöntänyt syyllisyytensä ja hän suostuu tapaamiseen tai yhteydenottoon, sinulla voi olla mahdollisuus selittää hänelle, miten rikos on vaikuttanut sinuun. Tämän jälkeen voit ehdottaa, että rikosentekijä pyytää tekoaan anteeksi, tai voitte sopia toimista, joihin rikosentekijän on ryhdyttävä aiheutuneen vahingon hyvittämiseksi.

Korjaava oikeus on eri asia kuin yhteisöllinen sovittelu (*community resolution*). Yhteisöllinen sovittelu on poliisin harjoittama epävirallinen keino käsitellä vähämerkityksisiä rikoksia ja epäsosiaalista käytöstä oikeasuhteisesti virallisen rikosoikeusjärjestelmän ulkopuolella. Yhteisöllistä sovittelua sovelletaan ensisijaisesti ensikertalaisiin rikosentekijöihin, jotka ovat ilmaisseet vilpittömästi katumusta, sekä tapauksiin, joissa uhri ei halua poliisin ryhtyvän virallisiin toimiin.

Mistä saan tietoa oikeuksiani koskevasta lainsäädännöstä?

☑ Rikoksen uhreja koskevat käytännesäännöt (*Code of Practice for Victims of Crime*, jäljempänä 'uhreja koskevat käytännesäännöt') on annettu ☑ lähisuhdeväkivallasta, rikosoikeudesta ja rikoksen uhreista annetun vuoden 2004 lain (jäljempänä 'vuoden 2004 laki') 32 §:n mukaisesti ja ne tulivat voimaan ☑ vuoden 2004 lain 33 §:n nojalla annetulla määräyksellä (☑ lähisuhdeväkivallasta, rikosoikeudesta ja rikoksen uhreista annettua vuoden 2004 lakia (uhreja koskevat käytännesäännöt) koskeva vuoden 2015 määräys (vuonna 2015 annettu hallinnollinen määräys nro 1817)), joka esitettiin parlamentille 23. lokakuuta 2015 ja jonka myötä uhreja koskevan säännösten tarkistettu versio tuli voimaan 16. joulukuuta 2015.

Uhreja koskevissa käytännesäännöissä säädetään palveluista, joita tärkeimpien rikosoikeudellisten elinten (johdanto, 1-4 luku) ja vastaavista tehtävistä vastaavien elinten (5 luku) on tarjottava Englannissa ja Walesissa rikosten uhreille. Näitä elimiä kutsutaan "palveluntarjoajiksi" (*service providers*). Uhreja koskevissa käytännesäännöissä määritetään tuet, joihin rikosten uhreilla on oikeus, sekä asiaankuuluvien palveluntarjoajien keskinäiset velvollisuudet.

Uhreja koskevien käytännesääntöjen 3 luvussa säädetään lapsille ymmärrettävällä kielellä, että palveluja on tarjottava rikoksen uhriksi joutuneille lapsille. Tätä säännöstä on luettava yhdessä uhreja koskevien käytännesääntöjen johdannon ja 1 ja 2 luvun kanssa.

Uhreja koskevien käytännesääntöjen johdannossa, 1 §:ssä ja 5 luvun 1 §:ssä varmistetaan, että toimivaltaiset viranomaiset ottavat direktiivin yleisperiaatteet huomioon toimiessaan uhreja koskevien käytännesääntöjen mukaisissa tehtävissään.

Uhreja koskevien käytännesääntöjen mukaisia tukia sovelletaan kaikkiin uhreihin heidän kotipaikka-asetustaan riippumatta.

☑ Lähisuhdeväkivallasta, rikosoikeudesta ja rikoksen uhreista annetun vuoden 2004 lain 56 §:ssä säädetään seuraavaa: oikeusministeriö tilaa kansallisia uhreille tarkoitettuja palveluja avustuksina. Lisäksi alueellisille poliisiviranomaisille voidaan myöntää avustuksia henkisten tai käytännön tukipalvelujen tilaamiseen tai tarjoamiseen rikoksen uhreille ☑ epäsosiaalisesta käyttäytymisestä, rikosoikeudesta ja poliisitoiminnasta annetun vuoden 2014 lain 143 §:n mukaisesti.

Oikeusministeriön ja poliisi- ja rikospoliisiviranomaisten välisen avustussopimuksen 3 kohdan mukaan poliisi- ja rikospoliisiviranomaisten tilaamien palvelujen on oltava uhreja koskevan direktiivin ja erityisesti sen 8 ja 9 §:n mukaisia. Sopimuksen 4 kohdassa määrätään, että palvelujen on oltava 8 §:n 1 momentissa lueteltujen ehtojen mukaisia.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 30/01/2019

2 - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana

iten rikosilmoitus tehdään?

Rikoksesta on ensin ilmoitettava poliisille. Tietoja rikosilmoituksen tekemisestä on saatavilla seuraavasta linkistä: [☞ rikosilmoituksen tekeminen](#)

Mistä voin selvittää, miten asia etenee?

Jos olet rikoksen uhri, sinulla on oikeus saada poliisilta tiedot seuraavista tapahtumista sekä selitys niiden syistä viiden työpäivän kuluessa tapahtumasta, jos:

- epäilty on pidätetty;
- epäiltyä on kuulusteltu;
- epäilty on vapautettu ilman syytteitä;
- epäilty on vapautettu sillä ehdolla, että hän ilmoittautuu poliisille tietyinä ajankohtana, tai jos vapautuksen ehdot ovat muuttuneet tai ne on peruutettu.

Sinulla on oikeus saada poliisilta tiedot seuraavista tapahtumista viiden työpäivän kuluessa:

- ensimmäisen tuomioistuinkäsittelyn päivämäärä, kellonaika ja paikka;
- jos epäilty on vapautettu tuomioistuinkäsittelyyn saapumista varten, vapautuksen ehdot sekä niihin tehdyt muutokset.

Onko minulla oikeus saada oikeusapua (rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana)? Millä ehdoin?

Uhrit ja todistajat eivät ole rikosoikeudenkäynnin asianosaisia, eikä heillä tästä syystä ole oikeutta oikeusapuun Englannissa ja Walesissa.

Voinko saada korvauksia kuluista (jotka aiheutuvat osallistumisesta rikostutkintaan/oikeudenkäyntiin)? Millä ehdoin?

Rikossyytettä ajavilla viranomaisilla on oltava säännöt, joiden mukaan uhreilla on mahdollisuus saada korvaus kuluista, joita aiheutuu todisteiden esittämisestä oikeudessa.

Lisätietoja todistajien korvausvaatimusten esittämisestä on saatavilla [☞](#) täältä

ja [☞](#) täältä

Jos asian käsittely päätetään lopettaa ennen kuin asia menee tuomioistuimen käsiteltäväksi, voinko hakea tällaiseen päätökseen muutosta?

Jos et ole tyytyväinen syyttäjävirston (*Crown Prosecution Service*, CPS) syyttämättäjäntämispäätökseen, voit hakea päätöksen uudelleentarkastelua uhrien muutoksenhakuoikeutta koskevien kansallisen poliisipäälliköiden neuvoston (*National Police Chiefs Council*, NPCC) ja syyttäjävirston sääntöjen mukaisesti.

Syyttäjävirsto otti käyttöön uhrien muutoksenhakuoikeutta koskevat säännöt 5. kesäkuuta 2013. Englannin ja Walesin poliisivoimat ottivat käyttöön vastaavanlaiset säännöt 1. huhtikuuta 2015. Sääntöjen mukaan rikoksen uhrilla on oikeus hakea poliisiin tai syyttäjävirston syyttämättäjäntämispäätöksen tai rikosoikeusmenettelyn päättämistä koskevan muun päätöksen uudelleentarkastelua.

Jos sinulle ilmoitetaan päätöksestä, jonka uudelleentarkastelua voit hakea joko kansallisen poliisipäälliköiden neuvoston tai syyttäjäviraston sääntöjen nojalla, sinulla on oikeus saada ilmoituksessa riittävät tiedot, jotta voit päättää, haluatko hakea päätöksen uudelleentarkastelua.

Voinko osallistua oikeudenkäyntiin?

Jos sinulla on tietoa tapahtuneesta, sinua voidaan pyytää kuultavaksi oikeudessa syyttäjän tai puolustuksen todistajana.

Mikä on virallinen roolini oikeudenkäynnissä? Voinko esimerkiksi päättää, olenko todistaja, asianosainen vai toissijaisen syyteoikeuden käyttäjä (asianomistaja)?

Rikosten uhreja koskevissa käytänneseäännöissä (*Victims' Code*) uhrilla tarkoitetaan

- luonnollista henkilöä, jolle on aiheutunut rikoksesta välitön vahinko, kuten fyysinen, henkinen tai emotionaalinen haitta taikka taloudellinen menetys;
- uhrin lähiomaista, jos uhri on kuollut rikoksen välittömänä seurauksena.

Jos sinulla on tietoa tapahtuneesta, sinua voidaan pyytää kuultavaksi oikeudessa syyttäjän tai puolustuksen todistajana. Jos sinulla on tietoa asiaan liittyvistä ihmisistä, sinua voidaan pyytää kuultavaksi oikeudessa luonnetodistajana, yleensä puolustuksen aloitteesta. Kummassakin tapauksessa todistajanlausuntosi voi ratkaista sen, tuomitaanko vastaaja vai vapautetaanko hänet syytteistä.

Asianomistajan syyteoikeutta suojellaan rikosten syytteenpanosta annetun vuoden 1985 lain (*Prosecution of Offences Act (POA)*) 6 :n 1 momentilla. Syyteoikeuteen liittyy kuitenkin joitakin rajoituksia:

- syyttäjäviraston johtajalla (*Director of Public Prosecutions*) on rikosten syytteenpanosta annetun vuoden 1985 lain 6 :n 2 momentin mukaan toimivalta ottaa asianomistajasyytteet hoitaakseen;
- joissakin tapauksissa toissijaista syyteoikeutta käyttävän asianomistajan on pyydettävä ennen oikeudenkäynnin alkamista valtakunnansyyttäjältä (*Attorney General*) tai syyttäjäviraston johtajalta lupa syytteen ajamiseen.

Lisätietoja on saatavilla [☞](#) täältä

Mitä oikeuksia ja velvollisuuksia tähän rooliin liittyy?

Rikosten uhreja koskevissa käytänneseäännöissä säädetään uhrien oikeuksista. Käytänneseäännöt ovat saatavissa [☞](#) täältä

Jos olet rikoksen todistaja mutta et uhri, voit saada palveluja todistajan oikeuksien peruskirjan (*Witness Charter*) mukaisesti (tällöin käytänneseäntöjä ei sovelleta). Todistajan oikeuksien peruskirja on saatavissa [☞](#) täältä

Voinko antaa oikeudenkäynnin aikana lausuman tai todistajanlausunnon? Millä ehdoin?

Jos sinulla on tietoa tapahtuneesta, sinua voidaan pyytää kuultavaksi oikeudessa syyttäjän tai puolustuksen todistajana. Jos sinulla on tietoa asiaan liittyvistä ihmisistä, sinua voidaan pyytää kuultavaksi luonnetodistajana, yleensä puolustuksen aloitteesta.

Voit antaa uhrin henkilökohtaisen lausuman (*Victim Personal Statement (VPS)*), jossa selität omin sanoin, miten rikos on vaikuttanut sinuun (fyysisesti, emotionaalisesti, taloudellisesti tai muulla tavalla). Lausuma poikkeaa todistajanlausunnosta, joka koskee tapahtumia rikoshetkellä (esimerkiksi sitä, mitä näit tai kuulit).

Antamalla lausuman saat äänesi kuuluviin rikosoikeudellisessa menettelyssä. Et kuitenkaan saa ilmaista lausumassa mielipidettäsi tuomiosta tai seuraamuksesta, joka epäilylle olisi määrättävä, sillä niistä päättää tuomioistuin.

Sinulla on oikeus antaa lausuma samaan aikaan kun annat rikoksen tapahtumia koskevan todistajanlausunnon poliisille.

Jos vastaaja todetaan syylliseksi, sinulla on oikeus ilmoittaa, haluatko, että lausumasi luetaan ääneen tai (jos lausuma on äänitetty) toistetaan oikeudessa. Lisäksi sinulla on oikeus ilmoittaa, haluatko lukea lausumasi ääneen itse vai haluatko, että joku muu (esim. lähiomainen tai syyttäjäviraston asianajaja) lukee sen. Ennen kuin päätät, luetaanko lausumasi ääneen vai toistetaanko se, sinulle kerrotaan mahdollisista seurauksista, kuten esimerkiksi siitä, että lausumastasi voidaan kertoa tiedotusvälineissä. Lisäksi oikeudenkäynnissä puolustusasianajaja voi esittää sinulle lausumaasi koskevia kysymyksiä.

Jos pyydät, että lausumasi luetaan ääneen tai toistetaan oikeudessa, oikeus päättää etusi huomioon ottaen siitä, mitkä osat lausunnosta luetaan ääneen tai toistetaan, sekä siitä, kuka lausunnon lukee. Useimmissa tapauksissa koko lausuma tai osa siitä luetaan ääneen tai toistetaan, ellei oikeus toteaa, että lukematta tai toistamatta jättämiseen on hyvä syy. Saat oikeuden päätöksen tiedoksi.

Mitä tietoja uhrille annetaan oikeudenkäynnin aikana?

Sinulla on oikeus

- saada tietoa mahdollisten vapauttamista koskevien kuulemisten ratkaisusta (joka koskee merkityksellisiä vapautuksen ehtoja ja niihin tehtyjä merkittäviä muutoksia) ja sen perusteluista viiden työpäivän kuluessa. Jos olet joutunut kaikkein vakavimpiin kuuluvan rikoksen uhriksi tai jos olet haavoittuvassa asemassa tai jatkuvan uhan tai pelottelun kohteena, sinulla on oikeus saada nämä tiedot yhden työpäivän kuluessa;
- lisäksi saat todistajanhoidosta vastaavalta yksiköltä (*Witness Care Unit*) tiedot mahdollisten asiaan liittyvien rikosoikeudellisten kuulemisten päivämäärästä, käsittelypaikasta ja tuloksista. Nämä tiedot on annettava yhden työpäivän kuluessa siitä, kun todistajanhoidosta vastaava yksikkö on saanut tiedot tuomioistuimelta;
- saada tieto siitä, onko epäilystä annettu pidätysmääräys, ja jos epäilty pidätetään uudelleen, kuulemisen tuloksesta. Jos epäilty pidätetään uudelleen pidätysmääräyksen nojalla, hänet yleensä tuodaan oikeuden eteen pian tämän jälkeen. Nämä tiedot on annettava viiden työpäivän kuluessa siitä, kun todistajanhoidosta vastaava yksikkö on saanut tiedot tuomioistuimelta;
- jos epäilty kiistää syyllisyytensä, keskustella mahdollisista tarpeistasi todistajanhoidosta vastaavan yksikön kanssa ja tulla ohjatuksi asiaankuuluvaan tukiryhmään tai tarvittaessa virastoon.

Jos toimit todistajana oikeudenkäynnissä, sinulla on oikeus

- kysyä tuomioistuimen henkilöstöltä, voitko saapua rakennukseen eri sisäänkäynnin kautta kuin epäilty tai tämän omaiset tai ystävät;
- tavata mahdollisuuksien mukaan syyttäjävirston asianajaja tai edustaja ja esittää tälle kysymyksiä tuomioistuinmenettelystä. Asianajaja tai edustaja kertoo sinulle mahdollisuuksien mukaan, miten pitkään sinun on odotettava ennen kuin sinua kuullaan todistajana;
- saada mahdollisuuksien mukaan syyttäjävirston asianajajalta tai edustajalta selitys menettelyn mahdollisista viivästyksistä kyseisenä päivänä sekä tieto todennäköisestä odotusajasta;
- odottaa ja istua eri tilassa kuin epäilty ja tämän perheenjäsenet tai ystävät - tuomioistuimen on järjestettävä tämä aina, kun se on mahdollista;
- hyödyntää tuomioistuimen mahdollisesti määrittämiä erityistoimia;
- saada nimetyksi yhteyshenkilö tuomioistuimessa, jotta saat ajantasaiset tiedot oikeuskäsittelyn etenemisestä.

Saanko tutustua oikeudenkäyntiasiakirjoihin?

Oikeutta tutustua oikeudenkäyntiasiakirjoihin säännellään siviiliprosessisääntöjen 5 osassa. Kaikkein merkityksellisimmät säännöt ovat todennäköisesti 5.4C ja 5.4D. Säännöt ovat saatavissa [☞](#) täältä

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 30/01/2019

3 - Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnin jälkeen

oiko tuomioistuimen päätökseen hakea muutosta?

Uhrilla ei ole oikeutta hakea muutosta rikoksentekijän tuomioon tai rangaistukseen.

Mitkä ovat oikeuteni tuomion antamisen jälkeen?

Oikeudenkäynnin jälkeen sinulla on oikeus

- saada syyttäjävirston (*Crown Prosecution Service, CPS*) päätöksen mukainen korvaus kuluista, joita on aiheutunut sinulle oikeudenkäyntiin osallistumisesta todistajana. Korvaus maksetaan 10 työpäivän kuluessa siitä, kun syyttäjävirsto on vastaanottanut asianmukaisesti täytetyn hakemuslomakkeen;

- saada todistajien palveluyksiköltä (*Witness Care Unit*) tietoa oikeudenkäynnin tuloksista sekä mahdollisuuksien mukaan lyhyt tiivistelmä sen perusteluista. Nämä tiedot annetaan yhden työpäivän kuluessa siitä, kun todistajien palveluyksikkö on saanut tiedot tuomioistuimelta;
- siihen, että todistajien palveluyksikkö ohjaa sinut soveltuviissa tapauksissa uhrien tukipalvelujen pariin, kun palveluja on saatavilla.

(i) *Kun Crown Court* -tuomioistuimelta haetaan muutosta *Magistrates' Court* tuomioistuimen määräämään tuomioon tai rangaistukseen:

sinulla on oikeus saada todistajien palveluyksiköltä seuraavat tiedot yhden työpäivän kuluessa siitä, kun yksikkö on saanut tiedot tuomioistuimelta:

- tieto muutoksenhausta;
- mahdollisen tuomioistuinkäsittelyn päivämäärä, kellonaika ja paikka;
- muutoksenhaun tulos, mukaan luettuna mahdolliset muutokset alkuperäiseen tuomioon.

Lisäksi sinulla on oikeus

- odottaa ja istua oikeussalissa eri tilassa kuin muutoksenhakija ja tämän lähiomaiset tai ystävät. Tuomioistuimen on huolehdittava näistä järjestelyistä aina, kun se on mahdollista;
- saada nimetyksi yhteyshenkilö *Crown Court* -tuomioistuimessa;
- saada tarvittaessa tietoa rikoksen uhrien tukipalveluista, jos niitä on saatavilla.

(ii) *Kun muutoksenhakutuomioistuimelta* (*Court of Appeal*) haetaan muutosta tuomioon tai rangaistukseen tai kun Yhdistyneen kuningaskunnan korkeimmalta oikeudelta (*Supreme Court*) haetaan muutosta rikosasiassa oikeuskysymyksen osalta,

sinulla on oikeus

- saada tieto siitä, että muutoksenhakijalle on myönnetty muutoksenhakuoikeus, viiden työpäivän kuluessa siitä, kun todistajien palveluyksikkö on saanut tiedon tuomioistuimelta. Kaikkien vakavimpien rikosten uhreilla tai uhreilla, jotka ovat haavoittuvassa asemassa tai jatkuvan uhan tai pelottelun kohteena, on oikeus saada tämä tieto yhden työpäivän kuluessa;
- saada todistajien palveluyksiköltä tieto mahdollisen tuomioistuinkäsittelyn päivämäärästä, kellonajasta ja paikasta yhden työpäivän kuluessa siitä, kun yksikkö on saanut tiedot tuomioistuimelta;
- saada todistajien palveluyksiköltä tieto muutoksenhakijan vapauttamisesta takuita vastaan ennen muutoksenhaun käsittelyä tai takuuehtojen muuttamisesta, yhden työpäivän kuluessa siitä, kun yksikkö on saanut tiedon tuomioistuimelta;
- saada todistajien palveluyksiköltä ajantasaiset tiedot tuomioistuinkäsittelyn ajankohdan mahdollisista muutoksista yhden työpäivän kuluessa siitä, kun yksikkö on saanut tiedon tuomioistuimelta;
- saada todistajien palveluyksiköltä rikosasioiden muutoksenhakuvirastossa (*Criminal Appeal Office*) tai Yhdistyneen kuningaskunnan korkeimmassa oikeudessa työskentelevän yhteyshenkilön nimi;
- saada tieto muutoksenhaun tuloksesta viiden työpäivän kuluessa siitä, kun todistajien palveluyksikkö on saanut tiedon tuomioistuimelta. Tähän sisältyy tieto mahdollisista alkuperäiseen tuomioon tehdyistä muutoksista. Kaikkien vakavimpien rikosten uhreilla tai uhreilla, jotka ovat haavoittuvassa asemassa tai jatkuvan uhan tai pelottelun kohteena, on oikeus saada tiedot yhden työpäivän kuluessa;
- odottaa oikeudessa eri tilassa kuin muutoksenhakija ja tämän lähiomaiset tai ystävät. Tuomioistuimen henkilöstön on huolehdittava näistä järjestelyistä aina, kun se on mahdollista. On harvinaista, että muutoksenhakija osallistuu kuulemisiin korkeimmassa oikeudessa. Erityisjärjestelyihin ryhdytään, jos muutoksenhakija on läsnä oikeudessa etkä halua istua oikeussalissa;
- pyytää muutoksenhakuvirastolta tai Yhdistyneen kuningaskunnan korkeimman oikeuden henkilöstöltä oikeuden päätöstä, kun se on julkaistu.

Jos olet menehtyneen uhrin lähiomainen, sinulla on edellytykset täyttävissä tapauksissa oikeus tavata syyttäjä, kun muutoksenhakuoikeus on myönnetty. Tapaamisessa selitetään muutoksenhaun ja oikeusmenettelyjen luonne.

Rikosasioiden tarkistuslautakunta

Saatuuan hakemuksen rikosentekijältä rikosasioiden tarkistuslautakunta (*Criminal Cases Review Commission*) tarkistaa rikoksesta määrättyt tuomiot ja rangaistukset. Lautakunta voi siirtää tuomion tai rangaistuksen uuteen muutoksenhakumenettelyyn,

jos esiin tulee uusia tietoja tai näkökohtia, joiden mukaan tuomio on perusteeton tai rangaistus on liian pitkä. Lautakunta saa tuomituilta henkilöiltä vuosittain noin 1 000 hakemusta, ja se toimittaa uuteen muutoksenhakukäsittelyyn 30–40 tapausta. Asiaa tarkastellessaan lautakunta arvioi tapauksen mahdollisen vaikutuksen sinuun ja päättää, onko sinulle ilmoitettava asiasta. Lautakunta kirjaa kanssasi käytävää yhteydenpitoa koskevien päätöstensä perustelut ja ilmoittaa tarvittaessa päätöksistään poliisille.

- Jos lautakunta katsoo, että tarkistus tulee todennäköisesti tietoosi, sinulla on oikeus saada siltä asiaa koskeva ilmoitus.
- Jos lautakunta päättää, että sinuun on asianmukaista ottaa yhteyttä tarkistuksen aikana, se ilmoittaa, että hakemus on vastaanotettu ja että asiaa tarkistetaan. Tarkistuksen jälkeen lautakunta päättää, onko tuomio tai rangaistus siirrettävä tuomioistuimen käsiteltäväksi, ja ilmoittaa päätöksestään sinulle, ellei ole nimenomaisesti pyytänyt, ettei asiasta ilmoiteta.
- Jos lautakunta päättää, että sinuun ei ole asianmukaista ottaa yhteyttä tarkistuksen aikana, mutta tämän jälkeen päättää siirtää tuomion tai rangaistuksen tuomioistuimen käsiteltäväksi, lähtökohtaisesti oletetaan, että lautakunta ilmoittaa sinulle siirtämisestä.

Onko minulla oikeus saada tukea tai suojelua oikeudenkäynnin jälkeen? Kuinka kauan?

- Sinulla on oikeus saada uhrien tukipalveluja milloin tahansa riippumatta siitä, oletko tehnyt rikosilmoituksen, ja tutkinnan ja oikeuskäsittelyn päätökseen saattamisen jälkeen.

Mitä tietoja saan siinä tapauksessa, että rikoksenteikijä tuomitaan?

- Sinulla on oikeus saada todistajien palveluyksiköstä tieto tuomiosta (jos epäilty on tuomittu) yhden työpäivän kuluessa siitä, kun yksikkö on saanut tiedon tuomioistuimelta. Näihin tietoihin sisältyy myös lyhyt selitys tuomion merkityksestä ja vaikutuksesta.
- Sinulla on oikeus saada syyttäjänvirastolta vastaus mahdollisiin tuomiota koskeviin kysymyksiisi, joihin todistajien palveluyksikkö ei pysty vastaamaan.
- Edellä mainittujen oikeuksien lisäksi menehtyneen uhrin lähiomaisilla on tarvittaessa oikeus tavata syyttäjänviraston edustaja. Tapaamisessa edustaja selittää, millainen tuomio tekijälle on määrätty. Tapaaminen järjestetään yleensä tuomioistuimen tiloissa.

Ilmoitetaanko minulle, jos rikoksenteikijä vapautuu (myös ennen määräaikaan tai ehdonalaan) tai pakenee vankilasta?

Jos olet joutunut sellaisen seksuaali- tai väkivaltarikoksen uhriksi, josta tekijälle on määrätty vähintään 12 kuukauden tuomio, sinulle tarjotaan pääsyä ehdonalaan lakisääteeseen uhrien tiedotusohjelmaan (*Victim Contact Scheme, VCS*). Sen tarkoituksena on antaa uhrille mahdollisuus saada tietoja ja neuvontaa rikosoikeudellisesta menettelystä hänen tapaukseensa nimetyn yhteyshenkilön (*Victim Liaison Officer*) välityksellä. Ohjelmassa uhrille annetaan kansallisen ehdonalaan (*National Probation Service*) harkinnan mukaan tietoja rikoksenteikijän tuomion keskeisistä vaiheista, kuten siirtymisestä ehdonalaan vapautteen tai vapauttamisesta, sekä esitetään tietoja uhriin liittyvistä ehdoista, joita voidaan asettaa rikoksenteikijän vapauttamiselle.

Jos olet joutunut sellaisen seksuaali- tai väkivaltarikoksen [1] uhriksi, josta tekijälle on määrätty vähintään 12 kuukauden vankeusrangaistus tai häntä pidetään sairaalahoitossa vuoden 1983 mielenterveyslain mukaisesti, sinulla on oikeus saada todistajien palveluyksiköltä tietoa uhrien tiedotusohjelmasta sekä siitä, että tapaustasi koskevat tiedot siirretään kansalliselle ehdonalaan yksikölle 20 työpäivän kuluessa, ellei ole kieltänyt tietojen siirtämistä.

Jos päätät osallistua uhrien tiedotusohjelmaan, sinulla on oikeus

- päättää, haluatko saada tietoa rikoksenteikijän tuomion keskeisistä vaiheista;
- saada nimetyksi yhteyshenkilö, joka toimii välittäjänä uhrin ja kansallisen ehdonalaan yksikön välillä, paitsi jos olet sellaisen mielenterveyspotilaan uhri, johon ei sovelleta vapautusrajoituksia (ks. jäljempänä);
- saada tietoa ja esittää huomautuksia kansalliselle ehdonalaan yksikölle sellaisista rikoksenteikijän vapauttamisen tai ehdonalaan vapautteen pääsyn ehdoista, jotka liittyvät uhriin. Tällainen ehto voi olla esimerkiksi kieltä ottaa yhteyttä sinuun tai lähiomaisiisi;
- saada kansalliselta ehdonalaan yksiköltä tietoa sellaisista rikoksenteikijän vapauttamiseen tai ehdonalaan vapautteen pääsyyn sovellettavista ehdoista, jotka liittyvät sinuun tai lähiomaisiisi;
- saada tieto kyseisten ehtojen päättymispäivästä;

- saada mitkä tahansa muut tiedot, joiden kansallinen ehdonalaistyksikkö katsoo olevan merkityksellisiä asian olosuhteiden kannalta, mukaan luettuina tiedot rikoksenteijän tuomion keskeisistä vaiheista tai hoidosta, jos kyseessä on mielenterveyspotilas, johon sovelletaan tai johon ei sovelleta rajoituksia.

Myös menehtyneen uhrin lähiomaiselle voidaan tarjota pääsy uhrien tiedotusohjelmaan, jos rikoksenteijälle on määrätty vähintään 12 kuukauden vankeusrangaistus tai häntä hoidetaan psykiatrisessa vankisairaalaissa (*secure hospital*). Muiden sukulaisten pääsystä tiedotusohjelmaan päättää kansallinen ehdonalaistyksikkö.

Uhrin vanhemmalle, huoltajalle tai hoitajalle tarjotaan yleensä pääsyä tiedotusohjelmaan uhrin puolesta silloin kun uhri on alle 18-vuotias tai haavoittuvassa asemassa oleva aikuinen tai hän ei muuten pysty osallistumaan ohjelmaan täysipainoisesti. Pääsyä tiedotusohjelmaan ei kuitenkaan tarjota näille henkilöille, jos sen ei katsota olevan uhrin etujen mukaista.

Toimet uhrin suojelemiseksi, jos rikoksenteijä pakenee

Siinä epätodennäköisessä tapauksessa, että rikoksenteijä pakenee vankilasta, vankila, nuorisorikkomuksista vastaava työryhmä (*Youth Offending Team*), sairaala tai maahanmuuttajien säilöönottokeskus ilmoittaa paosta poliisille, minkä jälkeen poliisi ilmoittaa uhrille mahdollisuuksien mukaan paosta ja toimista, joihin ryhdytään hänen suojelemiseksi, jos rikoksenteijän katsotaan aiheuttavan uhrille merkittävän vaaran tai haittaa.

[1] *Perheväkivallasta, rikosoikeudesta ja rikoksen uhreista annetun vuoden 2004 lain (Domestic Violence, Crime and Victims Act 2004) 45 §:n 2 momentin mukaisesti.*

Voinko osallistua vapauttamista tai ehdonalaiseen pääsyä koskevien päätösten tekemiseen? Voinko esimerkiksi antaa tässä yhteydessä lausuman tai hakea päätöksiin muutosta?

Jos olet päättänyt osallistua uhrien tiedotusohjelmaan ja ehdonalaislautakunta (*Parole Board*) aikoo käsitellä rikoksenteijän vapauttamista tai siirtymisestä ehdonalaiseen vapauteen, sinulla on oikeus

- saada kansalliselta ehdonalaistyksiköltä tieto mahdollisesta ehdonalaislautakunnan kuulemisesta;
- esittää ehdonalaislautakunnalle rikoksenteijän vapauttamisen ehtoja koskevia huomautuksia;
- saada selitys, jos pyytämäsi ehtoa ei ole asetettu rikoksenteijän vapauttamiselle;
- saada yhteyshenkilöltäsi selitys siitä, mikä on uhrin lausuma (*Victim Personal Statement, VPS*) sekä tieto siitä, miten ehdonalaislautakunta käyttää lausumaa;
- esittää uhrin lausuma, joka toimitetaan ehdonalaislautakunnalle;
- jos ehdonalaislautakunta katsoo suullisen kuulemisen aiheelliseksi, pyytää lupaa osallistua kuulemiseen uhrin lausuman esittämiseksi.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 30/01/2019

4 - Korvaus

iten uhri voi hakea vahingonkorvausta rikoksenteijältä? (esim. viemällä asian oikeuteen, nostamalla vahingonkorvauskanteen tai aloittamalla liitännäismenettelyn)

Vuoden 2012 rikosvahingon korvausjärjestelmä

Rikosvahingon korvausjärjestelmä (*Criminal Injuries Compensation Scheme*) on hallituksen rahoittama järjestelmä, josta maksetaan korvauksia väkivaltarikosten syyttömille uhreille Isossa-Britanniassa. Kaikki korvausvaatimukset ratkaisee rikosvahingon korvauksia hallinnoiva viranomainen (*Criminal Injuries Compensation Authority (CICA)*). Kaikkia korvausvaatimuksia ei kuitenkaan hyväksytä, vaan hakijan on täytettävä järjestelmän kelpoisuusehdot.

Järjestelmää koskevat ohjeet ovat saatavilla [☞](#) täältä

Voit tehdä hakemuksen [☞](#) täällä

Oikeuden määräämä korvaus

Magistrates' Court -tuomioistuin voi määrätä enintään 5 000 Englannin punnan suuruisen vahingonkorvauksen syytettä kohti. Crown Court -tuomioistuimen toimivaltaa ei ole rajoitettu, mutta sen on otettava huomioon rikosentekijän varallisuus.

Tuomioistuin asettaa asianmukaiseksi katsomansa korvaussumman ottaen huomioon syyttäjän ja puolustuksen esittämät todisteet ja lausumat.

Tuomioistuimet kiinnittävät erityisen paljon huomiota vahingonkorvausmääräysten laatimiseen, ja niiden on ilmoitettava perusteet tällaisen määräyksen antamatta jättämiselle.

Lisätietoja Crown Court -tuomioistuimen vahingonkorvausmääräyksistä on saatavilla [täältä](#)

Vahingonkorvauskanne

Vahingonkorvauskanteen nostamisesta päättää uhri. Kanteen nostaminen voi kuitenkin vaikuttaa muihin korvausvaatimuksiin. Sen vuoksi saatetaan tarvita oikeudellista neuvontaa.

Tietoja korvausvaatimuksen esittämisestä on saatavilla [täältä](#)

Tuomioistuin on määrännyt rikosentekijän maksamaan uhrille vahingonkorvausta. Miten uhri voi varmistaa, että rikosentekijä maksaa korvauksen?

Korvausmääräyksen täytäntöönpanosta vastaa tuomioistuin.

Jos rikosentekijä ei maksa korvausta, voiko valtio maksaa uhrille etumaksua tämän sijasta? Millä ehdoin?

Tuomioistuimen antamasta korvausmääräyksestä ei makseta ennakkomaksua Englannissa tai Walesissa.

Onko uhrilla oikeus saada korvausta valtiolta?

Sinulla voi olla oikeus saada korvaus rikosvahingon korvausjärjestelmästä. Lisätietoja on saatavilla [täältä](#).

Onko uhrilla oikeus saada korvausta, jos rikosentekijää ei tuomita?

Sinulla voi olla oikeus rikosvahingon korvausjärjestelmän mukaiseen korvaukseen, vaikka rikosentekijää ei tunneta tai tätä ei ole tuomittu. Lisätietoja on saatavilla [täältä](#)

Onko mahdollista saada etumaksua sillä aikaa kun korvaushakemusta käsitellään?

Jos rikosvahingon korvauksista vastaava viranomainen on päättänyt, että sinulla on oikeus maksuun, mutta ei voi tehdä lopullista ratkaisua, viranomainen voi harkita välimaksun suorittamista. Jos viranomainen ei voi tehdä lopullista päätöstä, tämä johtuu todennäköisesti siitä, että vahingon pitkäaikaisen vaikutuksen selvittämiseen tarvitaan enemmän aikaa.

Lisätietoja on saatavilla [täältä](#)

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 30/01/2019

5 - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua

Ihin on otettava yhteyttä?

Uhrien tietopalvelusta (*Victims' Information Service*) saat tietoa lähelläsi sijaitsevista tukipalveluista, korjaavan oikeuden palveluista, rikosoikeusjärjestelmästä sekä uhreja koskevista käytäntösäännöistä (*Victims' Code*) ja todistajan oikeuksien peruskirjasta (*Witness Charter*). [Uhrien tietopalvelu](#)

Oikeusministeriö myöntää avustuksia uhrien tukipalveluille. Lisäksi alueellisille poliisiviranomaisille (*Police and Crime Commissioners, PCC*) voidaan myöntää avustuksia henkisten tai käytännön tukipalvelujen tilaamiseen tai tarjoamiseen rikoksen uhreille epäsosiaalista käyttäytymistä, rikollisuutta ja poliisitoimintaa koskevan lain (*Anti-social Behaviour, Crime and Policing Act 2014*)¹⁴³ :n mukaisesti.

Tietoja paikallisesti rahoitetuista palveluista on saatavilla poliisin alueellisilla verkkosivustoilla. Tietoja alueellisista poliisiviranomaisista on saatavilla [täältä](#)

Tietoja lähimmästä seksuaalirikosten uhrien tukikeskuksesta on saatavilla [kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän](#) muita kuin hätätilanteita varten tarkoitettu NHS 111 -tukipalvelusta, yleislääkäriltä, paikallisen sairaalan ensiavusta tai [NHS Choices](#) <http://www.nhs.uk/Service-Search/Rape-and-sexual-assault-referral-centres/LocationSearch/364> -verkkosivustolta.

Rikoksen uhrien neuvontapuhelin

Uhrien tietopalveluun sisältyy myös uhreille tarkoitettu tiedotuspuhelin +44 808 168 9293.

Voiko uhri saada tukea maksutta?

Kyllä.

Millaista tukea rikoksen uhri voi saada valtiolta tai viranomaisilta?

Poliisin on annettava sinulle tiedot siitä, missä ja miten voit saada neuvontaa tai tukea, mukaan luettuna terveydenhuollon tuki, asiantuntijatuki (kuten psykologin apu) ja vaihtoehtoinen majoitus.

[Asuntolain \(Housing Act 1996\) 7](#) osassa edellytetään, että paikalliset asuntoviranomaiset antavat tukea kodittomille ja apua pyytävälle henkilöille ja perheille.

Kansallinen terveydenhuoltojärjestelmä (*National Health Service*) tarjoaa tukea seuraavissa tilanteissa:

- [traumaperäinen stressihäiriö](#)
- [seksuaalinen väkivalta](#)
- [lähisuhdeväkivalta](#)

Millaista tukea voin saada kansalaisjärjestöiltä?

Monet kansalaisjärjestöt ja hyväntekeväisyysjärjestöt tarjoavat apua, tukea, neuvontaa ja muita yleis- tai erikoispalveluja rikoksen uhreille kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 30/01/2019

Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnissä - Pohjois-Irlanti

Laissa taataan **rikoksen uhrille** on tiettyjä henkilökohtaisia oikeuksia ennen oikeudenkäyntiä, sen aikana ja sen jälkeen. Lisäksi uhri voi saada monenlaista apua ja tukea ja tietyn edellytyksin myös korvausta rikoksesta aiheutuneista vahingoista.

Pohjois-Irlannissa rikosoikeudellinen menettely alkaa esitutkinnasta, jonka aikana poliisi kerää todisteita. Kun poliisi on saanut esitutkinnan valmiiksi, asia saatetaan syyttäjälaitoksen käsiteltäväksi. Syyttäjä tutkii, riittääkö näyttö kohtuullisella varmuudella epäillyn tuomitsemiseen ja vaatiiko yleinen etu syytteen nostamista epäiltyä vastaan. Jos syyttäjä päättää, ettei syytteen nostaminen ole aiheellista, asian käsittely lopetetaan. Muussa tapauksessa syyttäjä tekee valmistelut oikeudenkäyntiä varten ja nostaa syytteen tuomioistuimessa. Rikoksen uhri saa kummassakin tapauksessa tiedon syyttäjän päätöksestä, ja jos asia saatetaan tuomioistuimen käsiteltäväksi, hänelle ilmoitetaan myös istunnon ajankohta.

Lievemmät rikokset käsitellään Magistrates' Court -tuomioistuimissa. Vakavat rikokset (kuten raiskaukset ja ryöstöt) käsittelee Crown Court -rikostuomioistuin kokoonpanossa, johon kuuluu tuomari ja valamiehistö. Valamiehistö koostuu 12 jäsenestä, jotka on valittu satunnaisesti vaaliluettelosta. Valamiehistö kuulee oikeudenkäynnissä esitettävät todisteet ja päättää, onko vastaaja syyllinen rikokseen. Tuomari ratkaisee oikeudenkäynnissä esille tulevat oikeudelliset kysymykset, kuten sen, sallitaanko tiettyjen todisteiden esittäminen. Jos valamiehistö oikeudenkäynnin päätteeksi toteaa vastaajan syylliseksi, tuomari päättää, mikä tuomio rikoksesta määrätään lain mukaisesti.

Tarvittavat tiedot löytyvät alla olevien linkkien kautta

☞ 1 - Rikoksen uhrin oikeudet

☞ 2 - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana

☞ 3 - Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnin jälkeen

☞ 4 - Korvaus

☞ 5 - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 14/03/2019

1 - Rikoksen uhrin oikeudet

Itä tietoja saan viranomaisilta (esim. poliisilta tai syyttäjältä) jo ennen rikosilmoituksen tekemistä?

Sinulla on oikeus saada kirjallisia tietoja siitä, mitä voit odottaa rikosoikeusjärjestelmältä, esimerkiksi lehtisen rikoksen uhreille annettavista tiedoista, tai nämä tiedot sisältävän verkkosivuston osoitteen.

Sen mukaan, minkä tyyppinen rikos on, mikä on henkilökohtainen tilanteesi ja miten merkittäviä tiedot ovat kyseisessä tutkinnan tai rikosoikeudellisen menettelyn vaiheessa, sinun on saatava seuraavat tiedot heti otettuasi yhteyttä poliisiin:

- mistä ja miten voit saada neuvoja tai tukea, kuten lääketieteellistä apua, mahdollista asiantuntija-apua (kuten psykologista tukea) ja vaihtoehtoja majoitusta
- miten teet rikosilmoituksen ja keneen otat yhteyttä, jos sinulla on kysyttävää tapauksesta
- miten voit hakea vahingonkorvausta
- käytettävissä olevat järjestelyt, jos uhri ei oleskele Pohjois-Irlannissa
- tulkkaus- ja käännöspalvelujen saatavuus
- miten tehdä valitus palveluntarjoajasta
- korjaavan oikeuden palvelujen saatavuus
- miten saada korvaus kuluista, joita aiheutuu rikosoikeudenkäynnin todistajana toimimisesta.

Sinulla on oikeus käyttää rikosuhrien tukipalveluja milloin tahansa, riippumatta siitä, oletko tehnyt rikosilmoituksen, ja tutkinnan ja syytetoimien päättymisen jälkeenkin.

En asu siinä EU-maassa, jossa rikos tapahtui (EU:n kansalaiset ja muut kuin unionin kansalaiset). Miten oikeuksiani suojellaan?

Sinulla on oikeus saada rikosuhrien oikeuksia koskevassa peruskirjassa (*Victim Charter*) määritettyjä palveluja, jos rikos tehtiin Pohjois-Irlannissa tai jos palvelut liittyvät rikosoikeudellisiin menettelyihin Pohjois-Irlannissa. [1]

[1] *Oikeutesi saada vahingonkorvausta rikosvahinkojen korvauspalveluista saattaa riippua asuinpaikastasi tai kansallisuudestasi, paitsi jos sinut on vakuuttavan näytön perusteella todettu ihmiskaupan uhriksi tai jos saat turvapaikan, humanitaarista suojelua tai harkinnanvaraisen oleskeluluvan.*

Mitä tietoja minulle annetaan, jos teen rikosilmoituksen?

Sinulla on oikeus saada poliisilta

- kirjallinen vahvistus rikosilmoituksesta, myös rikoksen perustiedot. Kirjallinen vahvistus voidaan antaa kirjeenä, sähköisenä ilmoituksena, kuten sähköpostina tai tekstiviestinä, tai se voi olla käsin kirjoitettu. Halutessasi vahvistusta ei anneta. Jos poliisi katsoo, että kirjallisen vahvistuksen lähettamisestä saattaa olla sinulle vahinkoa (esimerkiksi perheväkivaltatapauksissa), poliisi voi sopia kanssasi siitä, ettei vahvistusta lähetetä;
- selkeä selvitys siitä, mitä voit odottaa rikosoikeusjärjestelmältä, kun teet rikosilmoituksen tai kun sinuun otetaan yhteyttä uhrina tutkinnan aikana;

- tukea halutessasi arvio siitä, minkälaista apua tai tukea saatat tarvita. Näin voidaan määrittää, kuulutko johonkin kolmesta sellaisten uhrien ryhmästä, jotka voivat tarvita enemmän tukea. Lisäksi voidaan määrittää, voidaanko sinulle myöntää erityistoimenpiteitä ja missä määrin. Uhrien tukipalvelut voivat tehdä yksityiskohtaisemman arvion poliisin puolesta;
- joko kirjallista tietoa siitä, mitä odottaa rikosoikeusjärjestelmältä, esimerkiksi lehtinen rikoksen uhreille annettavista tiedoista, tai samat tiedot sisältävän verkkosivuston osoite. Tiedot on annettava mahdollisimman pian ja viimeistään viiden arkipäivän kuluessa rikosilmoituksen tekemisestä tai siitä, kun sinuun on otettu yhteyttä uhrina tutkinnan aikana;
- tietoa siitä, miten usein saat päivityksiä tapauksen etenemisestä keskusteltuasi poliisin kanssa;
- ilman turhaa viivytystä selitys päätökselle jättää rikos tutkimatta;
- ilmoitus siitä, että tapauksen tutkinta on päätetty ilman, että ketään on pantu syytteeseen, ja selitys syistä.

Sinulla on oikeus saada poliisilta tietoa uhrien tukipalveluista, myös tukipalvelujen yhteystiedot, jotta voit saada niiden tukea milloin tahansa.

Sinulla on oikeus saada poliisilta tieto seuraavista toimenpiteistä ja niiden syistä ilman turhaa viivytystä, jos

- epäilty pidätetään
- epäilty kuulustellaan
- epäilty vapautetaan ilman syytteitä
- epäilty vapautetaan takuuta vastaan tai takuuehtoja muutetaan tai ne perutaan.

Voinko käyttää maksutta tulkkaus- tai käännöspalveluja (yhteydenpidossa poliisiin tai muihin viranomaisiin tai tutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Jos et ymmärrä tai puhu englantia, sinulla on oikeus pyytää tulkkausta kieleen, jota ymmärrät

- tehdessäsi rikosilmoituksen [1]
- ollessasi poliisin kuulusteltavana ja
- antaessasi todistajanlausuntoa.

Jos et ymmärrä tai puhu englantia, sinulla on oikeus pyytää käännös seuraavista:

- kirjallinen vahvistus rikosilmoituksesta
- silloin, kun kuulustelua tai tuomioistuinkäsittelyä varten on ratkaisevan tärkeää, että tutustut tiettyyn sinulle luovutettuun asiakirjaan, kopio asiakirjan olennaisista osista
- asiakirja, jossa sinulle ilmoitetaan oikeudenkäynnin päivämäärä, kellonaika ja paikka, ja
- rikosoikeudellisen menettelyn tulos, kun sinulla on oikeus siihen tämän lain nojalla, ja mahdollisuuksien mukaan vähintään lyhyet päätösten perustelut.

[1] Sinulla on oikeus tehdä rikosilmoitus kielellä, jota ymmärrät, tai saada tarvittavaa kielellistä apua, jos et puhu englantia.

Miten viranomaiset varmistavat, että ymmärrän ja tulen ymmärretyksi (jos olen lapsi tai vammainen)?

Rikosuhrien oikeuksia koskevassa peruskirjassa (*Victim Charter*) määritettyjen palveluntarjoajien on käytettävä kanssasi selkeää ja helppotajuista kieltä ja käytettävä asianmukaisia apukeinoja (selkokieltä, pistekirjoitusta tai rekisteröityä tulkkauspalvelua), jotta voit ymmärtää ja tulla ymmärretyksi. Asianmukaisia apukeinoja harkitessaan palveluntarjoajien on otettava huomioon kaikki merkitykselliset henkilökohtaiset ominaisuudet, jotka saattavat vaikuttaa kykyysi ymmärtää tai tulla ymmärretyksi.

Selkokielellä laadittuja tietolehtisiä on saatavilla eri muodoissa.

Rikosuhrien tukipalvelut

Kuka tukee uhreja?

Rikosuhrien oikeuksia koskevan peruskirjan 76 §:ssä säädetään uhrien oikeudesta saada uhrien tukipalveluja riippumatta siitä, ovatko he tehneet rikosilmoituksen. Peruskirja kattaa Victim Support NI -tukipalvelun ja lastensuojeluyhdistys NSPCC:n nuorten todistajien palvelun. NSPCC:n osalta oikeuksia sovelletaan ainoastaan, jos lapsen tai nuoren on tarkoitus todistaa oikeudenkäynnissä. NSPCC:n muita tukipalveluja, kuten lasten tukiliinan (*Childline*) palveluja, voi saada peruskirjan soveltamisalan ulkopuolella.

Ohjaako poliisi minut automaattisesti rikosuhrien tukipalveluun?

Poliisi kertoo sinulle, että tietosi välitetään automaattisesti rikosuhrien tukipalveluun, kun teet rikosilmoituksen. Sinulla on oikeus pyytää poliisilta, ettei tietojasi välitetä rikosuhrien tukipalveluun.

Miten yksityisyyttäni suojellaan?

Jos palveluntarjoajia vaaditaan ilmoittamaan tietoja rikosuhrien oikeuksia koskevan peruskirjan nojalla, niiden on tehtävä se tehokkaasti ja tietosuojalaissa (*Data Protection Act 1998*) ja muussa asiaankuuluvassa lainsäädännössä säädettyjen velvoitteidensa mukaisesti.

Onko minun tehtävä rikosilmoitus, ennen kuin voin saada rikosuhrien tukipalveluja?

Ei – sinulla on oikeus käyttää rikosuhrien tukipalveluja milloin tahansa, riippumatta siitä, oletko tehnyt rikosilmoituksen, ja tutkinnan ja syytetoimien päättymisen jälkeenkin.

Henkilökohtainen suojelu, jos olen vaarassa

Minkälaista suojelua voin saada?

Kun rikoksen uhri tekee rikosilmoituksen rikosten tutkinnasta vastaavalle palveluntarjoajalle, tämän on varmistettava, että uhri arvioidaan yksilöllisesti. Näin voidaan määrittää mahdollinen erityissuojelun tarve ja arvioida, voidaanko uhrille myöntää oikeus erityisiin suojatoimenpiteisiin tai erityistoimenpiteisiin kuulustelun aikana tai hänen todistaessaan oikeudessa.

Arvion luonne riippuu kaikista olosuhteista, muun muassa rikoksen vakavuudesta ja uhrin kärsimästä ilmeisestä vahingosta. Arviossa on otettava huomioon uhrin henkilökohtaiset ominaisuudet, hänen mielipiteensä sekä rikoksen luonne ja olosuhteet.

Jos palveluntarjoaja on yksilöllisessä arvioinnissa todennut, että rikoksen uhri tarvitsee erityistä suojelua ja että hänelle olisi siitä hyötyä kuulustelun aikana, rikostutkinnasta vastaavan palveluntarjoajan on myös varmistettava, mikäli sille ei ole toiminnallisia tai käytännön esteitä, että

- jos mahdollista, sama henkilö hoitaa kaikki kuulustelut rikoksen uhrin kanssa, paitsi jos tämä haittaisi tutkinnan asianmukaista hoitamista
- kuulustelu tehdään tarvittaessa tähän tarkoitukseen suunnitelluissa tai muunnetuissa tiloissa
- uhria kuulustelevat ammattihenkilöt, joilla on tähän sopiva koulutus, tai kuulustelu tapahtuu tällaisten ammattihenkilöiden välityksellä ja
- tapauksissa, joihin liittyy seksuaalista väkivaltaa, sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa tai perheväkivaltaa, uhreille annetaan mahdollisuus valita kuulustelijaksi samaa sukupuolta oleva henkilö. Kaikkiin tällaisiin pyyntöihin pitäisi suostua, paitsi jos se todennäköisesti haittaisi tutkinnan asianmukaista hoitamista.

Siinä epätodennäköisessä tapauksessa, että epäilty pakenee tutkintavankeudesta, poliisi ilmoittaa sinulle aina kun mahdollista – heti havaittuaan paon tai saatuaan siitä ilmoituksen vankilalta – paosta ja mahdollisista suojelutoimenpiteistä, jos katsotaan olevan todennäköistä, että epäilty voi aiheuttaa sinulle vahinkoa.

Kuka voi suojella minua?

Kun rikoksen uhri tekee rikosilmoituksen rikosten tutkinnasta vastaavalle palveluntarjoajalle, tämän on varmistettava, että uhri arvioidaan yksilöllisesti mahdollisen erityisen suojelutarpeen määrittämiseksi. Useimmissa tapauksissa palveluntarjoaja on poliisi.

Arvioiko joku tapaukseni sen toteamiseksi, voiko rikosentekijä aiheuttaa minulle lisää vahinkoa?

Kaikilla rikoksen uhreilla on oikeus siihen, että poliisi arvioi mahdolliset tarpeet tai tarvittavan tuen, muun muassa sen, onko uhrin tapauksessa tarvetta erityistoimenpiteille ja missä määrin. Tämän arvioinnin kesto ja sisältö riippuvat rikoksen vakavuudesta ja sinun yksilöllisistä tarpeistasi. Arviossa otetaan huomioon henkilökohtaiset ominaisuutesi, rikoksen luonne ja olosuhteet sekä oma mielipiteesi. Mitä enemmän tietoja pystyt antamaan arvion aikana, sitä paremmin tuen taso voidaan räätälöidä vastaamaan yksilöllisiä tarpeitasi.

Arvioiko joku tapaukseni sen toteamiseksi, voiko rikosoikeusjärjestelmä aiheuttaa minulle lisää vahinkoa (rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Kaikilla rikoksen uhreilla on oikeus siihen, että poliisi arvioi mahdolliset tarpeet tai tarvittavan tuen, muun muassa sen, onko uhrin tapauksessa tarvetta erityistoimenpiteille ja missä määrin. Tämän arvion kesto ja sisältö riippuvat rikoksen vakavuudesta ja yksilöllisistä tarpeistasi. Arviossa otetaan huomioon henkilökohtaiset ominaisuutesi, rikoksen luonne ja olosuhteet sekä oma

mielipiteesi. Mitä enemmän tietoja pystyt antamaan arvion aikana, sitä paremmin tuen taso voidaan räätälöidä vastaamaan yksilöllisiä tarpeitasi.

Millaista suojelua erittäin haavoittuvassa asemassa olevat uhrin voivat saada?

Sinulla on rikosuhriin oikeuksia koskevan peruskirjan nojalla lisäoikeuksia haavoittuvassa asemassa olevana uhrina [1], jos todistuksesi laatu todennäköisesti heikkenee, koska sinulla on

- mielenterveysongelmia
- oppimis- tai kommunikointivaikeuksia
- neurologinen häiriö tai
- fyysinen vamma.

[1] Tämä perustuu todisteista rikosoikeudellisissa menettelyissä annetun Pohjois-Irlannin asetuksen (Criminal Evidence (Northern Ireland) Order 1999) 4 §:ssä säädettyihin kriteereihin, joiden perusteella tuomioistuin määrittää todistajan oikeuden erityistoimenpiteisiin.

Olen alaikäinen – onko minulla erityisiä oikeuksia?

Sinulla on rikosuhriin oikeuksia koskevan peruskirjan nojalla lisäoikeuksia haavoittuvassa asemassa olevana uhrina [1], jos olet rikoksen tekohetkellä alle 18-vuotias. Niihin kuuluu oikeus erityistoimenpiteisiin, jos todistat oikeudessa.

[1] Tämä perustuu todisteista rikosoikeudellisissa menettelyissä annetun Pohjois-Irlannin asetuksen (Criminal Evidence (Northern Ireland) Order 1999) 4 §:ssä säädettyihin kriteereihin, joiden perusteella tuomioistuin määrittää todistajan oikeuden erityistoimenpiteisiin.

Perheenjäseneni kuoli rikoksen takia – mitkä ovat oikeuteni?

Menehtyneen henkilön lähisukulaisilla on rikosuhriin oikeuksia koskevan peruskirjan nojalla oikeus palveluihin kaikkein vakavimman rikoksen uhreina.

Perheenjäseneni oli rikoksen uhri – mitkä ovat oikeuteni?

Perheen edustajan nimeäminen sellaisille rikoksen uhreille, joilla on vamma tai jotka ovat loukkaantuneet niin pahasti rikoksen seurauksena, etteivät pysty kommunikoimaan.

Jos sinulla on vamma tai olet loukkaantunut niin pahasti rikoksen seurauksena, ettet pysty kommunikoimaan, sinulla tai lähisukulaisillasi on oikeus nimetä perheen edustaja toimimaan yhteyshenkilönä asioissa, jotka liittyvät rikosuhriin oikeuksia koskevan peruskirjan nojalla saataviin palveluihin.

Alle 18-vuotiaan rikosuhriin vanhempi tai huoltaja.

Jos olet alle 18-vuotias rikoksen uhri, sinulla ja yleensä myös vanhemmallasi tai huoltajallasi on oikeus saada palveluja rikosuhriin oikeuksia koskevan peruskirjan nojalla. [1]

[1] *Paisi jos vanhempasi tai huoltajasi on tutkinnan kohteena tai saanut syytteen rikoksen yhteydessä tai jos asianomaisen palveluntarjoajan perusteltu näkemys on, että kyseisten palvelujen myöntäminen vanhemmallesi tai huoltajallesi ei ole etusi mukaista.*

Voinko käyttää sovittelupalveluita? Millä ehdoin? Olenko turvassa sovittelun aikana?

Korjaavan oikeuden tarkoitus on pyrkiä korjaamaan rikoksen aiheuttama vahinko (myös henkinen vahinko). Kaikki korjaavan oikeuden käytännöt ovat täysin vapaaehtoisia – sinun ei tarvitse osallistua – ja niissä avustaa koulutettu välittäjä. Korjaavaan oikeuteen voi kuulua suoria ja välillisiä kontakteja sinun ja rikosentekijän välillä. Kontakti voi olla kirjallinen tai suullinen tai kyse voi olla henkilökohtaisesta tapaamisesta. Kaikilla osapuolilla on tilaisuus kertoa, mitä tapahtui, ja selittää rikoksen vaikutusta. Ennen kontaktia asianomainen palveluntarjoaja valmistele kontaktia kanssasi varmistaakseen, että koet saavasi tukea.

Asianmukaisia toimenpiteitä toteutetaan sen varmistamiseksi, että kaikki, mihin suostut osallistumaan, on turvallista. Koulutettu välittäjä on aina läsnä kaikissa tapaamisissa sinun ja rikosentekijän välillä. Jos rikosentekijä on myöntänyt syyllisyytensä ja on halukas osallistumaan tapaamiseen tai kommunikoimaan kanssasi, voit ehkä selittää tekijälle, miten tapaus on vaikuttanut sinuun. Tämän jälkeen voit päättää vaatia anteeksipyyntöä tai sopia toimista, joihin rikosentekijän on ryhdyttävä osana aiheutuneen vahingon hyvittämistä.

Mistä löydän säädöksen, jossa oikeuteni on vahvistettu?

Oikeusministeriö teki ehdotuksen rikosuhrin oikeuksia koskevasta peruskirjasta Pohjois-Irlannin parlamentille Pohjois-Irlannin oikeudenkäyttölain (*Justice (Northern Ireland) Act 2015*) 31 §:n 2 momentin nojalla.

Rikosuhrin oikeuksia koskevassa peruskirjassa määritetään palvelut, joita Pohjois-Irlannissa tarjotaan rikosten uhreille tärkeimpien rikosoikeudellisten organisaatioiden ja muiden asiaankuuluvia tehtäviä hoitavien organisaatioiden toimesta. Näihin organisaatioihin viitataan 'palveluntarjoajina'.

Rikosuhrin oikeuksia koskevassa peruskirjassa säädetyt oikeudet koskevat kaikkia rikosten uhreja heidän kotipaikka- asemastaan riippumatta.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 14/03/2019

2 - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana

iten rikosilmoitus tehdään?

Rikosilmoitus tehdään ensisijaisesti poliisille.

Rikosilmoituksen voi tehdä useammalla tavalla:

Hätätilanne: Hätätilanteessa soitetaan numeroon 999 tai tekstipuhelinta käytettäessä numeroon 18000. Hätätilanteeksi katsotaan tilanne, jossa on aiheutunut vakava vamma tai rikos tapahtuu parhaillaan ja epäillyt ovat paikan päällä.

Hätätekstiviestipalvelu: Poliisi tarjoaa rekisteröitymistä vaativan hätätekstiviestipalvelun henkilöille, joilla on tiettyjä vammoja. He saavat hätätilanteessa yhteyden poliisiin palvelun välityksellä. Poliisi voi välittää palvelun kautta tulleet avunpyynnöt edelleen palokunnalle ja ambulanssipalveluille. Palvelu vaatii etukäteen rekisteröitymistä ja lomakkeen täyttämistä (lisätietoja ja hakemuslomake on saatavilla poliisin verkkosivuilla <http://www.psni.police.uk>).

Muu kuin hätätilanne: Kun kyseessä ei ole hätätilanne, soitetaan numeroon 101.

Viharikos: Kun kyseessä ei ole hätätilanne, soitetaan numeroon 101 ja valitaan 2.

Tämä on muille tässä osiossa kuvatuille tavoille vaihtoehtoinen tapa tehdä rikosilmoitus.

Kolmannen osapuolen tekemä ilmoitus: Mikäli uhri ei todella halua tai pysty tekemään rikosilmoitusta itse, joku muu – kuten perheenjäsen tai vapaaehtoisjärjestö – voi tehdä sen hänen puolestaan. Tässä tapauksessa he ottavat ensiksi yhteyttä poliisiin. Uhri on silti myöhemmin mukana menettelyssä.

Käynti paikallisella poliisiasemalla: Jos tapaus ei ole kiireellinen, rikosilmoituksen voi tehdä myös paikallisella poliisiasemalla sen aukioloaikoina.

Rikoksesta voi ilmoittaa myös seuraavilla tavoilla:

Crimestoppers-järjestö: Rikosilmoituksen voi tehdä nimettömästi soittamalla Crimestoppers-järjestön ilmaiseen puhelinnumeroon 0800 555 111. Tämä ei ole poliisin tarjoama palvelu.

Satamassa tai lentokentällä tapahtunut rikos: Kun ilmoitettava välikohtaus on sattunut Belfastin kansainvälisellä lentoasemalla tai Belfastin satamassa, otetaan yhteyttä Belfastin kansainvälisen lentoaseman poliisiin (*Belfast International Airport Constabulary*) numerolla 028 9448 4400 (alanumero 4412) / matkapuhelin 077 1081 9183 tai Belfastin sataman poliisiin (*Belfast Harbour Police*) numerolla 028 9055 3000. Vakavasta rikoksesta kuten murhasta, terroriteosta tai aseellisesta ryöstöstä voi ilmoittaa myös Pohjois-Irlannin poliisille. *Belfast City Airport* -lentoasemalla sattuneista välikohtauksista vastaa Pohjois-Irlannin poliisi, jonka tavoittaa yllä mainituista puhelinnumeroista.

Poliisiasiamies (*Police Ombudsman*): Jos poliisin epäillään syyllistyneen rikokseen, siitä ilmoitetaan poliisiasiamiehelle, joka tutkii asian ja voi suositella syyttäjänviraston johtajalle (*Director of Public Prosecutions*) rikoskanteen nostamista.

Mistä voi selvittää, miten asia etenee?

Rikoksen uhrilla on oikeus saada poliisilta tieto seuraavista toimenpiteistä ja niiden syistä ilman aiheetonta viivytystä:

- epäilty pidätetään
- epäiltyä kuulustellaan
- epäilty vapautetaan ilman syytteitä
- epäilty vapautetaan sillä ehdolla, että hän ilmoittautuu poliisille tietyssä ajankohtana, tai jos vapautuksen takuuehtoja muutetaan tai ne perutaan.

Uhrilla on oikeus saada poliisilta seuraavat tiedot ilman aiheetonta viivytystä sen jälkeen, kun poliisi on saanut ne:

- ensimmäisen oikeuskäsittelyn päivämäärä, aika ja paikka
- jos epäilty vapautetaan sillä ehdolla, että hän saapuu oikeudenkäyntiin, mahdolliset vapautuksen ehdot ja niiden muutokset.

Onko minulla oikeus saada oikeusapua (rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana)? Millä ehdoilla?

Uhrit ja todistajat eivät ole rikosoikeudenkäynnin osapuolia, eikä heillä tästä syystä ole oikeutta oikeusapuun Pohjois-Irlannissa.

Voinko saada korvauksia kuluista (jotka aiheutuvat osallistumisesta rikostutkintaan/oikeudenkäyntiin)? Millä ehdoilla?

Jos joudut todistamaan oikeudessa, sinulle voi aiheutua kuluja esimerkiksi matkoista. Voit hakea tällaisten kulujen korvaamista. Korvausta tulee hakea tiettyjen aikarajojen puitteissa. Matka- ja oleskelukustannukset korvataan vakiomääräisinä. Ansionmenetyksistä maksettaville korvauksille on asetettu päiväkohtainen yläraja. Kuluja ei korvata, jos on kyse rikosta koskevan lausuman antamisesta poliisille.

Tarkemmat tiedot määräistä sekä syyttäjänviraston maksamiin kulukorvauksiin liittyvistä ehdoista ovat saatavilla osoitteessa <http://www.ppsni.gov.uk/Publications-7873.html>.

Jos asian käsittely päätetään lopettaa ennen kuin asia menee tuomioistuimen käsiteltäväksi, voinko hakea tällaiseen päätökseen muutosta?

Jos syyttäjänvirasto päättää olla nostamatta syytettä ja et ole tyytyväinen tähän päätökseen, sinulla on oikeus pyytää syyttämättäjäntämispäätöksen uudelleentarkastelua.

Tämä oikeus pätee rikoksesta tai oikeusasteesta riippumatta. Jos syyttämättäjäntämispäätöksen tekee syyttäjänviraston johtaja eikä päätöksestä voi valittaa korkeammalle taholle, uudelleentarkastelun voi suorittaa syyttäjänviraston johtaja. Lisätietoja oikeudesta uudelleentarkasteluun ja sen soveltamisesta saa osoitteesta <http://www.ppsni.gov.uk>.

Voinko osallistua oikeudenkäyntiin?

Jos sinulla on tietoa rikoksesta, syyttäjä tai puolustus voi kutsua sinut todistamaan oikeudessa.

Mikä on virallinen roolini oikeudenkäynnissä? Voinko esimerkiksi päättää, olenko uhri, todistaja, asianosainen vai toissijaisen syyteoikeuden käyttäjä?

Rikosuhrien oikeuksien peruskirjassa (*Victim Charter*) uhrilla tarkoitetaan

- henkilöä, jolle on aiheutunut rikoksesta välitön vahinko, kuten fyysinen, henkinen tai emotionaalinen haitta taikka taloudellinen menetys
- uhrin lähiomaista, jos uhri on kuollut rikoksen välittömänä seurauksena.

Jos sinulla on tietoa rikoksesta, syyttäjä tai puolustus voi kutsua sinut todistamaan oikeudessa. Jos tunnet tapaukseen osallisena olevan henkilön, sinut voidaan kutsua kuultavaksi luonnetodistajana, yleensä puolustuksen aloitteesta. Kummassakin tapauksessa todistajanlausuntosi saattaa ratkaista sen, tuomitaanko vastaaja vai vapautetaanko hänet syytteistä.

Mitä oikeuksia ja velvollisuuksia tähän rooliin liittyy?

Rikosuhrien oikeuksien peruskirjassa kerrotaan uhrien oikeuksista. Se on saatavilla osoitteessa <https://www.justice-ni.gov.uk/publications/victim-charter>.

Jos olet rikoksen todistaja mutta et sen uhri, sinulle tarjolla olevat palvelut on kuvattu todistajien oikeuksien peruskirjassa (*Witness Charter*). Se on saatavilla osoitteessa <https://www.justice-ni.gov.uk/publications/witness-charter>.

Voinko antaa oikeudenkäynnin aikana lausuman tai esittää todisteita? Millä ehdoin?

Jos sinulla on tietoa tapahtuneesta, sinut voidaan kutsua kuultavaksi oikeudessa syyttäjän tai puolustuksen todistajana. Jos tunnet tapaukseen osallisena olevan henkilön, sinut voidaan kutsua kuultavaksi luonnetodistajana, yleensä puolustuksen aloitteesta.

Jos olet rikoksen uhri, voit antaa henkilökohtaisen lausuman (Victim Personal Statement, VPS), jossa kuvaillet omin sanoin, miten rikos on vaikuttanut sinuun fyysisesti, henkisesti, taloudellisesti tai muulla tavoin. Lausuma ei ole sama asia kuin todistajanlausunto, jossa kuvataan tapahtunutta (esimerkiksi sitä, mitä näit tai kuulit).

Sinulle on annettava mahdollisuus antaa lausuma, kun asiassa on tehty syyttämispäätös.

Antamalla lausuman saat äänesi kuuluviin rikosoikeudellisessa menettelyssä. Et kuitenkaan saa esittää lausumassa mielipidettäsi vastaajasta, mahdollisista muista tai väitetyistä rikoksista tai seuraamuksesta, joka olisi mielestäsi määrättävä. Tällaisia mielipiteitä ei hyväksytä oikeudessa todisteeksi. Ennen lausuman toimittamista tuomarille syyttäjänvirasto poistaa siitä sellaiset tiedot, joita siinä ei pitäisi olla.

Lausumaa käytetään tuomioistuimessa, jos vastaaja todetaan syylliseksi tai tunnustaa syyllisyytensä. Siihen tutustuvat syyttäjä, vastaaja asiamiehineen sekä tuomari. Kun vastaaja on todettu syylliseksi, tuomioistuin ottaa lausuman huomioon olennaisilta osiltaan tuomiota määrittäessään. Lausumaa ei aina ole mahdollista ottaa huomioon, jos asia käsitellään oikeudessa hyvin nopeasti, esimerkiksi jos syytetty tunnustaa syyllisyytensä aikaisessa vaiheessa tai tapaus käsitellään ensimmäisellä istuntokerralla.

Mitä tietoja saan oikeudenkäynnin aikana?

Sinulla on oikeus

- saada tieto mahdollisen vapauttamista koskevan kuulemisen ratkaisusta (olennaiset vapautuksen ehdot ja niiden merkittävät muutokset) ja sen perusteluista ilman aiheetonta viivytystä
- saada uhrien ja todistajien tukiyksiköltä (*Victim and Witness Care Unit*) tieto mahdollisten rikosoikeudenkäyntien päivämäärästä, paikasta ja lopputuloksesta
- saada tieto epäiltyä koskevan pidätysmääräyksen antamisesta, ja, jos epäilty pidätetään uudelleen, kuulemisen tuloksesta; jos epäilty pidätetään uudelleen pidätysmääräyksen nojalla, hänet yleensä tuodaan oikeuden eteen pian tämän jälkeen
- jos epäilty kiistää syyllisyytensä, keskustella mahdollisista tarpeistasi uhrien ja todistajien tukiyksikön kanssa ja tulla ohjatuksi asianmukaiseen tukiryhmään tai tarvittaessa virastoon.

Jos olet todistajana oikeudenkäynnissä, sinulla on oikeus

- kysyä tuomioistuimen henkilöstöltä, voitko saapua rakennukseen eri sisäänkäynnin kautta kuin epäilty tai tämän omaiset tai ystävät
- tavata mahdollisuuksien mukaan syyttäjänviraston asianajaja tai edustaja ja esittää tälle kysymyksiä tuomioistuinmenettelystä; asianajaja tai edustaja kertoo sinulle mahdollisuuksien mukaan, miten pitkään sinun on odotettava ennen kuin sinua kuullaan todistajana
- saada mahdollisuuksien mukaan syyttäjänviraston edustajalta selitys menettelyn mahdollisista viivästyksistä kyseisenä päivänä sekä tieto todennäköisestä odotusajasta
- odottaa ja istua eri tilassa kuin epäilty ja tämän perheenjäsenet tai ystävät – tuomioistuin järjestää tämän aina, kun se on mahdollista
- hyödyntää tuomioistuimen mahdollisesti määräämiä erityistoimenpiteitä
- saada nimetyksi yhteyshenkilö tuomioistuimessa, jotta saat ajantasaiset tiedot oikeuskäsittelyn etenemisestä.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 14/03/2019

Voiko tuomioistuimen päätökseen hakea muutosta?

Uhrilla ei ole oikeutta hakea muutosta rikoksentehtäjän tuomioon tai rangaistukseen.

Mitkä ovat oikeuteni tuomion antamisen jälkeen?

Oikeudenkäynnin jälkeen sinulla on oikeus

- saada syyttäjänviraston (*Public Prosecution Service, PPS*) päätöksen mukainen korvaus kuluista, joita sinulle on aiheutunut osallistumisesta oikeudenkäyntiin todistajana
- saada uhrien ja todistajien tukiyksiköltä (*Victim and Witness Care Unit*) tietoa oikeudenkäynnin lopputuloksesta ja mahdollisuuksien mukaan myös tiivistelmä päätöksen perusteluista
- siihen, että uhrien ja todistajien tukiyksikkö ohjaa sinut soveltuviissa tapauksissa uhrien tukipalveluiden piiriin silloin, kun palveluja on saatavilla.

i) *Kun Magistrates' Court -tuomioistuimen tuomiosta valitetaan Crown Court -tuomioistuimeen,*

sinulla on oikeus saada seuraavat tiedot uhrien ja todistajien tukiyksiköltäsi:

- tieto muutoksenhausta
- mahdollisen kuulemisen päivämäärä, kellonaika ja paikka
- muutoksenhaun lopputulos, mukaan lukien mahdolliset muutokset alkuperäiseen tuomioon.

Sinulla on myös oikeus

- odottaa tuomioistuimessa vuoroasi ja istua eri tilassa kuin muutoksenhakija ja tämän lähiomaiset ja ystävät; tuomioistuimen on huolehdittava näistä järjestelyistä aina, kun se on mahdollista
- saada nimetyksi yhteyshenkilö Crown Court -tuomioistuimessa
- saada tarvittaessa tietoa rikoksen uhrien tukipalveluista, jos niitä on saatavilla.

ii) *Kun Court of Appeal -muutoksenhakutuomioistuimelta haetaan muutosta tuomioon tai rangaistukseen tai kun Yhdistyneen kuningaskunnan korkeimmalta oikeudelta (Supreme Court) haetaan muutosta rikosasiassa oikeuskysymyksen osalta,*

sinulla on oikeus

- saada uhrien ja todistajien tukiyksiköltä ilmoitus siitä, että muutoksenhakijalle on myönnetty valituslupa
- saada uhrien ja todistajien tukiyksiköltä tieto mahdollisen kuulemisen päivämäärästä, kellonajasta ja paikasta
- saada uhrien ja todistajien tukiyksiköltä tieto muutoksenhakijan vapauttamisesta takuita vastaan ennen valituksen käsittelyä tai takuehtojen muuttamisesta
- saada uhrien ja todistajien tukiyksiköltä ajantasaiset tiedot kuulemisen ajankohdan mahdollisista muutoksista
- saada uhrien ja todistajien tukiyksikön osoittama rikosasioiden muutoksenhakuviraston (*Criminal Appeal Office*) tai korkeimman oikeuden henkilökuntaan kuuluva yhteyshenkilö
- saada tieto muutoksenhaun lopputuloksesta; tämä käsittää myös muutokset alkuperäiseen tuomioon
- odottaa tuomioistuimessa vuoroasi ja istua eri tilassa kuin muutoksenhakija ja tämän lähiomaiset ja ystävät; tuomioistuimen henkilökunta huolehtii näistä järjestelyistä aina, kun se on mahdollista. Muutoksenhakija on läsnä korkeimman oikeuden kuulemisissa vain harvoin. Erityisjärjestelyihin ryhdytään, mikäli muutoksenhakija on läsnä etkä halua istua oikeussalissa
- pyytää rikosasioiden muutoksenhakuvirastolta tai Yhdistyneen kansakunnan korkeimmalta oikeuden henkilökunnalta jäljennös oikeuden päätöksestä, kun se on julkaistu.

Menehtyneen uhrin lähiomaisilla voi olla tapauksesta riippuen valitusluvan myöntämisen jälkeen oikeus tapaamiseen syyttäjänvirastossa, jossa selitetään muutoksenhaun ja tuomioistuinmenettelyjen luonne.

Rikosasioiden tarkistuslautakunta

Rikoksentehtäjän hakemuksesta rikosasioiden tarkistuslautakunta (*Criminal Cases Review Commission*) tarkastelee uudelleen rikoksesta määrättyjä tuomioita ja rangaistuksia. Lautakunta voi siirtää tuomion uuteen muutoksenhakumenettelyyn, jos esiin tulee uusia tietoja tai näkökohtia, joiden mukaan tuomio on perusteeton tai rangaistus liian pitkä. Lautakunta saa vuosittain hakemuksen

noin 1 000 tapauksesta, joista noin 30–40 toimitetaan uuteen muutoksenhakumenettelyyn. Asiaa tarkastellessaan lautakunta arvioi tapauksen mahdollisen vaikutuksen sinuun ja päättää, onko sinulle ilmoitettava asiasta. Lautakunta kirjaa kanssasi käytävää yhteydenpitoa koskevien päätösten perustelut ja ilmoittaa tarvittaessa päätöksistään poliisille.

- Jos lautakunta katsoo, että saat todennäköisesti tiedon uudelleentarkastelusta, sinulla on oikeus saada asiaa koskeva ilmoitus.
- Jos lautakunta päättää, että sinuun on asianmukaista ottaa yhteyttä uudelleentarkastelun aikana, se ilmoittaa, että hakemus on vastaanotettu ja että asiaa tarkastellaan uudelleen. Tarkastelun jälkeen lautakunta päättää, onko tuomio tai rangaistus siirrettävä tuomioistuimen käsiteltäväksi, ja ilmoittaa sinulle päätöksestään, jolle olet nimenomaisesti pyytänyt, ettei tietoa anneta.
- Jos lautakunta päättää, että sinuun ei ole asianmukaista ottaa yhteyttä tarkistuksen aikana, mutta tämän jälkeen päättää siirtää tuomion tai rangaistuksen tuomioistuimen käsiteltäväksi, lähtökohtaisesti oletetaan, että lautakunta ilmoittaa sinulle siirtämisestä.

Onko minulla oikeus saada tukea tai suojelua oikeudenkäynnin jälkeen? Kuinka kauan?

- Sinulla on oikeus uhrin tukipalveluihin milloin vain, riippumatta siitä, oletko hän tehnyt rikosilmoituksen, sekä tutinnan ja oikeuskäsittelyn päättymisen jälkeen.

Mitä tietoja minulle annetaan siinä tapauksessa, että rikoksenteijä tuomitaan?

- Sinulla on oikeus saada todistajien tukiyksiköltä tieto epäillyn saamasta tuomiosta (jos tämä tuomitaan). Tähän sisältyy myös lyhyt selitys tuomion merkityksestä ja vaikutuksesta.
- Sinulla on oikeus saada syyttäjänvirastolta vastaus mahdollisiin tuomiota koskeviin kysymyksiin, joihin todistajien tukiyksikkö ei pysty vastaamaan.
- Edellä mainittujen oikeuksien lisäksi menehtyneen uhrin lähiomaisilla on tarvittaessa oikeus tavata syyttäjänviraston edustaja. Tapaamisessa edustaja selittää, millainen tuomio tekijälle on määrätty. Tapaaminen järjestetään yleensä tuomioistuimen tiloissa.

Ilmoitetaanko minulle, jos rikoksenteijä vapautuu (myös ennen määräaikaa tai ehdonalaan) tai pakenee vankilasta?

Jos rikoksenteijälle määrätään vankeutta, hänet määrätään tahdosta riippumattomaan hoitoon tai hän on rikosseuraamuslautakunnan (*Probation Board*) valvonnassa, sinulla on oikeus saada todistajien tukiyksiköltä tieto asianomaisesta tuomion jälkeisestä tiedotusjärjestelmästä. Sinulla on myös oikeus pyytää tiettyjä tietoja uhrien tietopalveluyksiköltä (*Victim Information Unit*). Pohjois-Irlannin rikosseuraamuslautakunnan alainen yksikkö koordinoi yksittäisen uhrin palvelut, jotka käsittävät kaikki kolme uhrien tiedotusohjelmaa. Nämä ohjelmat koskevat vankien vapauttamiseen liittyvää tiedotusta, rikosseuraamuslautakunnan järjestämää tiedotusta ja mielenterveydellisistä ongelmista kärsiviin rikoksenteijöihin liittyvää tiedotusta. Nämä liittyvät seuraaviin:

- Nuoret rikoksenteijät, joille on annettu elinkautista vankeusrangaistusta vastaava tuomio tai jotka on tuomittu vakavasta rikoksesta tai määrätty Crown Court -tuomioistuimessa nuorten rikollisten keskuksen (*Young Offenders Centre*) (kun nuori rikoksenteijä täyttää 18 vuotta). Järjestelmä kattaa myös aikuiset (vähintään 18-vuotiaat) rikoksenteijät, jotka ovat saaneet vähintään puolen vuoden tuomion
- rikoksenteijät, joiden saamaan tuomioon sisältyy Pohjois-Irlannin rikosseuraamuslautakunnan valvontaa ja
- rikoksenteijät, joille on määrätty hoitoseuraamus ja vapaudenrajoitus.

Vankien vapauttamista koskeva tiedotus (*Prisoner Release Victim Information Scheme, PRVIS*)

Järjestelmään rekisteröityvä uhri saa uhrien tietopalveluyksiköltä tietoa seuraavista ilman aiheetonta viivytystä (kun se on saanut tiedoksi päätöksen tai lopputuloksen):

- vangin arvioitu vapauttamisvuosi ja -kuukausi tai vuosi ja kuukausi, jolloin vangilla voi olla mahdollisuus päästä tilapäiseen vapauteen
- kun vangin tilapäistä vapauttamista harkitaan
- tilapäistä vapauttamista koskeva päätös tehdään ja
- vangin vapauttamisen tai tilapäisen vapauttamisen tiedossa olevat ehdot ja niiden mahdolliset rikkomukset, joiden seurauksena vanki joutuu uudestaan vankilaan, ellei tietojen antaminen vaarantaisi jotakuta tai ellei ole tiedossa, että rikoksenteijälle voisi aiheutua haittaa tietojen antamisesta.

Kun on kyse elinkautiseen vankeusrangaistukseen tai pituudeltaan määrittelemättömään tai pidennettyyn vapausrangaistukseen tuomitusta vangista, jonka vapauttamista ehdonalaisviranomaiset (*Parole Commissioners*) harkitsevat, sinulla on oikeus saada uhrien tietopalveluyksiköltä tieto siitä, milloin vangin vapauttamista harkitaan. Sinulla on myös oikeus antaa (uhrien tietopalveluyksikön kautta) ehdonalaisviranomaisille lausuma vapauttamisesta ennen harkintaa. Sinulla on oikeus saada tieto ehdonalaisviranomaisten tekemästä päätöksestä ja, mikäli vanki vapautetaan, kuulla sovellettavista ehdonalaisjärjestelyistä.

Sinulle on lisäksi annettava tilaisuus antaa lausuma uhrien tietopalveluyksikölle tai ilmoittaa henkilökohtaiseen turvallisuuteesi liittyvistä huolista ja saada nämä otettavaksi huomioon arvioinnissa, kun rikoksenteijä hakee tilapäistä vapauttamista tai hänet ollaan päästämässä ehdonalaiseen vapauteen.

Harvinaisissa tapauksissa sinulle voidaan kertoa vapauttamisesta vasta sen jo tapahduttua. Siinä erittäin epätodennäköisessä tapauksessa, että rikoksenteijä pakenee vankeudesta, sinulla on oikeus saada tästä tieto ilman aiheetonta viivytystä poliisilta tai rikosseuraamusviranomaisilta, ellei tiedon antaminen vaarantaisi jotakuta tai ellei ole tiedossa, että rikoksenteijälle voisi aiheutua haittaa tietojen antamisesta. Sinulla on myös oikeus saada poliisilta tai rikosseuraamusviranomaisilta tieto mahdollisista toimista, joilla sinua suojataan.

Pohjois-Irlannin rikosseuraamuslautakunnan järjestämä uhrien tiedotusjärjestelmä

Jos rekisteröidyt uhrien tietojärjestelmään, sinulla on **oikeus** saada tietopalveluyksiköltä tietoa seuraavista ilman aiheetonta viivytystä (kun yksikkö on saanut päätöksen tai lopputuloksen tietoonsa):

- miten tapausta hoidetaan
- minkä tyyppiseen seurantaan rikoksenteijä asetetaan ja kuinka pitkäksi aikaa, ja mitkä ovat seurannan yleiset ehdot (ja ehtojen mahdollinen vaihtelu)
- mahdolliset seurantaan sovellettavat ylimääräiset ehdot, mukaan lukien vaihtuvat ehdot
- mahdollisen yhdyskuntapalvelun tuntimäärä ja
- mahdolliset muut tapaukseen liittyvät määräykset.

Sinulla on myös oikeus valita, millä tavalla saat tiedot (esimerkiksi kasvotusten, puhelimitse tai kirjallisesti), ja keskustella mahdollisista huolenaiheistasi uhrien tietopalveluyksikön henkilökunnan kanssa. Joissain tapauksissa tietopalveluyksikkö voi myös antaa sinulle mahdollisuuden kertoa näkemyksistäsi ja huolistasi uhrin lausumassa, jotta ehdonalaisviranomaiset voivat ottaa ne huomioon.

Mielenterveydellisistä ongelmista kärsiviä rikoksenteijöitä koskeva tiedotusjärjestelmä

Tämän järjestelmän puitteissa annetaan tietoa uhrille, kun harkitaan rikoksenteijän päästämistä poistumaan sairaalasta määräajaksi tai pysyvästi joko ehdollisesti tai ilman ehtoja. Järjestelmään rekisteröidyttäsi saat uhrien tietopalveluyksiköltä tietoa seuraavista ilman aiheetonta viivytystä (kun yksikkö on saanut päätöksen tai lopputuloksen tietoonsa):

- kun harkitaan rikoksenteijän määräaikaista vapauttamista
- kun määräaikaista vapautusta myönnetään tai kun rikoksenteijä ollaan päästämässä sairaalasta muutaman viikon sisällä, sekä kannaltasi olennaiset yleiset ehdot ja
- mahdolliset olennaiset ehdot, joita sovelletaan rikoksenteijän lähtemiseen sairaalasta.

Sinulle on myös annettava mahdollisuus antaa kirjallinen lausuma uhrien tietopalveluyksikölle siitä, miten ehdotettu tilapäinen tai lopullinen vapauttaminen voi vaikuttaa turvallisuuteesi tai hyvinvointiisi, sekä ehdoista, joita rikoksenteijälle voidaan asettaa tämän lähtiessä sairaalasta.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 14/03/2019

Miten uhri voi hakea vahingonkorvausta rikoksentehtäjältä? (esim. esittämällä vaateen rikosoikeudenkäynnissä, nostamalla erillisen vahingonkorvauskanteen tai panemalla vireille liitännäismenettelyn)

Väkivaltarikoksen uhri voi olla oikeutettu hakemaan korvausta. Rikoksesta tulisi ilmoittaa poliisille mahdollisimman pian rikoksen jälkeen ja korvauksia hakea kahden vuoden kuluessa (vahingon tai vamman aiheuttaneen rikoksen päivämäärästä lukien), ellei ole hyvää syytä olla tekemättä näin. Kahden vuoden aikarajasta voidaan luopua, jos oikeushallinnon alaisessa rikosvahinkojen korvausyksikössä (*Compensation Services*) katsotaan, että viivästykselle on hyvä peruste ja että oikeuden toteutuminen edellyttää aikarajasta luopumista. Lisätietoja väkivaltarikosten uhreille maksettavista korvauksista on saatavilla osoitteesta <http://www.nidirect.gov.uk/articles/compensation-criminal-injuries>.

Oikeuden määräämä korvaus

Magistrates' Court -tuomioistuin voi määrätä enintään 5 000 punnan vahingonkorvauksen syytettä kohden. Crown Court -tuomioistuimen toimivaltaa ei ole rajoitettu, mutta sen on otettava huomioon rikoksentehtäjän varallisuus.

Tuomioistuin asettaa asianmukaiseksi katsomansa korvaussumman ottaen huomioon syyttäjän ja puolustuksen esittämät todisteet ja lausumat.

Tuomioistuimet kiinnittävät erityisen paljon huomiota vahingonkorvausmääräysten laatimiseen, ja niiden on ilmoitettava perusteet tällaisen määräyksen antamatta jättämiselle.

Tuomioistuin on määrännyt rikoksentehtäjän maksamaan uhrille vahingonkorvausta. Miten uhri voi varmistaa, että rikoksentehtäjä maksaa korvauksen?

Korvausmääräyksen täytäntöönpanosta vastaa tuomioistuin.

Jos rikoksentehtäjä ei maksa korvausta, voiko valtio maksaa uhrille etumaksua tämän sijasta? Millä ehdoin?

Tuomioistuimen antamasta korvausmääräyksestä ei makseta ennakkomaksua Pohjois-Irlannissa.

Onko uhrilla oikeus saada korvausta valtiolta?

Uhrilla voi olla oikeus saada korvaus rikosvahingon korvausjärjestelmästä (*Criminal Injuries Compensation Scheme*). Lisätietoja on saatavilla osoitteesta <https://www.nidirect.gov.uk/articles/compensation-criminal-injuries>.

Onko uhrilla oikeus saada korvausta, jos rikoksentehtäjää ei tuomita?

Uhrilla voi olla oikeus rikosvahingon korvausjärjestelmän mukaiseen korvaukseen, vaikka rikoksentehtäjää ei tunneta tai tätä ei ole tuomittu. Lisätietoja on saatavilla osoitteesta <https://www.nidirect.gov.uk/articles/compensation-criminal-injuries>.

Onko mahdollista saada etumaksua sillä aikaa kun korvaushakemusta käsitellään?

Jos rikosvahinkojen korvausyksikkö on päättänyt, että uhrilla on oikeus maksuun, mutta ei vielä voi tehdä lopullista ratkaisua, se voi harkita välimaksun suorittamista. Tämä johtuu todennäköisesti siitä, että vahingon pitkäaikaisen vaikutuksen selvittämiseen tarvitaan enemmän aikaa.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 14/03/2019

5 - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua

ihin on otettava yhteyttä?

Pohjois-Irlannissa toimivasta uhrien tietopalvelusta (*Victim Support NI*) saa tietoa lähellä sijaitsevista palveluista. Ks. rikosuhrien oikeuksien peruskirja (*Victim Charter*) ja todistajan oikeuksien peruskirja (*Witness Charter*). <http://www.victimsupportni.com/>

Rikoksen uhrien neuvontapuhelin

Uhrien tietopalvelulla on uhreille tarkoitettu neuvontapuhelin +44 808 168 9293.

Voiko uhri saada tukea maksutta?

Kyllä.

Millaista tukea rikoksen uhri voi saada valtiolta tai viranomaisilta?

Poliisin sekä uhrien ja todistajien tukiyksikön (*Victim and Witness Care Unit*) on annettava uhrille tietoa siitä, mistä ja miten tämä saa neuvontaa ja tukea, mukaan lukien terveydenhuollon tuki, asiantuntijatuki (kuten psykologin apu) ja vaihtoehtoinen majoitus.

Millaista tukea rikoksen uhri voi saada kansalaisjärjestöiltä?

Monet kansalaisjärjestöt ja vapaaehtoisjärjestöt tarjoavat apua, tukea, neuvontaa ja muita yleis- tai erikoispalveluja rikoksen uhreille kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 14/03/2019

Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnissä - Skotlanti

The language version you are now viewing is currently being prepared by our translators. Please note that the following languages: [en](#) have already been translated.

Rikoksen uhrilla on oikeuksia.

Rikoksen uhrilla on oikeus myös henkiseen tukeen ja käytännön apuun koko rikosprosessin ajan, ja lisäksi hänellä voi olla oikeus korvaukseen kaikista rikoksen aiheuttamista vahingoista.

Rikoksen uhrin käsikirjassa ([Victims' Code for Scotland](#)) selostetaan rikoksen uhrin oikeudet Skotlannissa sekä kerrotaan, miten kyseisiä oikeuksia käytetään ja mistä voi saada apua ja neuvoja. Käsikirjassa on tietoja seuraavista seikoista:

- Oikeus tiettyihin palveluihin – mitkä ovat vähimmäisvaatimukset, joiden mukaisesti rikosasioita käsittelevän oikeudenhoidon järjestelmän on kohdeltava rikoksen uhria?
- Oikeus saada tietoa – miten rikoksen uhri pidetään ajan tasalla oman tapauksensa suhteen ja mitä tietoja hänellä on oikeus pyytää?
- Osallistumisoikeus – rikoksen uhrin on tultava ymmärretyksi, hänellä on oltava tieto siitä, miten asian käsittely etenee, ja hänellä on oltava tilaisuus kertoa tuomioistuimelle, miten rikos on vaikuttanut häneen.
- Oikeus suojeluun ja yksityisyyden suojaan – rikoksen uhrin on tunnettava olonsa turvalliseksi, ja häntä on suojeltava pelottelulta.
- Oikeus saada tukea – tämä oikeus ei riipu siitä, onko rikoksesta ilmoitettu poliisille.
- Oikeus kulu- ja vahingonkorvauksiin – tällaisia voivat olla esimerkiksi matkakustannusten tai ansionmenetyksen korvaukset tai ruumiinvammasta johtuvat vahingonkorvaukset.

Jos rikoksen uhri on tyytymätön joltain oikeudenhoidon järjestelmän elimeltä saamaansa kohteluun, hänellä on oikeus kannella asiasta.

Sivustolla [mygov.scot](#) on lisätietoa rikoksen uhrin oikeuksista rikosprosessin eri vaiheissa, muun muassa [rikosilmoitusta tehtäessä](#), [rikostutkinnassa ja syytteenpanossa](#), [asiaa tuomioistuimessa käsiteltäessä](#) sekä [tuomion antamisen jälkeisissä toimenpiteissä](#).

Tästä linkistä saat lisätietoa [rikoksen uhreille tarkoitetusta avusta ja tuesta](#).

Tarvittavat tiedot löytyvät alla olevien linkkien kautta

[1](#) - Rikoksen uhrin oikeudet

2 - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana

3 - Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnin jälkeen

4 - Korvaus

5 - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 29/01/2019

1 - Rikoksen uhrin oikeudet

itä tietoja rikoksen uhri saa viranomaisilta (esim. poliisilta tai syyttäjältä), jo ennen kuin rikosilmoitus on tehty?

Rikoksen uhri voi saada tietoa rikoksesta ottamalla yhteyttä asianomaisiin viranomaisiin (poliisi (*Police Scotland*), syyttäjänvirasto (*Crown Office and Procurator Fiscal Service*), oikeushallinto (*Scottish Courts and Tribunals Service*), rikosseuraamuslaitos (*Scottish Prison Service*) tai ehdonalaislautakunta (*Parole Scotland*)). Lisätietoja on saatavilla [Skotlannin hallituksen verkkosivujen rikos-, laki- ja oikeusosiossa](#).

Jos uhri päättää tehdä rikosilmoituksen, hän saa poliisilta uhrin tukipalveluihin oikeuttavan kortin (*victim care card*), jolla vahvistetaan tehty ilmoitus ja jossa annetaan lisätietoja.

Lisäksi rikoksen uhrin käsikirjassa ([Victim's Code for Scotland](#)) selitetään, mitä oikeuksia rikoksen uhrilla on rikosoikeudellisen menettelyn eri vaiheissa.

Rikoksen uhri (unionin kansalainen tai unionin ulkopuolisen maan kansalainen) ei asu maassa, jossa rikos tapahtui. Miten hänen oikeuksiaan suojellaan?

Vaikka rikos olisi tehty muualla, uhrilla voi olla oikeus suojeluun hänen asuessaan Skotlannissa. Käytettävissä on muun muassa eurooppalainen suojelumääräys (*European Protection Order, EPO*). Eurooppalainen suojelumääräys mahdollistaa sen, että missä tahansa EU:n alueella sijaitsevan tuomioistuimen antama määräys (esimerkiksi lähestymiskielto) voidaan tunnustaa ja panna täytäntöön Skotlannissa. Jos taas tuomioistuimen määräys on annettu Skotlannissa, se voidaan vastaavasti tunnustaa ja panna täytäntöön uhrin asuinmaassa.

Skotlannin oikeushallinnon verkkosivuilla on lisää tietoa eurooppalaisesta suojelumääräyksestä.

Vuonna 2014 annetun Skotlannin *Victims and Witnesses Act*-lain mukaan uhri voi tehdä rikosilmoituksen toisessa EU-maassa tehdystä rikoksesta Skotlannin poliisille, jonka on huolehdittava siitä, että rikosilmoitus toimitetaan viipymättä sen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jossa rikos on tapahtunut tai jossa sen on väitetty tapahtuneen.

Mitä tietoja rikoksen uhrille annetaan, jos hän tekee rikosilmoituksen?

Jos uhri tekee rikosilmoituksen, hän saa uhrin tukipalveluihin oikeuttavan kortin. Hänellä on myös oikeus pyytää tapauskohtaisia tietoja seuraavilta viranomaisilta:

- Poliisi - tieto päätöksestä luopua tutkinnasta (perusteluineen) tai lopettaa tutkinta (perusteluineen).
- Syyttäjänvirasto - jos asiassa ei ole nostettu syytettä, uhrilla on oikeus saada tietää syyttämättäjäättämispäätöksen perustelut ja pyytää tämän päätöksen uudelleentarkastelua.
- Oikeushallinto - kaikkien tuomioistuinkäsittelyjen päivämäärät, tuomioistuimen lainvoimainen ratkaisu oikeudenkäynnissä tai oikeudenkäyntiin perustuvassa muutoksenhakuprosessissa perusteluineen.

Onko rikoksen uhrilla oikeus maksuttomiin käännös- ja tulkkaukspalveluihin (poliisin tai muiden viranomaisten kanssa asioidessa tai rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Uhrilla on oikeus ymmärtää ja tulla ymmärretyksi rikosoikeudenkäyntimenettelyjen aikana. Jos hänen on vaikea ymmärtää tai puhua englantia, hän voi pyytää tulkin apua

- esitettyjen kysymysten ymmärtämiseksi
- annettujen tietojen ymmärtämiseksi
- vastausten ja tietojen antamiseen ja voidakseen muuten kommunikoida tehokkaasti.

Hän voi myös pyytää käännoä asiakirjasta, joka on annettu hänelle lain nojalla tai joka on olennaisen tärkeä esitutkintaan tai oikeudenkäyntiin osallistumisen kannalta.

Miten viranomaiset huolehtivat siitä, että rikoksen uhri ymmärtää heitä ja he uhria (jos kyseessä on lapsi tai vammaisen henkilö)?

Tietoja on saatavilla pyynnöstä eri muodoissa, ja selkokielen versio rikoksen uhrin käsikirjasta tulee saataville lähiaikoina.

Yhteydenpitoa poliisiin ja yli 16-vuotiaiden mielenterveyshäiriön tai oppimisvaikeuksien takia kommunikaatiovaikeuksista kärsivien uhrien välillä helpotetaan *Appropriate Adults* -järjestelmällä (*auttavat aikuiset*). Näin tehdään ensisijaisesti poliisikuulusteluissa, mutta joskus myös oikeuslääketieteellisissä tutkimuksissa ja tunnistusmenettelyjen yhteydessä.

Rikoksen uhrien tukipalvelut

Mitä kautta uhri voi saada tukea?

Uhrien tukijärjestöjä on useita. Rikoksen luonteesta riippuu, minkä järjestön puoleen on käännyttävä.

- Suurin tuki- ja neuvontapalveluja rikoksen uhreille ja todistajille tarjoava vapaaehtoisjärjestö on *Victim Support Scotland* (VSS). VSS tarjoaa yksilöllistä tukea, joka perustuu yksilön tarpeita luotaaviin arviointimenetelmiin.
- *Community Safety Glasgow* (TARA) tarjoaa ihmiskaupan uhreille yksilöllisten tarpeiden perusteella kriisimajoitusta enintään 45 vuorokaudeksi sekä lisäksi tuen suunnittelua, edelleenohjausta ja apua oikeudellisen neuvonnan saamiseen.
- *Migrant Help* -järjestö tukee haavoittuvassa asemassa olevia maahantulijoita tarjoamalla apua ja neuvontaa turvapaikanhakijoille tai pidätettyinä oleville ulkomaan kansalaisille ja neuvomalla myös vankilaan joutuneita ulkomaan kansalaisia.
- Muita järjestöjä ovat *PETAL* (tukipalveluja vainajan omaisille), *Rape Crisis Scotland* (kriisiapua raiskauksen uhreille), *Scottish Women's Aid* (apua naisille) ja *ChildLine* (lasten tukipuhelin).
- Kaikkien uhreja tukevien järjestöjen yhteystiedot löytyvät rikoksen uhrin käsikirjasta ([📄 Victims' Code for Scotland](#)).

Ohjaako poliisi uhrin automaattisesti tukipalvelujen piiriin?

Poliisi kysyy, haluaako uhri tulla ohjatuksi rikoksen uhrien tukipalvelujen piiriin ja antaa hänen tietonsa eteenpäin vain, jos uhri on antanut siihen suostumuksensa.

Miten rikoksen uhrin yksityisyyttä suojellaan?

Rikosilmoituksen tekemisen jälkeen poliisi ryhtyy toimenpiteisiin uhrin tukemiseksi ja rikoksen toistumisen, pelottelun ja kostotoimien estämiseksi. Tuki voi näissä tilanteissa koostua seuraavista toimenpiteistä:

- Uhria kuullaan vain, kun se on tarpeen.
- Kuulemisten määrä pidetään mahdollisimman pienenä.
- Kuulemiset järjestetään niihin tarkoitetuissa erityisissä tiloissa.
- Tuomioistuin voi tietyissä tilanteissa rajoittaa median raportointia tapauksessa, jossa uhri on ollut osallisena.

Edellyttääkö tukipalvelujen saaminen rikosilmoituksen tekemistä?

Uhrilla on oikeus tukipalveluihin, vaikka rikoksesta ei olisi ilmoitettu poliisille.

Uhrin henkilökohtainen suojele, jos häntä uhkaa vaara.

Millaista suojele on saatavissa?

Kun rikosilmoitus on tehty, poliisi ryhtyy toimenpiteisiin uhrin tukemiseksi ja rikoksen toistumisen, pelottelun ja kostotoimien estämiseksi.

Tuki voi näissä tilanteissa koostua seuraavista toimenpiteistä:

- Uhria kuullaan vain, kun se on tarpeen.

- Kuulemisten määrä pidetään mahdollisimman pienenä.
- Kuulemiset järjestetään niihin tarkoitetuissa erityisissä tiloissa.

Tuomioistuin voi tietyissä tilanteissa rajoittaa tiedotusvälineiden uutisointia tapauksesta, jossa uhri on ollut osallisena. Tuomioistuin voi soveltuvissa tilanteissa myös asettaa erityisiä ehtoja syytetyn ehdolliselle vapauttamiselle.

Lisää tietoja suojelutoimenpiteistä saa Skotlannin poliisilta tai syyttäjänvirastolta.

Kuka suojelua antaa?

Ks. edellä.

Arvioidaanko uhrin tilannetta sen selvittämiseksi, voiko rikosentekijä aiheuttaa hänelle lisävahinkoa?

Ks. edellä.

Arvioidaanko uhrin tilannetta sen selvittämiseksi, voiko hänelle aiheutua lisävahinkoa rikosoikeudenkäyntimenettelyn vuoksi (rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Ks. edellä.

Millaista suojelua erittäin haavoittuvassa asemassa olevat uhrin voivat saada?

Ks. edellä.

Onko alaikäisillä uhreilla erityisiä oikeuksia?

Jotkut voivat olla erityisen haavoittuvassa asemassa tai vaarassa tilanteensa vuoksi tai oikeudenkäynnissä esittämiensä todisteiden luonteen takia. Haavoittuvassa asemassa olevia todistajia voidaan auttaa todistamaan oikeudenkäynnissä esimerkiksi videoyhteyden välityksellä tai sermin takaa siten, että näköyhteyttä syytettyyn ei ole. Näitä toimia kutsutaan erityistoimenpiteiksi.

Lisätietoja erityistoimenpiteistä saa syyttäjänvirastolta ja oikeushallinnolta. Viranomaisen tulisi kysyä uhrilta myös, huolettaako häntä todistamisessa jokin, ja kertoa hänelle vaihtoehtoisista todistamistavoista.

Kaikkien lasten (alle 18-vuotiaat) katsotaan lain nojalla olevan haavoittuvassa asemassa, ja heillä (samoin kuin väitetyin lähisuuhdeväkivallan, seksuaalirikosten, ihmiskaupan ja vainoamisen uhreilla) on automaattisesti oikeus tiettyihin erityistoimenpiteisiin. Todistajan voidaan katsoa olevan haavoittuvassa asemassa myös, jos hän kärsii mielenterveyden häiriöistä tai oppimisvaikeuksista tai jos todistaminen aiheuttaa hänelle pelkoa ja ahdistusta. Todistajan aseman haavoittuvuuden arvioi syyttäjänvirasto.

Oikeushallinto huolehtii siitä, että uhrille järjestetään eri odotustilat kuin puolustuksen todistajille, kun he odottavat todistamaan pääsyä.

Kun rikos johtaa uhrin kuolemaan, mitkä ovat perheenjäsenten oikeudet?

Myös rikoksen uhrien lähiomaiset voivat saada tukea uhrien tukijärjestöiltä, kuten Victim Support Scotland -järjestöltä.

Kun perheenjäsen on kuollut rikoksen seurauksena, omaisilla voi olla vastaavia oikeuksia kuin rikoksen uhrilla (esim. oikeus saada poliisilta tietoa tutkinnan etenemisestä).

Lisätietoja on saatavilla rikoksen uhrin käsikirjasta ja palvelustandardeista, jotka on luotu Skotlannin poliisin, syyttäjänviraston, oikeushallinnon, rikosseuraamuslaitoksen ja ehdonalaishallituksen yhteistyönä. (ks. linkki alla)

Mitkä ovat rikoksen uhrin perheenjäsenten oikeudet?

Myös rikoksen uhrien lähiomaiset voivat saada tukea uhrien tukijärjestöiltä, kuten Victim Support Scotland -järjestöltä.

Tietyissä tapauksissa (esim. jos uhri on menehtynyt) omaisilla voi olla vastaavia oikeuksia kuin rikoksen uhrilla.

Jos esimerkiksi sukulainen on kuollut, omaisella on oikeus saada poliisilta tietoa tutkinnan etenemisestä. Lisätietoja on saatavilla oikeushallinnon laatimista [☞](#) rikoksen uhrin käsikirjasta ja [☞](#) palveluja koskevista vähimmäisvaatimuksista (*Standards of Service*).

Voiko rikoksen uhri osallistua sovitteluun? Millä ehdoin? Onko rikoksen uhri turvassa sovittelun aikana?

Sacro on skotlantilainen sovittelupalveluja tarjoava järjestö, joka työskentelee yhteisöjen eheyttämiseksi ja niiden turvallisuuden parantamiseksi koko Skotlannin alueella. Lisätietoja saa [☞](#) sen verkkosivuilta.

Missä rikoksen uhrin oikeuksia koskeva laki on saatavilla?

Ajantasaisimmat tiedot ovat saatavilla Skotlannin rikoksen uhrin käsikirjasta, joka on luettavissa [täällä](#).

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 29/01/2019

2 - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutinnan tai oikeudenkäynnin aikana

iten teen rikosilmoituksen?

Hätätilanteessa soita numeroon 999. Rikosilmoituksen voit tehdä numeroon 101.

Kuuroille, huonokuuloisille tai puhevammaisille on tarjolla tekstipuhelin numerossa 18000.

Jos olet rekisteröitynyt [häätätekstiviestijärjestelmään](#) (*emergencySMS*), eikä muita vaihtoehtoja ole, voit lähettää tekstiviestin numeroon 999.

Missä tapauksissa soitetaan numeroon 999?

Hätätilanteessa soita numeroon 999, jos

- jonkun terveys tai henki on uhattuna
- rikos tapahtuu parhaillaan
- lähistöllä on rikoksesta epäilty henkilö.

Muut kuin hätätilanteet

Poliisin tavoittaa numerosta 101, jos rikokseen ei liity hätätilannetta.

Kuuroille, huonokuuloisille tai puhevammaisille on tarjolla tekstipuhelin numerossa 18001 101.

Esimerkkejä rikoksista ja tapauksista, joiden vuoksi ei ole syytä ottaa yhteyttä hätäpalveluun:

- autovarkaus
- omaisuusvahinko
- epäilty huumeiden käyttö tai huumekauppa
- vähäisestä liikenneonnettomuudesta ilmoittaminen
- tietojen antaminen poliisille alueella tapahtuneesta rikoksesta.

Sähköinen rikosilmoitus

Muissa kuin hätätilanteissa voit tehdä rikosilmoituksen Skotlannin poliisin verkkosivuilla seuraavista rikoksista:

- [viharikos](#)
- [lähisuhdeväkivalta](#)

Anonyymin rikosilmoituksen voi tehdä myös [Crimestoppers](#)-järjestön sähköisellä lomakkeella.

Mistä voin selvittää, miten asia etenee?

Jos olet rikoksen uhri, sinulla on oikeus pyytää rikosta koskevia tietoja. Jos tietoja ei ole annettu, sinulla on oikeus tehdä virallinen pyyntö seuraaville viranomaisille:

- [Skotlannin poliisi](#) - tieto päätöksestä olla jatkamatta tutkintaa (perusteluineen) tai lopettaa tutkinta (perusteluineen).
- [Syyttäjänvirasto](#) (*Crown Office and Procurator Fiscal Service*) - jos tapauksesta ei nosteta syytettä, sinulle on oikeus saada tieto syyttämättäjäättämispäätöksen syistä ja pyytää päätöksen uudelleentarkastelua.

- Skotlannin oikeushallinto (*Scottish Courts and Tribunals Service*) - mahdollisten oikeusistuntojen päivämäärät, tuomioistuimen lainvoimainen ratkaisu oikeudenkäynnissä tai oikeudenkäyntiin perustuvassa muutoksenhakuprosessissa perusteluineen.

Onko rikoksen uhrilla oikeus saada oikeusapua (rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana)? Millä ehdoin?

Skotlannissa uhri ei ole osapuolena rikosoikeudenkäynnissä. Jos uhri tarvitsee lainopillista neuvontaa ja apua, hän voi ottaa yhteyttä lakimieheen. Uhrilla voi olla oikeus saada tukea neuvonnan kustannusten kattamiseen oikeusapujärjestelmän kautta.

Skotlannin oikeusapulautakunta (*Scottish Legal Aid Board*) vastaa oikeusapujärjestelmästä Skotlannissa.

Voinko saada korvauksia kuluista (jotka aiheutuvat osallistumisesta rikostutkintaan/oikeudenkäyntiin)? Millä ehdoin?

Jos sinut kutsutaan todistamaan oikeudessa, sinulla voi olla oikeus kulukorvaukseen.

Kutsu oikeudenkäyntiin todistamaan lähetetään virallisena kirjeenä (*citation*).

Kirjeen kääntöpuolella on tietoja korvauksen vaatimisesta ja hakulomake.

Kirje tulee lukea huolella ja ottaa mukaan oikeuden istuntoon. Kirjeen kääntöpuolella oleva lomake on täytettävä kulukorvauksen hakemiseksi taholta, joka on nimennyt sinut todistajaksi.

Käteissuoritukset tulevat kyseeseen vain hätätapauksissa tai todellisissa ongelmatilanteissa. Taksi- tai lentomatkojen, majoituskustannusten ja muiden poikkeuksellisten kulujen korvaamiseen on saatava syyttäjän ennakkohyväksyntä.

Työssäkäyvät ja itsensä työllistävät todistajat voivat hakea korvausta ansionmenetyksistä. Oikeustaloissa ei ole lastenhoitopalveluita, joten syyttäjän kutsuma todistaja voi hakea kiinteää korvausta lastenhoidosta ja lapsenvahdista. Jos joudut tekemään kotihoitojärjestelyjä voidaksesi todistaa, sinulle maksetaan kiinteä korvaus.

Jos asian käsittely päätetään lopettaa ennen kuin asia menee tuomioistuimen käsiteltäväksi, voinko hakea tällaiseen päätökseen muutosta?

Skotlannissa rikoksen uhrilla on oikeus pyytää syyttäjänviraston tekemän syyttämättäjäntämispäätöksen uudelleentarkastelua, jos päätös on tehty 1. heinäkuuta 2015 tai sen jälkeen. Jos mahdollista, uudelleentarkastelua tulisi hakea kuukauden sisällä siitä, kun saat tiedon syyttämättäjäntämispäätöksestä. Tieto uudelleentarkastelupäätöksestä annetaan yleensä 20 työpäivän sisällä. Skotlannin ylin syyttäjä (*Lord Advocate*) on julkaissut tätä prosessia koskevat ohjeet.

Voinko osallistua oikeudenkäyntiin?

Tämä riippuu siitä, onko sinut kutsuttu todistamaan oikeudenkäynnissä. Jos sinua ei ole kutsuttu todistamaan, voit kysyä Skotlannin oikeushallinnolta:

- mistä epäiltyä syytetään - vasta kun epäillyllä on ollut mahdollisuus vastata syytteisiin (oikeushallinto ilmoittaa vain syytteiden yleisen luonteen)
- oikeudenkäynnin etenemisestä
- tuomarin, oikeusvirkamiehen tai rauhantuomarin ratkaisusta.

Skotlannin oikeushallinnon verkkosivuilla on lisätietoja siitä, miten on mahdollista saada tietoja asian etenemisestä ja oikeuskäsittelyn aikataulusta, mukaan lukien lähitulevaisuudessa järjestettävistä oikeudenkäynneistä. Nämä tiedot koskevat seuraavia tuomioistuimia:

- Skotlannin korkein rikostuomioistuin High Court of Justiciary
- Sheriff Court -tuomioistuimet
- Justice of the Peace Court -tuomioistuimet.

Skotlannin oikeushallinto vastaa seuraavista todistajia koskevista järjestelyistä oikeudenkäynnin aikana:

- Todistajalle tiedotetaan oikeuskäsittelyn etenemisestä ainakin kerran tunnissa ja kerrotaan, koska tämä voi poistua.
- Syyttäjän ja puolustuksen todistajille järjestetään erilliset odotustilat ja virvokkeita.
- Jos todistaja saa antaa lausuntonsa suoran videoyhteyden välityksellä, Skotlannin oikeushallinnon edustaja tapaa todistajan kyseisenä päivänä ja selittää todistamisprosessia.

Mikä on virallinen roolini oikeudenkäynnissä? Olenko esimerkiksi uhri, todistaja, siviilioikeudellisen vaatimuksen esittävä osapuoli vai asianomistajalle kuuluvan syyteoikeuden käyttäjä? Voinko valita roolini itse?

Skotlannissa uhri ei ole rikosoikeudenkäynnin osapuoli. Syyttäjän harkinnan mukaan uhri voidaan kutsua todistamaan oikeudessa.

Mitä oikeuksia ja velvollisuuksia tähän rooliin liittyy?

Tietoa uhrin oikeuksista saa [☞](#) rikoksen uhrin käsikirjasta (*Victims' Code*).

Jos olet todistajana, saat kirjeitse kutsun tulla todistamaan oikeuteen.

Kutsua on syytä noudattaa. Jos kutsutulla on tärkeä syy olla saapumatta paikalle kyseisenä päivänä, hänen on heti ilmoitettava tästä kutsun lähettäjälle. Jos et saavu paikalle kutsussa mainittuna ajankohtana, tuomioistuin voi määrätä sinut pidätettäväksi.

Jotkin todistajat voivat kokea todistamisen vaikeaksi. Todistaja voi olla erityisen haavoittuvassa asemassa tilanteensa tai asian luonteen vuoksi. Tuomioistuin voi toteuttaa erityisjärjestelyjä, jotta haavoittuvassa asemassa oleva todistaja pystyy todistamaan, esimerkiksi estämällä näköyhteyden syytetyyn. Sinun on syytä esittää tällaisia asioita koskevat huolesi kutsukirjeen lähettäjälle, sillä hän voi tarvittaessa pyytää puolestasi tuomioistuinta toteuttamaan erityisjärjestelyjä.

Lisätietoja todistajana toimimisesta saa syyttäjänviraston [☞](#) verkkosivuilta ja mygov.scot-verkkosivuston osiosta [☞](#) Oikeudessa todistaminen (*Giving Evidence at Court*).

Voiko uhri antaa oikeudenkäynnin aikana lausuman tai esittää todisteita? Millä ehdoin?

Syyttäjän harkinnan mukaan uhri voidaan kutsua todistamaan oikeudessa. Todistajiksi kutsuttaviin uhreihin sovelletaan Skotlannin yleisiä todistelua koskevia lakeja.

Jos uhrin on määrä todistaa ja hänen katsotaan olevan haavoittuvassa asemassa tai suojelun tarpeessa, häntä varten voidaan toteuttaa vuonna 1995 annetun [☞](#) Skotlannin *Criminal Procedure (Scotland) Act* -lain 271-271M pykälän mukaisia erityisjärjestelyjä. Näitä toimenpiteitä sovelletaan automaattisesti lapsiin ja muun muassa seksuaalirikosten, ihmiskaupan ja vainoamisen uhreihin.

Uhrin voi myös olla mahdollista antaa vuonna 2003 annetun [☞](#) Skotlannin *Criminal Justice (Scotland) Act* -lain 14 pykälän mukainen lausunto. Lisätietoja uhrin lausunnosta on saatavilla [☞](#) täältä.

Mitä tietoja uhrille annetaan oikeudenkäynnin aikana?

Skotlannin oikeushallinnolta voi pyytää tietoa mahdollisten oikeusistuntojen päivämääristä ja tuomioistuimen lainvoimaisesta päätöksestä oikeudenkäynnissä tai oikeudenkäyntiin perustuvassa muutoksenhakuprosessissa sekä näiden perusteluista. Jos olet oikeudessa todistamassa, tuomioistuimen virkailija tiedottaa sinulle oikeuskäsittelyn etenemisestä ainakin kerran tunnissa ja ilmoittaa, kun voit poistua.

Voiko rikoksen uhri tutustua oikeudenkäyntiasiakirjoihin?

Edellä on kerrottu, mitkä tiedot ovat uhrin saatavilla.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 29/01/2019

3 - Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnin jälkeen

oiko tuomioistuimen päätökseen hakea muutosta?

Ainoastaan tuomittu henkilö tai syyttäjä voi hakea muutosta tuomioon.

Syyttäjä voi hakea muutosta vain tietyissä olosuhteissa. Syyttäjä voi

- valittaa vapauttavasta tuomiosta - jossa syytetty on todettu syyttömäksi tai todisteet riittämättömiksi - mutta vain jos asia on käsitelty summaarisessa menettelyssä (ilman valamiehistöä) ja ainoastaan oikeuskysymysten osalta;

- valittaa tuomiosta, mutta vain jos tuomion katsotaan olevan "liian lievä".

Lisätietoja saat osoitteesta <https://www.mygov.scot/after-the-verdict/the-appeals-process/>.

Mitkä ovat uhrin oikeudet tuomion antamisen jälkeen?

Jos syytetty on todettu syylliseksi, tuomiosta päättävä tuomari voi ottaa uhrin lausunnon huomioon.

Jos tuomio poikkeaa siitä, mitä uhri on odottanut tai jos uhri kokee tarvitsevansa tukea tuomion antamisen jälkeen, monet organisaatiot voivat tarjota apua. *Victim Support Scotland* tarjoaa puhelinpäivystystä maanantaista perjantaihin klo 8-20. Se on kansallinen vapaaehtoisjärjestö, joka tukee kaikenlaisten rikosten uhreja Skotlannissa. Puhelinpäivystyksen numero on 0345 603 9213. Järjestön tuki on maksutonta.

Muutkin organisaatiot, myös asiantuntija-apua tarjoavat toimijat, antavat maksutonta ja luottamuksellista henkistä tukea, käytännön apua ja olennaista tietoa uhreille, todistajille ja muille henkilöille, joihin rikos on vaikuttanut. Tietoa näistä palveluista on saatavilla [täältä](#).

Onko uhrilla oikeus saada tukea tai suojelua oikeudenkäynnin jälkeen? Kuinka kauan?

Kyllä, useat uhrien tukioorganisaatiot tarjoavat maksutonta tukea ennen oikeudenkäyntiä, sen aikana ja sen jälkeen. *Victim Support Scotland* on kansallinen hyväntekeväisyysjärjestö, joka tarjoaa rikoksen uhreille henkistä tukea, käytännön apua ja olennaista tietoa. Nämä palvelut ovat maksuttomia ja luottamuksellisia.

Mitä tietoja uhrille annetaan siinä tapauksessa, että rikosentekijä tuomitaan?

Jos uhri on antanut lausunnon, tuomari voi ottaa sen huomioon tuomion määrittämisessä. Jos valamiehistö toteaa syytetytyn olevan syyllinen, tuomarin täytyy päättää, millainen rangaistus rikosentekijälle määrätään. Tuomari tekee päätöksensä, kun kaikkia todistajia on kuultu, ja ottaa huomioon mahdolliset taustatiedot. Tällaisia tietoja ovat muun muassa rikosentekijän ikä, mahdolliset terveydelliset seikat ja mahdollinen aiempi rikosrekisteri. Tuomarilla on mahdollisuus valita monista eri seuraamusvaihtoehdoista.

Lisätietoja tuomion antamisesta on saatavilla [täältä](#).

Uhrilla on oikeus pyytää tietoa tuomioistuimen oikeudenkäynnissä tekemästä lopullisesta ratkaisusta ja sen perusteluista. Näitä tietoja voi pyytää [Skotlannin oikeushallinnolta](#) (*Scottish Courts and Tribunals Service*).

Ilmoitetaanko uhrille, jos rikosentekijä vapautuu (myös ennen määräaikaa tai ehdonalaiseen) tai pakenee vankilasta?

Uhrilla on kaikissa rikosasioissa oikeus saada tieto vangin vapauttamisesta. Hänellä on myös oikeus saada tieto siitä, jos harkitaan vangin päästämistä ehdonalaiseen, ja esittää kirjallinen lausuma vangin vapauttamisesta Skotlannin ehdonalaislautakunnalle (*Parole Board for Scotland*). Tätä kutsutaan [uhrien tiedotusjärjestelmäksi](#) (*Victims Notification Scheme*).

Alle 18 kuukauden vankeusrangaistukseen tuomittujen rikosentekijöiden uhreilla on oikeus saada tieto ainoastaan rikosentekijän vapauttamisesta tai pakenemisesta. Tämän tiedon saadakseen rikoksen uhrin ei tarvitse rekisteröityä tiedotusjärjestelmään, vaan hän voi ottaa yhteyttä [Skotlannin rikosseuraamuslaitokseen](#) (*Scottish Prison Service*).

Voiko uhri vaikuttaa vapauttamista tai ehdonalaiseen pääsyä koskevien päätösten tekemiseen? Voiko uhri esimerkiksi antaa tässä yhteydessä lausunnon tai hakea päätöksiin muutosta?

Uhrilla voi olla mahdollisuus esittää lausumansa Skotlannin ehdonalaislautakunnalle, jos se harkitsee rikosentekijän päästämistä ehdonalaiseen vapauteen. Tiedotusjärjestelmän osaan 2 rekisteröityvät uhrin voivat rekisteröityä esittääkseen kirjallisen lausuman Skotlannin rikosseuraamuslaitokselle, kun rikosentekijän olisi ensimmäistä kertaa mahdollista päästä tilapäiseen tai valvottuun koevapauteen, tai Skotlannin ehdonalaislautakunnalle, kun se harkitsee rikosentekijän päästämistä ehdonalaiseen vapauteen. *Victim Support Scotland* voi pystyä auttamaan lausuman laatimisessa.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 29/01/2019

The language version you are now viewing is currently being prepared by our translators.

iten uhri voi hakea vahingonkorvausta rikosentekijältä? (esim. esittämällä vaateen rikosoikeudenkäynnissä, nostamalla erillisen vahingonkorvauskanteen tai panemalla vireille liitännäismenettelyn)

Rikosoikeudenkäynti:

A. Vahingonkorvauksen tuomitseminen

Vuonna 1995 annetun Skotlannin rikosprosessilain (*Criminal Procedure (Scotland) Act*) 249 ja 253 :n mukaan skotlantilainen rikostuomioistuin voi soveltuvissa tapauksissa tuomita rikosentekijän maksamaan uhrille korvausta rikoksesta aiheutuneesta vahingosta tai menetyksestä ilman erillistä siviilikannetta.

Kyseisessä laissa ei edellytetä, että uhri itse hakee tuomioistuimelta vahingonkorvauksen määräämistä, vaan tätä voi ehdottaa syyttäjä (*Procurator Fiscal*). Syyttäjän tulisi joka tapauksessa antaa tuomioistuimelle saatavilla olevat tiedot vahingon tai menetyksen laajuudesta ja arvosta.

Voimassa olevan lain mukaan uhrilla on oikeus nostaa vahingonkorvauskanne siviilituomioistuimessa tai (jos hän on saanut fyysisiä tai henkisiä vammoja) pyytää korvauspäätös rikosvahinkojen korvauksia hallinnoivalta viranomaiselta ([↗](#) *Criminal Injuries Compensation Authority*, CICA). Rikostuomioistuimen määräämä vahingonkorvaus ei vaikuta näihin oikeuksiin, mutta siviilituomioistuimen tai CICA:n mahdollisesti määräämiä korvauksia alennetaan jo maksettujen vahingonkorvausten määrällä.

Vahingonkorvauksen määrää ei ole rajoitettu ns. täystutkintaisissa rikosoikeudenkäynneissä (*solemn criminal proceedings*), joissa on valamiehistö ja tuomari.

Ilman valamiehistöä käytävissä summaarisissa rikosoikeudenkäynneissä (*summary criminal proceedings*) sovelletaan seuraavia rajoituksia:

- Kustakin rikoksesta Sheriff Court -tuomioistuimessa määrättävälle korvaukselle on säädetty yläraja (**10 000 puntaa**) (28. maaliskuuta 2011 jälkeen tehdyn rikoksen johdosta määrättävän korvauksen enimmäismäärä on kuitenkin sama kuin suurin määrättävissä oleva sakko, jos kyseinen sakko on enemmän kuin 10 000 puntaa).
- Kustakin rikoksesta Justice of the Peace Court -tuomioistuimessa tuomittavan korvauksen enimmäismäärä on sakkoasteikon tason 4 mukainen (**2 500 puntaa**).

Korvaussumma maksetaan tuomioistuimelle, joka tilittää sen vastaanottajalle.

B. Vahingonkorvauksen tuomitseminen yhdyskuntapalvelun yhteydessä

Tuomioistuin voi tietyissä tilanteissa määrätä syylliseksi todetun henkilön yhdyskuntapalveluun (*Community Payback Order*). Skotlannin rikosprosessilain 227 H :n mukaan valvottuun yhdyskuntapalveluun voidaan yhdistää velvoite maksaa vahingonkorvausta.

Tällaiseen korvaukseen sovelletaan samoja ylärajoja kuin edellisessä kohdassa yksityiskohtaisesti selostettuihin korvauksiin.

Vahingonkorvaus voidaan maksaa kerralla tai erissä tuomioistuimelle, joka tilittää summan vastaanottajalle. Korvaus tulee suorittaa kokonaisuudessaan viimeistään 18 kuukauden kuluessa yhdyskuntapalvelun määräämisestä tai viimeistään 2 kuukautta ennen valvontajakson päättymistä sen mukaan, kumpi ajankohta on aikaisempi. Maksamatta jättäminen voidaan katsoa yhdyskuntapalvelun ehtojen rikkomiseksi.

C. Syyttäjän tarjoama korvausmahdollisuus

Vuonna 1995 annetun *Criminal Procedure (Scotland) Act* -lain 302 A pykälän mukaan syyttäjä voi tietynlaisissa tapauksissa tarjota rikosentekijälle mahdollisuuden maksaa vahingonkorvausta (*compensation offer*). Korvausmahdollisuuden tarjoaminen on tehokas keino silloin, kun uhrille on aiheutunut rikoksesta taloudellisia tai henkilökohtaisia menetyksiä taikka huolta tai ahdistusta.

Jos tällainen tarjous hyväksytään tai katsotaan hyväksytyksi hiljaisesti (kun rikosentekijä ei virallisesti hylkää tarjousta), syytettä ei voida nostaa eikä tuomiota antaa asiasta.

Tällöin lain mukainen enimmäiskorvausmäärä on 5 000 puntaa.

Vahingonkorvaus maksetaan tuomioistuimelle, joka tilittää summan vastaanottajalle.

Siviilioikeudenkäynti:

Voimassa olevan lain mukaan uhri saa nostaa siviilituomioistuimessa vahingonkorvauskanteen rikoksentehtäjää vastaan. Uhrin nostamaan siviilikanteeseen voidaan soveltaa erilaisia menettelysääntöjä muun muassa sen mukaan, nostetaanko kanne Sheriff Court -tuomioistuimessa tai Court of Session -tuomioistuimessa. Säännöt ovat saatavilla [☞](#) Skotlannin oikeushallinnon verkkosivujen osiossa Rules and Practice.

Koska kirjelmien ja hakemusten laatiminen ja erilaiset tuomioistuinmenettelyt ovat varsin monimutkaisia, suositellaan turvautumista oikeudelliseen neuvontaan.

Liitännäismenettely - ei sovelleta Skotlannissa:

Tällaisessa menettelyssä tuomioistuin voi määrätä rikoksen uhrille korvausta. Sen sijaan, että vahingonkorvauksia haettaisiin erillisessä siviilikanteessa, uhri hakee vahingonkorvauksia rikosoikeudenkäynnin osana. Tällainen järjestelmä on käytössä tietyissä roomanis-germaanisissa oikeusjärjestelmissä, mutta ei Skotlannissa.

Tuomioistuin on määrännyt rikoksentehtäjän maksamaan uhrille vahingonkorvausta. Miten uhri voi varmistaa, että rikoksentehtäjä maksaa korvauksen?

Korvauksen perintä rikosasiassa

Maksut, joita suoritetaan

- vahingonkorvausmääräyksen,
- yhdyskuntapalvelun yhteydessä tuomitun vahingonkorvauksen tai
- syyttäjän vahingonkorvaustarjouksen

perusteella, maksetaan tuomioistuimelle, joka tilittää summan vastaanottajalle.

Ainoastaan tuomioistuin voi määrätä vahingonkorvauksen täytäntöönpanosta, eikä korvauksiin oikeutettu henkilö saa missään tapauksessa olla suoraan yhteydessä rikoksentehtäjään tai ottaa vastaan maksua suoraan tältä.

Jos tuomioistuimen määräämää tai korvaustarjoukseen perustuvaa vahingonkorvausta ei suoriteta, tuomioistuin voi ryhtyä toimenpiteisiin korvauksen perimiseksi muun muassa seuraavin keinoin:

- ulosmittaaminen sosiaalietuuksista
- ulosmittaaminen tuloista
- ulosmittaaminen tilivaroista
- ajoneuvon takavarikointi.

Jos rikoksentehtäjä ei suorita yhdyskuntapalvelun ohella määrättyä vahingonkorvausta, hänen voidaan katsoa rikkoneen yhdyskuntapalvelun ehtoja ja hänet voidaan saattaa uudelleen oikeuden eteen. Rikosprosessilain 227 ZC :ssä säädetään toimenpiteistä, joita tuomioistuimella on käytössään, jos yhdyskuntapalvelun ehtoja rikotaan.

Vahingonkorvauksen perintä siviiliasiassa

Jos uhri voittaa vahingonkorvauskanteen siviilituomioistuimessa ja tuomioistuin määrää hänelle maksettavaksi rahamäärän, hän voi pyytää täytäntöönpanoa koskevia neuvoja perintätoimistolta (*firm of Sheriff Officers*). Lisätietoja on saatavilla [☞](#) *Society of Messengers-at-Arms and Sheriff Officers* -yhdistyksen verkkosivuilta.

Jos rikoksentehtäjä ei maksa korvausta, voiko valtio maksaa uhrille etumaksua tämän sijasta? Millä ehdoin?

CICA:n maksamat korvaukset

Valtio ei maksa rikoksen uhrille etumaksua, jos rikoksentehtäjä jättää maksamatta hänelle määrätyn vahingonkorvauksen.

Lisätietoja edellä kohdassa **Korvauksen perintä**.

Onko uhrilla oikeus saada korvausta valtiolta?

Rikosvahinkojen korvauksia hallinnoiva viranomainen (CICA) käsittelee sellaisten henkilöiden korvaushakemukset, joille on aiheutunut ruumiillista vahinkoa tai henkistä kärsimystä väkivaltarikoksesta, joka on tapahtunut Englannissa, Skotlannissa tai Walesissa heistä riippumattomista syistä. Korvauksen kriteerit ja määrät asetetaan rikosvahinkojen korvausjärjestelmässä (*Criminal Injuries Compensation Scheme*).

Tästä vuonna 2012 perustetusta valtiorahoitteisesta korvausjärjestelmästä maksetaan korvauksia viattomille uhreille, joille on aiheutunut vakavaa välitöntä ruumiillista vahinkoa tai henkistä kärsimystä suoraan heihin kohdistuneista väkivaltarikoksista. Järjestelmän säännöt ja korvausmäärät hyväksyy Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentti, ja järjestelmän hallinnoinnista sekä kaikista yksittäisiä hakemuksia koskevista päätöksistä vastaa CICA. Uhrin kärsimistä vammoista maksetaan korvausta järjestelmän mukaisen asteikon mukaan.

Korvausta maksetaan kahdenlaisista vammoista, henkilövahingoista ja kuolemaan johtaneista vammoista, ja ylimääräisiä korvauksia voidaan jossain tapauksissa maksaa tulonmenetyksistä, huoltajan menettämisestä tai erityisistä kuluista.

Korvauksia voidaan maksaa pahimmin vammautuneille uhreille, raiskauksen, muun seksuaalisen hyväksikäytön tai lähisuhdeväkivallan uhreille sekä omaisensa menettäneille. Järjestelmän puitteissa ei makseta korvauksia vähäisistä vammoista.

Kaikkia korvaushakemuksia ei hyväksytä. Hakijan tulee täyttää järjestelmän ehtojen mukaiset edellytykset. Korvauksen hakijan on täytettävä tiettyjä kansallisuutta ja asuinpaikkaa koskevia ehtoja (kohdat 10 ja 16). Hakemukset on tehtävä niin pian kuin on käytännössä ja kohtuuden rajoissa mahdollista, kuitenkin viimeistään kahden vuoden sisällä vammaan johtaneesta rikoksesta (poikkeuksellisissa tapauksissa määräaika voidaan pidentää, ks. kohdat 87 ja 89). Säännöissä vaaditaan myös, että hakija on tehnyt rikosilmoituksen vammaan johtaneesta rikoksesta niin pian kuin on käytännössä ja kohtuuden rajoissa mahdollista ja avustaa kohtuullisissa määrin rikosentekijän saattamisessa oikeuden eteen (kohdat 22 ja 23). Korvauksia voidaan olla myöntämättä tai niitä voidaan pienentää eri syistä, esimerkiksi hakijan epäasianmukaisen käyttäytymisen vuoksi (kohta 25) tai jos hakijalla on hakemuksen tekemisajankohtana rikostuomio, jota ei ole vielä pantu täytäntöön (kohta 26 ja liite D). Lisätietoja järjestelmästä on saatavilla [täältä](#).

Onko mahdollista saada etumaksua sillä aikaa kun korvaushakemusta käsitellään?

Vuoden 2012 korvausjärjestelmään on tarkoitus tukeutua vain, kun muita vaihtoehtoja ei ole käytettävissä. Järjestelmän puitteissa maksettujen korvausten tarkoituksena ei ole vastata välittömiin tarpeisiin. Yleensä korvaus suoritetaan vasta, kun rikoksen tapahtumisesta on kulunut jonkin aikaa. Mitään maksuja ei suoriteta ennen kuin niistä vastaava viranomainen (CICA) on varmistanut, että hakijalla on oikeus korvaukseen järjestelmän puitteissa. Tätä varten se hankkii poliisilta tietoja rikostapauksesta ja hakijasta. Jos CICA katsoo, että hakijalla on oikeus korvaukseen, mutta ei voi tehdä lopullista päätöstä, se voi silti harkita maksun suorittamista. Näin voi olla esimerkiksi silloin, kun CICA odottaa, että vahingon pitkäaikaiset vaikutukset ovat paremmin selvillä.

Onko uhrilla oikeus saada korvausta, jos rikosentekijää ei tuomita?

Korvauksen saaminen ei edellytä, että rikosentekijä on tunnistettu tai tuomittu väkivaltarikoksesta (rikoksesta aiheutuneiden vahinkojen korvausjärjestelmän ehtojen kohta 9). Järjestelmässä vaaditaan kuitenkin, että hakija on tehnyt rikosilmoituksen vammaan johtaneesta rikoksesta niin pian kuin se on kohtuuden rajoissa mahdollista ja on avustanut rikosentekijän saattamisessa oikeuden eteen niin pitkälle kuin se on kohtuuden rajoissa mahdollista (kohdat 22 ja 23). Hakijat eivät siis ole oikeutettuja korvaukseen, jos he eivät ole parhaansa mukaan edistäneet rikostutkintaa ja mahdollista syytteenpanoa.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 29/01/2019

5 - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua

ihin on otettava yhteyttä?

Rikoksen uhrilla on oikeus käyttää tukipalveluja, [vaikka](#) rikoksesta ei olisi ilmoitettu poliisille.

Teki rikoksen uhri rikosilmoituksen tai ei - [tai](#) ennen asiasta päättämistä - hän voi saada Skotlannissa toimivalta *Victim Support Scotland* -järjestöltä henkistä ja käytännön apua ja tukea.

Mikäli uhri [tekee](#) rikosilmoituksen, poliisi voi hänen luvallaan antaa hänen tietonsa Victim Support Scotlandille.

Myös [uhrien](#) tieto- ja neuvontapalvelu (*Victim Information and Advice, VIA*) voi tarjota uhrille apua, jos tapaukseen liittyy

- lähisuhdeväkivaltaa

- rikoksen uhriksi tai silminnäkijäksi joutunut lapsi
- viharikos
- seksuaalirikos,
- tai on todennäköistä, että oikeudenkäynnissä käytetään valamiehistöä.

VIA antaa tietoa rikosoikeusjärjestelmästä, pitää uhrin ajan tasalla tapauksen etenemisestä ja ohjaa hänet ottamaan yhteyttä muihin organisaatioihin, jotka voivat auttaa häntä.

Rikoksen uhrien neuvontapuhelin

Victim Support Scotland tarjoaa puhelinpäivystystä maanantaista perjantaihin klo 8-20. Se on kansallinen vapaaehtoisjärjestö, joka tukee kaikenlaisten rikosten uhreja Skotlannissa. Puhelinpäivystyksen numero on 0800 160 1985. Järjestö tarjoaa tukea ilmaiseksi. Muutkin organisaatiot, myös asiantuntija-apua tarjoavat toimijat, tarjoavat maksutonta ja luottamuksellista henkistä tukea, käytännön apua ja olennaista tietoa uhreille, todistajille ja muille henkilöille, joihin rikos on vaikuttanut. Tietoa näistä palveluista on saatavilla [☞](#) täältä.

Voiko uhri saada tukea maksutta?

Victim Support Scotland tarjoaa ilmaista ja luottamuksellista tukea uhreille, todistajille ja muille henkilöille, joihin rikos on vaikuttanut.

Millaista tukea rikoksen uhri voi saada valtiolta tai viranomaisilta?

Tuomioistuimessa saatavilla oleva tuki

Mikäli uhri joutuu todistamaan oikeudessa, Victim Support Scotlandin koulutettu henkilökunta ja vapaaehtoiset tarjoavat todistajan tukipalveluita (*Witness Service*) kaikissa High Court- ja Sheriff Court -tuomioistuimissa. He voivat

- antaa käytännön apua ja tietoa siitä, mitä oikeudessa tapahtuu;
- järjestää vierailun tuomioistuimeen ennen kuin oikeudenkäynti alkaa, jotta todistaja tietää, mitä odottaa.

Jotkut todistajat voivat saada todistaessaan enemmän tukea oman tilanteensa tai rikoksen luonteen perusteella. Lisätietoja tuomioistuimessa todistamisesta, myös heikossa asemassa oleville todistajille tarjottavista erityistoimenpiteistä, on saatavilla [☞](#) täältä. Mikäli rikoksen uhria ei ole pyydetty todistamaan, on mahdollista, että hänelle ei ole ilmoitettu oikeudenkäynnistä. Hän voi kuitenkin pyytää tietoja oikeudenkäynnin etenemisestä.

Millaista tukea rikoksen uhri voi saada kansalaisjärjestöiltä?

Eri järjestöt tarjoavat rikoksen uhreille erilaista apua. Victim Support Scotland tarjoaa yhteisöpohjaista uhrien tukipalvelua (*Victim Service*). Tätä palvelua tarjotaan Skotlannissa kaikissa kunnissa, ja todistajan tukipalvelut ovat saatavilla kaikissa Skotlannin rikostuomioistuimissa.

Muut vapaaehtoisjärjestöt voivat auttaa rikoksen luonteesta riippuen. Esimerkiksi raiskauksen uhreille tukea tarjoava *Rape Crisis Scotland*, ihmiskaupan uhreiksi joutuneille naisille tukea tarjoava TARA (*Trafficking Awareness Raising Alliance*) sekä myös ihmiskaupan uhreille tukea tarjoava *Migrant Help*. Rikoksen uhreja tukevat myös vapaaehtoisjärjestöt *Children 1st*, *Scottish Women's Aid* ja *PETAL*. Lisätietoja näistä palveluista on saatavilla [☞](#) täältä.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 29/01/2019